

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် ပိဋကတ်တော်

ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် သုတ္တန်ပိဋက

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်

မြန်မာပြန်

၁၈မိုးတောရဆရာတော်

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် ပိဋကတ်တော်

ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် သုတ္တန်ပိဋက

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်

မြန်မာပြန်

၁၈မိုင်တောရဆရာတော်

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော် မြန်မာပြန်

နိဒါန်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်

အရှင်မဟာကစ္စာယနမထေရ် ဟောကြားစီရင်ခဲ့သော ပေဋကောပဒေသ (ပိဋက+ ဥပဒေသ = ပိဋကတ်လမ်းညွှန်) ကျမ်းသည် သုတ္တန္တပိဋက၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ်တွင် ပါဝင်ပြီး ဆဋ္ဌမူစာမျက်နှာ အားဖြင့် ၁၇၅ မျက်နှာရှိပါသည်။ အခန်းအားဖြင့် ၈-ခန်းရှိ၏။ ၎င်းတို့မှာ -

- (၁) အရိယသစ္စပ္ပကာသန ပဌမဘူမိ၊
- (၂) သာသနပဋ္ဌာန ဒုတိယဘူမိ၊
- (၃) သုတ္တာဓိဋ္ဌာန တတိယဘူမိ၊
- (၄) သုတ္တဝိစယ စတုတ္ထဘူမိ၊
- (၅) ပဉ္စမဘူမိ၊
- (၆) သုတ္တတ္ထသမုစ္စယဘူမိ၊
- (၇) ဟာရသမ္မာတဘူမိ၊
- (၈) သုတ္တဝေဘဂီယ တို့ ဖြစ်ပေသည်။

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော် နိဿယ

ထိုပေဋကောပဒေသပါဠိကျမ်းစာကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၉၇ နှစ်ခန့်က မန္တလေးတောင် ရသေ့ကြီး ဦးခန္တိ တောင်းပန်ချက်အရ မန္တလေးတောင်အနီး မိုးထိကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော် မူသော အရှင်ဇာဂရ ဘွဲ့အမည်ရှိသော မိုးထိဆရာတော်ကြီးက နိဿယမြန်မာ ပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် - ၁၂၈၉ ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း ၅ ရက်၊ စနေနေ့တွင် နိဿယပြန်ဆိုမှု ပြီးစီးခဲ့ပြီး မန္တလေးမြို့၊ မန္တလေးတောင် ပိဋကတ်တော် စာပုံနှိပ်တိုက်၌ ပဌမအကြိမ်အဖြစ် စက်တင်ပုံနှိပ်ခဲ့ရာ ၎င်းနှစ်၊ ၎င်းလအတွင်း ပြီးစီး၍ ထုတ်ဝေမှု ပြုခဲ့ပေသည်။

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော် မြန်မာပြန်

နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံ အဖုံဖုံသော ပါဠိတော်ကျမ်းစာများကို ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မတိုင်မီက ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိ များစွာ ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများ မြောက်မြားစွာတို့ဖြင့် မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။

သို့သော် နေတ္ထိ၊ ပေဋကောပဒေသနှင့် စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော်တို့၏ မြန်မာပြန်ကျမ်းများမှာ အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းများကြောင့် ယခုအချိန်အထိ ပုံနှိပ်ကျမ်းစာအဖြစ် ထွက်ပေါ်မလာနိုင် သေးပေ။ ဤပါဠိကျမ်းစာများအနက် ပေဋကောပဒေသကျမ်းမှာ ၁၃၁၆ (၁၉၅၄) ခုနှစ်၊ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ တင်စဉ်အခါက အငြင်းပွားဖွယ် ကျမ်းတစ်ကျမ်းအဖြစ် တည်ရှိခဲ့ပေသည်။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ တင်ရာတွင် ပါဝင်သင့်/ မပါဝင်သင့် ဆွေးနွေးငြင်းခုံခံခဲ့ရသော ကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်ပါပေ၏။

မည်သို့ဆိုစေ... အကျွန်ုပ်တို့သည်ကား “ပါဠိတော်ကျမ်းစာရှိလျှင် ၎င်း၏ မြန်မာပြန် ကျမ်းစာလည်း ရှိသင့်၏”ဟု လက်ခံယုံကြည်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ လစ်လပ်နေသော ကွက်လပ် တစ်ခုကို ဖြည့်သည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ သာသနာတော်အား ကျေးဇူးဆပ်သည့်အနေဖြင့် လည်းကောင်း ဤပေဋကောပဒေသပါဠိကျမ်းစာကို စွမ်းနိုင်သမျှ ကြိုးစား၍ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားပါသည်။

ဤဘာသာပြန်အဖွဲ့သည် ဆဋ္ဌမူ ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်ကို မူတည်ထား၍ မိုးထိ ဆရာတော်၏ နိဿယကို အဓိကမှီငြမ်း အားပြုလျက် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထားပြီးဖြစ်သော ဆဋ္ဌမူ တိပိဋကပါဠိတော်မြန်မာပြန်များကို နည်းမှီကာ မူကွဲလွဲသည်များနှင့် ပုဒ်၊ ပါဌ်၊ အနက် အသိခက် သော နေရာဌာနတို့၌ နှီးနှောဆက်နွှယ်သော ထိုထိုပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ တိပိဋကပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် စသည်တို့နှင့် ညှိနှိုင်းတိုက်ဆိုင်ပြီး အောက်ခြေမှတ်စု၊ မှတ်ချက်နှင့် ကျမ်းညွှန်းများကို ဖော်ပြရေးသားလျက် မြန်မာပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ဘာသာပြန်နည်းအမျိုးမျိုးရှိရာဝယ် ယခုပြန်ဆိုထား သော နည်းမှာ ပါဌာနုသာရီ = ပါဌ်လျောက်ပြန်ဆိုခြင်း(တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုခြင်း)နည်းစနစ်ဖြစ်ပေ သည်။

ဤ‘ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်မြန်မာပြန်’ကျမ်းစာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ အထပ်ထပ်အခါခါ စစ်ဆေးကြည့်ရှု ပြင်ဆင်မှု မည်မျှပင် ပြုခဲ့သော်ငြား အပြစ်အနာဆာ လွတ်ကင်း ချွတ်ယွင်းခြင်းအလျှင်းမရှိဟူသည်မှာ မဖြစ်နိုင်ပါသောကြောင့် ကျမ်းဂန်တတ်သိ ပညာရှိများအနေဖြင့် ဝေဖန်ထောက်ဆ လမ်းညွှန်ပြနိုင်ပါကြောင်း ဂါရဝ၊ နိဝါတ တရားများ ကိန်းဝပ်ထားကာ၊ ဤမြန်မာပြန်ကျမ်းစာကို ဖတ်ရှုသူ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့သည်လည်း ပိဋကတ် အဆီအနှစ် ပိဋကတ်အရသာကို မြိန်ယှက်စွာ သုံးဆောင်ခံစားနိုင်ကြပါစေ-ဟု အာသီသပတ္တနာ ပြုလျက် နိဂုံးချုပ်အပ်ပါသတည်း။

၁၃၈၆ ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

(၂၂. ၅. ၂၀၂၄)

ပိဋကတ်တော် မြန်မာပြန်အဖွဲ့.

၁။ ဒေါက်တာအရှင်ကုဏ္ဍသာရ (ဒေါက်တာအရှင်စကြဝဠာ)
{ သာသနဓဇ ဓမ္မာစရိယ၊ ဝိနယဝိဇ္ဇာ၊ M. A. (Sri Lanka); Ph. D. (Sri Lanka) }
ပဓာနနာယကဆရာတော်၊ ၁၈မိုင်တောရ၊
ရန်ကုန်-မန္တလေး အမြန်လမ်း၊ ၁၈ မိုင် ၃ ဖာလုံ၊ လှည်းကူးမြို့နယ်၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

၂။ ဦးဘချစ်
(ဓမ္မာစရိယ)
သုတေသနဌာန၊ ၁၈မိုင်တောရ၊ ရန်ကုန်-မန္တလေး အမြန်လမ်း၊
၁၈ မိုင် ၃ ဖာလုံ၊ လှည်းကူးမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

၃။ ဦးအောင်ကျော်စိုး
{ သာသနဓဇ ဓမ္မာစရိယ၊ ဝိနယဝိဇ္ဇာ၊ M. A. (Sri Lanka) }
သုတေသနဌာန၊ ၁၈ မိုင်တောရ၊ ရန်ကုန်-မန္တလေး အမြန်လမ်း၊
၁၈ မိုင် ၃ ဖာလုံ၊ လှည်းကူးမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

ကွန်ပျူတာစာစီ

ဦးအောင်ကျော်စိုး
{ သာသနဓဇ ဓမ္မာစရိယ၊ ဝိနယဝိဇ္ဇာ၊ M. A. (Sri Lanka) }
သုတေသနဌာန၊ ၁၈မိုင်တောရ၊ ရန်ကုန်-မန္တလေး အမြန်လမ်း၊
၁၈ မိုင် ၃ ဖာလုံ၊ လှည်းကူးမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် သုတ္တန်ပိဋက

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော် မြန်မာပြန်

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	အရိယသစ္စပ္ပကာသန ပဌမဘူမိ (အရိယသစ္စာကို ရှင်းလင်းပြဆိုရာ ပဌမဘူမိ)	၁
၂။	သာသနပဋ္ဌာန ဒုတိယဘူမိ (ဒေသနာ၏ အပြားအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို ပြဆိုရာ ဒုတိယဘူမိ)	၂၃
၃။	သုတ္တခိဋ္ဌာန တတိယဘူမိ (သုတ်တို့၏တည်ရာကို ပြဆိုရာ တတိယဘူမိ)	၆၁
၄။	သုတ္တဝိစယ စတုတ္ထဘူမိ (သုတ်ကို စိစစ်ခြင်းမည်သော စတုတ္ထဘူမိ)	၇၆
၅။	ပဉ္စမဘူမိ	၈၃
၆။	သုတ္တတ္ထသမုစ္စယဘူမိ (သုတ်တို့၏အနက်ကို ပေါင်းစည်းခြင်းမည်သော ဘူမိ)	၁၁၅
၇။	ဟာရသမ္မာတဘူမိ (ဟာရတို့၏ သစ္စာလေးပါး၌ ကျရာကျကြောင်းဘူမိ)	၁၄၃
၈။	သုတ္တဝေဘင်္ဂီယ (သုတ်ကို ဝေဖန်ခြင်း)	၂၄၂

မာတိကာ ပြီး၏။

ဤပေဋကောပဒေသ ပါဠိတော် မြန်မာပြန်ကျမ်းစာ၌ အသုံးပြုထားသော ကျမ်းညွှန်း သင်္ကေတ လက္ခဏာများ

ဣ	=	ပေဋကောပဒေသပါဠိတော် (အင်္ဂလိပ်မူ)
ခု၊ ၁။	=	ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဓမ္မပဒ၊ ဥဒါန၊ ဣတိဝုတ္တက၊ သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော် (ဆဋ္ဌမူ)။
တိပိ၊ မြန်၊ ဓာန်။	=	တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာ အဘိဓာန်။
ဒီ၊ ၁။	=	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိတော် (ဆဋ္ဌမူ)။
ဒီ၊ ၂။	=	မဟာဝဂ္ဂ (သုတ်မဟာဝါ) ပါဠိတော် (ဆဋ္ဌမူ)။
ဒီ၊ ၃။	=	ပါထိကဝဂ္ဂ ပါဠိတော် (ဆဋ္ဌမူ)။
မ၊ ၃။	=	ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် (ဆဋ္ဌမူ)။
မိုးထိ၊ သျ။	=	ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်နိဿယ၊ မိုးထိမူ။
ဝိ၊ ၃။	=	ဝိနည်း မဟာဝါ ပါဠိတော် (ဆဋ္ဌမူ)။
သံ၊ ၁။	=	သဂါထာဝဂ္ဂ၊ နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ (ဆဋ္ဌမူ)။
သံ၊ ၂။	=	ခန္ဓဝဂ္ဂ၊ သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ (ဆဋ္ဌမူ)။
သံ၊ ၃။	=	မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ (ဆဋ္ဌမူ)။
အံ၊ ၁။	=	အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်၊ ပဌမအုပ်။ (ဆဋ္ဌမူ)။
အံ၊ ၂။	=	အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်၊ ဒုတိယအုပ်။ (ဆဋ္ဌမူ)။
အံ၊ ၃။	=	အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်၊ တတိယအုပ်။ (ဆဋ္ဌမူ)။

မှတ်ချက်။ ။ ခု၊ ၁။ ၁။ စသည်ဖြင့် တွေ့ရှိပါက -

ခု = ခုဒ္ဒကနိကာယ်၊

၁ = ပထမအုပ် (ပထမတွဲ)၊

၁ = စာမျက်နှာ (၁) - ဟု ရည်ညွှန်းပါသည်။

ဓမ္မကဏ္ဍ

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော် မြန်မာပြန်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ အရိယသစ္စပုဂ္ဂိုလ်သနပဌမဘူမိ

(အရိယသစ္စကို ရှင်းလင်းပြဆိုရာ ပဌမဘူမိ)

ပရမတ္ထတရားတို့ကို မြင်လေ့ရှိကုန်သော သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့၏ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်ကုန်ပြီးသော ဘုရားရှင်တို့အား ရှိခိုးပါ၏။

၁။ သာဝကအား သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူဖြစ်ခြင်းငှာ သစ္စာလေးပါးနှင့်စပ်သော သူတစ်ပါးမှ ဖြစ်သော ဒေသနာသံလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော အသင့်နှလုံးသွင်းခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ အကြောင်းတို့သည် နှစ်ပါးတို့တည်း။ အထောက်အပံ့တို့သည် နှစ်ပါးတို့တည်း။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သူတစ်ပါးမှဖြစ်သော ဒေသနာသံ (ပရတော ယောသ) ဟူသည် အဘယ်နည်း? သူတစ်ပါးမှဖြစ်သော အကြင်တရားဟောခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အဆုံးအမသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ကံမြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သစ္စာနှင့် စပ်သော တရားစကားသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သစ္စာနုလောမဉာဏ်သည်လည်းကောင်း တည်း။ ဒုက္ခသစ္စာလည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာလည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာလည်းကောင်း ဤသို့ သစ္စာတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ ဤသစ္စာလေးပါးတို့ကို အကြင်ဟောခြင်းသည်၊ အကြင်ပြခြင်းသည်၊ အကြင်ဖွင့်ခြင်းသည်၊ အကြင်ဝေဖန်ခြင်းသည်၊ အကြင်ထင်စွာပြုခြင်းသည်၊ အကြင်အပြားအားဖြင့်ရှေးဦးစွာပြုခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံကို သစ္စာဉာဏ်အားလျော်သော အသံ (သစ္စာနုလောမ ယောသ) ဟု ဆိုအပ်၏။

၂။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် **အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော အသင့်နှလုံးသွင်းခြင်း (ယောနိသော မနသိကာရ) ဟူသည်** အဘယ်နည်း။ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော အသင့်နှလုံးသွင်းခြင်းမည်သည်ကား - အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် တရားကို ဟောသည်ရှိသော် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော အာရုံကို နှလုံးမသွင်းမူ၍ အကြင်အသင့်နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံကို အသင့်နှလုံးသွင်းခြင်း (ယောနိသော မနသိကာရ) ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုအခြင်းအရာသည် အကြောင်းမည်၏။ ဥပမာသော်ကား- ယောက်ျားသည် ခြောက်သွေ့သော ထင်းတို့ကို ခြောက်သော မီးပွတ်ခုံ၌ ထား၍ ကုန်း၌ ပွတ်သည်ရှိသော် မီးကို ရခြင်းငှာ ထိုက်၏။ ထိုရခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား - အသင့်အားဖြင့် မီးကို ရခြင်းငှာ ထိုက်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဤအတူသာလျှင် ဒုက္ခ၊သမုဒယ၊နိရောဓ၊မဂ္ဂဟူသော သစ္စာလေးပါးတို့၏ အကြင်မဖောက်မပြန်သော သဘောကို ဟောခြင်းသည် မနသိကာရမည်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသဘောကို အသင့်နှလုံးသွင်းခြင်း(မနသိကာရ) ဟု ဆိုအပ်၏။

မှန်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့် သုံးပါးကုန်သော ဥပမာတို့သည် ရှေး၌ ကြားဖူးပြီးသည် ဖြစ်၍လည်းကောင်း ကြားပြီးသော ရှေးထုံးနည်းရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း ထင်ကုန်၏။ အမှတ်မရှိသောသူသည် ကာမဂုဏ်တို့၌ မကင်းသော ရာဂရှိ၏။ ဤသို့အစရှိကုန်သော (ပ) နှစ်ပါးကုန်သော ဥပမာတို့သည် ထင်ကုန်၏။ မသင့်မတင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း (အယောနိသော မနသိကာရ)ကို ပြုအပ်သည်ကို နောက်ဖြစ်သောအကြောင်းတို့၌ ဆိုအပ်၏။ ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့တွင် သူတစ်ပါးမှဖြစ်သော အကြင်အသံနှင့် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော အကြင်နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော ဤနှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့တွင် သူတစ်ပါးမှဖြစ်သော အသံကြောင့် ဖြစ်သော ပညာကို **သုတမယိပညာ** (ကြားနာခြင်းဖြင့် ပြီးသော ပညာ)ဟု ဆိုအပ်၏။ မိမိအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ အသင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပညာကို **စိန္တာမယိပညာ** (ကြံစည်ခြင်းဖြင့် ပြီးသော ပညာ) ဟု ဆိုအပ်၏။ ဤနှစ်ပါးသော ပညာတို့ကို ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော အကြောင်းနှစ်ပါးတို့ဟူ၍လည်း သိအပ်ကုန်၏။ သာဝကအား သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ခြင်းငှာ အကြောင်းတို့သည် ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ အထောက်အပံ့တို့သည် ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။

၃။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သစ္စာနှင့်စပ်၍ ဟောအပ်သော သူတစ်ပါးအသံ၏ အနက်ကို မသိမူ၍ အနက်ကို သိလတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။ အနက်ကို သိပြီး၍ အသင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းလတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည်ကား ရှိ၏။ သစ္စာနှင့် စပ်၍ ဟောအပ်သော သူတစ်ပါးအသံ၏ အနက်ကို သိသည်ဖြစ်၍ အနက်ကို သိခြင်းသည် ဖြစ်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည် ရှိ၏။ အနက်ကို သိပြီး၍လည်း အသင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းလတ္တံ့ဟူသော

အကြောင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် သာဝကအား ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ဤသည်လျှင် နည်းလမ်းတည်း။ တစ်ပါးသော အကြောင်းသည် မရှိ။ ထိုအကြောင်းသည် ပါဠိတော်၏ အနက်ကို သိခြင်းနှင့် တကွ ယှဉ်ခြင်းသည် မရှိခဲ့အံ့။ တရားဟောခြင်းနှင့် တကွ ယှဉ်ခြင်းသည် မရှိခဲ့အံ့။ သူတစ်ပါးအသံ၏ အနက်ကို မသိသဖြင့် ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော မြတ်သောဉာဏ်အမြင်ရှိသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ရခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဝဋ်သုံးပါးမှ ငြိမ်းခြင်းငှာ အလိုရှိသောသူသည် သုတမယဉာဏ်ဖြင့် အနက်တို့ကို ရှာမှီးအပ်ကုန်၏။ ထိုစကားတွင် အနက်ကိုရှာခြင်း၏ အစဉ်သည် ဤဆိုလတ္တံ့သော **ဟာရ** တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး၊ **နည်း** ငါးပါး၊ **မူလပဒ** တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တည်း။

ထိုစကား၌ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ဥဒါန်းဂါထာတည်း -

ပရိယတ္တိသာသနာတော်၏ ထက်ဝန်းကျင်မှအနက်ကို ရှာမှီးကြောင်းဖြစ်သော၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော ဟာရရှိသော၊ နည်းငါးပါးရှိသော၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော မူလပဒရှိသော နေတ္တိကို အနွယ်အားဖြင့် ကစွည်းမည်သော မထေရ်သည် ပြအပ်၏။

၄။ ထိုဟာရတို့တွင် **တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော ဟာရတို့သည်** အဘယ်သည်တို့နည်း၊ ဒေသနာဟာရလည်းကောင်း၊ ဝိစယဟာရလည်းကောင်း၊ ယုတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ပဒဋ္ဌာနဟာရလည်းကောင်း၊ လက္ခဏဟာရလည်းကောင်း၊ စတုဗျူဟဟာရလည်းကောင်း၊ အာဝဋ္ဋဟာရလည်းကောင်း၊ ဝိဘတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ပရိဝတ္တနဟာရလည်းကောင်း၊ ဝေဝစနဟာရလည်းကောင်း၊ ပညတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ဩတရဏဟာရလည်းကောင်း၊ သောဓနဟာရလည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနဟာရလည်းကောင်း၊ ပရိက္ခာရဟာရလည်းကောင်း၊ သမာရောပနဟာရလည်းကောင်း ဤသို့ ဤသည်တို့ကား တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော ဟာရမည်ကုန်၏။

ထိုစကား၌ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ဥဒါန်းဂါထာတို့တည်း -

ဒေသနာဟာရလည်းကောင်း၊ ဝိစယဟာရလည်းကောင်း၊ ယုတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ပဒဋ္ဌာနဟာရလည်းကောင်း၊ လက္ခဏဟာရလည်းကောင်း၊ စတုဗျူဟဟာရလည်းကောင်း၊ အာဝဋ္ဋဟာရလည်းကောင်း၊ ဝိဘတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ပရိဝတ္တနဟာရလည်းကောင်း။

ဝေဝစနဟာရလည်းကောင်း၊ ပညတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ဩတရဏဟာရလည်းကောင်း၊ သောဓနဟာရလည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနဟာရလည်းကောင်း၊ ပရိက္ခာရ

ဟာရလည်းကောင်း၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ခုမြောက်သော သမာရောပနဟာရလည်းကောင်း ဤသို့ ဟာရတို့သည် တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးတို့တည်း။

၅။ ထိုဟာရ၊နယ၊မူလပဒတို့တွင် **နည်းငါးပါးတို့သည်** အဘယ်သည်တို့နည်း။ နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်းလည်းကောင်း၊ တိပုက္ခလနည်းလည်းကောင်း၊ သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းလည်းကောင်း၊ ဒိသာလောစနနည်းလည်းကောင်း၊ အင်္ဂုသနည်းလည်းကောင်း ဤသို့ နည်းတို့သည် ငါးပါးတို့တည်း။

ထိုစကားရပ်၌ ဥဒါန်းဂါထာတို့ကား -

ပဌမနည်းသည် နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်းမည်၏။ နှစ်ခုတို့၏ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော နည်းသည်လျှင် တိပုက္ခလနည်းမည်၏။ သုံးခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော ထိုနည်းသည် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းမည်သည် ဖြစ်၏။

လေးခုတို့၏ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော ပိဋကသုံးပုံ၏အနက်ကို ပြရာနည်းကို ဒိသာလောစနဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ ငါးခုတို့၏ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော နည်းကို အင်္ဂုသဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ အလုံးစုံသော နည်းငါးပါးတို့ကို သိအပ်ကုန်၏။

၆။ ထိုဟာရ၊နယ၊မူလပဒတို့တွင် **တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒတို့သည်** အဘယ်သည်တို့နည်း။ အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း၊ တဏှာလည်းကောင်း၊ လောဘလည်းကောင်း၊ ဒေါသလည်းကောင်း၊ မောဟလည်းကောင်း၊ သုဘသညာလည်းကောင်း၊ သုခသညာလည်းကောင်း၊ နိစ္စသညာလည်းကောင်း၊ အတ္တသညာလည်းကောင်း။ သမထလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာလည်းကောင်း၊ အလောဘလည်းကောင်း၊ အဒေါသလည်းကောင်း၊ အမောဟလည်းကောင်း၊ အသုဘသညာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသညာလည်းကောင်း၊ အနိစ္စသညာလည်းကောင်း၊ အနတ္တသညာလည်းကောင်း ဤသို့ ဤသည်တို့ကား တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒမည်ကုန်၏။ ထိုတစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒတို့တွင် အကုသိုလ်ပက္ခတို့သည် ကိုးပဒဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ကိုးပဒ၌ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်သည် စုဝေးခြင်းပေါင်းခြင်းရှိ၏။ ကုသိုလ်ပက္ခတို့သည် ကိုးပဒဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ကိုးပဒ၌ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်သည် စုဝေးခြင်းပေါင်းခြင်းရှိ၏။

ကိုးပဒရှိကုန်သော အကုသိုလ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ အကြင်ပဒ၌ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်သည် စုဝေးခြင်းပေါင်းခြင်းရှိသလော။ အဝိဇ္ဇာမှ အတ္တသညာတိုင် အောင်သော ပုဒ်တို့လည်းကောင်း ဤကိုးပါးတို့သည် အကုသိုလ်တို့တည်း။ အကြင်ပဒ၌

အလုံးစုံသော အကုသိုလ်သည် စုဝေး၏။ **ကိုးပဒရှိကုန်သော ကုသိုလ်တို့သည် အဘယ် သည်တို့နည်း။** အကြင်ပဒ၌ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်သည် စုဝေးသလော။ သမထမှ အနတ္တ- သညာတိုင်အောင်သော ပုဒ်တို့လည်းကောင်း ဤကိုးပဒတို့သည် ကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ အကြင်ပဒ၌ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်သည် စုဝေး၏။ ဤအကုသလပဒကိုးပါး၊ ကုသလပဒ ကိုးပါးတို့သည် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒတို့မည်ကုန်၏။

ထိုစကား၌ ဤသည်တို့ကား ဥဒါန်းဂါထာတို့တည်း -

တဏှာလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း၊ လောဘလည်းကောင်း၊ ဒေါသ လည်းကောင်း၊ မောဟလည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့လည်းကောင်း ဤကိုးပဒတို့သည် ကိလေသာဖြစ်ရာ ဌာနမည်၏။

အကြင်သတိပဋ္ဌာန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သမထသည်လည်း ကောင်း၊ အကြင်ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ကုသလမူလသည်လည်း ကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ကုသိုလ်မည်၏။ ကိုးပဒတို့သည် ဣန္ဒြေတို့ဖြစ်ရာ ဌာနမည်၏။

အလုံးစုံသော ကုသိုလ်ကို ကိုးပဒ်တို့နှင့် ယှဉ်စေအပ်၏။ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ကို ကိုးပဒ်တို့နှင့်သာလျှင် ယှဉ်စေအပ်၏။ တစ်ခုတစ်ခုသောပုဒ်၌ မူလပဒ တို့သည် ကိုးပါးတို့တည်း၊ နှစ်ပါးစုံအားဖြင့် မူလပဒတို့သည် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တည်း။

တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော ဤမူလပဒတို့တွင် အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်ကိုးပါး ကုန်သော ပဒတို့သည် ဒုက္ခ၏အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန် သော အကြင်ကိုးပါးကုန်သော ပဒတို့သည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဖြစ် သော မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤသို့ သမုဒယသစ္စာ၏ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာ၏ အကျိုးဖြစ်သော နိရောဓ- သစ္စာလည်းကောင်း ဤသို့ လေးပါးကုန်သော ဤအရိယသစ္စာတို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာရာဏသီပြည်၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

၇။ ထိုသစ္စာလေးပါးတို့တွင် ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာ၏ အတိုင်းအရှည်မရှိကုန် သော ပုဒ်မပြီးမီ ဝဏ္ဏတို့ကိုလည်းကောင်း၊ လေးပါးသော ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါကျတို့ကို လည်းကောင်း၊ ဝါကျ၏အစိတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဂြိုဟ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဂြိုဟ်အကျယ် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဗျဉ္ဇနပဒခြောက်ပါး၏သာလျှင် အနက်ကို အကျယ်ပြခြင်းငှာ၊

ရှေးဦးပြခြင်းငှာ၊ အကျယ်ချဲ့ခြင်းငှာ၊ ဝေဖန်ခြင်းငှာ၊ ထင်စွာပြုခြင်းငှာ၊ သိစေခြင်းငှာ ဟောတော်မူ အပ်ကုန်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကုန်သော သစ္စာလေးပါးတို့တွင် ဤသို့ တစ်ခုတစ်ခုသော သစ္စာကို အတိုင်းရှည်မရှိကုန်သော အက္ခရာပုဒ် ဝါကျ ထိုဝါကျ အစိတ်ဝိပြုဟ် အကျယ်ချဲ့ခြင်းတို့ဖြင့် အကြင်ဗုဒ္ဓနပဒခြောက်ပါးကို ရှာမှီးအပ်၏။ ထိုဗုဒ္ဓနပဒခြောက်ပါးကိုကား အနက်များသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္ထပဒကိုလည်း သဒ္ဒါများသည်၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ရှာမှီး အပ်၏။

တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း ပုဏ္ဏားသည်လည်းကောင်း ဤသို့ ဆိုရာ၏ - “ငါသည် ဤဒုက္ခသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ တခြားသော ဒုက္ခသစ္စာကို ပညတ်လတ္တံ့”။ ထိုသူ၏ ထိုစကားသည် စကားဝတ္ထုအစဉ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ရာ၏။ မေးအပ် သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အားလည်း အပြီးသို့ မရောက်လတ္တံ့။ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်ညဉ်၌ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိ၏။ အကြင်ညဉ်၌ ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိမူ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏။ ဤအတွင်း၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အမှတ်မရှိသော သုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂေယျ ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေယျာကရုဏ်းကိုလည်းကောင်း၊ ဂါထာကိုလည်းကောင်း၊ ဥဒါန်းကိုလည်း ကောင်း၊ ဣတိဝုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဗျူတဓမ္မကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒလ္လကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ အလုံးစုံသော ထိုဓမ္မစက်ကို ဖြစ်စေအပ်ပြီ။ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ တရားတော်ကို ဟောတော်မူ ခြင်း၌ ဓမ္မစက္ကပဝတ္ထနသုတ်မှ^၁ အပဖြစ်သော တစ်စုံတစ်ခုသောတရားသည် မရှိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည် အလုံးစုံသော သုတ်ကို အရိယသစ္စာတို့၌ ရှာမှီးအပ်၏။ ထိုသို့ရှာခြင်း၌ ပိုင်းခြားခြင်းငှာ တစ်ရာမကသော အလင်းရှိကုန်သော^၂ ဤအရိယသစ္စာလေးပါးတို့သည် အမြဲတည်ကုန်၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ဒုက္ခသည် အဘယ်နည်း၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဖျားနာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ငါးပါးကုန်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်လည်းကောင်း ဒုက္ခမည်ကုန်၏။ ထိုဒုက္ခတို့တွင် ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား လက္ခဏာကို ပြခြင်းတည်း၊ ဇာတိသည် ထင်းရှူးဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဇရာသည် ရင့်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဗျာဓိသည် လွန်စွာဆင်းရဲခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မရဏသည် ရွှေ့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ သောကသည် ချစ်သောသူနှင့်ကွေ့ကွင်းခြင်း၊ ဖောက်ပြန် ခြင်း၊ စိုးရိမ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ပရိဒေဝသည် ငိုကြွေးခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဒုက္ခသည် ကိုယ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဒေါမနဿသည် စိတ်ကိုနှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဥပါယာသသည် ကိလေသာဖြင့် ပူလောင်စေခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ အပ္ပိယသမ္ပယောဂ (မုန်းသောသူနှင့် အတူတကွ နေရခြင်း)သည် မနှစ်လိုသောသူနှင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ပိယဝိပ္ပယောဂ

၁။ ဝိ၊၃။၁၄။ ၂။ အာလောကသဘာနိ (မိုးထိ၊သျှ။နာ-၉။) အာလောကသဘာနိ (ပေဋကော။၁၇၁။)

(ချစ်သောသူနှင့် ကွေကွင်းရခြင်းသည်) နှစ်လိုခြင်းမှ ကင်းသောအဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ လာဘ်မရခြင်းသည် အလို၏လည်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ငါးပါးကုန်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ပိုင်းခြား၍ မသိခြင်းလက္ခဏာရှိကုန်၏။ ဇရာမရဏသည် ရင့်ခြင်း၊ ရွှေ့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ စုတိပဋိသန္ဓေသည် ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၊ ရွှေ့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ သမုဒယသစ္စာသည် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ နိရောဓသစ္စာသည် သမုဒယကို ပယ်စွန့်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မဂ္ဂသစ္စာသည် အနုသယကို ဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။

ဒုက္ခသစ္စာသည် အနာကဲ့သို့ နှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ သမုဒယသစ္စာသည် ဝဋ်၌ ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မဂ္ဂသစ္စာသည် ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ နိရောဓသစ္စာသည် ချမ်းမြေ့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သည် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းမရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်၍ သံသရာတည်းဟူသော နှောင်ကြိုးမှကင်းခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် နိရောဓသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် မဂ္ဂသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာနှင့် ဒုက္ခသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာနှင့် နိရောဓသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာနှင့် မဂ္ဂသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာနှင့် ဒုက္ခသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာနှင့် မဂ္ဂသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာနှင့် နိရောဓသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာနှင့် ဒုက္ခသစ္စာသည်လည်းကောင်းတည်း။

၈။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ဤသည်တို့ကား သုတ်တို့တည်း။

“သတ္တဝါသည် အကြင်တစ်ည၌ ရှေးဦးစွာ အမိဝမ်း၌ နေ၏။ ထိုသတ္တဝါသည် နေတက်သကဲ့သို့ သွား၏။ သွားရသော ထိုသူသည် နောက်သို့မဆုတ်။”^၁
ဤသည်လျှင်တည်း။

အာနန္ဒာ. . . ဒါနဖြစ်ခြင်းတို့သည် ဤရှစ်ပါးတို့တည်း၊ ဧကုတ္တရိက၌^၂ သုတ်သည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဇာတိတည်း။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် ဇရာသည် အဘယ်နည်း။

(သူမိုက်တို့သည်) အရွယ်ရှိခိုက် မြတ်သောအကျင့်ကို မကျင့်လိုက်မီ၊ ဥစ္စာကို လည်း မရလိုက်မိသောကြောင့် ငါးကုန်ခန်းသော ညွှန်အိုင်၌ အတောင်ကျွတ်သော ကြိုးကြာအိုတို့ကဲ့သို့ (အရွယ်လွန်သောအခါ) ကြုံမှိုင်၍သာ နေကြရကုန်၏။^၃

၁။ ခု၊ ၅။ ၃၅၃။ ၂။ ဒါနူပပတ္တိသုတ်၊ အဋ္ဌကနိပါတ်၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်။ (အံ၊ ၃။ ၇၀။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၄။)
၃။ ခု၊ ၁။ ၃၆။

နတ်ပြည်တို့၌ ငါးပါးကုန်သော ပုဗ္ဗနိမိတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ဇရာတည်း။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် ဗျာဓိသည် အဘယ်နည်း။

မင်းမြတ်. . . ထိုသူသည် အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းကို ကိုယ်တိုင် ပြုအပ်၏။ သူတစ်ပါးတို့သည် အဘယ်မှာ ပြုချေအံ့နည်း။ အရှင်မင်းမြတ်သည်လည်း သူနာတည်း ဟု သိတော်မူလော။ မင်းမြတ်. . . ထိုအိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းသည် ကံ၏ အကျိုးတည်း။ မှန်၏။ လူအပေါင်းသည် ကံကို မပယ်နိုင်။

သုံးယောက်တို့သည် ဂိလာနအဖို့ရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား ဗျာဓိတည်း။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် မရဏသည် အဘယ်နည်း။

အိုးထိန်းသည်သည် ပြုလုပ်အပ်သော ငယ်သည်လည်းဖြစ်သော ကြီးသည်လည်းဖြစ်သော အကြင်ဖုတ်ပြီးသည်လည်းဖြစ်သော အကြင်မဖုတ်ရသေးသည်လည်း ဖြစ်သော မြေအိုးမြေခွက်သည် ရှိ၏။ ထိုမြေအိုးမြေခွက်အားလုံးသည် ကွဲခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသကဲ့သို့ ဤအတူ သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် သေခြင်းအဆုံးရှိ၏။^၁

ရေစီးပြတ်စဲ၍ ရေနည်းသော ချောင်းမြောင်း၌ လှုပ်ရှားနေသော ငါးတို့ကို တွေ့မြင်ကြရသကဲ့သို့ မြတ်နိုးဖွယ်ဝတ္ထုအာရုံ၌ လှုပ်ရှားနေသူတို့ကို ရှုကြကုန်လော့။ ဤသို့သော အပြစ်ကိုလည်း တွေ့မြင်ကြရသဖြင့် မြတ်နိုးခြင်းမရှိဘဲ ဘဝတို့၌ ကပ်ငြိတွယ်တာခြင်းမပြုမူ၍ ကျင့်ရာ၏။^၂

ဥဒကပ္ပနသုတ်တည်း။ ဤသည်ကား မရဏတည်း။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် သောကသည် အဘယ်နည်း။

မကောင်းမှုပြုသူသည် ဤဘဝ၌လည်း စိုးရိမ်ရ၏။ တမလွန်ဘဝ၌လည်း စိုးရိမ်ရ၏။ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ဘဝနှစ်တန်တို့၌လည်း စိုးရိမ်ရ၏။ ထိုမကောင်းမှုပြုသူသည် မိမိ၏ ညစ်နွမ်းသော ကံကို သိမြင်၍ စိုးရိမ်ရ ပင်ပန်းရ၏။^၃

ဒုစရိုက်တို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား သောကတည်း။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် ပရိဒေဝသည် အဘယ်နည်း။

ကာမတို့၌ မက်မော လိုက်စား မိုက်မှားကုန်သော တရားကို မနာယူကြကုန်သော မညီမညွတ်မှုဒုစရိုက်၌ သက်ဝင်ကုန်သော ထိုသတ္တဝါတို့သည် မရဏဒုက္ခ

နီးကပ်လာခဲ့ရန်သော် ငါတို့သည် ဤဘဝမှ စုတေကုန်မှုကား အဘယ်သို့ ဖြစ်ကုန်မည် နည်းဟု ငိုကြွေးကြကုန်၏။ ။

ဝိပတ္တိတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ပရိဒေဝတည်း။

ထိုဒက္ခတို့တွင် ကာယိကဒက္ခသည် အဘယ်နည်း။

ထိုငရဲ၌ (ငရဲထိန်းများကိုင်သော) တစ်ရာသော သံချောင်းရှိ၏။ ငရဲသူ ငရဲသား အားလုံးတို့သည် အသီးအသီး ဝေဒနာခံစားကြရကုန်၏။ အလျှံတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော တောမီးတို့ကဲ့သို့ မီးလျှံအပေါင်းဖြင့် နှောင့်ယှက်ခံရကုန်၏။

ထိုပူလောင်ခြင်းသည် ကြီးမားလေစွ...။ သံယုတ္တနိကာယ်၌ သစ္စသံယုတ်တို့၌ မဟာပရိဋ္ဌာဟသုတ်သည် ၂ ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဒုက္ခတည်း။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် ဒေါမနဿသည် အဘယ်နည်း။

(ကာမဂုဏ်စသည်ကို) ကြံစည်မှု သဘောတရားတို့ အနှိပ်စက်ခံရသော ထိုသူသည် ခိုကိုးရာမဲ့သူကဲ့သို့ ကြံ့မြိုင်ပူပန်ရ၏။ ထိုသို့သဘောရှိသောသူသည် အခြားသူတို့၏ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချသံကို ကြားရသည်ရှိသော် မျက်နှာမသာမယာ ဖြစ်ရ၏။ ၃

ပူပန်စေတတ်ကုန်သော တရားတို့သည် ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ဒေါမနဿတည်း။

ထိုဒက္ခတို့တွင် ဥပါယာသသည် အဘယ်နည်း။

ပန်းပဲသမားတို့၏ မီးရှူးသည် အတွင်း၌ လောင်၍ အပ၌ မလောင်သကဲ့သို့
ထို့အတူ ငြိမ်းသောနှလုံးရှိသောသူကို ၊ ကြား၍ ငါ၏ နှလုံးသည် ပူလောင်၏။

မီးသည် သုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ဥပါယာသတည်း။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် အပျိုယသမ္ပယောဂသည် အဘယ်နည်း။

သံချေးသည် သံမှပင် ဖြစ်လာ၍ သံချေးတက်ပြီးလျှင် ထိုသံကိုပင် (ပြန်၍) စားသကဲ့သို့ ဤအတူ မကောင်းမှု၌ လွန်ကျူး၍ ကျင့်သောသူကို မိမိကျင့်ကြံမှုတို့သည် ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ ဆောင်ကုန်၏။ ၁

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

၂။ သံ၊၃။၃၉၃။ (မဟာပရိဋ္ဌာဟသုတ်)

၃။ ဒါဝါ၌၇၀၇။

၄။ ပေဋကော။ ၁၇၃-၌ နိဗ္ဗတ္တမမ္ပုဇ် ဟု ရှိ၏။ သို့သော် ပေဋကောပဒေသ အဋ္ဌကထာ နှာ-၃၉ နှင့် မိုးထိ၊ သျှာ-၁၃ တို့၌ကား နိဗ္ဗုတမမ္ပုဇ် ဟု တွေ့ရပါသည်။ ၅။ ခု၊ ၁။ ၄၈။

၅။ ခါးဝါးငှက်။

နှစ်ယောက်ကုန်သော ဤသူတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို စွပ်စွဲကုန်၏။ ဧကုတ္တရိက၌ ဒုကနိပါတ်တို့၌^၁ သုတ်တည်း။ ဤသည်ကား အပ္ပိယသမ္ပယောဂတည်း။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် ပိယဝိပ္ပယောဂသည် အဘယ်နည်း။

ယောက်ျားသည် အိပ်မက်ထဲ၌ တွေ့ဆုံကြုံကြိုက်သောသူကို နိုးသောအခါ မတွေ့မြင်ရတော့သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော တမလွန်ဘဝသို့ ပြောင်းသွား ကွယ်လွန်လေပြီးသောသူကို မတွေ့မြင်ရတော့ပေ။^၂

ထိုနတ်တို့သည် စုတေသောသဘောကို သိ၍ စကားသုံးခွန်းတို့ဖြင့်^၃ ဆုံးမကုန်၏။ ဤသည်ကား ပိယဝိပ္ပယောဂမည်၏။

သုံးယောက်ကုန်သော မာရ်မင်း၏သမီးတို့သည်။ ဤသည်ကား ယံ ပိစ္ဆံ နလဘတိ (အကြင်အလိုကို မရ) မည်၏။

ကာမကို အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ လိုလားတောင့်တမှု ဖြစ်ပေါ်နေသော ထိုသတ္တဝါအား ထိုကာမတို့ ဆုတ်ယုတ်ကုန်မှု မြားပစ်ခံရသူကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်တော့၏။^၄

အကျဉ်းအားဖြင့် ငါးပါးကုန်သော ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏။

မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် ဟူသော ဤအဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးတို့သည် လောက၏အာမိသဖြစ်ကုန်၏။ ကြမ်းကြုတ်ကုန်၏။ အကြင်အဇ္ဈတ္တိကာယတနခြောက်ပါးတို့၌ ပုထုဇဉ်တို့သည် ကပ်ငြိသော သဘောရှိကုန်၏။

ရဟန်းတို့... ခန္ဓာတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ဒုက္ခမည်၏။ ထိုဒုက္ခတို့တွင် ဇရာမရဏသည်လည်း အဘယ်နည်း။

(လူတို့၏) ဤအသက်သည် နည်းငယ်တိုတောင်းလှလေစွ၊ အနှစ်တစ်ရာအတွင်း၌သော်လည်း သေတတ်၏။ စင်စစ်သော်ကား အသက်သည် မငြိငြင် မပင်ပန်း စေကာမူ အိုမင်းရင့်ရော်၍သော်လည်း သေတတ်၏။^၅

၁။ ဒုကနိပါတ်၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်။ (အံ၊၁။၆၁။) ၂။ ခု၊၁။၄၀၅။
၃။ “(၁) အရှင်... ဤနတ်ဘုံမှ သုဂတိဘဝသို့ သွားပါလော့။ (၂) သုဂတိဘဝသို့ သွားပြီးလျှင် ကောင်းစွာ ရနိုင်သော လာဘ်ကို ရယူပါလော့။ (၃) ကောင်းစွာ ရနိုင်သော လာဘ်ကို ရယူပြီးလျှင် ကောင်းစွာ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်၍ တည်သူ ဖြစ်ပါလော့။” (ပဉ္စပုပ္ဖနိမိတ္တသုတ်။ ခု၊၁။၂၄၇။)
၄။ ခု၊၁။၃၉၉။ ၅။ ခု၊၁။၄၀၅။ (အနည်းငယ် ကွဲလွဲ)

သံယုတ်၌ ပသေနဒိ ကောသလသံယုတ်၌ ၊ ဟောသော သုတ်တည်း။ ငါ၏ အဘွားသည် သေ၏။ ဤသည်ကား ဇရာလည်းမည်၏၊ မရဏလည်းမည်၏။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် စုတိသည်လည်းကောင်း ပဋိသန္ဓေသည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် သေကုန်လတ္တံ့၊ ထိုစကားမှန်၏၊ အသက်ရှင်ခြင်း သည် သေခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏၊ သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် မိမိပြုသော ကံ၏ အကျိုးကို ရကုန်၍ မိမိတို့ကံအားလျော်စွာ လားရကုန်လတ္တံ့။ ။ ၂

ဤသည်ကား စုတိလည်းမည်၏၊ ပဋိသန္ဓေလည်းမည်၏။

ဤသုတ်တို့ဖြင့် တူသောသဘောရှိကုန်သောသုတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း တစ်ပါးသော သုတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ကိုးပါးအပြားရှိသော သုတ်ကို ပြအပ်၏၊ ထိုကိုးပါးသောသုတ်ကို အစဉ်သဖြင့် ဝင်ကုန်သောသုတ်တို့ဖြင့် လက္ခဏာအားဖြင့် ဒုက္ခကို သိ၍ ဆက်ဆံသည်လည်း ဖြစ်သော မဆက်ဆံသည်လည်းဖြစ်သော ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို ညွှန်းပြအပ်၏။ ဂါထာတို့ဖြင့် ဂါထာကို အစဉ်နှိုင်းယှဉ်အပ်၏၊ ဗျာကရုဏ်းတို့ဖြင့် ဗျာကရုဏ်းကို အစဉ်နှိုင်းယှဉ်အပ်၏။ ဤသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။

၉။ ထိုစကား၌ ဒုက္ခသမုဒယသည် အဘယ်နည်း။

ကာမဂုဏ်တို့၌ ကပ်ငြိကုန်သော၊ ကာမဂုဏ်တို့၌ ငြိတွယ်ခြင်းတို့ဖြင့် ငြိတွယ် ကုန်သော၊ သံယောဇဉ်တို့၌ အပြစ်ကို မမြင်ကုန်သော၊ သံယောဇဉ် ငြိတွယ်ခြင်းတို့ဖြင့် ငြိတွယ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ပြန့်ပြောကြီးကျယ်လှစွာသော ဩဃကို မကူးနိုင် ကုန်ရာ။ ။ ၃

အာသဝေါတရားတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ သုတ်မည်၏။ ဤသည်ကား ဒုက္ခသမုဒယတည်း။

ဒုက္ခနိရောဓသည် အဘယ်နည်း။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် လှည့်ပတ်မှု ‘မာယာ’၊ ထောင်လွှားမှု ‘မာန’ မရှိ၊ လောဘ ကင်း၏၊ မြတ်နိုးမှုမရှိ၊ တောင့်တမှု ‘အာသာ’ မရှိ၊ အမျက်ဒေါသကို ပယ်နုတ်ပြီးဖြစ်၏၊ ငြိမ်းအေးပြီးသော စိတ်ရှိ၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် မကောင်းမှုမှ အပပြုပြီးသူ ‘ဗြာဟ္မဏ’လည်း မည်၏၊ မကောင်းမှုမှ ငြိမ်းအေးပြီးသူ ‘သမဏ’လည်း မည်၏၊ ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးပြီး သူ ‘ဘိက္ခု’လည်း မည်၏။ ။ ၄

၁။ အယျိကာသုတ်၊ ကောသလသံယုတ်။ (သံ၊၁။၉၇။)

၂။ သံ၊၁။၉၈။ (အနည်းငယ် ကွဲလွဲ)

၃။ ခု၊၁။၁၇၁။ ၄။ ခု၊၁။၁၁၀။

ရာဂကင်းခြင်းရှိသော အနာဂါမိဖိုလ်လည်းကောင်း၊ မောဟကင်းခြင်းရှိသော အရဟတ္တဖိုလ်လည်းကောင်း ဤသို့ ဝိမုတ္တိတို့သည် ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား နိရောဓမည်၏။

ထိုသစ္စာလေးပါးတို့တွင် မဂ္ဂသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။

ဤအင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော လမ်းခရီး‘မဂ်’သည်သာလျှင် ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်ခြင်း အတွက် ခရီးမှန်ဖြစ်၏။ ဤမဂ်လမ်းခရီးမှ တစ်ပါးသော ခရီးသည် မရှိတော့ပြီ။ ဖြူစင်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော လမ်းခရီး‘မဂ်’သည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ခရီးမည်၏။ ဤခရီးမှန်သည် မာရ်မင်း မမြင်နိုင်သော လမ်းခရီးတည်း။^၁

ရဟန်းတို့ . . . ဗောဇ္ဈင်တို့သည် ဤခုနစ်ပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ထိုဒေသနာ၌ လေးပါးသော အရိယသစ္စာတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။

“အကြင် (ဒုက္ခ) တရားတို့သည် အကြောင်း‘သမုဒယ’ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို (ဒုက္ခ) တရားတို့၏ အကြောင်း‘သမုဒယ’ဖြစ်သော တရားကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအကျိုး(ဒုက္ခ) အကြောင်း‘သမုဒယ’တရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ ‘နိရောဓ’၊ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း ‘မဂ္ဂ’တရားကိုလည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ ရဟန်း မြတ်သည် ဤသို့ အယူရှိပါ၏။”^၂

အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ အကြောင်းသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်သော နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ အမှတ်မရှိကုန်သောသူတို့သည် သံယောဇဉ်၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ သာယာအပ်သော တရားဟူ၍ကုန်လျက် နေကြကုန်၏။ ထိုသူတို့အား ပူပန်စေတတ်သော တဏှာသည် တိုးပွား၏။ တဏှာဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဥပါဒါန်သည် တိုးပွား၏။ (ပ) ဤသို့ ချမ်းသာနှင့်မရောသော ထိုဆင်းရဲအစု၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ထင်ရှား၏။ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တို့တွင် ဝဋ်၌ယှဉ်ခြင်း(သံယောဇဉ်)သည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော အကြင်လောကီတရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သောက၊ပရိဒေဝ၊ဒုက္ခ၊ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသတို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်၏။ ဤတေဘူမကတရားအပေါင်းသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ အပြစ်ဟု အဖန်တလဲလဲရှုခြင်းသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဇာတိမှလည်းကောင်း ဇရာမှလည်းကောင်း ဗျာဓိတို့မှလည်းကောင်း မရဏတို့မှလည်းကောင်း သောကတို့မှလည်းကောင်း ပရိဒေဝတို့မှလည်းကောင်း ဥပါယာသတိုင်အောင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတို့မှလည်းကောင်း လွတ်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်မည်၏။

ဤသည်တို့ကား လေးပါးကုန်သော သစ္စာတို့တည်း။

ထိုသစ္စာဒေသနာ၌ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်သည် အဘယ်နည်း။

ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းသို့ရောက်သူအား ရုပ်စသော အတိုင်းအရှည်ပမာဏမရှိ၊ အကြင်ရာဂစသောအကြောင်းဖြင့် ထိုသူကို (တပ်မက်သူစသည်ဖြင့်) ပညတ်ရာ၏။ ထိုအကြောင်းမျိုးသည် မရှိတော့ပြီ။ အလုံးစုံသောအာရုံ၌ ကပ်ငြိခြင်းတို့ကို ပယ်နုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အလုံးစုံကုန်သော ပညာရှိတို့သည် ဝါဒတစ်ရာ၌ မှီကုန်သည် ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

သံယုတ်၌ ဂေါဓိကသံယုတ်တည်း။ °

ဤသုတ်တို့သည် မဆက်ဆံသောသုတ်တို့မည်ကုန်၏။ အကြင်အကြင်သုတ်၌ သစ္စာတို့ကို ညွှန်းပြအပ်ကုန်၏။ ထိုထိုသုတ်၌ သစ္စာတို့၏လက္ခဏာအားဖြင့် ချသွင်း၍ အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်သော ဗျဉ္ဇနပဒတို့ဖြင့် ထိုအနက်ကို ရှာမှီးအပ်၏။ ထိုသို့ရှာခြင်း၌ ဗျဉ္ဇနပဒဖြင့် အနက်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းကို တစ်ဖန် အနက်ဖြင့် ဗျဉ္ဇနပဒသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းကို ရှာမှီးအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ထားအပ်ကုန်သော ဤသုတ်တို့ဖြင့် တစ်ခုတစ်ခုသော ထိုသစ္စာကို လည်းကောင်း အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်သော ဗျဉ္ဇနပဒတို့ကိုလည်းကောင်း အရိယသစ္စာလေးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း ညွှန်းပြအပ်ကုန်၏။ နိကာယ်ငါးပါး၌ သက်ဝင်ကုန်သော ဂါထာတို့ဖြင့် ဂါထာတို့ကို နှိုင်းယှဉ်အပ်ကုန်၏။ ဖြေခြင်းဖြင့် ဖြေခြင်းကို နှိုင်းယှဉ်အပ်၏။ ဤသုတ်တို့သည် မဆက်ဆံကုန်။

ဤသည်တို့ကား ထိုသုတ်တို့၏ ဥဒါန်းဂါထာတို့တည်း-

အကြင်တစ်ည၌ ရှေးဦးစွာ အမိဝမ်း၌ တည်နေ၏ဟူသော ယမေကရတ္တသုတ်၊ ဒါန၏ ဖြစ်ခြင်းတို့သည် ရှစ်ပါးတို့တည်း။ ငါးပါးကုန်သော ပုဗ္ဗနိမိတ်တို့သည်၊ ကုန်သောငါးရှိသော ညွှန်အိုင်ကဲ့သို့တည်း။

မင်းမြတ်... ထိုသူသည် အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းကို ကိုယ်တိုင် ပြုအပ်၏။ သူတစ်ပါးတို့သည် အဘယ်မှာ ပြုချေအံ့နည်း။ နာခြင်းအဖို့ရှိကုန်သော သုံးယောက်သော နတ်တို့။ အိုးထိန်းသည်၏အိုးကဲ့သို့သေခြင်းအဆုံးရှိသောသုတ်၊ ရေမရှိသော မြစ်ကဲ့သို့ ဟောရာသုတ်။

ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ စိုးရိမ်ရ၏။ တမလွန်ဘဝ၌ စိုးရိမ်ရ၏။ ဒုစရိုက်သုံးပါးတို့ကို ဟောရာသုတ်လည်းကောင်း၊ အကြင်မျှလောက် ကာမတို့၌ တပ်မက်မောကုန်၏။

လေ့ကျက်ခြင်းရှိကုန်၏။ ထိုမျှလောက် ပျက်စီးခြင်းတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။

ထိုငရဲ၌ (ငရဲထိန်းများကိုင်သော) တစ်ရာသော သံချောင်းရှိ၏။ အားကြီးသော ပူပန်ခြင်းရှိသောသူ။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ မိစ္ဆာဝိတက်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်ခံရသော ထိုသူသည် ပူပန်ခြင်းတို့ဖြင့်လည်း နှိပ်စက်ခံရ၏။

ပန်းပဲသမားတို့၏ မီးရှူးကဲ့သို့ သုံးပါးကုန်သော မီးတို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ သံမှ သံချေးသည် ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရား၌ စွပ်စွဲခြင်း။

စကားသုံးခွန်းဖြင့် နတ်တို့သည် ဆုံးမကုန်၏။ အိပ်မက်ထဲ၌ တွေ့ဆုံကြုံကြိုက်ခြင်းကဲ့သို့။ မာရ်မင်း၏ သမီးသုံးယောက်တို့သည်။ မြားပစ်ခံရသော သူကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်တော့၏။

မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ စင်စစ် ဤအသက်သည် နည်းငယ်တိုတောင်းလှလေစွ၊ ငါ၏ အသက်ကြီးသော အဘွားသည်။

ပဋိသန္ဓေနေသောသူသည်လည်းကောင်း စုတေသောသူသည်လည်းကောင်း အလုံးစုံကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် သေရကုန်လတ္တံ့။ ကာမတို့၌ လေ့ကျက်ခြင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်၊ လေးပါးကုန်သော အာသဝေါတို့ဖြင့်လည်း။

အကြင်သူ၌ လှည့်ပတ်မှု‘မာယာ’ မရှိ၊ စေတောဝိမုတ္တိတို့သည် ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ဤသည်လျှင် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ တစ်ပါးသော တရားသည် မရှိ၊ ဗောဇ္ဈင်တို့ကိုလည်း ကောင်းစွာဟောအပ်ကုန်၏။

ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းသို့ရောက်သူအား ရုပ်စသော အတိုင်းအရှည်ပမာဏမရှိ၊ ဂေါဓိကသည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏။ အကြင်တရားတို့သည် အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ကုန်၏။ သံယောဇဉ်ကို အဖန်တလဲလဲရှုသောသူတို့သည်။

ဤဆယ်ပါးတို့သည် ထိုသုတ်တို့၏ ဥဒါန်းဂါထာတို့တည်း။

၁၀။ ထိုဥဒါန်းဂါထာ၌ ဆက်ဆံကုန်သော ဤသုတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်သုတ်တို့၌ ဆက်ဆံကုန်သော သစ္စာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အနုလုံကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိလုံကိုလည်းကောင်း၊ အနုလုံ ပဋိလုံကိုလည်းကောင်း ဟောအပ်ကုန်၏။ ထိုသာဓာရဏစသည်တို့တွင် ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား အစတည်း။

(မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ဟောတော်မူ၏) -

အဇိတ... လောကကို မသိမှု၊ အဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းထား၏။ မိမိအားသာ ဖြစ်စေ လို၍ သူတစ်ပါးအား မဖြစ်စေလိုမှု ‘မစ္ဆရိယ’နှင့် မေ့လျော့မှု ‘ပမာဒ’တရားကြောင့် လောကသည် မထင်ရှား။ မြည်တမ်းကြောင်း ‘တဏှာ’ကို (လောကကို) လိမ်းကျံ ကပ်ငြိတတ်သော တရားဟု ငါဆို၏။ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခသည် ထိုလောက၏ ဘေးကြီး ဖြစ်၏။^၁

ထိုဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း တွေဝေခြင်းသည်လည်းကောင်း သမုဒယ- သစ္စာမည်၏။ ကြီးသောဘေးသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ သစ္စာတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ ဟူသော ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ သံယုတ္တနိကာယ် စိတ္တသံယုတ်တို့၌ “သံယောဇနံ သံယောဇနိယာ စ ဓမ္မာ”ဟူ၍ အဖြေ ရှိ၏။ ထိုဒေသနာ၌ သံယောဇဉ်သည် သမုဒယမည်၏။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံတရားတို့သည် ဒုက္ခမည်၏။ နှစ်ပါးကုန်သော ဤသစ္စာတို့သည် ဒုက္ခလည်းမည်၏။ သမုဒယလည်းမည်၏။

ထိုသာဓာရဏတို့တွင် ဒုက္ခနှင့် နိရောဓသည် အဘယ်နည်း။

ဘဝတဏှာပြတ်ပြီးသော သံယောဇဉ်တည်းဟူသောကြီးကို ဖြတ်ပြီးသော^၂ ရဟန်းအား ဇာတိဟူသော သံသရာကုန်ပြီ၊ ယခုအခါ တစ်ဖန် ဘဝသစ် မရှိတော့ပြီ။

စိတ်သည် ဒုက္ခမည်၏။ ဘဝတဏှာ၏ ပြတ်ခြင်းသည် ဒုက္ခနိရောဓမည်၏။ “ဝိက္ခိဏော ဇာတိသံသာဓရာ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဗဝေါ” (= ဇာတိဟူသော သံသရာကုန်ပြီ၊ ယခုအခါ တစ်ဖန် ဘဝသစ် မရှိတော့ပြီ)ဟု ညွှန်းခြင်းရှိ၏။ ဤသည်တို့ကား ဒုက္ခ၊ နိရောဓဟူသော သစ္စာနှစ်ပါး တို့တည်း။

ရဟန်းတို့... ဝိမုတ္တိတို့သည် ရာဂ၌တပ်ခြင်းကင်းသော အနာဂါမိဖိုလ်၊ အဝိဇ္ဇာ၌ တပ်ခြင်းကင်းသော အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ စိတ်သည် ဒုက္ခမည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်သည် နိရောဓမည်၏။ ဤကား နှစ်ပါးသော ဒုက္ခ၊ နိရောဓ သစ္စာတို့တည်း။

ထိုသစ္စာတို့တွင် ဒုက္ခသစ္စာနှင့် မဂ္ဂသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။

ဤ(သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသ)ခန္ဓာကိုယ်ကို အိုးနှင့်တူ၏ဟု သိ၍ ဤစိတ်ကို မြို့နှင့်တူ၏ဟု ဉာဏ်၌ သက်ဝင်စေလျက် ပညာလက်နက်ဖြင့် ကိလေသာမာရ်ကို တိုက်ခိုက်ရာ၏။ (တိုက်ခိုက်၍) အောင်သောတရားကိုလည်း ကပ်ငြိတွယ်တာခြင်း မရှိဘဲ စောင့်ရှောက်ထားရာ၏။^၃

ထိုဒေသနာ၌ အိုးဥပမာရှိသော ကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ မြို့ဥပမာရှိသော စိတ်သည်

၁။ ခု၊ ၁။ ၄၃၄။ ၂။ နေတ္ထိစ္ဆိန္နဿ (ပေဋကော။ ၁၇၇။) သန္တစိတ္တဿ (ခု၊ ၁။ ၃၉၄။) ၃။ ခု၊ ၁။ ၁၈။

လည်းကောင်း ဒုက္ခမည်၏။ ပညာလက်နက်ဖြင့် ကိလေသမာရ်ကို စစ်ထိုးခြင်းသည် မဂ္ဂမည်၏။ ဤနှစ်ပါးတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာမည်ကုန်၏။ ရဟန်းတို့ . . . သင်တို့၏ ဥစ္စာမဟုတ်သော ရုပ်စသည်၌ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်စွန့်အပ်၏။ သံယောဇဉ်တို့သည် မဂ္ဂမည်၏။ ငါ၏ ကိုယ်မဟုတ်ဟု မှတ်ထင်ကုန်သော ပယ်အပ်ကုန်သော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ရုပ် ဝိညာဉ်တိုင်အောင်သော သဘောသည်လည်းကောင်း ဒုက္ခလည်းမည်၏။ မဂ္ဂသစ္စာလည်းမည်၏။

ထိုသစ္စာတို့တွင် ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ နိရောဓသည် အဘယ်နည်း။

လောက၌ များသောသဘောရှိကုန်သော အလုံးစုံသော စိုးရိမ်ခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း ငိုကြွေးခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း ဆင်းရဲခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း ထင်ကုန်၏။ ထိုအလုံးစုံတို့သည် ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထုကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထု မရှိမူ ထိုအလုံးစုံတို့သည် မဖြစ်နိုင်ကုန်။^၁

စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ များသောသဘောရှိသော ဒုက္ခသည်လည်းကောင်း၊ ချစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော သောကအစရှိသည်သည်လည်းကောင်း ဒုက္ခမည်၏။ ချစ်ခြင်းသည် သမုဒယမည်၏။ ထိုဝေဒနာ၌ ဆန္ဒရာဂကို ပယ်သောသူသည် ချစ်ခြင်းကို မပြုခြင်းသည် နိရောဓမည်၏။ ဤသည်တို့ကား သုံးပါးကုန်သော သစ္စာတို့တည်း။ တိမ္မရုက ပရိဗိုဇ်သည် “(ချမ်းသာဆင်းရဲကို) ကိုယ်တိုင်ပြုအပ်၏။ သူတစ်ပါးတို့ပြုအပ်၏” ဤသို့ စွဲယူ၏။ ဤတိမ္မရုကပရိဗိုဇ် စုံစမ်းသကဲ့သို့၊^၂ ဤသည်ကား ဒုက္ခမည်၏။

ထိုအယုတ်တရားနှစ်ပါးတို့သို့ မကပ်မူ၍ အကြင်အလယ်အလတ်ဖြစ်သော အကျင့် သည် ရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ကုန်၏။ ဇာတိတိုင်အောင်သော အကြောင်းကြောင့် ဇရာမရဏဖြစ်၏။ ဤသည်လျှင် ဒုက္ခလည်းမည်၏။ သမုဒယလည်းမည်၏။ ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာ ဘဝ ဇာတိ ဇရာမရဏသည် ဒုက္ခမည်၏။ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရကြောင့် တဏှာဥပါဒါန်ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား သမုဒယမည်၏။ ဤအလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို မိမိပြုအပ်သောတရားဟူ၍ စုံစမ်းရာ၏။ ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အကြင်ဆင်းရဲခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤဆင်းရဲခြင်းကို သမုဒယသစ္စာ (တပ်မက်ခြင်းကြောင့်) ဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်သည်သာလျှင်တည်း၊ ဇရာမရဏတိုင်အောင် ချုပ်သည်သာလျှင်တည်း၊ ဤသည်ကား နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသစ္စာတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ နိရောဓသစ္စာဟူသော သုံးပါးတို့တည်း။

၁၁။ ထိုမိဿကသစ္စာတို့တွင် ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ မဂ္ဂသည် အဘယ်နည်း။

“အကြင်သတ္တဝါသည် အကြင်(ကာမဂုဏ်)အကြောင်းကြောင့် ဆင်းရဲကို မြင်၏။ ထိုသတ္တဝါသည် ကာမဂုဏ်တို့၌ အဘယ့်ကြောင့် ညွတ်လေရာအံ့နည်း။ သတိရှိသူသည် လောက၌ ကာမတို့ကို ငြိတွယ်တတ်သောတရားဟု သိ၍ ထိုကာမတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ ကျင့်ရာ၏။”^၁

အကြင်သတ္တဝါသည် ဆင်းရဲကို မြင်၏ဟူသော ဒေသနာသည် ဒုက္ခမည်၏။ အကြင်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား သမုဒယမည်၏။ အကြင်ကြောင့် မျက်မှောက်၌ ဖြစ်သော အကျိုးသည် ဖြစ်၏။ အကြင်မျှလောက် ထိုတဏှာကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ အကျင့်သည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤသုံးပါးတို့သည် သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။

အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ကောဒသကတို့တွင် ဂေါပါလကောပမသုတ်တည်း။^၂

ထိုဒေသနာ၌ ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်ကို သိသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အာယတနခြောက်ပါးသည်လည်းကောင်း၊ အနာကို ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အကြင်ဆိပ်ကမ်းကို မသိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဈာန်တရားနှင့်စပ်ယှဉ်သော မြတ်သော အင်္ဂါလေးပါးရှိသော နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အတ္တဘောသာလျှင် မှီရာဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။

ယင်ချေးဥကို ဖယ်ရှားခြင်းသည် သမုဒယမည်၏။ ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်ကို သိသည်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ယင်ချေးဥကို ဖယ်ရှားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အနာကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ လမ်းခရီးကို သိသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ စားကျက်၌ လိမ္မာခြင်းသည်လည်းကောင်း မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ကြွင်းကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဇနကအကြောင်းတို့သည် ရှိကုန်၏။ အားကြီးသောမှီရာ(ဥပနိဿယ)အကြောင်းတို့သည် ရှိကုန်၏။ အကြွင်းအကျန်ထား၍ နို့ညှစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ များစွာပူဇော်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မိတ်ဆွေကောင်းရှိခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိကုန်သော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ လမ်းခရီးကို သိခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြောင်းမည်၏။ ဤသည်တို့ကား သစ္စာသုံးပါးတို့တည်း။

ထိုသစ္စာတို့တွင် ဒုက္ခသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။

အကြင်ရဟန်းအား ကာယဂတာသတိသည် ကောင်းစွာထင်၏။ ထိုရဟန်းသည် ဖဿာယတနခြောက်ပါးတို့၌ စောင့်စည်းကာ အမြဲမပြတ် တည်ကြည်သော သမာဓိ ရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ ကိလေသာချုပ်ငြိမ်းမှု (နိဗ္ဗာန်)ကို (ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်)

၁။ သံ၊ ၁။ ၁၁၈၊ (အနည်းငယ် ကွဲလွဲ) ၂။ အံ၊ ၃။ ၅၄၆။

သိနိုင်ရာ၏။

ထိုဒေသနာတို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ကာယဂတာသတိ၊ သဠာယတနဟူသော ဤ အလုံးစုံသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ကာယဂတာသတိ၊ သီလကို စောင့်စည်းခြင်း၊ သမာဓိ၊ သတိ သည် ပညာက္ခန္ဓာမည်၏။ အလုံးစုံသော ဗောဓိပက္ခိယတရားသည်လျှင် သီလက္ခန္ဓာမည်၏။ သမာဓိက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသည်ကား မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤသို့နေလေ့ရှိသော သူသည် နိဗ္ဗာန်ကို သိအပ်၏။ ဤသည်ကား နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသည်တို့ကား သစ္စာသုံးပါးတို့ မည်ကုန် ၏။ ။ သီလ၌ တည်၍ သမထ၊ ဝိပဿနာဟူသော နှစ်ပါးသော တရားတို့ကို ပွားစေအပ် ကုန်၏။ ထိုဒေသနာ၌ စိတ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် အကြင်အကြောင်းကြောင့် ရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ သမထ၊ ဝိပဿနာသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ရာဂကင်း ခြင်းကြောင့်လည်း အနာဂါမိဖိုလ်ဖြစ်၏။ မောဟကင်းခြင်းကြောင့်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသည်တို့ကား သစ္စာသုံးပါးတို့ မည်ကုန်၏။

ထိုသစ္စာတို့တွင် သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။

မက်မောတတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ တောင့်တတတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ အလွန် နှစ်သက်တတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ များစွာကုန်သောဓာတ်တို့၌ မြစ်ကဲ့သို့ စီးတတ်သည် လည်းကောင်း၊ တည်တတ်သည်လည်းကောင်း၊ မောဟမူလဟူသော အကြောင်းအမွန် အစရှိသည်လည်းကောင်း၊ အပြားအားဖြင့် ဆိုတတ်သည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ငါသည် အလုံးစုံသော တဏှာကို အမြစ်မူလနှင့်တကွ ကင်းခြင်းကို ပြုအပ်ပြီ။

ရှေးပုဒ်တို့ဖြင့် **မောဟဟူသော အကြောင်းအမွန်အစ ရှိသည်** ဟူ၍ သမုဒယသစ္စာ ကို ဆိုအပ်၏။ **ငါသည် အလုံးစုံသော တဏှာကို အမြစ်မူလနှင့်တကွ ကင်းခြင်းကို ပြုအပ်ပြီ** ဟူ၍ နိရောဓသစ္စာကို ဆိုအပ်၏။ သစ္စာတို့သည် ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ အရဟတ္တဖိုလ် အကျိုးငှာ အရိယာသီလဖြင့် တည်ကြည်ခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား လေးပါးကုန်သော သစ္စာတရား တို့ကို လျော်စွာမသိခြင်းကြောင့် ထိုးထွင်း၍မသိခြင်းကြောင့် အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ ထိုဒေသနာတို့တွင် ဤသစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို လျော်စွာမသိခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍မသိခြင်းသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဘဝတည်းဟူသော ကြိုးကိုဖြတ်ခြင်းငှာ ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤကား သမုဒယနှင့် နိရောဓတည်း။

ထိုဒေသနာတို့တွင် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။

(မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ဟောတော်မူ၏) -

အဇိတ. . . လောက၌ စီးသွားကုန်သော တဏှာအလျဉ်တို့ကို အောက်မေ့မှု ‘သတိ’သည် တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်၏။ တဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သော တရားကို ငါ ဆိုအံ့၊ ပညာက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်၏။^၁

အကြင် စီးသွားကုန်သော တဏှာအလျဉ်တို့ကို - ဟူသောဒေသနာသည် သမုဒယမည်၏။ ပညာနှင့် သတိသည် တားမြစ်တတ်သောတရားမည်၏။ ပိတ်ဆို့တတ်သော တရားလည်းမည်၏။ ဤဒေသနာသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤသည်တို့ကား နှစ်ပါးကုန်သော သစ္စာတို့တည်း။ ။ သဗ္ဗေတနိယသုတ်တည်း။ ဒဠ္ဇနေမိမင်းကြီး၏^၂ နတ်ပြည်သို့ သွားသော အခြင်းအရာကို ခြောက်လတို့ဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ကိုယ်၌ ဖြစ်သော ကာယကံသည် သုံးပါးသောအကောက်ရှိ၏။ ပြစ်မှားခြင်းရှိ၏။ ကိလေသာဟူသော ဖန်ရည်ရှိ၏။ အကောက်ရှိခြင်း၊ အပြစ်ရှိခြင်း၊ ကိလေသာဟူသော ဖန်ရည်ရှိခြင်းသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဤအတူ ဝစီကံသည် မနောကံသည် အကောက်မရှိ၊ ပြစ်မှားခြင်းမရှိ၊ ကိလေသာဟူသော ဖန်ရည်မရှိ။ မကောက်ခြင်း၊ အပြစ်မရှိခြင်း၊ ကိလေသာဟူသော ဖန်ရည်မရှိခြင်းသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤအတူ ဝစီကံကိုလည်းကောင်း၊ မနောကံကိုလည်းကောင်း သိအပ်၏။ ဤသို့ နှစ်ပါးသော သစ္စာတို့သည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့တည်း။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။

“မှီသောသူအား တုန်လှုပ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ မမှီသောသူအား တုန်လှုပ်ခြင်းသည် မရှိ၊ တုန်လှုပ်ခြင်းသည် မရှိသော် ပူပန်ခြင်း၏ငြိမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ပူပန်ခြင်း၏ငြိမ်းခြင်းသည် ရှိသော် ညွတ်ခြင်းသည် မဖြစ်၊ ညွတ်ခြင်းသည် မရှိသော် တစ်ဘဝမှတစ်ဘဝသို့လားခြင်းသည် မဖြစ်၊ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့လားခြင်းသည် မရှိသော် အဆင့်ဆင့်ပြောင်း၍ဖြစ်ခြင်း တစ်ဘဝ၌ ကပ်ခြင်းကျခြင်းသည် မရှိ၊ အဆင့်ဆင့်ပြောင်း၍ဖြစ်ခြင်း တစ်ဘဝ၌ကပ်ခြင်းကျခြင်းသည် မရှိသော် ဤလောကသည်လည်း မရှိ၊ တမလွန်လောကသည်လည်း မရှိ၊ နှစ်ပါးသော ဤလောက၊ တမလွန်လောကကို ကြဉ်၍ လောကသည် မဖြစ်။ ဤလောက၏မရှိခြင်းသည်သာလျှင် ဆင်းရဲ၏အဆုံးတည်း။”^၃ ဤသို့ သိအပ်၏။

ထိုဒေသနာ၌ နှစ်ပါးကုန်သော မှီရာတို့သည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဝဋ်သုံးပါးကို မမှီခြင်း၊ မညွတ်ခြင်းသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ အရိယမဂ်နှင့် စုတိပဋိသန္ဓေကို သိသော ဉာဏ်သည် ဆင်းရဲ၏ အဆုံးဖြစ်၏။ ဤကား နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသို့ သစ္စာတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။

မထင်သော ကာယဂတာသတိ ။ပ။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော ဥပနိဿယရှိသော အရဟတ္တဖိုလ်တို့သည် ဥပနိဿယပြည့်စုံသည် တိုင်အောင် ထင်သောကာယဂတာသတိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား နေ၏။ သီလကို စောင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ထိုနိဿယသည်^၁ ဖြစ်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်သည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသုံးပါးသော သစ္စာတို့သည် သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့တည်း။

၁၂။ ထိုသစ္စာတို့တွင် နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။

ရှေးဦးစွာ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကုန်ပြီးသော ထိုရဟန်းသည် လောက၌ ဘဝကင်းခြင်းကို သိ၍ မိမိသည် ကိုယ်တိုင်ပြုအပ်သော ထိုအရိယသစ္စာဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုအာရုံပြုသဖြင့် ရောက်၏။ ယုံမှားခြင်းကို ကူးမြောက်ပြီးဖြစ်၏။

အကြင်သစ္စာဖြင့် နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ ရောက်၏။ ဤဒေသနာသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကုန်ပြီးသော-ဟူသော ဒေသနာသည် နိရောဓမည်၏။ ဤသို့ သစ္စာတို့သည် နှစ်ပါးတို့တည်း။

ဝိမုတ္တိ၏တည်ရာဖြစ်သော တရားတို့သည် ငါးပါးတို့တည်း။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း တရားကို ဟောတော်မူ၏။ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပညာရှိသော သီတင်းသုံးဖော်သည်လည်း ဟော၏။ ဤသို့ အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်ကုန်၏။ အနက်ကိုထိုးထွင်း၍ သိသော ထိုသူအား ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဝမ်းမြောက်သောသူအား နှစ်သက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ အကြင်မျှ လောက် ငြီးငွေ့၍ တပ်ခြင်းကင်း၏။ ဤဒေသနာသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ အကြင်အရဟတ္တဖိုလ် သည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသို့ ဝိမုတ္တာယတနတို့သည် အကျယ် အားဖြင့် ငါးပါးတို့တည်း။ ဤသို့ နှစ်ပါးသော သစ္စာတို့သည် နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့တည်း။

ဤသုတ်တို့သည် ဆက်ဆံကုန်၏။ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ချထားအပ်ကုန်သော ဆက်ဆံကုန်သော ဤသုတ်တို့ဖြင့် ပဋိဝေဓ၊ လက္ခဏာအားဖြင့် သွင်း၍ တစ်ပါးသောသုတ်တို့ကို မယုတ်လျော့စေမူ၍ ညွှန်းအပ်ကုန်၏။ ဂါထာတို့ကို ဂါထာတို့ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်ကုန်၏။ အဖြေကို အဖြေတို့ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်ကုန်၏။ ဆက်ဆံကုန်သော ဤဆယ်သုတ်တို့သည် ပွားကုန်၏။ တစ်ခုသော စတုက္ကကိုလည်း ညွှန်းအပ်သော သုတ်သည် ဆက်ဆံသောသုတ်မည်၏။ ဤသည် လျှင် ပြီးပြီသောအားဖြင့် ညွှန်းခြင်းတည်း။ တစ်ခုသော တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် ညွှန်းခြင်း ရှိသော အလုံးစုံ ပြီးပြီသော ထိုပကိဏ္ဏကသည် စတုက္ကငါးခုမြောက်၊ ခြောက်ခုမြောက် ရှိသည်သာ ဖြစ်၏။

၁။ သော နိဿယော (မိုးထိသျှ။နာ-၂၉။) သောသာနိယော (ပေဋကော။၁၈၁။)

ဤသာဓာရဏ၊ပကိဏ္ဍကနှစ်ပါးတို့ကို ကြင်၍ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော ဆယ်သုတ်နှင့် ဤတစ်ဆယ့်နှစ်သုတ်တို့သည် သစ္စာတို့ကို ပွားစေကုန်၏။ ။ ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့် အလုံးစုံသော သုတ်သည် အပိုင်းအခြားမရှိ၊ ထိုသုတ်သည် ဗျာကရဏ်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဂါထာကဲ့သို့လည်းကောင်းတည်း။ ပွားခြင်းရှိသော ဤတစ်ဆယ့်နှစ်သုတ်တို့ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်းငှာ အနည်းငယ်ဖြင့် ရှာမှီး၍ မညွှန်းအပ်။

ထိုစကား၌ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား အကျဉ်းတည်း။ အလုံးစုံသော ဒုက္ခသည် ခုနစ်ပုဒ် တို့ဖြင့် စုဝေးပေါင်းဆုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ အဘယ်ခုနစ်ပုဒ်တို့ဖြင့် ရောက်သနည်း၊ အပ္ပိယ သမ္ပယောဂနှင့် ပိယဝိပ္ပယောဂဟူသော ဤနှစ်ပါးသော ပုဒ်တို့ဖြင့် အလုံးစုံသော တေဘူမက ဆင်းရဲကို ညွှန်းပြအပ်၏။ ထိုဒုက္ခ၏ မှီရာတို့သည် ကိုယ်နှင့် စိတ်ဟူသော ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ထို့ကြောင့် “ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲလည်းကောင်း၊ စိတ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲလည်းကောင်း” ဤသို့ ဆိုအပ်၏။ ကာယိကလည်းမဟုတ်သော စေတသိကလည်းမဟုတ်သော ထိုဆင်းရဲသည် မရှိ၊ အလုံးစုံသော ဆင်းရဲကို ကာယိကဒုက္ခဖြင့်လည်းကောင်း၊ စေတသိကဒုက္ခဖြင့်လည်းကောင်း ဤနှစ်ပါးသော ဒုက္ခတို့ဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ ဒုက္ခဒုက္ခ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း သုံးပါးကုန်သော ဒုက္ခ ၏အဖြစ်တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ အလုံးစုံသော ထိုဒုက္ခကို သုံးပါးကုန်သော ဒုက္ခ၏အဖြစ် တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ ဤသို့ သုံးပါးအပြားရှိသော ဤဒုက္ခလည်းကောင်း၊ ကာယိက၊ စေတသိကဟူသော နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဒုက္ခလည်းကောင်း၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂ၊ ပိယ-ဝိပ္ပယောဂဟူသော နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဒုက္ခလည်းကောင်း ဤဒုက္ခသည် ခုနစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ထိုဒေသနာ၌ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမမဟုတ်သော သမုဒယသည် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ သုံးပါး အပြားသည် အဘယ်နည်း၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ကံတို့တည်း။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် တဏှာနှင့် ကံသည် ဘဝလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ ထိုမှတစ်ပါး ဘဝဖြစ်လာသူအား ယုတ်သည်၊မြတ်သည်၏အဖြစ် သည် ဘဝလျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ ဤကား သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဤသို့ ဘဝဂတိတို့၌ အကြင် ယုတ်ခြင်း၊ အကြင်မြတ်ခြင်း၊ သုံးပါးသောဒုက္ခ၏ အဖြစ်တို့ဖြင့် အကြင်ပေါင်းခြင်း၊ နှစ်ပါးသော မူလတို့ဖြင့် အကြင်ပေါင်းခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာဖြင့် ပိတ်ဖုံးအပ်သော ဘဝတဏှာနှင့် ယှဉ်သောသူအား ဝိညာဉ်နှင့် တကွဖြစ်သော အကြင်ကာယသည် ရှိ၏။ ထိုကာယကိုလည်း သုံးပါးသောဒုက္ခတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ထိုမှတစ်ပါး မှားသောအမြင်သည် ဖောက်ပြန်ခြင်းဝိပလ္လာသမှ လာရာ၏။ ထိုဒိဋ္ဌိကို ခုနစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ညွှန်းအပ်၏။ တစ်ခုသော ဝိပလ္လာသကို၊ သုံးပါးသော ဝိပလ္လာသတို့ကို၊ လေးပါးသောဝိပလ္လာသဝတ္ထုတို့ကို ညွှန်းပြအပ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ တစ်ခုသော ဝိပလ္လာသသည်

အဘယ်နည်း၊ အကြင်ဖောက်ပြန်သောအယူသည် ရှိ၏။ ထိုဖောက်ပြန်သော အယူကို ပယ်ခြင်းဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် “မမြဲသည်၌ မြဲ၏”ဟူ၍ သက်ဝင်သော ဖောက်ပြန်သော အယူကို ယူ၍စွဲလမ်း၏။ ဤသို့ ဝိပလ္လာသတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ သညာ၊ စိတ်၊ ဒိဋ္ဌိဟူသော တစ်ပါးတစ်ပါးသော ဤဝိပလ္လာသကို ဖောက်ပြန်စေအပ်၏။ လေးပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသဝတ္ထုတို့သည် အဘယ်နည်း။ ခန္ဓကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ်နှင့် ကြွင်းသောတရားတို့တည်း။ ဤသို့ ဖောက်ပြန်သောသူအား အကုသိုလ်သည်လည်း တိုးပွား၏။ ထိုဝိပလ္လာသသုံးပါးတို့တွင် သညာဝိပလ္လာသသည် ဒေါသဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလကို ပွားစေ၏။ စိတ္တဝိပလ္လာသသည် လောဘဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလကို ပွားစေ၏။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသသည် မောဟဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလကို ပွားစေ၏။

ထိုအကုသိုလ်မူလသုံးပါးတို့တွင် ဒေါသဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလ၏ မိစ္ဆာဝါစာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝဟူသော ဤသုံးပါးသော ကံတို့သည် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ မှားသော အယူကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော အကျိုးတို့တည်း။ လောဘဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလ၏ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ၊ မိစ္ဆာဝါယာမ၊ မိစ္ဆာသမာဓိဟူသော ဤသုံးပါးသော ကံတို့သည် သေသည်၏အခြားမဲ့၌ မှားသောအယူကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတို့တည်း။ မောဟဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလ၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာသတိဟူသော ဤနှစ်ပါးသော ကံတို့သည် သေသည်၏အခြားမဲ့၌ မှားသောအယူကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတို့တည်း။ ဤသို့ အကုသိုလ်သည် ဇနကအကြောင်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်၏။ ဝိပလ္လာသတို့သည်လည်း အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ အကုသိုလ်မူလတို့သည် ဇနကအကြောင်းရှိကုန်၏။ မယုတ်ကုန်သော မလွန်ကုန်သော ထိုအကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို လျှင် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဇနက၊ ဥပနိဿယအကြောင်းနှစ်ပါးတို့ဖြင့် ညွှန်းပြအပ်ကုန်၏။ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၌ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ နောက်၌ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် လေးပါးသော ဝိပလ္လာသတို့ကို ညွှန်းပြအပ်ကုန်၏။

ထိုဒေသနာတို့တွင် ဥဒါန်းဂါထာတို့သည် ဤလေးပါးတို့တည်း။

လောကကို မသိမှု ‘အဝိဇ္ဇာ’က ဖုံးလွှမ်းထား၏။ စိတ်သည် နှောင်ဖွဲ့ခြင်းရှိ၏။ ထိုဘိက္ခုနီမသည် ပြတ်ပြီးသော ဘဝတဏှာရှိ၏။ ဝိမုတ္တိတို့သည် ဤနှစ်ပါးတို့သာလျှင်တည်း။

ဤကိုယ်သည် အိုးဥပမာရှိ၏။ အကြင်ရုပ်သည် သင်တို့၏ ရုပ်မဟုတ်၊ ထိုရုပ်ကို စွန့်လော။ အမှတ်မရှိသော စိုးရိမ်ခြင်းငိုကြွေးခြင်းတို့သည်၊ တိမ္မရုက ပရိဗိုဇ်သည် (ချမ်းသာဆင်းရဲကို) ကိုယ်တိုင်ပြုအပ်၏။

ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခနှင့် အယူဒိဋ္ဌိသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အကြင်နွားကျောင်းသား နှင့် ဥပမာတူ၏ဟု ဟောထားသောသုတ်သည် ရှိ၏။ ကိုယ်အစဉ် အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိကို သမထဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုကုန်၏။

မက်မောတတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ တောင့်တတတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ အလွန် နှစ်သက်တတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ သစ္စာလေးပါးတို့ကို လျော်စွာမသိခြင်းကြောင့်။ လောက၌ စီးသွားကုန်သော အကြင်တဏှာအလျဉ်တို့ကို၊ ဒဠ္ဇနေမိမင်းကြီး၏ နတ်ပြည် သို့သွားသော အခြင်းအရာကို။

ဝဋ်၌မှီသော ပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်အလိုဆန္ဒ၏ လှုပ်ကြွခြင်းသည် ရှိ၏။ မထင်သော ကာယဂတာသတိရှိသောသူသည်။ မိမိသည် ပြုအပ်သော အရိယာမဂ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အရိယာဖိုလ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ကင်းအောင်ပြု၏။

အသက်ကိုစွန့်ခြင်းရှိသော ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားသည် ကောင်းစွာဟောတော်မူအပ်သော တရားကို မှီ၍ မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် စီရင်အပ်သော ပေဋကောပဒေသ၌ အရိယသစ္စာကို ရှင်းလင်းပြဆိုရာဖြစ်သော ရှေးဦးစွာသော ဘူမိမည်သည် ဖြစ်၏။

၂။ သာသနပဋ္ဌာန ဒုတိယဘူမိ

(ဒေသနာ၏ အပြားအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို ပြဆိုရာ ဒုတိယဘူမိ)

၁၃။ ထိုဟာရ၊နယ၊သာသနပဋ္ဌာနတို့တွင် သာသနပဋ္ဌာနသည် အဘယ်နည်း။ သံကိလေသအဖို့အစဉ်ဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ ပုညပွားစေခြင်း၏အဖို့အစဉ်ဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗေဒအဖို့အစဉ်ဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ အသေက္ခအဖို့အစဉ်ဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ သံကိလေသအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါသနာအဖို့အစဉ်လည်း ဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ သံကိလေသအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗေဒအဖို့အစဉ်လည်း ဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ သံကိလေသအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗေဒအဖို့အစဉ်လည်း ဖြစ်သော၊ အသေက္ခအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ ဝါသနာအဖို့အစဉ်လည်း ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗေဒအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။

အာဏာထားခြင်း၌ ထိုက်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ဟောရာဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ အကျိုးကို ဟောရာဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ ဥပါယကို ဟောရာဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ အာဏတ္တိလည်းဖြစ်သော၊ ဖလလည်းဖြစ်သောသုတ်လည်းကောင်း၊ ဖလလည်းဖြစ်သော၊ ဥပါယလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ အာဏတ္တိလည်းဖြစ်သော၊ ဖလလည်းဖြစ်သော၊ ဥပါယလည်းဖြစ်သောသုတ်လည်းကောင်း။

သုခသောမနဿ တဏှာစသော အဿာဒကို ဟောရာသုတ်လည်းကောင်း၊ အနိစ္စ အဖြစ်အစရှိသည်နှင့်ယှဉ်သော တေဘူမကသင်္ခါရဟူသော အာဒိနဝကို ဟောရာသုတ်လည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါရမှထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်၊ ထွက်မြောက်တတ်သော နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိဿရဏကို ဟောရာသုတ်လည်းကောင်း၊ အဿာဒလည်းဖြစ်သော အာဒိနဝလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ အဿာဒလည်းဖြစ်သော နိဿရဏလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ အာဒိနဝလည်းဖြစ်သော နိဿရဏလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း၊ အဿာဒလည်းဖြစ်သော အာဒိနဝလည်းဖြစ်သော နိဿရဏလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။

လောကီကသုတ်လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရသုတ်လည်းကောင်း၊ လောကီကလည်းဖြစ်သော လောကုတ္တရလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ ကမ္မသုတ်လည်းကောင်း၊ ဝိပါကသုတ်လည်းကောင်း၊ ကမ္မလည်းဖြစ်သော ဝိပါကလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ နိဒ္ဒိဋ္ဌသုတ်လည်းကောင်း၊ အနိဒ္ဒိဋ္ဌသုတ်လည်းကောင်း၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌလည်းဖြစ်သော အနိဒ္ဒိဋ္ဌလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ ဉာဏသုတ်လည်းကောင်း၊ ဧယျသုတ်လည်းကောင်း၊ ဉာဏလည်းဖြစ်သော ဧယျလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ ဒဿနသုတ်လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာသုတ်လည်းကောင်း၊ ဒဿနလည်းဖြစ်သော ဘာဝနာလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ ဝိပါကကမ္မသုတ်လည်းကောင်း၊ နဝိပါကကမ္မသုတ်လည်းကောင်း၊ နေဝဝိပါက နဝိပါကကမ္မသုတ်လည်းကောင်း။ သကဝစနသုတ်လည်းကောင်း၊ ပရဝစနသုတ်လည်းကောင်း၊ သကဝစနလည်းဖြစ်သော ပရဝစနလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ သတ္တာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်သော ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ ထဝသုတ်လည်းကောင်း၊ သကဝစနာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ ပရဝစနာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ သကဝစနာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်သော ပရဝစနာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ ကိရိယသုတ်လည်းကောင်း၊ ဖလသုတ်လည်းကောင်း၊ ကိရိယလည်းဖြစ်သော ဖလလည်းဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း။ အနုညာတသုတ်လည်းကောင်း၊ ပဋိက္ခိတ္တသုတ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတလည်းဖြစ်သော ပဋိက္ခိတ္တလည်း

ဖြစ်သော သုတ်လည်းကောင်း ဤခြောက်သုတ်တို့သည် 'ပယ်အပ်သော (ပဋိက္ခိတ္တ)သုတ်တို့ မည်ကုန်၏။

၁၄။ ထိုသုတ်တို့တွင် သံကိသေသဘာဂိယဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ဝတ္ထုကာမတို့၌ ကိလေသာကာမဖြင့် ကန်းသည်ကို အပြုခံရသူ တဏှာ တည်းဟူသော ပိုက်ကွန်ဖြင့် အဖုံးလွှမ်းခံရသူ တဏှာတည်းဟူသော အမိုးဖြင့် ဖုံးအပ် ခံရသူ သတ္တဝါတို့သည် မြူးဝ၌ ဝင်ကုန်သော ငါးတို့သည် သေခြင်းသို့ ရောက်ကုန် သကဲ့သို့လည်းကောင်း နို့စို့အရွယ် နွားသူငယ်သည် အမိနွားမကြီးသို့ လိုက်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း ကိလေသာမာရ် ကိုယ်တွင်းရန်၏ အနှောင်အဖွဲ့ကို ခံကြရကုန်သည် ဖြစ်၍ အိုခြင်းသေခြင်းသို့ အစဉ်လိုက်ကြရကုန်၏။ ၂

ရဟန်းတို့ နီဝရဏတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဝါသနာဘာဂိယဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် စိတ်လျှင် ရှေ့သွားရှိကုန်၏။ စိတ်လျှင် အကြီးအမှူး ရှိကုန်၏။ စိတ်ဖြင့် ပြီးကုန်၏။ အကယ်၍ သန့်ရှင်းကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့် ပြောဆို သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်သော်လည်းကောင်း ကြံစည်သော်လည်းကောင်း ထိုပြောဆို ပြုလုပ် ကြံစည်မှုကြောင့် အရိပ်သည် လူကို မစွန့်မူ၍ အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့ ထိုသူသို့ ချမ်းသာသည် အစဉ်လိုက်လေ၏။ ၃

သံယုတ်၌ ဟောရာဖြစ်သော သုတ်တည်း။ ၄

မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာနာမ်မည်သော သာကီဝင်မင်းသားအား သာကီဝင်မင်းသား တို့၏ ကပိလဝတ်မြို့၌ နည်းအကျယ်အားဖြင့် သဒ္ဓါ၊ သီလ၏ပွားကြောင်း ဖြစ်သော ဤသုတ်ကို အခြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်း (အညထာဘာဝ) ဖြင့် ပွားစေအပ်၏။ ထိုပွားခြင်းမည် သည် နောက်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့။

ထိုသုတ်တို့တွင် နိဗ္ဗေဘာဂိယဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက်ရူပ အရူပဓာတ်၌လည်းကောင်း အောက်ကာမ ဓာတ်၌လည်းကောင်း သင်္ခါရအားလုံး၌လည်းကောင်း ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာတို့ ဖြင့် လွတ်မြောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤတရားသည်ပင် ငါ ဖြစ်၏ဟု မရှုတော့ပြီ၊ ဤသို့ သံယောဇဉ်ဆယ်ပါး အကုသိုလ်အားလုံးတို့မှ လွတ်မြောက်ပြီးသော

၁။ သကဝစနာဓိဋ္ဌာနသုတ်၊ ပရဝစနာဓိဋ္ဌာနသုတ်၊ သကဝစနာဓိဋ္ဌာန ပရဝစနာဓိဋ္ဌာနသုတ်၊ ကြိယသုတ်၊ ဖလသုတ်၊ ကြိယဖလသုတ်။ (ပေဋကောဋ္ဌ၊ ၅၂။) ၂။ ခု၊ ၁။ ၁၇၂။ ၃။ ခု၊ ၁။ ၁၃။ ၄။ သံ၊ ၃။ ၃၂၁။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ မဖြစ်ဖို့ရန် ရှေးအခါက မကူးမြောက်ခဲ့ဖူးသော
ဩဇာလေးဖြာ သံသရာကို ကူးခဲ့လေပြီ။^၁

သီလတို့သည် အဘယ်မျှလောက် အကျိုးရှိကုန်သနည်း-ဟု အရှင်အာနန္ဒာသည်
မြတ်စွာဘုရားကို မေး၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အသေက္ခဘာဂိယဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ကျောက်တောင်နှင့်တူသည်ဖြစ်၍ တည်၏၊
မတုန်လှုပ်။ တပ်စွန်းဖွယ်အာရုံတို့၌ တပ်ခြင်းကင်း၏။ အမျက်ထွက်ဖွယ်အာရုံ၌
အမျက်မထွက်။ အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ဤသို့ ပွားများပြီးဖြစ်၏။ ယင်းသို့
စိတ်ကို ပွားများပြီးဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သို့ ဆင်းရဲသည် အဘယ်မှာ ကပ်ရောက်နိုင်ပါ
မည်နည်း။^၂

မြတ်စွာဘုရား... ဘုန်းကံရှိသော တစ်ပါးသော သာရိပုတ္တရာအမည်ရှိသော မထေရ်
သည် ရှိ၏။ ထိုမထေရ်သည် တပည့်တော်သို့ ချဉ်းကပ်၍ အပြစ်ကို မပြောကြားမူ၍ ဒေသစာရီ
သွား၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အဖြေကို ပြုအပ်၏။ မြတ်စွာဘုရား... အကြင်သူအား
စင်စစ် ကာယဂတာသတိကို မပွားစေအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ အကြိမ်များစွာ မပြုအပ်သည် ဖြစ်အံ့၊
(ဤသို့ စသည်ဖြင့်) အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။

၁၅။ ထိုသုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်သော ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်
သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

အာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းသူကို ကိလေသာမိုး စွတ်၏။ အာပတ်ကို ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြ
သူကို ကိလေသာမိုး မစွတ်။ ထို့ကြောင့် ဖုံးလွှမ်းမှုကို ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြကုန်လော့၊ ဤသို့
ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြသည်ရှိသော် ထိုသူကို ကိလေသာမိုး မစွတ်နိုင်ပေ။^၃

အာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းသူကို ကိလေသာမိုး စွတ်၏ ဟူသော သုတ်သည် သံကိလေသ-
ဘာဂိယသုတ်မည်၏။ **အာပတ်ကို ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြသူကို ကိလေသာမိုး မစွတ်** ဟူသော
သုတ်သည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။ မောဟတည်းဟူသော အမိုက်နှင့်ယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
မောဟတည်းဟူသောအမိုက်လျှင် လဲလျောင်းရာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဤသို့အစရှိသည်ကို အကျယ်
အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ အကြင်မောဟတည်းဟူသော အမိုက်နှင့်ယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်
သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်မောဟတည်းဟူသောအမိုက်လျှင် လဲလျောင်းရာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်
သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသုတ်သည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်မည်၏။

အကြင်ကာယသုစရိုက်စသည်ဖြင့် ထွန်းလင်းခြင်းထင်ရှားခြင်းအဖြစ်သို့ ကပ်လတ္တံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အကြင်ကာယသုစရိုက်စသည်ဖြင့် ထွန်းလင်းခြင်းထင်ရှားခြင်းလျှင် လဲလျောင်းရာ ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်သော နိဗ္ဗေဓဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

သံဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော အနှောင်အဖွဲ့ သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်ထားသောအနှောင် အဖွဲ့ မြက်လျှော်တို့ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော အနှောင်အဖွဲ့မျိုးကို ခိုင်မြဲသော အနှောင် အဖွဲ့ဟု ပညာရှိတို့ မဆိုကုန်၊ ပတ္တမြားနားတောင်းစသော ရတနာတို့၌လည်းကောင်း သားသမီး မယားတို့၌လည်းကောင်း အလွန်တပ်နှစ်သက်သော ငဲ့ကွက်မှု တဏှာ အနှောင်အဖွဲ့မျိုးကိုသာလျှင် ခိုင်မြဲသော အနှောင်အဖွဲ့ဟု ပညာရှိတို့ ဆိုကုန်၏။^၁

ထိုအနှောင်အဖွဲ့ကို မြဲသောအနှောင်အဖွဲ့ဟု ပညာရှိတို့ မဆိုကုန်၊ အကြင်အခါ၌ သားသမီးတို့၌လည်းကောင်း မယားတို့၌လည်းကောင်း အကြင်ငဲ့ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာ သည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်မည်၏။ ထိုအနှောင်အဖွဲ့ကို ဖြတ်၍ ပညာရှိတို့သည် ငဲ့ကွက် ခြင်းမရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ အလုံးစုံသောကာမတို့ကို ပယ်စွန့်၍ သာသနာတော်သို့ ဝင်ရောက်ကြ ကုန်၏။ ဤဒေသနာသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်မည်၏။ ။ အကြင်အကုသိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် စေ့ဆော်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်အကုသိုလ်ကို ကြံခြင်းသည်လည်း ကောင်း နာမ်ရပ်သို့ အကြင်သက်ဝင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤပုဒ်တို့ဖြင့် သံကိလေသသုတ်ဟူ၍ ပြအပ်၏။ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော လေးပုဒ်တို့ဖြင့် နိဗ္ဗေဓသုတ်ဟူ၍ပြအပ်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယလည်းဖြစ်သော၊ အသေက္ခဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ဤလောကသည် ပူလောင်မှု ဖြစ်ခဲ့၏။ ဆင်းရဲတွေ့ထိမှုဖြင့် နှိပ်စက်၏။ အနာ ရောဂါကို အတ္တဟူ၍ ပြောဆို၏။ လူတို့သည် အကြင်အကြင်အကြောင်းဖြင့် မှတ်ထင် ကုန်၏။ ထိုအကြောင်းသည် ထိုမှတ်ထင်သည်မှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်၏။

ဘဝ၌ ကပ်ငြိသော လောကသည် တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်လေ့ရှိကာ ဘဝဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်လျက် ဘဝကိုပင် နှစ်သက်၏။ အကြင် ဘဝကို နှစ်သက်၏။ ထိုဘဝသည် ဘေးဖြစ်၏။ အကြင်ဇရာစသည်မှ ကြောက်၏။

ထိုဇရာသည် ဆင်းရဲမည်၏။ ဘဝကို ပယ်ခြင်းငှာသာလျှင် ဤမြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံး၏။^၁

ဘဝဖြင့် ဘဝမှ လွတ်မြောက်ခြင်းကို ဆိုကြသူ သမဏ ဗြာဟ္မဏအချို့တို့သည် “ဘဝမှ မလွတ်မြောက်ကုန်”ဟု ငါဘုရား ဆို၏။ ဘဝကင်းပြတ်မှုဖြင့် ဘဝမှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို ဆိုကြသူ သမဏ ဗြာဟ္မဏအချို့တို့သည် “ဘဝမှ မထွက်မြောက်ကုန်”ဟု ငါဘုရား ဆို၏။

မှန်၏။ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော ဥပဓိကို စွဲ၍ ဤဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏။ အလုံးစုံ စွဲလမ်းအပ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲဖြစ်ပေါ်မှုမရှိ၊ ဤလောကကို ကြည့်လော့၊ အဝိဇ္ဇာဖြင့် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော သတ္တဝါများစွာတို့သည် သားမယားတို့၌ မွေ့လျော်ကုန်သည် ဖြစ်၍ ဘဝမှ မလွတ်မြောက်နိုင်ကုန်။ ခပ်သိမ်းသောအရပ်၌ ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် ဘဝတို့သည် ရှိကုန်၏။ မမြဲကုန်၊ ဆင်းရဲကုန်၏။ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိကုန်၏။

“ဤသဘောကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ကောင်းသော ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုသူသည် ဘဝတဏှာကို ပယ်နိုင်၏။ ဘဝကင်းပြတ်မှု‘ဥစ္ဆေဒ’ကို မနှစ်သက်၊ အချင်းခပ်သိမ်း တဏှာတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် အကြွင်းမဲ့ ရာဂကင်းချုပ်ရာသည် နိဗ္ဗာန်မည်၏။

ထိုကိလေသာ ငြိမ်းအေးပြီးသော ရဟန်းအား စွဲလမ်းမှုမရှိသောကြောင့် ဘဝသစ် မဖြစ်၊ မာရ်မင်းကို နှိပ်စက်၍ အောင်အပ်ပြီးသော စစ်မြေပြင်ရှိ၏။ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘဝအလုံးစုံတို့ကို ကောင်းစွာလွန်နိုင်၏။”^၂

ဤလောကသည် ပူလောင်မှု ဖြစ်ခဲ့၏။ (မှစ၍) ဒုက္ခတိုင်အောင် ဖြစ်သော တဏှာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်မည်၏။

တစ်ဖန် - ဘဝဖြင့် ဘဝမှ လွတ်မြောက်ခြင်းကို ဆိုကြသူ သမဏ ဗြာဟ္မဏအချို့တို့သည် “ဘဝမှ မလွတ်မြောက်ကုန်”ဟု ငါဘုရား ဆို၏။ ဘဝကင်းပြတ်မှုဖြင့် ဘဝမှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို ဆိုကြသူ သမဏ ဗြာဟ္မဏအချို့တို့သည် “ဘဝမှ မထွက်မြောက်ကုန်”ဟု ငါဘုရား ဆို၏ - ဟူသော အကြင်သုတ်သည် ရှိ၏။ ဤသုတ်သည် ဒိဋ္ဌိသံကိလေသသုတ်မည်၏။

ထိုဒိဋ္ဌိသံကိလေသသုတ်နှင့် တဏှာသံကိလေသသုတ်သည် ညစ်ညူးခြင်း ပူပန်ခြင်း ရှိသော(သံကိလေသ)သုတ်မည်၏။ တစ်ဖန် စွဲလမ်းခြင်းရှိသော ဘဝကိုပယ်ခြင်းငှာ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံး၏။ ယာဝ သဗ္ဗသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သမ္ဘဝါ တိုင်အောင်သော သုတ်သည် နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ်မည်၏။ တဿ နိဗ္ဗတဿ ဘိက္ခုနော ယာဝ ဥပစ္စဂါ သဗ္ဗဘဝါနိ တာဒိ ဤသို့အစရှိသောသုတ်သည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်မည်၏။ လေးယောက်ကုန်သော

ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တဏှာ သောတစသည်တို့သို့ အစဉ်လိုက်တတ်သော အလေ့ရှိ၍ အန္တပုထုဇဉ် မည်ကုန်၏။ ဤသုတ်သည် သံကိလေသသုတ်မည်၏။ သံသရာ၌ လည်သောသူသည်လည်း တဏှာစသော သောတသို့ လိုက်ခြင်းသဘောမရှိ၍ ကလျာဏပုထုဇဉ်မည်၏။ ဤသို့ အစရှိသော သုတ်သည် နိဗ္ဗေဘာဂိယသုတ်မည်၏။ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကျည်းကုန်း၌ တည်၏။ ဤသို့အစရှိသောသုတ်သည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်မည်၏။

၁၆။ ထိုသုတ်တို့တွင် ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်သော နိဗ္ဗေဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“ပေးလှူသောသူအား ကုသိုလ်ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ စောင့်စည်းသော သူအား ရန်မပွားနိုင်၊ ဉာဏ်ရှိသူသည် မကောင်းမှုကို ပယ်စွန့်၏။ ထိုသို့ ပယ်စွန့်သူသည် ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့ ကုန်၍ ကိလေသာမီး ငြိမ်းအေးလေတော့သတည်း။”^၁ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

ဒဒတော ပုညံ ပဝဇ္ဇတိ၊ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ ဟူသောသုတ်သည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။ ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံ၊ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သနိဗ္ဗုတောဟူသော သုတ်သည် နိဗ္ဗေဘာဂိယသုတ်မည်၏။

တဏှာစသော သောတသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိကုန်သော အာရုံခြောက်ပါးတို့၌ နှုတ်ဖြင့် လေ့ကျက်အပ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ စိတ်ဖြင့် အဖန်တလဲလဲရှုအပ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ငါးပါးသောအကျိုးတို့ကို အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ ဤသာသနာ တော်၌ အချို့သောသူအား ဆောင်အပ်ကုန်သော၊ မမေ့ကုန်သော၊ နှုတ်ဖြင့် လေ့ကျက်အပ်ကုန် သော၊ စိတ်ဖြင့် အဖန်တလဲလဲ ရှုအပ်ကုန်သော၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သော တရားတို့သည် အကြားအမြင်များသည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သည်ရှိသော် စေ့ဆော်သည်ရှိသော် လုံ့လပြုသည်ရှိသော် မျက်မှောက်သောကိုယ်၏ အဖြစ်၌သာလျှင် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်အထူးသို့ ရောက်၏။ မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်အထူးသို့ အကယ်၍မရောက်သည် ဖြစ်အံ့၊ ဖျားနာသည်ရှိသော် ရောက်၏။ ဖျားနာသည်ရှိသော် အကယ်၍ မရောက်သည်ဖြစ်အံ့၊ သေခါနီးအခါ၌ ရောက်၏။ သေခါနီး အခါ၌ အကယ်၍ မရောက်သည် ဖြစ်အံ့၊ နတ်ဖြစ်သည်ရှိသော် ရောက်၏။ နတ်ဖြစ်သည် ရှိသော် အကယ်၍ မရောက်သည် ဖြစ်အံ့၊ ထိုတရား၌ တောင့်တခြင်း တပ်ခြင်းဖြင့် ထိုတရား၌ နှစ်သက်ခြင်းဖြင့် ပစ္စေကဗောဓိသို့ ရောက်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပါပုဏာတိဟူသော ဤသုတ်သည် နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ် မည်၏။ ယံ သမ္ပရာယေ ပစ္စေကဗောဓိံ ပါပုဏာတိဟူသော ဤသုတ်သည် ဝါသနာဘာဂိယ သုတ်မည်၏။ ဤတစ်ဆယ့်ခြောက်သုတ်တို့သည် အလုံးစုံသော သာသနာတော်ကို အလွန် အားဖြင့်ယူ၍ တည်ကုန်၏။ ဤတစ်ဆယ့်ခြောက်သုတ်တို့ဖြင့် ကိုးပါးအပြားရှိသော သုတ်ကို ဝေဖန်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုဝေဖန်ခြင်းသည်လည်း ပညာရှိသောသူအား ဖြစ်၏။ ပညာမရှိသော သူအား မဖြစ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသောသူအား ဖြစ်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်း မစီးဖြန်းသောသူအား မဖြစ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသော အမှုမရှိဘဲ နေသောသူအား သဘောအားဖြင့် လောက၌ ပူပန်ခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍ သံသရာ၌ကျင်လည်ရ၏။ ထိုသံကိလေသသည် တဏှာသံကိလေသ၊ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသ၊ ဒုစ္စရိတသံကိလေသဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသံကိလေသသုံးပါးမှဖြစ်သော သံကိလေသ သည် အကုသိုလ်တရားတို့၌ တည်၏။ သံကိလေသ၏ အာရုံဖြစ်သော လောကီတရားတို့၌ တည်၏။ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ထိုသံကိလေသသုံးပါးတို့တွင် မလိမ္မာသောသူသည် အမြင် အားဖြင့် ထိုသီလကိုလည်းကောင်း ထိုအယူ(ဒိဋ္ဌိ)ကိုလည်းကောင်း အကယ်၍ မှားသော အားဖြင့် သုံးသပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုသူအား ထိုတဏှာသံကိလေသသည် ဖြစ်၏။

“ငါသည် ဤသီလဖြင့်လည်းကောင်း ဤအလေ့အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း ဤမြတ် သော အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း နတ်မူလည်း ဖြစ်လေရာ၏။ နတ်တို့ထက် လွန်မြတ်သော ဗြဟ္မာတို့တွင် တစ်ယောက်ယောက်မူလည်း ဖြစ်လေရာ၏” ဤသို့ ထိုသူအား အကယ်၍ မိစ္ဆာဉာဏ်သည် ဖြစ်အံ့။ မှားသောအမြင်ရှိသောသူအား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသံကိလေသသည် ဖြစ်၏။ သီလ၌ တည်လျက် မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်သောသူအား သီလရှိသောအဖြစ်သည် အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ သီလရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အသင့်အားဖြင့် ယူအပ်သော ထိုသမ္မာအယူ သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တိုင်အောင် နှလုံးရွှင်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုမဂ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်သည်လည်း ထိုသူအား မျက်မှောက်သောကိုယ်၏အဖြစ်၌ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာလျှင် သေသောသူအားလည်းကောင်း အဆက်ဆက်အကျိုးပေးသော ကံဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်စေ၏။ တစ်ပါးသော ခန္ဓာတို့၌ “ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော ကံ၏အကျိုးသည် ထုံအပ်သောစေတနာဖြင့် ဖြစ်၏” ဤသို့ ကြားအပ်၏။ ဤသုတ်ကို ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် သီလတို့၌ တည်သောသူ၏ စိတ်သည် နီဝရဏကင်း၏။ ထိုနီဝရဏ ကင်းခြင်းကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်းငှာ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားကို ဟောတော်မူ ၏။ ထိုသူသည် စင်စစ်ပြီးဆုံးရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏။ သာသနာတွင်း၌ မပျက်စီးသော သဘောရှိသော နိဗ္ဗာန်သို့ အကယ်၍ ရောက်အံ့။ တစ်ခုတည်းသောနေရာ၌ ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ်တို့သို့ အကယ်၍ ရောက်အံ့။ ထိုသို့ရောက်ရာ၌ သဒ္ဓါနုသာရီ၊ ဓမ္မာနုသာရီ ပုဂ္ဂိုလ်

နှစ်ယောက်တို့သည် အောက်မဂ်အောက်ဖိုလ်တို့သို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုနှစ်ယောက်တို့တွင် ဓမ္မာနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်သည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညပုဂ္ဂိုလ်သည် အချို့ကုန္ဒေရင်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အချို့ကုန္ဒေရင်သောပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း အချို့ကုန္ဒေရင်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အချို့ကုန္ဒေရင်သောပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် နုသောကုန္ဒေရိသော အကြင်ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရင်သောကုန္ဒေရိသော အကြင်နေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မတူသော ကုန္ဒေရိသည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအရိယာတို့တွင် တူမျှသော ကုန္ဒေရိကုန်သော ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညမှ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ ဝိပဉ္စိတညပုဂ္ဂိုလ်သည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်မှ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မဇ္ဈိမဘုံ၌တည်ကုန်၍ ဝိပဉ္စိတညမည်သည် ဖြစ်၏။ ဤသည်တို့ကား သုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်ကုန်၏။

၁၇။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးအစားတို့တွင် စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဉ္စမပုဂ္ဂိုလ်၊ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဉ္စိတညပုဂ္ဂိုလ်၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညပုဂ္ဂိုလ်သည် ကုန္ဒေရိတို့ကို ရရှိပိုင်ဆိုင်၍ သောတာပတ္တိမဂ်၌ တည်လျက် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့လည်း ရောက်၏။ ရှေးဦးစွာသော ဧကဗီဇီမည်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဝိပဉ္စိတညပုဂ္ဂိုလ်သည် ကုန္ဒေရိတို့ကို ရရှိပိုင်ဆိုင်၍ သောတာပတ္တိမဂ်၌ တည်၏။ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့လည်း ရောက်၏။ နှစ်ယောက်မြောက်သော ကောလံကောလမည်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည် ကုန္ဒေရိတို့ကို ရရှိပိုင်ဆိုင်၍ သောတာပတ္တိမဂ်၌ တည်၏။ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့လည်း ရောက်၏။ သုံးယောက်မြောက်သော သတ္တက္ခတ္တပရမမည်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သုံးယောက်တို့သည် ကုန္ဒေရိကွဲပြားသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကုန်၏။

ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညပုဂ္ဂိုလ်သည် ဧကဗီဇီသောတာပန် ဖြစ်၏။ ဝိပဉ္စိတညပုဂ္ဂိုလ်သည် ကောလံကောလ သောတာပန် ဖြစ်၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည် သတ္တက္ခတ္တပရမပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ဤသုတ်သည် နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ်မည်၏။ ထို့ထက်အလွန် အကယ်၍ လုံ့လပြုအံ့၊ စင်စစ်ပြီးဆုံးရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ထက်သော ကုန္ဒေရိသော အကြင်ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ အန္တရာ ပရိနိဗ္ဗာယီနှင့် ဥပဟစ္စ ပရိနိဗ္ဗာယီဟူသော နှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ထက်သော ကုန္ဒေရိသော အကြင်ဝိပဉ္စိတညပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီနှင့် သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီဟူသော နှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမိမည်သည် ဖြစ်၏။ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဋ္ဌိတညူသည်လည်းကောင်း ကုဏ္ဍေထူးသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် ထက်သောကုဏ္ဍေရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ အသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ ဖြစ်၏။ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် နုသောကုဏ္ဍေရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူလည်းကောင်း၊ ဝိပဋ္ဌိတညူလည်းကောင်း ကုဏ္ဍေထူးသဖြင့် ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထက်သောကုဏ္ဍေရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ နုသောကုဏ္ဍေ ရှိသော် အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် နုသောကုဏ္ဍေရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီသည် ဖြစ်၏။ ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် ထက်သော ကုဏ္ဍေရှိသော် အသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် နုသောကုဏ္ဍေရှိသော် သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပဟစ္စ ပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် ထက်သော ကုဏ္ဍေရှိသော် အသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ ဖြစ်၏။ ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် နုသောကုဏ္ဍေ ရှိသော် သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ ဖြစ်၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမိပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ဤသို့ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ငါးယောက်တို့တည်း၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ခြောက်ယောက်တို့တည်း၊ သောတာပန်တို့သည်လည်း သုံးယောက်တို့တည်း။ ဤသို့ ဤ ကိုးယောက်သောသူတို့သည် သေကွမည်ကုန်၏။

ထိုအရိယာတို့တွင် ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် ထက်သောကုဏ္ဍေရှိသည် ဖြစ်၍ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် ရူပကာယ၊ နာမကာယဟူသော အဖို့နှစ်ပါးမှလွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပညာအကြီးဖြစ်၍ ကိလေသာမှလွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဤပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် နုသောကုဏ္ဍေရှိ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် ဌိတကပ္ပိနှင့် ပဋိဝေဓနဘာဝဟူသော ဤနှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ထက်သော ကုဏ္ဍေရှိသော ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် စေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရက္ခကာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဤနှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် နုသော ကုဏ္ဍေရှိသည်ဖြစ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော် ‘သစေ စေတေတိ န ပရိနိဗ္ဗာယီ’ နှင့် ‘နော စေ စေတေတိ ပရိနိဗ္ဗာယီ’ ဟူသော ဤနှစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ‘သစေ အနုရက္ခတိ န ပရိနိဗ္ဗာယီ’ နှင့် ‘နော စေ အနုရက္ခတိ ပရိနိဗ္ဗာယီ’ ဟူသော ဤနှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘာဝနာနှင့်ယှဉ်ခြင်းကို အားထုတ်သည်ဖြစ်၍ ဆုတ်ယုတ်သောတရားရှိသည် ဖြစ်၏။ ကမ္မနိယတလည်းဖြစ် သမသိသိလည်း ဖြစ်ကုန်သော

ရဟန္တာတို့သည် ဤကိုးပါးတို့တည်း။ လေးပါးအပြားရှိသော ဤသုတ်သည် သံကိလေသ-
ဘာဂိယလည်းမည်၏။ အသေက္ခဘာဂိယလည်းမည်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မြတ်စွာဘုရား၏
ဆယ်ပါးအပြားရှိသော ဉာဏဗလသည် ဖြစ်၏။

၁၈။ ဆယ်ပါးအပြားရှိ၏ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသာသနာတော်၌ ဓမ္မစက်ကို
မဟောကြားသည်ရှိသော် တန်ခိုးကြီးကုန်သော နတ်သားတို့သည် ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူကုန်
သော ဘုရားရှင်တို့အား “ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား . . .
တရားကို ဟောတော်မူပါလော” ဤသို့ တောင်းပန်ခြင်းငှာ ရှေးရှုသွားကုန်၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရား
သည် အတုမရှိသော ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့် ကြည့်တော်မူသည်ရှိသော် သမ္မတ္တနိယတအားဖြင့်၊ မိစ္ဆတ္တ
နိယတအားဖြင့်၊ အနိယတအားဖြင့် သုံးစုံဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို မြင်တော်မူ၏။ ထိုမြင်
တော်မူသော သတ္တဝါသုံးစုံတို့တွင် သမ္မတ္တနိယတအပိုင်းအခြားရှိသော သတ္တဝါအစုသည်
မှားသောအယူရှိသော သတိရှိ၏ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။ သွန်သင်ဆုံးမတတ်သူ ဆရာ
မရှိဘဲ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရာ၏ဟူသောအကြောင်းသည် မရှိ။ သမာပတ်ကို ဝင်စားရာ၏ ဟူသော
အကြောင်းသည်ကား ရှိ၏။ ထိုသတ္တဝါတို့တွင် မိစ္ဆတ္တနိယတအပိုင်းအခြားရှိသော သတ္တဝါအစု
သည် မြတ်သောသမာပတ်ကို ဝင်စားလတ္တံ့ဟူသောအကြောင်းသည် မရှိ၊ မမြတ်သော
မိစ္ဆာအကျင့်ကို ကျင့်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည်ကား ရှိ၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အနိယတအပိုင်းအခြားရှိသောသတ္တဝါအစုသည် ကောင်းစွာ
ကျင့်လျက် သမ္မတ္တနိယတအစုသို့ ရောက်လတ္တံ့ ဟူသော အကြောင်းသည် ရှိ၏။ အယူမှားသော
အားဖြင့် ကျင့်သည်ရှိသော် သမ္မတ္တနိယတအစုသို့ ရောက်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းကား
မရှိ။ ကောင်းစွာကျင့်လျက် သမ္မတ္တနိယတအစုသို့ ရောက်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည်
ရှိ၏။ မှားသောအားဖြင့် ကျင့်လျက် မိစ္ဆတ္တနိယတအစုသို့ ရောက်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်း
သည် ရှိ၏။ အတုမရှိသော ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့် ကြည့်တော်မူသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဟူသောအမည်တော်
ရှိသည် ဖြစ်လျက် ငါသည် ဤတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိဟန်မရှိ၊ ဤသို့ ဤမျှသောစကားဖြင့်
ငါ့ကို တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည် အကြောင်းနှင့်တကွ စောဒနာအံ့ဟူသော အကြောင်း
သည်ကား မရှိ၊ ကင်းသောရာဂရှိလျက် ကင်းသောရာဂရှိသော ပိုင်းခြား၍ သိသော သင့်အား
ရဟန္တာမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ထိုးထွင်း၍ သိဟန်မရှိ၊ ဤသို့ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ
သည် အကြောင်းနှင့်တကွ စောဒနာအံ့ဟူသော အကြောင်းသည်ကား မရှိ၊ အကြင်ကြောင့်ကား
ထိုမိစ္ဆာကို ယူလေ့ရှိသော မြသောသဘောမရှိသော ဤသတ္တဝါအစုအား အကြင်တရားဟော
ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုတရားဟောခြင်းသည် ထိုဟောသည့်အတိုင်း ကျင့်သောသူအား ကောင်းစွာ
ဒုက္ခ၏ကုန်ခြင်းသည် မထင် ဟူသော အကြောင်းသည်ကား မရှိ၊ အကြင်အကြောင်းကြောင့်

ငါသည် ထိုသို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဆုံးမအပ်သော အနိယတအစဉ်ဖြစ်သော တပည့်သည် ရှေးအရိယမဂ်မှ နောက်အထက်မဂ်ဖိုလ်အထူးကို မျက်မှောက်မပြုလတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည်ကား မရှိ။

၁၉။ အကြင်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အထူးထူးသောသဒ္ဓါရှိကုန်သော သဘာဝဓမ္မတို့ကို နတ်နဂါးဘီလူးတို့အား အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့် ဆုံးမတော်မူ၏။ သဘာဝဓမ္မတို့ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားသောအားဖြင့် ဟောတော်မူ၍ အကြောင်းအားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသောကမ်းတစ်ဖက်သို့ ရောက်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။ ဓမ္မပဋိသန္ဓိဒါသည်ကား ရှိ၏။ အကြင်ကြောင့်ကား ဤဓမ္မပဋိသန္ဓိဒါတို့သည် သဒ္ဓါမှ ခုနစ်ခု၊ ခုနစ်ခုသောသဒ္ဓါတို့သို့ မမှီရာဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။ နိရုတ္တိပဋိသန္ဓိဒါသည်ကား ရှိ၏။ အညီအညွတ် အလွန်မွေ့လျော်ကုန်သော သာဝကတို့အား နိရုတ္တိဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ထိုနိရုတ္တိဉာဏ်အကျိုးငှာ မသိသည်ဖြစ်ရာ၏ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။ အတ္တပဋိသန္ဓိဒါသည်ကား ရှိ၏။ တန်ခိုးကြီးကုန်သော နတ်သားတို့သည် ချဉ်းကပ်၍ ပြဿနာတို့ကို မေးကြကုန်၏။ ကာယဒုစရိုက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မနောဒုစရိုက်ဖြင့်လည်းကောင်း နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ လက်ကောက်သူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ခြေခွင်သောသူတို့ဟူ၍လည်းကောင်း ပညာနဲ့သောသူအား ထိုအနက်ကို မဝေဖန်အပ်ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။ ပဋိဘာန ပဋိသန္ဓိဒါသည်ကား ရှိ၏။ အကြင်သူ၌ ထိုပညာသည် ရှိ၏။ ထိုသူတို့အား ဖြစ်၏။ ထိုသူ၌ မထင်ရှားခြင်းသည် ဖြစ်၏ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။ အကြင်သူ၌ ပျက်သောပညာသည် ရှိ၏။ ထိုသူတို့အား မဖြစ်။ ထိုသူ၌ ပျက်သောပညာသည် ရှိ၏။ ထိုသူတို့အား ဖြစ်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။

ဤအတူ လောဘ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဆယ်ပါးသော အကုသလကမ္မပထတို့သည် ချုပ်ကုန်၏။ မာရ်နတ်၊ သိကြားမင်း၊ ဗြဟ္မာ၊ မြတ်စွာဘုရား၊ စကြဝတေးမင်းဟူသော ထိုသူတို့သည် မာတုဂါမသည် ဖြစ်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။ ယောက်ျားသည် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်လတ္တံ့၊ နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်း ဖြစ်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည်ကား ရှိ၏။ ဤသို့ ထိုသူအား ဤသို့သဘောရှိသော အားတော်သည်၊ ဤသို့သဘောရှိသော ဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ဤသည်ကို ဌာနာဌာနဉာဏ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ရှေးဦးစွာသော တထာဂတဗလသည် ရှိ၏။ ထိုတထာဂတဗလကို ညွှန်းအပ်၏။ သုံးပါးသော အစုတို့ဖြင့်၊ လေးပါးသော ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့ဖြင့်၊ လေးပါးသော ပဋိသန္ဓိဒါတို့ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ ဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်းကောင်း ညွှန်းအပ်၏။ ကုသိုလ်သည် ကုသလဝိပါက်တို့၌ မိန်းမယောက်ျားတို့၏ အကြင်သဘောသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးဦးစွာသော ဤဉာဏဗလကို ဤသို့ သိတော်မူ၏။

သမ္မတ္တနိယတအစုရှိသောသူတို့အား အလုံးစုံသော ဘဝသို့လားကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပဒါ မဖြစ်ရာ၊ ဤသမ္မတ္တနိယတအစုသည် နိဗ္ဗာန်သို့ လားကြောင်းသာလျှင်ဖြစ်သော အကျင့် ဖြစ်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် မိစ္ဆတ္တနိယတအစုသည် ရှိသည်ဖြစ်၏။ ဤမိစ္ဆတ္တနိယတအစုသည်လည်း အလုံးစုံသောဘဝသို့လားကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပဒါ မဖြစ်။ ဤမိစ္ဆတ္တနိယတအစုသည် သက္ကာယ သမုဒယသို့ လားကြောင်းသာလျှင်ဖြစ်သော ပဋိပဒါသည် ဖြစ်စေလော။ ဤသူသည် ထိုထိုအကျင့်၌ တည်သည်ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်သို့ လားရ၏။ အပါယ်သို့ လားရ၏။ နတ်ပြည်လူပြည်သို့ လားရ၏။ အကြင်အကြင်ပဋိပဒါကို ကျင့်ရာ၏။ ဤသည်လျှင် အလုံးစုံသောဘုံသို့ လားရ၏။ ဤသည်လျှင် သဗ္ဗတ္တဂါမိနိပဋိပဒါမည်၏။ ဤအရာ၌ သဘောအတိုင်းဖြစ်သော အကြင် ဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ဤဉာဏ်ကို နှစ်ခုမြောက်သော တထာဂတဗလဖြစ်သော သဗ္ဗတ္တဂါမိနိပဋိပဒါ ဉာဏ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုသဗ္ဗတ္တဂါမိနိပဋိပဒါသည် အထူးထူးကို နှလုံးသွင်းခြင်းရှိ၏။ အချို့သောသူတို့သည် ကာမတို့၌၊ အချို့သောသူတို့သည် ပြုနိုင်ခဲ့သောအမှုကိုပြုခြင်း၌၊ အချို့သောသူတို့သည် ကိုယ်၏ ပင်ပန်းခြင်း၌ ယှဉ်ခြင်းကို အားထုတ်ကုန်၏။ အချို့သောသူတို့သည် သံသရာမှစင်ကြယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ အချို့သောသူတို့သည် အပြစ်မရှိသော ပွားများခြင်းသို့ ^၁ ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ ထိုထိုသို့သော စရိုက်ဖြင့် ဖွဲ့ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ သဘောအတိုင်းဖြစ်သော အကြင် ဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ အထူးထူးအပြားပြားဖြစ်သော ဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ လောက၏ များသော နှလုံးသွင်းခြင်းဖြစ်သော ယထာဘူတဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း သိ၏။ ဤသည်ကား သုံးခုမြောက်သော တထာဂတဗလတည်း။

ထိုယထာဘူတဉာဏ်၌ သတ္တဝါတို့အား နှလုံးသွင်းခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ မှီဝဲကုန်၏။ ပွားများကုန်၏။ အကြိမ်များစွာ ပြုကုန်၏။ ကံသာလျှင်မှီရာရှိကုန်သော ထိုကံသို့ညွတ်ကုန်သော ထိုသတ္တဝါတို့အား ထိုအလိုဆန္ဒ(အာသယ)ဟူသောဓာတ်သည်သာလျှင် ကောင်းစွာပို့ဆောင် ၏။ ထိုဓာတ်သည်ကား အဘယ်နည်း၊ နေက္ခမ္မဓာတ်လည်းကောင်း၊ ဗလဓာတ်လည်းကောင်း၊ အချို့သော သမ္ပတ္တိဓာတ်လည်းကောင်း၊ အချို့မိစ္ဆတ္တဖြစ်သောဓာတ်လည်းကောင်း ထိုဓာတ် တို့သို့ နှလုံးသွင်းခြင်းရှိကုန်၏။ တစ်ပါးပါးသော အလိုအာသယထက် အလွန် မရှုကုန်။ ထိုသူတို့ သည် ထိုအလိုအာသယဓာတ်အရာကိုသာလျှင် ငါသည် အိုခြင်းသေခြင်းအား နှလုံးသွင်း၍ “ဤငါ၏အယူသည်သာလျှင် မှန်၏။ တစ်ပါးသောအယူသည် အချည်းနှီးတည်း” ဟု ခေါ်ဆို

၁။ ဤကား ဣတိဝုတ္တက အဋ္ဌကထာ၊ နှာ - ၇၆ ၌ လာသည့်အတိုင်း ‘အနဝဇ္ဇဘာဝနာ’ ဟု ကြံဆ၍ မြန်မာပြန်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ဆဋ္ဌမူ ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်၊ နှာ-၁၉၁ ၌ ‘အနဇ္ဈဘာဝနာ’ ဟု ရှိ၍ မိုးထိန်သျှ။နှာ-၅၄ ၌ကား ‘အနဇ္ဈဘာဝနာ’ ဟု တွေ့ရပါသည်။

ပညတ်ကုန်၏။ ဤသို့နှလုံးသွင်း၍ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သိကြားမင်း အား ဟောအပ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသောဉာဏ်ကို လေးခုမြောက်သော တထာဂတဗလဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဗလတို့တွင် အကြင်အလိုဆန္ဒ(အာသယဓာတ်)ကို သိသောဉာဏ်သည်သာလျှင် မြတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုထိုဓာတ်ဉာဏ်ကို ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်၌ မှီသော ဝီရိယကို အားထုတ်ကုန်၏။ စေတနာကံကို အားထုတ်အပ်၏။ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော လုံ့လ နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သောလုံ့လကို အားထုတ်အပ်၏။ စိတ်၌မှီသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကံအထူး ကို သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ သိတော်မူ၏ - “ဤသို့ အလိုအာသယဓာတ် ရှိသော သတ္တဝါသည် ဤအကြောင်းကြောင့် ဤသို့သဘောရှိသောကံကို အတိတ်ကာလ၌ ပြုအပ်၏။ ထိုကံသည် ဤအကြောင်းကြောင့် ထိုသူအား ယခုဘဝ၌ ဤသို့သဘောရှိသော အကျိုးကို ခံစားရ၏။ အနာဂတ်ကာလ၌ ခံစားရလတ္တံ့။” ဤသို့ သိတော်မူ၏။ ဤအတူ ပစ္စုပ္ပန် ကာလကို သိတော်မူ၏ - “ဤသို့ အလိုအာသယရှိသော ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအမှုကို ပြု၏။ တဏှာလည်းဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိလည်းဖြစ်သော ဤအကြောင်းကြောင့် ထိုသူအား အကျိုးသည် မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌သာလျှင် မဖြစ်လတ္တံ့၊ ဒုတိယဘဝ ပဋိသန္ဓေခဏ၌လည်း ကောင်း တတိယဘဝမှစသော အဆက်ဆက်သောဘဝ၌လည်းကောင်း ဖြစ်လတ္တံ့။” ဤသို့ သိတော်မူ၏။

ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့သဘောရှိသော ကံကို ပြုလတ္တံ့၊ အနာဂတ်ကာလ၌ ဤ အကြောင်းကြောင့် ထိုသူအား ဤသို့သဘောရှိသော အကျိုးသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဤအကြောင်း ကြောင့် စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းတိုင်အောင်သော ဘာဝနာတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ပစ္စုပ္ပန်၌ချမ်းသာခြင်းရှိ၏။ နောက်ကာလ၌လည်း ကောင်းကျိုးရှိ၏။ (ပ) ဤသို့ အတိတ် အနာဂတ်ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော ကံကိုဆောက်တည်ခြင်းရှိသောသူတို့၏ အကျိုးထူးသည်၏ အဖြစ်ကို အကြောင်းအားဖြင့် ဌာနအားဖြင့် သိ၏။ ဤအယုတ်အမြတ်အဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤသည်ကို ငါးခုမြောက်သော ကမ္မဝိပါကဉာဏ်ကို သိသော တထာဂတဗလဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုမှတစ်ပါး သတ္တဝါတို့သည် အကြင်ကံကိုဆောက်တည်ခြင်းကို ဆောက်တည်ကုန် ၏။ ထိုဆောက်တည်ခြင်း၌ ရာဂထူပြောသော ကံကိုနှလုံးသွင်းသော ဤပုဂ္ဂိုလ်အား နေက္ခမ္မ ဓာတ်တို့၏ ပြည့်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ သိ၏။ ရာဂသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း မှ ဆိတ်သုဉ်းသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ပဌမဈာန်သည် နီဝရဏဖြင့် ညစ်နွမ်းလတ္တံ့၊ အကယ်၍ တစ်ဖန် လွန်စွာလုံ့လပြုသောသူအား ဈာန်ဖြင့်ဖြူစင်ခြင်းသို့ရောက်သော စိတ်ကြောင့် ဒုတိယ ဈာန်အဖို့၌ဖြစ်သော အကျင့်ကို အားထုတ်အပ်၏။ ထိုစကားသင့်စွာ ဈာန်၏အဖို့၌ ဖြစ်သည်

သာလျှင်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်၌ တည်သော ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ဒုတိယဈာန်သည် ဖြူစင်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ တတိယဈာန်ကိုလည်း ဝင်စားလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား သောမနဿိန္ဒြေသည် စိတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်၍ တည်၏။ ထိုသူ၏ ထိုပီတိသည် အဝိသေသအဖို့ရှိသော တတိယဈာန်ကို ရှေးရှုလျက် တည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ထွက်မြောက်ရာကို သဘောအတိုင်း အကယ်၍ သိအံ့၊ ထိုသို့သိသော ယောဂီအား စတုတ္ထဈာန်သည် ဖြူစင်ခြင်းသို့ ရောက်သည်သာလျှင်တည်း။ စတုတ္ထဈာန်၏ ယုတ်သောအဖို့ရှိကုန်သော နီဝရဏတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုနီဝရဏတို့သည်လည်း အကြင်သူ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ဘာဝနာတို့ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်၏ဖြူစင်ခြင်းသည် ထင်၏။

ဤသို့ မြတ်သောအလိုရှိသော သမာပတ်ကို ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်အား လေးပါးကုန်သော အကြင်သမာပတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော အကြင်ဝိမောက္ခမုခတို့သည်လည်းကောင်း၊ ရှစ်ပါးကုန်သော အကြင်ဝိမောက္ခဈာန်တို့သည်လည်းကောင်း ဤသို့ လေးပါးကုန်သော ဈာန်တို့သည် ဝိမောက္ခမည်ကုန်၏။ ဤသို့ ဝိမောက္ခတို့သည် ရှစ်ပါးတို့တည်း၊ ဝိမောက္ခမုခတို့သည်ကား သုံးပါးတို့တည်း။ သမာဓိဟူသည်ကား ဆန္ဒသမာဓိလည်းကောင်း၊ ဝီရိယသမာဓိလည်းကောင်း၊ စိတ္တသမာဓိလည်းကောင်း၊ ဝီမံသာသမာဓိလည်းကောင်း ဤသို့ သမာဓိတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ လေးပါးကုန်သော သမာပတ်တို့သည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအားဖြစ်သော သမာပတ်မည်ကုန်၏။ ဤသို့ ဤဈာန်တို့၏ နီဝရဏမှကင်းလွတ်သော သမာပတ်မည်၏။ ဤသို့ ဤသို့သဘောရှိသော ညစ်ညူးခြင်းသည် ရာဂထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်၏။ ဤအတူ ဒေါသထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မောဟထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်၏။ ရာဂထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဤသို့သဘောရှိသော ကုသိုလ်၏ဖြူစင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဤဒေသနာ၌ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့နှင့် မဆက်ဆံသော သဘောအတိုင်းဖြစ်သော အကြင်ဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ဤဉာဏ်ကို ခြောက်ခုမြောက်သော တထာဂတဗလဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဒေသနာတို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့သိတော်မူ၏။ လောကီတရားတို့သည်လည်းကောင်း လောကုတ္တရာတရားတို့သည်လည်းကောင်း ဘာဝနာအဖို့၌ အကြီးအကဲအရာကို စွဲ၍ ဣန္ဒြေအမည်ကို ရကုန်၏။ စိတ်သည် အားရှိခြင်းသို့ရောက်သော ထိုမနိန္ဒြေကို စွဲ၍ ဗိုလ်အမည်ကို ရကုန်၏။ အာရမ္မဓာတ်ကို စွဲ၍ ဝီရိယအမည်ကို ရကုန်၏။ ဤသို့ ဤသို့သဘောရှိသော ဉာဏ်သည် ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤတရားတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံကုန်၏။ ဤသို့လည်း တရားဒေသနာကို ပြု၏။ အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရောပြွမ်းသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာသယဟူသော အလိုဆန္ဒရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်းကောင်း အကြင်တရားဟောခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာကို တစ်ပါးသော သတ္တဝါတို့၏ တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဣန္ဒြေဗိုလ်၊ဝီရိယ

ထူးသည်၏အဖြစ်ကို သိကြောင်းဖြစ်သော ခုနစ်ခုမြောက်သော တထာဂတဗလဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဗလဆယ်ပါးတို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် မနုဿလောကအစရှိကုန်သော ဘုံတို့၌ နောင်ဖွဲ့ခြင်းသံယောဇဉ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လားရာဂတိကိုလည်းကောင်း၊ ဗိုလ်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် သိတော်မူ၏။ လွန်လေပြီးသော သံသရာ၌လည်းကောင်း၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ လည်းကောင်း စုတေခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း သိတော်မူ၏။ ဤသို့ ဤနှစ်ပါးကုန်သောဗိုလ်တို့ကို ဒိဗ္ဗစက္ခုမှ ရှေးရှုဆောင်အပ်ကုန်၏။ ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုသည် အတိတ်ကာလ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခု၏ ကျက်စားရာမည်၏။ ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုသည် ယခုဘဝ၌ သတိ၏ကျက်စားရာမည်၏။ ဤသို့ မိမိ၏လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါး တို့၏လည်းကောင်း ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သည် များသောအပြားရှိသော အထူးထူးအပြားပြား များသော ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် သိ၏။ ဤနှစ်ပါးတို့သည် တထာဂတဗလတို့မည်ကုန် ၏။ ရှစ်ခုမြောက်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသမည်၏။ ကိုးခုမြောက်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုမည်၏။

နောက်တစ်မျိုးကား မြတ်စွာဘုရားသည် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နိဗ္ဗေဒအဖို့၌ ဖြူစင်သော ဈာန်ကို သိ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤမဂ်ဖြင့် ဤအကျင့်ဖြင့် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် အာသဝေါမရှိသော အနာဂါမိဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း မျက်မှောက်သောကိုယ်၏အဖြစ်၌သာလျှင် မျက်မှောက်ပြု၍ ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ဤသို့ သိ၏။ ဤသို့ မိမိ၏လည်း အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ရာဖြစ်သော ဉာဏ်ကို ဒိဋ္ဌိနှင့်ပယ်ဘက်အဖြစ် အားဖြင့်တူကုန်သော တရားတို့အား ဘုံလေးပါးကို စွဲ၍ အကြင်မျှလောက် ကိုးယောက် ကုန်သော ပူဇော်အထူးကိုခံထိုက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာသဝေါ တရား၏ကုန်ခြင်းသည် အပိုင်းအခြားရှိ၏။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာသဝေါတရား၏ကုန်ခြင်း သည် အပိုင်းအခြားမရှိ။ ထိုဒေသနာ၌ စေတောဝိမုတ္တိသည် ကာမာသဝဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘဝါသဝဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါးကုန်သော အာသဝေါတို့ဖြင့် အာသဝေါမရှိ၊ ပညာဝိမုတ္တိ သည် ဒိဋ္ဌာသဝဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသဝဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါးကုန်သော အာသဝေါ တို့ဖြင့် အာသဝေါမရှိ။ ဤဝိမုတ္တိနှစ်ပါးတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသောဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ဤဉာဏ်ကို အာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဆယ်ခုမြောက်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အားတော်မည်၏။

၂၀။ ဆယ်ပါးကုန်သော ဤအားတော်တို့၌ တည်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း၊ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း၊ ဒဿန- ဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း၊ အသေက္ခဘာဂိယ

သုတ်လည်းကောင်း ဤသို့ ငါးပါးအပြားရှိသော သာသနာကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဒေသနာတို့တွင် အကြင်တဏှာသံကိလေသသုတ်သည် ရှိ၏။ အလောဘသည် ဤသုတ်မှ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၏။ အကြင်ဒိဋ္ဌိသံကိလေသသုတ်သည် ရှိ၏။ အမောဟသည် ဤသုတ်မှ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၏။ အကြင်ဒုစရိတသံကိလေသသုတ်သည် ရှိ၏။ သုံးပါးသော အကုသိုလ်တို့သည် ဤသုတ်မှ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၏။ နိဒါန်းကား အဘယ်နည်း၊ မနောဒုစရိုက်တို့သည် အလိုကြီးခြင်းလည်းကောင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ မှားသောအမြင်လည်းကောင်း ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အဘိဇ္ဈာမနောဒုစရိုက်သည် ကာယကံကို ဖြစ်စေ၏။ အဒိန္နာဒါနံသည် ထိုအဒိန္နာဒါနံနှင့် စပ်သော အလုံးစုံသော ဝစီကံကိုလျှင် ဖြစ်စေ၏။ အလုံးစုံအားဖြင့် ချွတ်ယွင်းခြင်းရှိသော၊ အလုံးစုံအမှန်စကားမရှိသော၊ အလုံးစုံသောကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်းရှိသော၊ ပြန်ဖျင်းသော မုသာဝါဒသည်လည်း အဘိဇ္ဈာဟူသော အကုသိုလ်မူလရှိ၏။ မုသာဝါဒမှ ကြည်ခြင်း အဒိန္နာဒါနံမှကြည်ခြင်း အလိုကြီးခြင်းမှ ကြည်ခြင်းအစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော စေတနာသည် သုစရိုက်၌ ကောင်းသောအကျင့်မည်၏။

ထိုမနောဒုစရိုက်သုံးပါးတို့တွင် ဗျာပါဒသည် မနောဒုစရိုက်ဖြစ်သော ကာယကံကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုဗျာပါဒမနောဒုစရိုက်သည် အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ပါဏာတိပါတကို ငင်ခြင်းရှိ၏။ ဆွဲခြင်းရှိ၏။ အမြဲကြားခြင်းရှိ၏။ ချောပစ်ကုန်းတိုက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ကြမ်းတမ်းသော စကားသည်လည်းကောင်း ဝစီကံကို ဖြစ်စေ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်သော မနောဒုစရိုက်သည်လည်း အလိုကြီးခြင်းကိုလည်းကောင်း ဗျာပါဒကိုလည်းကောင်း အယူမှားခြင်းကိုလည်းကောင်း ယှဉ်စေ၏။ ထိုသူအား အလုံးစုံအားဖြင့်ဖြစ်သော အမှတ်မရှိသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်၍ဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို စွန့်ခြင်းသည် ရာဂကြောင့်လည်းဖြစ်၏။ ဒေါသကြောင့်လည်းဖြစ်၏။ ဤအကြောင်းကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ဖြစ်စေ၏။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရသည် ပြန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဝစီကံကို ဖြစ်စေ၏။ ဤသုံးပါးသောဒုစရိုက်တို့သည် အကုသိုလ်မူလရှိကုန်၏။

အကြင်အလိုကြီးခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုအလိုကြီးခြင်းည် လောဘမည်၏။ အကြင်အမျက်ထွက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုအမျက်ထွက်ခြင်းသည် ဒေါသမည်၏။ အကြင်မှားသောအယူသည် ရှိ၏။ ထိုမှားသောအယူသည် မောဟမည်၏။ ထိုလောဘစသည်တို့သည် ရှစ်ပါးသော မိစ္ဆတ္တတို့ကို ဖြစ်စေကုန်၏။ ထိုအလိုကြီးခြင်းစသည်တို့တွင် သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့ကို ယူအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ဆယ်ပါးအပြားရှိသော အကုသိုလ်မူလသည် ပြည့်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်သည်လည်း သုံးပါးအပြားရှိသော ထိုဒုစရိုက်ဖြင့် ညစ်ညူးခြင်း၏ ထွက်မြောက်ရာတည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် များစွာသောသုတ်ကို မှီခြင်းရှိသော လောဘကိုလည်းကောင်း၊ ဒေါသကိုလည်းကောင်း၊ မောဟကိုလည်းကောင်း

အကြင်ညွှန်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုစကားရပ်၌ ဤလောဘအစရှိသည်၌ မမှီခြင်းငှာ လောဘသည် ထူပြော၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့် ထိုတရားတို့၌ လောဘကို ပညတ်အပ်၏။

ထိုစကားရပ်၌ ဤမောဟစေတသိက်သည် အကုသိုလ်မောဟတည်း။ ဤအကုသိုလ် မောဟသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ရုပ်၌ မှားသောအားဖြင့်နှလုံးသွင်းခြင်းရှိသော ထိုအဝိဇ္ဇာသည် ရုပ်ကို အတ္တအားဖြင့် မှားသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၏။ အဝိဇ္ဇာဖြစ်သောသူသည် ရုပ်ရှိသော ကိုယ်ကို၊ ကိုယ်၌လည်း ရုပ်ကို၊ ရုပ်၌လည်း ကိုယ်ကို မှားသောအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲရှု၏။ ဤသို့ လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် အဘယ်အဖို့အစုသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ ပြတ်ခြင်း ကို ဆိုသနည်း။ “ထိုသဘောတရားသည် ဇီဝမည်၏။ ထိုဇီဝမည်သော သဘောတရားသည် ကိုယ်မည်၏” ဤသို့ ဆို၏။ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသောသူသည်လည်း ပြု၏။ တစ်ပါးသောသူသည်လည်း ခံစား၏။ နောက်ဆုံး ကမ္မာ ခြောက်ဆယ်တို့တွင် သုံးပုဒ်တို့သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၌ သဿတအယူသို့ ဝင်ကုန်၏။ “ဇီဝသည် အခြားတစ်ပါးတည်း။ ကိုယ်သည် အခြားတစ်ပါးတည်း” ဤသို့ ထိုအကိရိယအယူကိုလည်း ဒုက္ခဟူ၍ အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား အဟေတုကဒိဋ္ဌိတို့သည်လည်း ကျကုန်၏။ အနဇ္ဈာဘာဝ သည်လည်း ကံတို့၏ အလုံးစုံကိုလည်း ဆောင်၏။^၁

ထိုအယူတို့တွင် “ဤငါ၏အယူသည်သာလျှင် မှန်၏။ တစ်ပါးသောအယူသည် အချည်း နှီးဖြစ်၏” ဤသို့နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် သံသရာဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းကို ရှစ်ဆယ့်ခြောက်ကျိပ် ကုန်သော အာဇီဝကတို့သည် ပညတ်ကုန်၏။ အကြင်သို့သဘောရှိသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၌ လေးပါးသော တည်ရာရှိကုန်၏။ ဤအတူ ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ နှစ်ဆယ်သောအယူလျှင် တည်ရာ ရှိကုန်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၌ သဿတဒိဋ္ဌိသည် ဝင်၏။ တစ်ပါးသော အာဇီဝကတို့သည်လည်း သဿတဝါဒ၌လည်း သီလဗ္ဗတပရာမာသသို့ ဝင်ကုန်၏။ မှားသောအားဖြင့်သုံးသပ်ကုန်၏။ ဤအကြောင်းဖြင့် နတ်သည်လည်းကောင်း တန်ခိုးကြီးသောနတ်တို့တွင်တစ်ပါးပါးသော နတ်သည်လည်းကောင်း ဖြစ်အံ့။ ဤသို့စွဲလမ်းခြင်းသည် သီလဗ္ဗတပရာမာသမည်၏။ ထိုဒိဋ္ဌိတို့တွင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်ကို အတ္တအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲရှု၏။ “ထိုသဘောတရားသည် ထိုဇီဝမည်သော သဘောတရားကို ထိုကိုယ်ဟူ၍”အောက်မေ့၏။ ထိုအောက်မေ့ခြင်းကို ယုံမှား၏။ နှလုံးမသွင်းနိုင်၊ မကြည်ညိုနိုင်။ ရှေ့အစွန်း၌ နောက်အစွန်း၌ ရှေ့နောက်အစွန်း၌ ယုံမှား၏။ (ပ) ဤသို့ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်တို့၌ တည်သောသူအား ဤညစ်ညူးခြင်းသည် ရှိ၏။

၂။ ထိုညစ်ညူးခြင်းတို့တွင် သဒ္ဓါန္တေဖြင့် အလုံးစုံသော ယုံမှားခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပယ်စွန့်၏။ ပညိန္တေဖြင့် အဖြစ်အပျက်ကို မြင်၏။ သမာဓိန္တေဖြင့် စိတ်သည် မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြ၏။ ဝီရိယိန္တေဖြင့် အားထုတ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဣန္ဒြေငါးပါးတို့ဖြင့် သဒ္ဓါသို့ အစဉ်လျှောက်သည်ဖြစ်၍ မတုန်လှုပ်သောကြည်ညိုခြင်း၌ အမြဲမွေ့လျော်သည်ဖြစ်၍ အခြားမဲ့၌ သမာဓိကို ဖြစ်စေ၏။ စင်ကြယ်ကုန်သော ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ပညာသို့အစဉ်လျှောက်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်းကင်းခြင်းကြောင့် အခြားမဲ့၌ သမာဓိကို ဖြစ်စေ၏။

ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် သစ္စာတို့ကို “ဤသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာတည်း” ဤသို့ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိ၏။ ဤသုတ်သည် ဒဿနဘာဂိယသုတ်တည်း။ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်အား အောက်ကာမဓာတ်သို့လားခြင်းအဖို့ရှိကုန်သော ငါးပါးကုန်သောသံယောဇဉ်တို့တွင် သုံးပါးကုန်သော သံယောဇဉ်တို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်၏။ အချင်းခပ်သိမ်း ပယ်အပ်ကုန်သော အကုသိုလ်တို့ကို နှစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပြုအပ်ကုန်၏။ ထိုပဟာတဗ္ဗတို့တွင် အကုသိုလ်မူလတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။ အထက်မဂ်သုံးခုတို့သည် ပယ်အပ်ကုန်သော တရားတို့သည် အထက်သို့ ပစ်အပ်ကုန်သော ဘဝခြောက်ပါးတို့ကို ဖြစ်စေကုန်၏။ ထိုအရိယာတို့တွင် အဘိဇ္ဈာကိုလည်းကောင်း ဗျာပါဒတို့ကိုလည်းကောင်း ခေါင်းပါးအောင်ပြုကုန်သော ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ခြောက်ဘဝတို့သည် ကုန်ခြင်းကြောင့် အပိုင်းအခြားသို့ ရောက်ကုန်၏။ နှစ်ပါးသောဘဝတို့သည် ကြွင်းကုန်၏။ ထိုအရိယာအား အဘိဇ္ဈာသည်လည်းကောင်း ဗျာပါဒသည်လည်းကောင်း အချင်းခပ်သိမ်း ကုန်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ တစ်ခုသော ဘဝသည် ကြွင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုသကဒါဂါမ်သည်လည်း မာန၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်စေ၏။

ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ရူပရာဂသည်လည်းကောင်း ဘဝရာဂသည်လည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း ဥဒ္ဓစ္စသည်လည်းကောင်း ဤသို့ ကိလေသာလေးပါးတို့သည် မာနမှတစ်ပါး ဖြစ်ကုန်သော်လည်း မှန်ကင်းနှင့်တူကုန်သည်ဖြစ်၍ မာနဖြစ်စေကာမူ (မာနဖြစ်လင့်ကစား) ငါတည်းဟူသောမာနကို ပြန်လည်ဆုတ်နစ်စေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ငါဟူသောမာနကို ပယ်ခြင်းကို အားထုတ်ကုန်၏။ ထိုကိလေသာတို့သည် ကုန်ကုန်သည်ရှိသော် ဤကိလေသာတရားသည် အလွန် မဖြစ်၊ ဒဿနဘူမိအရာ၌ ငါးယောက်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် မဂ္ဂဋ္ဌာန်ဖြစ်ကုန်သော သုံးယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ လည်းကောင်း ဖလဋ္ဌာန်ဖြစ်ကုန်သော နှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်းကောင်း ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်ဖြစ်၏။ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ဖြစ်၏။ အချို့သော အရာကို နှိပ်စက်၏။ ဤသုတ်သည်လျှင် ငါးခုမြောက်သော သုတ်တည်း။

သုံးယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ပုထုဇဉ်အား သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ကို ဟောအပ်၏။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ကို ဟောအပ်၏။ ပုထုဇဉ်အား ဒဿနအဖို့ရှိ၏။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ငါးယောက်တို့အား ဘာဝနာအဖို့ရှိ၏။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အကြင်အသေက္ခဘာဂိယကို ရှေးဦးစွာပြအပ်၏။ ငါးပါးအပြားရှိသော ထိုသုတ်ကိုကား နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာ၌ ရှာမှီးအပ်၏။ ထိုအခြင်းအရာတို့တွင် ထိုအသေက္ခဘာဂိယသုတ်၏ ဖြစ်ခြင်းတို့သည် ထို့ထက် လွန်၏။ ထိုအသေက္ခသုတ်သည်လည်း အကျဉ်းအားဖြင့် ငါးဆယ်သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ကျ၏။ အကြင်ငါးဆယ်သောအခြင်းအရာတို့ကို သာသနပဋ္ဌာန၌ ပြအပ်ကုန်၏။ ထိုငါးဆယ်သောအခြင်းအရာတို့ကို ချုံးအပ်ကုန်သည် ရှိသော် ဆယ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ကျကုန်၏။ အကြင်အာကာရဆယ်ပါးတို့သည် အရိယသစ္စာကို ချခြင်းဖြင့် တည်သည်ရှိသော် ချုံးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ရှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့၌ ကျကုန်၏။

လေးခုကုန်သော သာဓာရဏဖြစ်ကုန်သော သုတ်တို့၌လည်း အကြင်အာကာရသည် ဟာရသမ္မာတ၏ အရာဖြစ်၏။ ထိုအာကာရတို့သည် ချုံးအပ်ကုန်သည် ရှိသော် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗေတဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း ဤသို့ ငါးပါးကုန်သောသုတ်တို့၌ ကျကုန်၏။ ထိုအာကာရတို့သည် ချုံးအပ်ကုန်သည်ရှိသော် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗေတဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း ဤသို့ လေးပါးကုန်သော သုတ်တို့၌ ကျကုန်၏။ ထိုအာကာရတို့သည် ချုံးအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ပုထုဇဉ်ဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ သေက္ခဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သောသုတ်တို့၌ ကျကုန်၏။ ထိုအာကာရတို့သည် ချုံးအပ်ကုန်သည်ရှိသော် နိဗ္ဗေတဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗယောဂဘာဂိယသုတ်၌လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးကုန်သောသုတ်တို့၌ ကျကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့တည်း - ဝိပဿီစသော ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းတော်မူကုန်သော ပူဇော်အထူးကိုခံတော်မူထိုက်ကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် နှစ်ပါးသော အကျိုးတို့ကို ကောင်းစွာမြင်တော်မူသည်ဖြစ်၍ သုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂေယျကိုလည်းကောင်း၊ (ပ) အင်္ဂါကိုးပါးရှိသောတရားကို ဟောကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ရှေးကောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံသော သူတို့ကို မပင်ပန်းစေဘဲ အသင့်အောက်မေ့ခြင်းဖြင့် ကျင့်သုံးအပ်ကုန်၏။ ဝေနေယျတို့အား အသင့်အောက်မေ့ခြင်း၌ ဆောင်ခြင်းငှာ

ရှေးကောင်းမှုတို့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ထိုဒေသနာ၌ မိမိ၏ ပညာထူးသည်၏အဖြစ်ကို ကောင်းစွာရှုသဖြင့် ရှစ်ပါးအပြားရှိသော သုတ်ကိုချုံးရာ၌ အကြင်အကြင်သုတ်၌ စွမ်းနိုင်၏။ ထိုထိုသုတ်၌ ယှဉ်အပ်၏။ ထိုထိုသုတ်၌ ယှဉ်၍ သုတ်၏ အနက်ကို ညွှန်းအပ်၏။ ထိုစကား သင့်စွာ ဝေဒနာသည်ရှိသော် စိတ်ကို ဆောင်၍ အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးဖြင့် သုတ်၏ အနက်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ညွှန်းပြခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။

ထိုဒေသနာတို့တွင် ဤသည်တို့ကား ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော သုတ်တို့၏ ဥဒါန်းဂါထာတို့တည်း -

တဏှာဟူသောကာမဖြင့် ကန်းခြင်း၊ လောဘဟူသောကွန်ရက်ဖြင့်ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ နီဝရဏတို့သည်လည်း ငါးပါးတို့တည်း။ နာမက္ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသာ လျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိကုန်၏။ မဟာနာမ်မည်သော သာကီဝင်မင်း။

အထက်အောက်၌ ရာဂကင်းသောသုတ်၊ အကြင်သီလသည် အဘယ်အကျိုး ရှိသနည်း။ အကြင်ရဟန်း၏ စိတ်သည် လောကဓံတရားရှစ်ပါးတို့ဖြင့် မတုန်လှုပ်ခြင်း ကြောင့် ကျောက်အတိပြီးသော တောင်နှင့်တူ၏။ သာရိပုတ္တရာအား မေးခြင်းစသည်ကို ဟောသော သုတ်။

အကြင်ရဟန်း၏ ကာယဂတာသတိကို ဆိုရာသုတ်၊ ကိလေသာတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်းသည် မောဟလျှင် လဲလျောင်းရာရှိ၏။ ထိုကြိုးစသည်ဖြင့် ဖွဲ့ခြင်းသည် မမြဲ။ စိတ်ဖြင့်လုံ့လပြုခြင်းရှိသော သုတ်၊ ဤသည်ကား လောကတည်း၊ ဤသို့ အစ ရှိသော သုတ်။

ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လေးပါးတို့သည်သာလျှင်တည်း၊ ပေးလှူသောသူအား ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ သောတသို့ အစဉ်လိုက်သောတရားတို့၌၊ ဤသည်တို့ကား ထိုသုတ်တို့၏ ဥဒါန်းဂါထာတို့တည်း။

၂၂။ ထိုသုတ်တို့တွင် အာဏတ္တိသည် အဘယ်နည်း။

သင်တို့သည် အကယ်၍ ဆင်းရဲမှ ကြောက်ကြကုန်မူ ဆင်းရဲကို မနှစ်သက်ကြ ကုန်မူ မျက်မှောက်၌ဖြစ်စေ မျက်ကွယ်၌ဖြစ်စေ မကောင်းမှုကို မပြုကြကုန်လင့်။^၁

ရာဇ... အတိတ်ဖြစ်သော ရုပ်၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းကင်းသည် ဖြစ်လေလော၊ ဤသို့ အကျယ် အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ ။ အာနန္ဒာ... သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အခါခပ်သိမ်း ကောင်းမှုကို ပြုရာ၏။ အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည် ဖြစ်ရာအံ့နည်း။ ဤသည်ကို

၁။ ခု၊၁။၁၃၇။

အာဏတ္တိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အကျိုးသည် အဘယ်နည်း။

စင်စစ်အားဖြင့် မိုးအခါကာလ၌ ထီးကြီးသည် ထီးဆောင်းသောသူကို မိုးရေမှ စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ တရားကျင့်သောသူကို တရားသည် စောင့်ရှောက်၏။ ဤသည်လျှင် တရား၌ ကောင်းစွာ ကျင့်သည်၏ အကျိုးတည်း။ တရားကျင့်သော သူသည် ဒုဂ္ဂတိသို့ မလား။ ခ

ဤသည်ကား အကျိုးတည်း။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဥပါယသည် အဘယ်နည်း။

“အလုံးစုံကုန်သော တရားတို့သည် အနှစ်သာရမရှိကုန်” ဤသို့ အကြင်အခါ၌ ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှု၏။ ထိုသို့ရှုခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲ၌ ငြီးငွေ့၏။ ဤသို့ငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာမရှိ၍ စင်ကြယ်သောနိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းတည်း။ ဃ

စင်စစ် ခုနစ်ပါးသောအင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် ဆီးနှင်းရှိသော တောင်မင်းကို လှုပ်မှုလည်းလှုပ်နိုင်ရာ၏။ ယုတ်သောအဝိဇ္ဇာကို အရဟတ္တမဂ်တည်းဟူသောဓားငယ်တို့ဖြင့် အစိတ်အလွှာပြု၍ ဖျက်ဆီးခြင်းကို ပြုရာ၌ အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း။ ဤသည်ကား ဥပါယတည်း။

ထိုသုတ်တို့တွင် အာဏတ္တိသည်လည်းကောင်း ဖလသည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

သင်တို့သည် အကယ်၍ ဆင်းရဲမှ ကြောက်ကြကုန်မူ ဆင်းရဲကို မနှစ်သက်ကြ ကုန်မူ မျက်မှောက်၌ဖြစ်စေ မျက်ကွယ်၌ဖြစ်စေ မကောင်းမှုကို မပြုကြကုန်လင့်။

သင်တို့သည် ယုတ်မာသော မကောင်းမှုကို ယခုလည်းပြု နောင်လည်း ပြု မည်ဖြစ်ကြမူ ဖဲရှောင်ထွက်ပြေးကုန်သော်လည်း သင်တို့အား ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်မှု မရှိနိုင်။ ဇ

ရှေးဖြစ်သော ဂါထာဖြင့် အာဏတ္တိကို ပြ၏။ နောက်ဖြစ်သော ဂါထာဖြင့် ဖလကို ပြ၏။ ။ သီလ၌ တည်၍ စိတ်ကို ပွားစေခြင်း၊ ပညာကို ပွားစေခြင်းဟူသော ဤနှစ်ပါးသော တရားတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား အာဏတ္တိတည်း။ ရာဂကင်းခြင်းသည်လျှင် ဖလမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဖလသည်လည်းကောင်း ဥပါယသည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

၁။ ခု၊ ၂။ ၂၇၂။ (အနည်းငယ် ကွဲလွဲ) ၂။ ခု၊ ၁။ ၅၃။ ၃။ ခု၊ ၁။ ၁၃၇။ (အနည်းငယ် ကွဲလွဲ)

ပဋိသန္ဓေ ပညာရှိ၍ ပြင်းစွာအားထုတ်မှုရှိသော ရင့်ကျက်သည့်ပညာရှိသော သံသရာဘေးကို ရှုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သီလ၌တည်၍ (သမာဓိ)စိတ်ကိုလည်း ကောင်း (ဝိပဿနာ)ပညာကိုလည်းကောင်း ပွားစေလျက် ဤဖွဲ့ယှက်တတ်သော တဏှာကို ဖြေရှင်းနိုင်ရာ၏။^၁

ရှေးဖြစ်သော ထက်ဝက်သောဂါထာဖြင့် ဥပါယမည်၏။ နောက်ဖြစ်သော ထက်ဝက်သော ဂါထာဖြင့် ဖလမည်၏။ နန္ဒိယမည်သော သာကီဝင်သည် ကပိလဝတ်ပြည်မှ ဖဲခွာ၍ ဘုရားရှင် ဝါဆိုတော်မူမည့် သာဝတ္ထိပြည်၌ မိုးလေးလပတ်လုံး နေလို၏။ (စသည်ဖြင့်) အင်္ဂုတ္တိုရ် ကောဒသကနိပါတ်၌ ဟောထားသော နန္ဒိယသုတ်ကို^၂ အစမှ အစပြု၍ အကြင်မျှလောက် ခြောက်ပါးသောတရားတို့၌ ကျင့်သုံးအားထုတ်ခြင်းကို^၃ ပြုအပ်၏။ ထို့ထက်အလွန် ငါးပါးသော တရားတို့၌ ကျင့်သုံးအားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။ ဤသည်ကား ဥပါယမည်၏။ ကိလေသာနှင့် တကွမဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ကာမာသဝမှလည်း စိတ်သည် လွတ်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံတို့၌ လည်းကောင်း၊ ခြောက်ပါးတို့၌လည်းကောင်း၊ သုံးပါးတို့၌လည်းကောင်း သိအပ်၏။ ဤသည် ကား ဥပါယလည်းမည်၏။ ဖလလည်းမည်၏။

ထိုဒေသနာတို့တွင် အာဇာနည်သည်လည်းကောင်း၊ ဖလသည်လည်းကောင်း၊ ဥပါယ သည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

မောဃရာဇ... အခါခပ်သိမ်း အောက်မေ့မှု‘သတိ’ရှိလျက် မိမိကိုယ်ဟု စွဲလမ်းယူမှု‘အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ’ကို နုတ်ပယ်၍ လောကကို ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့် ရှုလော့၊ ဤသို့ ရှုသည်ရှိသော် သေမင်းကို လွန်မြောက်နိုင်ရာ၏။^၄

မောဃရာဇ... လောကကို ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့် ရှုလော့—ဟူသော ဒေသနာသည် အာဇာနည်မည်၏။ **အခါခပ်သိမ်း အောက်မေ့မှု‘သတိ’ရှိလျက်** – ဟူသော ဒေသနာသည် ဥပါယမည်၏။ **မိမိကိုယ်ဟု စွဲလမ်းယူမှု‘အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ’ကို နုတ်ပယ်၍ လောကကို ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့် ရှုသော် သေမင်းကို လွန်မြောက်နိုင်ရာ၏** ဟူသော ဒေသနာသည် ဖလမည်၏။ ။ ရဟန်းတို့... သမာဓိကို ပွားကြကုန်လော့၊ ရဟန်းတို့... တည်ကြည်သော ရဟန်းသည် ရုပ်ကို အနိစ္စဟူ၍ သိ၏။ ဤသို့ ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ရှိသော အရိယသာဝကသည် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းမှလည်း လွတ်၏။ (ပ) ဥပါယာသတို့မှလည်း လွတ်၏။ ဤသုတ်၌ သုံးပါးသော အာဇာနည်၊ ဥပါယ၊ ဖလတို့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။

၁။ သံ၊ ၁။ ၁၃။ ၂။ အံ၊ ၃။ ၅၃၅။ ၃။ ယော စ ယောဂေါ (ဣ) ယာစယောဂေါ (ပေဋကော။ ၁၉၈) ၄။ ခု၊ ၁။ ၄၄၈။

၂၃။ ထိုသုတ်တို့တွင် အဿာဒသည် အဘယ်နည်း။

ဝတ္ထုကာမကို တောင့်တသော ထိုသူအား ထိုဝတ္ထုကာမသည် အကယ်၍ ပြည့်စုံသည် ဖြစ်အံ့။ ဤသည်ကား အဿာဒတည်း။

ပုဏ္ဏား. . . ဤသို့ ဤလောက၌ အချို့ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် တရားကို ကျင့်ခြင်း ၏၊ ငြိမ်သက်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း၏၊ ကုသိုလ်ကို ကျင့်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာ၏ ပျက်သည်မှ နောက်ကာလ၌ ကောင်းသောသူတို့၏လားရာဖြစ်သော နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား အဿာဒမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အာဒီနဝသည် အဘယ်နည်း။

စင်စစ်၊ ကာမဂုဏ်တို့ကြောင့် ပင်လည်းပင်ပန်း၏၊ အလုံးစုံသော အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဤသည်ကား အာဒီနဝမည်၏။ (ပသေနဒိ) ကောသလသံယုတ်၌ ပဗ္ဗတူပမသုတ်တည်း။ ၁ ဤသည်ကား အာဒီနဝမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် နိဿရဏသည် အဘယ်နည်း။

မြေ၏ ဦးခေါင်းကို မိမိ၏ ခြေဖြင့် ရှောင်ဖယ်သွားသကဲ့သို့ အကြင်သူသည် ကာမတို့ကို ရှောင်ဖယ်၏၊ သတိရှိသော ထိုသူသည် လောက၌ ဤကပ်ငြိမှု‘တဏှာ’ ကို ကောင်းစွာ လွန်မြောက်နိုင်၏။ ၂

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၌ ၃ ပါရိစ္ဆတ္တကသုတ်တည်း၊ ပင်လယ်ကသစ်ပင်သည် ဖျော့တော့ သော အရွက်ရှိ၏၊ အရွက်ကြွေကျ၏။ ဤသည်ကား နိဿရဏမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အဿာဒသည်လည်းကောင်း၊ အာဒီနဝသည်လည်းကောင်း၊ အဘယ် နည်း။

ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် မိမိပြုသော ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှု၏ အကျိုး တရားများကို မိမိကိုယ်၌ပင် မြင်တွေ့ရသည်၊ ကောင်းမှုကို ပြုသူသည် ကောင်းကျိုးကို ခံစားရ၏၊ မကောင်းမှုကို ပြုသူသည် မကောင်းကျိုးကို ခံစားရ၏။ ၄

ထိုနှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသူသည် မကောင်းမှု၏ အကျိုးကို ခံစားရ၏၊ ဤသည်လျှင် အဿာဒမည်၏။ လာဘ်ရခြင်း၊ မရခြင်းစသော

၁။ ပဗ္ဗတူပမသုတ် (သံ၊၁။၁၀၁။) ၂။ ခု၊၁။၃၉၉။
၃။ ဆဋ္ဌမူ ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်၊ နှာ-၁၉၈ ၌ ‘သံယုတ္တကေ’ ဟု ရှိသော်လည်း သံယုတ်၌ မတွေ့ရ၊ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ သတ္တကနိပါတ်၊ နှာ-၄၈၆ တွင်သာ တွေ့ရသဖြင့် ‘အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၌’ ဟု ပြောင်းလဲ၍ မြန်မာပြန်ထားပါသည်။ (အံ၊၂။၄၈၆။) ၄။ ခု၊၅။၆၀။ (ဒုကနိပါတ်)

လောကဓမ္မတို့၌ ဖြေကြားခြင်းတည်း။ ထိုလောကဓမ္မတို့တွင် လာဘ်မရခြင်း၊ အခြံအရံမရှိခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ ဤသည်ကား အာဒိနဝမည်၏။ လာဘ်ရခြင်း၊ အခြံအရံများခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်း၊ ဤသည်ကား အဿာဒမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အဿာဒသည်လည်းကောင်း နိဿရဏသည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

ကောင်းမှုတို့၏ အကျိုးသည် ချမ်းသာ၏။ အလိုသည်လည်း လျင်စွာသာလျှင် ပြည့်စုံ၏။ မွန်မြတ်သော ငြိမ်သက်အေးချမ်းသော နိဗ္ဗာန်ကို ရ၏။

ကောင်းမှုတို့၏ အကြင်အကျိုးသည်လည်းကောင်း၊ အလို၏ အကြင်ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် အဿာဒမည်၏။ လျင်စွာလည်း မြတ်သော ငြိမ်သက်အေးချမ်းသော အကြင်နိဗ္ဗာန်ကို ရ၏။ ဤသည်လျှင် နိဿရဏမည်၏။

သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ယောက်ျားမြတ်အား နှစ်ပါးသော ဂတိတို့သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ အကယ်၍ အိမ်၌ နေသည် ဖြစ်အံ့၊ စကြာမင်းသည် ဖြစ်၏။ အကြင်မျှလောက် အောင်မြင်၍ အုပ်စိုးနေထိုင်၏။ ဤသည်ကား အဿာဒမည်၏။ အကယ်၍ အိမ်မှ (ထွက်၍) ရဟန်းဘောင်၌ ရဟန်းပြုသည်ဖြစ်အံ့၊ အလုံးစုံသော သံသရာဝဲဩဗမှ ထွက်မြောက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသည်လျှင် အဿာဒလည်းမည်၏။ နိဿရဏလည်းမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အာဒိနဝသည်လည်းကောင်း နိဿရဏသည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းသောပုဂ္ဂိုလ်အား ဇာတိမရဏတို့၏ဖြစ်ခြင်းကို ဘေးဟု သိ၍ တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းခြင်းငှာ မဖြစ်၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း သေခြင်းတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် (ကိလေသာမှ လွတ်ကုန်၏။)

ရှေးဖြစ်သော ထက်ဝက်သောဂါထာဖြင့် ဇာတိမရဏတို့၏ဖြစ်ခြင်းသည် အာဒိနဝမည်၏။ တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းခြင်းငှာ မဖြစ်၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း သေခြင်းတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် (ကိလေသာမှ လွတ်ကုန်၏) ဟူသော ဒေသနာသည် နိဿရဏမည်၏။

ဤလောကသည် စင်စစ် ဆင်းရဲငြိုငြင်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အကြင်လောကသည် ဖြစ်လည်းဖြစ်၏။ သေလည်းသေ၏။ အကြင်မျှလောက် အဘယ်မည်သောအခါ၌ ဤဆင်းရဲ၏ အဆုံးသည် ဖြစ်လတ္တံ့နည်း၊ နောက်၌လည်း ဖြစ်လတ္တံ့နည်း။ ဤဒေသနာ၌ အကြင်ဆင်ခြင်ခြင်း

သည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား အာဒိနဝမည်၏။ အကြင်သူသည် ဟောင်းသော မင်းနေပြည်၌ တပ်မက်ခြင်းကို သိ၍ အကြင်မျှလောက် တောထွက်၏။ ဤသည်လျှင် နိဿရဏမည်၏။ ဤဒေသနာသည် အာဒိနဝလည်းမည်၏။ နိဿရဏလည်းမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အဿာဒသည်လည်းကောင်း၊ အာဒိနဝသည်လည်းကောင်း၊ နိဿရဏသည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

ကောရဗျမင်းမြတ်... ဝတ္ထုကာမတို့သည် ဆန်းကြယ်ကုန် ထူးထွေဆန်းပြား ကုန် နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ဖြစ်ကုန်၍ အထူးထူးအပြားပြားသောသဘောတို့ဖြင့် (သာယာ ဖွယ်ကို ပြု၍) စိတ်နှလုံးကို မွေ့နှောက်ချောက်ချားစေတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ငါသည် ရဟန်းပြုခဲ့၏။ မချွတ်မယွင်းသော ရဟန်း၏အဖြစ်သည်သာလျှင် အထူးသဖြင့် ကောင်းမြတ်၏။^၁

ဝတ္ထုကာမတို့သည် ဆန်းကြယ်ကုန် ထူးထွေဆန်းပြားကုန် နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်၍- ဟူသော အကြင်ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည် အဿာဒမည်၏။ **အထူးထူးအပြားပြားသောသဘောတို့ဖြင့် (သာယာဖွယ်ကို ပြု၍) စိတ်နှလုံးကို မွေ့နှောက်ချောက်ချားစေတတ်ကုန်၏-** ဟူသော အကြင်ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာ သည် အာဒိနဝမည်၏။ **ကောရဗျမင်းမြတ်... ထို့ကြောင့် ငါသည် ရဟန်းပြုခဲ့၏။ မချွတ်မယွင်းသော ရဟန်း၏အဖြစ်သည်သာလျှင် အထူးသဖြင့် ကောင်းမြတ်၏-** ဟူသော အကြင်ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည် နိဿရဏမည်၏။

အားကြီးသော ဗာလောပမသုတ်တည်း။ မက်မောခြင်းဖြင့်လည်း အကြင်အမှုကို ခံစား အပ်၏ဟူ၍ စွဲလမ်း၏။ ထိုမက်မောတိုင်း အကြင်အကြင်မကောင်းသောအမှုကို ချစ်မြတ်နိုး သည်ဖြစ်၍ ခံစားအံ့။ ထိုသို့ခံစားခြင်း၌ ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော မပွားစေအပ်သော ကာယရှိသော ကံဖြင့်လည်း အကြင်မျှလောက် နည်းသောဘာဝနာစိတ်ကို အာဒိနဝဟူ၍ ပြ၏။ သုခဝေဒနာကို ခံစားခြင်းရှိသော စေတနာကံဖြင့် သာယာအံ့။ အကြင်ဒေသနာသည် ရှေးနှင့်တူသည် ဖြစ်၏။ မဟာနာမ်သည် ပွားစေအပ်သောစိတ်ရှိ၏။ ပွားစေအပ်သောကိုယ်ရှိ၏။ ပွားစေအပ်သော ပညာရှိ၏။ များသောဘာဝနာစိတ်ရှိ၏။ ဤသည်ကား နိဿရဏတည်း။

၂၄။ ထိုသုတ်တို့တွင် လောကီကသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ညစ်ပြီးစ နို့ရည်သည် ပင်ကိုယ်သဘောမှ ရုတ်တရက် မပြောင်းလဲသကဲ့သို့ ပြုသစ်စဖြစ်သော မကောင်းမှုသည် (ရုတ်တရက်) အကျိုးမပေးသေး၊ (အကျိုးပေးသော အခါ) ပြာဖုံးသော မီးခဲကဲ့သို့ သူမိုက်ကို လောင်ကျွမ်းစေလျက် အစဉ်လိုက်၏။^၂

မလားအပ်သည်သို့လားခြင်းတို့သည် လေးပါးတို့တည်း၊ ဤဒေသနာသည်ကား လောကီကသုတ်တည်း။

ထိုသုတ်တို့တွင် လောကုတ္တရာသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ရထားထိန်း ကောင်းစွာ ဆုံးမပြီးသော မြင်းတို့သည် ငြိမ်သက်တည်ကြည်ကုန် သကဲ့သို့ အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဣန္ဒြေခြောက်ပါးတို့သည် ငြိမ်သက်တည်ကြည်ခြင်း သို့ ရောက်ကုန်၏။ မာနကို ပယ်ပြီးသော အာသဝေါမရှိသော တာဒိဂုဏ်^၁ နှင့် ပြည့်စုံ သော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား နတ်တို့သည်လည်း ချစ်မြတ်နိုးကုန်၏။^၂

ရဟန်းတို့ သင်တို့အား ဖြူစင်သော သမ္မာသမာဓိကို ဟောအံ့၊ ဤဒေသနာသည် လောကုတ္တရာသုတ်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် လောကီကလည်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

လှံဖြင့် အထိုးခံရသောသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ဦးခေါင်း၌ မီးလောင်ခံရသော သူကဲ့သို့လည်းကောင်း ရဟန်းသည် ကာမဂုဏ်၌ တပ်စွန်းမှု^၃ရာဂ^၄ကို ပယ်ရန် သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ နေရာ၏။^၅

လှံဖြင့် အထိုးခံရသောသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ဦးခေါင်း၌ မီးလောင်ခံရသော သူကဲ့သို့လည်းကောင်း- ဟူသော ဒေသနာသည် လောကီကသုတ်မည်၏။ **ရဟန်းသည် ကာမဂုဏ်၌ တပ်စွန်းမှု^၃ရာဂ^၄ကို ပယ်ရန် သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ နေရာ၏-** ဟူသော ဒေသနာသည် လောကုတ္တရာသုတ်မည်၏။

အလုတ်အလွေးကိုမပြုသော်လည်း ပြုသကဲ့သို့သော အာဟာရ၌ ဆန္ဒသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည် လောကီကသုတ်မည်၏။ ဆန္ဒသည် မရှိ၊ ဤဒေသနာသည် လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ကံသည် အဘယ်နည်း။

လောက၌ သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်သူ၊ မဟုတ်မမှန်ပြောသူ၊ မပေးသည်ကို ယူသူ၊ သူတစ်ပါးမယားကိုလည်း လွန်ကျူးသွားလာသူ၊ သေအရက်သောက်ခြင်းကို လည်း အဖန်တလဲလဲ အားထုတ်သူကို ရန်ငါးမျိုးတို့ကို မပယ်ခြင်းကြောင့် သီလမရှိသူ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။^၆

၁။ ဤအရာ၌ တာဒိဂုဏ်ဟူသည် လောကဓံတရားရှစ်ပါးတို့နှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်မှု မရှိခြင်းပင်တည်း။ (ခုမြန်၊ ၁။ ၂၆။) ၂။ ခု၊ ၁။ ၂၇။ ၃။ သံ၊ ၁။ ၁၂။ ၄။ အံ၊ ၂။ ၁၈၁။

ရဟန်းတို့. . . ဒုစရိုက်တို့သည် ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ကမ္မမည်၏။
ထိုဒေသနာတို့တွင် ဝိပါကသည် အဘယ်နည်း။

ရဟန်းတို့. . . အကြင်သို့သဘောရှိသော အနှစ်ခြောက်သောင်းတို့ပတ်လုံး
ဖောက်ပြန်ပျက်စီး၍ လားရပြီ။

ရဟန်းတို့. . . တွေ့ထိမှု၏တည်ရာ ‘ဖဿာယတန’ခြောက်မျိုးရှိသော ‘ဆဖဿာ-
ယတနိက’ ငရဲတို့ကို ငါဘုရား မြင်အပ်ကုန်၏။ ရဟန်းတို့. . . တွေ့ထိမှု၏တည်ရာ
‘ဖဿာယတန’ ခြောက်မျိုးရှိသော ‘ဆဖဿာယတနိက’ နတ်ပြည်တို့ကို ငါဘုရား မြင်အပ်ကုန်
၏။ ဤဒေသနာသည် ဝိပါကမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ကံသည်လည်းကောင်း ဝိပါကသည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

သံချေးသည် သံမှပင် ဖြစ်လာ၍ သံချေးတက်ပြီးလျှင် ထိုသံကိုပင် (ပြန်၍)
စားသကဲ့သို့ ဤအတူ မကောင်းမှု၌ လွန်ကျူး၍ ကျင့်သောသူကို မိမိကျင့်ကြံမှုတို့သည်
ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ ဆောင်ကုန်၏။^၁

**သံချေးသည် သံမှပင် ဖြစ်လာ၍ သံချေးတက်ပြီးလျှင် ထိုသံကိုပင် (ပြန်၍)
စားသကဲ့သို့ ဤအတူ မကောင်းမှု၌ လွန်ကျူး၍ ကျင့်သောသူကို မိမိကျင့်ကြံမှုတို့သည်
ဟူသော ဒေသနာသည် ကမ္မမည်၏။ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ ဆောင်ကုန်၏-** ဟူသော ဒေသနာသည်
ဝိပါကမည်၏။

အမိ, အဘ, မြတ်စွာဘုရား, မြတ်စွာဘုရားတပည့်သား ဤပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးတို့၌
ကောင်းစွာ ကျင့်သည်ရှိသော် အကြင်ကောင်းသောအကျင့်သည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည်
ကမ္မမည်၏။ အကြင်ကောင်းမှုကြောင့် နတ်ပြည်တို့၌ ဖြစ်၏။ ဤဒေသနာသည် ဝိပါကမည်၏။
ဤသည်ကား ကမ္မလည်းမည်၏။ ဝိပါကလည်းမည်၏။

၂၅။ ထိုသုတ်တို့တွင် နိဒ္ဒိဋ္ဌသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

အပြစ်ကင်းသော အစိတ်အပိုင်းရှိသော ဖြူသောအမိုးရှိသော တစ်ခုသော
အကန့်ရှိသော ရထားသည် လည်၏။ ဆင်းရဲခြင်းကင်းလျက် အလျဉ်ကို ဖြတ်ပြီးလျှင်
အနှောင်အဖွဲ့မရှိမူ၍ လာနေသူကို ရှုလော့။^၂ စိတ္တသူကြွယ်. . . ရဟန်းတို့၌
အကြင်စိတ်ကိုလည်း တွေ့မြင်ရ၏။

ဤသို့ ဤဂါထာဖြင့် အနက်ကို ပြအပ်၏။

နွားကျောင်းသားဥပမာ၌^၁ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော အဖို့တို့သည် ရှိကုန်၏။ ရဟန်းတို့ . . . ဤသို့လျှင် ရဟန်းသည် ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်ကိုသိသည် ဖြစ်၏။ လွန်စွာပူဇော်ခြင်းဖြင့် အကြင်ပူဇော်သည်၏ အဖြစ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဤတစ်ဆယ့်တစ်ပါးသောအဖို့တို့ကို ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း အနက်ကို ပြအပ်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် မပြအပ်သော အနက်သည် အဘယ်နည်း။

မဂ်ဉာဏ်လေးပါးတည်းဟူသော ရောင့်ရဲခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ထင်ရှားသိပြီးသော တရားရှိသည့် ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို မြင်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဝိဝေကသည် ချမ်းသာ၏။ လောက၌ အမျက်မထွက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း သတ္တဝါ အပေါင်းတို့၌ မညှဉ်းဆဲမိအောင် စောင့်စည်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ချမ်းသာ၏။ ဤသို့လည်းကောင်း။

လောက၌ ကာမဂုဏ်တို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော စွဲမက်မှု‘ရာဂ’ ကင်းသည့်အဖြစ်သည် ချမ်းသာ၏။ ငါဟူသော မာနကို ဆုံးမနိုင်ခြင်းသည် စင်စစ် အမြတ်ဆုံး ချမ်းသာခြင်းဖြစ်၏။ ၂ ဤသို့လည်းကောင်း။

ဤဂါထာသည် အနိဒ္ဓိဌမည်၏။ ရှစ်ပါးကုန်သော မဟာပုရိသဝိတက်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤသည်လျှင် အနိဒ္ဓိဌမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် နိဒ္ဓိဌသုတ်သည်လည်းကောင်း အနိဒ္ဓိဌသုတ်သည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

မြတ်စွာဘုရား . . . အရှင်ဘုရားသည် ကြည်လင်သော မျက်လုံးရှိတော်မူသည်။ လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ တင့်တယ်သော မျက်နှာရှိတော်မူသည်။ လုံးရပ်သဏ္ဌာန် ပြည့်စုံသဖြင့် ကျယ်ပြန့်တော်မူ၍ ဗြဟ္မာမင်း၏ကိုယ်ကဲ့သို့ ဖြောင့်မတ်သော ကိုယ်ရှိတော်မူသည်။ တောက်ပသော အရောင်ရှိတော်မူသည် ဖြစ်၍ ရဟန်းအပေါင်း၏ အလယ်၌ နေမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူပါပေ၏။^၃

မြတ်စွာဘုရား . . . အရှင်ဘုရားသည် ကြည်လင်သော မျက်လုံးရှိတော်မူသည် မှ စ၍ နေမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူပါပေ၏—တိုင်အောင်သော ဒေသနာသည် နိဒ္ဓိဌမည်၏။ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည် ကြည်လင်သောမျက်လုံးရှိတော်မူ၏။ ကြည်လင်သော မျက်လုံးရှိသည်၏အဖြစ်သည် အဘယ်နည်း၊ လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ တင့်တယ်သောမျက်နှာရှိသည်၏အဖြစ်သည် အဘယ်နည်း၊ ဗြဟ္မာမင်း၏ကိုယ်နှင့် တူသည်အဖြစ်သည် အဘယ်နည်း၊

ဖြောင့်မတ်သည်၏အဖြစ်သည် အဘယ်နည်း၊ တောက်ပသော အရောင်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည် အဘယ်နည်း၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်သည် အဘယ်နည်း။ ဤသည်လျှင် အနိဒ္ဒိဋ္ဌမည်၏။

ရေမြုပ်ဆိုင်ဥပမာ၊ ဖြေကြားခြင်း၊ ရေမြုပ်ကဲ့သို့ ဤအတူ ရုပ်ကို မှတ်အပ်၏။ ရေပွက်ကဲ့သို့ ဤအတူ ဝေဒနာကို မှတ်အပ်၏။ မျက်လှည့်သမားကဲ့သို့ ဝိညာဉ်ကို မှတ်အပ်၏။ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဥပမာငါးမျိုးတို့ဖြင့် ပြအပ်ကုန်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ရုပ်သည် ရေမြုပ်ဆိုင်နှင့် တူသနည်း၊ အလုံးစုံသောရူပါရုံကိုလျှင် စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့်သိအပ်၏။ အကြင် အာရုံကိုလည်း လေးပါးကုန်သော အာယတနတို့ဖြင့် သိအပ်၏။ ဝေဒနာသည် အဘယ်သို့ ရေပွက်နှင့်တူသနည်း။ ထိုဝေဒနာသည် အဘယ်နည်း၊ သုခလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခလည်းကောင်း၊ အဒုက္ခမသုခလည်းကောင်း ဤသို့ ဤဝေဒနာသည် အနိဒ္ဒိဋ္ဌမည်၏။ ဤသို့လျှင် နိဒ္ဒိဋ္ဌလည်းမည်၏။ အနိဒ္ဒိဋ္ဌလည်းမည်၏။

၂၆။ ထိုသုတ်တို့တွင် ဉာဏသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

မှန်၏။ အကြင်ပညာသည် ဖောက်ထွင်း၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်၏။ အကြင်ပညာဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ သေခြင်းတို့၏ကုန်ခြင်းကို ကောင်းစွာ သိ၏။ ထိုပညာသည်သာ လောက၌ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။^၁

ဣန္ဒြေတို့သည် အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေလည်းကောင်း၊ အညိန္ဒြေလည်းကောင်း၊ အညာတာဝိန္ဒြေလည်းကောင်း ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ဉာဏမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် နေယျသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ကာမဂုဏ်တို့၌ ကပ်ငြိကုန်သော၊ ကာမဂုဏ်တို့၌ ငြိတွယ်ခြင်းတို့ဖြင့် ငြိတွယ်ကုန်သော၊ သံယောဇဉ်တို့၌ အပြစ်ကို မမြင်ကုန်သော၊ သံယောဇဉ် ငြိတွယ်ခြင်းဖြင့် ငြိတွယ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ပြန့်ပြောကြီးကျယ်လှစွာသော ဩယကို မကူးနိုင်ကုန်ရာ။^၂

အင်္ဂါလေးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသောသူတို့သည် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်သည်မှ နောက်၌ နတ်ပြည်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ မချွတ်ယွင်းသော ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော ဥဒါန်း၌ ကာပိယမည်သော သုတ်တည်း။ ဤဒေသနာသည် နေယျသုတ်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဉာဏသုတ်သည်လည်းကောင်း၊ နေယျသုတ်သည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

အကြင်အခါ “သဘာဝတရားအားလုံးတို့သည် အတ္တမဟုတ်ကုန်” ဟု ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ထိုအခါ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၌ ငြီးငွေ့၏။ ဤငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၏။^၁

အကြင်အခါ ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏-ဟူသော ဒေသနာသည် ဉာဏသုတ်မည်၏။ အကြင်သူသည် အလုံးစုံသော ဓမ္မတို့ကို အနတ္တအခြင်းအရာဖြင့် ထင်စေ၏။ ဤဒေသနာသည် နေယျသုတ်မည်၏။

အရိယသစ္စာတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင် သုံးပါးတို့သည် နေယျတို့မည်ကုန်၏။ သီလက္ခန္ဓာလည်းဖြစ်သော ပညာက္ခန္ဓာလည်းဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာသည် ဉာဏသုတ်လည်းမည်၏။ နေယျသုတ်လည်းမည်၏။

၂၇။ ထိုသုတ်တို့တွင် ဒဿနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ဤအင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော လမ်းခရီး‘မဂ်’သည်သာလျှင် ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်ခြင်းအတွက် ခရီးမှန်ဖြစ်၏။ ဤမဂ်လမ်းခရီးမှ တစ်ပါးသော ခရီးသည် မရှိတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် သင်တို့သည် ဤခရီးမှန်ကိုသာ သွားကြကုန်လော့၊ ဤခရီးမှန်သည် မာရ်မင်း မမြင်နိုင်သော လမ်းခရီးတည်း။^၂

လေးပါးကုန်သော အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ဘုရားတပည့်သားသည် မိမိသည်သာလျှင် မိမိကိုယ်ကို ဖြေကြားရာ၏ - “ငါသည် ကုန်ပြီးသော ငရဲရှိပြီ၊ အကြင်မျှလောက် သောတာပန်သည် ဖြစ်၏။ အပါယ်သို့ကျခြင်းမရှိ၊ မြဲ၏။ အထက်မဂ်သုံးပါးလျှင် လဲလျောင်းရာရှိ၏”ဟု ဖြေကြားရာ၏။ ဤဒေသနာသည် ဒဿနသုတ်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဘာဝနာသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

အကြင်ရဟန်းအား အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌လည်းကောင်း ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌လည်းကောင်း အလုံးစုံသောဘဝ၌ ဣန္ဒြေတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဉာဏ်ပညာနှင့် ရုပ်ဟူသောအမှတ်သညာရှိသော်လည်း အလွန်တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် မသိ။

အလိုမကြီးခြင်း၊ အမျက်မထွက်ခြင်း၊ ကောင်းသောသတိ၊ ကောင်းသောသမာဓိ ဤလေးပါးတို့သည် ကောင်းသောအဖို့အစုတို့မည်ကုန်၏။ ဤဒေသနာသည် ဘာဝနာသုတ်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဒဿနသုတ်သည်လည်းကောင်း ဘာဝနာသုတ်သည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

အကြင်ရဟန်းသည် နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ထိုမှတစ်ပါး ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း သုစရိုက်တရားတို့နှင့် မဆန့်ကျင်မှု၍ သစ္စာလေးပါးတရားကို ကောင်းစွာ သိပြီးလျှင် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တနေသူဖြစ်၍ ထိုရဟန်းသည် လောကနှင့် မလိမ်းကျံဘဲ ကောင်းစွာနေနိုင်၏။^၁

သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသောသူသည် အဘယ်တရားတို့ကို နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်သနည်း၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို ဟောတော် မူ၏။ ဤဒေသနာသည် ဒဿနသုတ်လည်းမည်၏၊ ဘာဝနာသုတ်လည်းမည်၏။

၂၈။ ထိုသုတ်တို့တွင် ဝိပါကဓမ္မဓမ္မတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။

ယောက်ျားသည် အကြင်အမှုတို့ကို ပြု၏၊ ဤသို့ အကျယ်ကို သိအပ်၏။ ။
ရဟန်းတို့ . . . သုစရိုက်တို့သည် ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်တို့ကား ဝိပါကဓမ္မဓမ္မမည်ကုန်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။

ရုပ်သည်လည်းကောင်း ခံစားတတ်သော ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း သညာ သည်လည်းကောင်း ဝိညာဉ်သည်လည်းကောင်း အကြင်စေတနာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤရုပ်အစရှိသော တရားသည် ငါ မဟုတ်၊ ဤရုပ်အစရှိသော တရားသည် အတ္တ မဟုတ်။ ဤသို့ ရှုမြင်သောသူသည် တပ်ခြင်းကင်း၏။^၂

ရဟန်းတို့ ခန္ဓာတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း၊ ဤသည်တို့ကား န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မ မည်ကုန်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် နေဝဝိပါကသည်လည်းကောင်း၊ နဝိပါကဓမ္မသည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်သော နည်းကို အကြင်သူတို့သည် ဤသို့ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း ကျင့်ကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ကို လိုက်နာကုန်သော ထိုသူတို့သည် ဆင်းရဲ၏ အဆုံးကို ပြုကြရကုန်လတ္တံ့။

ဤသို့ အကြင်သမာပတ်သည်လည်းကောင်း အကြင်နိရောဓသည်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ထိုနှစ်ပါးစုံသည် နေဝဝိပါကမည်၏၊ နဝိပါကဓမ္မလည်းမည်၏။ ရဟန်းတို့ . . . သင်တို့အား

ဗြဟ္မစရိယကိုလည်းကောင်း မြတ်သောအကျင့်၏အကျိုးတို့ကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအံ့၊
မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မဂ်သည် ဗြဟ္မစရိယမည်၏။ သောတာပတ္တိဖိုလ်သည်
လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော အကျိုးသည်လည်းကောင်း မြတ်သောအကျင့်
၏ အကျိုးတို့မည်ကုန်၏။

၂၉။ ထိုသုတ်တို့တွင် သကဝစနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

မကောင်းမှုဟူသမျှကို မပြုရာ၊ ကုသိုလ်နှင့် ပြည့်စုံစေရာ၏။ မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်
စေရာ၏။ ဤသည်ကား ဘုရားရှင်တို့၏ အဆုံးအမတော်ပေတည်း။^၁

ရဟန်းတို့ ဝိမောက္ခမုခတို့သည် ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား သကဝစနမည်၏။
ထိုသုတ်တို့တွင် ပရဝစနသည် အဘယ်နည်း။

သားသမီးကို ချစ်ခင်မှုနှင့်တူသော ချစ်ခင်မှုမျိုးသည် မရှိ၊ နွားဟူသော ဥစ္စာ
နှင့် တူသော ဥစ္စာမျိုးသည် မရှိ၊ နေ၏ အရောင်နှင့်တူသော အရောင်မျိုးသည် မရှိ၊
သမုဒ္ဒရာထက် လွန်ကဲသော အိုင်မည်သည် မရှိ။^၂

အချင်းတို့ . . . စကားကို ကောင်းစွာပြောဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် သိကြား
မင်း၏ စစ်အောင်မြင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့ . . . နတ်တို့ကို အစိုးရသော ထိုသိကြားမင်း
သည်ပင် မိမိပြုအပ်သော ကံ၏အကျိုးကို ခံစားရ၏။^၃ ဤသို့ အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။
ဤသည်ကား ပရဝစနမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် သကဝစနလည်းဖြစ်သော၊ ပရဝစနလည်းဖြစ်သော သုတ်သည်
အဘယ်နည်း။

“အကြင်ကာမဂုဏ်ကို ယခု ရအပ်၊ ခံစားအပ်၏။ အကြင်ကာမဂုဏ်ကိုလည်း
နောင်ရအပ်၊ ခံစားအပ်လတ္တံ့၊ ဤနှစ်ပါးစုံသည် ရာဂစသော ကိလေသာမြူတို့နှင့်
ရောပြွမ်း၏။ ဤသို့အယူရှိကုန်သော အကြင်သူတို့သည် ရှိကုန်၏။ ကာမတို့၌ အပြစ်
သည် မရှိ၊ ဤသို့ အယူရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။

ဤသုတ်သည် ပရဝစနမည်၏။ အကြင်သူတို့သည် ထိုအယုတ်တရားနှစ်ပါးတို့သို့
မကပ်မူ၍ ကျင့်ကုန်၏။ ထိုသူတို့အား အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေခြင်းငှာ ဝဋ်သည် မရှိ။
ဤသည်ကား သကဝစနမည်၏။

“သားသမီးများစွာရှိသူသည် သားသမီးတို့ဖြင့် နှစ်သက်ရ၏။ ထို့အတူသာလျှင် နွားများစွာရှိသူသည် နွားတို့ဖြင့် နှစ်သက်ရ၏။ လူအပေါင်းအား ကာမချမ်းသာ၏ တည်ရာ ဥပဓိတို့ဖြင့် နှစ်သက်ရ၏။ အကြင်သူသည် ကာမချမ်းသာ၏ တည်ရာ ဥပဓိ မရှိ၊ ထိုသူသည် မနှစ်သက်ရသည်သာတည်း။” ဤဒေသနာသည် ပရဝေဒမည်၏။

“သားသမီးများစွာရှိသူသည် သားသမီးတို့ဖြင့် စိုးရိမ်ရ၏။ ထို့အတူသာလျှင် နွားများစွာရှိသူသည် နွားတို့ဖြင့် စိုးရိမ်ရ၏။ လူအပေါင်းအား ကာမချမ်းသာ၏ တည်ရာ ဥပမိတို့ဖြင့် စိုးရိမ်ရ၏။ အကြင်သူသည် ကာမချမ်းသာ၏တည်ရာ ဥပမိမရှိ၊ ထိုသူသည် မစိုးရိမ်ရသည်သာတည်း။”^၁ ဤဒေသနာသည် သကဝေဒနာမည်၏။

ဤဒေသနာသည် သကဝစနလည်းမည်၏၊ ပရဝစနလည်းမည်၏။

၃၀။ ထိုသုတ်တို့တွင် သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်သတ္တဝါတို့သည်လည်း နောင်ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ထိုသတ္တဝါအားလုံးသည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ပယ်စွန့်၍ သွားကြကုန် လတ္တံ့။ လိမ္မာသူ ပညာရှိသည် ထိုအလုံးစုံ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းကို သိမြင်၍ သူတော် ကောင်းတရား၌ တည်လျက် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရာ၏။ ၂

ရဟန်းတို့... ဆရာတို့သည် မြတ်စွာဘုရားလည်းကောင်း ရဟန္တာလည်းကောင်း ကျင့်ဆဲသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း ဤသို့ ဤသုံးယောက်တို့တည်း။ ဤဒေသနာသည် သတ္တာဓိဋ္ဌာနမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

လောက၌ ကာမချမ်းသာသည်လည်းကောင်း နတ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာသည်လည်းကောင်း ဤချမ်းသာတို့သည် တဏှာကုန်ရာ ဖလသမာပတ်ချမ်းသာ၏ တစ်ဆယ့်ခြောက်စိတ် စိတ်၍ တစ်စိတ်ကိုမျှ မမှီနိုင်ကုန်။ ။

ရဟန်းတို့ ဗောဇ္ဈင်တို့သည် ဤခုနစ်ပါးတို့တည်း၊ ဤဒေသနာသည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် သတ္တာဓိဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း အဘယ်နည်း။ သူမိုက်တို့သည် နိရောဓသစ္စာကို မြင်နိုင်ခဲ့သကဲ့သို့ မဂ္ဂသစ္စာကို မြင်နိုင်ခဲ့၏။ သိသောသူအား မြင်သောသူအား တဏှာသည် မရှိ၊ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။ သူမိုက်တို့သည် နိရောဓသစ္စာကို မြင်နိုင်ခဲ့သကဲ့သို့ မဂ္ဂသစ္စာကို မြင်နိုင်ခဲ့၏ - ဟူသော ဒေသနာသည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်

မည်၏။ သိသောသူအား မြင်သောသူအား တဏှာသည် မရှိ - ဟူသော ဒေသနာသည် သတ္တာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။ သစ်တုံးနှင့်တူစွာ^၁ (သစ်တုံးသည်) ဂင်္ဂါမြစ်၏ ဤမှာဘက်ကမ်းသို့လည်းကောင်း၊ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့လည်းကောင်း မရောက်၊ ကုန်း၌လည်း မတင်၊ အလယ်၌လည်း မနစ်မြုပ်၊ လူဆယ်ယူခြင်းလည်း မရှိ၊ နတ်တို့ ဆယ်ယူခြင်းလည်း မရှိ၊ အတွင်း၌လည်း မပုပ်ဆွေး၊ ဤဒေသနာသည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ရဟန်းသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်သည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် လဲလျောင်းရာရှိသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဤဒေသနာသည် သတ္တာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။ ဤသည် ကား သတ္တာဓိဋ္ဌာန်လည်းမည်၏၊ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်လည်းမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ထဝသည် အဘယ်နည်း။

လမ်းခရီးအားလုံးတွင် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော လမ်း‘မဂ်’ခရီးသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ သစ္စာအားလုံးတို့တွင် အရိယသစ္စာလေးပါးသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ သဘောတရားအားလုံးတို့တွင် ရာဂကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ အခြေနှစ်ချောင်းရှိ သတ္တဝါအားလုံးတို့တွင် စက္ခုငါးပါးရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။^၂

ရဟန်းတို့ . . . အမြတ်တို့သည် ဤသုံးပါးတို့တည်း၊ သတ္တဝါတို့တွင် ဘုရားသည် မြတ်၏။ တရားတို့တွင် ရာဂကင်းခြင်းသည် မြတ်၏။ ဂိုဏ်းတို့တွင် သံဃာသည် မြတ်၏။ ဤဒေသနာသည် ထဝမည်၏။

၃၁။ ထိုသုတ်တို့တွင် အနုညာတသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ကာယဒွါရ၌ စောင့်စည်းပိတ်ဆို့မှုသည် ကောင်း၏။ ဝစီဒွါရ၌ စောင့်စည်းပိတ်ဆို့မှုသည် ကောင်း၏။ မနောဒွါရ၌ စောင့်စည်းပိတ်ဆို့မှုသည် ကောင်း၏။ အလုံးစုံသော ဒွါရတို့၌ စောင့်စည်းပိတ်ဆို့မှုသည် ကောင်း၏။ အလုံးစုံသော ဒွါရတို့၌ စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သော ရဟန်းသည် ဆင်းရဲအားလုံးမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။^၃

ဤအကျင့်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ခွင့်ပြုအပ်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ပြုကျင့်အပ်သော တရားတို့သည် ကာယသုစရိုက်လည်းကောင်း၊ ဝစီသုစရိုက်လည်းကောင်း၊ မနောသုစရိုက်လည်းကောင်း ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤဒေသနာသည် အနုညာတသုတ်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ပဋိက္ခိတ္တသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

သား၌ချစ်ခြင်းနှင့်တူသော ချစ်ခြင်းသည် မရှိ။ အကျယ်ကို သိအပ်၏။ ဤဒေသနာသည်

ပဋိက္ခိတ္တသုတ်မည်၏။

ရဟန်းတို့. . . ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိ၍ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော မပြုအပ်ကုန်သောအကျင့်တို့သည် ဤသုံးပါးတို့တည်း။ အဘယ်သုံးပါးတို့နည်းဟူမူကား- ကာယဒုစရိုက်လည်းကောင်း ဝစီဒုစရိုက်လည်းကောင်း မနောဒုစရိုက်လည်းကောင်းတည်း။ ဤဒေသနာသည် ပဋိက္ခိတ္တသုတ်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အနုညာတလည်းဖြစ်သော ပဋိက္ခိတ္တလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ကာယဒွါရဖြင့် ကုသိုလ်ကို ပြုရာ၏။ ကာယဒွါရဖြင့် စောင့်စည်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ ကာယဒုစရိုက်ကို ပယ်စွန့်၍ ကာယသုစရိုက်ကို ကျင့်ရာ၏။

ပဌမပဒတို့ဖြင့်လည်းကောင်း စတုတ္ထပဒဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါးသောပဒတို့ဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ကာယဒုစရိုက် ဟိတ္တာ ဟူသော တတိယပဒဖြင့် ပယ်တော်မူ၏။ ဤသို့ မဟာဝိဘင်း (သာသနပဋ္ဌာန) သည် အဆုံးအစမရှိ။

ထိုဒေသနာတို့တွင် ဥဒ္ဓါနဂါထာတို့သည် ဤသည်တို့တည်း -

ဆင်းရဲမှ အကယ်၍ကြောက်သည် ဖြစ်အံ့၊ အနာဂတ်ကာလကို မနှစ်သက် လင့်။ မိုးအခါ၌ ထီးဥပမာဟောသောသုတ်၊ ကုသိုလ်တို့၊ အစဉ်မျှဖြစ်သော ဒေသနာ။

အလုံးစုံသော တရားတို့သည် အတ္တမဟုတ်ကုန် - ဟု ဟောသောသုတ်၊ အညီအညွတ်ပေါင်းဆုံခြင်းကို စိစစ်ရာ၏။ သင်တို့အား ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ခြင်းသည် မရှိ-စသည်ဖြင့် ဟောသော သုတ်၊ သမထသည်လည်းကောင်း ဝိပဿနာသည်လည်း ကောင်း ရှိ၏။

ကာမစ္ဆန္ဒကို စွဲ၍၊ အကြင်သူကို ဝိတက်တို့သည် ခဲစားအပ်၏။ ကောင်းစွာ ပွားအပ်သော ဗောဇ္ဈင်၌၊ ထိုသူသည် ဤဖွဲ့ယှက်တတ်သော တဏှာကို ဖြေရှင်းနိုင်ရာ ၏။

လောကကို ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့် ရှုလော့၊ သမာဓိကို ထင်စွာ ပွားစေရာ ၏။ ကာမကို တောင့်တသည်ကို ဟောသောသုတ်၊ တရားကိုကျင့်၍ သုဂတိကို ရသော သုတ်။

ပင်လည်းပင်ပန်း၏၊ အလုံးစုံသော အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်သည်သာလျှင်တည်း၊ (အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို) ကြိတ်ခြေလျက် အရပ်လေးမျက်နှာမှ (လာ၏)။

အကြင်သူသည် ကာမတို့ကို ရှောင်ဖယ်၏။ ပင်လယ်ကသစ်ပင်ဥပမာ ဟောသော သုတ်။

ယောက်ျားသည် အကြင်အမှုတို့ကို ပြု၏။ လောကဓံတရားတို့ကို ပြအပ်ကုန် ၏။ ကောင်းမှုတို့၏ အကျိုးသည် ချမ်းသာ၏။ အနာဂါမိဖိုလ်မှ အရဟတ္တဖိုလ်သည် မရှိ။

တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဘေးဟု သိ၍၊ ပဋိသန္ဓေလည်းနေ၏။ အိုလည်းအို၏။ ကာမတို့သည် ဆန်းကြယ်ကုန် ထူးထွေးများပြားကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ဆားဥပမာ၊ မြားဥပမာကို ဟောသောသုတ်။

ပြုအပ်သော ယုတ်မာသော ကံသည် မကောင်း၊ အဂတိလေးပါးတို့သို့လည်း လား၏။ အကြင်ရဟန်း၏ ဣန္ဒြေတို့သည် ငြိမ်သက်တည်ကြည်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါးသာလျှင် ငါးပါးတို့သည် ဉာဏသုတ်မည်၏။

လှံဖြင့် စူးဝင်သကဲ့သို့ဟူ၍ဟောသောသုတ်၊ ဝိညာဉ်သည်လည်း တည်၏။ အကြင်သူသည် သတ္တဝါတို့၏အသက်ကို လျင်စွာ ချ၏။ ဒုစရိုက်တို့သည်လည်း သုံးပါး တို့တည်း။

အနှစ်ခြောက်သောင်းတို့ပတ်လုံး၊ ရခဲသော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ် နဝမခဏကို ရ၍။ သံမှ ဖြစ်သော သံချေးကိုဟောရာသုတ်၊ လေးပါးကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်တို့၌ အကျင့် ကို ဟောသော သုတ်။

အပြစ်ကင်းသော အစိတ်အပိုင်းရှိသော ဖြူသောအမိုးရှိသော ရထားကို ဟောရာသုတ်၊ ထိုမှတစ်ပါး နွားကျောင်းသားဥပမာ ဟောရာသုတ်။ ရောင့်ရဲသော သူအား နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဝိဝေကသည် ချမ်းသာ၏ ဟု ဟောရာသုတ်၊ ဝိတက်တို့ကို လည်း ကောင်းစွာဟောအပ်ကုန်၏။

ရုပ်သည် ရေမြုပ်နှင့်တူ၏ဟု ဟောရာသုတ်၊ ဗြဟ္မာမင်း၏ကိုယ်ကဲ့သို့ ဖြောင့် မတ်သော ကိုယ်ရှိသော အဖြစ်။ လောက၌ ပညာသည်သာလျှင် မြတ်၏။ အနညာ- တညဿာမီတိန္ဒြေစသော သုံးပါးသော ဣန္ဒြေတို့ကို။

ကာမတို့၌ ကိလေသာကာမဖြင့် ငြိစွန်းသော သတ္တဝါတို့ကို ဟောသောသုတ်၊ ထိုမှတစ်ပါး ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ထိုက်သည်ကို ဟောသောသုတ်၊ အလုံးစုံကုန်သော တရား တို့သည် အနှစ်သာရမရှိကုန်ဟု ဟောရာသုတ်၊ အရိယာသစ္စာကိုလည်း ဟောအပ်၏။

ဤအင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော လမ်းခရီး‘မဂ်’သည်သာလျှင် ခရီးမှန်ဖြစ်၏။ ဤမဂ်လမ်း ခရီးမှ တစ်ပါးသော ခရီးသည် မရှိတော့ပြီ။ သောတာပန်ဟူ၍ ဖြေကြားရာ၏။ အကြင် ရဟန်းအား ကုဋေတို့ကို ကောင်းစွာပွားအပ်ကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး တရားအစုတို့ဖြင့် ဟူ၍ ဟောရာသုတ်။

နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အနိစ္စအားဖြင့် ရှုသည်ကို ဟောသောသုတ်။ ယောက်ျားသည် အကြင်အမှုတို့ကို ပြု၏။ သုံးပါးကုန် သော သုစရိုက်တို့လည်းကောင်းဟု ဟောရာသုတ်။

ရုပ်၊ ခံစားအပ်သော ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ အကြင် သူသည် ဤသို့ ကျင့်၏။ ထိုသူသည် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သည်မည်၏။ မြတ်သော အကျင့်၏အကျိုးလည်းမည်၏။

အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ကို မပြုခြင်း၊ ထိုဝိမောက္ခကိုသာလျှင် ဟောတော်မူ အပ်၏။ သားသမီးတို့၌ ချစ်ခြင်းနှင့်တူသော ချစ်ခြင်းသည် မရှိ၊ နတ်တို့၏လည်းကောင်း အသုရာတို့၏လည်းကောင်း။

အကြင်ကာမဂုဏ်ကို ယခု ရအပ်၊ ခံစားအပ်၏။ အကြင်ကာမဂုဏ်ကိုလည်း နောင်ရအပ်၊ ခံစားအပ်လတ္တံ့။ နှစ်သက်၏။ အမြဲ စိုးရိမ်ရ၏။ ခပ်သိမ်းကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ ဆရာတို့ကိုလည်း ပြအပ်ကုန်၏။

လောက၌ အကြင်ကာမချမ်းသာသည်လည်းကောင်း၊ ဗောဇ္ဈင်တို့ကိုလည်း ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ မဂ်တို့တွင် အဋ္ဌကိမာမဂ်သည် မြတ်၏။ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။

ကာယဒွါရဖြင့် စောင့်စည်းခြင်းသည် ကောင်း၏။ ပြုကျင့်အပ်သည်ကိုလည်း ဟောအပ်၏။ မိမိကိုယ်ကို ချစ်ခြင်းနှင့်တူသော ချစ်ခြင်းသည် မရှိ၊ သုံးပါးကုန်သော အရိယာတို့ကိုလည်း ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

ကိုယ်ဖြင့် ကုသိုလ်၌ မွေ့လျော်၏။ လောက၌ ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ပယ် ဖျောက်သည်သာ ဖြစ်၏။ ဗောဇ္ဈင်တို့ကိုလည်း ကောင်းစွာဟောအပ်ကုန်၏။ လွန်စွာ တောင့်တအပ်သော နိရောဓသစ္စာသည် မြင်နိုင်ခဲ့၏။

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်၌ သာသနပုဋ္ဌာနမည်သော ဒုတိယအရာသည် ပြီးပြီ။

၃။ သုတ္တာဓိဋ္ဌာနတတိယဘူမိ
(သုတ်တို့၏တည်ရာကို ပြဆိုရာ တတိယဘူမိ)

၃၂။ ထိုဟာရ၊နယ၊မူလပဒတို့တွင် သုတ်တို့၏တည်ရာသည် အဘယ်နည်း။

လောဘာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ ဒေါသာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ မောဟာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ အလောဘာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ အဒေါသာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ အမောဟာဓိဋ္ဌာနသုတ်လည်းကောင်း၊ ကာယကမ္မာဓိဋ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ ဝါစာကမ္မာဓိဋ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ မနောကမ္မာဓိဋ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ ဝီရိယိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ သတိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ သမာဓိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ ပညိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်လည်းကောင်းတည်း။

ထိုသုတ်တို့တွင် လောဘာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ကာမဝိတက် နှိပ်စက်အပ်သော ထက်သော ရာဂရှိသော တင့်တယ်၏ဟု အဖန်ဖန်ရှုသော သတ္တဝါအား တဏှာသည် အလွန် တိုးပွားလေ၏။ ဤသူသည် မာရ်၏ အနှောင်အဖွဲ့ကို ခိုင်မြဲအောင် ပြု၏။^၁

ကာမဝိတက်နှိပ်စက်အပ်သော ဟူသော ဒေသနာသည် ကာမရာဂမည်၏။ တင့်တယ်၏ဟု အဖန်ဖန်ရှုသော ဟူသော ဒေသနာသည် ကာမရာဂဝတ္ထုမည်၏။ တဏှာသည် အလွန်တိုးပွားလေ၏ဟူသော ဒေသနာသည် ကာမတဏှာမည်၏။ ဤသူသည် မာရ်မင်း၏ အနှောင်အဖွဲ့ကို ခိုင်မြဲအောင် ပြု၏ဟူသောဒေသနာသည် ရာဂမည်၏။ ဤသို့ အကြင်အကြင်တရားကို အရင်း၌ချထားအပ်၏။ ထိုတရားသည်သာလျှင် ဤအရာ၌ ခွာအပ်သောသုတ်မည်၏။^၂ မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်ခုသောတရားကို အကြောင်းပြု၍ တစ်ပါးသော တရားကို ဟောတော်မမူ။ အကြင်သူအား ကာမ၌အကြံကို ကြံ၏။ ထိုဝိတက်ကိုသာလျှင် ကာမဝိတက်ဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ ထက်သော ရာဂရှိသော ဟူသည်ကား ထိုကိလေသာ ကာမ၏သာလျှင် ကြံခြင်း၏ ကာမဝတ္ထုကို ညွှန်းပြအပ်၏။ တင့်တယ်၏ဟု အဖန်ဖန်ရှုသော သတ္တဝါအား တဏှာသည် အလွန် တိုးပွားလေ၏ ဟူသည်ကား ထိုရာဂကိုလျှင် ကာမတဏှာဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤသူသည် မာရ်၏ အနှောင်အဖွဲ့ကို ခိုင်မြဲအောင်

၁။ ခု၊၁။၆၃။ ၂။ ဥဂ္ဂါပယိတဗ္ဗော (မိုးထိ၊သျှ။နာ-၉၀။) ဥဂ္ဂါဝဟိတဗ္ဗော (ပေဋကော။ ၂၀၉။)

ပြု၏ဟူသည်ကား ထိုတဏှာသံယောဇဉ်ကိုသာလျှင် ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤသို့ ဂါထာတို့၌ နှိုင်းယှဉ်၍ သိအပ်၏။ အဖြေရှိသောသုတ်တို့၌ ဤအတူသိအပ်၏။

ထိုဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်ခုသောတရားကို အကျိုးဆက်အားဖြင့်၊ အကြောင်းအားဖြင့်၊ အကျိုးအားဖြင့် သုံးပါးအပြားအားဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။

ပေးလှူတတ်သူကို (လူအများ) ချစ်ခင်၏။ ပေးလှူတတ်သူသို့ လူအပေါင်းတို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ ပေးလှူတတ်သူသည် ကျော်စောခြင်းသို့လည်း ရောက်၏။ အခြံအရံလည်း တိုးပွား၏။ နှမြောဝန်တို့မူကင်းသူသည် မျက်နှာသာယာရွှင်ပျသည်ဖြစ်၍ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပရိသတ်သို့ သက်ဝင်နိုင်၏။^၁

အကြင်အကြင်အလှူကို ပေးလှူကုန်၏။ ဤအလှူသည် ဒါနမယိတဖြစ်သော ပုညကိရိယဝတ္ထုတည်း။ ထိုပုညကိရိယဝတ္ထုတို့တွင် အကြောင်းပြည့်စုံ၍။ အကြင်သူကို။ များစွာကုန်သောသူတို့သည် ထိုသူကို ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ ကျော်စောခြင်းရှိသောသူဟု ကောင်းသော အကြင်ကျော်စောသော အသံသည် လောက၌ ပျံ့နှံ့၍တက်၏။ အကြင်သူကို များစွာသော လူအပေါင်းသည် ချစ်ခြင်းသည် နှလုံးကိုပွားစေခြင်းသည် ဖြစ်၏။ နှလုံးသာရွှင်သည်ဖြစ်၍ အကြင်သေခြင်းကိုပြု၏။ ဤသည်လျှင် အကျိုးဆက်တည်း။ ကိုယ်ခန္ဓာ၏ ပျက်သည်မှ နောက်၌ နတ်ပြည်တို့၌ အကြင်ကြောင့်ဖြစ်၏။ ဤအကျိုးသည် လောဘပြဋ္ဌာန်းသော အကျိုးတည်း။

၃၃။ ထိုသုတ်တို့တွင် ဒေါသာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

အကြင်သူသည် သူ့အသက်ကို သတ်၏။ မဟုတ်မမှန်သော စကားကိုလည်း ပြောဆို၏။ လောက၌ အရှင်မပေးသော သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူ၏။ သူ့မယားကိုလည်း သွားလာ၏။ သေအရက်သောက်ခြင်းကိုလည်း အဖန်တလဲလဲ အားထုတ်၏။

ရန်ငါးမျိုးတို့ကို မပယ်ခြင်းကြောင့် ထိုသူကို သီလမရှိသူဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ပညာမရှိသော ထိုသူသည် ခန္ဓာကိုယ် ပျက်စီးသည်ရှိသော် ငရဲ၌ ဖြစ်ရ၏။^၂

အကြင်သူသည် သူ့အသက်ကိုသတ်၏ ဟူသည်ကား အမျက်ထွက်သောသူသည် သူတစ်ပါး၏ အသက်ကို လျင်စွာချ၏။ **မဟုတ်မမှန်သော စကားကိုလည်း ပြောဆို၏** ဟူသည်ကား အပြစ်ကိုပယ်ခြင်းငှာ မုသာဝါဒကိုလည်း ဆို၏။ **အကြင်သူသည် သေအရက်သောက်ခြင်းကိုလည်း အဖန်တလဲလဲ အားထုတ်၏** ဟူသည်ကား ဒေါသသည် အကြောင်းတည်း။ အကြင်သူသည် သေရည်သေရက်သောက်ခြင်းကိုလည်း အဖန်ဖန်တလဲလဲ

အားထုတ်၏။ အကြင်သို့သော အခြင်းအရာဖြင့် သူ့မယားကို သွားလာလျက်နေသူတို့သည် ရန်သူတို့ကို ဖြစ်စေကုန်၏။

ရန်ငါးမျိုးတို့ကို မပယ်ခြင်းကြောင့် ဟူသည်ကား သိက္ခာပုဒ်ငါးပါးတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းသည် ခပ်သိမ်းကုန်သော ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော တရားတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့လွန်မြောက်ခြင်းသည် အမည်ပညတ်တည်း။ ဒေါသကိုဖြစ်စေတတ်သော ထိုကံကြောင့်လျှင် သီလမရှိသူဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုဒေါသဓမ္မကိုလည်း အကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်းပြအပ်၏။

လူမိုက်၏ လူမိုက်လက္ခဏာတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။ မကောင်းသောစကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိသည်လည်း ဖြစ်၏။ မကောင်းသောအကြံကို ကြံလေ့ရှိသည်လည်း ဖြစ်၏။ မကောင်းသောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသည်လည်း ဖြစ်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အကြင်အမှုကို ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း လုံ့လပြု၏။ ဤသည်ကား ထိုလူမိုက်၏ မကောင်းသောအမှုကိုပြုခြင်းမည်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မုသာဝါဒကို ဆို၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပြအပ်၏။ ဤသည်ကား ထိုလူမိုက်၏ မကောင်းသဖြင့်ဆိုခြင်းမည်၏။ မနောဒုစရိုက်ကို ဗျာပါဒကို အကြင်ကြောင့်ကြံ၏။ ဤသည်ကား ထိုလူမိုက်၏ မကောင်းသောအကြံကိုကြံခြင်းမည်၏။ အကြင်အကြောင်းကြောင့် သုံးပါးကုန်သော ဤလူမိုက်လက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ထိုလူမိုက်သည် ထိုလူမိုက်လက္ခဏာသုံးပါးအားလျော်စွာ ဖြစ်ကုန်သော ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿတို့ကို ခံစားရ၏။ ထိုသူသည်လည်း သဘင်သို့ ရောက်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိသတ်သို့ ရောက်သော်လည်းကောင်း ထိုနှင့်လျော်သော စကားကို ဆို၏။ အကြင်အခါ၌ ထိုပါဏာတိပါတစသော ဆယ်ပါးသော အကုသိုလ်ကမ္မပထသည်လည်း ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် ထိုပါဏာတိပါတစသော ဆယ်ပါးသော အကုသိုလ်လျှင် အကြောင်းရှိသော ဒုက္ခဒေါမနဿကို ခံစား၏။ ဤသို့သိအပ်၏။

တစ်ဖန် အခြားတစ်ပါးကား၊ အကြင်အခါ၌ အကြင်သူသည် မင်းပြစ်မင်းဒဏ်သင့်သော မင်းသည် ဖမ်းယူအပ်သော ခိုးသူကို အသက်မှ ချသည်ကို မြင်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသူအား ဤသို့သောအကြံသည် ဖြစ်၏ - “မင်းသည် ငါ့ကိုလည်း အကယ်၍ သိသည်ဖြစ်အံ့၊ ငါ့ကိုလည်း ဖမ်းစေ၍ အသက်မှ ချရာ၏” ဤသို့သော အကြံသည်ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် ထိုအကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခဒေါမနဿကို ခံစား၏။ အခြားတစ်ပါးလည်း၊ လူမိုက်သည် အကြင်အခါ၌ နေရာမှ ကောင်းစွာတက်သည် ဖြစ်၏။ ဤဘဝမှ တမလွန်ဘဝ၌ သေသည်မှ နောက်ကာလ၌ အကြင်မျှလောက် ငါ၏ အကြင်လားခြင်းဂတိသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဤသို့ ထိုသူသည် ထိုအကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခဒေါမနဿကို ခံစား၏။ ဤသို့ လူမိုက်လက္ခဏာသည် အကြောင်းတည်း။ ထိုသုံးပါးအားလျော်သော ဆင်းရဲတို့သည် နိဿန္တမည်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာ ပျက်သည်မှ နောက်

ကာလ၌ ငရဲတို့၌ ဖြစ်ရ၏။ ဤကား ဖလမည်၏။ ။ ဤသည်ကား ဒေါသာဓိဋ္ဌာနသုတ်မည်၏။

၃၄။ ထိုသုတ်တို့တွင် မောဟာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ကမ္ဘာတို့၏ တစ်ရာတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း တစ်ထောင်တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း ကျင်လည်ရလတ္တံ့။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း၊ ထို့ထက်လွန်စွာ တစ်ခုသော ဝမ်းတိုက်မှ တစ်ခုသောအမိဝမ်းသို့ သွားရကုန်အံ့။

ဘုရားစကားတော်ကို မလိုက်နာမူ၍ သင်္ခါရ၌ အတ္တအားဖြင့် စွဲလမ်း၍ ဆင်းရဲ၏ အဆုံးကို ပြုကုန်လတ္တံ့ဟူသော အကြောင်းသည် မရှိ။

အကြင်သူသည် အကြင်မသိအပ်သောအစရှိသော သံသရာသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေလည်းနေ၏။ သေလည်းသေ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာအကြောင်းရှိ၏။ သင်္ခါရတို့၏ အကြင်အကျိုးတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။ ထိုအကျိုးတို့သည်လည်း အဝိဇ္ဇာအကြောင်းရှိကုန်၏။ ဘုရားစကားတော်ကို အကြင်မသိမမြင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤမသိ မမြင်ခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ သုတ်၌သာလျှင် ညွှန်ပြအပ်၏။ အကြင်သူသည်လည်း သင်္ခါရ၌ အတ္တအားဖြင့် ဆောင်၏။ ခန္ဓာငါးပါး၌ ငါးပါးသောဒိဋ္ဌိတို့သို့ ကပ်၏။ “ဤရုပ်သည် ငါ၏ ရုပ်တည်း၊ ဤရုပ်သည် ငါသည် ဖြစ်၏။ ဤရုပ်သည် ငါ၏ ကိုယ်တည်း” ဤသုတ်ကို အဝိဇ္ဇာ၌ ထည့်သွင်းထားအပ်၏။ အဝိဇ္ဇာ၌ ချထားအပ်၏။ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားသည် သုတ်၌ နည်းဖြင့် လည်းကောင်း သဘောဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်းပြ၏။ မဆက်ဆံသောသုတ်ဖြင့် ထိုဓမ္မကိုပင်လျှင် ထိုသုတ်၌ ညွှန်းပြအပ်၏။ သာဓာရဏဓမ္မကို မညွှန်းပြအပ်။

ရဟန်းတို့. . . အချို့ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း “ဤတရားသည် ဒုက္ခ”ဟူ၍ မသိကုန်၊ သစ္စာလေးပါးတို့ကို အကျယ်အားဖြင့် သိအပ်ကုန်၏။ ထိုဒေသနာ၌ အကြင်မသိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤမသိခြင်းသည် ဒုက္ခမည်၏။ ဤသည်ကား အကြောင်းမည်၏။ မသိသောသူသည် အထူးထူးအပြားပြားများကုန်သော သင်္ခါရတို့ကို ပြုပြင်၏။ ဤသို့ပြုပြင်ခြင်းသည် အကျိုးဆက်မည်၏။ “ဤငါ၏အယူသည်သာလျှင် မှန်၏။ သူတစ်ပါးတို့၏အယူသည် အချည်းနှီးတည်း” ဤသို့ မှားသောအယူတို့ကို အကြင်သုံးသပ်၏။ ဤသုံးသပ်ခြင်းသည် အကျိုးဆက်မည်၏။ ဘဝတစ်ပါးကို အကြင်ကြောင့်ဖြစ်စေ၏။ ဤသည်ကား အကျိုးမည်၏။ ဤတရားကိုလည်း အကြောင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဆက်အားဖြင့်လည်းကောင်း ကောင်းစွာ ပြအပ်၏။

ဤဒေသနာ၌ကား အချို့သောတရားတို့သည် ဆက်ဆံသည် ဖြစ်ကုန်၏။ စင်စစ် အစ၌သာလျှင် အကြောင်းကို သုတ်၌ ချထားကုန်လတ္တံ့။ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း

ဟူမူကား - ရဟန်းတို့ . . . ဘဝ၌ မလားအပ်သည်သို့လားခြင်းတို့သည် ဤလေးပါးတို့တည်း၊
 ထိုစကား၌ ဆန္ဒာဂတိသို့ အကြင်လားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘယာဂတိသို့ အကြင်လားခြင်း
 သည်လည်း ကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား လောဘအကုသိုလ်မူလမည်၏။ အကြင်ပြစ်မှားခြင်း
 သည် ရှိ၏။ ဤသို့ ပြစ်မှားခြင်းသည် ဒေါသမူမည်သည်သာတည်း။ အကြင်တွေဝေခြင်းသည်
 ရှိ၏။ ဤတွေဝေခြင်းသည် မောဟမူမည်သည်သာတည်း။ ဤသို့ ဤသုံးပါးတို့သည်
 အကုသိုလ်မူလတို့မည်ကုန်၏။ အစမှသာလျှင် စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ အကြင်သုတ်၌
 တစ်ခုကို ညွှန်းသင့်၏။ ထိုသုတ်၌ တစ်ခုကို ညွှန်းအပ်၏။ သုံးခုကိုညွှန်းခြင်းကဲ့သို့ ထို့အတူ
 နှစ်ခုတို့ကိုလည်း ညွှန်းအပ်၏။ သင့်စွာ အစတို့မှ မချထားရာ၌ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊
 အကျိုးဆက်ကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းကိုလည်းကောင်း မညွှန်းပြအပ်။ ဤသည်ကား
 ဤသုတ်၌ ဂါထာတည်း။

အကြင်သူသည် ချစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း မုန်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း
 ကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း မသိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း တရားကို
 ကျော်လွန်၍ ကျင့်၏။ ထိုသူ၏ အခြံအရံ အကျော်အစောသည် လဆုတ်ပက္ခ၌ လကဲ့သို့
 ဆုတ်ယုတ်လေသတည်း။^၁

ထိုသုတ်၌ အလိုသည်လည်း ရှိ၏။ ဤဆန္ဒသည် လောဘမည်၏။ ရှေးအတိုင်း
 ညွှန်းအပ်၏။ ဤသည်ကား မောဟာဓိဋ္ဌာနသုတ်မည်၏။

၃၅။ ထိုသုတ်တို့တွင် အလောဘာဓိဋ္ဌာနသည် အဘယ်နည်း။

“မတင့်တယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှု၍နေသော ဣန္ဒြေတို့၌ ကောင်းစွာစောင့်စည်းလျက်
 ဘောဇဉ်၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိ၍ သဒ္ဓါတရားရှိသဖြင့် ထက်သန်သော လုံ့လရှိသူကို
 လေမုန်တိုင်းသည် ကျောက်တောင်ကြီးကို မနှိပ်စက် မညှဉ်းဆဲနိုင်ဘိသကဲ့သို့
 (ကိလေသာ) မာရ်သည် စင်စစ် မနှိပ်စက်နိုင်။”^၂

ထိုဒေသနာ၌ အသုဘဖြင့် အကြင်စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား
 ကာမတို့၌ အပြစ်ကိုမြင်သဖြင့် စွန့်ခြင်းမည်၏။ ဣန္ဒြေတို့၌ စောင့်စည်းသည်ဖြစ်၍ ထို
 အလောဘ၏သာလျှင် ပြည့်ခြင်း၌ ငါ့အား အာယတနအားဖြင့် ဆည်းပူးခြင်းကို မစွဲလမ်းမူ၍။
 ဘောဇဉ်၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိ၍ ဟူသော ဒေသနာဖြင့် ရသတဏှာကို ပယ်ခြင်းအကျိုးရှိ၏။
 ဤသို့ ဤအလောဘသည် အသုဘဟု အဖန်တလဲလဲရှုခြင်းဖြင့် ဝတ္ထုအားဖြင့် ဆောင်သည်မည်
 ၏။ ထိုဆောင်ခြင်းသည် အလောဘအကြောင်းမည်၏။ ဣန္ဒြေတို့၌ လုံ့လသောတံခါးရှိသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့် ကျက်စားရာအာရုံအားဖြင့် ဆောင်သည်မည်၏။ ဘောဇဉ်၌ အတိုင်းအရှည်ကို

သိခြင်းကြောင့် ဘေးကင်းသည်ကို ဆောင်သည်မည်၏။ ဤသည်ကား အကျိုးဆက်မည်၏။
ထိုသူကို လေမုန်တိုင်းသည် ကျောက်တောင်ကြီးကို မနှိပ်စက် မညှဉ်းဆဲနိုင်ဘိသကဲ့သို့
(ကိလေသာ) မာရ်သည် စင်စစ် မနှိပ်စက်နိုင် - ဟူသော ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည်
အကျိုးမည်၏။ ဤသို့ အကြင်တရားကိုသာလျှင် အစဉ် ချထားအပ်၏။ ထိုတရားကိုသာလျှင်
အလယ်၌လည်းကောင်း အဆုံး၌လည်းကောင်း ချထားအပ်၏။

ရဟန်းတို့... ငါတုရားသည် မဖြစ်သေးသော ကာမစ္ဆန္ဒကို မဖြစ်စေခြင်းငှာ၊
ဖြစ်ပြီးသော ကာမစ္ဆန္ဒကို ပယ်ခြင်းငှာ ဤအသုဘနိမိတ်ကဲ့သို့သော အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းမှ တစ်ပါး
သော တစ်ခုသောတရားကိုမျှလည်း မြင်တော်မမူ။ ထိုဒေသနာ၌ အသုဘနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်း
သောသူအား မဖြစ်သေးသော ကာမစ္ဆန္ဒသည်လည်း မဖြစ်၊ ဖြစ်ပြီးသော ကာမစ္ဆန္ဒကိုလည်း
ပယ်အပ်၏။ ဤသည်ကား အလောဘ၏ အကြောင်းတည်း။ တစ်ဖန်၊ မဖြစ်သေးသော
ကာမရာဂသည် ရူပရာဂကိုလည်းကောင်း အရူပရာဂကိုလည်းကောင်း အကြင်သိမ်းယူခြင်း
သည် ရှိ၏။ ဤသိမ်းယူခြင်းသည် အကျိုးမည်၏။ ဤသို့ ဤတရားကိုလည်း အကြောင်းအားဖြင့်
လည်းကောင်း အကျိုးဆက်အားဖြင့်လည်းကောင်း အကျိုးရင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း
ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤသုတ်သည် အလောဘာဓိဋ္ဌာနသုတ်တည်း။

ထိုသုတ်တို့တွင် အဒေါသာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

(ဗျာပါဒကြောင့်) ပျက်စီးသော စိတ်မရှိသူသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်သော
သတ္တဝါကိုသော်လည်း အကယ်၍ မေတ္တာပွားများခဲ့မှု ထိုမေတ္တာပွားများခြင်းကြောင့်
လွန်ကဲသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ရှိသူ ဖြစ်၏။ သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို စိတ်ဖြင့်
စောင့်ရှောက်သော စင်ကြယ်သောစိတ်ရှိသူသည် များစွာသော ကောင်းမှုအစုကို
ပြီးစေ၏။^၁

(ဗျာပါဒကြောင့်) ပျက်စီးသော စိတ်မရှိသူသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်သော
သတ္တဝါကိုသော်လည်း အကယ်၍ မေတ္တာပွားများခဲ့မှု - ဟူသော ဒေသနာသည် ရှိ၏။
ဤဒေသနာသည် အဒေါသမည်၏။ မသတ်ခြင်းကြောင့် သာယာခြင်းမည်၏။ **ထိုမေတ္တာ**
ပွားများခြင်းကြောင့် လွန်ကဲသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ရှိသူ ဖြစ်၏ - ဟူသည်ကား
အပြစ်မရှိသော ထိုသဘောနှင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ဓမ္မပညတ်သို့ ရောက်၏။ **ကောင်းမှုကုသိုလ်**
ရှိသူ - ဟူသည်ကား ပညာအားလျော်စွာ ပညာရှိသည်မည်၏။ ပညာဖြင့် ပညာရှိသည်
မည်၏။ **စင်ကြယ်သောစိတ်ရှိသူသည် များစွာသော ကောင်းမှုအစုကို ပြီးစေ၏** - ဟူသော
ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည် ထိုလောကီ၏သာလျှင် အကျိုးတည်း၊ လောကုတ္တရာ၏

အကျိုး မဟုတ်။ ထိုဒေသနာ၌ အကြင်ချစ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤချစ်ခြင်းသည် အကြောင်းမည်၏။ ကုသိုလ်သည် အကြင်အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား အကျိုးဆက်မည်၏။ အဗျာပဇ္ဇာတုံတိုင်အောင် များစွာသော ကောင်းမှုသည် ပွား၏။ ဤသည်ကား အကျိုးမည်၏။ ဤသို့ အဒေါသကို အကြောင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဆက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်းပြအပ်၏။

မေတ္တာစိတ်၏ ကိလေသာမှလွတ်ခြင်း၌ အကျိုးတို့သည် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့တည်း။ ထိုစကား၌ အကြင်မေတ္တာစိတ်၏ ကိလေသာမှလွတ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤတရားသည် အရိယာတို့၏တရားတို့၌ အနာဂါမိဖိုလ်မည်၏။ လောကီဘုံသည် အကြောင်းမည်၏။ အကြင်သူသည် နောင်အခါ၌ လူတို့အား နှလုံးကို ပွားစေခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤတစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော တရားတို့သည် အကျိုးဆက်မည်၏။ အကြင်တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော အကျိုးဆက်ကို ပြခြင်းမရှိဘဲ ဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်ရ၏။ ဤသည်ကား အကျိုးရင်းမည်၏။ ဤသုတ်သည် အဒေါသာဓိဋ္ဌာနသုတ်မည်၏။

၃၆။ ထိုသုတ်တို့တွင် အမောဟာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

မှန်၏။ အကြင်ပညာသည် ဖောက်ထွင်း၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်၏။ အကြင်ပညာဖြင့် ဇာတိ၊ မရဏတို့၏ ကုန်ခြင်းကို ကောင်းစွာသိ၏။ ထိုပညာသည်သာ လောက၌ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။^၁

ပညာသည်သာ အမြတ်ဆုံး-ဟူသော ဒေသနာသည် အကြောင်းကို။ **ဖောက်ထွင်း၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်၏-**ဟူသော ဒေသနာသည် နိဗ္ဗာန်သို့ လားခြင်း၌ မဖောက်မပြန် ထိုးထွင်း၍သိ၏။ **ဇာတိ၊ မရဏတို့၏ ကုန်ခြင်းကို ကောင်းစွာသိ၏** -ဟူသော ဒေသနာသည် အမောဟမည်၏။ ပညာဟူသော ဒေသနာသည် အကြောင်းမည်၏။ အကြင်အပြားအားဖြင့် သိ၏-ဟူသောဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤဒေသနာသည် အကျိုးဆက်မည်၏။ အကြင်ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ သေခြင်းတို့၏ ကုန်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား အကျိုးရင်းမည်၏။ ဤသို့ အမောဟကို အကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်းပြအပ်၏။

ရဟန်းတို့. . . ကုန္ဒေတို့သည် အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေလည်းကောင်း အညိန္ဒြေလည်းကောင်း အညာတာဝိန္ဒြေလည်းကောင်း ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေသည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့. . . ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် မသိအပ်သော ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းငှာ ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။

၁။ ခု၊၁။ ၂၊၉။ (အနည်းငယ် ကွဲလွဲ)

လုံ့လကို အားထုတ်၏။ စိတ်ကို ချီးမြှင့်၏။ လုံ့လပြု၏။ ဤအတူ သစ္စာလေးပါးတို့ကို ပြုအပ်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အညိဇ္ဈေသည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့ . . . ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “ဤသည်ကား ဒုက္ခအရိယသစ္စာ” ဟူ၍ မဖောက်မပြန် သိ၏။ အကြင်မဂ်သည်လည်း ရှိ၏။ ဤမဂ်သည် အညိဇ္ဈေမည်၏။ အာသဝေါကုန်ခြင်းကြောင့် အာသဝေါမရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤအာသဝေါမရှိခြင်းကို အညာတာဝိဇ္ဇေဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့အတူ အကြင်ပညာသည် ရှိ၏။ ဤပညာသည် အကြောင်းမည်၏။ အကြင်ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏။ လုံ့လပြု၏။ အကြင်ပညာသည် အပြားအားဖြင့်သိ၏။ ဤသည်ကား အကျိုးဆက်မည်၏။ အကြင်ပညာကြောင့် အချင်းခပ်သိမ်း အာသဝေါတရားတို့၏ကုန်ခြင်းကြောင့် အကြောင်းမည်၏။ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်း၌ အကြင်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ အနုပ္ပါဒေဉာဏ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား အကျိုးဆက်မည်၏။ အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်သည် ရှိ၏။ ဤအရဟတ္တဖိုလ်သည် အကျိုးရင်းမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် “ငါ့အား ပဋိသန္ဓေနေမှု ကုန်ပြီ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ မဂ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ” ဟူသော ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ခယဉာဏ်မည်၏။ ဤမဂ်ကိစ္စ အလို့ငှာ တစ်ပါးသော ပြုဖွယ်မရှိတော့ပြီ ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏ - ဟူသော ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား အနုပ္ပါဒေဉာဏ်မည်၏။ ဤသို့ ဤသုံးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့ကို အမောဟ ကို အကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤအသာဓာရဏသုတ်တို့ကို ညွှန်းပြအပ်ကုန်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဆက်ဆံကုန်သော ကုသလမူလတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ရဟန်းတို့ . . . ကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်မူလကိုလည်းကောင်း သင်တို့အား ဟောအံ့။ ထိုကုသိုလ်မူလတို့တွင် ကုသိုလ်မူလသည် အဘယ်နည်း၊ အလောဘလည်းကောင်း၊ အဒေါသလည်းကောင်း၊ အမောဟလည်းကောင်းတည်း။ ထိုသုတ်တို့တွင် ကုသိုလ်သည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမှ စ၍ သမ္မာသမာဓိတိုင်အောင်သော ရှစ်ပါးသော မှန်သောသဘော (သမ္မတ္တ) တို့လည်းကောင်းတည်း။ ထိုသုတ်တို့တွင် အကြင်ကုသလမူလတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား အကြောင်းမည်၏။

အလောဘသည် သမ္မာသင်္ကပ္ပလည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါယာမလည်းကောင်း၊ သမ္မာသမာဓိလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးသောကံတို့ကို ဖြစ်စေ၏။ ဤသည်ကား အလောဘ၏ အကျိုးဆက်မည်၏။ ထိုသုတ်တို့တွင် အကြင်အဒေါသသည် ရှိ၏။ ဤအဒေါသသည် အကြောင်းမည်၏။ အကြင်အဒေါသသည် သမ္မာဝါစာလည်းကောင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တလည်းကောင်း၊ သမ္မာအာဇီဝလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးသောတရားတို့ကို ဖြစ်စေ၏။ ဤသည်ကား အကျိုးဆက်မည်၏။ ထိုသုတ်တို့တွင် အကြင်အမောဟသည် ရှိ၏။ ထိုအမောဟသည်

အကြောင်းမည်၏။ အကြင်အမောဟသည် မဖောက်မပြန် မြင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း အလွန် မပြောဟောခြင်းကိုလည်းကောင်း နှစ်ခုသော တရားတို့ကို ဖြစ်စေ၏။ ဤသည်ကား အကျိုးဆက် မည်၏။ ဤမြတ်သောအကျင့်၏ အကြင်အကျိုးသည် ရှိ၏။ ထိုအကျိုးတို့သည် အနာဂါမိဖိုလ် လည်းကောင်း အရဟတ္တဖိုလ်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော ဝိမုတ္တိတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား အကျိုးရင်းမည်၏။ ဤသို့ ဤကုသလမူလသုံးခုတို့ကို အကြောင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း အကျိုးဆက်အားဖြင့်လည်းကောင်း အကျိုးရင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ပြအပ် ကုန်၏။ ဤသို့ ဆက်ဆံကုန်သော ကုသိုလ်တို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်၏။

အကြင်သုတ်၌ နှစ်ပါးအားဖြင့် ဆက်ဆံကုန်၏။ အကြင်သုတ်၌ သုံးပါးအားဖြင့် ဆက်ဆံ ကုန်၏။ ဤသည်ကား ဤအရာ၌ ဂါထာတည်း။

“မြတ်စွာဘုရားသည် အတုမဲ့ နိဗ္ဗာန်နှင့် အဖန်ဖန်ဖြစ်မှု ဘဝကို နှိုင်းချိန်လျက် ဘဝဖြစ်ရန် ပြုပြင်တတ်သော ကံကို စွန့်ပယ်ခဲ့လေပြီ။ အဇ္ဈတ္တတရား၌ ဓမ္မလျော်ကာ ကောင်းစွာ တည်ကြည်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ချပ်ဝတ်နှင့်တူသော မိမိသန္တာန်ရှိ ကိလေသာကွန်ရက်ကို ဖျက်ဆီးခဲ့လေပြီ။”^၁

တုလမတုလဉ္စ သမ္ဘဝံဟူသည်ကား- တုလသင်္ခတတရားလည်းကောင်း အတုလသင်္ခတ တရားလည်းကောင်းတည်း။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အကြင်သင်္ခတတရားတို့သည် တုလမည်၏။ ထိုတုလတရားတို့သည် အဿာဒလည်းကောင်း အာဒီနဝလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးတို့တည်း။ နိစ္စ၊ အနိစ္စစသောအားဖြင့်နှိုင်းချိန်လျက် ဖြစ်ကုန်၏။ ကာမတို့၌ သာယာခြင်းသည် ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိ၏။ ဤကာမ၏အပြစ်သည် ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ ဤသည်ကား နိဿရဏ မည်၏။ ဤသို့ နိဗ္ဗာန်ကို အပြားအားဖြင့်သိ၏။ နှစ်ပါးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို စူးစမ်းခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် ဤမျှသောဂုဏ်၏တည်ရာဖြစ်၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်ထက် မွန်မြတ်သော တရားသည် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အတုလမည်၏။

ထိုမှတစ်ပါး၊ အာရုံပြုသဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကုန်သောသူတို့သည် မြတ်နိုးအပ်သည်ကို ပြု၍ အံ့ဖွယ်သရဲအဖြစ်ဖြင့် အတုလမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ကုသိုလ်၏လည်း ဖြစ်ခြင်းကို သိခြင်းသည် မြင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား အမောဟမည်၏။ ထိုဒေသနာတို့တွင် ဘဝသင်္ခါရတို့ကို သိခြင်းသည်၊ အကြင်ကိလေသာဖြင့်မကပ်ငြိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား အလောဘမည်၏။ အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတောဟူသော ဒေသနာသည် အကြင်သမာဓိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နိဝရဏသည် ရှိ၏။ ဤနိဝရဏသည် အဒေါသမည်၏။ ဤသို့ ဤဟိတ်သုံးခုတို့ သည် ကုသိုလ်မူလမည်ကုန်၏။ တုလမတုလသမ္ဘဝံဟူသော ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား

အမောဟမည်၏။ ဘဝသင်္ခါရတို့ကို စုဝေးကြောင်းဖြစ်သော လောဘသည် သမ္မာသမာဓိတို့၏ အကြင်သာယာခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား အကြောင်းတည်း။ အဇ္ဈတ္တ၌မွေ့လျော်သော သူသည် အကြင်အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသောဥစ္စကို ခွဲဖောက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား နိဿန္တ မည်၏။ ထိုနိဿန္တသည် ပဝတ္တိမည်၏။ ဤကုသလမူလသုံးခုတို့ကို အကြောင်းအားဖြင့်လည်း ကောင်း အကျိုးဆက်အားဖြင့်လည်းကောင်း အကျိုးရင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်းပြအပ် ကုန်၏။

ဤမျှဖြင့် ဤဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ဤနစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကုသိုလ် မူလတို့ကြောင့် ဖြစ်၏။ ကုသိုလ်မူလတို့ကြောင့် နစ်၏။ ဤသို့ ဤသုံးပါးတို့ဖြင့်လည်း အလုံးစုံသော အကုသိုလ်မူလသည် စုဝေးပေါင်းဆုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုအကုသိုလ်မူလကို တရား၌လည်း ဟောတော်မူသောကြောင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ တပ်ခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ မဆင်ခြင်ခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကိန်းခြင်းဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ကျေးဇူးကိုချေဖျက်ခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ အပြိုင်ပြုခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ သတိမရှိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငြူစူခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝန်တိုခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ မသိခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း ထိုသဒ္ဓါတို့ဖြင့် အကြင်အနက်တို့ကိုလျှင် ညွှန်းအပ်၏။ အကြင် အဿာဒ၏ နှစ်ပါးကုန်သော ဤသဒ္ဓါတို့ကို ဓမ္မအစုတို့ဟူ၍ ညွှန်းအပ်ကုန်၏။ ထိုညစ်ညူးခြင်း အဿာဒသည် မရှိ။ အကြင်အဿာဒသည် ဤကိုးပါးကုန်သော ပုဒ်တို့၌ ပေါင်းခြင်းသို့ စုဝေးခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသည်ကား အဿာဒမည်၏။ လောဘမဟုတ်၊ ဒေါသမဟုတ်၊ မောဟမဟုတ်။ အကုသိုလ်မူလတို့ကို ညွှန်းပြအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ကုသိုလ်မူလတို့ကို ဆန့်ကျင်သောအားဖြင့် ညွှန်းပြအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား အမောဟာဓိဋ္ဌာနသုတ်မည်၏။

၃၇။ ထိုသုတ်တို့တွင် ကာယကမ္မာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

ကိုယ်ဖြင့် ကုသိုလ်ကို ပြုရာ၏။ ကိုယ်ဖြင့် စောင့်စည်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ ကာယဒုစရိုက်ကို စွန့်၍ ကိုယ်ဖြင့် သုစရိုက်ကို ကျင့်ရာ၏။

သုစရိုက်တို့သည် သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါး ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားသောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ကာယကမ္မာဓိဋ္ဌာနမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဝါစာကမ္မာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

ကောင်းစွာဆိုအပ်သော စကားကို မြတ်သော ပဌမအင်္ဂါဟု သူတော်ကောင်းတို့ ဆိုကြကုန်၏။ တရားနှင့်စပ်ယှဉ်သော စကားကို ပြောဆိုရာ၏။ တရားနှင့် မစပ်

ယှဉ်သော စကားကို မပြောဆိုရာ၊ ထိုစကားကို ဒုတိယအင်္ဂါဟု ဆိုကြကုန်၏။
ချစ်နှစ်သက်ဖွယ် စကားကို ပြောဆိုရာ၏။ မချစ်မနှစ်သက်ဖွယ် စကားကို မပြောဆိုရာ၊
ထိုစကားကို တတိယအင်္ဂါဟု ဆိုကြကုန်၏။ ဟုတ်မှန်သောစကားကို ပြောဆိုရာ၏။
ချွတ်ယွင်းဖောက်ပြန် မဟုတ်မမှန်သော စကားကို မပြောဆိုရာ၊ ထိုစကားကို
စတုတ္ထအင်္ဂါဟု ဆိုကြကုန်၏။ ခ

ဝစီသုစရိုက်တို့သည် ဤလေးပါးတို့တည်း၊ ဤသည်ကား ဝါစာကမ္မာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။
ထိုသုတ်တို့တွင် မနောကမ္မာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

စိတ်ဖြင့် ကုသိုလ်ဖြစ်သော ကံကို ပြုရာ၏။ စိတ်ဖြင့် စောင့်စည်းခြင်းရှိသည်
ဖြစ်ရာ၏။ မနောဒုစရိုက်ကို စွန့်၍ စိတ်ဖြင့် သုစရိုက်ကို ကျင့်ရာ၏။

မနောသုစရိုက်တို့သည် ဤသုံးပါးတို့တည်း။ အလိုမကြီးခြင်း၊ အမျက်မထွက်ခြင်း၊
ကောင်းသောအယူရှိခြင်းတည်း။ ဤသည်ကား မနောကမ္မာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။ ဤသည်တို့သည်
မဆက်ဆံသော သုတ်တို့မည်ကုန်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဆက်ဆံသော သုတ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။

ဝစီဒုစရိုက်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအားဖြင့် နှုတ်ကို အစဉ်စောင့်ရှောက်ရာ၏။
စိတ်ဖြင့် မနောဒုစရိုက်ကို ကောင်းစွာ စောင့်စည်းရာ၏။ ကိုယ်ဖြင့်လည်း အကုသိုလ်ကို
မပြုရာ၊ ထိုကမ္မပထတရား သုံးပါးတို့ကို သုတ်သင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား
အပ်သော မဂ်ကို ပြီးစေရာ၏။ ၂

ရဟန်းတို့ စင်ကြယ်ခြင်းတို့သည် ကိုယ်အမှုစင်ကြယ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နှုတ်အမှု
စင်ကြယ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နှလုံးအမှုစင်ကြယ်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသုံးပါးတို့တည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကိုယ်အမှုစင်ကြယ်ခြင်းသည် အဘယ်နည်း။ သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်းမှ
ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သူ၏ဥစ္စာကိုခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကာမဂုဏ်
တို့၌ မှားသောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်းကောင်းတည်း။ ထိုသုံးပါးတို့တွင်
နှုတ်အမှု စင်ကြယ်ခြင်းသည် အဘယ်နည်း။ မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ
ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ (ပ) ပြန်ဖျင်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်း
ကောင်းတည်း။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် နှလုံးအမှုစင်ကြယ်ခြင်းသည် အဘယ်နည်း။ သူတစ်ပါး
စည်းစိမ်ကိုရှေးရှုတပ်သောအားဖြင့် မလိုချင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အမျက်မထွက်ခြင်းလည်း
ကောင်း၊ ကောင်းသောအယူလည်းကောင်းတည်း။ ဤသည်ကား ဆက်ဆံသောသုတ်မည်၏။

ဤသို့ ဆက်ဆံကုန်သော သုတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မဆက်ဆံကုန်သော သုတ်တို့ကိုလည်းကောင်း ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်၏။ ထိုးထွင်း သိပြီး၍ နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း သုတ်၏ အနက်ကို ညွှန်းပြအပ်၏။

၃၈။ ထိုသုတ်တို့တွင် သဒ္ဓါန္တိယာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

အချင်းနတ်တို့ . . . အကြင်သူအား မြတ်စွာဘုရား၌ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားသည် မတုန်လှုပ်၊ ကောင်းစွာ တည်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား အရိယာတို့သည် နှစ်သက်အပ်သော ချီးမွမ်းအပ်သော ကောင်းသော သီလလည်း ရှိ၏။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား သံဃာ၌ ကြည်ညိုမှုရှိ၏။ ပြောမတ်သော အမြင်လည်း ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို သူဆင်းရဲမဟုတ်ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ ထိုသူ၏ အသက်ရှင်ခြင်းသည် အချည်းနှီးမဟုတ်။^၁

သဒ္ဓါတရားရှိသူကို စင်စစ် နှစ်သက်အပ်၏။ ထိုသူ၏ သဒ္ဓါတရားကို မနှစ်သက်အပ်။ ဤသို့ အလုံးစုံသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဤသို့ ထိုသို့သဘောရှိသော တရား၌ ကောင်းစွာ ကြည်ညိုခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို ကြည်ညိုခြင်းမည်၏။

ဤသည်ကား သဒ္ဓါန္တိယာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဝီရိယာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ အားထုတ်ကြကုန်လော့၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း လုံ့လကို ပြုကြကုန်လော့၊ ဘာဝနာနှင့် ယှဉ်သော လုံ့လကို ကြိုးပမ်းကြကုန်လော့၊ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် ကျူအိမ်ကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ သေမင်း၏စစ်သည်ကို ချေဖျက်ကြကုန်လော့။^၂

ရဟန်းတို့ သမ္ပပ္ပဓာန်တို့သည် ဤလေးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ဝီရိယာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် သတိန္တိယာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

သတိရှိသောသူအား အခါခပ်သိမ်း ကောင်းမြတ်၏။ သတိရှိသောသူအား ကောင်းခြင်းသည် ဖြစ်စေလော့၊ သတိရှိသောသူအား အခါခပ်သိမ်း မြတ်၏။ သတိရှိသောသူသည် ချမ်းသာကို ရ၏။^၃

လေးပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား သတိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် သမာဓိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

သတ္တဝါတို့ကို ဆုံးမ၍ ရထားထိန်းသဖွယ်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား . . . အရှင်ဘုရားအား တောင့်တသည်ဖြစ်၍ နတ်လူတို့သည် စိတ်ဖြင့် ကြံအပ်၏။ အချင်းခပ်သိမ်း ငြိမ်သက်သော ကိလေသာမြူမရှိသော သမာဓိကို မှီဝဲသောသူအား သတ္တဝါတို့ကို စိုးအုပ်သည်ဖြစ်၍လည်း သိရာ၏။

ရဟန်းတို့ . . . သမာဓိတို့သည် ဝိတက်နှင့်လည်းတကွ၊ ဝိစာရနှင့်လည်းတကွဖြစ်သော သမာဓိလည်းကောင်း၊ ဝိတက်ကားမရှိ၊ ဝိစာရမျှသာရှိသော သမာဓိလည်းကောင်း၊ ဝိတက်လည်း မရှိ၊ ဝိစာရလည်းမရှိသော သမာဓိလည်းကောင်း ဤသို့ ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား သမာဓိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ပညိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။

လောက၌ ပညာသည်သာလျှင် မြတ်၏။ ဤသို့ အကျယ်အားဖြင့် သိအပ်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ပညာတို့သည် သုတမယပညာလည်းကောင်း၊ စိန္တာမယပညာလည်းကောင်း၊ ဘာဝနာမယပညာလည်းကောင်း ဤသို့ ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား ပညိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်သော သုတ်မည်၏။ ဤကုန္ဒိယာဓိဋ္ဌာန်သုတ်တို့သည် မဆက်ဆံကုန်သော သုတ်တို့မည်ကုန်၏။

၃၉။ ထိုသုတ်တို့တွင် ဆက်ဆံကုန်သော ကုန္ဒိယဓိဋ္ဌာန်ခြင်းရှိကုန်သော သုတ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။

(အကြင်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်) ကာမတို့၌ မကင်းသော ရာဂရှိ၏။ အကြင်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အား သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာဟူသော ကုန္ဒိယငါးပါးတို့သည် နှံ့ကုန်၏။ ထိုသို့သဘောရှိသော ရဟန်းကို ထိပါးမိသောကြောင့် (သူတစ်ပါးကို မညှဉ်းဆဲမီ) ရှေးအဖို့ကပင်လျှင် မိမိကိုယ်ကို ညှဉ်းဆဲသည်မည်၏။^၁

ကုန္ဒိယတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း။ သဒ္ဓါအစရှိသော ကုန္ဒိယကို မှတ်အပ်၏။ ရတနာသုံးပါးတို့၌ မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်း၌ အကျယ်အားဖြင့် သုတ်ကို ပြုအပ်၏။ ဤသည်တို့ကား ဆက်ဆံကုန်သော ကုန္ဒိယလျှင်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိကုန်သော သုတ်တို့တည်း။ အကြင်ကုသိုလ်နှင့်

၁။ အံ၊ ၂။ ၃၂၇။

လည်းကောင်း အကြင်အကုသိုလ်နှင့်လည်းကောင်း အကြင်သုတ်သည် စပ်၏။ ထိုထိုအဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ထိုသုတ်ကို ညွှန်းအပ်၏။ တစ်ပါးသော ညွှန်းအပ်သော တရားသည် မရှိ။ ထိုဒေသနာ၌ ဆက်ဆံသော ကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်မမည်၊ အကုသိုလ်မည်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ဆက်ဆံကုန်သော ကုသိုလ်မူလတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆက်ဆံကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်သော ကာမဝိတက်ကို စွန့်၏။ (ပ) သမ္ပပ္ပဓာန်တို့သည် လေးပါးတို့တည်း၊ ကုသိုလ်လည်းကောင်း အကုသိုလ်လည်းကောင်းတည်း။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဥဒါန်းဂါထာတို့သည် ဤသည်တို့တည်း။

လွန်စွာတောင့်တခြင်းရှိသော ဝိတက်နှိပ်စက်ခံရသူသည်၊ ပေးလှူတတ်သူကို (လူအများ) ချစ်၏ဟု ဟောသောသုတ်။ အကြင်သူသည် သူတစ်ပါး၏အသက်ကို လျင်စွာချသည်ကို ဟောသောသုတ်၊ ထိုသူ၏ သုံးပါးကုန်သော ဗာလလက္ခဏာကို ဟောသောသုတ်။

အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး တစ်ထောင်သော ကမ္ဘာပတ်လုံး အကျိုးခံစားရသည်ကို ဟောသော သုတ်၊ အကြင်ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့သည်။ ချစ်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း၊ အမျက်ထွက်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့လားခြင်း၊ ကြောက်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း၊ တွေဝေသဖြင့် မလားအပ်သည်သို့လားခြင်း၊ လေးပါးကုန်သော အဂတိတို့ဖြင့်လည်းဟု ဟောသောသုတ်။

အသုဘကို အဖန်တလဲလဲရှုသည်ဖြစ်၍ နေသောသူကို ဟောသောသုတ်၊ အာရုံတို့၌ အသုဘဟု နှလုံးသွင်းသောသူကို ဟောသောသုတ်။ သတ္တဝါတစ်ဦး တစ်ယောက်ကိုလည်း အကယ်၍ ချစ်အံ့၊ အဆွေခင်ပွန်းတို့သည် အကယ်၍ ကောင်းသော စကားကို ဆိုအံ့ဟု ဟောသောသုတ်။

လောက၌ ပညာသည်သာလျှင် မြတ်၏ဟု ဟောသောသုတ်၊ အနုညာတည-ဿာမိတိန္ဒြေအစရှိကုန်သော ။ ကုန္ဒြေသုံးပါးတို့ကို ဟောသောသုတ်။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်မူလတို့ကို ဟောသောသုတ်၊ တုလမတုလဖြစ်သူကို ဟောသောသုတ်။

ကိုယ်ဖြင့် ကုသိုလ်ကို ပြုရာသည်ကို ဟောသောသုတ်၊ သုံးပါးသော သုစရိုက်တို့ကိုဟောသော သုတ်။ ကောင်းသောစကားကို မြတ်၏ဟု သူတော်ကောင်းတို့သည် ဆိုကုန်၏ဟု ဟောသောသုတ်၊ ဝစီသုစရိုက်တို့ကို ဟောသောသုတ်။

ကိုယ်ဖြင့်လည်း ကုသိုလ်ကို ပြုသင့်၏ဟု ဟောသောသုတ်၊ မနောဒုစရိုက်တို့ကို ဟောသောသုတ်။ အခါခပ်သိမ်း ကိုယ်ကိုစောင့်ခြင်းကို ဟောသောသုတ်၊ ပါရိသုဒ္ဓိ သုံးပါးကို ဟောသောသုတ်။

အကြင်သူ၏ သဒ္ဓါတရားသည် မြတ်စွာဘုရား၌ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းကိုလျှင် ဟောသော သုတ်။ အားထုတ်ကြကုန်လော့၊ ပျင်းရိခြင်းမှ ထွက်ကြကုန်လော့ဟု ဟောသောသုတ်၊ သမ္မပ္ပဓာန်တိုင်အောင် အစဉ်အတိုင်း ဟောသောသုတ်။

သတိရှိသောသူအား အခါခပ်သိမ်း ကောင်းမြတ်၏၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားစေ သည်ကို ဟောသောသုတ်။ အလိုရှိသောဘုရားကို ဟောသောသုတ်၊ အနညာတည- သာမိတိန္ဒြေကို ဟောသောသုတ်၊ အကြင်သမာဓိသုံးပါးတို့ကို ဟောသောသုတ်။

လောက၌ ပညာသည်သာလျှင် မြတ်၏၊ ပညာသုံးပါးတို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ ဝတ္ထုကာမတို့၌ မကင်းသေးသော ရာဂရှိ၏ဟု ဟောသောသုတ်၊ ထို့အတူသာလျှင် ကုန္ဒြေငါးပါးတို့ကို ဟောသောသုတ်။

ဤသို့သောအပြားအားဖြင့် ဇမ္ဗူဝန်၌နေလေ့ရှိတော်မူသော
မဟာကစ္စာယနမထေရ်၏ ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်၌ သုတ္တာဓိဋ္ဌာနမည်သော
တတိယဘုံသည် ပြီး၏။

၄။ သုတ္တဝိစယ စတုတ္ထဘူမိ (သုတ်ကို စိစစ်ခြင်းမည်သော စတုတ္ထဘူမိ)

၄၀။ ထိုဟာရနယ၊သာသနပဋ္ဌာနတို့တွင် သုတ်ကို စိစစ်ခြင်းသည် အဘယ်နည်း၊ ထိုစိစစ်ရာ၌ ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် ရှေးနောက်အားဖြင့် ကောင်းစွာ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤသုတ်ကို အဘယ်သို့လျှင် အားထုတ်အပ်သနည်း။ (ပ) ထိုသုံးသုတ်တို့နှင့် တကွ ရှေးရှုကြည့်ခြင်းတို့ဖြင့်^၁ ယှဉ်စေအပ်သလော၊ ထိုသို့မဟုတ် မယှဉ်စေ အပ်သလော။

ဤသို့ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာတို့ကို အစ၌ ထိုသုတ်၌ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းကို ဟောအပ်သလော၊ ထိုသို့မဟုတ် မဟောအပ် သလော၊ ဤသို့ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းကို အကယ်၍ မဟောအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ရှာအပ်ကုန်၏။ အကြင်ဒေသနာ၌ ထိုအကုသိုလ်တို့သည် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ရှာသည်ရှိသော် အကယ်၍မရသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသုတ်၌ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ငင်အပ်ကုန်၏။ သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ကို စူးစမ်း ဆင်ခြင်အပ်၏။ ငင်အပ်ကုန်သော ကိလေသာတို့ကို အကြင်သူတို့သည်လည်း အကယ်၍ မပေးကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသုတ်၌ အရိယမဂ်တရားတို့ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ ထိုဒဿနဘုံ၊ ဘာဝနာဘုံတို့၌ ကိလေသာတို့သည် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သလော၊ ထိုသို့ မဟုတ် မရောက်ကုန်သလော၊ ဤသို့ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ အကြင်မျှလောက်ကုန်သော ကိလေသာတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ထိုမျှလောက်ကုန်သော မဂ်တရားတို့ကို မဟောအပ်ကုန်။

အကြင်သုတ်၌ ကိလေသာတို့သည် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုသုတ်၌ အကြင် ကိလေသာတို့သည် မဂ်တရားတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် မယှဉ်ကုန်၊ ထိုကိလေသာတို့ကို ငင်အပ်ကုန်၏။ ငင်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် ယှဉ်ခြင်းကို အကယ်၍ပေးသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုဒေသနာ၌ ဤသို့ စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်၏။ နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်လည်းဖြစ်ကုန်သော ထို့ထက်အလွန်လည်း ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့သည် အရိယမဂ်တစ်ခုတည်းဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤသို့ စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် ယှဉ်ခြင်းကို အကယ်၍ ပေးသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသုတ်၌ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ အဆက်ဆက်သော စကားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ပိဋက၏ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း သုတ်၏ သဘာဝအနက်ကိုဖြစ်စေ

သဘာဝမဟုတ်သောအနက်ကိုဖြစ်စေ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ အကြင်အတ္ထပဒခြောက်ပါးကိုလည်း သုတ်ကို ညွှန်းခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းအံ့။ ပါဠိတော်ကို ယုံမှားမရှိအပ်။ ဤသို့ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် အစဉ် ကုသိုလ်တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ကိလေသာတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုကိလေသာတို့ကို ပယ်ရာ၏။ ဤသို့ ထိုကိလေသာတို့ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

ရှေးဖြစ်သော ကုသိုလ်ကိုလည်း ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် ရှေးဖြစ်သော ဒေသနာကိုလည်း ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ မယုတ်မလွန် သင်အပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ရှေးဦးစွာသော ဥတ္တိလသည် ယခုအခါ၌ အကြင်ကိလေသာတို့၏ အကြင်အရိယမဂ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ဤကိလေသာတို့ကို ဤအရိယမဂ်တို့ဖြင့် ပယ်အပ်ကုန်သလော၊ ထိုသို့မဟုတ် မပယ်အပ်ကုန်သလော။ ဤသို့ စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် အကယ်၍ ယှဉ်ကုန်အံ့၊ ယူအပ်ကုန်၏။ အကယ်၍ မယှဉ်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ အကြင်ကိလေသာတို့သည် မဆန့်ကျင်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုကိလေသာတို့ကို မကြည့်ရှုမဆင်ခြင်အပ်ကုန်။ အကြင်အရိယမဂ်တို့သည်လည်း ဆန့်ကျင်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအရိယမဂ်တို့ကို ငင်အပ်ကုန်၏။ အရိယဓမ္မဖြစ်သော အနာဂါမိမဂ်သည် ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းသို့ မရောက်ကုန်၊ သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်တို့သည် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းငှာ မဖြစ်ကုန်။

အကြင်အကြောင်းဖြင့် ကုသိုလ်တို့သည် မေတ္တာနှင့်စပ်၏။ အကုသိုလ်သည် တပ်ခြင်းနှင့်စပ်၏။ ကုသိုလ်နှင့်စပ်သော မေတ္တာကို ရာဂဟု မဆိုအပ်။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုပြု၍ အမျက်ထွက်ခြင်းသည် အကုသိုလ်ရာဂကို ပယ်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ မေတ္တာဖြင့် ဗျာပါဒသည် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါးကုန်သောကိလေသာတို့ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်လည်းဖြစ်သော အကုသိုလ်လည်းဖြစ်သော အကြင်အကြင်တရားကိုလည်း ညွှန်းအပ်၏။ ထိုသဘောတရားကို ငင်အပ်၏။ ငင်အပ်သည်ရှိသော် ထိုအကုသိုလ်တရားတို့သည် အကယ်၍ ယှဉ်ကုန်အံ့၊ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ဖွယ်သည် မရှိ။ နှစ်ခုသောကိလေသာတို့ကိုလည်း တစ်ခုသော အရိယမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်၏။^၁ နှစ်ခုကုန်သော အရိယမဂ်တို့သည် တစ်ခုသော ကိလေသာကိုလည်း ပယ်အပ်၏။

တစ်နည်းကား၊ ဤသို့လည်း ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်သည်ရှိသော် ယှဉ်စေအပ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ စူးစမ်းအပ်သည်လည်းဖြစ်သော သုတ်ကိုလည်း အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ယှဉ်စေအပ်၏။ ထိုသုတ်၌ စူးစမ်းအပ်သည်လည်းဖြစ်သော သုတ်ကိုလည်း အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ညွှန်းခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသည်ဖြစ်အံ့။ သုတ်၌ ယုံမှားဖွယ်သည် မရှိ။ မဂ်တရားတို့ကို

၁။ ပဟိနေယျန္တိ (မိုးထိ၊ သျှ။ နှာ-၁၁၄။)

ပဟိနေယျာတိ (ပေဋကော။ ၂၂၀။)

ဟောအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ကိလေသာသည် ငါ့ကို ဒဿန၊ဘာဝနာဟူသော နှစ်ပါးသော အဖို့အားဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ဂါထာဖြင့်လည်းကောင်း ဗျာကရိုဏ်းဖြင့်လည်းကောင်း အကြင်ကိလေသာတို့ကိုလည်း ဟောသတတ်၊ အကြင်အရိယမဂ်တို့ကိုလည်း ဟောကုန် သတတ်။ ဤကိလေသာတို့ကို ဤအရိယမဂ်တို့သည် ပယ်အပ်ကုန်သည်မဟုတ်လော၊ ထိုသို့ မဟုတ် မပယ်အပ်ကုန်သလော။ ဤအရိယမဂ်တို့သည်လည်း ဤကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်လော။ ဤသို့သောအမေးသည်ရှိသော် ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် အကုသိုလ် တရားတို့သည် ပယ်ခြင်းသို့ အကယ်၍ ကား ရောက်ကုန်၏။ အလုံးစုံကုန်သော အရိယမဂ်တို့ဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော ကုသိုလ်တို့သည် ပယ်ခြင်းသို့ မရောက်ကုန်။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မေတ္တာ သည် ကုသိုလ်မည်၏။ အကုသိုလ်သည် ရာဂမည်၏။ ကုသိုလ်မေတ္တာသည် ရာဂမမည်၊ အကုသိုလ်သည် တပ်ခြင်းရှိ၏ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုပြု၍ မေတ္တာဖြင့် ရာဂသည် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဗျာပါဒသည် မေတ္တာဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသို့ ကိလေသာဟူ၍ ပါဠိတော်၌ ဟောသော အရိယမဂ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုပြု၍ ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ပါဠိတော်ကို အရိယမဂ် ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုပြု၍ အလုံးစုံသောကိလေသာကို ပယ်ခြင်းငှာ မဖြစ်။ ထိုသို့မဖြစ်သည်ရှိ သော် ပါဠိတော်၏ အရိယမဂ်သည် အကြင်သံကိလေသ၏ဆန့်ကျင်ဘက်သည် ရှိ၏။ ထို သံကိလေသသည် ထိုအရိယမဂ်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။

၄၁။ ထိုသုတ်တို့တွင် ပါဠိတော်၌လည်းကောင်း ဗျာကရိုဏ်း၌လည်းကောင်း ကုသိုလ် တို့ကို ဟောလတ်သော် သံကိလေသတို့သည် မယှဉ်ကုန်အံ့၊ ငင်အပ်ကုန်သော ထိုအရိယမဂ် တို့ကိုလည်း အစိတ်စိတ်ဖြင့် မဟာပဒေသ၌ ညွှန်းအပ်ကုန်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ဟောအပ်ကုန် သော ကိလေသာတို့ဖြင့်လည်း အရိယမဂ်တို့၌လည်း ထိုအရိယမဂ်ဖြင့် ထိုကိလေသာတို့သည် ပယ်ခြင်းသို့ အကယ်၍ ရောက်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုဒေသနာ၌လည်း အလွန် ကြည့်ရှုဆင်ခြင် အပ်၏။ အဘယ်သို့ဆင်ခြင်အပ်သနည်း။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ထိုကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်သနည်း၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် အရိယမဂ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်သနည်း၊ ဤသို့ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ အကြင်အကြင်သို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့် အရိယမဂ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ထိုသို့သောအပြားအားဖြင့် ဤကိလေသာသည် တည်၏။ မှန်၏။ ထိုအရိယ မဂ်ဖြင့်လည်းကောင်း တစ်ပါးတစ်ပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်းကောင်း ပယ်အပ်သော တစ်ခုသောကိလေသာသည် ရှိ၏။ ဒိဋ္ဌိရာဂကိုလည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာကိုလည်းကောင်း သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူသာလျှင် ထိုအဝိဇ္ဇာသည်လည်း အထက် မဂ်၏ အရာမည်၏။ အထက်မဂ်ပယ်သောတရားတို့သည်လည်း ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗမည် ကုန်၏။ ထိုအထက်မဂ်သည်သာလျှင် ဥဒ္ဓိဘာဂီယမည်၏။ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ခြင်းကြောင့်

ကိလေသာမှလွတ်သော အနိမိတ္တဖြစ်သော စေတောသမာဓိကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ပယ်သည် မမည်။ ဤသို့ အနက်နှင့်ပြည့်စုံသည်ကို သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံသည်ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင် အပ်၏။

သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်သော အကြင်ကိလေသာတို့ကို ဒဿနအခြင်း အရာဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ အထက်မဂ်သုံးခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သော ကိလေသာတို့ကို ဘာဝနာအခြင်းအရာဖြင့် အရိယမဂ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ တစ်ဖန် ဘာဝနာကို မှီဝဲခြင်းကို ပယ်အပ်သည် ဖြစ်အံ့။ ပတိသေဝနအခြင်းအရာဖြင့် အရိယမဂ်ကို ဟောအပ်၏။ ဤသို့ ဖျောက်အပ်၊ ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့ကို အာသဝေါရှိသော သတ္တဝါ တိုင်အောင် ပြုအပ်၏။ တစ်ပါးအားဖြင့်ဖြစ်သော သတ္တဝါတိုင်အောင် တစ်ပါးသော အရိယ မဂ်ဖြင့် ဤအကုသိုလ်ဓမ္မကို ပယ်အပ်၏။ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အရိယမဂ်ကို ဟောအပ်၏။ ထိုအရိယမဂ်ကို တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ရှာအပ်၏။ ဤအရိယမဂ်ကို ရှာသည်ရှိသော် အကြင်ဒေသကသည်လည်း အကယ်၍ ဟောသည်ဖြစ်အံ့၊ အကြင်အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ထိုအရိယမဂ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ ရှာအပ်၏။ ထိုသို့သော အခြင်း အရာအားဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်အပ်၏။ ထိုအရိယမဂ်ကို ထိုဒေသနာ၌ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်အပ် ၏။

အကယ်၍ မယှဉ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုပါဠိတော်ဖြင့် စီရင်သော သုတ်ကို အကယ်၍ စုံစမ်း အပ်သည်ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဤသို့စုံစမ်းအပ်သည်ရှိသော် အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ယှဉ်၏။ ထိုအခြင်း အရာဖြင့် ယူအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မယှဉ်၊ ထိုအခြင်းအရာဖြင့် မယူအပ်။ စင်စစ် ဤဒေသနာကို မြတ်စွာဘုရားသည် မဟောအပ်၊ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်သည်လည်း မကောင်း သဖြင့်ယူအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မဟာပဒေသ၌ ဟောအပ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ဟောအပ်၏။ ကုသိုလ်လည်းဖြစ်သော အကုသိုလ်လည်းဖြစ်သော အကြင် သဘောကိုလျှင် ဟောအပ်၏။ ထိုကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဓမ္မ၏ အကြောင်းကို ရှာမှီးအပ်၏။ ထိုစကားသင့်စွ၊ အကြောင်းနှင့် ကင်း၍ အကျိုးတရားသည် အကြောင်းမရှိဘဲ မဖြစ်။ ထိုစကား ၌ ရှာခြင်းငှာ အခြင်းအရာသည် အဘယ်နည်း။

ထိုဒေသနာ၌ ဇနကအကြောင်းရှိသောအကျိုးသည်၊ ဥပနိဿယအကြောင်းရှိသော အကျိုးသည် ထိုထိုအကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်းအကျိုးသဘောကို ဟော၏ဟု ဤသုတ်ကို စုံစမ်းအပ်၏။ မုဒုအကြောင်းလည်းကောင်း၊ အလတ်အကြောင်းလည်းကောင်း၊ အမြတ်အကြောင်းလည်းကောင်း ဤသို့ ထိုအကြောင်းသည် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် မုဒုအကြောင်း၌ မုဒုအကျိုးကို ယူအပ်၏။ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤအကြောင်းသည် ပရိပရ

အကြောင်းလည်းကောင်း၊ သမနန္တရအကြောင်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ မုဒုအကြောင်းဖြင့် အမြတ်ဖြစ်သော^၁ ထိုအကြောင်းကို ရှာမှီးအပ်၏။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ တစ်ပါးပါးလည်းဖြစ်သော အကြောင်းသည် တစ်ပါးအကြောင်းတို့ဖြင့် သမာဓိရင့်မာခြင်းသို့လည်းကောင်း ဘာဝနာပြည့်စုံခြင်းသို့လည်းကောင်း ရောက်၏။

ထိုဒေသနာ၌ အကြင်အရိယမဂ်ကို ဟောအပ်၏။ ထိုအရိယမဂ်၏ ထိုအရိယမဂ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပရိပရအကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဇနကအကြောင်းကို ရှာအပ်၏။ အကြင်ဇနကအကြောင်းဖြင့် ဥပနိဿယအကြောင်းကို ရှာအပ်၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဇနကအကြောင်းကို ရှာအပ်၏။ ထိုအကြောင်းနှစ်ပါး၏ ထိုအကျိုးဆက်ကို ရှာအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၌ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကို ရှာမှီးခြင်းကို ညွှန်းပြအပ်၏။ ထိုအကြောင်းကို ရှာမှီးအပ်၏။ ထိုစကားသင့်စွ၊ မုဒုအကြောင်း၏ မြတ်သောအကြောင်းသည် အကျိုးဆက်မဟုတ်၊ အကျိုးဆက်ဖြစ်သော မြတ်သောအကြောင်း၏လည်း မုဒုအကြောင်းသည် အကျိုးဆက်မဟုတ်။ ထိုမှတစ်ပါး မုဒုအကြောင်းအား မုဒုအကြောင်းသည်၊ အလတ်အကြောင်းနှင့် အလတ်အကြောင်းသည်၊ အမြတ်အကြောင်းနှင့် အမြတ်အကြောင်းသည် ယှဉ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုစကားကို ယူအပ်၏။ အကယ်၍မယှဉ်သည်ဖြစ်အံ့၊ မယူအပ်။

မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်တရားကိုလည်း ဟောခြင်းငှာ အားထုတ်တော်မူ၏။ ထိုတရားကိုလျှင် မဇ္ဈိမအန္တအဆုံးတိုင်အောင် ဟော၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် သုတ္တာဓိဋ္ဌာနအရာ၌ သဘောတရားတို့ကို အစ၌ ညွှန်းအပ်၏။ ထိုသဘောတရားသည်လျှင် များစွာသော သုတ်၏ အဆုံးမည်၏။ မှန်၏။ ထိုဓမ္မ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဂါထာလည်းဖြစ်သော၊ ဖြေကြောင်းလည်းဖြစ်သော၊ နည်းသည်လည်းဖြစ်သော၊ များသည်လည်းဖြစ်သော ထိုသုတ်သည် ဖြစ်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့်ကား အနုရူပထပနာသုတ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဒေသနာထပနာဟူ၍လည်းကောင်း နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ရုပ်ဟူ၍လည်း သဘာဝဓမ္မကို ရှာမှီးအပ်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့်လည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ငါးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်ခြင်းကို ဟောအပ်၏။ တဏှာကို နှိပ်ခြင်းအကျိုးငှာ အလိုသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ နွားကျောင်းသားဥပမာရှိသော သုတ်၌ ဟောသကဲ့သို့ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော သုတ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ အလိုသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၌ ဤသဘာဝဓမ္မကို မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာတော်အားလျော်၏ဟူ၍ ကြံအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအရိယမဂ်ကို တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဖြေရာဖြေကြောင်းသုတ်တို့၌ ရှာမှီးအပ်၏။ ထိုစကားသင့်စွ၊ တစ်ခုသော အရိယမဂ်ကိုသာလျှင် ပါဠိတော်၌ မမှတ်အပ်။ အကြင်အရိယမဂ်သည် ယှဉ်ခြင်းရှိ၏။ ထိုအရိယမဂ်ကို ယူအပ်၏။

၄၂။ ထိုသုတ်တို့တွင် အနုညာတသုတ်သည် အဘယ်နည်း။ မြတ်စွာဘုရားသည် အမှတ်မရှိသော သုတ်ကို မဟောအပ်၊ ထိုမဟောအပ်သောသုတ်သည်လည်း သုတ်တို့၌သာ လျှင် ထင်၏။ ဤသို့ဘုရားဟောတိုင်း ထိုသုတ်ကို ဆောင်အပ်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့် အဘယ်မည်သောသူသည် ထိုသုတ်ကို ဟောအပ်သနည်း၊ ဤသို့ စုံစမ်းအပ်၏။ ဤသုတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခွင့်ပြုခြင်းကို ခန့်အပ်သလော၊ ထိုသို့မဟုတ်မူကား ခွင့်ပြုခြင်းကို မခန့်အပ် သလော။ ရူပနသဘောလက္ခဏာရှိသော အချို့သောသုတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခွင့်ပြုခြင်းကို ခန့်၏။ အချို့သော ရူပနသဘောရှိသောသုတ်သည်လျှင် ခွင့်ပြုခြင်းကို မခန့်။ အကြင်ကြောင့် အလုံးစုံအားဖြင့် မိစ္ဆာဉာဏ်သို့မသက်ဘဲ မြတ်စွာဘုရားသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏အာရုံဖြစ်သော ဒေသနာကို ဟောတော်မူ၏။ အလုံးစုံသော ထိုသုတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခွင့်ပြုခြင်းကို မခန့်။ အကြင်ဘုရားတပည့်သားသည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ကျက်စားရာ အာရုံကို အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် သိ၏။ ထိုဘုရားတပည့်သား သည် ရှိ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ဉာဏဗလကို အချင်းခပ်သိမ်း မသိ၊ သူတစ်ပါး၏အထံမှ ဖြစ်သော ဒေသနာသံကို ကြားရခြင်းကြောင့် သိသည်မည်၏။

အကြင်အကြောင်းဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပုဏ္ဏားကို ဆုံးမအပ်၏။ ထိုအရှင် သာရိပုတ္တရာအား ဣန္ဒြေဗိုလ်အဖြစ်ဖြင့်ထူးသောဉာဏ်သည် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးတို့ထက် အမြတ်ဖြစ်၏။ ထိုအမြတ်ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း မသိသည်ရှိသော် အလွန် ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထိုသာဝကသည် မြတ်စွာဘုရားအား မကြည်ညို။ အကြင် အကြောင်းဖြင့်လည်း အရှင်မဟာကဿပသည် တူကို ဆုံးမ၏။ လောကီသမာပတ်၏ အခြားမဲ့ ၌ဖြစ်သော အရိယသမာပတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိ၏။ တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းဖြင့်လည်း လက်ညှိုးတို့ကို မပြုမူ၍ အလုံးစုံ သဘာဝဓမ္မတို့၌ တည်ကုန်သော ကံကိုဆောက်တည်ခြင်းရှိကုန်သောသူတို့၏ မူလအကြောင်းအားဖြင့် ဇနကအကြောင်းအားဖြင့် ဟုတ်မှန်တိုင်း အကြင်ဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ထိုဉာဏ်သည် ထိုအရှင်မဟာကဿပအား ထင်ရှားရှိ၏။ ထိုလောကုတ္တရာသမာပတ်ဖြင့် ထိုတူကို ဆုံးမ၏။ ထိုအဆုံးအမကို မြတ်စွာဘုရားသည် ပြုသည်မည်၏။

ကဿပ. . . သင်သည် ဆယ်တိုင်သော မီးတို့ကို ညှိထွန်းစေကာမူ (ထိုသား မုဆိုးသည်) အဆင်းတို့ကို မမြင်ရလတ္တံ့၊ ထိုသားမုဆိုးအား ပညာမျက်စိ မရှိသည်သာ တည်း။^၁

စင်စစ်အားဖြင့် တမန်သည် မင်းစကားဖြင့် တိုင်းနိုင်ငံသူသတ္တဝါကို ဆုံးမသကဲ့သို့ ဤအတူ ထိုမှကြွင်းသော ပရိသတ်တို့ကို ဣန္ဒြေနှုတ်ရရှိသည်အားလျော်စွာ သိစေအပ်ပြီ။

သူတစ်ပါးတို့အား ဒေသနာကို ဟော၏။ ခွင့်ပြုခြင်း၌ ခန့်သောသုတ်ကို ယူအပ်၏။ ခွင့်ပြုခြင်း၌ မခန့်သောသုတ်ကို မယူအပ်။

ထိုသုတ်တို့တွင် သုတ်၏ရောယှက်ခြင်းသည် အဘယ်နည်း။ သံကိလေသဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း၊ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း၊ ဒဿနဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း၊ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်လည်းကောင်း ဤသုတ်သည် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို နှစ်သက်ငြားအံ့၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဟော၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုဟောသော သုတ်၏လည်း အနက်ကို အရဟတ္တဖိုလ်ကိုဟောသောသုတ်၌ ညွှန်းအပ်၏။ ထိုစကားသင့်စွာ သုတ်၏လည်း များသောအခြင်းအရာရှိသော အနက်ကို ညွှန်းအပ်၏။ အရိယမဂ်ကိုပြီးစေခြင်း၌ အနက်ကို ဖွင့်သည်ဖြစ်အံ့၊ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်၏ အနက်သည် ဒဿနဘာဂိယသုတ်တို့၌ ထင်၏။ အောက်ကာမဓာတ်သို့လားခြင်းအဖို့ရှိကုန်သော သံယောဇဉ်တို့၏ အနက်ကို ရူပဓာတ်၊ အရူပဓာတ်သို့ လားခြင်းအဖို့တို့၌ ညွှန်းပြအပ်၏။ မုဒု၊မဇ္ဈ၊ဖြစ်ကုန်သော ဣန္ဒြေတို့၏ ထက်သောဣန္ဒြေရှိကုန်သော သုတ်တို့၌ ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤသို့ ဤသုတ်၏ ရောယှက်ခြင်းကို အကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ညွှန်းပြခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မုဒု၊မဇ္ဈ၊အဓိမတ္တဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း အကြင်သုတ်၏ ရောယှက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့ ရောယှက်ခြင်းကို သုတ္တသင်္ဂရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အကြင်မရောယှက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့ မရောယှက်ခြင်းကို သုတ္တဝိစယဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ဥဒါန်းဂါထာတည်း။

ဟောပြီးသောသုတ်တို့၏ အစဉ်မပြတ် ဟောသော သုတ်လည်းကောင်း၊ သဘောအားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဟောသော သုတ်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဆက်ကို ဟောသော သုတ်လည်းကောင်း၊ ဝါသနာဘာဂိယနှင့်တကွ ငါးသုတ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတသုတ်လည်းကောင်း၊ သုတ်၏ ရောယှက်ခြင်းကိုဟောသော သုတ်လည်းကောင်းတည်း။

အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်၏ သုတ်ကို စိစစ်ခြင်းမည်သော စတုတ္ထဘုံသည် ပြီး၏။

၅။ ပဉ္စမဘူမိ

၄၃။ ထိုဟာရနယစသည်တို့တွင် ဟာရဝိဘင်းသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သုတ်၌ ဟာရတစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးတို့သည် အက္ခရာအားဖြင့် ပြားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုသုတ်တို့တွင် အစ၌ ဒေသနာဟာရသည် ဖြစ်၏။ ထိုသုတ်၌ ကုသိုလ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော သစ္စာလေးပါးတို့ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော အစိတ်အစိတ် သစ္စာသည်လည်းကောင်း ဤဂါထာသည် ဖြစ်၏။ အဘယ်သို့ ဟောအပ်သနည်း။ ဤသို့ သုတ်၌ စုံစမ်းခြင်းသည်လည်းကောင်း အရိယသစ္စာတို့ကို သဘောအားလျော်စွာ ချထားခြင်းသည်လည်းကောင်း ဒေသနာဟာရမည်၏။ ဆက်ဆံသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော မဆက်ဆံသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော လေးပါးကုန်သော အကြင်သစ္စာတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဒုက္ခအားဖြင့် အကြင်တစ်ဆယ့်ရှစ်ပဒတို့သည်လည်း အကျဉ်းအားဖြင့် ခုနစ်ပဒရှိကုန်၏။ ကာယိကဒုက္ခဖြင့်လည်းကောင်း၊ စေတသိကဒုက္ခဖြင့်လည်းကောင်း၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂဒုက္ခဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော သင်္ခတတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် သင်္ခတလက္ခဏာသုံးပါးတို့သည်လည်းကောင်း သုံးပါးကုန်သော ဒုက္ခအဖြစ်တို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်၏။ ဖြစ်ခြင်းသည် သင်္ခတလက္ခဏာမည်၏။ သင်္ခါရဒုက္ခအဖြစ်၌ ဒုက္ခရှိသောအဖြစ်သည်လည်း သင်္ခတလက္ခဏာမည်၏။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခအဖြစ်၌ ဒုက္ခရှိခြင်းဟူ၍ ဆင်းရဲခြင်းမှတစ်ပါး ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသောအဖြစ်သည် သင်္ခတလက္ခဏာမည်၏။ ဒုက္ခဒုက္ခအဖြစ်၌လည်း ဤသုံးပါးကုန်သော သင်္ခတလက္ခဏာတို့၏ ဒုက္ခအဖြစ်သည် ဖြစ်၏။ သုံးပါးကုန်သော ဝေဒနာဘုံတို့တွင် အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာ၌ ဥပါဒိခဏသည် သင်္ခတလက္ခဏာမည်၏။ သင်္ခါရဒုက္ခအဖြစ်၌လည်း သင်္ခတလက္ခဏာသုံးပါးသည် ဒုက္ခအဖြစ်မည်၏။ သုခဝေဒနာ၌လည်း ဝိပရိဏာမဒုက္ခအဖြစ်သည်လည်းကောင်း ဒုက္ခအဖြစ်ဟူ၍ ဆင်းရဲခြင်းမှတစ်ပါး ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း သင်္ခတလက္ခဏာမည်၏။

ဒုက္ခာဝေဒနာသည် ဒုက္ခဒုက္ခ၏အဖြစ်သည်လည်း ဤအရာ၌ ဒုက္ခတာမည်၏။ ဤသို့ ဤကိုးပဒတို့၌လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာဖြစ်ကုန်သော ခုနစ်ပဒတို့၌လည်းကောင်း၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပဒတို့၌လည်းကောင်း ဒုက္ခတို့ကို ရှာအပ်ကုန်၏။ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးကုန်သော ဒုက္ခ၏အဖြစ်၌လည်း လက္ခဏာကို နိဒ္ဒေသ၌ ညွှန်းပြအပ်၏။ ဇာတိသည် ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ

၁။ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာယ (မိုးထီးသျှ။နာ-၁၂၄။) အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ (ပေဋကော။ ၂၂၄။)

ရှိ၏။ စုတိသည် ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းမှ ရွှေ့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဤသို့ အကျယ်အားဖြင့် တစ်ဆယ့်ငါး ပဒတို့ကို ပြုအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ သာဓာရဏလည်းဖြစ်ကုန်သော အသာဓာရဏလည်းဖြစ်ကုန်သော သုတ်တို့ကို ခုနစ်ပါးကုန်သော ဆယ်ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့၌ ငါးဆယ့်သုံးပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော သာသနပုဋ္ဌာန၌လည်းကောင်း၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးအပြားရှိကုန်သော သုတ္တာဓိဋ္ဌာန်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဆယ်ပါးအပြားရှိကုန်သော သုတ်အစီအရင်တို့၌လည်းကောင်း၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးအပြားရှိကုန်သော ဟာရတို့၌လည်းကောင်း၊ နှစ်ဆယ့်တစ်ပါးအပြားရှိသော စိစစ်စုံစမ်းခြင်း၌လည်းကောင်း ဤသုတ်ကို ဟောအပ်၏။ သဘောအတိုင်းလည်း ဟောအပ်သော အကြင်သုတ်သည် ရှိ၏။ ဤသုတ်ကို ဒေသနာဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၄၄။ ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။

ပုဒ်ကိုစိစစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပြဿနာကို စိစစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အမေးကို စိစစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ရှေးဟောပြီးသောဒေသနာသည် အဘယ်နည်း၊ နောက်ဖြစ်သော တစ်ဖန် ထပ်၍ဆိုခြင်းသည် အဘယ်မှာနည်း၊ ထိုစိစစ်ကြောင်းဖြစ်သောဟာရကို ဝိစယဟာရဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။

ပဒ်ဟူသည်ကား ရှေးဦးစွာဖြစ်သောပုဒ်တည်း။ ထိုပုဒ်၏ သဘာဝတ္ထဖြစ်သော အနက်သည် အဘယ်နည်း၊ အရှင်အဇိတသည် အကြင်အနက်ကို မြတ်စွာဘုရားကို မေးအပ်၏။ ထိုမေးသော အနက်ကို ယူအပ်၏။ မေးအပ်ကုန်သော အဘယ်မျှလောက်ကုန်သောပုဒ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ကေနဿု နိဝုတော လောကောဟူသောဂါထာကို မေးအပ်ကုန်၏။ ဤသည်တို့သည် အဘယ်မျှလောက်သောပုဒ်တို့နည်း၊ လေးပါးတို့တည်း။ ဤသို့သော အဖြေ၏ အမေးတည်း။ အကြင်မျှလောက်ကုန်သော ပုဒ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဖြေအပ်ကုန်သော ပုဒ်တို့ကို မေးအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ပုစ္ဆာ၌ ပုဒ်တို့၏ အကြင်ရောယှက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤရောယှက်ခြင်းကို ပဒ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ပဉ္စာဟူသည်ကား လေးပါးကုန်သော ဤပုဒ်တို့တည်း။ ပဉ္စာတို့သည် အဘယ်မျှတို့နည်း၊ တစ်ခုလည်းကောင်း၊ နှစ်ခုတို့လည်းကောင်း၊ ထို့ထက်အလွန်လည်းကောင်း ဤလေးပါးကုန်သော ပုဒ်တို့သည် တစ်ခုသော ပြဿနာမည်၏။ အနက်အားလျော်စွာဖြစ်ခြင်းရှိသော သဒ္ဒါသည် ဖြစ်၏။ များကုန်သော ပုဒ်တို့သည်လည်း တစ်ခုသောအနက်ကို မေး၏။ ဤလေးပါးကုန်သောပုဒ်တို့သည် သဒ္ဒါအားလျော်စွာဖြစ်ခြင်းရှိကုန်၏။ ထိုအမေးသည် သဒ္ဒါဖြင့် တစ်ခုသော

၁။ ဤကား ပေဋကောပဒေသအဋ္ဌကထာ၊ နှာ - ၂၁၂ ၌ တေပညာသဝိဓေ ၈ - ဟု ရှိသော ပါဠိအလို မြန်မာပြန်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်(ဆဋ္ဌမူ)၊ နှာ - ၂၂၄ ၌ကား သညာသ တိဝိဓေ ၈ - ဟု တွေ့ရသည်။

ပြဿနာသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ကေနဿု နိဝုတော လောကောဟူ၍မေးခြင်းသည် လောကကို ရည်၍ မေး၏။ ကေနဿု နပ္ပကာသတိ၊ ကိဿာဘိလေပနံ ပြုသိဟူ၍မေးခြင်းသည် ထိုသတ္တ- လောကကိုသာလျှင် မေး၏။ ကိံသု တဿ မဟဗ္ဘယံဟူ၍ မေးခြင်းသည် ထိုသတ္တလောကကို သာလျှင် မေး၏။ ဤသို့ အနက်သို့အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိသော သဒ္ဓါသည် တစ်ခုသောပြဿနာသည် ဖြစ်၏။ ထိုပြဿနာသည် ဧကသဗျာကရဏီယပြဿနာလည်းကောင်း၊ ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယ ပြဿနာလည်းကောင်း၊ ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရဏီယပြဿနာလည်းကောင်း၊ ဌပနိယပြဿနာ လည်းကောင်း ဤသို့ လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် အနိစ္စလော၊ ဤသို့သောအမေးသည် စင်စစ်ဖြေအပ်သောပြဿနာမည်၏။ အကြင်သဘောတရားသည် အမြဲမရှိ၊ ထိုအမြဲမရှိသောသဘောသည် ဒုက္ခမည်သလော၊ ဤသို့သောအမေးသည် ခွဲခြမ်း၍ ဖြေအပ်သောပြဿနာမည်၏။ စက္ခုမှတစ်ပါး အချို့သော လောကီတရားသည် အနိစ္စမည်၏။ စက္ခုပသာဒမမည်။ အကြင်အာယတနတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။ ထိုအာယတနတို့သည်လည်း စက္ခုပသာဒမမည်။ အနိစ္စမည်၏လော၊ ဤသို့မေးရာ၌ စက္ခုမမည်သည်သာလျှင်တည်း။ ဤဝိသဇ္ဇနာသည် ခွဲခြမ်း၍ဖြေအပ်သော ပြဿနာမည်၏။

အကြင်မြင်ခြင်းသဘောသည် ရှိ၏။ ထိုမြင်ခြင်းသဘောသည် စက္ခုန္ဓြေကို ဆောင် သလော၊ ဤသို့မေးရာ၌ တစ်ဖန်မေး၍ ဖြေအပ်သောပြဿနာမည်၏။ ထိုမြင်ခြင်းသဘော သည် သတ္တဝါမည်သလော၊ ဤသို့မေးရာ၌ သတ္တဝါသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် မရှိ၍ မဖြေဘဲ ထားအပ်သောပြဿနာမည်၏။ စက္ခုပသာဒကို ကြဉ်၍ မေးခြင်းကြောင့် ဤပြဿနာသည် ဌပနိယပြဿနာမည်၏။ ဤပြဿနာကို မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်သို့ မေးအပ်သနည်း၊ သတ္တလောက၏ ညစ်ညူးခြင်းကို မေးအပ်၏။ ညစ်ညူးကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ ထိုစကား သင့်စွာ၊ ညစ်ညူးခြင်းသည် တဏှာသံကိလေသလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသလည်းကောင်း၊ ဒုစ္စရိတသံကိလေသလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတောဟူသော ပါဠိဖြင့် အဝိဇ္ဇာကို ပြ၏။ ဇပ္ပဟူသောပါဠိဖြင့် တဏှာကို ပြ၏။ မဟဗ္ဘယံဟူသော ပါဠိဖြင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သော ကံ၏ အကျိုးကို ပြ၏။ တဏှာတည်းဟူသော အလျဉ်မည်သည် ကား သုခဝေဒနာကိုဖြစ်စေတတ်သောကံ၏ ဒုက္ခဝေဒနာကို ဖြစ်စေတတ်သော အကျိုးသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ထိုအကြောင်းသည် မရှိ၊ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဖြေတော်မူ၏။ အကြင်မြတ်စွာ ဘုရားသည် အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကောစသောပုဒ်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော လေးပုဒ် တို့ဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။ (ပ) ဤသို့ ဆိုအပ်၏။

၄၅။ ထို့ထက်အလွန်မေးခြင်းသည် တစ်ဖန်မေးခြင်းမည်၏။ သဝန္တိ သဗ္ဗမိ သောတာ ဟူသော ဂါထာဖြင့်လည်း လေးပုဒ်တို့ကို မေး၏။ ထိုအမေးကို မြတ်စွာဘုရားသည် နှစ်ပါး

ကုန်သောပုဒ်တို့ဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။

ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိံ၊ သတိ တေသံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ၊ ပညာယေတေ ပိဓိယရေ။^၁

(အဇိတ. . . လောက၌ စီးသွားကုန်သော တဏှာအလျဉ်တို့ကို အောက်မေ့မှု ‘သတိ’သည် တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်၏။ တဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သော တရားကို ငါ ဆိုအံ့၊ ပညာက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်၏။) -

ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ဤလေးပုဒ်တို့ကို နှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။ ဤပုဒ်ကို အဘယ်သို့ မေးအပ်သနည်း၊ ညစ်နွမ်းသော ထိုသတ္တလောက၏ ထိုဖြူစင်ခြင်းကို မေးအပ်၏။ ကိလေသာတည်းဟူသောအလျဉ်တို့ကို ခြောက်ပါးသော တဏှာကာယအားဖြင့် များသော အပြားရှိသည်ကိုဆိုခြင်းဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော အာယတနတို့ဖြင့် ပြအပ်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ တာနိ သောတာနိ ကေန နိဝါရိယန္တိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပရိယုဋ္ဌာန်တို့၏ ပယ်ခြင်းကို မေး၏။ ကေန သောတာ ပိဓိယရေဟူသောပါဌ်ဖြင့် အနုသယကိုနုတ်ခြင်းကို မေး၏။ ထိုဂါထာ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ခြောက်ဒွါရတို့၌ သတိဟူသောစောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုစကားသင့်စွ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည် ပညာအဆင်အခြင်နှင့်ပြည့်စုံစွာ နေတော်မူ၏။ သတိဟူသောတံခါးစောင့်ဖြင့်လည်း ထိုသူ၏ ဣန္ဒြေတို့သည် လုံခြုံကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဣန္ဒြေတို့တွင် လုံခြုံကုန်သော ဣန္ဒြေတို့၌ အကြင်အကြင်ဝိပဿနာပညာသည် ရှိ၏။ ထိုထို ဝိပဿနာပညာသည် ထိုထိုသောတတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအဝိဇ္ဇာဖြင့် သတ္တလောကကို လည်းကောင်း၊ အကြင်ဖုံးလွှမ်းပိတ်ပင် မြှေးယှက်ခြင်းသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုဖုံးလွှမ်းပိတ်ပင်ခြင်း ကို စင်စစ် ပယ်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ ဤအကြောင်းကြောင့် အာရုံသို့စီးဝင်ခြင်းတို့ကို ပိတ်အပ်ကုန် သည်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ထက် အလွန် မေး၏။

စင်စစ် ပညိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း သတိသည်လည်းကောင်း ထိုနာမ်ရုပ်၏ များသည် ကို စွဲ၍^၂ အဘယ်အရပ်၌ ငြိမ်းသနည်း၊ ဤသို့ ထိုပုစ္ဆာကို မြတ်စွာဘုရားကို မေး၏။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဤလေးပုဒ်တို့ကို တစ်ပုဒ်ဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။

အဇိတ. . . သင် မေးအပ်သော အမေးပြဿနာကို ငါ ဖြေအံ့၊ (ပ) ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံဟူသော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်၌ ဤနာမ်ရုပ်သည် ငြိမ်းအေး၏။^၃

၁။ ခု၊ ၁။ ၄၃၄။

၂။ ပုထုမာဂဗ္ဗ (မိုးထိ၊ သျှ၊ နှာ-၁၂၈။)

ပုဋ္ဌမာဂဗ္ဗ (ပေဋကော။ ၂၂၆။)

၃။ ခု၊ ၁။ ၄၃၄။

ဤပြဿနာဖြင့် အဘယ်ကို မေးသနည်း။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို မေး၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် မေးအပ်သောပြဿနာကို အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။ ထိုပြဿနာတို့တွင် ပဌမပြဿနာဖြင့် သံကိလေသကို မေး၏။ ဒုတိယပြဿနာဖြင့် ဖြူစင်ခြင်းကို မေး၏။ တတိယပြဿနာဖြင့် သဉ္စပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို မေး၏။ စတုတ္ထပြဿနာဖြင့် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို တစ်ဖန်မေး၏။ ထို့ထက် အလွန် တစ်ဖန်မေး၏။

မြတ်စွာဘုရား... ဤလောက၌ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား တရားကို သိပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကုန်၏။ များစွာသော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်ကို မေးအပ်သော ရင့်ကျက်သော ပညာရှိတော်မူသော အရှင်ဘုရားသည် အကျွန်ုပ်အား ဟောတော်မူပါလော့။^၁

ဤလေးပုဒ်တို့ကို မေး၏။ ထိုပြဿနာတို့သည် အဘယ်မျှတို့နည်း။ သင်္ခါတသဘောရှိ သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော အရဟန္တပြဿနာတို့သည်လည်းကောင်း၊ သေက္ခပြဿနာတို့သည် လည်းကောင်း။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဖြစ်သနည်း။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် နောက်ဖြစ်သနည်း။ ဤသည်ကား မေးအပ်သော အကြောင်းတည်း။ ထိုပြဿနာတို့တွင် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ မေးသနည်း။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို နောက်၌ မေးသနည်း။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ မေး၏။ သေက္ခတရားတို့ကို ထိုမျှလောက်သော ပုဒ်ဖြင့်^၂ သင်္ခါတဓမ္မဟူ၍ ရဟန္တာတို့ကို ယူအပ်ကုန်၏။ ပုထုဟူသောပုဒ်ဖြင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူအပ်ကုန်၏။

တေသံ မေ နိပကောဟူသောပုဒ်ဖြင့် ဆက်ဆံသော ပုဒ်ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားကို မေး၏။ ပြဿနာတို့တွင် ထိုသင်္ခါတဓမ္မ၏ ဆက်ဆံသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မဆက်ဆံသည်တို့ကိုလည်း ကောင်း မေးအပ်ကုန်၏။ ထိုအမေးကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဖြေတော်မူ၏။ ထိုအခြင်းအရာဖြင့် မေးအပ်သည်ကို မဖြေ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ မေးအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို နောက်၌ ဖြေတော် မူ၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို နောက်၌ မေးအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ ဖြေတော်မူ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို အဘယ်သို့လျှင် မေးအပ်သနည်း။ စင်ကြယ်သောအရာရှိကုန်သော ကိလေသာစင်ကြယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း ဖြစ်ခြင်းတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ဤသို့ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို မေး၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ကို ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျ၊ မနသာနာဝိလော သိယာဟူသော ဂါထာဖြင့် ပရိယုဋ္ဌာန်တို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္မာသင်္ကပ္ပဖြင့်လည်း တားမြစ်တော်မူ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်၊ သမ္မာ- သမာဓိမဂ္ဂင်ဖြင့် နှစ်ပါးတို့ကို မတားမြစ်။ လုယက်၍တည်သော ကိလေသာတို့ကို အကြင်အခြင်း အရာဖြင့် နီဝရဏတို့၌ ညွှန်းပြအပ်၏။ ကုသလာ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဟူသောပါဠိဖြင့် ရဟန္တာကို ဖြေ၏။

၁။ ခု၊၁။၄၃၄။ ၂။ တတ္ထကေန ပဒေန (မိုးထိ၊သျှ။နာ-၁၂၉။) တတ္ထ ကေန ပဒေန (ပေဋကော။၂၂၆)

ကေနသု တရတိ ဩယံ ဟူသည်ကား ဂါထာတည်း၊ ပုဒ်တို့သည် ဤလေးပါးတို့တည်း။ လေးပါးကုန်သော ပြဿနာတို့ကို ဖြေ၏။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ ထိုစကားသင့်စွ၊ ဤဒေသနာ၌ ရှေးဦးစွာ အဇိတမေးသောပြဿနာတို့၌ အနက်အား အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သော သဒ္ဒါကဲ့သို့ မဟုတ်၊ ထိုရဟန္တာ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ တစ်ခုသောဝိသဇ္ဇနာသည် မဟုတ်၊ စင်စစ်အားဖြင့် အဖြေတို့သည် များကုန်၏။ ပြဿနာတို့သည် များကုန်၏။ တစ်ခုသောအမေးအဖြေသည် သာလျှင် မဖြစ်။ အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မေးအံ့၊ ရှေးပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဖြေအပ်၏။ ဤဒေသနာတို့တွင် လေးခုမြောက်ဖြစ်သော အဇိတပြဿနာ၌ သဘောအားလျော်စွာ ရှာအပ်သော ပုဒ်တို့၏ စပ်ခြင်းဖြင့် အဖြေတို့သည် ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အဟုတ်အမှန်ဖြစ်သော အမေးအဖြေကို ရှာမှီး၏။ တစ်ဖန် ဤဒေသနာ၌ အကြင်ပုစ္ဆာကို အကြင်သူသည် ဤသို့ မေး၏။ ထိုဒေသနာ၌ ဤမေးသော အခြင်းအရာသည် ဖြစ်၏။ အန္တောဇဋ္ဌာ ဗဟိဇဋ္ဌာဟူသော အကြင်ဂါထာသည် ရှိ၏။ ဤဂါထာကို အမေးအဖြေဖြင့် ရှာမှီးအပ်၏။ အဖြေသည် အဘယ်မှာနည်း၊ ဤသို့ မေးသည်ရှိသော် သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော ဟူသော ဂါထာကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ဖြေတော်မူ၏။

ထိုဂါထာ၌ စိတ်ရှိသမာဓိကိုပွားရခြင်းဖြင့် သမထမည်၏။ ပညာကိုအဖန်တလဲလဲ ပွားခြင်းဖြင့် ဝိပဿနာမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ဤသို့ သိအပ်၏။ အကြင်ဓမ္မတို့ကို သမထဖြင့် လည်းကောင်း ဝိပဿနာပညာဖြင့်လည်းကောင်း ပယ်အပ်ကုန်၏။ ထိုသံကိလေသဓမ္မတို့သည် အန္တောဇဋ္ဌလည်းမည်ကုန်၏။ ဗဟိဇဋ္ဌလည်းမည်ကုန်၏။ ထိုဒေသနာ၌ အဖြေကား သမထဖြင့် ရာဂကို ပယ်အပ်၏။ ပညာဖြင့် အဝိဇ္ဇာကို ပယ်အပ်၏။ အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုလျှင် မှီရာရှိသော ရာဂသည် အန္တောဇဋ္ဌာမည်၏။ အပသန္တာန်လျှင် မှီရာရှိသော ရာဂသည် ဗဟိဇဋ္ဌာမည်၏။ အဇ္ဈတ္တကို မှီသော အကြင်သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ရှိ၏။ ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် အန္တောဇဋ္ဌာမည်၏။ ဗဟိရသန္တာန်ကိုမှီကုန်သော ခြောက်ဆယ့်တစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။ ထိုခြောက်ဆယ့်တစ်ပါးကုန်သော ဒိဋ္ဌိတို့သည် ဗဟိဇဋ္ဌာမည်ကုန်၏။ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ကိုမှီသော မိစ္ဆာအယူဟူသော အဖို့ဖြင့် အကြင်မြွေးယှက်ခြင်းအထုံးအဖွဲ့သည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဤသည်ကား ဇဋ္ဌာမည်၏။ အကျဉ်းအားဖြင့်သိအပ်သော စကားသည် ထိုရှေးနည်းအတူတည်း။ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ မှီ၍ဖြစ်သော အမှတ်မရှိသော တဏှာသည်လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤတဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိသည် အန္တောဇဋ္ဌာမည်၏။ အပသန္တာန်၌မှီသော အမှတ်မရှိသော တဏှာသည်လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤတဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိသည် ဗဟိဇဋ္ဌာမည်၏။

အကြင်အကြောင်းဖြင့် နတ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို “စတုစက္ကံ နဝဒ္ဓါရံ” ဟူသော ဂါထာဖြင့် မေး၏။ ထိုသို့မေးလျှောက်ရာ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် “ဆေတွာ နဒ္ဓိံ ဝရတ္တံ စ”

ဟူသောဂါထာဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ဤမဂ္ဂသစ္စာကို ဖြေတော်မူ၏။ ဤဖြေခြင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ညွှန်းပြအပ်သော ရှေးဂါထာဖြင့် ဤကိလေသာ၌ နှိုင်းယှဉ်သောအားဖြင့်သိအပ်၏။

ထိုစကားသည် မှန်၏။ စတုစက္ကံဟူသည်ကား လက်နှစ်ဖက်၊ ခြေနှစ်ဖက်အားဖြင့် လေးပါးဖြစ်ကုန်၏။ နဝဒ္ဒါရုံဟူသည်ကား ကိုးပါးသောအမာဝတို့တည်း။ နည်းတစ်ပါးကား စတုစက္ကံဟူသည်ကား ဥပါဒါန်လေးပါးတို့တည်း။ ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဘဝသည် ဖြစ်၏။ ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝသည် ချုပ်၏။ နဝဒ္ဒါရုံဟူသည်ကား ကိုးပါးသော မာနဝိမတည်း။ ထိုစကားသည် မှန်၏။ မာနသဘောရှိသောသူအား သေယျမာန်ဖြင့် ဆင်းရဲခြင်းသည် ဖြစ်၏။ သူတစ်ပါးအားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော တိကတို့သည် ပြည့်စုံ၏။ ထိုစကားသင့်စွာ ကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ တပ်ခြင်းရှိသော ရာဂသည် တိကနှင့် ယှဉ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ နဒ္ဒိဟူသည်ကား တဏှာကို ဖြေအပ်၏။

ဝရတ္တံဟူသည်ကား မာနကို ဖြေ၏။ ဣစ္ဆာ လောဘော စ ပါပကောဟူသည်ကား ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်၌တပ်ခြင်းရှိသော လောဘသည် ရာဂမည်၏။ ထိုဂါထာ၌ မညီမညွတ်သော လောဘကို ပါပကဟူ၍လည်းကောင်း သမူလတဏှာဟူ၍လည်းကောင်း ညွှန်းပြအပ်၏။ အညာဏမူလကာ တဏှာဟူသည်ကား အရိယမဂ်ကိုသိကြောင်းမဟုတ်သော တဏှာမည်၏။ တဏှာကိုလည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိကိုလည်းကောင်း ပယ်ခြင်း။ တစ်ဖန် တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လေးပါးသောသစ္စာကိုဟောကြောင်း ဓမ္မစက်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း ထိုအကြောင်းနှင့်လည်းကောင်း ယှဉ်ကုန်၏။ သံသရာသို့ လားကြောင်းဖြစ်ကုန်သော အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ညွှန်းအပ်ကုန်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ဤဂါထာအဖြေသည် အမေးနှင့်လည်းကောင်း အဖြေနှင့်လည်းကောင်း ညီညွတ်၏။ အကြင်ဂါထာသည် ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓေနှင့် အကယ်၍ညီသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသို့ညီသည်ရှိသော် ဝေယျာကရိုဏ်းနှင့်တကွ ညီ၏။ အနုဂီတိသည်လည်း ညီ၏။ အကြင်ဒေသနာကိုလျှင် သောဝိစယဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်မျှ လောက်ကုန်သောပုဒ်တို့ကို ချထား၏။ ထိုမျှလောက်ကုန်သောပုဒ်တို့ဖြင့် ရှေးဟောပြီးသည်ကို ထပ်၍ဟော၏။

၄၆။ ရဟန်းတို့. . . အင်္ဂါရှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် တမန်ပြုလုပ်၍ သွားရန် ထိုက်တန်၏။^၁ ဤရှစ်ပုဒ်တို့ကို ချထားအပ်ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ခြောက်ပုဒ်တို့ဖြင့် ဟောပြီးသည်ကို ထပ်၍ဟော၏။

“အကြင်ရဟန်းသည် ကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုတတ်သော ပရိသတ်သို့ ရောက်သော်လည်း မတုန်လှုပ်၊ စကားကိုလည်း မယုတ်စေ၊ သတင်းစကားကိုလည်း မဖုံးကွယ်။

ယုံမှားခြင်းကင်းသော စကားကိုလည်း ပြောဆိုတတ်၏။ မေးမြန်းသော်လည်း အမျက်မထွက်တတ်၊ ထိုသို့သဘောရှိသော ရဟန်းသည် စင်စစ်အားဖြင့် တမန်ပြုလုပ်၍ သွားရန် ထိုက်တန်၏။”^၁

ထိုဒေသနာ၌ကား မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်မျှလောက်ကုန်သောပုဒ်တို့ကို ချထား၏။ ထိုမျှလောက်ကုန်သောပုဒ်တို့ဖြင့် ဟောပြီးသည်ကို တစ်ဖန်ထပ်၍ဟော၏။ ရဟန်းတို့ . . . အင်္ဂါခုနစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော မိတ်ဆွေကောင်းကို ချစ်လည်းချစ်ထိုက်၏။ အလေးအမြတ်လည်း ပြုထိုက်၏ ။ - ဟူသောဒေသနာကို အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဒေသနာကို ခုနစ်ပုဒ်တို့ဖြင့် ထပ်၍ ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ များသော အကြားအမြင်ရှိသော သူသည်လည်း ထပ်၍ဟောတော်မူ၏။ အကျဉ်းအားဖြင့်ဟောအပ်သော ဒေသနာကိုလည်း ထပ်၍ဟောတော်မူ၏။ ပုဒ်ကိုလည်း ဝေနေယျသန္တာန်၌ချထား၏။ များစွာသောဒေသနာကိုလည်းကောင်း ကိုးပါးသောပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း ဝေနေယျသန္တာန်၌ချထား၏။ နည်းသော ဒေသနာကို ထပ်၍ဟောတော်မူ၏။ များသော ဒေသနာကို ထပ်၍ ဟောတော်မူ၏။ ဤဒေသနာကို ထို့ကြောင့် အနုဂီတိဟူ၍လည်းကောင်း ဝိစယဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။ ဤဟာရသည် ဝိစယဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ယုတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။

ဆောင်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ပါဠိတော်တို့၏ အကြင်ဖြစ်ရာကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်အာရုံကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်အကျိုးဆက်ကိုလည်းကောင်း ယုတ္တိရှိသည် မရှိသည်ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ကြောင်းဖြစ်သော ဟာရကို ယုတ္တိဟာရဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။

တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော ဟာရတို့၏ ဒေသနာအားလျော်စွာ စိစစ်သည်အားလျော်စွာ အကြင်ဒေသနာကိုလည်း ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤညွှန်းခြင်းသည် နိဒ္ဒေသမည်၏။ ဤအမေးကို ပါဠိတော်တို့၌ မယှဉ်စေအပ်၊ ဤသို့ ထိုပါဠိတော်၌ အကြင်စုံစမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစုံစမ်းခြင်းသည် ယုတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုစကားသင့်စွာ၊ သတ္တဝါတို့အား ညစ်နွမ်းခြင်းငှာ ဇနကအကြောင်းသည် ရှိ၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းသည် ရှိ၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ဇနကအကြောင်းရှိကုန်သော ဥပနိဿယအကြောင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ညစ်ညူးကုန်လတ္တံ့။ သတ္တဝါတို့အား စင်ကြယ်ခြင်းငှာ ဇနကအကြောင်းသည် ရှိ၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းသည် ရှိ၏။ ဇနကအကြောင်းရှိကုန်သော ဥပနိဿယအကြောင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် စင်ကြယ်ကုန်၏။ အာနန္ဒာ . . . သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မဖြေကြားသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဤသို့ ငါ့အား နှလုံးမသာမယာခြင်းသည် ဖြစ်စေရာ၏။ (ပ) မဖြေဘဲနေခြင်းကို ပြုအပ်၏။ ဤသည် ကား ကိလေသာစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်း၏ ဇနကအကြောင်းသည် အဘယ်နည်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းသည် အဘယ်နည်း၊ သီလကျေးဇူး၏ ဇနကအကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းသည်လည်းကောင်း လေးပါးလေးပါးစီ ရှိကုန်၏။ သူတော်ကောင်းနှင့်အတူတကွနေရခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ အကြင်လျှောက်ပတ်သောအရပ်၌ နေရခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ သူတော်ကောင်းနှင့်အတူတကွနေရခြင်း၊ လျှောက်ပတ်သောအရပ်၌နေရခြင်းသည် ဥပါဒါန် အကြောင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဥပနိဿယအကြောင်းရှိသည်မည်၏။ အကြင်ရှေးကံ ဟောင်းသည် ထိုဇနကကံ၏ အကျိုးမည်၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ထိုဥပနိဿယ အကြောင်းကြောင့် အကြင်မိမိကိုယ်ကို ဆောက်တည်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤဆောက်တည်ခြင်း သည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဤသို့ သီလကျေးဇူးသည် ဇနကအကြောင်းရှိ၏။ ဥပနိဿယ အကြောင်းရှိ၏။ ဤသည်ကား လောကီသီလတည်း။

လောကုတ္တရာဖြစ်သော အကြင်သီလသည်ကား ရှိ၏။ ထိုသီလ၏ သဒ္ဓိန္ဒြေလည်း ကောင်း၊ ဝီရိယိန္ဒြေလည်းကောင်း၊ သမာဓိန္ဒြေလည်းကောင်း ဤသို့ ဣန္ဒြေသုံးပါးတို့သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဤဣန္ဒြေသုံးပါးသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ သတိန္ဒြေ သည်လည်းကောင်း၊ ပညိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း ဇနကအကြောင်းမည်၏။ နိဗ္ဗေဒအဖို့သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပညာဖြင့်၊ အကြင်သီလသည် ဖြစ်၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း အကြင်သီလသည် ရှိ၏။ ထိုသီလကြောင့် ဤမဂ်စေတနာသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဤသောတာပတ္တိမဂ်သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ တစ်ဖန် သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဿဒ္ဓိသည်လည်းကောင်း၊ ပီတိသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် လည်းကောင်း ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ အကြင်သုခသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ထို့ကြောင့် သမာဓိက္ခန္ဓာသည် ဇနကအကြောင်းရှိ၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းရှိ၏။ တည်ကြည် သောသူသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ အကြင်ကြောင့်သိ၏။ ဤသိခြင်းသည် ပညာမည်၏။

ထိုသိခြင်း၏ မိမိကိုယ်၌ အသင့်နှလုံးသွင်းကြောင်းဖြစ်သော သူတစ်ပါးမှဖြစ်သော ဒေသနာသံ သည်လျှင် ဇနကအကြောင်းလည်းမည်၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းလည်းမည်၏။ ဤသို့ ဤသုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့သည် ဇနကအကြောင်းရှိကုန်၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းရှိကုန်၏။ ဤသို့ ပညာတို့သည် ခုနစ်ပါးတို့တည်း။ ခုနစ်ပါးကုန်သော အဖြေတို့၌လည်းကောင်း ပါဠိတို့၌ လည်းကောင်း မယှဉ်။ ဤသည်ကား ယုတ္တိဟာရမည်၏။ ထိုယုတ္တိဟာရကို လေးပါးကုန်သော မဟာပဒေသတို့၌ မှတ်အပ်၏။

၄၇။ ထိုဟာရတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။

မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဟောတော်မူအပ်သော တရား၏လည်း အကြင်နီးစွာသောအကြောင်းကို ဆိုအပ်၏။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် အကြင်မျှလောက်ကုန်သော ခပ်သိမ်းကုန်သောတရားတို့၏^၁ အကြင်ပဒဋ္ဌာန အစီအရင်သည် ရှိ၏။ ဤအစီအရင်သည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရ၌ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့သည် ကာမရာဂ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူတို့အား ကာမရာဂသည် ဖြစ်လည်းဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်လည်းဖြစ်လတ္တံ့၊ ငါးပါးကုန်သော ထိုရုပ်တို့၌ ထိုအာယတနတို့၌ အကြင်ကာမရာဂ တို့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်ဆဲ၊ ဖြစ်ကုန်ပြီး၊ ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ ထိုကာမတရားတို့မှ ကြည်၍ ကာမရာဂ၏ နီးစွာသော အကြောင်းသည် မရှိ။ ဤသို့ ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ငါးပါးကုန်သော ကာမဂုဏ် တို့သည် ကာမရာဂ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ငါးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့သည် ရူပရာဂ ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ မနိန္ဒြေသည် ဘဝရာဂ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ခြောက်ဆယ့်တစ်ပါး ကုန်သော ဒိဋ္ဌိတို့သည် ဒိဋ္ဌိ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ကာမဓာတ်သည် ကာမရာဂ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အရူပဓာတ်သည် အရူပရာဂ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ သုခသညာသည် ကာမရာဂ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

ဗျာပါဒသညာသည် ဗျာပါဒ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အဆင်အခြင်မရှိသော အဖြစ်သည် ပြင်းစွာတွေဝေခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကိုးပါးကုန်သော ရန်ပြီး ဖွဲ့ခြင်းတို့သည် ဗျာပါဒ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကိုးပါးအပြားရှိသော မာနသည် မာန၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ သုခဝေဒနာသည် ရာဂါနုသယ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ဒုက္ခဝေဒနာသည် ပဋိဃာနုသယ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာသည် အဝိဇ္ဇာနုသယ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်

၁။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ (မိုးထိ၊သျှ။နာ-၁၃၇။) သဗ္ဗဓမ္မေ (ပေဋကော။ ၂၂၉။)

သည်လည်းကောင်း၊ မုသာဝါဒသည်လည်းကောင်း၊ လောဘ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ပါဏာတိပါတသည်လည်းကောင်း၊ ပိသုဏဝါစာသည်လည်းကောင်း၊ ဖရုသဝါစာသည်လည်းကောင်း၊ ဗျာပါဒ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရသည်လည်းကောင်း၊ သမ္ပပ္ပလာပသည်လည်းကောင်း၊ မောဟ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ဘဝသည်လည်းကောင်း၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာသည်လည်းကောင်း၊ ငါဟု-မာန်မူခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဗာဟိရအာရုံတို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်းသည် ငါ၏ကိုယ်ဟု ထင်မှတ်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကိုယ်အား ကပ်ငြိခြင်းသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကာယိကဒေါသသည် ဒေါသ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ကိလေသာဟူသော ဖန်ရည်သည် လောဘ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အကြင်အကြင်သို့သောအာရုံဖြင့်လည်းကောင်း၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနုသယဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကြင်အကြင်သို့သော ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရားသည် ဖြစ်၏။ ထိုတရားသည် ထိုအာရုံစသည်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ထိုအာရုံနှင့် တကွ ထိုတရားသည် ဖြစ်၏။

ဥပမာအဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား - လူသည် ရှေးဖြစ်သော ခြေ၏ နီးစွာသော အကြောင်းကို မရသည်ရှိသော် နှစ်ခုမြောက်သောခြေကို ကြွ၏။ ထိုသူသည် နောက်ခြေကို ရုပ်၏။ အကြင်သူသည် နှစ်ခုမြောက်သောခြေ၏ နီးစွာသောအကြောင်းကို အကယ်၍မရသည် ဖြစ်အံ့၊ တစ်ပါးသော ခြေကို ကြွ၏။ ထိုသူအား အကြင်ဥပနိဿယအကြောင်းသည် အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော် ကုသိုလ်လည်းဖြစ်သော အကုသိုလ်လည်းဖြစ်သော အဗျာကတ လည်းဖြစ်သော တရားသည် နီးစွာသောအကြောင်းကို မရသည်ရှိသော် မဖြစ်။ အကြင်အခြင်း အရာဖြင့် ယှဉ်သော သဘော၏ ယောနိကို ရခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤယောနိကို ရခြင်းကို ပဒဋ္ဌာန-ဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၄၈။ ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။

တစ်ခုသောတရားကို ဟောအပ်သည်ရှိသော် အကြင်တရားတို့သည် တူသော လက္ခဏာရှိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံကုန်သော တရားတို့ကို ဟောအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဟာရသည် လက္ခဏဟာရမည်၏။

ယေသဉ္စ သုသမာရဒ္ဓါ၊ နိစ္စံ ကာယဂတာသတိဟူသော ဤဂါထာဖြင့် ဟောအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ကာယဂတာသတိ၌ ဝေဒနာလျှင်အာရုံရှိသော သတိကိုလည်းကောင်း၊ စိတ်လျှင် အာရုံရှိသော သတိကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာအစရှိသော ဓမ္မဟုဆိုအပ်သော တရား

အပေါင်းလျှင် အာရုံရှိသော သတိကိုလည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့တွင် တစ်ခုသော သတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် ဟောအပ်၏။ ထိုစကားသည် မှန်၏။ စိတ်သည် တစ်ခုသော ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၌ မဖြစ်၊ အထူးထူးအပြားပြားကုန်သော ဂတိတို့၌ ဖြစ်၏။ ကာယဂတာသတိကို ဟောအပ်သည်ရှိသော် ဝေဒနာကိုအာရုံပြု၍ဖြစ်သော စိတ်ဓမ္မကိုအာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိကို လည်း ဟောအပ်၏။ မှန်၏။ ကာယဂတာသတိကို ပွားအပ်သည်ရှိသော် လေးပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့သည် ဘာဝနာပွားခြင်းသို့ မရောက်ကုန်သည်ကား မဟုတ်ကုန်၊ ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ ထိုသတိပဋ္ဌာန်နှင့်တူကုန်သော တရားတို့ကို ဟောအပ်ကုန်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ဟောအပ်ကုန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။

သစ်တ္ထပရိယောဒါပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနဿာသနံဟူသော ဂါထာဖြင့် စိတ်၌ စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ စိတ်ကို ဟောအပ်သည်ရှိသော် ရုပ်ကိုလည်း ဟောအပ်၏။ ဤနာမ်ရုပ်သည် ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာမည်၏။ ထို့ကြောင့် မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်း၌ အကြင်အကြင်ဝိပဿနာသည် ဖြူစင်စေ၏။ ထိုဖြူစင်ကြောင်းဘာဝနာစိတ်သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ အကြင်မဂ်တရားဖြင့် ဖြူစင်စေ၏။ ထိုမဂ်တရားသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ အကြင်ကြောင့် ကိလေသာ၏ဖြူစင်ရာ နိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ စက္ခုပသာဒကိုလည်းကောင်း၊ ရူပါရုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ စွဲ၍ စက္ခုဝိညာဉ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌ တကွဖြစ်ခြင်းရှိသော ဝေဒနာလည်းကောင်း၊ သညာလည်းကောင်း၊ စေတနာလည်းကောင်း၊ ဖဿလည်းကောင်း၊ မနသိကာရလည်းကောင်း၊ ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော ထိုတရား တို့သည် ဖြစ်ခြင်း၌ အမှတ်အားဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိကုန်၏။ အကြင်သူသည်လည်း ရုပ်၌ ငြီးငွေ့၏။ ထိုသူသည် ဝေဒနာ၌ ငြီးငွေ့၏။ သညာ၊သင်္ခါရ၊ဝိညာဉ်တို့၌လည်း ထိုသူသည် ငြီးငွေ့၏။ ဤသို့ တူသောလက္ခဏာရှိကုန်သော အကြင်တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုတရား တို့တွင် တစ်ခုသောတရားကို ညွှန်းပြအပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ညွှန်းပြအပ် ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤတူသောလက္ခဏာအားဖြင့်ပြခြင်းကို လက္ခဏဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။

ဝိဂြိုဟ်ဆိုခြင်း၌ အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗျူနပဒခြောက်ပါးလည်း ကောင်း၊ တရားဟောခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ပါဠိတော်၏နိဒါန်းဟူသော တရားကိုယ် ဝတ္ထုရှိသော အလို၌လိမ္မာခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒေသနာ၏ ရှေ့နောက်စပ်ခြင်း၊ ပုဒ်၏ ရှေ့နောက်စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော အလို၌လိမ္မာခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ ဖြစ်သော အကြင်ဟာရသည် ရှိ၏။ ဤဟာရသည် စတုဗျူဟဟာရမည်၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် နိရုတ္တိသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်ပဋိသန္ဓိဒါဏ်သည် ရှိ၏။ ထိုပဋိသန္ဓိဒါဏ်ကို အဘယ်သို့ ရှာအပ်သနည်း။ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ကောဒသဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်၏။ တစ်ဆယ့်တစ်ပါး ကုန်သော အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် လျင်စွာ ဈာန်သမာပတ်တရားတို့၌ မြတ်သော အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ အနက်၌လိမ္မာခြင်းသည်လည်း ဖြစ်၏။ ပါဠိ၌လိမ္မာခြင်းသည်လည်း ဖြစ်၏။ ဝိဂြိုဟ်ဆိုခြင်း၌လိမ္မာခြင်းသည်လည်း ဖြစ်၏။ မိန်းမဟူသောပညတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ၌ လိမ္မာသည်လည်း ဖြစ်၏။ ယောက်ျားဟူသော ပညတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ၌လိမ္မာသည်လည်း ဖြစ်၏။ နပုန်းဟူသော ပညတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ၌ လိမ္မာသည်လည်း ဖြစ်၏။ အတိတ်ကာလ ကို ဟောသောသဒ္ဓါ၌ လိမ္မာသည်လည်းကောင်း၊ အနာဂတ်ကာလကို ဟောသောသဒ္ဓါ၌ လိမ္မာသည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို ဟောသောသဒ္ဓါ၌ လိမ္မာသည်လည်းကောင်း။ တစ်ခုသောအလိုဖြင့် လိမ္မာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အထူးထူးသောအလိုဖြင့် လိမ္မာခြင်းသည် လည်းကောင်း ဖြစ်၏။

အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကို အဘယ်သို့ ဟောသနည်း။ မိန်းမဟူသောပညတ်ကို ဟောသော သဒ္ဓါဖြင့်၊ ယောက်ျားဟူသော ပညတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါဖြင့်၊ နပုန်းဟူသော ပညတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါဖြင့် အဘယ်သို့ ဟောအပ်သနည်း။ အလုံးစုံသော သုတ်ကို အကြင် အခြင်းအရာဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ ထိုသုတ်ကို သဒ္ဓါအားဖြင့် ဝိဂြိုဟ်၌လိမ္မာသောအားဖြင့် သုတ်၏ အကြင်ကောင်းစွာဝိဂြိုဟ်ဆိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ငြိုငြင်သဖြင့် သိအပ်သောဝိဂြိုဟ်ဆိုခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ အကြင်သူသည် ထိုနှစ်ပါးသော ဝိဂြိုဟ် ဆိုခြင်းကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်၏။ ဤသို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဤသုတ်ကို တင်အပ်၏။ ဤသုတ်ကိုလည်း မတင်အပ်။ ဤအလုံးစုံကို နိရုတ္တိကောသလ္လဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၄၉။ ထိုစတုဗျူဟဟာရ၌ အဓိပ္ပါယ်ကောသလ္လသည် အဘယ်နည်း။ အကြင် အကြောင်းဖြင့် ဟောအပ်သော အလုံးစုံသောသုတ်၏ အလှည့်အကြိမ်သည် ရောက်၏။ ဤအလှည့်အကြိမ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောအပ်၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။ ဥဒါဟရုဏ် အဘယ်နည်းဟူမူကား - အပ္ပမာဒေါ အမတ် ပဒံ၊ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ ဤသို့အစရှိသော ဂါထာတည်း။ ဤဂါထာ၌ ဘုရားရှင်၏ အလိုကား အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် မသေရာ နိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင် အလိုရှိကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မမေ့မလျော့ကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကုန်လတ္တံ့၊ ဤသည်ကား အဓိပ္ပါယ်မည်၏။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား သေရမည့်အခါကို မလွန်မြောက်နိုင်၊ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ် (တို့)သည် ထိုသေခါနီးအခါဝယ် ယုတ်မာသောအယုတ်တရား၌ မဖြစ်ကုန်။

မဂ်လေးပါးကို ရှာတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဒနာကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ကိလေသာဟူသော မြူကို ခါတွက်ပြီးသောသူသည် အာသဝေါတရားတည်းဟူသော ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်၏။

ဤဟာရတို့တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုကား အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် ဆင်းရဲ၌ မသာယာတတ်ကုန်၊ ထိုသူတို့သည် ဒုက္ခကုန်ခြင်းငှာ လုံ့လကို အားထုတ်ကုန်လတ္တံ့၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား ထိုဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်မည်၏။ ဤသို့ ဂါထာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖြေရာဖြေကြောင်းပါဠိဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤသုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း သက်သေတို့ကို ဟောအပ်ကုန်သည်ရှိသော် အကြင်တပည့်သားသည် ဤသို့ လောကုတ္တရာတရားနှင့် လျော်သော အကျင့်ကို ကျင့်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတပည့်သားကို အလိုရှိအပ်၏။ ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကို ဒေသနာဓိပ္ပါယ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပုဗ္ဗာပရာနုသန္နိသည် အဘယ်နည်း။ ဂါထာ၌လည်းကောင်း သုတ်တို့၌လည်းကောင်း ရှစ်ဆယ်ကုန်သော အကြင်ပုဒ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုပုဒ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့လည်း ဤဟောတော်မူတိုင်း ထိုဂါထာ၏လည်းကောင်း သုတ်၏လည်းကောင်း ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော အကြင်ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော အကြင်ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ထိုပုဒ်တို့ကို ပေါင်းအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ထိုပေါင်းခြင်းကို ရှေ့နောက်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟူ၍ သိအပ်၏။ ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်ကုန်သော အကြင်တစ်ခုသော ဂါထာသည်လည်းကောင်း၊ နှစ်ခုကုန်သော ဂါထာတို့သည်လည်းကောင်း၊ သုံးခုကုန်သော ဂါထာတို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ထိုဂါထာ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသတို့ကို ဟောအပ်ကုန်သောပုဒ်တို့အား မဟောအပ်ကုန်သော ဂါထာတို့ဖြင့် မပြအပ်သော အနက်သည် ဖြစ်၏။ ထိုအနက်ကို နှိုင်းယှဉ်အပ်၏။ အကြင်သုတ်သည် ရှိ၏။ ထိုသုတ်ကို အလုံးစုံအားဖြင့်လျှင် ဤသို့ ရှာမှီးသော ထိုသူ၏ ရှာမှီးခြင်းသည်လည်းကောင်း ယုံမှားခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အပြားအားဖြင့် သိခြင်းတို့ကို တစ်ပါးသောသုတ်၌ ရှာမှီးအပ်၏။ ဤအလုံးစုံကို ပုဗ္ဗာပရာနုသန္နိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ကောသလ္လဟူသည်ကား တရားကိုယ်အားဖြင့် နိဒါနကောသလ္လကိုလည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါအားဖြင့် နိရုတ္တိကောသလ္လကိုလည်းကောင်း၊ ဒေသနာဓိပ္ပါယ် ကောသလ္လကိုလည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္နိ ကောသလ္လကိုလည်းကောင်း ရှာအပ်၏။ ထိုရှာခြင်း၌ ထိုသုတ်၏ ဂါထာတို့ကို ရှာအပ်ကုန်သည်ရှိသော် နိဒါန်းကို ရသည်မူလည်းဖြစ်စေ မရသည်မူလည်းဖြစ်စေ အနက်ကို ညွှန်းပြအပ်၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် နိဒါနကောသလ္လကို အတ္ထကောသလ္လကို ပြအပ်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤပုဒ်တို့ဖြင့် အနက်ကို ရှာသည်ရှိသော် ဟုတ်မှန်တိုင်း ထက်ဝန်းကျင်မှ ရှာမှီးအပ်သည် ဖြစ်၏။ တစ်နည်းကား တရားကိုယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း နိဒါန်းအားဖြင့်လည်းကောင်း

အလုံးစုံကို ရှာမှီးအပ်၏။ အကြင်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်သဒ္ဒါကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်ဝိဂြိုဟ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေ့နောက်ဖြင့် လွန်ကဲသော ဤအနုသန္ဓေကိုလည်းကောင်း ဤသုတ်အနက်ဖြင့် ဖွင့်အပ်၏။ ဤအလုံးစုံသည် စတုဗျူဟဟာရမည်၏။

၅၀။ ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဋ္ဋဟာရသည် အဘယ်နည်း။

တစ်ခုသော နီးစွာသောအကြောင်း၌ ရှာမှီး၏။ မိမိမှကြွင်းသော ပဋိပက္ခအဖြစ် သည် ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို လည်စေ၏။ ထိုဟာရသည် အာဝဋ္ဋဟာရ မည်၏။

ဥဒါဟရဏ်အဘယ်နည်းဟူမူကား၊ ဥန္နဋ္ဌာနံ ပမတ္တာနန္တိ ဂါထာယော အစရှိသည်တည်း။ အကြင်မေ့လျော့ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤမေ့လျော့ခြင်းသည် အဘယ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်သနည်း။ ကုသိုလ်တရားတို့၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ကုသိုလ်တရား ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည် ကား အဘယ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်သနည်း၊ အကုသိုလ်တရားကိုမှီဝဲခြင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ အကုသိုလ်တရားကို မှီဝဲခြင်းသည် အဘယ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်သနည်း၊ ကုသိုလ်တရားကို မှီဝဲခြင်း ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ကုသိုလ်တရားကို မှီဝဲခြင်းသည် အဘယ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်သနည်း၊ ကိလေသာဝတ္ထုကို မှီဝဲခြင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ဤသို့မေးသည်ရှိသော် ပမာဒဖြင့် မောဟ အသင်းအပင်း၌ ဒိဋ္ဌိသည် ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ဆန္ဒရာဂအသင်းအပင်း၌ အဝိဇ္ဇာသည် ပဒဋ္ဌာန် မည်၏။ ထိုစကား၌ တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း၊ တဏှာသည် ကာမာသဝလည်းကောင်း၊ ဘဝါသဝလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌာသဝလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသဝလည်း ကောင်း ဤသို့ အာသဝေါလေးပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် စိတ်၌ ရှိ၏ဟူ၍ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်တို့တွင် မြဲ၏ဟူ၍ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၌ အာရုံ၏အရသာကို ဆောင်ခြင်းဖြင့် ကာမာသဝမည်၏။ ဥပပတ္တိဘဝတို့၌ ကပ်ငြိခြင်းသည် ဘဝါသဝမည်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ရူပကာယသည် ကာမာသဝ၏လည်းကောင်း၊ ဘဝါသဝ၏လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ နာမကာယသည် ဒိဋ္ဌာသဝ၏လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသဝ၏လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။

ထိုလေးပါးသော အာသဝတို့တွင် ကပ်ငြိခြင်းဖြင့် အဇ္ဈတ္တကိုဆောင်ခြင်းသည် ကာမာသဝ၏ လက္ခဏာမည်၏။ တောင့်တခြင်း၊ ထုံးဖွဲ့ခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်းကာယသင်္ခါရသည် ဘဝါသဝ၏ လက္ခဏာမည်၏။ မှားသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မှားသော အားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌာသဝ၏ လက္ခဏာမည်၏။ တရားတို့၌ ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပညာအဆင်အခြင်မရှိခြင်းသည်လည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာသဝ၏ လက္ခဏာမည်၏။ ဤလေးပါးကုန်သော အာသဝတို့သည် လေးပါးကုန်သော ဥပါဒါန်တို့သည်

ဖြစ်ကုန်၏။ ကာမာသဝသည် ကာမုပါဒိန်မည်၏။ ဘဝါသဝသည် ဘဝုပါဒိန်မည်၏။ ဒိဋ္ဌာသဝသည် ဒိဋ္ဌပါဒိန်မည်၏။ အဝိဇ္ဇာသဝသည် အတ္တဝါဒုပါဒိန်မည်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤဥပါဒိန်တို့ဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် အဝိဇ္ဇာသဝကို စိတ္တာနုပဿနာ၌ ပယ်အပ်၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာသဝသည် စိတ်၌ စိတ်ကိုအာရုံပြု၍ အဖန်လဲလဲရှုသည်ရှိသော် ပျောက်၏။ ဒိဋ္ဌာသဝကို ဓမ္မာနုပဿနာတို့၌ ပယ်အပ်၏။ ထိုဒိဋ္ဌာသဝသည် ဒုက္ခသစ္စာစသော ဓမ္မတို့၌ ဓမ္မကို အာရုံပြု၍ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ရှိသော် ပျောက်၏။ ဘဝါသဝကို ဘဝကိုတောင့်တခြင်း၌ ပယ်အပ်၏။ ထိုဘဝါသဝသည် ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာကိုအာရုံပြု၍ အဖန်တလဲလဲရှုသည်ရှိသော် ပျောက်၏။ ကာမာသဝကို ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၌ ပယ်အပ်၏။ ထိုကာမာသဝသည် ကိုယ်၌ ကိုယ်ကိုအာရုံပြု၍ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ရှိသော် ပျောက်၏။ ထိုလေးပါးသော အာသဝတို့တွင် ကာယာနုပဿနာသည် ဒုက္ခအရိယသစ္စာသို့ ဆည်းကပ်၏။ ဝေဒနာနုပဿနာသည် ငါးပါးကုန်သောဣန္ဒြေတို့တွင် သုခိန္ဒြေအားလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခိန္ဒြေအားလည်းကောင်း၊ သောမနဿိန္ဒြေအားလည်းကောင်း၊ ဒေါမနဿိန္ဒြေအားလည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခိန္ဒြေအားလည်းကောင်း ကျေးဇူးပြုလျက် သတ္တဝါတို့၌ ကိလေသာ၏ကျက်စားရာအာရုံဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သမုဒယသစ္စာသို့ ဆည်းကပ်၏။ စိတ်၌ စိတ္တာနုပဿနာသည် နိရောဓသစ္စာသို့ ဆည်းကပ်၏။ ဓမ္မာနုပဿနာတို့၌ ဓမ္မာနုပဿနာသည် မဂ္ဂသစ္စာသို့ ဆည်းကပ်၏။ အကြင်ကြောင့် ဝဋ်၌မွေ့လျော်ကုန်သော မေ့လျော့ကုန်သော ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ ပြအပ်ကုန်သော အာသဝေါတရားတို့သည် တိုးပွားကုန်၏။ ထို့ကြောင့် လေးပါးကုန်သော မဂ်တို့တွင် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် အလုံးစုံကုန်သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။

ထိုစကားသည် မှန်၏။ ဒုက္ခသစ္စာလည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာလည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာလည်းကောင်း ဤသစ္စာတို့ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်သိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်မြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ရှာအပ်ကုန်၏။ အကြင်မျှလောက် ထိုအကုသိုလ်၏ လားရာသည် ရှိ၏။ ထိုအကုသိုလ်မှ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ရှာလျက် ထိုကိလေသာတို့ကို ဆောင်ခြင်းဖြင့် လည်း၏။ ဤအခြင်းအရာကို အာဝဇ္ဇဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤအတူ ဝေါဒါန်ဓမ္မတို့ကို ရှာအပ်ကုန်၏။ အကုသိုလ်ဓမ္မ၌ လာခြင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။

ထိုစကား၌ အာဝဇ္ဇဟာရ၏ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား သတိ၏ထင်ခြင်းတို့လည်းကောင်း၊ ဝိပလ္လာသတို့လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်လေးပါးတို့လည်းကောင်း၊ သက္ကာယကိုဖြစ်စေခြင်း၌ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်လည်းကောင်း၊ သက္ကာယ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်

လည်းကောင်း ဤသည်လျှင် ဖြစ်ရာတည်း။

၅၁။ ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အမှတ်မဲ့တစ်ပါးပါးကို ဝေဖန်ခွဲခြမ်း၍ ဖြေရာဖြေကြောင်းကို ဝိဘတ္တိဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဥပမာအဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား တစ်ဖန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် လာပြီးသည်လည်း ဖြစ်၏။ မလာသည်လည်းဖြစ်၏။ ပြဿနာကို မေးသည်ရှိသော် ဆို၏။ ဤသို့မေးခြင်း၊ဆိုခြင်းသည် တစ်ယောက်သောသူ၏ အလိုဖြင့် စိုးစဉ်းမျှသောအဖြေသည် မဟုတ်၊ ဤသို့ဝေဖန်ခြင်းကို ဝိဘတ္တိဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ တစ်ခုတစ်ခုကို အကြင်ဆန့်ကျင် ဘက်ဖြင့်ညွှန်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤညွှန်းခြင်းကို ပရိဝတ္တနဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အကြင်အခြင်း အရာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိကဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိဇ္ဈိက္ခာ ဟောတိ - ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်၏။ ကောင်းသောအယူရှိသော ယောက်ျားမြတ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား မှားသောအယူသည် ကျေပျောက်သည် ဖြစ်၏။ အကျယ်အားဖြင့် သိအပ်၏။ အလုံးစုံကုန်သော မဂ္ဂင်တို့ကို ရှာအပ်ကုန်၏။ ဤပဋိပက္ခအားဖြင့် ဆောင်ခြင်းကို ပရိဝတ္တနဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝစနဟာရသည် အဘယ်နည်း။

များစွာကုန်သော ဝေဝစင်တို့ဖြင့် တစ်ခုသော ဓမ္မကို ပြအပ်၏။ အကြင်သူသည် သုတ်၌ သိ၏။ ထိုသူသည် သုတ်ကိုသိသူမည်၏။ ထိုဟာရသည် ဝေဝစနဟာရမည်၏။

ဥဒါဟရုဏ်အဘယ်နည်းဟူမူကား - မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာကို တစ်ခုသော ဝတ္ထု၌ အထူးထူးအပြားပြားဟောအပ်သော ဝေဝစင်ဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်၏ - “သာရိပုတ္တရာသည် ကြီးသော ပညာရှိ၏။ ရွှင်သော ပညာရှိ၏။ လျင်သော ပညာရှိ၏။” ဤသည်ကား ပညာ၏ ဝေဝစင်တည်း။

မဂ္ဂဝိဘင်း၌ နိယျာနအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ခုတစ်ခုသော မဂ္ဂင်ကိုလည်းကောင်း ဝေဝစင်တို့ဖြင့် ပြသကဲ့သို့ ထို့အတူ အဝိဇ္ဇာဝေဝစင်ကို ပြအပ်၏။ အကုသိုလ်မူလသည် တစ်ခုတည်း၊ ထိုထိုဇနပုဒ်တို့၌ ထင်ရှားရှိသော ထိုဝေဝစင်ကိုသာလျှင် ထိုထိုဝေဝစင်ဖြင့် သိကုန်၏။ ထိုစကား သင့်စွာ၊ ဤလူအပေါင်းသည် အကြင်ဝေဝစင်ကို ခေါ်ဝေါ်ခြင်းရှိ၏။ ထိုဝေဝစင်ကိုသာလျှင် သိအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝေဝစင်မှတစ်ပါးသောပုဒ်သည် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ မကပ်ရောက်။ သဗ္ဗကာမဇဟဿ ဘိက္ခုနော-ဟူသော ပုဒ်၌ ကာမဟူသော ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြင့်။ အကြင်သူအား ယုံမှားခြင်းသည် ကူးမြောက်ခြင်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထိုကာမ၌သာလျှင် ယုံမှား၏။ ဤသို့သိအပ်၏။ ကြားဖူးသော သူအား ခေါ်၏။ ရှေးဦးစွာ တပ်နှစ်သက်ကုန်၏။ ထိုကာမ၌သာလျှင် တပ်နှစ်သက်ခြင်းရှိကုန်၏။

ဟူ၍ ခေါ်၏။ ဤသို့ သုတ်၌ အကြင်တရားကို ဟောအပ်၏။ ထိုဟောအပ်သောတရားကို ရှာမှီးခြင်းသည် “အဘယ်မည်သောဓမ္မ၏ ရှာမှီးခြင်းမည်သနည်း၊ ဤအမည်သည် အဘယ်၏ အမည်နည်း၊ ဤဝေဝုဏ်သည် အဘယ်သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုဏ်မည်သနည်း။” ဤသို့မေးရာ၌ ဘုရားရှင် တို့သည် အကြင်အကြင်ဝေဝုဏ်တို့၏ အကြင်သဒ္ဒါသည် ဖြစ်၏။ ဉာဏ်သက်သည်အားလျော်စွာ ထိုထိုဝေဝုဏ်ဖြင့် ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသဒ္ဒါ၏ ထိုဝေဝုဏ်ကို ရှာအပ်၏။ ဤဟာရသည် ဝေဝစနဟာရမည်၏။

၁၂။ ထိုဟာရတို့တွင် ပညတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဟူသော သုတ်ကို ညွှန်းအပ်၏။ နိက္ခေပပညတ်လည်းကောင်း၊ အကြင်သမုဒယပညတ်လည်း ကောင်း။ ကဗဠိကာရအာဟာရ၌ ဆန္ဒသည် ရှိ၏။ ဝိညာဏ်တည်သည်တိုင်အောင် ရာဂသည် ရှိ၏။ ထိုဝိညာဏ်တို့၌ ဝိညာဏ်ကို ပဘဝပညတ်၌ ပညတ်၏။ အလုတ်အလွေးကို မပြုတတ် သော်လည်း ပြုတတ်သကဲ့သို့သော အာဟာရ၌ ဆန္ဒသည် မရှိ။ (ပ) ပညတ်ကို ခွာ၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ကာမာသဝမှလည်း စိတ်သည် လွတ်၏။ ဘဝါသဝမှလည်း စိတ်သည် လွတ်၏။ အဝိဇ္ဇာသဝမှလည်း စိတ်သည် လွတ်၏။ ဤသို့ ပဟာနပညတ်ကို သိစေ၏။ တဏှာ ယဿ ပုရက္ခတာ ပညာ ပရိဝတ္တတိဟူသော ဂါထာသည် မနာပပညတ်ကို သိစေ၏။ ဧဝံ ပန မနာပပညတ္တိဟူသော ပါဠိဖြင့် တစ်ခုသောတရားကို မြတ်စွာဘုရားသည် သိစေ၏။ ထိုစကား သင့်စွာ တဏှာသည် ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤသို့မဆုံးဖြတ်မှု၍ အလုံးစုံသောအရာတို့၌ တဏှာကို သမုဒယဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်သော ကာမဝိတက်ကို သည်းမခံ၊ ပယ်ဖျောက်၏။ စွန့်၏။ ဤသို့သော အရာ၌ ပဋိက္ခေပပညတ်မည်၏။ ဤသို့ ကုသိုလ်လည်းဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်လည်းဖြစ်ကုန်သော အလုံးစုံကုန်သော တရားတို့တွင် ထိုကုသိုလ်အမည်၏ အကြင်ဓမ္မခေတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ထိုကုသိုလ်စသော ဓမ္မသည်လျှင် ထိုဘဝ၌ ဖြစ်၏။ ထိုကုသိုလ်မှုကြွင်းကုန်သော တရားတို့သည် ထိုကုသိုလ်သို့ အစဉ်လိုက် သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုပညတ်သည် ပရာမီနပညတ်လည်းကောင်း သာမီနပညတ်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ သာမီနပညတ်သည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့ . . . သမာဓိကို ပွားကြ ကုန်လော့၊ ရဟန်းတို့ . . . တည်ကြည်သော ရဟန်းသည် ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိ၏။ “ရုပ်သည် အနိစ္စတည်း” ဤသို့ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိ၏။ ဤပညတ်သည် သာမီနပညတ် မည်၏။ ပရာမီနပညတ်သည်ကား အဘယ်နည်း။ ထိုပညတ်သည် ပညာ၏လည်းကောင်း သီလ၏လည်းကောင်း ပညတ်မည်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် လေးပါးကုန်သော ဈာန်တို့ကို

ပွားကြကုန်လော့။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သမာဓိန္ဒြေသည် ရှိ၏။ နူးညံ့ကုန်သော လေးပါးကုန်သော အကြင်ကုန်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုကုန်လေးပါးတို့သည် သစ္စာလေးပါးနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိ ကုန်၏။ ရတနာသုံးပါးတို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုခြင်းတို့ဖြင့် သမာဓိန္ဒြေသည် စပ်၍ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ကုန်လေးပါးတို့သည် လေးပါးကုန်သော အရိယသစ္စာတို့၌ စပ်၍ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်၏။ ပညိန္ဒြေ သည် အပရာဇိနမည်၏။ သတိပဋ္ဌာန်တို့၌ သမ္ပပ္ပဓာန်တို့၌ ဝီရိယိန္ဒြေသည် အပရာဇိနမည်၏။ ဤသို့ မိမိပြဋ္ဌာန်းရာ၌ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား - မိမိလယ်၌ အစိုးရသော သူကဲ့သို့တည်း။ ထိုဒေသနာ၌ အကြင်ဓမ္မသည် ရှိ၏။ ထိုဓမ္မကိုလျှင် ပညတ်အပ်၏။ ထိုဓမ္မ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့သတ်ခြင်းကို ညွှန်းအပ်၏။ ဤအရာ၌ ဤများသော အခြင်းအရာရှိသော ပညတ်သည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဤတရားကို ပညတ်အပ် သနည်း။ ဤဟာရကို ပညတ္တိဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၅၃။ ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ခြောက်ပါးကုန်သော ဓမ္မတို့၌ ချသွင်းအပ်၏။ အဘယ်ခြောက်ပါးတို့၌ ချသွင်းအပ်သနည်း? ခန္ဓာတို့၌ ဓာတ်တို့၌ အာယတနတို့၌ ကုန်တို့၌ သစ္စာတို့၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့၌ ချသွင်းအပ်၏။ ထိုသို့ချရာ၌ သုတ် သည်လည်းကောင်း၊ ဂါထာသည်လည်းကောင်း၊ ဖြေရာဖြေကြောင်းသည်လည်းကောင်း မရှိ။ ဤသုတ္တအစရှိသည်တို့၌ ခြောက်ပါးသောတရားတို့တွင် တစ်ပါးပါး၌ မထင်။ ဤမျှအတိုင်း အရှည်ဖြင့် အကြင်ခန္ဓာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာယတနတို့ သည်လည်းကောင်း၊ သစ္စာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် အလုံးစုံသော ဒေသနာမည်၏။

ထိုဒေသနာ၌ ငါးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့တွင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရာဂ၊ဒေါသ၊မောဟ တို့၏ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ဝေဒနာတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။ ထိုဝေဒနာသုံးပါးတို့တွင် သုခဝေဒနာ၌ သောမနဿဝေဒနာသည် ဝိစာရနှင့်တကွဖြစ်၏။ ဒုက္ခဖြစ်သော ဝေဒနာ၌ ဒေါမနဿသည် ဝိစာရနှင့်တကွဖြစ်၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် ဝိစာရနှင့်တကွ ဖြစ်၏။ တစ်ဖန် ထိုဝေဒနာတို့တွင် အကြင်ခံစားခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤခံစားခြင်း သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ခန္ဓာတို့တွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ ထိုခံစားခြင်း၌ ကိုယ်သည် မေ့လျော့ သောသူကို ကပ်၍ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ထိုကာယသည်လည်း သင်္ခါရသို့ရောက်သည်ရှိသော် နှစ်ပါး သောအပြားအားဖြင့်လည်း ဘဝင်သို့ ချသွင်းခြင်းရှိသော ကံသည်လည်းကောင်း၊ ပုညာဘိသင်္ခါရ တို့သည်လည်းကောင်း၊ အပုညာဘိသင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း၊ အာနုညာဘိသင်္ခါရတို့သည် လည်းကောင်း သုံးပါးကုန်သော သင်္ခါရတို့သည်လည်း အကြောင်းဖြစ်ကုန်၏။ အလုံးစုံ ရာဂရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်၏။ ကင်းသော ရာဂရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား မဖြစ်၊ ဒေါသကို ပြုပြင်ခြင်း

လည်း ရှိကုန်၏။ မကင်းသော ရာဂရှိသောသူသည် စေ့လည်းစေ့ဆော်၏။ ပြုလည်းပြုလုပ်၏။ ကင်းသော ရာဂရှိသောသူသည်ကား စေ့ဆော်၏။ ပြုပြင်ခြင်းမရှိ။ ပူသော အကြင်ဝရဇိန်သည် ထင်း၌လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်၌လည်းကောင်း၊ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသောအရပ်၌လည်းကောင်း ကျသည်ရှိသော် ခွဲလည်းခွဲ၏။ လောင်လည်းလောင်၏။ ဤအတူ ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သော စေတနာသည် စေ့လည်းစေ့ဆော်၏။ ပြုလည်းပြုပြင်၏။ အေးသော^၁ ဝရဇိန်သည် မခွဲသကဲ့သို့ မလောင်သကဲ့သို့ ဤအတူ ရာဂကင်းသော စေတနာသည် စေ့ဆော်၏။ မပြုပြင်။ ထိုစကားရပ်၌ ငါးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့တွင် စေတနာသည် တစ်ခုသော ခန္ဓာမည်၏။ ဣန္ဒြေနှင့် မစပ်သော ခန္ဓာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။

ထိုစကား၌ ဓာတ်တို့တွင် ဓာတ်တို့သည် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တည်း။ ထိုသုတ်၌ ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်ဆယ်ပါးကုန်သောဓာတ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုဓာတ်ဆယ်ပါးတို့ကို ဟောအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ရူပက္ခန္ဓာကို ပြအပ်၏။ ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာမည်၏။ အကြင် ခြောက်ပါးကုန်သော ဝိညာဏဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ ခုနစ်ခုမြောက်သော မနောဓာတ်သည် လည်းကောင်း ထိုသုတ်၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူ၍လည်း ညွှန်းအပ်၏။ ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာ မည်၏။ ဓမ္မဓာတ်သည်ကား ဓမ္မာယတန၌ စုဝေးခြင်းပေါင်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုဓမ္မဓာတ်ကို အကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိစ္စဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝေဝုဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း အကြင်အကြင်အကြောင်းဖြင့် ရအပ်၏။ ထိုထို အကြောင်းဖြင့် ညွှန်းအပ်၏။ ကုသိုလ်ကိုဖြစ်စေ အကုသိုလ်ကိုဖြစ်စေ အဗျာကတကိုဖြစ်စေ အသင်္ခတကိုဖြစ်စေ ညွှန်းပြအပ်၏။

တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော အာယတနတို့တွင် ဆယ်ပါးကုန်သော အာယတနတို့သည် ရုပ်တို့မည်ကုန်၏။ ထိုရုပ်အာယတနကို ဒုက္ခအရိယသစ္စာဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။ ရူပက္ခန္ဓာကို လည်း ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။ မနာယတနကိုလည်း ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။ ဓမ္မာယတနသည် သုခုမ ရုပ်၊ စေတသိက်၊ နိဗ္ဗာန်အားဖြင့် အထူးထူးသောဓမ္မ၌ စုဝေးခြင်းပေါင်းခြင်းရှိ၏။ ထိုစကားရပ်၌ ဣန္ဒြိယဖြစ်ကုန်သောတရားတို့တွင် အကြင်တရားတို့ကို ဣန္ဒြေတို့၌ ညွှန်းပြအပ်ကုန်၏။ အနိန္ဒြိယဖြစ်ကုန်သောတရားတို့တွင် အကြင်တရားတို့ကို အနိန္ဒြေတို့၌ ညွှန်းပြအပ်ကုန်၏။ ဒေသနာအားဖြင့်လည်း ချသွင်းအပ်ကုန်၏။ ထိုဓမ္မဓာတ်ကို ရှာအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဓမ္မာယတနကို ရှာအပ်၏။ မှန်၏။ အကြင်ဓမ္မဓာတ်သည်လျှင် ရှိ၏။ ထိုဓမ္မဓာတ်သည်လျှင် ဓမ္မာယတနမည်၏။ မယုတ်၊ မလွန်။

ထိုဒေသနာ၌ သုံးပါးအပြားရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် ရှိ၏။ လေးပါးအပြားရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် ရှိ၏။ နှစ်ပါးအပြားရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် ရှိ၏။ ထိုစကား၌ နေက အကြောင်းလည်းကောင်း အကျိုးရင်းလည်းကောင်း အကျိုးဆက်လည်းကောင်း ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း သင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း တဏှာသည်လည်းကောင်း ဥပါဒါန်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား နေကအကြောင်းမည်၏။ ဝိညာဏ်သည်လည်းကောင်း နာမ်ရုပ်သည်လည်းကောင်း သဠာယတနသည်လည်းကောင်း ဖဿသည်လည်းကောင်း ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဝိညာဏ်သည်သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ အကြင်ဘဝသည် ရှိ၏။ ဤဘဝသည် အကျိုးရင်းမည်၏။ အကြင်ဇာတိသည်လည်းကောင်း အကြင်မရဏသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဇာတိမရဏသည် အကျိုးဆက်မည်၏။

လေးပါးအပြားရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း။ နေကအကြောင်းသည်လည်းကောင်း ဥပနိဿယအကြောင်းသည်လည်းကောင်း အကျိုးရင်းသည်လည်းကောင်း အကျိုးဆက်သည်လည်းကောင်းတည်း။ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း တဏှာသည်လည်းကောင်း သင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း ဥပါဒါန်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအဝိဇ္ဇာအစရှိသည်သည် နေကအကြောင်းမည်၏။ ဝိညာဏ်သည် နာမ်ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ နာမ်ရုပ်သည် ဖြစ်၏။ ထို့အတူ ဖြစ်သောနာမ်ရုပ်အား သဠာယတနသည်လည်းကောင်း ဖဿသည်လည်းကောင်း ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။ ဤသည်ကား ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ အကြင်ဘဝသည် ရှိ၏။ ဤဘဝသည် အကျိုးရင်းမည်၏။ အကြင်ဇာတိသည်လည်းကောင်း အကြင်မရဏသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဇာတိအစရှိသည်သည် အကျိုးဆက်မည်၏။

နှစ်ပါးအပြားရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် အဘယ်နည်း။ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း သင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း တဏှာသည်လည်းကောင်း ဥပါဒါန်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအဝိဇ္ဇာအစရှိသည်သည် သမုဒယမည်၏။ ဝိညာဏ်သည်လည်းကောင်း နာမ်ရုပ်သည်လည်းကောင်း သဠာယတနသည်လည်းကောင်း ဖဿသည်လည်းကောင်း ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း ဘဝသည်လည်းကောင်း ဇာတိသည်လည်းကောင်း မရဏသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဝိညာဏ်အစရှိသည်သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် အကြင်သင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤချုပ်ခြင်းတို့သည် ထိုအဝိဇ္ဇာသည်တို့၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် နှစ်ပါးသော သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ညွှန်းပြအပ်၏။ ထိုထိုအခြင်းအရာဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။

ထိုမှတစ်ပါး၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော ကုဏ္ဍိတို့သည်လည်းကောင်း တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး ကုန်သော ကုဏ္ဍိတို့သည်လည်းကောင်း စက္ခုန္ဒိတို့သည်လည်းကောင်း စက္ခုန္ဒိသည်လည်း ကောင်း အကြင်ကြောင့် ဒေါမနသိန္ဒေသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤကုဏ္ဍိသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ ပုရိသိန္ဒေ၌လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိ၌လည်းကောင်း တဏှာသည် နီးစွာသောအကြောင်း မည်၏။ အကြင်ကြောင့် ယောက်ျားသည် ယောက်ျားတို့၏ ထိုယောက်ျားတို့၏အဖြစ်ကို ဤသို့ ပြုအပ်သောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ထိုအခါ၌ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ကို တပ်နှစ်သက်၏။ ဤတပ်ခြင်းသည် ငါဟူသော ပုရိသမဒဖြင့် ယစ်ခြင်းရှိ၏။ ထိုငါဟူသောယစ်ခြင်းသည် အကျော်အစော၌ တပ်သောသူသည် အပဉ္စအာရုံကို ရှာမှီး၏။ ဤယောက်ျားသည် ငါဟူသော ပုရိသမဒဖြင့် ယစ်သကဲ့သို့ ဤအတူ မိန်းမသည် တပ်ခြင်းရှိ၏။

ထိုကုဏ္ဍိတို့တွင် သုခိန္ဒေသည်လည်းကောင်း သောမနသိန္ဒေသည်လည်းကောင်း ပုရိသိန္ဒေအား အစဉ်လိုက်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုယောက်ျား၏ အလိုပြည့်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော လောဘတရားတို့သည် ကုသိုလ်မူလတို့ကို တိုးပွားစေကုန်၏။ ထိုယောက်ျားအား ဤအလိုသည် ပြည့်ခြင်းသို့ အကယ်၍ မရောက်သည် ဖြစ်အံ့၊ ထိုယောက်ျားအား ဒုက္ခိန္ဒေသည်လည်းကောင်း ဒေါမနသိန္ဒေသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဒေါသသည်လည်း အကုသိုလ်မူလကို တိုးပွားစေ ၏။ ဥပေက္ခာကို အကယ်၍ ပွားသည် ဖြစ်အံ့၊ ဥပေက္ခိန္ဒေအား အစဉ်လိုက်ခြင်းငှာအလိုရှိသည် ဖြစ်၏။ အမောဟသည်လည်း ကုသိုလ်မူလကို ပွားစေ၏။ ဤသို့ ခုနစ်ပါးကုန်သော ကုဏ္ဍိတို့ သည် ကိလေသာဝတ္ထုကို စွဲ၍ ဖြစ်ကုန်၏။ အယုတ်အလွန်တို့သည် မဖြစ်ကုန်။ ကုတ္တိန္ဒေသည် လည်းကောင်း ပုရိသိန္ဒေသည်လည်းကောင်း အလုံးစုံသောသူအား ဝေဒနာကို စွဲ၍ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုကုဏ္ဍိတို့တွင် သဒ္ဓိန္ဒေသည်လည်းကောင်း အညာတာဝိ ကုဏ္ဍိတိုင်အောင်သော ကုဏ္ဍိတို့သည်လည်းကောင်း ရှစ်ပါးကုန်သော ကုဏ္ဍိတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤကုဏ္ဍိရှစ်ပါးသည် ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဆယ်ပါးကုန်သော ကုဏ္ဍိတို့ တွင် ပညိန္ဒေတို့သည်^၁ ကာမရာဂ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ မနိန္ဒေသည် ဘဝရာဂ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ပညိန္ဒေတို့သည် ရူပရာဂ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကုတ္တိန္ဒေသည်လည်းကောင်း ပုရိသိန္ဒေသည်လည်းကောင်း ခုနစ်ပါးသော ပညတ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ အကြင်အကြင်ကုဏ္ဍိနှင့် ယှဉ်သည်ကိုလည်း ဂါထာ၌ ချသွင်း ခြင်းငှာ တတ်နိုင်၏။ ထိုထိုကုဏ္ဍိဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤသို့ ခန္ဓာတို့၌ ဓာတ်တို့၌ အာယတနတို့၌ သစ္စာတို့၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့၌ ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤသည်ကား ဩတရဏဟာရမည်၏။

၁။ ပညိန္ဒိယာနိ (မိုးထိ၊ သျှ။ နှာ-၁၅၈။)

ပညိန္ဒိယာနံ (ပေဋကော။ ၂၃၇။)

၅၄။ ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်မြတ်စွာဘုရား (တို့)သည် ဂါထာကို တစ်ပုဒ်ဖြင့် အားထုတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဟောကုန်လတ္တံ့။ ထိုဂါထာ၌ တစ်ခုသော ဒေသနာကို ဟောအပ်သည်ရှိသော် ကြွင်းကုန်သော ဟောအပ်ကုန်သော ဒေသနာတို့၌ ထိုအနက်ကို မညွှန်းပြအပ်။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ ရှေးဦးစွာ ထိုအနက်ကို မဟောအပ်၊ မဟောအပ်သော ထိုအနက်ကို ညွှန်းပြခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ ဥဒါဟရဏ် အဘယ်နည်းဟူမူကား - အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒိဟူသော ဂါထာလျှင်တည်း။ ဤတစ်ခုသော ဂါထာကို ညွှန်းပြအပ်၏။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း - ဟောအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော ဒေသနာသည် ရှိ၏။ အားထုတ်အပ်သော ဤဒေသနာကို မဟောအပ်။

ဧဝံ ဝိသေသတော ဥ တွာ၊ အပ္ပမာဒမိ ပဏ္ဍိတာ။
အပ္ပမာဒေ ပမောဒန္တိ၊ အရိယာနံ ဂေါစရေ ရတာ။^၁

(မမေ့မလျော့သော ပညာရှိတို့သည် ဤသို့ ထူးခြားကြောင်းကို သိ၍ မမေ့မလျော့သော သတိတရား၌ ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်ကုန်လျက် အရိယာတို့၏ ကျက်စားရာ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါး၌ မွေ့လျော်ကြကုန်၏။) -

ဟူသော ဤဒေသနာသည် အဘာသိတ ဒေသနာမည်၏။ ဤဂါထာကို ဟောရာ၌ အနက်ကို ညွှန်းပြအပ်၏။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း - ထိုဒေသနာ၌ အကြွင်းသည်ရှိ၏။ တေ ဈာယိနော သာတတိကာ၊ နိစ္စံ ဒဠ္ဋပရက္ကမာ (ထိုပညာရှိတို့သည် ကိလေသာကို ရှို့မြှိုက်ကုန်ပြီးလျှင် အမြဲမပြတ် လုံ့လပြုကုန်၍) - ဟူသော ဂါထာသည် ရှိ၏။ ဤသို့ ဤဂါထာတို့ကို အကြင်အခါ၌ ဆောင်အပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ အနက်ကို ညွှန်းပြအပ်၏။ ဤသို့ မကြားဖူးကုန်သော သုတ်တို့၌လည်းကောင်း ဗျာကရိုဏ်းတို့၌လည်းကောင်း တူသောညွှန်းခြင်းရှိသော ဒေသနာကို ဟောအပ်၏။ အကြင်စုံစမ်းခြင်းသည် အကြင်နှိုင်းချိန်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ကိစ္စမည်၏။ ဤသုတ်ကို ဟောအပ်၏။ ထိုသုတ်၏ ဝေဝုဏ်ကို ပြသည်မူလည်းရှိ၏။ မပြသည်မူလည်းရှိ၏။ ထိုသုတ်၌ အကြင်စုံစမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုစုံစမ်းခြင်းကို သောဓနဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၅၅။ ထိုဟာရတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ တူသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ထူးသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုဒေသနာ၌ ကိတပညတ်သည်လည်းကောင်း ကိစ္စပညတ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုကိစ္စပညတ်သည် တူသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ထူးသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ပညတ်အားလျော်စွာ တစ်ခုသော ဝေဝုဏ်ဖြင့်

ထူးသည်၏အဖြစ်ကို သိတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ပညာမည်၏။ ထိုပညာသည်လည်း အစိုးရသော အနက်ကြောင့် ပညတ်မည်၏။ အကြင်ပညာသည် မယုတ်သောအနက်ကြောင့် ပညတ်မည်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုပညာသည် မယုတ်သောအနက်ကြောင့် ပညာဗလမည်၏။ နည်းသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည့်အစွမ်းဖြင့် မှီဝဲ၏။ မဖောက်မပြန် အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဘုရားကျေးဇူးကို အောက်မေ့ခြင်း၊ တရားတော်ဂုဏ်ကို အောက်မေ့ခြင်း၊ သံဃာတော်ဂုဏ်ကို အောက်မေ့ခြင်း ဤသို့ ရတနာသုံးပါးတို့၌ အောက်မေ့ ခြင်းရှိ၏။ ကောင်းသောအမြင်သည် တရားတို့ကို ရွေးချယ်စိစစ်ခြင်းဖြင့် ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင် မည်၏။ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းကြောင့် အဘိညာဉ်မည်၏။ ဤသို့စသည်တည်း။ အကျဉ်းအားဖြင့် မဂ်တို့သည် တရားကိုယ်မကွဲသောအဖြစ်ဖြင့် ဧကတ္ထမည်သည် အဘယ်နည်း၊ ဥပမာအဘယ် နည်းဟူမူကား - ရေနွေးနှင့် ရောနှောသော ရေအေးသည် ရေနွေးဖြစ်၏။ ရေအေးနှင့် ရောနှော သော ရေနွေးသည် ရေအေးဖြစ်၏။ ရေငန်ဖြစ်၏။ ရေချိုဖြစ်၏။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား ဧကတ္ထအဖြစ်မည်၏။ ဝေမတ္တအဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။

တစ်ဖန်၊ သဘောတရားကို အထူးထူးသော တရားသံဃာမှ တပေါင်းတည်း ထိုက်သည် အလျောက် လေးပါးတို့ကို တားမြစ်အပ်ကုန်၏။ ထိုသဘာဝဓမ္မသည်လျှင် ရုပ်မည်၏။ ဤသို့ တူသောအဖြစ်မည်၏။ ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ် ဤသို့ ထူးသောအဖြစ်မည်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကုန်သော လေးပါးကုန်သောဓာတ်တို့သည် ရုပ်မည်၏။ ဤသို့ တူသောအဖြစ်မည်၏။ ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ် ဤသို့ ဝေမတ္တအဖြစ်မည်၏။ ပထဝီဓာတ်ဟူသည်ကား လက္ခဏာအားဖြင့် တူသောအဖြစ်မည်၏။ ရောနှောသောဝတ္ထုအားဖြင့် ဝေမတ္တအဖြစ်မည်၏။ အလုံးစုံသောဝတ္ထုသည် ကြမ်းတမ်းသော လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံသည် ပထဝီဓာတ်မည်၏။ ဤသို့ တူသောအဖြစ်မည်၏။ ဆံလည်း ကောင်း အမွေးလည်းကောင်း ခြေသည်လည်းလည်းကောင်း သွားလည်းကောင်း အရေပါးလည်းကောင်း အရေထူလည်းကောင်း ဤသို့ ဝေမတ္တတာမည်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံသော ခန္ဓာ၊ လေးပါးကုန်သော ဓာတ်တို့၊ ရုပ်၊ ဤသို့ ဧကတ္ထမည်၏။ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဤသို့ ဝေမတ္တအဖြစ်သည် ရှိ၏။

တစ်ဖန် တရားသည် ဝေမတ္တတာမည်၏။ တစ်ပါးသောသဘောတရားသည် အမည်ကို ရ၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ကာယာနုပဿနာ၌ ဝိနီလကသညာလည်းကောင်း ဥဒ္ဓါမာတက သညာလည်းကောင်း ဤသို့အစရှိကုန်သော ကိုးပါးကုန်သောသညာတို့ကို ရအပ်၏။ ဤသည် ကား အသုဘသညာမည်၏။ အာရုံအားဖြင့် ထူးသောအဖြစ်မှ အကြင်တူသောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ထိုတူသောအဖြစ်သည် ဤသို့ သညာ၊ ဝေဒနာတို့၌ အပြစ်ကို ရှာသောပုဂ္ဂိုလ်အား

ထိုသို့ဆောက်တည်ခြင်းသည် သမာဓိန္ဒြေလည်းမည်၏။ ထိုသမာဓိန္ဒြေသည်လျှင် ထိုတရားတို့၌ သညာကို ပွားစေခြင်းသည် ဝီရိယိန္ဒြေမည်၏။ ဓမ္မတို့၌ ဓမ္မာနုပဿနာသည် စိတ်၌ ကိုယ်ဟူသော အမှတ်ကို စွန့်ခြင်းပယ်ခြင်းကြောင့် ပညိန္ဒြေမည်၏။ စိတ်၌ စိတ္တာနုပဿနာသည်။ (ဤသို့) အမှတ်မရှိသော အကြင်ဉာဏ်၏ကျက်စားရာသည် အချင်းခပ်သိမ်း ပညာ၏ အာရုံသည် အပြားအားဖြင့်သိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဝေမတ္တတာမည်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ကာမရာဂလည်းကောင်း ဘဝရာဂလည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိရာဂလည်းကောင်း ဤသို့ပြားခြင်း၌ တဏှာ၏ ဝေမတ္တတာမည်၏။ ဤသို့ ဧကတ္တတာ၌လည်းကောင်း ဝေမတ္တတာ၌လည်းကောင်း အကြင်သိခြင်းသည် အကြင်စုံစမ်းခြင်းသည် အကြင်နှိုင်းချိန်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် အဓိဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

၅၆။ ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဇနကအကြောင်းနှင့် တကွ ဥပနိဿယအကြောင်းနှင့်တကွ ကိလေသာ၏ဖြူစင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ညစ်နွမ်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို အကြင်ထက်ဝန်းကျင်ရှာမှီးခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုရှာမှီးခြင်းသည် ပရိက္ခာရဟာရမည်၏။ ဤသို့ ဇနကအကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏ ဇနကအကြောင်းကို ရှာမှီးအပ်၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏ ဥပနိဿယအကြောင်းကို ရှာမှီးအပ်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဟေတု၏လည်းကောင်း ပစ္စယ၏လည်းကောင်း အထူးပြုခြင်းသည် အဘယ်နည်း။ သဘာဝသည် ဟေတုမည်၏။ တစ်ပါး၏အဖြစ်သည် ပစ္စယမည်၏။ ပစ္စယသည် ပရဘာဝသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဟေတုသည်လည်း ပရဘာဝ၏ ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဟေတု၏ သဘာဝသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဟေတု၏ ပရဘာဝသည် အချို့အရာ၌ ဖြစ်ရာ၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းကို ဟေတုဟူ၍ မဆိုအပ်၊ ပစ္စယဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အဇ္ဈတ္တိကဝတ္ထုသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဗာဟိရဝတ္ထုသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ သဘာဝသည် ဟေတုမည်၏။ တစ်ပါး၏အဖြစ်သည် ပစ္စယမည်၏။ ဖြစ်ခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ခံယူခြင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ နေဝါသိက(အမြဲနေ)သည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဧည့်သည်သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ မဆက်ဆံခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဆက်ဆံခြင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဇနကအကြောင်းသည် တစ်ခုသာ လျှင်တည်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းသည် အဆက်ဆက်ဖြစ်၏။

ဇနကအကြောင်း၏ ကျေးဇူးကို ထုတ်အပ်၏။ ဤသည်ကား သမုဒါနဟိတ်မည်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဇနကအကြောင်းသည် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းသည် သမနန္တရပစ္စည်းလည်းကောင်း ပရမုဒ္ဓရပစ္စည်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ဟိတ်သည်လည်း သမနန္တရဟိတ်လည်းကောင်း ပရမ္မရဟိတ်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ပရမ္မရပစ္စည်းသည် အဘယ်နည်း၊ အဝိဇ္ဇာသည် နာမ်ရုပ်အား ပရမ္မရ ဖြစ်၍ ကျေးဇူးကိုပြု၏။ ဝိညာဏ်သည် သမနန္တရပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အစ၌ အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ခြင်းသည် အကယ်၍ ဖြစ်သည်ဖြစ်အံ့၊ နာမ်ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသည်လည်း ဖြစ်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမနန္တရဖြစ်သော အကြောင်းသည် အဘယ်နည်း၊ ပရမ္မရပစ္စည်းသည် သမနန္တရပစ္စည်းကို ထုတ်အပ်၏။ ဤသည်ကား ပစ္စယအကြောင်းမည်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ပရမ္မရနေကအကြောင်းသည် အဘယ်နည်း၊ ပရမ္မရနေကအကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် သိသော သူအား နေကအကြောင်းသည် ဖြစ်၏။ သမနန္တရနေကအကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ပါးသော အခြင်းအရာသည် နေကအကြောင်းသည် ဖြစ်၏။ သင့်စွ၊ အကြင်သူအား သမနန္တရပစ္စည်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုသမနန္တရအကြောင်းသည် ထိုသူ၏ နေကအကြောင်းသည်လည်း ဖြစ်၏။ ဇာတိ ချုပ်ခြင်းကြောင့် အပ၌ အာကာရ၏ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ အာကာရ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဒဏ္ဍ၏ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဒဏ္ဍ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ခဏ္ဍ၏ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ထိုနေကအကြောင်းကိုလည်း ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နှစ်ပါးအပြားဖြင့် ရှုအပ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာသည် အကြောင်းမည်၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ တစ်ဖန် အကြောင်း ကား အဘယ်နည်း၊ အယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ထိုမသင့်မတင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အဘယ်၏ အကြောင်းနည်း၊ သင်္ခါရတို့၏ အကြောင်းတည်း။ ဤသို့ ထိုသင်္ခါရ၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်သော အကြောင်းနှင့်တကွလည်းဖြစ်သော အကြောင်းသည် အဘယ်နည်း၊ အဝိဇ္ဇာသည်သာလျှင်တည်း။ ထို့ကြောင့်သာလျှင် ရှေးအစွန်းအစသည် မထင်။ ထိုဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယသည် အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာန်၏ နေကအကြောင်းမည်၏။ ရှေးဖြစ်သော နေကအကြောင်းသည် နောက်၌ ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ထိုရှေးဖြစ်သော နေက အကြောင်းသည်လည်း အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရတို့၏ အကြောင်းမည်၏။ လေးပါးကုန်သော အကြောင်း တို့ဖြင့် သဟဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း သမနန္တရပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ကောင်း အဘိသန္ဓနပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပတိဋ္ဌာနပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ကောင်း အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။

၅၇။ သဟဇာတပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် အဘယ်မှာနည်း၊ အကြင်စိတ်သည် ရာဂဖြင့်နှိပ်စက်ခြင်းရှိ၏။ ထိုသို့နှိပ်စက်ရာ၌ အဝိဇ္ဇာ ပရိယုဋ္ဌာန်ဖြင့် ပညာ၏ အလုံးစုံသော အာရုံကို သတ်ကုန်၏။ ထိုဒေသနာ၌ သုံးပါးသောပစ္စည်း တို့၏ တည်ခြင်းရှိကုန်သော ဤအဝိဇ္ဇာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ၊ သင်္ခါရတို့သည် ကာလအခွန့်၊ ဘူမိကာရများသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကြီးပွားခြင်း၊ စည်ပင်ခြင်း၊ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

၁။ အဝိဇ္ဇာသဟသမုပ္ပန္နာ (မိုးထိ၊ သျှ။ နှာ-၁၆၅။) အဝိဇ္ဇာသဟသမုပ္ပန္နံ (ပေဋကော။ ၂၄၀။)

လေးပါးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ပညာသည် ကင်းပျောက်၏။ လေးပါးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်းဟူမူကား - အနုသယလည်းကောင်း၊ ပရိယုဋ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ သံယောဇဉ်လည်းကောင်း၊ ဥပါဒါန်လည်းကောင်းတည်း။

ထိုလေးပါးတို့တွင် အနုသယသည် ပရိယုဋ္ဌာန်ရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဇာတ်အားဖြင့် ကုသိုလ်ကို လုယက်သောအဖြစ်နှင့် ယှဉ်၏။ ယှဉ်ခြင်းကြောင့် စွဲလမ်း၏။ စွဲလမ်းခြင်းကြောင့် ဘဝသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းအရာသို့ ရောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော ထိုသင်္ခါရတရားတို့သည် သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ တစ်ပါးသောအရာ၌ မဖြစ်။ ဤသင်္ခါရကို မဂ်ဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဖန်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ခွဲခြမ်းဝေဖန်အပ်သည်ရှိသော် ထိုသင်္ခါရတို့သည် အားရှိသောအဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ တစ်ဖန် မဆုံးမအပ်။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို သင်္ခါရတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းဟူသောအနက်ကြောင့် ဇနကအကြောင်းသည် ရှိသည်သာလျှင်တည်း။ ဥပနိဿယအကြောင်းသည် သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပယ်၍ ကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း ထည့်အပ်၏။ ဝိပါကဓမ္မတို့ကို ပယ်၍ အနက်ကို၊ သဒ္ဓါကို၊ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါကိုလည်းကောင်း ထည့်အပ်၏။ ဘဝကင်းချုပ်သည်တိုင်အောင် အလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သုတ်ကို ခြံရံအပ်၏။

ဆယ်ပါးသော မြတ်စွာဘုရား အားတော်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဖြူစင်သောအဖို့ရှိကုန်၏။ တစ်ပါးသော အကြောင်းသည် မပြုအပ်။ အဝိဇ္ဇာသည် အခြားမဲ့ကျေးဇူးပြုခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ အကြင်စိတ်နှင့် တကွ ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာသည် ထိုစိတ်အား အခြားမဲ့ဖြစ်သော စိတ်သည် ကောင်းစွာဖြစ်၏။ ဤသို့ ထိုစိတ်၏ အကြင်အခြားမဲ့ဖြစ်သော စိတ်သည် ကောင်းစွာဖြစ်၏။ ဤသို့ နောက်ဖြစ်သော ထိုစိတ်အား ရှေးဖြစ်သော စိတ်သည် ဟေတုပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ထိုစိတ်ကြောင့် ဥပါဒါန်သည် အရာမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဉာဏ်သည် မဖြစ်။^၁

ထိုသူအား အကြင်အပ္ပမာဒဓာတ်သည် အဘိဇ္ဈာကို တောင့်တသည်ဖြစ်၍ ထိုအပ္ပမာဒဓာတ်၌ “မတင့်တယ်သည်၌ တင့်တယ်၏”ဟူ၍ “ဆင်းရဲ၌ ချမ်းသာ”ဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသို့ဖောက်ပြန်ခြင်း၌ မူလဖြစ်သောတရား၏ စေတနာသည် ရာဂ-ပရိယုဋ္ဌာန်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌာန်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာန်ဖြင့်လည်းကောင်း တပ်မက်ခြင်းကြောင့် ပျက်စီးခြင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသကို

၁။ န ပဥ္စမေတိ (ဓိုးထိ၊ သျှ။ နှာ-၁၆၆။)

န ပဥ္စမေတိ (ပေဋကော။ ၂၄၀။)

ဝတ္ထုနိဒ္ဒေသ၌ ညွှန်းပြအပ်၏။ ဖောက်ပြန်သောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ အကြင်ကြောင့်သိ၏။ ဤသို့ သိခြင်းသည် စိတ္တဝိပလ္လာသမည်၏။ ဖောက်ပြန်သောအမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ အကြင်ကြောင့် မြဲစွာစွဲလမ်း၏။ ဤသို့စွဲလမ်းခြင်းသည် သညာဝိပလ္လာသမည်၏။ ဖောက်ပြန်သော အမြင်ရှိသည် ဖြစ်၍ အကြင်ကြောင့်နှလုံးသွင်း၏။ ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသမည်၏။ ရှစ်ပါးကုန်သော မိစ္ဆတ္တတို့သည် တိုးပွားကုန်၏။ သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်တို့သည် မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၌ ဖြစ်သော ဝိညာဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇာကိုလည်းကောင်း ပြုကုန်၏။ ဤသို့ ရှေ့အဖို့နောက်အဖို့၌ အကုသိုလ်မှ မလွန်နိုင်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည် ကြီးပွားခြင်းသို့ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ များသောအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ မသိအပ်ကုန်သော တစ်ဖန်ဘဝသစ်ကိုဖြစ်စေတတ်ကုန်သော ထိုသင်္ခါရတရားတို့သည် ဖြစ်ကုန် ၏။ ဤသို့ အဝိဇ္ဇာသည် သဟဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။ သမနန္တရပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။

၅၈။ တောင့်တသောအခြင်းအရာဖြင့် အဝိဇ္ဇာသည် သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်း သည် အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း? ထိုအဝိဇ္ဇာသည် ထိုသင်္ခါရတို့ကို စွတ်၏။ နှံ့၏။ ဥပမာမည်သည် ကား - ကြာညိုသည်လည်းကောင်း၊ ပဒုမ္မာကြာသည်လည်းကောင်း ရေ၌ ကြီးပွားခြင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ အေးသော ရေဖြင့် ဆွတ်ဖျန်းသည်ရှိသော် သွန်းလောင်းသည်ရှိသော် ကြီးပွားခြင်းသို့ စည်ပင်ခြင်းသို့ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဤအတူ တောင့်တသော သဘော ဖြင့် အဝိဇ္ဇာသည် သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။

အဘယ်သို့ တည်ရာဟူသောအနက်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာသည် သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု သနည်း? ထိုသင်္ခါရတို့သည် အဝိဇ္ဇာ၌ မှီ၍ ကြီးပွားခြင်းသို့ စည်ပင်ခြင်းသို့ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ် သို့ ရောက်ကုန်၏။ ဥပမာမည်သည်ကား - ကြာညိုသည်လည်းကောင်း၊ ပဒုမ္မာကြာသည်လည်း ကောင်း မြေကို မှီ၍ မြေ၌ တည်၍ ကြီးပွားခြင်းသို့ စည်ပင်ခြင်းသို့ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ထိုသင်္ခါရတို့သည် အဝိဇ္ဇာ၌ တည်ကုန်၍ အဝိဇ္ဇာ၌ မှီကုန်၍ ကြီးပွားခြင်းသို့ စည်ပင်ခြင်းသို့ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ တည်ရာဟူသောအနက် ကြောင့် အဝိဇ္ဇာသည် သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။

တစ်ဖန်၊ ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သော ကံ၏ အကျိုးအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေ၌ ဘဝသည် ဖြစ်၏။ ကံ၏ အလုံးစုံသော ထိုဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်းကို မသိသည်၏အစွမ်းဖြင့် ပေါနောဘဝိကာ သင်္ခါရဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤသို့လည်း အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည် ရှိကုန်၏။ တစ်ဖန်၊ ငါးယောက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် သေကွဖြစ်ကုန်သော

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အသညီသမာပတ်ကို ဝင်စားကုန်သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝ၌အကျိုးဝင်ကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝ၌အတွင်းဝင်သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်သံသေဒဇတို့သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သို့ သဘောရှိကုန်သော အနာဂါမ်ဖြစ်ကုန်သော တစ်ပါးကုန်သော အချို့ကုန်သော^၁ သူတို့သည်လည်းကောင်း မစေ့ဆော်ကုန်၊ မတောင့်တကုန်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည် အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း။ တစ်ဖန်၊ တပ်နှစ်သက်ခြင်းတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သင်္ခါရတို့သည် ဥပါဒါန်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ စိတ်ကိုလည်းကောင်း အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ အကျိုးမပေးသော ဝိပါက်ကို နုတ်ခြင်းကြောင့် မပြတ်ခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့် ထိုသူတို့အား တစ်ဖန်ဘဝသို့ လားခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုစကားသင့်စွ၊ ဤသို့လည်း သင်္ခါရတို့သည် အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းရှိကုန်၏။ တစ်ဖန် ထိုဥပါဒါန်တို့သည် မရှိကုန်၊ သင်္ခါရတို့သည်လည်း မရှိကုန်။

တစ်ဖန်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ခုနစ်ပါးကုန်သော အနုသယတို့ကို မနုတ်ခြင်းကြောင့် မပြတ်ခြင်းကြောင့် ထိုသင်္ခါရလျှင်အာရုံရှိသော အနုသယသည် ဖြစ်၏။ ဝိညာဉ်၏ တည်ခြင်းငှာ ဝိညာဉ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် နာမ်ရပ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသို့လည်း အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ တစ်ဖန် ထိုအဝိဇ္ဇာသည် စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အမှတ်မရှိသော ကံသည် ရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံကို အဝိဇ္ဇာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ပြုပြင်အပ်၏။ တဏှာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ငြိကပ်၏။ မသိသည်၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ထိုသင်္ခါရ၌ အပြစ်ကိုလည်း မသိ။ ထိုဝိညာဉ်ဟူသော မျိုးစေ့သည် ဖြစ်၏။ တဏှာသည် သာလျှင် အစေးသည် ဖြစ်၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာသည်သာလျှင် တွေဝေခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့လည်း အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ကို ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဤအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အဝိဇ္ဇာသည် သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။

ထိုစကား၌ အဝိဇ္ဇာသည်^၂ ဇနကအကြောင်းမည်၏။ မသင့်မတင့်နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုဝဋ်၏ပြတ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤဝဋ်ပြတ်ခြင်းသည် ထိုနိဗ္ဗာန်၌ သုံးခုသောအားကို နှစ်စေ၏။ ဤဗလသည် ပဋိသန္ဓေမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ မဂ်ဖြင့် မသတ်အပ်သော သဘောကြောင့် တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကြင်မပြတ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့မပြတ်ခြင်းသည် အနုသယမည်၏။ ဥပမာအဘယ်နည်း၊ အလွှာကိုလည်းကောင်း၊ ပုဆိုးကိုလည်းကောင်း နှစ်ယောက်ကုန်သော သူတို့သည် ရေနင့်တကွ ညှစ်ထိုက်ကုန်သော ပုဆိုးတို့ကို ညှစ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် တစ်ခုသည်လည်းကောင်း အတွန့်သည်လည်းကောင်း

၁။ အညေ ဟိ ကေစိ (မိုးထိ၊သျှ။နာ-၁၆၉။) အညေ ဟိ ကောစိ (ပေဋကော။ ၂၄၁။)
 ၂။ အဝိဇ္ဇာ (မိုးထိ၊သျှ။နာ-၁၇၀။) အဝိဇ္ဇာယ (ပေဋကော။ ၂၄၂။)

ဖြစ်ရာ၏။ ရေနံတကွ ညှစ်ထိုက်ကုန်သော ပုဆိုးတို့ကို ညှစ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် မခြောက်ရာ။ ထိုပုဆိုး၌ အကြင်အကြောင်းကြောင့် အစေးဖြစ်သော အာပေါဓာတ်ကို ရင့်မာသည်ဖြစ်၍ ခြောက်စေအပ်၏။ တေဇောဓာတ်ကို စွဲ၍ တစ်ဖန် ထိုပုဆိုးကို ကောင်းကင်၌ အကယ်၍ပစ်ငြားအံ့၊ ထိုပုဆိုးသည် နှင်းပေါက်ဖြင့် များသောအားဖြင့် စွတ်ခြင်းသို့ ရောက်ရာ၏။ ထိုစကားသင့်စွ၊ တေဇောဓာတ်ကို မစွဲမူ၍ ခြောက်သွေ့ခြင်းကို မရောက်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်သည် လျော်သော အရူပရာဂကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းငှာ မဖြစ်။ ထိုနေဝသညာနာသညာယတနသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သော ဗြဟ္မာတို့သည် ကပ်ငြိကုန်၏။ သုံးသပ်ကုန်၏။ တဏှာဖြင့် တဏှာကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းသို့ မရောက်ကုန်။ ထိုစကား၌ ထိုဖြတ်ခြင်းသည် ရှိ၏။

အဝိဇ္ဇာ၏ အနုသယသည်လည်း စိတ်ကို နှောင့်ယှက်တတ်၏။ ဤနှောင့်ယှက်ခြင်းသည် ပရိယုဋ္ဌာန်မည်၏။ ဟုတ်မှန်တိုင်း ဝိညာဉ်ကို ထိုးထွင်း၍မသိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာအာသဝမည်၏။ အဝိဇ္ဇာသည် ဝိညာဉ်၏မျိုးစေ့သည် ဖြစ်၏။ အကြင်မျိုးစေ့သည် ထိုအကြောင်းကို မဖြတ်၊ မဖြတ်သည်ရှိသော် ပဋိသန္ဓေနေရ၏။ ပဋိသန္ဓေနေသောသူသည် အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်းသို့ မရောက်။ အကြွင်းမဲ့မဖြတ်အပ်သေးသည်ရှိသော် စိတ်ကို မြှေးယှက်၏။ မြှေးယှက်သော စိတ်ရှိသောသူသည် ဟုတ်မှန်တိုင်း မသိ။ ဤသို့ သညာ၏ သာသဝအနက်၊ အဝိဇ္ဇာအနက်၊ ဟေတုအနက်၊ အဝဇ္ဈဒအနက်၊ အနိဝတ္တိအနက်၊ ဖလအနက်၊ ပဋိသန္ဓေအနက်၊ ပုနပ္ပဝအနက်၊ အသမုပ္ပါတအနက်၊ အနုသယအနက်၊ ပရိယုဋ္ဌာန်အနက်၊ အပဋိဝေဓနအနက်လည်းကောင်းတည်း။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောစကားအစဉ်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၏ ခေတ်ကို ပြအပ်သည် ဖြစ်၏။ ဤဟာရကို ပရိက္ခာရဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၅၉။ ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း? ထိုညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်၌ အကျယ်ဖြစ်သော ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော ထိုတရားတော်ကိုကား ဆိုအပ်၏။ အကျယ်အပြားရှိသော စိတ်ကို သိရာ၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။ ။

ထိုဟာရ၌ အမည်ကိုညွှန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ဥပယဋကဝတ္ထုကိုညွှန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ဝေဝုဏ်မည်၏။ ဝတ္ထုဖြစ်၍ဖြစ်သော ညွှန်းခြင်းသည် ဝိတ္တာရမည်၏။ ဥဒါဟရဏ် အဘယ်နည်းဟူမူကား၊ ရဟန်းတို့အား ဝတ်အားဖြင့် ပယ်အပ်၏။ ဤသည်ကား ဥပယဋနာမည်၏။ ထိုစကား၌ တင်ခြင်းသည် အဘယ်နည်း၊ တစ်စုံတစ်ခုသော ဆိုဖွယ်သည် မရှိ။ ရူပရာဂကိုလည်း နာမ်မှစ၍ အစဉ်အတိုင်း ပယ်အပ်၏။ ဝိညာဉ်တိုင်အောင် ပယ်အပ်၏ဟူ၍ ဤသို့ အကျယ်အားဖြင့် ပြအပ်ကုန်၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာတို့ကို ဥပမာဖြင့် သိစေအပ်သော အခြင်းအရာသည် ရှိ၏။ ဤအရာသည် သမာရောပနမည်၏။

အဝိဇ္ဇာအကြောင်းရှိသောစိတ်ကို အတိုင်းအရှည်ရှိသော တရားသည်လည်းကောင်း တဏှာသည်လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း မှီရာဖြစ်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း တဏှာလည်းကောင်း သင်္ခါရတို့လည်းကောင်းတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိဟူသောအကြောင်းကြောင့် တဏှာသည် ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဤသင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာကိုမှီ၍ဖြစ်သော ဝိညာဉ်သည်လည်းကောင်း သင်္ခါရဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဤဝိညာဉ်သည်လည်းကောင်း ဇရာမရဏတိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောအပ်သည် ရှိသော် ကြွင်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို တင်အပ်၏။

အဝိဇ္ဇာကို မမှီသောစိတ်၏ အာသယ၏လှုပ်ကြွခြင်းသည် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထိုစိတ်သည် ဤသို့ ဒိဋ္ဌိကိုလည်းကောင်း တဏှာကိုလည်းကောင်း ပယ်ခြင်းရှိ၏။ ထိုစကား၌ ဒိဋ္ဌိအဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝိညာဉ်သည် ရာဂ၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော သဘောတို့၌ ထိုထို သဘောသို့ ကပ်ရောက်၍ တစ်ပါးသော သဘောသို့ ပြေးဝင်၏။ မျောက်ဥပမာဖြင့် ပြေးသွား၏။ စင်စစ်သော်ကား ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ရာဂ၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော ကာမတရားတို့၌ ဆန္ဒရာဂသည် မရှိ၊ ထိုအာနုဘော်ကြောင့် အာသယ၏ လှုပ်ရှားခြင်းသည် အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း။ အဓိမတ္တ ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၌ စိတ်ကို တည်စေ၏။ တည်ရာမရှိသော ဝိညာဉ်သည် အကြောင်း ကင်း၍ ချုပ်၏။ ဝိညာဉ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်၏ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဇရာမရဏတိုင်အောင် ချုပ်၏။ ဤသည်ကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ တင်ခြင်းမည်၏။

ထိုစကား၌ ရာဂ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဝိညာဉ်၏ လှုပ်ကြွခြင်းသည် သိမ်းဆည်းခြင်း နှင့်တကွ ဖြစ်၏။ ထိုအာသယ၏လှုပ်ကြွခြင်းသည် မရှိသော် အကြင်ကိလေသာ၏ဖြစ်ခြင်း ဟုဆိုအပ်သော သုံးပါးအပြားရှိသော မီး၏ငြိမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စလိတေ အသန္တေ ပဿဒ္ဓိ ဟောတိ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုစကား၌ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား တင်ခြင်း တည်း။ ငြိမ်းပြီးသောကိုယ်ရှိသောသူသည် သုခဝေဒနာကို ခံစား၏။ ချမ်းသာသောသူအား စိတ်သည် တည်ကြည်၏။ ပစ္စဝေက္ခနာဉာဏ်တိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဉာဏ်အမြင်သည် ဖြစ်၏။ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် လည်း နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ ဖြစ်၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသဖြင့် ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား အာဂတိဂတိ ၌ ထင်ရှားမရှိ၊ ဤဘဝ၌ မဖြစ်၊ တမလွန်ဘဝ၌ မဖြစ်။ နှစ်ပါးစုံသောအကြောင်းကြောင့် ဤသည်သာလျှင် ဒုက္ခ၏ အဆုံးတည်း၊ ဤသို့ ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ် သည် ရှိ၏။ ဤအနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သည် ဤသုတ်သို့ အလယ်၌ တင်ခြင်းမည်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌လည်းကောင်း ဝိမုတ္တိ၌လည်းကောင်း ယှဉ်ခြင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ အကျဉ်းအားဖြင့်

ဟောအပ်သော ထိုသုတ်၏ ထိုအနက်ကို အကျယ်အားဖြင့် မဝေဖန်ကုန်။ ဤသို့တင်ခြင်းကို သမာရောပနဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ဖြင့် သံကိလေသအဖို့ရှိကုန်သော အကြင်တရားတို့ကို လည်း မတင်အပ်ကုန်၊ တစ်ပါးသောအဖို့ရှိကုန်သော တရားတို့ကို ဤသို့ ဝါသနာဘာဂိယ သုတ်၌ နိဗ္ဗေဘာဂိယသုတ်၌ မတင်အပ်ကုန်။ ဤသို့တင်ခြင်းသည် သမာရောပနဟာရမည် ၏။ ။ ဤသည်တို့ကား တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော ဟာရတို့တည်း။ ။

ကောင်းသော လုံ့လရှိတော်မူသော ဇမ္ဗူဝနအရပ်၌ နေလေ့ရှိတော်မူသော အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်၏ ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်၌ ပဉ္စမဘုံသည် ပြီးပြီ။

၆။ သုတ္တတ္ထသမုစ္စယဘူမိ
(သုတ်တို့၏အနက်ကို ပေါင်းစည်းခြင်းမည်သော ဘူမိ)

၆၀။ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာတော်သည် ခန္ဓာတို့၌လည်းကောင်း၊ ဓာတ်တို့၌လည်းကောင်း၊ အာယတနတို့၌လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးအပြားအားဖြင့် ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာသည်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတိုင်အောင်သည်လည်းကောင်း ဤငါးပါးတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးတို့မည်ကုန်၏။ ဆယ်ပါးကုန်သော ရုပ်အာယတနတို့လည်းကောင်း၊ စက္ခာယတနလည်းကောင်း၊ ရူပါယတနလည်းကောင်း၊ ကာယာယတနတိုင်အောင်လည်းကောင်း၊ ဖောဠဗ္ဗာရုံလည်းကောင်း ဤအလုံးစုံသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။

ထိုခန္ဓာ၊အာယတနတို့တွင် ခြောက်ပါးသော ဝေဒနာအပေါင်းသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ စက္ခုသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း၊ မနောသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာတိုင်အောင်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ ထိုသုတ်တို့တွင် ခြောက်ပါးသော သညာအပေါင်းသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ရူပသညာသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မသညာတိုင်အောင်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်တို့ကား ခြောက်ပါးကုန်သော သညာကာယတို့မည်ကုန်၏။ ဤဆသညာကာယသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ထိုသုတ်တို့တွင် ခြောက်ပါးကုန်သော စေတနာအပေါင်းသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ ရူပသဉ္စေတနာသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မသဉ္စေတနာတိုင်အောင်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤခြောက်ပါးတို့သည် ခြောက်ပါးသော စေတနာအပေါင်းမည်ကုန်၏။ ဤဆစေတနာကာယသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ ထိုသုတ်၌ ခြောက်ပါးသော ဝိညာဏ်အပေါင်းသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ စက္ခုဝိညာဉ်သည်လည်းကောင်း၊ မနောဝိညာဉ်တိုင်အောင်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤခြောက်ပါးတို့သည် ခြောက်ပါးသော ဝိညာဉ်အပေါင်းမည်၏။ ဤဆဝိညာဏကာယသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသည်တို့ကား ခန္ဓာငါးပါးတို့တည်း။

ထိုတရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည် အဘယ်နည်း? အနိစ္စံ ဒုက္ခံ သညာ အနတ္တာ ဟူ၍ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည် ထိုတရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိသည်မည်၏။ ထိုစကား၌ ခန္ဓာအနက်သည် အဘယ်နည်း? အပေါင်းအနက်သည် ခန္ဓာအနက်မည်

၏။ အစုအနက်သည် ခန္ဓာအနက်မည်၏။ အစုအနက်သည် ခန္ဓာအနက်မည်၏။^၁ ထိုဥဒါဟရုဏ် အဘယ်နည်းဟူမူကား - ခြပ်စု၊ တောစု၊ သစ်တုံးစု၊ မီးစု၊ ရေစု၊ လေစု ဤသည်လျှင် ဥဒါဟရုဏ် တည်း။ ဤအတူ ခန္ဓာတို့၌ အလုံးစုံသဖြိုဟ်ခြင်းသည်လျှင် ခန္ဓာအနက်မည်၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် စက္ခုဓာတ်လည်းကောင်း၊ ရူပဓာတ်လည်းကောင်း၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် လည်းကောင်း၊ (ပ) မနောဓာတ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဓာတ်လည်းကောင်း၊ မနောဝိညာဏဓာတ် လည်းကောင်း ဤသို့ ဓာတ်တို့သည် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တည်း။ ဤသည်တို့ကား တစ်ဆယ့် ရှစ်ပါးကုန်သော ဓာတ်တို့မည်ကုန်၏။ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ သညာ အနတ္တာဟူ၍ ထိုဓာတ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ထိုဓာတ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိသည်မည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ဓာတ်အနက်သည် အဘယ်နည်း? အစိတ်အစိတ်အနက်ကို ဓာတ်အနက်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

အဝယဝဟူသည်ကား ငါတို့၏ မျက်စိဟုဆိုအပ်သော ပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။ ဤသို့ ငါးပါးကုန်သော ဓာတ်တို့၌ တစ်ဖန် တပ်ခြင်းကိုဖြတ်ခြင်းအနက်သည် ဓာတ်အနက် မည်၏။ ထိုစကားသည် မှန်၏။ စက္ခုဓာတ်သည် ဖြတ်ခြင်းအနက်ရှိ၏။ ဤသို့ ငါးပါးကုန်သော ဓာတ်တို့၌ တစ်ဖန် ဆို၏။ တစ်ခုတည်း၊ ဤသို့ ပကတိအနက်အားဖြင့် ဓာတ်အနက်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုဥဒါဟရုဏ်သည် အဘယ်နည်းဟူမူကား၊ သဘောအားဖြင့် ဤယောက်ျားသည် သည်းခြေရှိ၏၊ သလိပ်ရှိ၏၊ လေရှိ၏၊ ဓာတ်အပေါင်းစုဝေးခြင်းရှိ၏။ ဤသည်ကား ဥဒါဟရုဏ် တည်း။ ဤသို့ ပကတိစက္ခုဓာတ်သည် အလုံးစုံကုန်သော ဣန္ဒြေတို့တွင် ဆယ်ပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့၏လည်း အကြင်ဓာတ်သည်လျှင် ဖြစ်ရာ၏။^၂ (ပ)၊ သဘောမတူသောအနက်သည် ဓာတ်အနက်မည်၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော အာယတနတို့သည် အဘယ်သည်တို့ နည်း? အဇ္ဈတ္တိကာယတနခြောက်ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဗာဟိရာယတနခြောက်ပါးတို့လည်း ကောင်းတည်း။ စက္ခုဟူသော အာယတနလည်းကောင်း၊ မနာယတနတိုင်အောင်သော အာယတနလည်းကောင်း ဤသည်ကား အဇ္ဈတ္တိကတည်း၊ ရူပါယတနလည်းကောင်း၊ ဓမ္မာယတနတိုင်အောင်သော အာယတနလည်းကောင်း ဤသည်ကား ဗာဟိရတည်း။ ဤသည် တို့ကား တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော အာယတနတို့မည်ကုန်၏။ ထိုအာယတနတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည် အဘယ်နည်း? အနိစ္စံ ဒုက္ခံ သညာ အနတ္တာဟူ၍ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့ ဤသည်လျှင် ထိုအာယတနတို့ကို ပိုင်းခြားသည်မည်၏။

၁။ ပုဉ္ဇတ္ထော ခန္ဓတ္ထော၊ ရာသတ္ထော ခန္ဓဋ္ဌော။ (ပေဋကော။ ၂၄၄။)

၂။ သိယာ (မိုးထိ၊ သျှာ-၁၇၇။)

ဝိယာ (ပေဋကော။ ၂၄၄။)

တစ်နည်းကား၊ ပရိညာသည် ဉာတပရိညာလည်းကောင်း၊ ပဟာနပရိညာလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အနိစ္စံ ဒုက္ခံ သညာ အနတ္တာဟူ၍ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည် ဉာတပရိညာမည်၏။ ဤသည်ကား ဉာတပရိညာတည်း။ ပဟာနပရိညာဟူသည် ကား ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းတည်း။ ဤသည်ကား ပဟာနပရိညာမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ အာယတနအနက်သည် အဘယ်နည်း၊ တည်ရာဟူသောအနက်ကို အာယတနအနက်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ ကောင်းသောအဆင်း၏ တည်ရာကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မကောင်းသောအဆင်း၏ တည်ရာကဲ့သို့လည်းကောင်းတည်း။ နှစ်ပါးကုန်သော ထိုအာကာရတို့ဖြင့် ထိုထိုနွားတို့သည် တည်ကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူ စိတ်စေတသိက်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော ဤနွားတို့သည် တည်ကုန်၏။ ကံကိလေသာဖြစ်ကုန်သော ဆင်းရဲသောသဘောတို့သည်လည်း တည်ကုန်၏။ တစ်ဖန် ဆို၏။ တည်ရာဟူသောအနက်သည် အာယတနအနက်မည်၏။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား၊ မင်းအား အခွန်ပေးရာအရပ်၌ အခွန်သည် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ တည်ရာဖြစ်ရာဟူသော အနက်သည် အာယတနအနက်မည်၏။

၆၁။ အရိယသစ္စာတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာလည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာလည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာလည်းကောင်း ဤသို့ လေးပါးတို့တည်း။ ဓမ္မာစရိယသည် လည်းကောင်း၊ စိတ်သည်လည်းကောင်း အကျဉ်းအားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ တဏှာသည်လည်းကောင်း အကျဉ်းအားဖြင့် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ပညာသည်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သည်လည်းကောင်း အကျဉ်းအားဖြင့် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ သမထသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း အကျဉ်းအားဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ထိုမဂ္ဂသစ္စာ၌ သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ လေးပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့လည်းကောင်း၊ အရိယအဋ္ဌင်္ဂီကမဂ်တိုင်အောင်လည်းကောင်းတည်း။ ဤသို့ ထိုသတိပဋ္ဌာန်စသော တရားတို့သည် သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတို့မည်ကုန်၏။ အကြင်ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည် ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့အားလည်းကောင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့အားလည်းကောင်း၊ သာဝကတို့အားလည်းကောင်း နိဗ္ဗာန်ကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဗောဓိပက္ခိယတရားသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ သတိပဋ္ဌာန်တို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ လေးပါးတို့ဟူသည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ကိုယ်၌ ကိုယ်ဟုအဖန်တလဲလဲရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သမ္ပပ္ပဓာန်ကို၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်ကို၊ ဣန္ဒြေတို့ကို၊ ဗိုလ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲရှုလျက် နေ၏။ ထိုစကား၌ ဣန္ဒြေအနက်သည် အဘယ်နည်း၊ ကြီးမျိုးခြင်းအနက်သည် ဣန္ဒြေအနက်မည်၏။ အစိုးရခြင်းအနက်သည် ဣန္ဒြေအနက်မည်၏။ ကြည်ခြင်းအနက်သည် ဣန္ဒြေအနက်မည်၏။

မဆက်ဆံမူ၍ အဘယ်ကို ပြုခြင်းအနက်သည် ကုဏ္ဍိယအနက်မည်သနည်း၊ အားထုတ်သော အနက်သည် ဗိုလ်အနက်မည်၏၊ အားအစွမ်းဟူသော အနက်သည် ဗိုလ်အနက်မည်၏၊ စွဲလမ်းခြင်းအနက်သည် ဗိုလ်အနက်မည်၏၊ ထောက်ပံ့ခြင်းအနက်သည် ဗိုလ်အနက်မည်၏။

ထိုဗောဓိပက္ခိယတရားတို့တွင် ခုနစ်ပါးကုန်သော ဗောဇ္ဈင်တို့သည် အဘယ်သည်တို့ နည်း၊ သတိသမ္ပောဇ္ဈင်လည်းကောင်း ဥပေက္ခာသမ္ပောဇ္ဈင်တိုင်အောင်လည်းကောင်းတည်း။ ထိုဗောဓိပက္ခိယတရားတို့တွင် အဋ္ဌဂီကမဂ်သည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း သမ္မာသမာဓိတိုင်အောင်လည်းကောင်းတည်း။ ထိုစကား၌ အဋ္ဌဂီကမဂ်ဟူသည်ကား သီလက္ခန္ဓာ လည်းကောင်း သမာဓိက္ခန္ဓာလည်းကောင်း ပညာက္ခန္ဓာလည်းကောင်း ဤသို့ ခန္ဓသုံးပါးရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အကြင်သမ္မာဝါစာသည်လည်းကောင်း အကြင်သမ္မာကမ္မန္တသည်လည်းကောင်း အကြင်သမ္မာအာဇီဝသည်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ဤသမ္မာဝါစာသည်သည် သီလက္ခန္ဓာမည်၏။ အကြင်သမ္မာသတိသည်လည်းကောင်း အကြင်သမ္မာဝါယာမသည်လည်းကောင်း အကြင် သမ္မာသမာဓိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ဤသမ္မာသတိသည်သည် သမာဓိက္ခန္ဓာမည်၏။ အကြင်သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်လည်းကောင်း အကြင်သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ဤသမ္မာ- သင်္ကပ္ပသည်သည် ပညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့ ထိုခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် သိက္ခာသုံးပါးမည်ကုန်၏။ ဤအတူ သုံးပါးကုန်သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဆယ်ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့မည်ကုန်၏။ (ပ) ။

ထိုဆယ်ပါးတို့တွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သီလကျေးဇူး၌ တည်သည်ဖြစ်၍ ဒေါသတည်းဟူသော အကုသိုလ်ကို မစွဲလမ်း၊ ဒေါသတည်းဟူသော အနုသယကို ပယ်နုတ်၏၊ ဒေါသတည်းဟူသော ငြောင့်ကို နုတ်၏၊ ဒုက္ခဝေဒနာကို ပိုင်းခြား၍သိ၏၊ ကာမဓာတ်ကို လွန်မြောက်၏။ သမာဓိက္ခန္ဓာ၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် လောဘတည်းဟူသော အကုသိုလ်ကို မစွဲလမ်း၊ ရာဂါနုသယကို ပယ်နုတ်၏၊ လောဘတည်းဟူသော ငြောင့်ကို နုတ်၏၊ သုခဝေဒနာကို ပိုင်းခြား၍သိ၏၊ ရူပဓာတ်ကို လွန်မြောက်၏။ ပညာက္ခန္ဓာ၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် မောဟတည်း ဟူသော အကုသိုလ်ကို မစွဲလမ်း၊ အဝိဇ္ဇာနုသယကို ပယ်နုတ်၏၊ မောဟဟူသော ငြောင့်ကို လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိဟူသောငြောင့်ကိုလည်းကောင်း နုတ်၏၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏၊ အရူပဓာတ်ကို လွန်မြောက်၏။ ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ဖြင့် သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့ကို မစွဲလမ်း၊ လေးခုသော ငြောင့်တို့ကို နုတ်၏၊ သုံးပါးကုန်သော ဝေဒနာတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏၊ သုံးပါးသောဓာတ်ကို လွန်မြောက်၏။

၆၂။ ထိုအကုသိုလ်မူလသုံးခုတို့တွင် အဝိဇ္ဇာသည် အဘယ်နည်း၊ အရိယသစ္စာ လေးပါးတို့၌ မသိခြင်း၊ ဤသို့အစရှိသည်ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ စောင်းတန်း

လှေကားထစ်ကို စီရင်ရာ၌^၁ သို့လောသို့လောဟု တွေးတောခြင်းကို ပြုအပ်သကဲ့သို့တည်း။
 ထိုသစ္စာလေးပါးတို့ကို ဆိုရာ၌ ဝိညာဉ်သည် အဘယ်နည်း၊ ခြောက်ပါးသော ဝိညာဉ်အပေါင်း
 သည်လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း၊ သညာသည်လည်းကောင်း၊ စေတနာသည်
 လည်းကောင်း၊ ဖဿသည်လည်းကောင်း၊ မနသိကာရသည်လည်းကောင်း ဤဝိညာဉ်စသော
 တရားအပေါင်းသည် နာမ်မည်၏။ ထိုနာမ်ရုပ်တို့တွင် ရုပ်သည် အဘယ်နည်း၊ လေးပါးသော
 မဟာဘုတ်လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော မဟာဘုတ်တို့ကို စွဲ၍ ရုပ်၏ ပညတ်ခြင်းတည်း။
 ဤသို့ ရှေးဆိုခဲ့ပြီးသော နာမ်သည်လည်းကောင်း၊ ဤရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ထိုနှစ်ပါးစုံကို
 နာမ်ရုပ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုနာမ်ရုပ်တို့တွင် ဆဋ္ဌာယတနဟူသည်ကား အဇ္ဈတ္တိကဖြစ်ကုန်သော ခြောက်ပါးကုန်
 သော အာယတနတို့တည်း။ စက္ခုပသာဒသည် အဇ္ဈတ္တိကဖြစ်သော အာယတနမည်၏။
 မနာယတနတိုင်အောင် အဇ္ဈတ္တိကဖြစ်သော အာယတနမည်၏။ ဖဿောဟူသည်ကား
 ဖဿခြောက်ပါးအပေါင်းတည်း။ စက္ခုသမ္ပဿလည်းကောင်း၊ မနောသမ္ပဿတိုင်အောင်လည်း
 ကောင်း ဤစက္ခုသမ္ပဿစသည်သည် ဖဿမည်၏။ ခြောက်ပါးကုန်သော ဝေဒနာအပေါင်း
 တို့သည် ဝေဒနာမည်ကုန်၏။ တဏှာဟူသည်ကား ခြောက်ပါးကုန်သော တဏှာအပေါင်းတို့
 သည် တဏှာမည်ကုန်၏။ ဥပါဒါန်ဟူသည်ကား ဥပါဒါန်တို့သည် လေးပါးတို့တည်း။
 ကာမုပါဒါန်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်လည်းကောင်း၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်လည်းကောင်း၊ အတ္တဝါဒု-
 ပါဒါန်လည်းကောင်းတည်း။ ဤအလုံးစုံသည် ဥပါဒါန်မည်၏။

ဘဝေါဟူသည်ကား ကာမဘဝလည်းကောင်း၊ ရူပဘဝလည်းကောင်း၊ အရူပဘဝလည်း
 ကောင်း ဤသို့ ဘဝတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။ ထိုသုတ်၌ ဇာတိသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်
 သဘောတရားဖြင့် ခန္ဓာတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ဓာတ်တို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ အာယတနတို့၏ ရှေးဦးစွာ
 ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်၊ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည်၊ အမိဝမ်းသို့သက်ခြင်းသည်၊
 ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ခန္ဓာတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤခန္ဓာစသည်တို့၏ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်းသည်
 ဇာတိမည်၏။ ထိုသုတ်၌ ဇရာသည် အဘယ်နည်း၊ ဇရာမည်သည်ကား အကြင်သွားကျိုးခြင်း
 သည်၊ အကြင်ဆံဖြူခြင်းသည်၊ အကြင်အရေတွန့်လိပ်သောအဖြစ်သည်၊ အကြင်ဆိတ်ခြင်း
 သည်၊ လေးပါးကုန်သော မဟာဘုတ်တို့၏ အကြင်အဆင်းဖောက်ပြန်ခြင်းသည်၊ အကြင်ချိုးဖဲ့
 ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုသဘောတရားသည် ဇရာမည်၏။ အကြင်ယုတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်အပြား
 အားဖြင့်ယုတ်ခြင်းသည်၊ အသက်၏ အကြင်ယုတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်ကောင်းစွာ ယုတ်ခြင်း
 သည်၊ ဣန္ဒြေတို့၏ အကြင်ပျက်ခြင်းသည်၊ အကြင်ချုပ်ချယ်ခြင်းသည်၊ အကြင်ရင့်ကျက်ခြင်းသည်
 ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဇရာမည်၏။

၁။ သောပါဏသဇ္ဇေသု (ပေဋကောဋ္ဌ။ ၂၇၅။)

သော ပါဏသဇ္ဇေသု (ပေဋကော။ ၂၄၆။)

ထိုသုတ်၌ မရဏသည် အဘယ်နည်း၊ မရဏမည်သည်ကား ထိုထိုသတ္တဝါအပေါင်း၌ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ အကြင်ရွေးခြင်းသည်၊ အကြင်ရွေးသည်၏အဖြစ်သည်၊ အကြင်သေခြင်းသည်၊ အကြင်သေခြင်းကိုပြုခြင်းသည်၊ ဖူးဖူးရောင်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ အကြင်ပျက်ခြင်းသည်၊ ကိုယ်၏ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ အကြင်ပြတ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် မရဏမည်၏။ ဤသို့ ရှေး၌ဖြစ်သော ဇရာသည်လည်းကောင်း၊ ဤမရဏသည်လည်းကောင်း ထိုနှစ်ပါးစုံသည် ဇရာမရဏမည်၏။

ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာသည် အလွန်မိုက်သောအားဖြင့် ဟုတ်မှန်တိုင်း မသိခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သင်္ခါရတို့၏ နီးစွာသောအကြောင်းဖြစ်၏။ သင်္ခါရတို့သည် ပြုပြင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်၍ ဘဝသစ်၌ ရှေးရှုတင်ခြင်းလျှင် ထင်သောအခြင်းအရာရှိကုန်၏။ ထိုသင်္ခါရတို့သည် ဝိညာဉ်၏ နီးစွာသောအကြောင်းဖြစ်၏။ ဝိညာဉ်သည် ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍ သိခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဝိညာဉ်သည် နာမ်ရုပ်၏ နီးစွာသောအကြောင်းဖြစ်၏။ နာမ်ရုပ်သည် များစွာ သော မှီရာလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုနာမ်ရုပ်သည် သဠာယတန၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ သဠာယတနသည် ဣန္ဒြေကိုမှတ်ခြင်း၊ ပိုင်းခြားခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုသဠာယတနသည် ဖဿ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဖဿသည် စုဝေးခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဖဿသည် ဝေဒနာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဝေဒနာသည် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဝေဒနာသည် တဏှာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းဖြစ်၏။

တဏှာသည် အာရုံ၏အရသာကို မျှိုသွင်းခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုတဏှာသည် ဥပါဒါန် ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဥပါဒါန်သည် စွဲလမ်းခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖိစီးခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ထိုဥပါဒါန်သည် ဘဝ၏ နီးစွာသောအကြောင်းဖြစ်၏။ ဘဝသည် အထူးထူးသော လားရာ သို့ ပစ်ချခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဘဝသည် ဇာတိ၏ နီးစွာသောအကြောင်းဖြစ်၏။ ဇာတိသည် ခန္ဓာတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဇာတိသည် ဇရာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ဇရာသည် စုတေခြင်းသို့ဆောင်ခြင်း၊ ရင့်ကျက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဇရာသည် မရဏ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ မရဏသည် အသက်ကံကုန်၍ ဇီဝိတိန္ဒြေကို နှောင့်ယှက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုမရဏသည် ဆင်းရဲ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဒုက္ခသည် ကိုယ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဒုက္ခသည် ဒေါမနဿ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဒေါမနဿသည် စိတ်ကိုနှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဒေါမနဿသည် သောက၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ သောကသည် စိုးရိမ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုသောကသည် ငိုကြွေးခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ငိုကြွေးခြင်းသည် နှုတ်မြွက်၍ ငိုခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုပရိဒေဝ သည် ပင်ပန်းခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အကြင်ပင်ပန်းခြင်းတို့သည် ရှိကုန်၏။

ထိုပင်ပန်းခြင်းတို့သည်လည်း အဖို့ကိုးပါးရှိကုန်၏။

အကြင်အဖို့ကိုးပါး၌ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ပက္ခသည် ပေါင်းခြင်းသို့ စုဝေးခြင်းသို့ ရောက်၏။ အဖို့ကိုးပါးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ နှစ်ပါးကုန်သော မူလကိလေသာတို့သည် လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝိပလ္လာသလေးပါး တို့သည်လည်းကောင်းတည်း။ ထိုကိုးပါးတို့တွင် အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝတဏှာသည် လည်းကောင်း၊ နှစ်ပါးကုန်သော မူလကိလေသာတို့မည်ကုန်၏။ လောဘသည်လည်းကောင်း၊ ဒေါသသည်လည်းကောင်း၊ မောဟသည်လည်းကောင်း သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့ မည်ကုန်၏။ “မမြဲသည်၌ မြဲ၏”ဟူ၍ သညာ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စိတ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အယူ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း။ “ဆင်းရဲ၌ ချမ်းသာ”ဟူ၍ သညာ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စိတ်၏ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အယူ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း။ “ကိုယ်မဟုတ်သည်၌ ကိုယ်”ဟူ၍ သညာ၏ဖောက်ပြန်ခြင်း လည်းကောင်း၊ စိတ်၏ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အယူ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း။ “မတင့်တယ်သည်၌ တင့်တယ်၏”ဟူ၍ သညာ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စိတ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အယူ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ ဝိပလ္လာသတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။

၆၃။ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာမည်သည်ကား လေးပါးကုန်သော အရိယသစ္စာတို့၌ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိခြင်းတည်း။ ဤသည်ကား အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ဘဝတဏှာမည်သည်ကား ဘဝတို့၌ အကြင်တပ်ခြင်းသည်၊ အကြင်ပြင်းစွာတပ်ခြင်းသည်၊ အကြင်အလိုသည်၊ အကြင် မိန်းမောခြင်းသည်၊ အကြင်တောင့်တခြင်းသည်၊ အကြင်နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ အကြင်မျှသွင်းခြင်း သည်၊ အကြင်မစွန့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဘဝတဏှာမည်၏။

ထိုအကုသလမူလတို့တွင် လောဘသည် အဘယ်နည်း၊ အကုသိုလ်မူလသည် အဘယ် နည်း။ ထိုလောဘမည်သည် ထိုထိုသို့သဘောရှိကုန်သော သူတစ်ပါးဝတ္ထုတို့၌၊ သူတစ်ပါးခြပ် တို့၌၊ သူတစ်ပါးအရာတို့၌၊ သူတစ်ပါး၏ဥစ္စာနှစ်တို့၌၊ သူတစ်ပါးသိမ်းဆည်းအပ်သော ဥစ္စာတို့၌ အကြင်တပ်ခြင်းသည်၊ အကြင်တပ်သောအခြင်းအရာသည်၊ အကြင်အလိုသည်၊ အကြင် မိန်းမောခြင်းသည်၊ အကြင်တောင့်တခြင်းသည်၊ အကြင်နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ အကြင်အာရုံ၏ အရသာကို မျှသွင်း၍ပြီးစေခြင်းသည်၊ အကြင်မစွန့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား လောဘ ဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလမည်၏။ ဤအကုသိုလ်မူလသည် အဘယ်တရား၏ မူလနည်း၊ လောဘသည် လောဘကြောင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဖြစ်သော ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၏

လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ထိုအကုသိုလ်ကံသုံးပါးနှင့် ယှဉ်သော စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏လည်းကောင်း မူလမည်၏။

ထိုအကုသိုလ်မူလတို့တွင် ဒေါသဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလသည် အဘယ်နည်း၊ ထိုဒေါသသည် သတ္တဝါတို့၌ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းသည်၊ သည်းမခံခြင်းသည်၊ အထောက်အပံ့မရှိခြင်းသည်၊ အမျက်ထွက်ခြင်းသည်၊ ပြင်းစွာအမျက်ထွက်ခြင်းသည်၊ အကျိုးမဲ့ကို အလိုရှိသောအဖြစ်သည်၊ စိတ်၏ ပင်ပန်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဒေါသဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလမည်၏။ ဤဒေါသမူလသည် အဘယ်တရား၏ မူလနည်း၊ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ကာယကံ၏၊ ဝစီကံ၏၊ မနောကံ၏ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏ လည်းကောင်း မူလမည်၏။

ထိုအကုသိုလ်မူလတို့တွင် မောဟဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလသည် အဘယ်နည်း၊ အရိယသစ္စာလေးပါးတို့၌ အကြင်ထိုးထွင်း၍မသိခြင်းသည်၊ အကြင်ပြည့်စုံစွာ မယူခြင်းသည်၊ အကြင်ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းသည်၊ အကြင်တွေဝေခြင်းသည်၊ အကြင်တွေဝေသော အခြင်းအရာသည်၊ အကြင်ပြင်းစွာ တွေဝေခြင်းသည်၊ အကြင်ပြင်းစွာ တွေဝေသောအခြင်းအရာသည်၊ အကြင်မသိခြင်းသည်၊ အကြင်အမှိုက်သည်၊ အကြင်အမှိုက်တိုက်သည်၊ အကြင်ပိတ်ပင်ခြင်းသည်၊ အကြင်တားမြစ်ခြင်းသည်၊ အကြင်ကိလေသာဟူသောအမိုးသည်၊ အကြင်ယုတ်သော အမိုးသည်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့အား အကြင်ကြည့်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား မောဟဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလမည်၏။ ထိုမောဟမူလသည် အဘယ်တရား၏ မူလနည်း၊ မောဟကြောင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဖြစ်သော ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၏လည်းကောင်း ထိုကံသုံးပါးနှင့်ယှဉ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏လည်းကောင်း မူလမည်၏။

ထိုဒေသနာ၌ ဝိပလ္လာသတို့ကို သိအပ်ကုန်၏။ ဝိပလ္လာသတို့၏ ဝတ္ထုကို သိအပ်၏။ အကြင်သဘောတရားသည် ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုသဘောတရားကို သိအပ်၏။ ထိုဝိပလ္လာသတို့တွင် တစ်ခုသော ဝိပလ္လာသသည် သုံးခုကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့ကို ဤသို့ လေးပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသဝတ္ထုတို့ကို သိအပ်ကုန်၏။ တစ်ခုသော ဝိပလ္လာသသည်လည်း အဘယ်နည်း၊ “မမြဲသည်၌ မြဲ၏” ဤသို့လည်းကောင်း၊ “ဆင်းရဲ၌ ချမ်းသာ၏” ဤသို့လည်းကောင်း၊ “ကိုယ်မဟုတ်သည်၌ ကိုယ်တည်း” ဤသို့လည်းကောင်း၊ “မတင့်တယ်သည်၌ တင့်တယ်၏” ဤသို့လည်းကောင်း အကြင်ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဖောက်ပြန်သည်၏အဖြစ်ကို ယူ၏။ ဤသို့ ယူခြင်းသည် တစ်ခုသော ဝိပလ္လာသမည်၏။ လေးပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသဝတ္ထုတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ ကိုယ်လည်းကောင်း ဝေဒနာလည်းကောင်း စိတ်လည်းကောင်း

ဓမ္မာရုံလည်းကောင်းတည်း၊ ဤလေးပါးတို့သည် ဝိပလ္လာသဝတ္ထုတို့မည်ကုန်၏။ သုံးပါးသော ဝိပလ္လာသတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ သညာလည်းကောင်း စိတ်လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိလည်းကောင်းတည်း။ ဤသည်တို့ကား သုံးပါးသော ဝိပလ္လာသတို့မည်ကုန်၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသော ဝတ္ထု၌ ကုဋေအရာ၌ ဝဏ္ဏာယတန၌ နိမိတ်ကို အကြင်ယူခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤယူခြင်းသည် သညာဝိပလ္လာသမည်၏။ ထိုဝိပလ္လာသတို့တွင် ဖောက်ပြန်သောစိတ်၏ အကြောင်းသည်ရှိသော် သိစေခြင်းဝိညတ်သည် ရှိ၏။ ဤဝိညတ်သည် စိတ္တဝိပလ္လာသမည်၏။ ထိုဝိပလ္လာသတို့တွင် ဖောက်ပြန်သောစိတ်ရှိသောသူ၏ ထိုရုပ်၌ “မတင့်တယ်သည်၌ တင့်တယ်၏” ဟူ၍ အကြင်သည်းခံခြင်းသည်၊ အကြင်နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ အကြင်ငဲ့ခြင်းသည်၊ အကြင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်အမြင်မှားခြင်းသည်၊ အကြင်မြင်ခြင်းသည်၊ အကြင်စုံစမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစုံစမ်းခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသမည်၏။

ထိုဝိပလ္လာသတို့တွင် ဝတ္ထုအပြားအားဖြင့် ကိုယ်တို့၌ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ကာယာနုပဿနာ၌ ဝိပလ္လာသသုံးပါး၊ ဝေဒနာနုပဿနာ၌ ဝိပလ္လာသသုံးပါး၊ စိတ္တာနုပဿနာ၌ ဝိပလ္လာသသုံးပါး၊ ဓမ္မာနုပဿနာ၌ ဝိပလ္လာသသုံးပါး ဤသို့ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သညာဝိပလ္လာသတို့သည် လေးပါးတို့လည်းကောင်း၊ စိတ္တဝိပလ္လာသတို့သည် လေးပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတို့သည် လေးပါးတို့လည်းကောင်း ဤသို့ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အာယတနတို့၏ပွားစီးခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဉ်သညာနှင့်ပြည့်စုံသောသူ၏ ရုပ်တို့၌ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့လည်းကောင်း၊ မနောသညာနှင့်ပြည့်စုံသောသူတိုင်အောင် ဓမ္မာရုံတို့၌ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့လည်းကောင်း ဤသို့ အဇ္ဈတ္တိက၌ ခြောက်ပါးတစ်ဆယ့်နှစ်လီ၊ ဗာဟိရ၌ ခြောက်ပါးတစ်ဆယ့်နှစ်လီအားဖြင့် လေးပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုစကားသင့်၏။ အာရုံအထူးထူးဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် မနှိုင်းယှဉ်အပ်ကုန်သော မရေမတွက်နိုင်ကုန်သော သတ္တဝါတို့အား အယုတ်အမြတ်အလတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မနှိုင်းယှဉ် မရေမတွက်နိုင်ကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

၆၄။ ထိုဝိပလ္လာသတို့တွင် ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် လေးပါးကုန်သော အတ္တဘောဟူသော အကြောင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ရူပက္ခန္ဓာဟုဆိုအပ်သော အကြင်ကာယာနုပဿနာသည် ရှိ၏။ ထိုကာယာနုပဿနာသည် အတ္တဘာဝဝတ္ထုမည်၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဆိုအပ်သော အကြင် ဝေဒနာနုပဿနာသည် ရှိ၏။ ထိုဝေဒနာသည် အတ္တဘာဝဝတ္ထုမည်၏။ အကြင်သညာက္ခန္ဓာသည်လည်းကောင်း အကြင်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုတရားတို့သည်

အတ္တဘာဝဝတ္ထုမည်ကုန်၏။ အကြင်ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ထိုဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် စိတ်ဟု ဆိုအပ်သော အတ္တဘာဝဝတ္ထုမည်၏။ ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် လေးပါးကုန်သော အတ္တဘာဝ-
 ဝတ္ထုတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအတ္တဘာဝဝတ္ထုတို့တွင် ကာယာနုပဿနာ၌ “မတင့်တယ်သည်၌
 တင့်တယ်၏”ဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤအတူ ဝေဒနာတို့၌၊ စိတ်၌၊ ဓမ္မတို့၌လည်း
 အတ္တဟုဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ လေးပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့ကို ဖြတ်ခြင်း
 ဌာ မြတ်စွာဘုရားသည် လေးပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို ဟောတော်မူ၏။ သိစေတော်မူ၏။
 ကိုယ်၌ ကိုယ်ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသောသူအား “မတင့်တယ်သည်၌
 တင့်တယ်၏”ဟူသော ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ခွာ၏။ ဤအတူ ဝေဒနာတို့၌၊ စိတ်၌၊ ဓမ္မတို့၌လည်း
 ပြုအပ်၏။

ထိုပဟာတဗ္ဗတို့တွင် အဝိဇ္ဇာသည် အမိုက်တိုက်အခြင်းအရာဖြင့် မိုက်ခြင်းသဘောရှိ၏။
 ထိုးထွင်း၍မသိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ ဝိပလ္လာသလျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။
 တဏှာသည် အာရုံကိုမျိုးသွင်း၍ပြီးစေခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုတဏှာ၏ ပိယရုပ်၊ သာတရုပ်လျှင်
 နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ လောဘသည် မိမိတောင့်တသောအာရုံဖြင့် လှည့်စားခြင်း
 လက္ခဏာရှိ၏။ အဒိန္နာဒိန်သည် ထိုလောဘ၏ နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။ ဒေါသသည်
 ဤလောက၌ ငြင်းခုံခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ပါဏာတိပါတသည် ထိုဒေါသ၏ နီးစွာသောအကြောင်း
 ရှိ၏။ မောဟသည် မသင့်သော နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် လျှောက်ပတ်သောအကြောင်း၏ ချွတ်ယွင်း
 ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မှားသောအကျင့်သည် ထိုမောဟ၏ နီးစွာသော
 အကြောင်းမည်၏။

နိစ္စသညာသည် ပြုပြင်အပ်ကုန်သော တရားတို့၏ မပျက်စီးခြင်းဖြင့်ယူခြင်း လက္ခဏာ
 ရှိ၏။ အလုံးစုံကုန်သော သင်္ခါရတရားတို့သည် ထိုနိစ္စသညာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။
 သုခသညာသည် အာသဝနှင့်တကွတွေ့၍ ပေါင်းမိခြင်း၊ ကပ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ငါဟူသော
 မာန်ယစ်ခြင်းသည် ထိုသုခသညာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။ အတ္တသညာသည် သဘာဝ
 တရားတို့၌ အာရုံဖြင့်ကပ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ငါဟူသော မာန်မူခြင်းသည် ထိုအတ္တသညာ၏
 နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။ သုဘသညာသည် အဆင်းကိုယူခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဣန္ဒြေကို
 မစောင့်ခြင်းသည် ထိုသုဘသညာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။ ညွှန်းအပ်ကုန်သော ဤကိုးပုဒ်
 တို့ဖြင့် အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ပက္ခကို ပြအပ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုအလုံးစုံကိုလည်း အကြားအမြင်
 များသောပုဂ္ဂိုလ်သည် သိခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ အကြားအမြင် နည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
 သိခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် သိခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ ပညာနည်း
 သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ ပညာနှင့်ယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိခြင်းငှာ

တတ်ကောင်း၏။ ပညာနှင့်မယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် သိခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။

ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော ကိုးပုဒ်တို့သည် အကြင်ဒေသနာ၌ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်ပက္ခ ကို သင်္ဂြိုဟ်အပ်၏။ ပေါင်းခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ကိုးပုဒ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ သမထ လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာလည်းကောင်း၊ အလောဘလည်းကောင်း၊ အဒေါသလည်းကောင်း၊ အမောဟလည်းကောင်း၊ အနိစ္စသညာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသညာလည်းကောင်း၊ အနတ္တသညာ လည်းကောင်း၊ အသုဘသညာလည်းကောင်းတည်း။

ထိုကိုးပါးတို့တွင် သမထသည် အဘယ်နည်း၊ စိတ်၏ အကြင်တည်ခြင်းသည်၊ အကြင် ကောင်းစွာတည်ခြင်းသည်၊ အကြင်မြဲစွာတည်ခြင်းသည်၊ အကြင်တည်ခြင်းသည်၊ အကြင်ပြဌာန်း ခြင်းသည်၊ အကြင်ထင်ခြင်းသည်၊ အကြင်သမာဓိသည်၊ အကြင်ဆောက်တည်ခြင်းသည်၊ အကြင် မပျံ့လွင့်ခြင်းသည်၊ အကြင်နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည်၊ စိတ်၏ အကြင်ငြိမ်းခြင်းသည်၊ စိတ်၏ အကြင် တည်ကြည်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် သမထမည်၏။

ထိုကိုးပါးတို့တွင် ဝိပဿနာသည် အဘယ်နည်း၊ ခန္ဓာတို့၌လည်းကောင်း၊ ဓာတ်တို့၌ လည်းကောင်း၊ အာယတနတို့၌လည်းကောင်း၊ နာမ်ရုပ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့၌ လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာတို့၌လည်း ကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာတို့၌လည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာ၌လည်း ကောင်း၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌လည်းကောင်း၊ သာဝဇ္ဇ အနာဝဇ္ဇတရား တို့၌လည်းကောင်း၊ ကဏှ သုက္ကတရားတို့၌လည်းကောင်း၊ မှီဝဲအပ်သည် မမှီဝဲအပ်သည်တို့၌ လည်းကောင်း၊ ဟုတ်မှန်တိုင်း အကြင်စိစစ်ခြင်းသည်၊ အကြင်အပြားအားဖြင့်စိစစ်ခြင်းသည်၊ အကြင်စုံစမ်းခြင်းသည်၊ အကြင်အမြတ်အားဖြင့် စုံစမ်းခြင်းသည်၊ အကြင်ပညာဖြင့် ယူခြင်းသည်၊ အကြင်ချိုးမြှင့်အပ်သော ပညာသည်၊ အကြင်သိမ်းဆည်းအပ်သော ပညာသည်၊ စိတ်ဖြင့် အကြင်ရွေးချယ်သော ပညာသည်၊ အကြင်နှိုင်းချိန်သော ပညာသည်၊ အကြင်စုံစမ်းသော ပညာ သည်၊ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ အကြင်ဝိဇ္ဇာသည်၊ အကြင်ပညာစက္ခုသည်၊ အကြင်သိခြင်းသည်၊ အကြင်လျင်စွာဆောင်နိုင်သော ပညာသည်၊ အကြင်ပညာဟူသော အလင်းသည်၊ အကြင်ပညာ အလင်းသည်၊ အကြင်ပညာအရောင်သည်၊ အကြင်ပညာအလင်းသည်၊ အကြင်ပညာတည်း ဟူသော သန်လျက်သည်၊ အကြင်ပညာဟူသော မြားသွားသည်၊ အကြင်ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင် သည်၊ အကြင်သမ္မာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော မဂ္ဂင်သည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဝိပဿနာမည်၏။ ထို့ကြောင့် ဤဝိစယစသော ပညာကို ဝိပဿနာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤဝိပဿနာသည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဤလက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ဝိပဿနာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုစကားသင့်စွ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဤဝိပဿနာကို ဓမ္မဝိပဿနာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ သုဘလည်းကောင်း အသုဘလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြား ရှိသော တရားကို ဤဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှု၏။ ကဏ္ဍလည်းကောင်း သုက္ကလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိသော တရားကို ဤဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှု၏။ မှီဝဲအပ်သော တရား လည်းကောင်း မမှီဝဲအပ်သော တရားလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိသော တရားကို ဤဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှု၏။ ကံလည်းကောင်း ဝိပါက်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြား ရှိသော တရားကို ဤဝိပဿနာပညာ ဖြင့် ရှု၏။ ဝဋ်တည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့လည်းကောင်း ဝဋ်မှလွတ်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိသော တရားကို ဤဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှု၏။ စုတိပဋိသန္ဓေသို့ရောက်ကြောင်းလည်းကောင်း နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိသောတရားကို ဤဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှု၏။ ပဝတ္တိလည်းကောင်း နိဗ္ဗတ္တိလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိသော တရားကို ဤဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှု၏။ ညစ်ညူးခြင်းလည်းကောင်း ဖြူစင်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိသောတရားကို ဤဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှု၏။ ဤအလုံးစုံအပြားကို ဝိပဿနာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ တစ်နည်းကား၊ ဝိ-ဟူသောပုဒ်သည် ဥပသာရပုဒ်တည်း၊ ရှုခြင်း၊ ဤသည်ကား အနက်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသည်ကား ဝိပဿနာမည်၏။

၆၅။ ထိုသံကိလေသပက္ခတို့တွင် သတ္တဝါတို့၏ ရောဂါတို့သည် အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း ဘဝတဏှာလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးတို့တည်း၊ နှစ်ပါးကုန်သော ထိုရောဂါတို့ကို ပယ်ဖျောက် ခြင်းငှာ မြတ်စွာဘုရားသည် သမထလည်းကောင်း ဝိပဿနာလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးကုန် သော ဆေးတို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ နှစ်ပါးကုန်သော ဤဆေးတို့ကို မှီဝဲသောပုဂ္ဂိုလ် သည် ရာဂ၏ ကင်းရာကင်းကြောင်းဖြစ်သော အနာဂါမိဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ၏ ကင်းရာကင်းကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးကုန်သော အနာကင်းခြင်းတို့ကို မျက်မှောက်ပြုရ၏။

ထိုဒေသနာ၌ တဏှာဟူသော အနာ၏ ဆေးကား သမထတည်း၊ ရာဂ၏ကင်းရာကင်း ကြောင်းဖြစ်သော အနာဂါမိဖိုလ်သည် တဏှာဟူသော အနာကင်းခြင်းမည်၏။ အဝိဇ္ဇာဟူသော အနာ၏ ဆေးကား ဝိပဿနာတည်း။ အဝိဇ္ဇာ၏ကင်းရာကင်းကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ် သည် အဝိဇ္ဇာဟူသော အနာကင်းခြင်းမည်၏။ ထိုစကားမှန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “နှစ်ပါး သော တရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ကုန်၏။ နာမ်လည်းကောင်း ရုပ်လည်းကောင်းတည်း။ နှစ်ပါးသော တရားတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း ဘဝတဏှာလည်းကောင်း တည်း။ နှစ်ပါးသော တရားတို့ကို ပွားအပ်ကုန်၏။ သမထလည်းကောင်း ဝိပဿနာလည်း

ကောင်းတည်း။ နှစ်ပါးသောတရားတို့ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်၏။ ပညာလည်းကောင်း အရဟတ္တဖိုလ်လည်းကောင်းတည်း” ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။ ထိုတရားတို့တွင် သမထကို ပွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိသည်ရှိသော် တဏှာကို ပယ်၏။ တဏှာကို ပယ်သည်ရှိသော် ရာဂ၏ကင်းခြင်းကြောင့် အနာဂါမိဖိုလ်ကို မျက်မှောက် ပြု၏။ ဝိပဿနာကို ပွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် နာမ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ နာမ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိသည် ရှိသော် အဝိဇ္ဇာကို ပယ်၏။ အဝိဇ္ဇာကို ပယ်သည်ရှိသော် အဝိဇ္ဇာ၌တပ်ခြင်းကင်းခြင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြု၏။

အကြင်အခါ၌ သံသရာဘေးကို ရှုသောသူအား နာမ်လည်းကောင်း ရုပ်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော တရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ထိုယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်အား အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း ဘဝတဏှာလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော တရားတို့ကို ပယ်အပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သမထလည်းကောင်း ဝိပဿနာလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော တရားတို့ကို ပွားအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ပညာလည်းကောင်း အရဟတ္တဖိုလ်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော တရားတို့ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤမျှဖြင့် ရဟန်းသည် ပြုအပ်ပြီးသော ကိစ္စရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်မည်၏။ အသက်၏ကုန်ခြင်းကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဤပစ္စုပ္ပန်၌ ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်လည်း ချုပ်၏။ တမလွန်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်လည်း မဖြစ်။ ထိုစကား၌ ဤခန္ဓာတို့၏ ဤဓာတ်အာယတနတို့၏ အကြင်ချုပ်ခြင်းသည် အကြင်ငြိမ်းခြင်းသည် တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာဓာတ်အာယတနတို့၏ အကြင်ပဋိသန္ဓေမနေခြင်းသည် အကြင် ထင်ရှားမဖြစ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ် မည်၏။

ထိုဝေဒနာပက္ခ၌ အလောဘဖြစ်သော ကုသလမူလသည် အဘယ်နည်း၊ အာသယ ဓာတ်ရှိသော အကြင်မတပ်ခြင်းသည်၊ အကြင်မတပ်သောအခြင်းအရာသည်၊ အကြင် မတပ်သောအဖြစ်သည်၊ အကြင်မလိုချင်ခြင်းသည်၊ အကြင်မတောင့်တခြင်းသည်၊ အကြင် မနှစ်သက်ခြင်းသည်၊ အကြင်အာရုံအရသာကို မျှိုသွင်းပြီးစေ၍မရှုခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံ သည် အလောဘဖြစ်သော ကုသလမူလမည်၏။ ဤအလောဘသည် အဘယ်တရား၏ မူလနည်း၊ အလောဘကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်သော ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၏ လည်းကောင်း ထိုကံသုံးပါးနှင့်ယှဉ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏ လည်းကောင်း မူလမည်၏။ တစ်နည်းကား၊ မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်ကို ကုသိုလ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုအလောဘသည် သုံးပါးကုန်သော မဂ္ဂင်တို့၏ မူလမည်၏။ အဘယ်သုံးပါးတို့၏

မူလမည်သနည်း၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါယာမ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာသမာဓိ၏လည်းကောင်း ဤသုံးပါးတို့၏ မူလမည်၏။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်မူလဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဝေါဒါနပက္ခတို့တွင် အဒေါသဖြစ်သော ကုသိုလ်မူလသည် အဘယ်နည်း၊ သတ္တဝါတို့၌လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့၌လည်းကောင်း အကြင်မညှဉ်းဆဲခြင်းသည်၊ အကြင်အမျက်မထွက်ခြင်းသည်၊ အကြင်ကြောင့်ကြခြင်းသို့ မရောက်ခြင်းသည်၊ အကြင်ဗျာပါဒမရှိခြင်းသည်၊ အကြင်မပြစ်မှားခြင်းသည်၊ အကြင်ချစ်ခြင်းသည်၊ အကြင်ချစ်သောအခြင်းအရာသည်၊ အကြင်အကျိုးကို လိုခြင်းသည်၊ အကြင်စီးပွားကို လိုခြင်းသည်၊ စိတ်၏ အကြင်ကြည်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် အဒေါသဖြစ်သော ကုသလမူလမည်၏။ ထိုအဒေါသသည် အဘယ်တရား၏ မူလမည်သနည်း၊ အဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်သော ကာယကံ၊ဝစီကံ၊မနောကံ၏လည်းကောင်း၊ ထိုကံသုံးပါးနှင့်ယှဉ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏လည်းကောင်း မူလမည်၏။ တစ်နည်းကား၊ သုံးပါးကုန်သော မဂ္ဂင်တို့၏ မူလမည်၏။ အဘယ်သုံးပါးတို့၏ မူလမည်သနည်း၊ သမ္မာဝါစာ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာအာဇီဝ၏လည်းကောင်း ဤသုံးပါးကုန်သော မဂ္ဂင်တို့၏ မူလမည်၏။ ထို့ကြောင့် ကုသလမူလဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဝေါဒါနပက္ခတို့တွင် အမောဟဖြစ်သော ကုသလမူလသည် အဘယ်နည်း၊ လေးပါးကုန်သော အရိယသစ္စာတို့၌ ဟုတ်သောအတိုင်း အကြင်ဉာဏ်အမြင်သည်၊ အကြင်ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊ မဖောက်မပြန်လည်း အကြင်လားခြင်းသည်၊ အကြင်ထိုးထွင်းသိခြင်းသည်၊ အကြင်မတွေဝေခြင်းသည်၊ အကြင်မတွေဝေသော အခြင်းအရာသည်၊ အကြင်ပြင်းစွာ မတွေဝေခြင်းသည်၊ အကြင်ဝိဇ္ဇာသည်၊ အကြင်ထင်ရှားခြင်းသည်၊ အကြင်အလင်းသည် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏ အကြင်မပိတ်ပင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် အမောဟဖြစ်သော ကုသိုလ်မူလမည်၏။ ဤအမောဟသည် အဘယ်တရား၏ မူလမည်သနည်း၊ အမောဟကြောင့်ဖြစ်သော ကာယကံ၊ဝစီကံ၊မနောကံ၏လည်းကောင်း၊ ထိုကံသုံးပါးနှင့်ယှဉ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏လည်းကောင်း မူလမည်၏။ တစ်နည်းကား၊ နှစ်ပါးကုန်သော ဤအမောဟမူလသည် နှစ်ပါးကုန်သော မဂ္ဂင်တို့၏ မူလမည်၏။ အဘယ်နှစ်ပါးတို့၏ မူလမည်သနည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာသတိ၏လည်းကောင်း ဤနှစ်ပါးကုန်သော မဂ္ဂင်တို့၏ မူလမည်၏။ ထို့ကြောင့် ကုသလမူလဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသို့ ဤတရားတို့အား သုံးပါးကုန်သော ကုသိုလ်မူလတို့နှင့် အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မဂ်ကို ယှဉ်အပ်၏။

၆၆။ ထိုဝေါဒါနပက္ခတို့တွင် အနိစ္စသညာသည် အဘယ်နည်း။ “အလုံးစုံကုန်သော သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောရှိကုန်၏” ဤဒေသနာ၌ အကြင်မှတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်မှတ်သော အခြင်းအရာသည်၊ အကြင်ပိုင်းခြားခြင်းသည်၊ အကြင်စွဲလမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် အနိစ္စသညာမည်၏။ ထိုအနိစ္စသညာ၏ အကျိုးဆက်သည် အဘယ်နည်း။ အနိစ္စသညာကို ပွားစေအပ်သည်ရှိသော် ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သည်ရှိသော် ရှစ်ပါးကုန်သော လောကဓံတရားတို့၌ စိတ်သည် မစပ်၊ မနီးနှော၊ မတည်။ လျစ်လျူရှုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်အဖြစ်သည်လည်းကောင်း တည်၏။ ဤသည်ကား ထိုအနိစ္စသညာ၏ အကျိုးဆက်မည်၏။

ထိုဝေါဒါနပက္ခ၌ ဒုက္ခသညာသည် အဘယ်နည်း။ “အလုံးစုံကုန်သော သင်္ခါရတရားတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏” ဤဒေသနာ၌ အကြင်မှတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်မှတ်သောအခြင်းအရာသည်၊ အကြင်ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းသည်၊ အကြင်စွဲလမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဒုက္ခသညာမည်၏။ ထိုဒုက္ခသညာ၏ အကျိုးဆက်သည် အဘယ်နည်း။ ဒုက္ခသညာကို ပွားစေအပ်သည်ရှိသော် ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သည်ရှိသော် ပျင်းရိခြင်း၌လည်းကောင်း၊ မေ့လျော့ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ အံ့ဖွယ်၌လည်းကောင်း စိတ်သည် မစပ်၊ မနီးနှော၊ မတည်။ လျစ်လျူရှုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်သောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း တည်၏။ ဤသည်ကား ထိုဒုက္ခသညာ၏ အကျိုးဆက်တည်း။

ထိုဝေါဒါနပက္ခတို့တွင် အနတ္တသညာသည် အဘယ်နည်း။ “အလုံးစုံကုန်သော တရားတို့၌ ကိုယ်မဟုတ်” ဟူ၍ အကြင်မှတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်မှတ်သောအခြင်းအရာသည်၊ အကြင်ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းသည်၊ အကြင်စွဲလမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် အနတ္တသညာမည်၏။ ထိုအနတ္တသညာ၏ အကျိုးဆက်ကား အဘယ်နည်း။ အနတ္တသညာကို ပွားစေအပ်သည်ရှိသော် ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုအပ်သည်ရှိသော် ငါဟူသောမာန်မူခြင်းသည် စိတ်ကို မစပ်၊ မနီးနှော၊ မတည်။ လျစ်လျူရှုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်သည်လည်းကောင်း တည်၏။ ဤသည်ကား ထိုအနတ္တသညာ၏ အကျိုးဆက်မည်၏။

ထိုဝေါဒါနပက္ခတို့တွင် အသုဘသညာသည် အဘယ်နည်း။ “သတ္တဝါသင်္ခါရတို့သည် မတင့်တယ်ကုန်” ဤသို့ အကြင်မှတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်မှတ်သောအခြင်းအရာသည်၊ အကြင်ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းသည်၊ အကြင်စွဲလမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် အသုဘသညာမည်၏။ ထိုအသုဘသညာ၏ အကျိုးဆက်ကား အဘယ်နည်း။ အသုဘသညာကို ပွားစေအပ်သည်ရှိသော် ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သည်ရှိသော် သုဘနိမိတ်၌ စိတ်သည် မစပ်၊ မနီးနှော၊ မတည်။ လျစ်လျူရှုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်သည်လည်းကောင်း တည်၏။

ဤသည်ကား ထိုအသုဘသညာ၏ အကျိုးဆက်တည်း။

ထိုဒေသနာ၌ ခန္ဓာငါးပါးတို့အား ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သည်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်၏။ ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် အသုဘသညာသည် ရူပက္ခန္ဓာ၏ ပိုင်းခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒုက္ခသညာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏ ပိုင်းခြားအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အနတ္တသညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၏လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏လည်းကောင်း ပိုင်းခြားအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အနိစ္စသညာသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ ပိုင်းခြားသည်၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ထိုနှစ်ပဒတို့တွင် သမထဖြင့် တဏှာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။ ဝိပဿနာဖြင့် အဝိဇ္ဇာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။ အဒေါသဖြင့် ဒေါသကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။ အမောဟဖြင့် မောဟကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။ အနိစ္စသညာဖြင့် နိစ္စသညာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။ ဒုက္ခသညာဖြင့် သုခသညာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။ အနတ္တသညာဖြင့် အတ္တသညာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။ အသုဘသညာဖြင့် သုဘသညာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။

သမထသည် စိတ်၏ပျံ့လွင့်ခြင်းကို ဆောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဈာန်တို့သည် ထိုအဒေါသ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဝိပဿနာသည် အလုံးစုံသော တရားကို ဟုတ်မှန်တိုင်း ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ အလုံးစုံသိအပ်သော တရားသည် ထိုဝိပဿနာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အလောဘသည် အလိုသို့ရှေးရှုမဆောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ သူ၏ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ခြင်းသည် ထိုအလောဘ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အဒေါသသည် အမျက်မထွက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ သူ၏အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ခြင်းသည် ထိုအဒေါသ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အမောဟသည် သဘောအားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းကို မဖြစ်စေခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ကောင်းသောအကျင့်သည် ထိုအမောဟ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။

အနိစ္စသညာသည် သင်္ခါတဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏ ပျက်စီးခြင်းကို ယူခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသည် ထိုအနိစ္စသညာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဒုက္ခသညာသည် အာသဝနှင့်တကွဖြစ်၍ တွေ့ခြင်းကို သိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဝေဒနာသည် ထိုဒုက္ခသညာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အနတ္တသညာသည် အလုံးစုံသော သင်္ခါတတရားသို့ မကပ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ သင်္ခါတဓမ္မ၌အမှတ်သည် ထိုအနတ္တသညာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ အသုဘသညာသည် ညိုသောအကောင်၊ ပြည်ယိုသောအကောင်၊ ဖူးဖူးရောင်သော အကောင်၌ မတင့်တယ်သောအာရုံဖြင့်ယူခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ငြီးငွေ့ခြင်းသည် ထိုအသုဘသညာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ဤကိုးပုဒ်တို့ကို ပြအပ်ကုန်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသော ကုသိုလ်ပက္ခကို ပြအပ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုပြခြင်းကိုလည်း အကြားအမြင်များသောသူသည်

သိခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ အကြားအမြင်နည်းသောသူသည် သိခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ ပညာရှိသောသူသည် သိခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ ပညာမဲ့သောသူသည် သိခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ ပညာနှင့်ယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ ပညာနှင့် မယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ ဤသို့ သိအပ်၏။

၆၇။ ထိုကိုးပဒတို့တွင် နိစ္စသညာကို နှလုံးသွင်းသောသူအား ထိုမှဤမှ စိတ်ကို ညွှတ်စေသည်ဖြစ်၍ သတိကို မဆင်ခြင်သည်ဖြစ်၍ အနိစ္စသညာသည် မထင်၊ ငါးပါးကုန်သော ကာမဂုဏ်တို့၌ သုခကို သာယာခြင်းဖြင့် နှလုံးသွင်းသောသူအား ဣရိယာပုဏ်၏ မလားခြင်းကို မဆင်ခြင်သည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခသညာသည် မထင်။ ခန္ဓာဓာတ်အာယတနတို့၌ အတ္တဟု နှလုံးသွင်းသောသူအား အထူးထူးသောဓာတ်၊ များစွာသောဓာတ်တို့ကို ဝေဖန်ခြင်းကို မဆင်ခြင်သည်ဖြစ်၍ အနတ္တသညာသည် မထင်။ ကိုယ်၌ အဆင်းသဏ္ဌာန်၌ မွေ့လျော်သော သုဘဟု နှလုံးသွင်းသောသူအား ဖောက်ပြန်သော တရား၌ဖုံးလွှမ်းခြင်းအားဖြင့် အသုဘသညာသည် မထင်။

သဒ္ဓါသည် နှလုံးသာရွှင်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ယုံကြည်ခြင်းလျှင် ထင်သောအခြင်းအရာရှိ၏။ လေးပါးကုန်သော သောတာပတ္တိမဂ်၏အင်္ဂါတို့သည် ထိုသဒ္ဓါ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ထိုစကားမှန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့. . . သဒ္ဓါန္တေကို အဘယ်၌ မှတ်အပ်သနည်း၊ လေးပါးကုန်သော သောတာပန်၏အင်္ဂါဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ မှတ်အပ်၏” ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။

ဝီရိယိန္ဒြေသည် ရဲရင့်ခြင်းကို မပယ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ လုံ့လအားထုတ်ခြင်းလျှင် ထင်သောအခြင်းအရာရှိ၏။ အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော လေးပါးကုန်သော သမ္ပပ္ပဓာန်တို့သည် ထိုဝီရိယ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့. . . ဝီရိယိန္ဒြေကို အဘယ်၌ မှတ်အပ်သနည်း၊ လေးပါးကုန်သော သမ္ပပ္ပဓာန်တို့၌ မှတ်အပ်၏” ဟု ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့တည်း။

သတိသည် အောက်မေ့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မတွေ့ဝေခြင်းလျှင် ထင်သောအခြင်းအရာရှိ၏။ အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော လေးပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့သည် ထိုသတိ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့. . . သတိန္တေကို အဘယ်၌ မှတ်အပ်သနည်း၊ လေးပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့၌ မှတ်အပ်၏” ဟု ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့တည်း။

သမာဓိသည် တည်ကြည်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မပျံ့လွင့်ခြင်းလျှင် ထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။ လေးပါးကုန်သော ဉာဏ်တို့သည် ထိုသမာဓိ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ မြတ် စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့ . . . သမာဓိန္ဒြေကို အဘယ်၌ မှတ်အပ်သနည်း၊ လေးပါးကုန်သော ဈာန်တို့၌ မှတ်အပ်၏”ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။

ပညာသည် သိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဟုတ်သောအဖြစ်၌စုံစမ်းခြင်းလျှင် ထင်သော အခြင်းအရာရှိ၏။ လေးပါးကုန်သော အရိယသစ္စာတို့သည် ထိုပညာ၏ နီးစွာသော အကြောင်း မည်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့ . . . ပညိန္ဒြေကို အဘယ်၌ မှတ်အပ်သနည်း၊ လေးပါး ကုန်သော အရိယသစ္စာတို့၌ မှတ်အပ်၏”ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။

တင့်အပ်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌နေရခြင်းဟုဆိုအပ်သော စက်လည်းကောင်း၊ သူတော်ကောင်းကို မှီဝဲရခြင်းဟုဆိုအပ်သော စက်လည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ရခြင်းဟုဆိုအပ်သော စက်လည်းကောင်း၊ ရှေးကပြုဖူးသော ကောင်းမှုရှိသော အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော စက်လည်းကောင်း ဤသို့ စက်တို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ ထိုလေးပါး တို့တွင် ပတိရူပဒေသဝါသစက်သည် အရိယာဟူသော မှီရာလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုပတိရူပဒေသ-ဝါသသည် သပ္ပရိသုပနိဿယ၏ နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။ သပ္ပရိသုပနိဿယစက်သည် အရိယာဟူသောမှီရာလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုသပ္ပရိသုပနိဿယသည် အတ္တသမ္မာပဏိဓိ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အတ္တသမ္မာပဏိဓိစက်သည် ကောင်းစွာကျင့်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုအတ္တသမ္မာပဏိဓိသည် ကောင်းမှုတို့၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကောင်းမှုသည် ကုသိုလ်တရားကို ဆည်းပူးခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုကောင်းမှုသည် အလုံးစုံသောစည်းစိမ်ချမ်းသာ တို့၏ နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။

သီလအကြောင်းရှိကုန်သော အကျိုးသဘောတို့သည် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့တည်း။ သီလ ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ (ပ) ထိုသီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ပစ္စဝေက္ခနာ ဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံ၏။ “ဤမဂ်ကိစ္စတစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးပြုဖွယ်ကိစ္စအကျိုးငှာ တစ်ပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စသည် မရှိ” ဤသို့ သိခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလက္ခဏာ သည် သီလမည်၏။ ထိုသီလသည် နှလုံးသာရွှင်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ နှလုံးသာ ရွှင်ခြင်းသည် မိမိကိုယ်ကို မစွပ်စွဲခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုအဝိပဋ္ဌိသာရသည် ဝမ်းမြောက်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် အလွန်ဝမ်းသာခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် နှစ်သက်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ နှစ်သက်ခြင်းသည် နှစ်သက်စေခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုပီတိသည် ငြိမ်းခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ငြိမ်းခြင်းသည် အမှု၌ကောင်းခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုငြိမ်းခြင်းသည် ချမ်းသာ၏ နီးစွာသော

အကြောင်းမည်၏။

ချမ်းသာသည် ကြောင့်ကြမရှိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ချမ်းသာသည် တည်ကြည်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ တည်ကြည်ခြင်းသည် မယုံ့လွင့်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုသမာဓိ သည် ဟုတ်မှန်တိုင်းကိုသိသော ဉာဏ်အမြင်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ပညာသည် မဖောက်မပြန် စုံစမ်းခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုပညာသည် ငြီးငွေ့ခြင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ငြီးငွေ့ ခြင်းသည် မတပ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုငြီးငွေ့ခြင်းသည် တပ်ခြင်းကင်းခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ရာဂကင်းခြင်းသည် မညစ်ညူးခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုရာဂကင်းခြင်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်သည် အကုသိုလ်တရားမှ ငြိမ်းခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဝိမုတ္တိသည် ဝေါဒါန်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

၆၈။ အရိယဘုံတို့သည် လေးပါးတို့တည်း၊ သာမညဖိုလ်တို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ ထိုအရိယဘုံ၊ သာမညဖိုလ်တို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သဘောအတိုင်း သိ၏။ ဤသိခြင်းသည် ဒဿနဘုံမည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်ကိုလည်း သဘောအတိုင်း သိ၍ ငြီးငွေ့၏။ ဤသို့ငြီးငွေ့ခြင်းသည် ခေါင်းပါးအပ်သော ကာမရာဂ၏လည်းကောင်း၊ ဒေါသတို့၏လည်း ကောင်း၊ နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။ သကဒါဂါမိဖိုလ်သည်လည်း သိမ်မွေ့သော ရာဂဒေါသ၌ တပ်ခြင်းကင်း၏။ ဤသိမ်မွေ့သော ရာဂဒေါသကိုကြဉ်ခြင်းသည် သကဒါဂါမိဖိုလ်မည်၏။ အနာဂါမိဖိုလ်သည်လည်း အကြင်အကြောင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၌တပ်ခြင်းကင်းသည်ဖြစ်၍ ကိလေသာမှလွတ်၏။ ဤကိလေသာမှ လွတ်ခြင်းသည် ပြုအပ်သောဘုံမည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ် သည်လည်း သာမညဖိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤသို့ ဆိုရာ၌ သဒ္ဓါနက်သည် အဘယ်နည်း၊ မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်သည် သာမညမည်၏။ ထိုမဂ်၏ ဤဖိုလ်တို့သည် သာမညဖိုလ်မည်ကုန် ၏။ ဤသို့ ဆိုအပ်၏။ အဘယ်၏ လောကီသီလမှ တစ်ပါးသောဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သနည်း၊ လောကီသီလသမာဓိအမြတ်မှ တစ်ပါးသော မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မဂ်ကို လည်းကောင်း၊ ထိုမဂ်၏ ထိုဖိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း ဗြဟ္မညဖိုလ်တို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း၊ သစ္စာကို ထိုးထွင်း ၍ သိသည်နှင့်တကွ အရိယသာဝကအား သုံးပါးကုန်သော သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသလည်းကောင်း သုံးပါး ကုန်သော ဤသံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ကုန်ခြင်းကြောင့် အရိယသာဝကဖြစ်သော သောတာပန်သည် အပါယ်သို့ကျစေတတ်သော သဘောမရှိသည်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲကုန်ဆုံးသည် တိုင်အောင် ပြု၏။

ထိုသံယောဇဉ်သုံးပါးတို့တွင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် အဘယ်နည်း၊ အကြားအမြင်မရှိသော မိုက်သော အရိယာတို့၏တရားတိုင်အောင် မလိမ္မာသော ထိုပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်ကို ကိုယ်အားဖြင့် အဖန်တလဲလဲရှု၏၊ ဝိညာဉ်တိုင်အောင် ကိုယ်ဟူ၍ အဖန်တလဲလဲရှု၏၊ ထိုပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤခန္ဓာငါးပါးတို့၌ ကိုယ်ဟူ၍ ယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ရှိ၏ဟု ယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဤခန္ဓာငါးပါးသည် ငါသည် ဖြစ်၏၊ တစ်ခုသောအရာ၌ အလိုသို့ လိုက်တတ်၏၊ အသင်းအပင်းဖြစ်၏၊ ချီးမြှင့်ခြင်းရှိ၏၊ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်၏၊ အင်္ဂါကြီးငယ်ဖြစ်၏။ ဤသို့ အပြားအားဖြင့် မွေ့လျော်၏။ ထိုသို့ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်အလိုသည်၊ အကြင် နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ အကြင်ငဲ့ခြင်းသည်၊ အကြင်အခြင်းအရာကိုကြံခြင်းသည်၊ အကြင်မှားသော အမြင်သည်၊ အကြင်ရှုခြင်းသည်၊ အကြင်အလွန်ကြည်ညိုခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၌ ငါးပါးကုန်သော ဒိဋ္ဌိတို့သည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသို့ သက်ဝင်ကုန်၏။ ငါးပါးတို့ သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ ရုပ်ကို အတ္တအားဖြင့် ရှု၏၊ ဝိညာဉ်တိုင်အောင် အတ္တအားဖြင့် ရှု၏။ ဤငါးပါးတို့သည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသို့ သက်ဝင်ကုန်၏။ ကြွင်းကုန်သော တစ်ဆယ့်ငါးပါးသော တရားတို့သည် သဿတအယူသို့ သက်ဝင်ကုန်၏။ ဤသို့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်းကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိသို့လည်း မသက်ဝင်။ ဤသို့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၊ သဿတဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အရိယ-သာဝကအား တစ်စုံတစ်ခုသော မိစ္ဆာအယူသည် မဖြစ်၊ ထိုမှတစ်ပါးလည်း လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၌ အသို့လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မဖြစ်သနည်း။ ဤသာသနာတော်၌ အရိယာဖြစ်သော ဘုရားတပည့်သားသည် အကြားအမြင်ရှိသည် ဖြစ်၏၊ အလုံးစုံသော ကုသိုလ် အဖို့ကို ပြုအပ်၏။ အကြင်မျှလောက် အရိယာတရားတို့၌ လိမ္မာသောသူသည် ရုပ်ကို အနတ္တ အားဖြင့် ရှု၏၊ ဝိညာဉ်တိုင်အောင် (ပ) ဤသို့ အဖန်တလဲလဲရှုသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သည် မဖြစ်။

အဘယ်သို့လျှင် ဝိစိကိစ္ဆာသည် မဖြစ်သနည်း၊ ဤလောက၌ ဘုရားတပည့်သားသည် မြတ်စွာဘုရား၌ တွေးတောခြင်းမရှိ၊ ယုံမှားခြင်းမရှိ၊ ဤသို့ အလွန်ကြည်ညို၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရား သည် ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ပူဇော်အထူးကိုခံတော်မူထိုက်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံသော ဘုရားဂုဏ်တော်ကို သိအပ်၏။ တရားတော်၌ မတွေးတော၊ မယုံမှား၊ ဤသို့ အလုံးစုံသော တရားဂုဏ်တော်ကို သိအပ်၏။ တဏှာကုန်သည့်တိုင်အောင် ရာဂကင်းရာ၊ ရာဂချုပ်ရာ၊ ကိလေသာငြိမ်းရာ၊ ဤသို့ နှစ်ခုမြောက်သော တောင့်တအပ်သော ဤတရားနှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၏။ သံယာဉ် မတွေးတော၊ (ပ) နတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ လူတို့၏လည်းကောင်း ပူဇော်သည်

တိုင်အောင် ဤသို့ သုံးခုမြောက်သော တောင့်တအပ်သော ဤတရားနှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၏။

အလုံးစုံကုန်သော သင်္ခါရတရားတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏။ ဤသို့ဟောတော်မူရာ၌ မတွေးတော၊ မယုံမှား၊ နှလုံးသွင်း၏၊ အလွန်ကြည်ညို၏။ တဏှာသည် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤသို့ ဟောရာ၌ မတွေးတော၊ မယုံမှား။ တဏှာချုပ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခ၏ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဟောရာ၌ မတွေးတော၊ မယုံမှား။ မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မဂ်သည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သောအကျင့်တည်း၊ ဤသို့ဟောရာ၌ မတွေးတော၊ မယုံမှား၊ နှလုံးသွင်း၏၊ အလွန်ကြည်ညို၏။ အကြင်မျှလောက် မြတ်စွာဘုရား၌လည်းကောင်း၊ တရား၌လည်းကောင်း၊ သံဃာ၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခ၌လည်းကောင်း၊ သမုဒယ၌လည်းကောင်း၊ နိရောဓ၌လည်းကောင်း၊ မဂ်၌လည်းကောင်း ယုံမှားပုံအခြင်းအရာ ‘ကင်္ခါယနာ’၊ မသိခြင်း ‘ဝိမတိ’၊ သဘာဝကို စဉ်းစားလျှင် (မဆုံးဖြတ်နိုင်၍) ပင်ပန်းကြောင်းသဘော ‘ဝိစိကိစ္ဆာ’၊ လမ်းနှစ်ခွနှင့်တူသော သဘော ‘ဒွေဓာပထ’၊ အာရုံမှ ဆုတ်နှစ်တတ်သော သဘော ‘အာသပ္ပနာ’၊ (ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၍) ထက်ဝန်းကျင် (အာရုံ)မှ ရွှေ့ရှားတတ်သော သဘော ‘ပရိသပ္ပနာ’၊ မတည်ငြိမ်ခြင်း ‘အနဝဋ္ဌာန’၊ ဆောက်တည်ခြင်းသို့ မရောက်ခြင်း ‘အဓိဋ္ဌာဂမန’၊ ဧကန်မဟုတ်ခြင်း ‘အနေကံသ’၊ ဧကန်မဟုတ်သည်၏အဖြစ် ‘အနေကံသိကတာ’ သည် ရှိ၏။ ထိုသဘောတရားတို့ကို ထိုအရိယသာဝကသည် ပယ်အပ်ကုန်သည်၊ နုတ်အပ်ကုန်သည်၊ အမြစ်ကိုဖြတ်အပ်ကုန်သည်၊ ထန်းပင်ကဲ့သို့ အရာကို ပြုအပ်ကုန်သည်၊ တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းကို ပြုအပ်ကုန်သည်၊ နောင်အခါ၌ မဖြစ်စေအပ်သော သဘောရှိသည် ဖြစ်ကုန်၏။

၆၉။ ထိုသံယောဇဉ်သုံးပါးတို့တွင် သီလ၌လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓိ၌လည်းကောင်း၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသသည် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သီလ၌ သီလအကျင့်၌ မှားသော အားဖြင့် သုံးသပ်သည် ငါသည် ဤသီလဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤအလေ့အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤခြိုးခြံသော အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤမြတ်သောအကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း နတ်သည် မူလည်းဖြစ်အံ့၊ နတ်တို့တွင် တစ်ယောက်သည်မူလည်း ဖြစ်အံ့။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ ခိုခြေအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိကုန်သော နတ်သမီးတို့နှင့် တကွ ကစားရအံ့၊ မွေ့လျော်ရအံ့၊ စံပယ်ရအံ့။ ဤသို့နှလုံးသွင်းလျက် မဖောက်မပြန်သောအမြင်သည်၊ ဤသို့နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ ကိလေသာမှ လွတ်ခြင်းသည်၊ တပ်နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ ရာဂဖြင့်လှည့်ပတ်ခြင်းသည်၊ မိစ္ဆာအယူကို ထင်ရှားပြခြင်းသည်၊ ရှုမြင်ခြင်းသည်၊ မရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဤအလုံးစုံသည် သီလဗ္ဗတပရာမာသမည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် စင်ကြယ်သည်၌ သီလဗ္ဗတပရာမာသသည် အဘယ်နည်း၊ ဤလောက၌ အချို့သောသူသည် သီလကို မှားသောအားဖြင့်သုံးသပ်၏၊ သီလဖြင့် စင်ကြယ်၏၊

သီလဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ဆောင်၏။ သီလဖြင့် လွတ်၏။ ချမ်းသာကို လွန်မြောက်၏။ ဆင်းရဲကို လွန်မြောက်၏။ ချမ်းသာဆင်းရဲကို လွန်မြောက်၏။ အထက်သီလဖြင့် အစဉ်အတိုင်း နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံဖြင့် သီလအကျင့်ကို မှားသောအားဖြင့်သုံးသပ်၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံသော သီလအကျင့်ဖြင့် စင်ကြယ်ကုန်၏။ လွတ်ကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ဆောင်ကုန်၏။ ချမ်းသာကို လွန်မြောက်ကုန်၏။ ဆင်းရဲကို လွန်မြောက်ကုန်၏။ ချမ်းသာဆင်းရဲကို လွန်မြောက်ကုန်၏။ အစဉ်အတိုင်း နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ မစင်ကြယ်သည်ကိုပြုတတ်သော တရားကို ကိလေသာမှ လွတ်ခြင်းကို မပြုတတ်သော တရားကို စင်ကြယ်သောတရားဟူ၍ ကိလေသာမှ လွတ်ကြောင်းဖြစ်သောတရားဟူ၍ တစ်ဖန်သိသော ထိုသို့သဘောရှိသောသူအား အကြင်နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ အကြင်အလိုသည်၊ အကြင်လွတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်ရှုခြင်းသည်၊ အကြင်အခြင်းအရာကိုကြံခြင်းသည်၊ အကြင်အမြင်သည်၊ အကြင်ရှုခြင်းသည်၊ အကြင်မြင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် စင်ကြယ်ရာ၌ သီလဗ္ဗတပရာမာသမည်၏။

နှစ်ပါးကုန်သော ထိုပရာမာသတို့ကို အရိယသာဝကသည် ပယ်အပ်ကုန်သည်။ နောင်အခါ၌ မဖြစ်သော သဘောတိုင်အောင် ဖြစ်ကုန်၏။ သီလရှိသော ထိုအရိယသာဝကသည် အရိယာတို့ နှစ်သက်အပ်ကုန်သော၊ မကျိုးကုန်သော၊ ငြိမ်သက်ခြင်းတိုင်အောင် ဖြစ်စေကုန်သော သီလတို့နှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၏။ သုံးပါးကုန်သော ဤသံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အကြားအမြင်များသော အရိယသာဝကသည် သောတာပန်သည် အပါယ်သို့ကျသော သဘောမရှိသည် ဖြစ်၏။ အလုံးစုံကို သိအပ်၏။

သဟသစ္စာဘိသမယာဟူသောပုဒ်၌ သဒ္ဓါအနက်သည် အဘယ်နည်း၊ ပရိညာဘိသမယလည်းကောင်း၊ ပဟာနာဘိသမယလည်းကောင်း၊ သစ္စိကိရိယာဘိသမယလည်းကောင်း၊ ဘာဝနာဘိသမယလည်းကောင်း ဤသို့ အဘိသမယတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။

ထိုလေးပါးတို့တွင် အရိယသာဝကသည် ဒုက္ခသစ္စာကို ပရိညာဘိသမယဖြင့် သိ၏။ သမုဒယသစ္စာကို ပဟာနာဘိသမယဖြင့် သိ၏။ နိရောဓသစ္စာကို သစ္စိကိရိယာဘိသမယဖြင့် သိ၏။ မဂ္ဂသစ္စာကို ဘာဝနာဘိသမယဖြင့် သိ၏။ အကြောင်းကား အဘယ်သို့နည်း၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်းလည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သောအားဖြင့် သိခြင်းလည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် သိခြင်းလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေသောအားဖြင့် သိခြင်းလည်းကောင်းတည်း။ သမထဝိပဿနာဖြင့် အဘယ်သို့ သိသနည်း၊ အာရုံ၌ စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်၍ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဒုက္ခအားဖြင့် ရှု၏။ ထိုသမထဝိပဿနာနှစ်ပါးတို့တွင် အကြင်စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ခြင်းသည် သမထမည်၏။ အကြင်ထက်ဝန်းကျင်မှ ကုသိုလ်တို့သို့ သက်ဝင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသက်ဝင်ခြင်းသည် ဝိပဿနာ

မည်၏။

ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဆင်းရဲ၏ဟူ၍ ရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ အကြင်တပ်ခြင်းကို၊ အကြင်တောင့်တခြင်းကို၊ အကြင်ကပ်ခြင်းကို၊ အကြင်အာရုံကို မျှသွင်း၍ ပြီးစေခြင်းကို၊ အကြင်အလိုကို၊ အကြင်မိန်းမောခြင်းကို၊ အကြင်တောင့်တခြင်းကို ပယ်အပ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့၌ အကြင်တပ်ခြင်းသည်၊ အကြင်တောင့်တခြင်းသည်၊ အကြင်ကပ်ခြင်းသည်၊ အကြင်အာရုံကို မျှသွင်း၍ ပြီးစေခြင်းသည်၊ အကြင်အလိုသည်၊ အကြင်မိန်းမောခြင်းသည်၊ အကြင်တောင့်တခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ထိုသမုဒယကို အကြင်ပယ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုပယ်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ သမထသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤသို့လေးပါးကုန်သော ထိုအရိယသစ္စာတို့ကို တစ်ခုသော ကာလ၌၊ တစ်ခုသော ခဏ၌၊ တစ်ခုသော စိတ်၌ မရှေးမနှောင်း သိခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အရိယသာဝကအား သံယောဇဉ်သုံးပါးတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

၇၀။ ထိုဒေသနာတို့တွင် သမထဝိပဿနာအစုံသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် တစ်ခုသော ကာလ၌၊ တစ်ခုသော ခဏ၌၊ တစ်ခုသောစိတ်၌ လေးပါးကုန်သော ကိစ္စတို့ကို ပြု၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပရိညာဘိသမယဖြင့် သိ၏။ မဂ္ဂသစ္စာတိုင်အောင် ဘာဝနာဘိသမယဖြင့် သိ၏။ အကြောင်းတို့ကား အဘယ်သို့နည်း၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာတိုင်အောင် ပွားစေသဖြင့် သိခြင်းလည်းကောင်းတည်း။ ဤသို့ မြင်သည်ရှိသော် လှေသည် ရေသို့ သွားသည်ရှိသော် လေးပါးကုန်သော ကိစ္စတို့ကို ပြု၏။ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ရောက်စေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဤမှာဘက်ကမ်းကို စွန့်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝန်ကို ဆောင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရေအလျှင်ကို ဖြတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤအတူသာလျှင် သမထ၊ ဝိပဿနာအစုံသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် တစ်ခုသော ကာလ၌၊ တစ်ခုသော ခဏ၌၊ တစ်ခုသော စိတ်၌၊ လေးပါးကုန်သော ကိစ္စတို့ကို ပြု၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပရိညာဘိသမယဖြင့် သိ၏။ မဂ္ဂသစ္စာတိုင်အောင် ဘာဝနာဘိသမယဖြင့် သိ၏။

တစ်နည်းကား၊ နေသည် တက်သည်ရှိသော် တစ်ခုသော ကာလ၌ မရှေးမနှောင်း လေးပါးကုန်သော ကိစ္စတို့ကို ပြု၏။ အမိုက်တိုက်ကို ပယ်ဖျောက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အလင်းကို ထင်ရှားပြသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဆင်းကို ပြသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အအေးကို ကုန်စေသကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤအတူသာလျှင် သမထဝိပဿနာအစုံသည် ဖြစ်သည်ရှိသော်

တစ်ခုသော ကာလ၌ (ပ) ဆီမီးသည် ထွန်းတောက်သည်ရှိသော် တစ်ခုသော ကာလ၌ မရှေးမနှောင်း အမှိုက်တိုက်ကို ပယ်ဖျောက်အပ်၏။ အလင်းကို ထင်ရှားပြု၏။ အဆင်းကို ပြ၏။ လောင်စာကို ကုန်စေ၏။ ဤသို့ လေးပါးကုန်သော ကိစ္စတို့ကို ပြသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် သမထဝိပဿနာအစုံသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် တစ်ခုသော ကာလ၌(ပ)။

အကြင်အခါ၌ အရိယသာဝကသည် သောတာပန်သည် ဖြစ်၏။ ထိုအခါ၌ အပါယ်သို့ ကျစေတတ်သော သဘောမရှိသည် ဖြစ်၏။ မြဲ၏။ အကြင်မျှလောက် ဆင်းရဲ၏ အဆုံးကိုပြု၏။ ဤသည်ကား ဒဿနဘုံမည်၏။ သောတာပန်သည်လည်း သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လျက် အလွန် သမထဝိပဿနာကို ပွားစေသည်ရှိသော် အစုံသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို များသောအားဖြင့် ပယ်ခြင်းကြောင့် အရိယသာဝကသည် ဖြစ်၏။ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြီးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် ဤကာမဘုံသို့ တစ်ကြိမ်သာလျှင် လာ၍ ဆင်းရဲ၏ အဆုံးကို ပြု၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ခေါင်းပါးသော ဘုံမည်၏။

သကဒါဂါမ်သည်လည်း သကဒါဂါမိဖိုလ်၌ တည်သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာကို ပွားစေသည်ရှိသော် ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို အနုသယနှင့်တကွ အကြွင်းမဲ့ ပယ်စွန့်၏။ ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် အောက်ကာမဘုံသို့ လားခြင်း အဖို့ရှိကုန်သော ငါးပါးကုန်သော သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်အပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသလည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း၊ ကာမစ္ဆန္ဒလည်းကောင်း၊ ဗျာပါဒလည်းကောင်း ဤသို့ ငါးပါးကုန်သော အောက်ကာမဘုံသို့ လားခြင်းအဖို့ရှိကုန်သော ဤသံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အရိယသာဝကသည် အနာဂါမ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုဗြဟ္မာဘုံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းရှိ၏။ ထိုဗြဟ္မာဘုံမှ ပြန်လည်ခြင်းသဘောမရှိ၍ ထိုရူပ၊ အရူပဘုံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ရာဂကင်းသောဘုံမည်၏။

အနာဂါမ်သည်လည်း အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည်သည်ဖြစ်၍ အလွန် သမထဝိပဿနာကို ပွားစေသည်ရှိသော် အထက်ရူပ၊ အရူပဘုံသို့လားခြင်းအဖို့ရှိကုန်သော ငါးပါးကုန်သော သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်၏။ ရူပရာဂလည်းကောင်း၊ အရူပရာဂလည်းကောင်း၊ မာနလည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓစ္စလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း ငါးပါးကုန်သော အထက်ရူပ၊ အရူပဘုံသို့ လားခြင်းအဖို့ရှိကုန်သော ဤသံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အရိယသာဝကသည် ရဟန္တာသည် ဖြစ်၏။ မဂ်ဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးသော ကောင်းစွာ သိ၍ ကိလေသာမှ လွတ်သော၊ ကုန်ပြီးသော ဘဝသံယောဇဉ်ရှိသော၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော သူသည် ဒီဏာသဝံမည်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျင့်ခြင်းကိစ္စပြီးပြီး၍ အသေကွဘုံမည်၏။

ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန္တာဖြစ်၍လျှင် ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်မည်၏။ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား အသက်၏ကုန်ခြင်းကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြေချုပ်ခြင်းကြောင့် ဤဆင်းရဲသည် လည်း ချုပ်၏။ တစ်ပါးသောဆင်းရဲသည်လည်း မဖြစ်။ ဤဆင်းရဲ၏ အကြင်ချုပ်ခြင်းသည် အကြင်ငြိမ်းခြင်းသည် တစ်ပါးဖြစ်သော ဆင်းရဲ၏လည်း အကြင်ထင်ရှားမဖြစ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ဝိပါက် ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်မည်၏။ နိဗ္ဗာနဓာတ်တို့သည် ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ဤသို့ သစ္စာတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ သစ္စာကို သိခြင်းကို ဟောတော်မူအပ် ၏။ ကိလေသာကို ပိုင်းခြားခြင်းကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ပယ်ခြင်းကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ဘုံတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ဖိုလ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ နိဗ္ဗာနဓာတ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဤသစ္စာအစရှိသည်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်သည်ရှိသော် အလုံးစုံကိုသိခြင်းကို ဟောအပ် သည် ဖြစ်၏။ ဤသစ္စာစသော တရား၌ လုံ့လကို ပြုအပ်၏။

၇၁။ ထိုဈာန်စသော တရားတို့တွင် ကိုးပါးသော အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားအပ်သော သမာပတ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ လေးပါးကုန်သော ဈာန်တို့လည်းကောင်း၊ လေးပါး ကုန်သော အရူပသမာပတ်တို့လည်းကောင်း၊ နိရောဓသမာပတ်တို့လည်းကောင်းတည်း။ ထိုသမာပတ်တို့တွင် လေးပါးကုန်သော ဈာန်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ ရဟန်းတို့ . . . ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင် ဤသို့စသည်ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်ကုန်၏။ ထိုဈာန်တို့တွင် လေးပါးကုန်သော အရူပ သမာပတ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ စင်စစ် ရုပ်၌ တပ်ခြင်းကင်းသောသူအား ဆိုအပ်၏။ နိရောဓသမာပတ်တိုင်အောင် အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ ဤသည်တို့ကား အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားအပ်သော ကိုးပါးသော သမာပတ်တို့မည်ကုန်၏။

ထိုဈာန်တို့တွင် ပဌမဈာန်သည် အဘယ်နည်း၊ အင်္ဂါငါးပါးနှင့် မယှဉ်သော အင်္ဂါငါးပါး နှင့် ပြည့်စုံသော ဈာန်တည်း။ ငါးပါးကုန်သော အဘယ်အင်္ဂါတို့နှင့် မယှဉ်သနည်း၊ ငါးပါးကုန် သော နီဝရဏတို့နှင့် မယှဉ်။ ထိုစကား၌ ငါးပါးကုန်သော နီဝရဏတို့သည် အဘယ်သည်တို့ နည်း၊ ကာမစွန္ဒနီဝရဏလည်းကောင်း ဤသို့အစရှိသည်ကို ချဲ့အပ်၏။ ထိုကာမစွန္ဒစသည် တို့တွင် ကာမစွန္ဒသည် အဘယ်နည်း၊ ငါးပါးကုန်သော ကာမဂုဏ်တို့၌ အကြင်အားကြီးသော တပ်ခြင်းသည်၊ အကြင်ချစ်ခြင်းသည်၊ အကြင်တောင့်တ၊ နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ အကြင်အာရုံကို မျိုသွင်း၍ ပြီးစေခြင်းသည်၊ အကြင်အလိုသည်၊ အကြင်မိန်းမောခြင်းသည်၊ အကြင်တောင့်တခြင်း သည်၊ အကြင်မစွန့်ခြင်းသည်၊ အကြင်အဖန်တလဲလဲကိန်းခြင်းသည်၊ အကြင်ကုသိုလ်ကို လုယက် ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ကာမစွန္ဒနီဝရဏမည်၏။

ထိုနီဝရဏတို့တွင် ဗျာပါဒနီဝရဏသည် အဘယ်နည်း၊ သတ္တဝါတို့၌လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့၌လည်းကောင်း အကြင်ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းသည် (ပ) ဒေါသ၌ကဲ့သို့ ထို့အတူ ကပ်၍ ညှဉ်းဆဲခြင်းသည်^၁ ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဗျာပါဒနီဝရဏမည်၏။ ထိုနီဝရဏတို့တွင် မိဒ္ဓသည် အဘယ်နည်း၊ စိတ်၏ အကြင်မိုက်သည်၏အဖြစ်သည်၊ စိတ်၏ အကြင်လေးသည်၏ အဖြစ် သည်၊ စိတ်၏ အကြင်အမှု၌ မခန့်သည်၏အဖြစ်သည်၊ စိတ်၏ အကြင်ချထားခြင်းသည်၊ အကြင် ငိုက်မျဉ်းခြင်းသည်၊ အကြင်လှုပ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (ငိုက်မျဉ်းသဖြင့် မှိတ်တုတ်မှိတ်တုတ်) မျက်တောင်လှုပ်ခြင်းကို ပြုခြင်းသဘောသည်၊ မျက်တောင်လှုပ်ခြင်းကို ပြုခြင်းသဘောသည်^၂ ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် မိဒ္ဓမည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ထိနသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသို့ ကိုယ်၏ အကြင်မခန့်သည်၏အဖြစ် သည်၊ အကြင်မိုက်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ကိုယ်၏ အကြင်လေးသည်၏အဖြစ်သည်၊ ကိုယ်၏ အကြင်မငြိမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ထိနမည်၏။ ဤသို့ ဤထိနလည်းကောင်း၊ ရှေး၌ဖြစ်သော မိဒ္ဓလည်းကောင်း ထိုနှစ်ပါးစုံကို ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုနီဝရဏ တို့တွင် ဥဒ္ဓစ္စသည် အဘယ်နည်း၊ စိတ်၏ အကြင်မငြိမ်သက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစိတ်၏ မငြိမ်သက်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓစ္စမည်၏။ ထိုနီဝရဏတို့တွင် ကုက္ကစ္စသည် အဘယ်နည်း၊ စိတ်၏ အကြင်အရေးအကြောင်းသည်၊ အကြင်မမှတ်ခြင်းသည်၊ အကြင်အထူးမမှတ်ခြင်းသည်၊ အကြင် နှလုံး၏အရေးအကြောင်းသည်၊ အကြင်နှလုံးမသာယာခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ကုက္ကစ္စမည်၏။ ဤသို့ ဤကုက္ကစ္စလည်းကောင်း ရှေး၌ဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စလည်းကောင်း ထိုနှစ်ပါးစုံ ကို ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကစ္စနီဝရဏဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုနီဝရဏတို့တွင် ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏသည် အဘယ်နည်း၊ ဘုရား၌လည်းကောင်း၊ တရား၌လည်းကောင်း၊ သံဃာ၌လည်းကောင်း၊ (ပ) ဤသည်ကား ဝိစိကိစ္ဆာမည်၏။ ထိုမှတစ်ပါး စင်စစ်သော်ကား ဝိစိကိစ္ဆာတို့သည် ငါးပါးတို့တည်း၊ ကိလေသာငြိမ်းခြင်း၏အန္တရာယ်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း၊ အရပ်၏အန္တရာယ်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း၊ သမာပတ်၏ အန္တရာယ်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း၊ မဂ်၏အန္တရာယ်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း၊ နတ်ပြည်၏အန္တရာယ်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း ဤသည်တို့ကား ငါးပါးကုန်သော ဝိစိကိစ္ဆာတို့မည်ကုန်၏။ ဤအရာ၌ကား သမာပတ်၏အန္တရာယ်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာကို အလိုရှိ အပ်၏။ ဤသည်တို့ကား ငါးပါးသော နီဝရဏတို့မည်ကုန်၏။

ထိုနီဝရဏတို့တွင် နီဝရဏာနိဟူသောဤစကားရပ်၌ ဝစနတ္ထသည် အဘယ်နည်း၊ အဘယ်တရားမှ တားမြစ်ကုန်သနည်း၊ ဤသို့သောအမေးသည် ရှိသော် အလုံးစုံသော ကုသိုလ်

၁။ ဩနိဋ္ဌာနာ (မိုးထိသျှ။နာ-၂၁၇။) နိဩဋ္ဌာနာ (ပေဋကော။ ၂၅၉။)

၂။ ပစလာယနာ ပစလာယနံ (ပေဋကော။ ၂၅၉။)

အဖို့မှ တားမြစ်တတ်ကုန်၏။ အဘယ်သို့ တားမြစ်ကုန်သနည်း၊ ကာမစ္ဆန္ဒသည် အသုဘမှ တားမြစ်၏။ ဗျာပါဒသည် မေတ္တာမှ တားမြစ်၏။ ထိနသည် ငြိမ်းခြင်းမှ တားမြစ်၏။ မိဒ္ဓသည် လုံ့လကို အားထုတ်ခြင်းမှ တားမြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စသည် သမထမှ တားမြစ်၏။ ကုက္ကုစ္စသည် နှလုံး သာရွှင်ခြင်းမှ တားမြစ်တတ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာသည် ပညာမှလည်းကောင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှလည်း ကောင်း တားမြစ်တတ်၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ ကာမစ္ဆန္ဒသည် အလောဘဖြစ်သော ကုသိုလ်မူလမှ တားမြစ်တတ်၏။ ဗျာပါဒသည် အဒေါသမှ တားမြစ်တတ်၏။ ထိနမိဒ္ဓသည် သမာဓိမှ တားမြစ် တတ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စသည် သတိပဋ္ဌာန်တို့မှ တားမြစ်တတ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာသည် အမောဟဖြစ် သော ကုသိုလ်မူလမှ တားမြစ်တတ်၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ ဝိဟာရတို့သည် ဒိဗ္ဗဝိဟာရလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ လည်းကောင်း၊ အရိယဝိဟာရလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးတို့တည်း။ လေးပါးကုန်သော ဈာန်တို့သည် ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်၏။ လေးပါးကုန်သော မဂ်တို့သည် ဗြဟ္မဝိဟာရမည်၏။ သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည် အရိယဝိဟာရမည်၏။ ထိုသုံးပါး တို့တွင် ကာမစ္ဆန္ဒသည်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓစ္စသည်လည်းကောင်း၊ ကုက္ကုစ္စသည်လည်းကောင်း ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို တားမြစ်၏။ ဗျာပါဒသည် ဗြဟ္မဝိဟာရကို တားမြစ်၏။ ထိနမိဒ္ဓသည်လည်း ကောင်း ဝိစိကိစ္ဆာသည်လည်းကောင်း အရိယဝိဟာရကို တားမြစ်၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ ကာမစ္ဆန္ဒသည်လည်းကောင်း ဗျာပါဒသည်လည်းကောင်း ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စသည်လည်းကောင်း သမထကို တားမြစ်တတ်ကုန်၏။ ထိနမိဒ္ဓသည်လည်းကောင်း ဝိစိကိစ္ဆာသည်လည်းကောင်း ဝိပဿနာကို တားမြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် နိဝရဏတို့ဟူ၍ ဆိုအပ် ကုန်၏။ ပဌမဈာန်သည် ငါးပါးကုန်သော ဤအင်္ဂါတို့နှင့် မယှဉ်။

ပဌမဈာန်သည် ငါးပါးကုန်သော အဘယ်အင်္ဂါတို့နှင့် ယှဉ်သနည်း၊ ဝိတက်ဝိစာရတို့နှင့် လည်းကောင်း၊ ပီတိနှင့်လည်းကောင်း၊ သုခနှင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာနှင့်လည်းကောင်း ယှဉ်၏။ ငါးပါးကုန်သော ဤအင်္ဂါတို့အား ဖြစ်ခြင်း၊ ရခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဌမဈာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၏။ ရ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ငါးပါးကုန်သော ဤအင်္ဂါတို့ကို ဖြစ်စေ၍ နေ၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဗ္ဗဝိဟာရဖြင့် ပဌမဈာန်ကို ကပ်၍ နေ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (၁)

ထိုဈာန်တို့တွင် ဒုတိယဈာန်သည် ပီတိ၊ သုခနှင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာနှင့်လည်း ကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တဖြစ်သော ကြည်လင်ခြင်းနှင့်လည်းကောင်း ဤသို့ အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏။ လေးပါးကုန်သော ဤအင်္ဂါတို့ကို ဖြစ်စေ၍ ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ ဈာန်

ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (၂)

ထိုစဉ်တို့တွင် တတိယဈာန်သည် သတိနှင့်လည်းကောင်း၊ သမ္ပဇညနှင့်လည်းကောင်း၊ သုခနှင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာနှင့်လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာနှင့်လည်းကောင်း ဤသို့ အင်္ဂါငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံ၏။ ငါးပါးကုန်သော ဤအင်္ဂါတို့ကို ဖြစ်စေ၍ ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထို့ကြောင့် တတိယ ဈာန် ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (၃)

ထိုစဉ်တို့တွင် စတုတ္ထဈာန်သည် ဥပေက္ခာနှင့်လည်းကောင်း၊ သတိ၏စင်ကြယ်ခြင်းနှင့် လည်းကောင်း၊ အဒုက္ခမသုခဖြစ်သော ဝေဒနာနှင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာနှင့်လည်းကောင်း ဤသို့ အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံ၏။ စတုတ္ထဈာန်သည် ဤအင်္ဂါလေးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ လေးပါးကုန်သော ဤအင်္ဂါတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ ရခြင်းကို၊ ကောင်းစွာပြည့်စုံခြင်းကို၊ မျက်မှောက် ပြုခြင်းကို စတုတ္ထဈာန်ကို ရ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤဈာန်တို့ကို ဖြစ်စေ၍၊ ပြည့်စုံစေ၍၊ ကပ်၍ နေ၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဗ္ဗေန ဝိဟာရေန ဝိဟရတိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (၄)

ထိုသစ္စာလေးပါးတို့တွင် အနိစ္စအနက်သည် အဘယ်နည်း၊ နှိပ်စက်ခြင်းအနက်သည် အနိစ္စအနက်မည်၏၊ ပျက်စီးတတ်သောအနက်သည်၊ ပြီးစေသောအနက်သည်၊ ကင်းဆိတ်သော အနက်သည် အနိစ္စအနက်မည်၏။ ဤသည်ကား အနိစ္စအနက်မည်၏။

ထိုသစ္စာတို့တွင် ဒုက္ခသဘောသည် အဘယ်နည်း၊ နှိပ်စက်ခြင်းသဘောသည် ဒုက္ခသဘောမည်၏။ ပြင်းစွာနှိပ်စက်ခြင်းသဘောသည်၊ ထိတ်လန့်ခြင်းသဘောသည်၊ နာခြင်းသဘောသည် ဒုက္ခသဘောမည်၏။ ဤသည်ကား ဒုက္ခသဘောမည်၏။

ထိုဒုက္ခတို့တွင် ကင်းဆိတ်သော သဘောသည် အဘယ်နည်း၊ လိမ်းကျံခြင်းမရှိသော သဘောသည် ကင်းဆိတ်သော သဘောမည်၏။ မမှီဝဲ မဆည်းကပ်သော သဘောသည်၊ နည်းသော ကိစ္စရှိသော သဘောသည် * ကင်းဆိတ်သော သဘောမည်၏။ ဤသည်ကား ကင်းဆိတ်သော သဘောမည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အနတ္တသဘောသည် အဘယ်နည်း၊ အစိုးမရသော သဘောသည် အနတ္တသဘောမည်၏။ အလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်သော သဘောသည်၊ အလိုရှိတိုင်း ပြုနိုင်ခြင်း မရှိသော သဘောသည်၊ ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားတတ်သော သဘောသည် အနတ္တသဘောမည်၏။ ဤသည်ကား အနတ္တသဘောမည်၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်မှ ဖြစ်စေအပ်၊ ဟောကြားအပ်သော
သုတ္တတ္ထသမုစ္စယအမည်ရှိသော ပေဋကမည်သောဘုံသည် ပြီးပြီ။

၁။ အပ္ပဋ္ဌော (ဣ) ဂတပဋ္ဌော (ပေဋကော။ ၂၆၁။)

၇။ ဟာရသမ္မာတဘူမိ
(ဟာရတို့၏ သစ္စာလေးပါး၌ ကျရာကျကြောင်းဘူမိ)

၇၂။ ဈာန်သည် ရာဂကင်း၏။ လေးပါးကုန်သောဈာန်တို့ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်ကုန်၏။ ထိုဈာန်တို့သည် ဗောဇ္ဈင်နှင့် မယှဉ်ခြင်းတို့လည်းကောင်း၊ ဗောဇ္ဈင်နှင့် ယှဉ်ခြင်းတို့လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဗာဟိရကဖြစ်ကုန်သောသူတို့သည် ဗောဇ္ဈင်နှင့် မယှဉ်သည်မည်ကုန်၏၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဗောဇ္ဈင်နှင့် ယှဉ်သည်မည်ကုန်၏။ ထိုနှစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ဗောဇ္ဈင်ဖြင့် ခြောက်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ချထား၍ ရာဂထူပြောသောသူလည်းကောင်း၊ ဒေါသထူပြောသောသူလည်းကောင်း၊ မောဟထူပြောသောသူလည်းကောင်း၊ ရာဂဒေါသထူပြောသောသူလည်းကောင်း၊ ရာဂမောဟထူပြောသောသူလည်းကောင်း၊ ဒေါသမောဟထူပြောသောသူလည်းကောင်း၊ ရာဂဒေါသမောဟတို့၏တူမျှသော သဘောဖြင့် ထူပြောသောသူလည်းကောင်း (ရှိ၏)။ ဤသို့ ဈာန်ကို ဝင်စားကုန်သော ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ငါးပါးကုန်သော နိဝရဏတို့သည် ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။

ထိုနိဝရဏတို့အား ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့ကို နှိမ်နင်း၏။ လောဘဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလဖြင့် အဘိဇ္ဈာကိုလည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓစ္စကိုလည်းကောင်း၊ ပေါ်လွင်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း အလောဘဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလဖြင့် နှိမ်နင်း၏။ ကုက္ကုစ္စသည်လည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာသည်လည်းကောင်း၊ မောဟ၏ အသင်းအပင်းတည်း၊ ထိုမောဟ၏အသင်းအပင်းဖြစ်သော ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကို အမောဟဖြင့် နှိမ်နင်း၏။ ဒေါသသည်လည်းကောင်း၊ ထိနမိဒ္ဓသည်လည်းကောင်း၊ ဒေါသ၏ အသင်းအပင်းတည်း၊ ထိုဒေါသ၏အပင်းအသင်းဖြစ်သော ဒေါသထိနမိဒ္ဓကို အဒေါသဖြင့် နှိမ်နင်း၏။

ထိုမူလသုံးပါးတို့တွင် အလောဘ၏ ပြည့်စေခြင်းငှာ နေက္ခမ္မဝိတက်ကို ကြံ၏။ ထိုမူလသုံးပါးတို့တွင် အဒေါသကို ပြည့်စေခြင်းငှာ အဗျာပါဒဝိတက်ကို ကြံ၏။ ထိုမူလသုံးပါးတို့တွင် အမောဟကို ပြည့်စေခြင်းငှာ အဝိဟိံသာဝိတက်ကို ကြံ၏။ ထိုသုတ်တို့တွင် အလောဘကို ပြည့်စေခြင်းငှာ ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသုတ်တို့တွင် အဒေါသ၏ ပြည့်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အမောဟ၏ ပြည့်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း

ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့မှ ကင်းဆိတ်သည် ဖြစ်၏။ ဝိတက်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝိစာရနှင့်တကွဖြစ်သော ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ဝိတိသုခရှိသော ပဌမဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။

ဝိတက္ကာဟူသော ဤပါဌ၌ ဝိတက်တို့သည် နေက္ခမ္မဝိတက်လည်းကောင်း၊ အဗျာပါဒ ဝိတက်လည်းကောင်း၊ အဝိဟိံသာဝိတက်လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးတို့တည်း။ ထိုသုံးပါး တို့တွင် ရှေးဦးစွာ အာရုံသို့ကျခြင်းသည် ဝိတက်မည်၏။ ရအပ်သောအာရုံကို သုံးသပ်ခြင်းသည် ဝိစာရမည်၏။ ယောက်ျားသည် အဝေးမှ လာသော ယောက်ျားကို မြင်၏။ ရှေးဦးစွာ ဤသူသည် မိန်းမဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယောက်ျားဟူ၍လည်းကောင်း မသိ။ အကြင်အခါ၌ကား မိန်းမဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ယောက်ျားဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသို့အဆင်းရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသို့ သဏ္ဌာန်ရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အမှန်သိခြင်းကို ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤအခြင်းအရာ တို့ကို ကြံလျက် အသိနည်း၊ ဤသူသည် သီလရှိသလော၊ ထိုသို့မဟုတ် သီလမရှိသလော၊ ကြွယ်ဝသလော၊ ဆင်းရဲသလော၊ ဤသို့လည်း အလွန် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ကုန်၏။ ဤသို့ ဝိစာရသည် ဝိတက်၌ ဝင်၏။ ဝိစာရသည် သုံးလည်းသုံးသပ်၏။ လျော်စွာလည်းဖြစ်၏။

ငှက်သည် ရှေးဦးစွာ အားထုတ်၍ပျံသကဲ့သို့ နောက်အခါ၌ အားမထုတ်။ အားထုတ်၍ ပျံသကဲ့သို့ ဤအတူ ဝိတက်ကို မှတ်အပ်၏။ အတောင်တို့၏ ဖြန့်ခြင်းကဲ့သို့ ထို့အတူ ဝိစာရကို မှတ်အပ်၏။ စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ကြံတတ်၏။ သုံးသပ်၏။ သုံးသပ်စေ၏။ ကြံတတ်၏။ ကြံစေ တတ်၏။ အဖန်ဖန်သုံးသပ်ဆင်ခြင်၏။ သုံးသပ်စေတတ်၏။ ကာမသညာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်သည် ဝိတက်မည်၏။ ဗျာပါဒသညာ၏လည်းကောင်း၊ ဝိဟိံသသညာ၏လည်းကောင်း ဆန့်ကျင်ဘက် သည် ဝိစာရမည်၏။ ဝိတက်တို့၏ ကံသည် အကုသိုလ်ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းတည်း။ ဝိစာရတို့၏ ကံသည် အကြီးအမှူးတို့ကို စောင့်စည်းခြင်းတည်း။ လုံ့လရှိလျက် ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်လျက် သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို ပြုသကဲ့သို့ ဤအတူ ဝိတက်ကို မှတ်အပ်၏။ ထိုတရားကိုလျှင် ရှုသကဲ့သို့ ဤအတူ ဝိစာရကို မှတ်အပ်၏။ မပိုင်းခြားသကဲ့သို့ ဤအတူ ဝိတက်ကို မှတ်အပ်၏။ ပိုင်းခြား သကဲ့သို့ ဤအတူ ဝိစာရကို မှတ်အပ်၏။

ဝိတက်သည် နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ၌လည်းကောင်း၊ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ၌လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဝိစာရသည် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၌လည်းကောင်း၊ အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါ၌လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ စိတ်၏ ခန့်သောအဖြစ်သည် လိမ္မာသောအဖြစ်သည် ဝိတက်လျှင်အကြောင်းရှိ၏။ စိတ်၏ အာရုံသို့ရှေးရှုတင်ခြင်း၌ လိမ္မာခြင်းသည် ဝိစာရလျှင်အကြောင်းရှိ၏။ ဤတရားသည် ကုသိုလ် မည်၏။ ဤတရားသည် အကုသိုလ်မည်၏။ ဤတရားကို ပွားအပ်၏။ ဤတရားကို ပယ်အပ်၏။ ဤတရားကို မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။ ဤသို့ကြံခြင်းသည် ဝိတက်မည်၏။ ပယ်ခြင်းသည်လည်း

ကောင်း၊ ပွားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြောင်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် ဝိစာရမည်၏။ ဤဝိတက်ဝိစာရတို့၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ကာယိကလည်းဖြစ်သော စေတသိကလည်းဖြစ်သော နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဆင်းရဲသည် မဖြစ်၊ ကာယိကလည်းဖြစ်သော စေတသိကလည်းဖြစ်သော နှစ်ပါးအပြားရှိသော ချမ်းသာသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဝိတက်သည်ဖြစ်စေအပ်သော စေတသိကဖြစ်သော သုခသည်လည်းကောင်း၊ ပီတိသည်လည်းကောင်း၊ ကာယိကဖြစ်သော သုခသည်လည်းကောင်း ကိုယ်၌သာလျှင် ဖြစ်၏။ ထိုစကား၌ စိတ်၏ အကြင်တည်ကြည်သောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤသို့တည်ကြည်သော အဖြစ်သည် သမာဓိမည်၏။ ဤသို့ ပဌမဈာန်သည် ငါးပါးသောအင်္ဂါကို ပယ်၏၊ ငါးပါးသော အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံ၏။

ထိုဝိတက်ဝိစာရတို့ကိုသာလျှင် မပြတ် မှီဝဲခြင်းကြောင့် ထိုပဌမဈာန်၌ ထိုဝိတက်၊ဝိစာရသို့ ညွတ်သောစိတ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုပဌမဈာန်၌ ဝိတက်ဝိစာရတို့သည် ရုန့်ရင်းကုန်သည်ဖြစ်၍ ထင်ကုန်၏။ အကြင်ပီတိသည်လည်းကောင်း၊ သုခသည်လည်းကောင်း၊ နေက္ခမ္မသည်လည်းကောင်း ရုန့်ရင်းခြင်းရှိသည် ဖြစ်၏။ တစ်နည်းကား၊ သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မလျော်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုဈာန်အား ဝိစာရလျှင်အာရုံရှိ၏။ ထိုဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ စိတ်သည် ကြည်လင်၏။ ဝိတက်ဝိစာရဖြစ်ကုန်သော နှစ်ပါးကုန်သော အကြင်တရားတို့ကို အောက်မေ့အပ်ကုန်၏။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နိမိတ်ကို ရှိသေစွာ ဆောင်အပ်၏။ ထိုဝိတက်၊ဝိစာရတို့၏ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်သည် စိတ်၏တည်ကြည်သော အဖြစ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုဈာန်သည် မြတ်သောအဖြစ်ဖြင့်လည်း ပီတိ၏ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ အကြင်ပီတိသည် ရှိ၏။ ထိုပီတိသည် သောမနဿိန္ဒြေမည်၏။ အကြင်သုခသည် ရှိ၏။ ထိုသုခသည် သုခိန္ဒြေမည်၏။ အကြင်စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစိတ်၏တည်ကြည်ခြင်းသည် သမာဓိမည်၏။ ထိုဒုတိယဈာန်သည် အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ထိုဒုတိယဈာန်သည် ပီတိကို ခွာခြင်းကြောင့် တဏှာကပ်ငြိခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၍ ယုတ်သော နီဝရဏကို စွန့်လျက် သွား၏။

၇၃။ ထိုဒုတိယဈာန်၌ သောမနဿိစိတ်ကို စွဲလမ်း၍ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ထို့ကြောင့်လျှင် ထိုယောဂီသည် ထိုဒုတိယဈာန်ကို စုံစမ်းလျက် ဥပေက္ခာကိုသာလျှင် နှလုံးသွင်း၏။ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပီတိကို စွန့်ခြင်းကြောင့် လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ အကြင်အကြောင်းကြောင့်လည်း ပီတိဖြင့် သုခဝေဒနာကို ခံစားခြင်းရှိ၏။ ထိုသုခကို ကိုယ်ဖြင့် ခံစားလျက် ပညာအဆင်အခြင်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ အကြင်သတိသမ္ပလေဖြင့် ဥပေက္ခာ၏ပြည့်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤတတိယဈာန်သည် အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံ၏။

ထို့အတူ ကိုယ်၌ဖြစ်သော သုခကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ပဌမဈာန်၌ သောမနဿိန္ဒြေသည် ချုပ်၏။ ဒုတိယဈာန်၌ ဒုက္ခိန္ဒြေသည် ချုပ်၏။ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သုခကိုလည်း ပယ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခကိုလည်း ပယ်ခြင်းကြောင့် ရှေးဦးကလျှင် သောမနဿ၊ဒေါမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခလည်းမဟုတ်၊သုခလည်းမဟုတ်သော ဥပေက္ခာသည်ဖြစ်စေအပ်သော သတိဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ လေးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ လေးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ဥပေက္ခာသည် ကြည်လင်သည် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒေါမနဿိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း၊ သောမနဿိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်းတည်း။

ထိုဝေဒနာသုံးပါးတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥပေက္ခာသည်လည်းကောင်း သမ္မဇဉသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုဈာန်၌ သုခိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း သောမနဿိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း သတိကင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုသုခသောမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သတိရှိသည် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း ဒေါမနဿိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း ပညာအဆင်အခြင်မရှိသည် ဖြစ်၏။ ထိုဒုက္ခဒေါမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ပညာအဆင်အခြင်ရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဥပေက္ခာကိုလည်း သိခြင်းကြောင့် သတိရှိသော ပညာအဆင်အခြင်ရှိသော စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကို စတုတ္ထဈာန်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရာဂထူပြော၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သုခိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း သောမနဿိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒေါသထူပြော၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဒုက္ခိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း ဒေါမနဿိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မောဟထူပြော၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သတိမရှိခြင်းသည်လည်းကောင်း ပညာအဆင်အခြင်မရှိခြင်းသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ရာဂထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား တတိယဈာန်၌လည်းကောင်း စတုတ္ထဈာန်၌လည်းကောင်း ရန်ငြိုးသည် ချုပ်၏။ ဒေါသထူပြောသောပုဂ္ဂိုလ်အား ပဌမဈာန်၌လည်းကောင်း ဒုတိယဈာန်၌လည်းကောင်း ရန်ငြိုးသည် ချုပ်၏။ မောဟထူပြောသောပုဂ္ဂိုလ်အား ပဌမဈာန်၌လည်းကောင်း ဒုတိယဈာန်၌လည်းကောင်း ပညာအဆင်အခြင်မရှိခြင်းသည် ချုပ်၏။ တတိယဈာန်၌လည်းကောင်း စတုတ္ထဈာန်၌လည်းကောင်း သတိမရှိခြင်းသည် ချုပ်၏။ ဤအတူသာလျှင် သုံးယောက်ကုန်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လေးပါးကုန်သောဈာန်တို့သည် ဖြူစင်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်လတ္တံ့။

ထိုဒေသနာတို့တွင် ရာဂဒေါသထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပညာကင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ရန်ငြိုးသည်လည်းကောင်း အမျက်ထွက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့်

ယုတ်သော အဖို့ရှိသော ဈာန်သည် ဖြစ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ရာဂမောဟထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ရန်ငြိုးဖွဲ့သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း အပြစ်ကိုလည်းကောင်း ပြအပ်၏။ ထိုသို့ပြခြင်းသည် ယုတ်သောအဖို့ရှိသော ဈာန်သည် ဖြစ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ဒေါသမောဟထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား အမျက်ထွက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း သတိမရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း ပညာကင်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အပြစ်ကိုလည်းကောင်း ပြအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ယုတ်သောအဖို့ရှိသော ဈာန်သည် ဖြစ်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် ရာဂဒေါသမောဟတူသောအဖို့ထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ထူးသော အဖို့ရှိသော ဈာန်သည် ဖြစ်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤဈာန်တို့ကို ခုနစ်ယောက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပြအပ်ကုန်၏။ လေးပါးကုန်သော သမာဓိတို့တွင်လည်း ဆန္ဒသမာဓိဖြင့် ပဌမဈာန်ကို ပြအပ်၏။ ဝီရိယသမာဓိဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကို ပြအပ်၏။ စိတ္တသမာဓိဖြင့် တတိယဈာန်ကို ပြအပ်၏။ ဝီရိယသမာဓိဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ပြအပ်၏။ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခဖြင့် ပဌမဈာန်ကို ပြအပ်၏။ သုညတဝိမောက္ခဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကို ပြအပ်၏။ အနိမိတ္တဝိမောက္ခဖြင့် တတိယဈာန်ကို ပြအပ်၏။ အာနာပါနဿတိဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ပြအပ်၏။ ကာမဝိတက် ဗျာပါဒဝိတက်တို့၏လည်း ထိုထိုငြိမ်းခြင်းကြောင့် ပဌမဈာန်သည် ဖြစ်၏။ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ငြိမ်းခြင်းဖြင့် ဒုတိယဈာန်သည် ဖြစ်၏။ သုခိန္ဓေ သောမနဿိန္ဓေတို့၏ ငြိမ်းခြင်းဖြင့် တတိယဈာန်သည် ဖြစ်၏။ ကာယသင်္ခါရတို့၏ ငြိမ်းခြင်းဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သည်လည်း ဖြစ်၏။

စာဂါဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ပဌမဈာန်ကို၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကို၊ ပညာဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် တတိယဈာန်ကို၊ ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ပြအပ်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤဈာန်တို့ကို အကျဉ်းပြခြင်းဖြင့် ပြအပ်ကုန်၏။ ထိုကုန်တို့တွင် သမာဓိန္ဓေသည် ပြည့်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ လေးပါးကုန်သော ကုန်တို့သည် ထိုသမာဓိန္ဓေသို့ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။ ထိုပဋိပန္နကပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဌမဈာန်ကို မှီ၍ အာသဝေါတရား၏ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် လွယ်သော အကျင့်ဖြင့် နံ့သောအဘိညာဉ်ဖြင့် ဒေါမနဿိန္ဓေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ရောက်၏။ အကြင်ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုတိယဈာန်ကို မှီ၍ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် လွယ်သော အကျင့်ဖြင့် လျင်သော အဘိညာဉ်ဖြင့် ဒုက္ခိန္ဓေ၏ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ရောက်၏။

အကြင်ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် တတိယဈာန်ကို မှီ၍ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် လွယ်သော အကျင့်ဖြင့် နံ့သောအဘိညာဉ်ဖြင့် သောမနဿိန္ဓေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် ရောက်၏။ အကြင်ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် စတုတ္ထဈာန်ကို မှီ၍ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် လွယ်သော အကျင့်ဖြင့်

လျင်သောအဘိညာဉ်ဖြင့် သုခိန္ဒြေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် ရောက်၏။

ပကိဏ္ဍကနိဒ္ဒေသသည် ပြီးခြင်းသို့ရောက်ပြီ။

၇၄။ လေးပါးကုန်သော အကြင်စွာန်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤဝိတက်အစရှိသည်တို့သည် ထိုစွာန်တို့၏ အင်္ဂါတို့မည်ကုန်၏။ ထိုအင်္ဂါတို့၏ အပေါင်းသည် အင်္ဂါမည်၏။ ဤစွာန်တို့၏ အထူးသည် အဘယ်နည်း။ ဤသို့ အထူးသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဤအထူးတရားတို့သည် အဆောက်အဦမည်ကုန်၏။ ထိုအဆောက်အဦတို့ဖြင့် ဤစွာန်သည် ဝိတက်စသော အင်္ဂါအပေါင်းမည်၏။ ဤသည်ကား ထိုဝိတက်စသော အင်္ဂါအပေါင်း၏ ဥပနိသမည်၏။

ထိုသို့ချုပ်ချယ်ခြင်းဖြင့် ဤဘာဝနာသည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ပွားခြင်းဖြင့် ဤအပြစ်သည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤအပြစ်သည် ယုတ်ခြင်းရှိသော တရားမည်၏။ အဘယ်သူ၏ ယုတ်ခြင်းရှိသော တရားနည်း။ ဤသို့သောအမေးသည် ရှိသော် ထိုစွာန်ကိုဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏^၁ ယုတ်ခြင်းရှိသော တရားမည်၏။ ထိုဥဒါဟရုဏ်အဘယ်နည်းဟူမူကား၊ ဘဏိတံ ပစ္စဝေက္ခန္ဓော အစရှိသည်တည်း။ ဤသည်လျှင် အထူးတည်း။ ထိုအထူးဖြင့် ဤသာယာခြင်း သုခ သောမနဿ သည် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုသာယာခြင်း သုခ သောမနဿသည် အဘယ်၏ သာယာခြင်း သုခ သောမနဿမည်သနည်း။ စွာန်မရှိဘဲလျက် စွာန်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ စွာန်မရှိဘဲလျက် ထိုစွာန်ကို ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း ဤစွာန်သည် ခန့်သည်မည်၏။ လိမ္မာသောအဖြစ်၌ တည်သောစွာန်သည် နှိမ်နင်းခြင်းမရှိသောအဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော စွာန်ဟူသောအစွမ်းသို့ ရောက်၏။ ဤစွာန်လာဘီသည် စွာန်ဟူသောအစွမ်း၌ တည်သော အထွဋ်အထိပ်သို့ရောက်သောသူအား ဤစွာန်အင်္ဂါတို့သည် နောက်ကျခြင်းမရှိသဖြင့် ကောင်းသောအကြံရှိသည်ဖြစ်၍ ပဌမစွာန်၌ စွာန်တို့သည် ထင်စွာဖြစ်၏။

ထိုစွာန်လာဘီသည် ပီတိသို့အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍သာလျှင် ပဌမစွာန်၌ စွာန်၏အင်္ဂါဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် ထိုပဌမစွာန်၌မှီ၍ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ထိုစွာန်၏အင်္ဂါတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ပီတိသည် ဒုတိယစွာန်၌ စွာန်အင်္ဂါတရားဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း ထိုသို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော တရားအား တကွဖြစ်သော စွာန်၏အင်္ဂါဖြစ်သောတရားသည် သုခနှင့်တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ကြည်လင်သည်ဖြစ်၍ ဒုတိယစွာန်၌ စိတ်ကိုကြည်စေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း

ထိုပသာဒကိုမှီ၍ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဈာန်၏အင်္ဂါမည်၏။ ပီတိသည် ဒုတိယဈာန်၌ ဈာန်၏အင်္ဂါဖြစ်၍ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ကြည်လင်ခြင်းရှိ၍ တည်ကြည်သော ပီတိသည် ဒုတိယဈာန်၌ ဈာန်၏အင်္ဂါမည်၏။ စိတ်၏ မြတ်သောအဖြစ်သည် ဒုတိယဈာန်၌ ဈာန်၏အင်္ဂါမည်၏။ ဥပေက္ခာသည် တွေ့ထိခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ တတိယဈာန်၌ ဈာန်၏အင်္ဂါမည်၏။

သုခသည် ထိုဈာန်၏ အင်္ဂါမည်၏။ ဤသို့လည်းကောင်း၊ စိတ်၏ မြတ်သောအဖြစ်သည် စတုတ္ထဈာန်၌ ဈာန်၏အင်္ဂါမည်၏။ ဒုက္ခလည်းမဟုတ်၊ သုခလည်းမဟုတ်သော ဥပေက္ခာသည် စတုတ္ထဈာန်၌ ဈာန်၏ အင်္ဂါမည်၏။ မှီ၍ဖြစ်သောဘုံဖြစ်လျက် ဥပေက္ခာသည်ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏စင်ကြယ်ခြင်းသည် စတုတ္ထဈာန်၌ ဈာန်၏အင်္ဂါဖြစ်၍ သတိ၏စင်ကြယ်ခြင်းသည်လည်း များသောဈာန်၏ဖြစ်ရာဘုံတို့၌ ဈာန်အင်္ဂါနှင့်တကွယှဉ်ခြင်းကြောင့် ပီတိသည်လည်းကောင်း၊ စိတ်၏ မြတ်သည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း စတုတ္ထဈာန်၌ ဈာန်၏အင်္ဂါမည်၏။

ထိုဈာန်တို့တွင် ဈာန်ဘုံသည် အဘယ်နည်း။ ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ဝိစာရနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို ခွာခြင်းကြောင့် လျောက်ပတ်စွာဖြစ်ခြင်းသည် ပဌမဈာန်၌ ဈာန်ဘုံမည်၏။ ဝိတက်မရှိကုန်သော ဝိစာရမရှိကုန်သော တရားတို့ကို အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ပီတိသို့ လျောက်ပတ်စွာဖြစ်ခြင်းသည် ဒုတိယဈာန်၌ ဈာန်ဘုံမည်၏။ သုခဝေဒနာကို သာယာသောအားဖြင့် ပေါင်းအပ်သော ပီတိရှိကုန်သော တရားတို့သည် တတိယဈာန်၌ ဈာန်ဘုံမည်၏။ ထိုပီတိ၏ သုခဒုက္ခနှင့်တကွဖြစ်သော ရှေးရှု ဆောင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော တရားသည် စတုတ္ထဈာန်၌ ဈာန်ဘုံမည်၏။ အပ္ပမာဏနှင့် တကွ ဖြစ်၍ သတ္တဝါကို အာရုံပြုခြင်းသည် ပဌမဈာန်၌ ဈာန်ဘုံမည်၏။ အဘိဘုံဖြစ်သော အာယတန နှင့်တကွဖြစ်သော တရားသည် ရုပ်ကိုနှလုံးသွင်းခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ဒုတိယဈာန်၌ ဈာန်ဘုံ မည်၏။ ဝိမောက္ခနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော တရားတို့အား နီဝရဏတို့မှလွတ်ခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ တတိယဈာန်၌ ဈာန်ဘုံမည်၏။ အနုပဿနာနှင့်တကွဖြစ်သော ကာယသင်္ခါရသည် ကောင်းစွာ စတုတ္ထဈာန်၏ ဘုံမည်၏။

၇၅။ ထိုဈာန်တို့တွင် ဈာန်အထူးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင် ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့မှ ကင်းဆိတ်၍ စိတ်စေတသိက်နှင့်တကွဖြစ်သော ကာမဓာတ်ကို လွန်မြောက်သော အဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ဈာန်အထူးမည်၏။ ဝိတက်မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော ဝိစာရမရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော ပီတိရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတိနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပီတိနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော သညာဖြင့်နှလုံးသွင်းခြင်း

တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသည်လျှင် ဈာန်အထူးမည်၏။ ဝိတက်မရှိသော ဘုံ၌ ဝိစာရမရှိသည် သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော သတိအားလျော်စွာဖြစ်ကုန်သော ဥပေက္ခာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော နှလုံးသွင်းခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတရားအားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းရှိသော သတိသည်လည်း တည်၏။ ထိုဘုံသို့လည်း ကပ်၍ နေ၏။ ဤသည်လျှင် ဈာန်အထူးမည်၏။ သတိစင်ကြယ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော သညာဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဘုံသို့လည်း ကပ်၍ နေ၏။ ဤသည်လျှင် ဈာန်အထူးမည်၏။ ဝိညာဏဉာဏယတနနှင့်တကွဖြစ်သော ဘုံ၌ အာကိဉ္စညာယတနနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော သညာဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဘုံ သို့လည်း ကပ်၍ နေ၏။ ဤသည်လျှင် ဈာန်အထူးတည်း။

ဈာန်၏အဆောက်အဦသည်လည်းကောင်း နေက္ခမ္မဝိတက်ဟုဆိုအပ်သော အဆောက် အဦသည်လည်းကောင်း ကာမဝိတက်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောအဖြစ်မည်၏။ အဗျာပါဒဝိတက်ဟုဆိုအပ်သော အဆောက်အဦသည် ဗျာပါဒဝိတက်ကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောအဖြစ်မည်၏။ အဝိဟိံသာဝိတက်ဟုဆိုအပ်သော အဆောက်အဦသည် ဝိဟိံသာ ဝိတက်ကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောအဖြစ်မည်၏။ ဣန္ဒြေတို့၌ လုံခြုံသောတံခါးရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း အလိုနည်းသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း သန့်ရှင်းသော အသက် မွေးခြင်းဟုဆိုအပ်သော အဆောက်အဦသည်လည်းကောင်း လေးပါးကုန်သော သမာပတ်တို့၏ အဆောက်အဦသည်လည်းကောင်း အမှူ၌မခန့်ခြင်းကို ပိုင်းဖြတ်၍ ဆောင်ခြင်းမည်၏။

မဂ်ဟူသောအဆောက်အဦသည် သမာပတ်သို့ရောက်သောအဖြစ်မည်၏။ ဖိုလ်ဟူ သော အဆောက်အဦသည် ဈာန်ကိုဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဈာန်၌ဖြစ်၍ ရောက် ခြင်းမည်၏။ ကုသိုလ်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် အကြင်ဈာန်သည် ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ တစ်စုံတစ်ခုသော သဘောသည် တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်းကြောင့် နေက္ခမ္မသို့ ရောက်ကုန် သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ခြင်းသို့မရောက်ကုန်။ အာရုံ၏ချုပ်ရာဖြစ်သော သမာဓိသည် ထင်ရှားသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ မလွန်သောဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရှိကုန်၍ ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ သုခိန္ဒြေကို သောမနဿိန္ဒြေကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ထိုဣန္ဒြေတို့သည်လည်း ကြောင့်ကြမရှိသော အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏။ ထိုပယ်ခြင်းကိုလျှင် ရည်ရွယ်၍ ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထက်ဝန်းကျင် မပူပန်စေခြင်းငှာ ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ဉာဏသမုဒါဂမ မည်၏။

၇၆။ ထိုစကား၌ ဥပနိသာသည် အဘယ်နည်း။ မိတ်ဆွေကောင်းရှိသည်၏အဖြစ် သည် ဈာန်၏ အကြောင်းမည်၏။ မိတ်ဆွေကောင်းတို့၌ ညွတ်တတ်သည်၏အဖြစ်သည်

ဈာန်၏ အကြောင်းမည်၏။ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၌ လုံခြုံသော တံခါးရှိသောအဖြစ်သည် ဈာန်၏ အကြောင်းမည်၏။ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ မရောင့်ရဲလွယ်သောသူ၏ အဖြစ်သည် ဈာန်၏ အကြောင်းမည်၏။ သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာခြင်းသည် ဈာန်၏ အကြောင်းမည်၏။ ထိတ်လန့်ဖွယ်သော အရာ၌ ထိတ်လန့်သောသူ၏ အသင့်အားဖြင့် အားထုတ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ဈာန်၏ အကြောင်းမည်၏။

ထိုဝိပဿနာတို့တွင် ဘာဝနာသည် အဘယ်နည်း၊ မေတ္တာကို မှီဝဲခြင်းသည် အမျက် မထွက်ခြင်း၌ ကြံခြင်းကို ပွားစေသည်မည်၏။ ကရုဏာကို မှီဝဲခြင်းသည် မညှဉ်းဆဲခြင်း၌ ကြံခြင်းကို ပွားစေသည်မည်၏။ မုဒိတာကို ပွားစေခြင်းသည် ပီတိသုခသမ္ပဇင်ကို ပြုသည် မည်၏။ ဥပေက္ခာဘာဝနာကို ရှုခြင်းရှိသောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း ဥပေက္ခာဘာဝနာကို ရှုခြင်းမရှိသောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း ဥပေက္ခာလည်းမည်၏။ အဇ္ဈပေက္ခာလည်းမည်၏။ အသုဘသညာကို ပွားခြင်းမည်၏။ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိ၏။ နွဲ့သော အသိဉာဏ်ရှိ၏။ ဘဝကို စပ်တတ်သော အဘိညာဉ်မည်၏။ ဘဝကို စပ်တတ်၏။ ခြောက်ပါးအပြားရှိသော ထိုဘာဝနာကို ပွားစေခြင်းသည်၊ အကြိမ်များစွာ ပြုခြင်းသည်၊ အဖန်တလဲလဲဖြစ်စေခြင်းသည်၊ တည်ရာကို ပြုခြင်းသည်၊ ယာဉ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်သော အဖြစ်သည်၊ လေ့ကျက်အပ်သော အဖြစ်သည်၊ ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်သောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဘာဝနာမည်၏။

ဤသို့ ပွားသောသူအား ဤအပြစ်သည် ပဌမဈာန်၌ သင်္ခါရနှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ဤတရားသည် အသုတမည်၏။ အာသဝနှင့်တကွဖြစ်၏။ ဤတရားသည် အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ဤသမာဓိနှင့် တကွဖြစ်သော သီလသည် အနီးဖြစ်၍ ဆန့်ကျင်ဘက်သာလျှင်ဖြစ်၏။ တောင့်တခြင်းရှိသော ဤတရားသည် တစ်ဖန်သုံးသပ်ခြင်းသည် ပတိဝိစာရသည် သမာပတ်တို့၏ အလုံးစုံ ရန်ရင်းခြင်းမည်၏။ ဤတရားသည် ဝိတက်ဝိစာရလည်းမည်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ စိတ်ကို လှုပ်ချောက်ချားစေကုန်၏။ ဤအရာ၌ ကိုယ်သည်လည်း ပင်ပန်း၏။ ဤအရာ၌ ကိုယ်သည် ပင်ပန်းသည်ရှိသော် စိတ်သည် ပင်ပန်း၏။ အဘိညာဉ်တို့၏ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းငှာ မခန့်၍ သာလျှင် ပဌမဈာန်၌ ဤတရားတို့သည် အပြစ်တို့မည်ကုန်၏။

ဤတရားတို့သည်လည်းကောင်း ပီတိယုံ့နွံခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ဤတရားသည်လည်း ကောင်း ဒုတိယဈာန်၌ အပြစ်မည်ကုန်၏။ စိတ်၏ ကျက်စားခြင်းသည် မဖြစ်လတ္တံ့။ မသုတ်သင် မူ၍ ကပ်ရောက်ခြင်းသည် အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ဤတရားသည် ကပ်ရောက်ခြင်း၏ ရန်သူမည်၏။ ဤတရားသည် ဒေါမနဿ၏ရန်သူမည်၏။ ထိုထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်ခြင်းရှိကုန်သော တရားတို့အား ပီတိ၏ ရန်သူဖြစ်သောကြောင့် ဤတရားသည် ခဲယဉ်းသည် ဖြစ်၏။ မဖြစ်သော ထိတ်လန့်ခြင်း ရှိသော အရာကို ကြဉ်သည် ဖြစ်၍ ဒုက္ခအဖြစ်လေးပါးတို့၌ ဤတရားသည် အစဉ်အတိုင်း

နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်စေသော ယုံကြည်ချက်ကြောင့် ဒုက္ခ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ န ပလိဗောဓ ဒုက္ခ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အဘိညာဉ်ဒုက္ခ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ရောဂဒုက္ခ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤတရားတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌ အပြစ်တို့မည်ကုန်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် တတိယဈာန်၌ အပြစ်သည် အဘယ်နည်း။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ သုခ ဝေဒနာ၌လည်းကောင်း၊ ထိုဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ သုခဝေဒနာ၌သာယာခြင်းရှိကုန်သော ငါးပါး ကုန်သော ဝေဒနာတို့တွင် ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် သုခမှ ပြန်ခြင်းရှိ၏။ ဤသဘောသည် ထို့ကြောင့် မြဲသောအမှတ်ရှိသောသူတို့အားလည်း အကြင်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခကို မှီခြင်း၌ သုခဝေဒနာသည် စိတ်၏ ချောက်ချားသည်၏အဖြစ်ကို စွဲ၍ သုခဒုက္ခ၌ ဖြစ်၍ ယိုစီး၏။ သုခဒုက္ခသို့အစဉ်လိုက်၍ ပြုခြင်းကိုလည်း စွဲ၍ စိတ်သည် ရှေးရှုဆောင်ခြင်းငှာ မခန့်သည် ဖြစ်၏။ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရားတို့တွင် အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤတရားတို့သည် သုံးပါးကုန်သော ဈာန်သမာပတ်တို့၌ လေးပါးကုန်သော ဒုက္ခအဖြစ်တို့ဖြင့် လည်း အစဉ်စူးဝင်ကုန်သောသူတို့အား ဒုက္ခ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ပလိဗောဓဒုက္ခ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း အဘိညာဉ်၌ ဒုက္ခ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤတရား တို့သည် တတိယဈာန်၌ ဘေးဟုဆိုအပ်ကုန်သော အပြစ်တို့မည်ကုန်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် စတုတ္ထဈာန်၌ အပြစ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ အာကိဉ္ဇညာ သမာပတ်ရှိကုန်သော သမာပတ်အားလျော်စွာဖြစ်ကုန်သော ထိုအာကိဉ္ဇညာသမာပတ်၏ ဘုံ၌လည်း သာယာခြင်းရှိကုန်သော မိုက်သောပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား များသောအပြားရှိကုန် သော မိစ္ဆာအယူဖြစ်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဩဠာရိက သုခမဖြစ်ကုန်သော ရူပသညာတို့ဖြင့်လည်း လျောက်ပတ်စွာဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော ထိုဈာန်တို့သည် အခါခပ်သိမ်း သတ္တဝါတို့၌ဖြစ်သော အနုဒယမေတ္တာသည် ဈာန်အစိတ်တို့၏ အဆင့်အဆင့်သောအစိတ်၌ ဆက်ဆံကုန်၏။ အလုံးစုံကုန်သော လေးပါးကုန်သော များမြတ်သောအဆောက်အဦတို့သည် ခဲလည်းခဲယဉ်းကုန်၏။ ဖြစ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်သော ထိုဈာန်တို့သည်လည်း အချင်းချင်း မှီ၍ ဖြစ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏။

ဤအရာ၌ ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည်လည်း ပြီးခြင်းသို့ ရောက် သည် မဖြစ်ကုန်။ ကောင်းစွာမယူအပ်သော အာရုံရှိကုန်သော ထိုတရားတို့သည်လည်း ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ ချုပ်လည်းချုပ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ကို မစွဲလမ်းကုန်၊ ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်း လည်းဖြစ်ကုန်၏။ ဈာန်တို့သည် ထိုတရားတို့၏ အကြောင်းတို့မည်ကုန်၏။ ဈာန်ဟူသော အကြောင်းအမှတ်သည် မရောပြွမ်း။ ရှေး၌မရဖူးခြင်းကြောင့်လည်း ဈာန်ဝင်စားသည်၏ အစွမ်း အားဖြင့်လည်း ဖြစ်၏။ ဤအပြစ်တို့ကြောင့် ဤဈာန်၏ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။

၇၇။ နိရောဓသမာပတ်ကို မဆင်ခြင်ခြင်းကြောင့် ကြွင်းသောသညာရှိသောသူအား အာကိဉ္ဇညာယတနနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော သညာမနသိကာရတို့သည် ဖြစ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှ ဆုတ်ယုတ်၏။ အာနေဉ္ဇသညာရှိသောသူအားလည်း ကောင်း နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားသောသူအားလည်းကောင်း အာကိဉ္ဇညာယတနနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော မနသိကာရတို့သည် ဖြစ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏။ ထိုဖြစ်ရာကိုလည်း မသိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုဘုံမှ ဆုတ်ယုတ်၏။ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားသောသူအား ဝိညာဏဉ္ဇာယတန သညာမနသိကာရတို့သည် ဖြစ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏။ ထိုဖြစ်ရာကိုလည်း မသိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုဘုံမှ ဆုတ်ယုတ်၏။ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်ကို ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်အား ရူပသညာနှင့်တကွဖြစ်သည်တို့ကို အကျယ်အားဖြင့် (ပ) ပဌမဈာန်တိုင်အောင် ကာမသညာနှင့်တကွ ဖြစ်သည်တို့ကို ပြုအပ်ကုန်၏။

မိမိဈာန်မှ ဆုတ်ယုတ်၏။ အစိတ်အစိတ်သောဈာန်၌ အစိတ်အစိတ်သောဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ထက်ဝန်းကျင်မှ သုံးသပ်လျက် ဝင်စား၏။ နီဝရဏကို ဖျက်ဆီးလျက် ဝင်စား၏။ မဋ္ဌိကပ်၊ အားထုတ်လျက် ဝင်စား၏။ တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကိုလည်း မပြတ်လေ့ကျက်လျက် ဝင်စား၏။ အလွန်ပြေးသွားလျက် ဝင်စား၏။ အလွန်မှတ်ထင်လျက် ဝင်စား၏။ ကာယသင်္ခါရ၌ အဆောက်အဦ မဟုတ်သည်တို့ကို ဝင်စား၏။ ပရိယုဋ္ဌာန်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို မသိသည်ဖြစ်၍ ဝင်စား၏။ နီဝရဏသည် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဝင်စား၏။ ထိုဈာန်သို့ ရောက်ခြင်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဈာန်၏ အဿာဒမည်၏။ ကာမရာဂ၏ ထိုးကျင့်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းသည် ဈာန်၏ အဿာဒမည်၏။ ကာမရာဂလျှင် အကြောင်းရှိကုန်သော တရားတို့အား ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့၏ ချုပ်သောအင်္ဂါရှိကုန်သော ဈာန်တို့သည်လည်းကောင်း အထက်ဖြစ်သော သုခဉ္စပေက္ခာသည်လည်းကောင်း အလိုရှိအပ်သော ကံကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းသည် အဿာဒမည်၏။

ဤသို့လျှင် တစ်ဖန် ဈာန်၏ အဿာဒသည် ကြီးသောပေါင်းဖော်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်းမရှိသော လောကသန္နိဝါသ၌ မသိသောအရာမှ ကင်းလတ္တံ့၊ ဤသည်ကား ဈာန်ပဟာနမည်၏။ ဤသည်ကား နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ မနှောင့်ယှက်ခြင်းရှိသော လောကသန္နိဝါသ၌ ရှာမှီးခြင်းမည်၏။ ဤသာသနာ၌ ဤဈာန်သည် အစအစွန်းမရှိသောသံသရာ၌ အကျွမ်းဝင်ကုန်သော သတ္တဝါတို့အား သံသရာကိုပယ်ခြင်းသည် အကျိုးဆက်မည်၏။ ဈာန်၏ ဤအကျိုးသည် ဈာန်၏ အဿာဒမည်၏။ ကိုယ်ဖြင့် မသိအပ်သောဈာန်ရှိသောသူအား ဖြစ်၏။ မဝင်စား၊ ဝင်စားသော ဈာန်ရှိသောသူတို့သည် မသုံးသပ်ဘဲ မဝင်စားသောဈာန်ရှိသည်ကို ဝင်စား၏။ အစိတ်အစိတ်သော ဈာန်ကိုဝင်စားသောသူ၏ အကြင်ပုဒ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုပုဒ်တို့သည် လျော်စွာ

ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်၏။

၇၈။ ထိုဈာန်တို့တွင် ဈာနကောသလ္လသည် အဘယ်နည်း၊ သမာပတ်၌လိမ္မာခြင်းသည် ဈာနကောသလ္လမည်၏။ ဈာန်အထူး၌လိမ္မာခြင်းသည် ဈာနကောသလ္လမည်၏။ ဈာန်အကြောင်း၌ လိမ္မာခြင်းသည် ဈာနကောသလ္လမည်၏။ သမာပတ်မှ ထမြောက်ခြင်း၌ လိမ္မာခြင်းသည် ဈာနကောသလ္လမည်၏။ ဈာန်၌ သဘော၌လိမ္မာခြင်းသည် ဈာနကောသလ္လမည်၏။ ဈာန်၌ အပြစ်ကိုမြင်ခြင်း၌ လိမ္မာခြင်းသည် ဈာနကောသလ္လမည်၏။ ဈာန်၌ ထွက်မြောက်ကြောင်း၌ လိမ္မာခြင်းသည် ဈာနကောသလ္လမည်၏။ ဈာန်၏အကျိုးကို စွဲ၍ လိမ္မာခြင်းသည် ဈာန်၏အကျိုးဖြင့် ဆင်ခြင်သောအကျိုး၌ မယုတ်သော ဓမ္မအဖြစ်သည် ဖြစ်သော ဈာန်၌လည်း ဝင်စားသောအားဖြင့် ကစားခြင်းသည်လည်း ထူးသောအဖို့၌ ဈာန်ကို ရအပ်၏။

ဤဈာန်သည်ကား လွန်စွာဘဝကို ဆောင်သောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း အာရုံဟူသော အကြောင်းကို ယူခြင်းသည်လည်းကောင်း ဖြစ်ရာ၏။ ရှေးရှုဆောင်သောအစွမ်းသည် မဟုတ်။ စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းသည် အာရုံဟူသောနိမိတ်တို့၌ ရောက်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၏။ သမထ၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဆုတ်နစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ဈာန်၌ မဂ်ဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော သမထသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် သမာဓိ၏ ဥပေက္ခာဖြင့်နှောင့်ယှက်၍ ရှေ့နောက်ဖြစ်သော နိမိတ်၏ တည်ရာဖြစ်သော ချီးမြှင့်ခြင်းရှိသော သတိဟူသော အစွမ်း၏လည်းကောင်း ထိုသတိဗလကို ဖြစ်စေကုန်သော ဝိပဿနာတို့၏လည်းကောင်း တူသောအစွမ်း၌ ရအပ်၏။

ထိုဒေသနာတို့တွင် ဈာနပါရမိတာသည် အဘယ်နည်း၊ ကောင်းသော ပါရမီဖြစ်သော မေတ္တာသည် ကာမေသု သတ္တာ ကာမသင်္ဂသတ္တာ ဟူ၍ အကြင်သူတို့၌ ဒေသနာ၏ ဝေါဟာရဖြင့် ဒုက္ခကိုလည်းကောင်း သမုဒယကိုလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးကုန်သော သစ္စာတို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ ဝိစယဖြစ်သော ဟာရဖြင့် အကြင်သူတို့သည် သံယောဇဉ်၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ အပြစ်ကို မမြင်ကုန်၊ ထိုသူတို့သည် ဩဃကို ကူးကုန်လတ္တံ့၊ ဤအကြောင်းသည် မရှိ၊ မကူးကုန်လတ္တံ့၊ ဤအကြောင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ယုတ္တိဟာရလည်းမည်၏။ ဝိစယဟာရလည်းမည်၏။

ဤဩဃကို မကူးခြင်းသည် အဘယ်၏လျှင် နီးစွာသောအကြောင်းနည်း။ ကာမေသု သတ္တာ ဟူသည်ကား ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့တည်း၊ ထိုကာမဂုဏ်ငါးပါးသည် ကာမတဏှာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ သံယောဇဉ်၌ အပြစ်ကို မမြင်ကုန်သော-ဟူသည် အဝိဇ္ဇာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ သင့်စွ၊ အကယ်မလွဲသဖြင့် သံယောဇဉ်နှင့် ကပ်ငြိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ဩဃကို မကူးမြောက်နိုင်ကုန်ရာ။ ဝိပုလံ မဟန္တံ ဟူသော ဒေသနာသည်

ဥပါဒါန်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

ကာမေသု သတ္တာ ဟူသော ဤဒေသနာ၌ ကာမတို့သည် ဝတ္ထုကာမလည်းကောင်း ကိလေသကာမလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ကိလေသကာမ ဟုဆိုအပ်သော ကာမတဏှာသည် ကာမတဏှာနှင့် ယှဉ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ရူပတဏှာသည် လည်းကောင်း ဘဝတဏှာသည်လည်းကောင်း လက္ခဏဟာရဖြင့်၊ သံယောဇနေ ဝဇ္ဇမပဿ-မာနော ဟူသောပုဒ်၌ သံယောဇဉ်၏၊ ထိုဒေသနာ၌ အကြင်ဆန္ဒရာဂသည် ရှိ၏။ ထိုဆန္ဒရာဂ၏ ပဒဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။ သုခဝေဒနာသည်လျှင် သုခိန္ဒြေလည်းကောင်း သောမနသိန္ဒြေ လည်းကောင်း ဤသို့ ကုန္ဒေတို့သည် နှစ်ပါးတို့သည်သာလျှင်တည်း။

ဤသို့ သုခဖြစ်သော ဝေဒနာကို ယူအပ်သည်ရှိသော် သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဝေဒနာတို့ကို ယူအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ယူအပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ယူအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ရူပသဒ္ဒကန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့ကို ယူအပ်သည် ဖြစ်ကုန် ၏။ ဝတ္ထုကာမတို့ကို ယူအပ်ကုန်သည်ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော ခြောက်ပါးကုန်သော ဗာဟိရ ဖြစ်ကုန်သော အာယတနတို့ကို ယူအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အဇ္ဈတ္တိက၊ ဗာဟိရဖြစ်ကုန်သော အာယတနတို့၌ အကြင်သတိသည် ရှိ၏။ ဤသတိကို လက္ခဏဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုလက္ခဏဟာရ၌ ရုန့်ရင်းသော ကိလေသာ၌ အကြင်လွှမ်းမိုး၍ဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အလုံးစုံကုန်သော ကိလေသာတို့၌ အကြင်လွှမ်းမိုး၍ဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုသို့ဖြစ် ခြင်းကြောင့် အလွန်သိမ်မွေ့ကုန်သောအရာတို့၌ ကင်းသောရာဂရှိသည် မဖြစ်။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ ဗာဟိရသံယောဇဉ်ကို ငါဟူ၍၊ အဇ္ဈတ္တသံယောဇဉ်ကို ငါ့ကိုယ်ဟူ၍ မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။

ထိုဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုသည် အဘယ်နည်း၊ ဩဃကို ကူးမြောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော ထိုသူတို့သည် သံယောဇဉ်၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ အပြစ်ဟု အဖန်တလဲလဲရှုကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကုန်လတ္တံ့၊ ဤသည်လျှင် ဤအရာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုမည်၏။ ကာမေသု သတ္တာ ဟူသည်ကား အကြင်ကာမနှစ်ပါးတို့၌လည်း ကပ်ငြိခြင်းရှိ ကုန်၏။ အကြင်ကာမနှစ်ပါးနှင့်လည်း ကပ်ငြိခြင်းရှိကုန်၏။ အကြင်ကာမနှစ်ပါးတို့အားလည်း ကပ်ငြိခြင်းရှိကုန်၏။ လေးပါးအပြားရှိသော ဤသတ္တဝါဟူသောအခြင်းအရာသည် အလုံးစုံကုန် သော သူတို့အား ငါဟူသောအမှတ်ကို ဆောင်ခြင်းရှိ၏။

၇၉။ ထိုပါဌ်၌ သုံးပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့သည်လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်တို့သည် လည်းကောင်း အဘယ်သည်တို့နည်း။ စိတ္တဝိပလ္လာသ၏လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ၏လည်း

ကောင်း သညာဝိပလ္လာသ၏လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့သည်လည်း ကောင်း သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့သည်လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ သုံးခုကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့သည် အယုတ်အမြတ်ဖြစ်သော ပြုအပ်သောကံ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဥပါဒါန်တို့အား ဒေါသဟူသော အကုသိုလ်မူလသည် ထင်၏။ အယုတ်အမြတ်ဖြစ်သော ပြုအပ်သော ကံ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ အကြင်အကြင်သို့သော အကြောင်းဖြင့် အမိအားလည်းကောင်း အဘအားလည်းကောင်း အမှတ်မဲ့သောသူအားလည်းကောင်း တစ်ဖန် မြတ်သော ရဟန်းအားလည်းကောင်း ဘေးမဲ့ကို ပေး၏။ ထိုသို့ပေးရာ၌ တစ်ပါးသောသူသည် ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း မှားသောအယူကို ကျင့်ရာ၏။ ထိုသို့ကျင့်ရာ၌ ထိုသူသည် အမျက်ထွက်ခြင်းကို စွဲ၍ ထိုမြတ်ကုန်သောသူတို့အား လွန်စွာစောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့် အမြဲစောင့်ရှောက်လျက် အကြင်သူသည် မြတ်ကုန်သောသူတို့အား ဘေးမဲ့ကို ပေး၏။ ထိုသူတို့အား ဘေးမဲ့ကို ပေးအပ်သည်ရှိသော် အကြင်သူသည် ထိုသို့ပေးရာ၌ မှားသောအယူကို ကျင့်ရာ၏။

ထိုသို့ကျင့်ရာ၌ ထိုသူသည် အမျက်ထွက်ခြင်းကို စွဲလျက် ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ကံကို ပြု၏။ အကြင်သူသည် ထိုကံ၌ မကောင်းသောဣန္ဒြေမှ အကြင်တားမြစ်ခြင်းသည် ထိုသူတို့အား ဘေးမဲ့ကို မြတ်သောအားဖြင့် ပြု၏။ ဤအမှတ်ကို မြတ်သော အကြောင်းဟူ၍ ငါသည် တစ်ဖန် ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ မှားသောအကျင့်သည် ရှိ၏။ ဤမှားသောအကျင့်သည် ဗျာပါဒမည်၏။ ယုတ်သော လားခြင်းရှိသော ကံကိုလျှင် ပြုအပ်၏။ လောဘလည်းကောင်း မောဟလည်းကောင်း ဤနိဝရဏတို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ လေးပါးကုန်သော ထိုနိဝရဏတို့သည် ဥပါဒါန်တို့မည်ကုန်၏။ လေးပါးကုန်သော ထိုဥပါဒါန်တို့ဖြင့် မိန်းမဟူ၍လည်းကောင်း ယောက်ျားဟူ၍လည်းကောင်း အကြင်စွဲလမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုသာလျှင် ထိုစွဲလမ်းခြင်းသည်လျှင် သမုဒယမည်၏။ ဤဒုက္ခသည်လည်းကောင်း ဤသမုဒယသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုသစ္စာသည်လျှင် ဒေသနာဟာရမည်၏။

ထိုဟာရ၌ အကြင်သူတို့သည် ကာမတို့၌ မကျင့်ကုန်၊ ထိုသူတို့သည် အပြစ်ကိုရှုခြင်း၌ ကျင့်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုကာမဓာတ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤထွက်မြောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောအဖြစ်ကို နေက္ခမ္မန္တဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ အကြင်သူသည် အနဘိသင်္ခါရတို့တွင် တစ်စုံတစ်ခုကို သုတ်သင်၏။ ထိုသူအား အမြဲသောလုံ့လသည်လည်း ရှိ၏။ ဤအမြဲလုံ့လပြုခြင်းသည် အဗျာပါဒစ္ဆန္ဒမည်၏။ တစ်စုံတစ်ခုကို ညှဉ်းဆဲ၏။ ဤညှဉ်းဆဲခြင်းသည် ဝိဟိံသာဆန္ဒမည်၏။ ဤသို့ နေက္ခမ္မသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းရှိကုန်သော ဆန္ဒတို့သည် နေက္ခမ္မန္တလည်းကောင်း အဗျာပါဒစ္ဆန္ဒလည်းကောင်း အဝိဟိံသာ

ဆန္ဒလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးတို့တည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် နေက္ခမ္မန္တသည် အလောဘမည်၏။ အဗျာပါဒစ္ဆန္တသည် အဒေါသမည်၏။ အဝိဟိသာဆန္တသည် အမောဟမည်၏။ ဤသုံးပါးတို့သည် ကုသိုလ်မူလမည်ကုန်၏။ ရှစ်ပါးကုန်သော သမ္ပတ္တတရားတို့၌ ပရဟိတအကျိုးရှိကုန်၏။ ထိုလေးပါးသော ဥပါဒါန်တို့၏ သာလျှင် ချုပ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ မည်းသောအကျိုးရှိသည်လည်းဖြစ်သော ဖြူသောအကျိုးရှိသည်လည်းဖြစ်သော ကံကို တစ်ဖန် အကယ်၍ပြုငြားအံ့။ ထိုကံ၏ အကျိုးကိုပယ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ မမည်းသောအကျိုးရှိသော မဖြူသောအကျိုးရှိသော ဤကံသည် ကံကုန်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ ထိုကုသလမူလတို့တွင် သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့၏ အကြင်ချုပ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့ချုပ်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းအကျင့်သည် သာလျှင် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ထိုစကား၌ ဤအကျင့်တို့သည် နှစ်ပါးကုန်သော သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤသစ္စာတို့သည် အာဝဠဟာရမည်၏။

ကာမေသု သတ္တာ ဟူသော ဤပုဒ်၌ အကြင်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တစ်ခုသောအခြင်းအရာဖြင့် ကပ်ငြိကုန်၏။ အကြင်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နှစ်ပါးကုန်သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ကပ်ငြိကုန်၏။ ထိုသူ၏ ဤပြဿနာကို ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ ဖြေခြင်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မှီဝဲခြင်း၌ အကယ်၍ကား ကပ်ငြိ၏။ အာရုံကိုနှလုံးသွင်းခြင်း၌ မကပ်ငြိ၊ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကြင်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေကိုဖျက်ဆီးခြင်းငှာ လုံ့လပြု၏။ ဆည်းပူးခြင်းငှာ လုံ့လမပြု။ ထိုစကားသင့်စွ၊ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာ၏အစွမ်းဖြင့် ကာမတို့ကို မှီဝဲ၏။ ပုထုဇဉ်သည်ကား ကိလေသာဖြစ်စေခြင်းငှာ ကာမတို့ကို မှီဝဲ၏။ ထိုဒေသနာ၌ ကာမတို့၌ သတ္တဝါတို့အား ဩဃလေးပါးကို ကူးမြောက်လတ္တံ့၊ ဤသို့ခွဲခြမ်း၍ ဖြေခြင်းသည် ဝိဘတ္တိဟာရမည်၏။

၈၀။ ပရိဝတ္တနောဟူသည်ကား ကာမ၌ အကြင်ကိလေသာဖြင့်သာလျှင် ကပ်ငြိကုန်၏။ သံယောဇဉ်တို့နှင့် မယှဉ်ကုန်သော ထိုသူတို့သည် ပြန့်ပြောသော ကြီးသော ဩဃကို ကူးမြောက်ကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်လျှင် သုတ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။

ဝေဝစနဟူသည်ကား ကာမတို့၌ အကြင်ကပ်ငြိခြင်းသည်၊ ထိုစကား၌ ကာမတို့၏ အကြင်ဂုဏ်သည်လည်းကောင်း၊ ထိုကာမဂုဏ်တို့၌ အဆိပ်တည်းဟူသော ကပ်ငြိခြင်းသည်၊ ကာမတို့၏ အကြင်ဆောင်ခြင်းသဘောတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။ ထိုဆောင်ခြင်းသဘောတို့၌ အဆိပ်တည်းဟူသော ကပ်ငြိခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုစကား၌ ကာမတို့၏ ဤဝေဝစသည် ရင့်ကျက်ခြင်းသည်၊ မြူသည်၊ ပြောင့်သည်၊ ထွတ်မြင်းနာသည်၊ ဘေးဥပဒ်သည်၊ ဘေးရန်သည် ဤသို့

တစ်ပါးကုန်သော အကြင်ဝေဝုတ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုဝေဝုတ်တို့တွင် ဝိသော သတ္တောဟူသော ဝေဝုတ်သည် ရှိ၏။ ကပ်ငြိခြင်း၊ ဖွဲ့ခြင်း၊ တွေဝေခြင်း၊ ယူခြင်း၊ မျိုသွင်းခြင်း၊ ကာမ၌ ရောက်ခြင်း၊ လွတ်ခြင်း၊ ထိုကာမ၌ မွေ့လျော်ခြင်းဖြင့်နေလေ့ရှိခြင်း၊ ဤသို့ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော အကြင်ဝေဝုတ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤသည်လျှင် ဝေဝစနဟာရမည်၏။

ကာမပ္ပစာရပညတ်၌ ကိလေသဂေါစရပညတ်၌ ပညတ်ခြင်းသည် စိတ်သည် ဤသည်ကား ဝေဝုတ်မည်၏။ သတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ-ဟုဆိုခြင်း၌ တစ်ပါးကုန်သော အကြင်ပညတ်တို့သည်ကား ရှိကုန်၏။ ဤပညတ်တို့ကို ကာမ၌တင်စားသော ပညတ်ခြင်း၌ ကိလေသာအာရုံဖြင့် ပညတ်ခြင်း၌ သိစေအပ်ကုန်၏။ မျိုးစေ့ဖြင့် ပညတ်ခြင်း၌ သိစေအပ်ကုန် ၏။ သင်္ခါရနှင့်ယှဉ်သော ပညတ်၌ သိစေအပ်ကုန်၏။ ဥပါဒါန်တို့ကို အကြောင်းကို ပညတ်ခြင်း၌ သိစေအပ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ကို များစွာသောပညတ်ခြင်း၌ သိစေအပ်၏။

ဩတရဏောဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် ဒုက္ခသည်လည်းကောင်း ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းသည် လည်းကောင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်၏။ အကြင်ကိလေသာတို့သည်လည်းကောင်း အကြင်သင်္ခါရ တို့သည်လည်းကောင်း အကြင်သံယောဇဉ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ငါးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့၌ အကြင်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာယတနတို့တွင် အကြင်အကုသိုလ်ဖြစ်သော ဓမ္မာယတနတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြေတို့တွင် သုခိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း၊ သောမနသိန္ဒြေ သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ဣန္ဒြေကိုစိစစ်ခြင်းမည်၏။

သောဓနောဟူသည်ကား ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဤသို့အားထုတ်ခြင်းကိုလျှင် သုတ်၏အနက်ဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။

အဓိဋ္ဌာနောဟူသည်ကား ဤတရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ တူသည်၏အဖြစ်၌ ပညတ်ခြင်း သည် ရှိ၏။ ထူးသည်၏အဖြစ်၌ ပညတ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ အကြင်သညာတို့သည်လည်းကောင်း ဗာဟိရဖြစ်ကုန်သော အကြင်ကာမတို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ထိုသညာကာမတို့ကို ထူးသည်၏အဖြစ်၌ သိစေအပ်ကုန်၏။ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု သတ္တာ ဟူသည်ကား ပရိယုဋ္ဌာန် ကို ဝိပလ္လာသ ဝေမတ္တအဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်ကုန်၏။ ဩယံ တရေယျံ ဝိပုလံ မဟန္တံ ဟူသော ပုဒ်၌ အဝိဇ္ဇာကို တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်ကုန်၏။

ပရိက္ခာရောဟူသည်ကား ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ ဇနကအကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ မသင့်မတင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၏မှီရာဖြစ်သော ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အဝိဇ္ဇာသည် သမနန္တရပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ရာဂါနုဿယသည် ဟေတုပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ဤသည်ကား ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဤသည်ကား ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။

သမာရောပနော ပစ္စယော ဟူသည်ကား အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ကာမတို့၌ ကပ်ငြိကုန်၏။ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းရှိကုန်၏။ ကောင်းသောအဆင်းရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား ကာမဓာတ်၌ ဆန္ဒရာဂမည်၏။ ထိုဆန္ဒရာဂတို့သည် အပူညမယဖြစ်သော သင်္ခါရတို့မည်ကုန်၏။ ထိုသင်္ခါရတို့သည် အဘယ်အကြောင်းရှိကုန်သနည်း၊ အဝိဇ္ဇာအကြောင်းရှိကုန်၏။ ထိုသင်္ခါရတို့သည် အဘယ်၏ အကြောင်းနည်း၊ ဝိညာဉ်၏ အကြောင်းမည်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သင်္ခါရဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဝိညာဉ်သည် ဖြစ်၏။ ဇရာမရဏတိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ချမ်းသာစသည်နှင့် မရောသော ကြီးစွာသော ထိုဆင်းရဲအစု၏ ဖြစ်ကြောင်းသည် ဖြစ်၏။ တစ်ခုသောသုတ်သည် ဖြစ်၏။ ။ နီဝရဏငါးပါး ရှိသော သုတ်ကို ပြုအပ်၏။

၈၁။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရမည်သည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်သူတစ်ပါး စည်းစိမ်ကို ရှေးရှုတပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်အမျက်ထွက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်ပျံ့လွင့်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် တဏှာမည်၏။ အကြင်စိတ်၏ မခံခြင်း၊ စေတသိက်၏ မခံခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်အလိုလို ဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်ယုံမှားခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဒိဋ္ဌိမည်၏။ ကိုယ်၏ အကြင် မခံသောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ထိုမခံသောအဖြစ်သည် အကယ်၍ကား မိဒ္ဓဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်သော် လည်း သဘောဖြစ်သော ကိလေသာအဖြစ်ဖြင့် ကိလေသာမမည်။ ဤသို့ စိတ်၏ အကြင် ကပ်ငြိခြင်းသည်လည်းကောင်း ကိုယ်၏ အကြင်အမှု၌ ခံခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ အသင်းအပင်းသည် ကိလေသာမည်၏။ သဘောဖြစ်သော ကိလေသာမဟုတ်။

ထိုကိလေသာတို့တွင် ကိုယ်ဟူသောအမှတ်ဖြင့် ကပ်ငြိသောစိတ်သည် ပင်ပန်းသည် ရှိသော် အလိုလိုဖြစ်၍ ကပ်ငြိသောစိတ်သည် ထိနမည်၏။ စိတ်၏ အကြင်ကပ်ငြိခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဤသို့ ဤငါးပါးကုန်သော နီဝရဏတို့သည်လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော နီဝရဏတို့သည်လည်းကောင်း သဘာဝကိလေသာမည်ကုန်၏။ ထိနမိဒ္ဓသည် နီဝရဏ၏ အဖို့ဖြစ်သော ကိလေသာမည်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် လေးပါးကုန်သော အာသဝတို့သည် သဘောဖြစ်သော အာသဝ၏အဖြစ်ဖြင့် အာသဝမည်ကုန်၏။ စိတ်၌ယိုစီးသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အာသဝမမည်ကုန်။ သဘော၏အဖြစ်ဖြင့် အာသဝမည်ကုန်၏။ အဖို့၌ အာသဝ၏အဖြစ်ဖြင့် အာသဝမည်ကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါးကား သုတ္တန်ကို ဆို၏။ အကြင်အာသဝနှင့် ထိုတရားတို့သည်

ယှဉ်ကုန်၍လည်းကောင်း မယှဉ်ကုန်မူ၍လည်းကောင်း အာသဝမည်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ကို သာလျှင် အာသဝေါတရားနှင့်တကွဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း အာသဝေါတရားနှင့်တကွ မဖြစ်ကုန်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်ကုန်၏။ (၁)

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အဘိဇ္ဈာသည်လည်းကောင်း၊ ကာမ တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ ရူပတဏှာသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝတဏှာသည်လည်းကောင်း တည်း။ အမှတ်မရှိသော အာရုံကိုမျိုးသွင်း၍ပြီးစေ၍ရောက်ခြင်းသည် သာသဝမည်၏။ အကြင်သူသည် သူ့စည်းစိမ်ကို ရှေးရှုကြံလျက် မေတ္တာကိုအဖန်တလဲလဲရှုလျက် အကျိုးမဲ့ကို ကျင့်၏။ ထိုသို့အကျိုးမဲ့ကိုကျင့်ရာ၌ အကြင်သူသည် ဗျာပါဒကို ဖြစ်စေ၏။ ကျင့်ပြီး၊ ကျင့်လတ္တံ့။ ဤသို့ ကိုးပါးကုန်သော အာယာတဝတ္ထုတို့ကို ပြုအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဗျာပါဒကိုရှုသော ထိုသူ၏ ညစ်နွမ်းခြင်းသည်၊ အကြင်ပူပန်ခြင်းသည်၊ ကိုယ်၏ပင်ပန်းခြင်းသည်၊ အမှု၌မခံသည်၏အဖြစ် သည် မိဒ္ဓမည်၏။ စိတ်ကိုအဖန်တလဲလဲရှုသော သူ၏ ထိပါးခြင်းဖြင့် ရှုတ်ချခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ထိနမိဒ္ဓမည်၏။

ထိုကိလေသာတို့တွင် ခိုက်ရန်၏မငြိမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤမငြိမ်းခြင်းသည် ဥဒ္ဓစ္စမည်၏။ အကြင်ရေးခြစ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤရေးခြစ်ခြင်းသည် ကုက္ကုစ္စမည်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့် ဤစုံစမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစုံစမ်းခြင်းသည် ဝိစိကိစ္ဆာမည်၏။ ထိုနိဝရဏတို့တွင် အဝိဇ္ဇာသည် လည်းကောင်း တဏှာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအဝိဇ္ဇာတဏှာသည် ကုသိုလ်ကို လုယက်၍ တည်ခြင်းမည်၏။ တားမြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ပိတ်ပင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ကိလေသာ ဟူသော အမိုးသည်လည်းကောင်း ညစ်ညူးခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား ကာမစ္ဆန္ဒမည်၏။ ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌာန်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ဗျာပါဒသည် ဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌာန်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ထိနမိဒ္ဓသည် ထိနမိဒ္ဓဟုဆိုအပ်သော ပရိယုဋ္ဌာန်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စသည် အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာန်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာသည် ဝိစိကိစ္ဆာပရိယုဋ္ဌာန်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌာန်ဟု ဆိုအပ်သော အနုသယသည် သံယောဇဉ်၏ ပဒဋ္ဌာန် မည်၏။ ဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌာန်သည် ပဋိသသံယောဇဉ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ထိနမိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌာန်သည် မာနသံယောဇဉ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း ဝိစိကိစ္ဆာပရိယုဋ္ဌာန် သည်လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိသံယောဇဉ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ (၂)

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌာန်ကို ဟော အပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော ပရိယုဋ္ဌာန်တို့ကို ဟောအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ လည်းကောင်း။ သံယောဇဉ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသော သံယောဇဉ်တို့ကို ဟောအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား လက္ခဏဟာရမည်၏။ (၃)

၈၂။ ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်နီဝရဏငါးပါးတို့သည် ဈာန်၏ဆန့်ကျင်ဘက်မည်၏။ ထိုနီဝရဏသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်းသမုဒယသစ္စာမည်၏။ အကြင်အကျိုးသည် ရှိ၏။ ဤအကျိုးသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ နေက္ခမ္မဝိတက်သည် ကာမတ္တန္တ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ အဗျာပါဒဝိတက်သည် ဗျာပါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ အဝိဟိံသာဝိတက်သည် သုံးပါးကုန်သော နီဝရဏတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ဤသည်တို့ကား သုံးပါးကုန်သော ဝိတက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ နေက္ခမ္မဝိတက်သည် သမာဓိက္ခန္ဓာသို့ ဆည်းကပ်၏။ အဗျာပါဒဝိတက်သည် သီလက္ခန္ဓာသို့ ဆည်းကပ်၏။ အဝိဟိံသာဝိတက်သည် ပညာက္ခန္ဓာသို့ ဆည်းကပ်၏။ ဤသည်တို့ကား ခန္ဓာသုံးပါးတို့မည်ကုန်၏။ မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မဂ်သည် နီဝရဏကို ပယ်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ အကြင်နီဝရဏကို ပယ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤနီဝရဏကို ပယ်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသည်တို့ကား သစ္စာလေးပါးတို့တည်း။ ဤသည်ကား စတုဗျူဟဟာရမည်၏။ (၄)

ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဇ္ဇဟာရသည် အဘယ်နည်း။ နီဝရဏငါးပါးတို့သည် ဆယ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ အကြင်ကြောင့် တပ်နှစ်သက်၏။ ထိုအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ တပ်ခြင်းသည်လည်း နီဝရဏမည်၏။ အပ၌ အကြင်ကြောင့် တပ်နှစ်သက်၏။ ထိုအပ၌တပ်ခြင်းသည်လည်း နီဝရဏမည်၏။ ဤသို့ ဝိစိကိစ္ဆာတိုင်အောင် ဤဆယ်ပါးတို့သည် နီဝရဏမည်ကုန်၏။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓတို့သည် ကိလေသာမည်ကုန်၏။ သံယောဇဉ်တို့သည် အဇ္ဈတ္တသံယောဇဉ်လည်းကောင်း ဗဟိဒ္ဓသံယောဇဉ်လည်းကောင်း ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ထိုနှစ်ပါးသော သံယောဇဉ်တို့တွင် ငါဟူသောအမှတ်သည် အဇ္ဈတ္တမည်၏။ ငါ၏ဥစ္စာဟူသောအမှတ်သည် ဗဟိဒ္ဓမည်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် အဇ္ဈတ္တမည်၏။ ခြောက်ဆယ့်တစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့သည် ဗဟိဒ္ဓမည်ကုန်၏။

အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ အကြင်ဆန္ဒရာဂသည် ရုပ်တို့၌ မကင်းသောရာဂရှိသည် မကင်းသောဆန္ဒရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤအတူ ဝိညာဏ်၌ အကြင်တပ်နှစ်သက်ခြင်းသည်လည်း ရှိ၏။ ဤတပ်နှစ်သက်ခြင်းသည် အဇ္ဈတ္တဖြစ်သော တဏှာမည်၏။ ခြောက်ပါးကုန်သော ဗာဟိရဖြစ်ကုန်သော အာယတနတို့၌လည်းကောင်း သုံးပါးကုန်သော ဘဝတို့၌လည်းကောင်း အကြင်အာရုံ၏ အရသာကို မျိုသွင်း၍ပြီးစေခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအာရုံ၏အရသာကို မျိုသွင်း၍ပြီးစေခြင်းသည် အပဖြစ်သော တဏှာမည်၏။ ဤသည်တို့ကား နှစ်ပါးကုန်သော သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ သံယောဇဉ်တို့မည်ကုန်၏။ သံယောဇဉ်၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော တရားတို့လည်းမည်ကုန်၏။ ထိုသံယောဇနိယတရားတို့တွင် သံယောဇဉ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ အကြင်ငြီးငွေ့ခြင်းဖြင့် ရှုခြင်းသည်လည်း ရှိ၏။ ဤရှုခြင်းသည်လျှင် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ အကြင်သံယောဇဉ်ကို

ပယ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသံယောဇဉ်ကို ပယ်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသည်ကား အာဝဇ္ဇဟာရမည်၏။ (၅)

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သံယောဇနံဟူသော ဤပါဌ်သည် မုချအားဖြင့် မဟုတ်။ မာနသံယောဇဉ်သည် ဒိဋ္ဌိအဖို့ရှိ၏။ ဤသို့ဆိုရာ၌ ထိုမာနသံယောဇဉ်သည် မုချအားဖြင့် မဟုတ်။ ဒိဋ္ဌိမဟုတ်သော မာနကို မှီ၍ မာနကို မစွန့်။ ငါးပါးသော ဥဒ္ဓံဘာဂိယဖြစ်သော အကြင်မာနသည် ဖြစ်၏။ ထိုမာနသည် ဒိဋ္ဌိအဖို့၌ အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ထိုသို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဩရုဗ္ဗာဂိယသံယောဇဉ်သည် ထိုမာနကို ပယ်ခြင်းငှာ မဖြစ်။ ဤသို့လည်းကောင်း။ အကြင်ငါဟူသော မာန်မူခြင်းကို ထိုထွင်း၍မသိအပ်။ ထိုသူအား အကြင်အကြောင်းကြောင့်ကား ဤသို့သော အကြံသည် ဖြစ်၏။ အဘယ်မည်သောအခါ၌ ငါသည် ငြိမ်သက်သော ထိုနိဗ္ဗာန်ဟူသော အာယတနကို မျက်မှောက်ပြု၍ ကပ်၍ နေရလတ္တံ့နည်း။ မြတ်သောသူတို့သည် ငြိမ်သက်သော အကြင်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာယတနကို ကပ်၍ နေရကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား အဘိဇ္ဈာမည်၏။ ထိုအဘိဇ္ဈာသည် နီဝရဏမမည်။ ရဟန္တာအား ကိုယ်ညစ်ညူးသော မိဒ္ဓသို့လည်း သက်၏။ ထိုညစ်ညူးခြင်းသည် နီဝရဏမမည်။ ထိုရဟန္တာ၏ ထိနမိဒ္ဓသည် နီဝရဏမည်၏။ ဤသည်ကား မုချအားဖြင့် မဟုတ်။ ဤသည်ကား ဝိဘတ္တိဟာရမည်၏။ (၆)

ပရိဝတ္တနဟာရဟူသည်ကား နီဝရဏငါးပါးတို့သည် အင်္ဂါငါးပါးရှိသော ဈာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤနီဝရဏသည် ထိုဈာန်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော နီဝရဏမည်၏။ အဘယ်အမည်ရှိသောသူ၏ ပယ်ခြင်းနည်း၊ ဤသို့ အခြားတစ်ပါးကို မနှိုင်းယှဉ်အပ်၊ အဇ္ဈတ္တဖြစ်သော မြတ်သော အနက်သည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ပရိဝတ္တနဟာရမည်၏။ (၇)

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝစနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ကာမစ္ဆန္ဒ၊ အားကြီးသောရာဂ၊ ချစ်ခြင်း၊ တပ်ခြင်း၊ ဤသည်ကား ဝေဝစနဟာရတည်း။ တားမြစ်ခြင်း၊ ကိလေသာအမိုး၊ ညစ်ညူးခြင်း၊ ပရိယုဋ္ဌာန်၊ ဤသည်ကား ဝေဝစနဟာရမည်၏။ (၈)

ပညတ္တိဟူသည်ကား အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းရှိသော ကိစ္စပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း၊ ဗျာပါဒသည် ဝိက္ခေပပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း၊ ထိနမိဒ္ဓသည် အသမုတ္တိတပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ ဤသို့ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော ထိုငါးပါးကုန်သောနီဝရဏတို့ကို ဤသုတ်၌ ဝိက္ခေပပညတ်၌ သိစေအပ်ကုန်၏။ (၉)

ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤငါးပါးကုန်သော နိဝရဏတို့သည်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ တဏှာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုနိဝရဏတို့တွင် နိဝရဏတို့သည် အဝိဇ္ဇာလျှင်အကြောင်းရှိကုန်၏။ အကြင်တဏှာသည်လည်းကောင်း ဤသင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ထိုတဏှာသင်္ခါရတို့သည် အဝိဇ္ဇာအကြောင်းရှိကုန်၏။ ဤတရားနှစ်ပါးတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌အကျုံးဝင်ကုန်၏။ အာယတနတို့တွင် ဓမ္မာယတနတည်း။ ဓာတ်တို့တွင် ဓမ္မဓာတ်တည်း။ ဣန္ဒြေတို့တွင် သုခိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း၊ သောမနသိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း၊ ပုရိသိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း ဤတရားတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ (၁၀)

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်ကို အကြင်အကြောင်းဖြင့် အားထုတ်၍ ထားအပ်၏။ ထိုအနက်ကို ဤငါးပါးကုန်သော ပုဒ်တို့ဖြင့် ဟောအပ်၏။ (၁၁)

ထိုသို့ဟောရာ၌ ကာမစ္ဆန္ဒကိုလည်းကောင်း၊ ဗျာပါဒကိုလည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတ္တ၏အဖြစ်ဖြင့် မပညတ်အပ်၊ ကာမာဟူ၍ ဧကတ္တ၏အဖြစ်ဖြင့် မပညတ်အပ်။ စင်စစ်သော်ကား ဝေမတ္တ၏အဖြစ်ဖြင့် ပညတ်အပ်၏။ ဤသည်ကား အဓိဋ္ဌာနဟာရမည်၏။ (၁၂)

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း။ မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ကာမစ္ဆန္ဒ၏ တင့်တယ်သောအာရုံအကြောင်းရှိ၏။ သုဘနိမိတ်သည်လျှင် ဇနကအကြောင်းတည်း။ မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗျာပါဒ၏ ဥပနိဿယအကြောင်းတည်း။ ပဋိယာနုသယသည် ဇနကအကြောင်းတည်း။ ပဋိသံဟာရသည် ထိနမိဒ္ဓ၏ ဥပနိဿယအကြောင်းတည်း။ ပဝတ္တိအခါ၌ ပင်ပန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ တုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဇနကအကြောင်းတည်း။ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ၏ တပ်မက်ဖွယ်သော အာရုံဖြစ်သော သာယာအပ်သော ဣန္ဒြေသည် အဘယ်နည်း။ ရှေးဦးစွာ မပြည့်စုံသည်လည်းဖြစ်သော ဉာဏ်သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ကာမသညာသည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိအနုသယသည်လည်းကောင်း၊ ဇနကအကြောင်းတည်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ၏ ကိုးပါးအပြားရှိသော မာန၏ အာရုံသည် မာနာနုသယမည်၏။ ထိုမာနာနုသယသည်လျှင် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ငါးပါးကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ဇနကအကြောင်းရှိကုန်သည် ဖြစ်၍ ဥပနိဿယအကြောင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ (၁၃)

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပန ဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤငါးပါးတို့သည် နီဝရဏ မည်ကုန်၏။ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤတရားတို့သည် အာသဝမည်ကုန်၏။ ဤတရား တို့ကား အိုင်းအမာမည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကား ငြောင့်မည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကား ဥပါဒါန် မည်ကုန်၏။ ဗာဟိရဖြစ်ကုန်သော ထိုတရားတို့၌သာလျှင် သံကိလေသ ဘာဂီယသုတ်ဟူ၍ ပညတ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။ (၁၄)

သံကိလေသဘာဂီယသုတ်ကို ညွှန်းပြအပ်၏။

၈၃။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဓမ္မာဟူသော ဂါထာသည် ရှိ၏။

ထိုဂါထာ၌ ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ အနက်သည် အဘယ်နည်း၊ ခန္ဓာကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူ၏။ ဓာတ်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သား ခြင်းဖြင့် မနောဝိညာဏဓာတ်ကို ဟောတော်မူ၏။ အာယတနကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းဖြင့် မနာယတနကို ဟောတော်မူ၏။ ဣန္ဒြေကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းဖြင့် မနိန္ဒြေကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဂါထာ၏ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းသဘောတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ခြောက်ပါး ကုန်သော တရားတို့သည် ပြဋ္ဌာန်းသော ဓမ္မမည်ကုန်၏။ ကုသိုလ်မူလတို့သည်လည်းကောင်း အကုသိုလ်မူလတို့သည်လည်းကောင်း အကြောင်းမရှိ။ ဤသုတ်၌ ထိုကုသိုလ်မူလကို ဟော တော်မူအပ်၏။

ထိုသုတ်၌ စိတ်လျှင်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိကုန်သော တရားတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ထိုနာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိ၏။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား၊ ဗိုလ်ပါတို့တွင် မင်းသည် ပြဋ္ဌာန်းသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ဝိညာဏ- က္ခန္ဓာသည် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိ၏။ ထိုဒေသနာ၌ နေက္ခမ္မန္တနှင့်လည်းကောင်း အဗျာပါဒဆန္ဒဖြင့် လည်းကောင်း အဝိဟိသာဆန္ဒဖြင့်လည်းကောင်း သုံးပါးအပြားရှိကုန်သော ပြဋ္ဌာန်းခြင်းတို့တွင် အလောဘ၏ နေက္ခမ္မန္တနှင့် ပြဋ္ဌာန်းသော သဘောဖြစ်၏။ အဒေါသ၏ အဗျာပါဒဆန္ဒဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းသော သဘောဖြစ်၏။ အမောဟ၏ အဝိဟိသာဆန္ဒဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းသော သဘောဖြစ်၏။

ထိုဂါထာ၌ **မနောသေဋ္ဌာ**ဟူသည်ကား စိတ်ဖြင့် ဤတရားတို့သည် များကုန်၏။ စိတ်ဖြင့်လည်း ဖန်ဆင်းအပ်ကုန်၏။ စိတ်သည်သာလျှင် ဤတရားတို့တွင် ချီးမွမ်းအပ်၏။ ဤသို့လည်းကောင်း။ စိတ်သည်သာလျှင် ဤတရားတို့ထက် ချီးမွမ်းအပ်၏။ ကြီး၏။ ဤသို့လည်း ကောင်း။ စိတ်သည်သာလျှင် ဤတရားတို့၌ အစိုးရခြင်းကို ပြု၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်သည် ကြီးမြတ်၏။ **မနောဝေါ**ဟူသည်ကား အကြင်အာရုံ၌ စိတ်သည် အာရုံသို့ ပြေးဝင်၏။ ထိုအာရုံ၌ ဤတရားတို့သည် လျင်စွာ အာရုံ၌ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မနောဝေမည်၏။

လေသည် လျင်စွာ သွားတတ်၏။ အခြားသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော လျင်စွာ သွားတတ်သောသူကို လေကဲ့သို့ လျင်စွာ သွားသောသူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငှက်ကဲ့သို့ လျင်စွာ သွားသောသူဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဤအတူသာလျှင် ဤတရားတို့သည် စိတ်ကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်လျက် အာရုံသို့ပြေးဝင်ကုန်၏။ ထိုအာရုံ၌ ဤသဘောတရား တို့သည် ပြေးဝင်တတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မနောဇဝဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုဓမ္မတို့သည် ဆန္ဒ ဟူသော အကြောင်းအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ နောက်ကျခြင်းမရှိသော အဖြစ်သည်လည်း ကောင်း၊ အကြံသည်လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ ကာယသုစရိုက်သုံးပါးလည်း ကောင်း၊ ဝစီသုစရိုက်လေးပါးလည်းကောင်း ဤသို့ ခုနစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုခုနစ်ပါးသော တရားတို့သည် ဆယ်ပါးသော ကုသလကမ္မပထမည်ကုန်၏။

ထိုဂါထာ၌ **မနသာ စေ ပသန္ဓေန** ဟူသည်ကား မနောကံမည်၏။ **ဘာသတိ ဝါ** ဟူသည်ကား ဝစီကံမည်၏။ **ကရောတိ ဝါ** ဟူသည်ကား ကာယကံမည်၏။ ဤကံသုံးပါးတို့ဖြင့် ဤသုတ်၌ ဆယ်ပါးကုန်သော ကုသလကမ္မပထတို့သည် မြတ်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်လျက်လည်း သီလရှိသောအဖြစ်သည် မြတ်၏။ ထိုသီလရှိသောအဖြစ်သည် လည်ခြင်း၌ ဖြစ်၏။ လောကမှ ထွက်မြောက်ခြင်းငှာ ဝါသနာဘာဂိယဖြစ်သော သုတ်သည် မဖြစ်။ ဤသည်ကား ဒေသနာ- ဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူသည်ကား ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော သမ္မတ္တတရားတို့သည် ကုသိုလ်မူလရှိကုန်သည်သာလျှင် တည်း။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရသုတ်တည်း။

ယုတ္တိဟာရဟူသည်ကား ဆယ်ပါးကုန်သော ကုသိုလ်ကမ္မပထတရားတို့၏ အကြင် အကျိုးသည် ရှိ၏။ ထိုအကျိုးသည် အမျက်မထွက်ခြင်းအကြောင်းရှိလျက် ချမ်းသာခြင်းကို ခံစားခြင်းအကျိုးရှိ၏။ **ဆာယာဝ အနပါယိနီ** ဟူသည်ကား အစဉ်လိုက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ယုတ္တိဟာရမည်၏။

ပဒဋ္ဌာနဟာရဟူသည်ကား တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော ဝိညာဏ်သုံးသပ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သောတရားတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ **မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ**ဟူသည်ကား ဤတရားတို့သည် အလုံးစုံသော ကုသိုလ်အဖို့၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ **မနသာ စေ ပသန္ဓေန** ဟူသည်ကား စိတ်၏ အကြင်ကြည်လင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစိတ်၏ကြည်လင်ခြင်းသည် သဒ္ဓိန္ဒြေ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ **ဘာသတိ ဝါ** ဟူသည်ကား သမ္မာဝါစာဖြင့်။ **ကရောတိ ဝါ** ဟူသည်ကား သမ္မာကမ္မန္တ၏ လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါယာမ၏လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

လက္ခဏဟာရဟူသည်ကား ဤသို့ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူ၍ဟောရာ၌ ဤတရားတို့သည် ဝေဒနာပြဋ္ဌာန်းခြင်းလည်းရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် သညာပြဋ္ဌာန်းခြင်းလည်း ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် သင်္ခါရပြဋ္ဌာန်းခြင်းလည်းရှိကုန်၏။ အမှတ်မရှိကုန်သော အလုံးစုံကုန်သော ဤတရားတို့သည် တကွဖြစ်ကုန်၍ ထိုတရားတို့၏ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိကုန်၏။ **တတော နံ သုခမန္တေတိ** ဟူသည်ကား ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့ အစဉ်လိုက်၏။ အကြင်သုခဟူသော အရိပ်သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့ ထိုသုခသည်လည်း အစဉ်တစိုက်လိုက်၏။

၈၄။ ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဟူသော ဤစကားသည် တစ်ခုတည်းစသည်ဖြင့် ဆိုသောစကား မဟုတ်။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော ဤတရားတို့သည် ခြောက်ပါးကုန်သော ဝိညာဏကာယတို့မည်ကုန်၏။ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် သုခဖြင့် အလိုရှိကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် စိတ်ကို ကြည်စေကုန်၏။ ဤသည်လျှင် ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတည်း။ ရှေး၌သာလျှင် အနက်ကို ညွှန်းပြအပ်၏။

ချဲ့၍ပြဦးအံ့၊ အကြင်ကုသိုလ်မူလတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုကုသိုလ်မူလတို့သည် ရှစ်ပါးကုန်သော အကျိုးမျှဖြစ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဤသည်ကား အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မဂ်မည်၏။ ကုသလကမ္မပထတို့သည် ဒေသနာဖြစ်သော ဇနကအကြောင်းမည်ကုန်၏။ ဒေသနာဖြစ်သော ဥပနိဿယအကြောင်းကို ပြခြင်းလည်းမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ မညေ ဒုက္ခေန သဟ နာမရူပံ ဝိညာဏသစ္စဟူသောအကြောင်းဖြင့် အကြင်ကုသိုလ်မူလကို ပယ်အပ်၏။ ဤသို့ပယ်ခြင်းသည် ပယ်ရာမဟုတ်သောဘုံ၌ သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ထိုအကြောင်းတို့ကို အကြင်ပယ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့ပယ်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤလေးပါးတို့သည် သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ ဤသည်ကား အာဝဋ္ဋဟာရမည်၏။

ဝိဘတ္တိဟူသည်ကား -

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောဇဝါ။
မနသာ စေ ပသန္နေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ သုခမန္တေတိ၊ ဆာယာဝ အနပါယိနီ -

(= နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် စိတ်လျှင် ရှေ့သွားရှိကုန်၏။ စိတ်လျှင် အကြီးအမှူးရှိကုန်၏။ စိတ်ကဲ့သို့ လျင်မြန်ကုန်၏။ အကယ်၍ သန့်ရှင်းကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့် ပြောဆိုသော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်သော်လည်းကောင်း ကြံစည်သော်လည်းကောင်း ထိုပြောဆို ပြုလုပ် ကြံစည်မှုကြောင့် အရိပ်သည် လူကို မစွန့်မူ၍

အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့ ထိုသူသို့ ချမ်းသာသည် အစဉ်လိုက်လေ၏။) °

ဟူသော အကြင်ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ထိုဒေသနာသည် စင်စစ်အားဖြင့် ရဟန်းအား လည်းကောင်း ပုဏ္ဏားအားလည်းကောင်း မဖြစ်။ မိစ္ဆာအယူရှိသော ထိုသူ၏ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော အယူ၌ စိတ်ကို ကြည်လင်စေအံ့၊ ကြည်လင်သော ထိုစိတ်ဖြင့် ဆိုအံ့၊ ပြောကြားအံ့၊ ထိုသူကို ချမ်းသာသည် အစဉ်မလိုက်၊ အရိပ်သည် အစဉ်မလိုက်သကဲ့သို့ ချမ်းသာသည် အစဉ်မလိုက်။ ထိုသူကို ဆင်းရဲသည်သာလျှင် အစဉ်လိုက်၏။ ဝန်ကို ဆောင်သော နွား၏ ခြေရာသို့ လှည်းဘီး သည် အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့တည်း။ ဤသည်လျှင် ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယမည်၏။ အကယ်၍ ကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့် ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုဖြစ်အံ့၊ နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုဖြစ်အံ့၊ ချမ်းသာကို ခံစားအပ်၏။ ဤသို့ ကောင်းစွာဖြစ်သော ကံ၌ ချမ်းသာကို ခံစားအပ်၏။ မှားသော အယူဖြစ်သော ကံ၌ ဆင်းရဲကို ခံစားအပ်၏။ ဤသည်ကား ဝိဘတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူသည်ကား အကြင်အမှုကို ပြစ်မှားသော စိတ်ဖြင့် ဆိုမှုလည်းဆိုအံ့၊ ပြုမှုလည်းပြုအံ့။ ထိုသူအား ဆင်းရဲသည် အစဉ်လိုက်၏။ ဤနှစ်သုတ်တို့ကိုသာလျှင် ဟောအပ်ကုန်၏။ ဤသည်သာလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် တည်း။ ။ ဝေဝစနဟာရဟူသည်ကား အကြင်စိတ်သည်၊ စိတ်၊ ဝိညာဏ်၊ မနိန္ဒြေ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တည်း။

ပညတ္တိဟာရဟူသည်ကား မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူ၍ ဤစိတ်သည် တစ်စုံတစ်ခုသော ပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ ဓမ္မာဟူ၍ ကုသိုလ်ကမ္မပထပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ မနော- သေဋ္ဌာဟူ၍ ထူးသောပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ မနောဇဝါဟူသည်ကား သဟပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ စိတ္တဟူသည်ကား နေက္ခမ္မပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ မနသာ စေ ပသန္နေန ဟူသည်ကား သဒ္ဓိန္ဒြေပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ မနသာ စေ ပသန္နေနဟူသည်ကား နောက်ကျ ခြင်းမရှိသော အကြံရှိသော ဒုတိယဈာန်ပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ မနသာ စေ ပသန္နေန ဟူသည်ကား မသဒ္ဓါသောသူတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပညတ်ခြင်း၌ သိစေခြင်းတည်း။ ဘာသတိ ဝါ ဟူသည်ကား သမ္မာဝါစာပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ ကရောတိ ဝါ ဟူသည်ကား သမ္မာကမ္မန္တ ပညတ်၌ သိစေခြင်းတည်း။ တတော နံ သုခမန္တေတိ ဟူသည်ကား ဈာန်ကို ဆောက်တည်ခြင်း တို့၏ သိစေခြင်းတည်း။ ဣန္ဒြေတို့တွင် မနိန္ဒြေမည်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဝိညာဏ်မည်၏။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူသည်ကား မေတ္တာသည်လည်းကောင်း နူးညံ့ခြင်းသည်လည်း ကောင်း ဈာန်တို့တွင် ဒုတိယဈာန်သည်လည်းကောင်း တတိယဈာန်သည်လည်းကောင်းတည်း။ ခန္ဓာတို့တွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် အကျွမ်းဝင်၏။ ဓာတ်တို့တွင် ဓမ္မဓာတ်တည်း၊ အာယတနတို့တွင်

ဓမ္မာယတနတည်း။ အကြင်ကုသိုလ်သည် ကုန္တေတို့တွင် သုခိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း၊ သောမနဿိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အကြောင်းကိုစွဲ၍ဖြစ်ကုန်သော ဤတရားတို့တွင် ဖဿဟူသော အကြောင်းကြောင့် သုခဝေဒနာဖြစ်၏။ ဖဿသည်၊ သုခဝေဒနာသည်၊ စိတ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော တရားတို့၌ သောမနဿဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော ဝိစာရသည်၊ သုံးဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော ပဌမပုဒ်တို့တွင် ခြောက်ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့သည် သောမနဿဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော နေက္ခမ္မ၌မီ၏။ ဤသည်ကား ဩတရဏဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဤသုတ်ကို ဟောအပ်၏။ ထိုအနက်ကို ယှဉ်စေအပ်ပြီ။ ဤအနက်ကို အကြောင်းပြု၍ သုတ်ကို ဟောအပ်၏။ ဤသည်ကား သောဓနဟာရမည်၏။

၈၅။ ထိုဟာရတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူသည်ကား ဝေဝစနပညတ်တည်း၊ ဧကတ္တပညတ် မဟုတ်။ ဓမ္မာဟူသည်ကား ဧကတောပညတ်တည်း၊ ဝေဝစနပညတ် မဟုတ်။ မနသာ စေ ပသန္ဓေနဟူသည်ကား ထိုကြည်လင်ခြင်းသည် အဇ္ဈတ္တလည်းကောင်း၊ ကြံခြင်းအားဖြင့် အမျက်မထွက်ခြင်းမှခွာသော ဗဟိဒ္ဓလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုအဇ္ဈတ္တပသာဒသည် ဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌာန်ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်သော ပသာဒလည်းကောင်း၊ ခွာသော ပသာဒလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ သတ်အပ်ပြီးသော အကြောင်းဖြစ်သော ပသာဒသည် ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းရှိသည် မဟုတ်။ အမျက်ထွက်ခြင်းရှိသော တရားကို သတ်သဖြင့် ကြည်လင်ခြင်းမည်၏။

တတော နံ သုခမန္တေတိဟူသည်ကား ကာယိကလည်းဖြစ်သော စေတသိကလည်းဖြစ်သော သုခသည်လည်းကောင်း၊ မချစ်သောသူနှင့် ကွေကွင်းရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ချစ်သောသူနှင့် ပေါင်းဆုံရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နေက္ခမ္မသုခသည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇဉ်တို့၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော သုခသည်လည်းကောင်း၊ ပီတိသမ္ပောဇ္ဈင်သည်လည်းကောင်း၊ စေတသိကဖြစ်သော သုခသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ အကြင်သူခကိုလည်း ငြိမ်းပြီးသော ကာယရှိသောသူသည် ခံစား၏။ ကာယိကဖြစ်သော ထိုသုခသည်လည်းကောင်း၊ ဗောဇ္ဈင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ စေတသိကဖြစ်သော သုခသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ငြိမ်းပြီးသော ကာယရှိသောသူသည် အကြင်သူခကိုလည်း ခံစား၏။ ထိုသုခသည်လည်းကောင်း ထိုပဿဒ္ဓကာယသည်လည်းကောင်း သုခလျှင်နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။

ပညတ္တိဟာရ၌ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ဆိုအပ်သော ထိုမသုံးသပ်အပ်သော အဖြစ်သည် ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့အား ဖြစ်၏။ အန္တေတိဟူသည်ကား အပ္ပနာသည်

ထင်၏။ ဤအပ္ပနာသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍လည်း အစဉ်မလိုက်။ ထိုသုတ်ကို နှစ်ပါးကုန်သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ အကြင်ကြည်လင်သောစိတ်သည်လည်းကောင်း အကြင် ဆင်းရဲကို ခံစားခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြောင်းကြောင့်လည်းကောင်း အကျိုးကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ပရိက္ခာရဟာရဟူသည်ကား - မြတ်စွာဘုရားသည် ငါးရာသော ရဟန်းသံဃာနှင့် တကွ ရာဇဂြိုဟ်မည်သော မြို့သို့ ဝင်တော်မူ၏။ ထိုသို့ဝင်ရာ၌ လူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို လုပ်ကျွေး၏။ ထိုလူအား ကြည်ညိုခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ကုသိုလ်မူလဟူသော ရှေးကောင်းမှုရှိသောသူသည်လည်း ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် တစ်ပါးသောသူတို့အားလည်း ပြောကြား၏။ “အကြင်သူတို့၏ အိမ်သို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝင်တော်မူ၏။ ထိုသူတို့အား အရတော်စွ၊ ငါတို့၏ အိမ်သို့လည်း အကယ်၍ ဝင်သည်ဖြစ်ငြားအံ့၊ ငါတို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားအား ကြည်ညိုခြင်းကို ရကုန်အံ့” ဤသို့သော စကားကို ဆို၏။ ထိုသူသည် မြတ်စွာဘုရား ရှိတော်မူရာသို့ လက်အုပ်ချီရှိခိုးကာ “မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏။ မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏” ဟု ဆို၍ ဒေါသကင်းသောစိတ်ရှိလျက် တင့်အပ်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌ ရပ်လေ၏။ ထိုဝင်သည်၏အခြားမဲ့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ” ဟူ၍ ဤသုတ်ကို ဟောတော်မူ၏။

ထိုအခြင်းအရာဖြင့် အလုံးစုံသော အကြင်သုတ်ကို တစ်ပါးသောသူတို့အား ဟော၏။ ဤသည်လျှင် ဝါစာကမ္မမည်၏။ အကြင်လက်အုပ်ကို ညွတ်၏။ ဤသို့ညွတ်ခြင်းသည် ကာယကံမည်၏။ အကြင်စိတ်၏ကြည်ညိုခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤကြည်ညိုခြင်းသည် မနောကံမည်၏။ ထိုကံသုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးသောသူတို့အား အကြင်ဘုရား၏ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ကို ပြ၏။ ဟော၏။ အကြင်သူတို့၏ အိမ်သို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ကြွသွားတော်မူ၏။ အကြင်အကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၌ မေတ္တာစိတ်ရှိ၏။ ထိုသူ၏ အလုံးစုံသောကုသိုလ်သည် အလောဘဟု ဆိုအပ်သော ကုသိုလ်မူလရှိ၏။ အကြင်အကြောင်းကြောင့် လက်အုပ်ကို ချီ၏။ မာနကိုလည်း နှိမ်နင်း၏။ ထိုသူအား အဒေါသဟုဆိုအပ်သော ကုသိုလ်မူလရှိ၏။ ထိုဒေသနာ၌ ထိုသူအား အမောဟဟုဆိုအပ်သော ကုသိုလ်မူလသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အကြင်မြတ်သောပညာကို ရ၏။ ဤသည်လျှင် ထိုသူ၏ အယူ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းမည်၏။

ထိုအကြောင်းဖြင့်လျှင် အကြင်စောင့်စည်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့စောင့်စည်းခြင်းသည် ထိုသူ၏ သညာ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းကိုပယ်ခြင်းမည်၏။ စိတ်၏ အကြင်ကြည်လင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ထိုသူ၏ စိတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းမည်၏။ ဤသို့ အကုသိုလ်တည်းဟူသော ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့ကို ခွာခြင်းသည် ပယ်ခြင်းသည် အကြောင်းမည်၏။ အကြင်ကုသလ

မူလသုံးပါးတို့သည်လည်းကောင်း အကြင်နောက်ကျခြင်းမရှိသောစိတ်အကြံသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုသို့သောသဘောကို ထိုသူ၏ မနသိကာရဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ကိလေသာတို့မှ အကြင်ခွာခြင်းသည်လည်းကောင်း ဤသို့ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း အာရမ္မဏပစ္စည်းရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အကြောင်းမည်၏။ ကုသိုလ်မူလတို့သည်လည်း ထင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် အကြောင်းမည်၏။ ထိုမနသိကာရသည်လည်း ဇနကအကြောင်းဖြင့် ဤဥပနိဿယအကြောင်းဖြင့် စိတ်သည် ဖြစ်၏။

ထိုဒေသနာ၌ ဘုရားလျှင်အာရုံရှိသော အကြင်စိတ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား ဗုဒ္ဓါနုဿတိမည်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်၌ အကြင်ကြောင့်နှလုံးသွင်း၏။ ဤသို့နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဓမ္မာနုဿတိမည်သည် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုဒေသနာ၌ သတိသမ္ပဇဉ်သည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဤဇနကအကြောင်းသည်လျှင် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဝစီပညာသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဝိတက်၊ဝိစာရတို့သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ကာယသင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း ကံ၏ အဘိသင်္ခါရမည်သည်လည်းကောင်း ဇနကအကြောင်းမည်၏။ အပစ္စယလည်းမည်၏။ ချမ်းသာကိုခံစားခြင်းရှိသော ကံ၏ ဥပစယသည် ဇနကအကြောင်းရှိ၏။ ကာယကံ၏ ဥပစယသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။

၈၆။ ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့်သာလျှင် သတိရှိသည်ဖြစ်၍သာလျှင် ဤရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညို၏။ တစ်နည်းလည်း၊ စိတ်၏ဖြူစင်ခြင်းကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် ကိလေသာမှ လွတ်ကုန်၏။ ဤသို့ ထိုဖြူစင်ခြင်းဖြင့် သတ္တဝါတို့သည် စိတ်သာလျှင်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိကုန်၏။ ကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့် စေတနာသည်လည်း ထိုအရာ၌ စိတ်ဖြင့်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အမျက်ဒေါသမှ စေတနာတို့၏ ကြည်လင်ခြင်းဖြင့် ထိုသူ၏ ဤကိုယ်သည်လည်း ကြည်လင်၏။ ထိုသူသည်လည်း အားထုတ်၏။ ကြည်ညိုခြင်းဖြင့် ကြည်လင်ခြင်းသည် အမှတ်မည်၏။ ဤသို့လည်း မဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ ငါးပါးအပြားရှိသော ထိုပသာဒကို ခွာခြင်းသည် ကိုယ်၏ငြိမ်းခြင်းသည်သာလျှင်ဖြစ်သော ပသာဒသည် စိတ်ကိုမှီ၍ စိတ်သည်ကား ရှေး၌သာလျှင် ကြည်လင်၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။ ဤသို့ ငါးပါးကုန်သော သဒ္ဓါစေတသိက်စသည်တို့၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဆိုအပ်၏။

တတော နံ သုခမန္တေတိ ဟူသည်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်ကို ညွှန်းသနည်း။ ထိုစကားသင့်စွ၊ အတ္တသစ္စာကို ညွှန်း၏။ ထိုကံ၏ လောကီအကျိုးသည် အစဉ်လိုက်၏။ ထိုကံ၏ အကြောင်းသည် အစဉ်လိုက်၏။ အကြင်အခါ၌ ပြုံးခြင်းတည်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်

သောမနဿသည် ဖြစ်၏။ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည်လည်း အစဉ်လိုက်၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။

မဟာနာမ်မည်သော သာကီဝင်မင်း၏ သုတ်သည်^၁ ရှိ၏။ ထိုသုတ်၌ သေအံ့သောအခါ ကာလ၌ သတိမရှိဘဲ ပညာအဆင်အခြင်မရှိဘဲ အကယ်၍သေခြင်းကိုပြုငြားအံ့။ ငါ၏ လားရောက်ရာ ဂတိသည် အဘယ်နည်း။ . . . ။ မဟာနာမ် . . . မကြောက်လင့်၊ အကြင်သူ သည် သတိမရှိဘဲ ရှေးရှုဆောင်၏။ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး သဒ္ဓါဖြင့်ထုံအပ်သော သီလဖြင့်ထုံအပ်သော သုတစာဂဖြင့် ထုံအပ်သော အကြင်စိတ်သည် ရှိ၏။ ဤသို့ အကျယ် အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ စာဂဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း အဘယ်ကို ပြသနည်း၊ အကြင်ကြည်လင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုကြည်လင်ခြင်းသည် စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းမည်၏။ အကြင် မနောက်ကျသောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ထိုမနောက်ကျသောအဖြစ်သည် သဒ္ဓါမည်၏။

အဘယ့်ကြောင့် မနောက်ကျခြင်းလက္ခဏာရှိသနည်း။ သင့်စွ၊ သဒ္ဓါသည် မနောက် ကျခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ တစ်ပါးကုန်သော ဆရာတို့သည် ဂုဏ်အားဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း၏ အပြီးသို့ ရောက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ အကြင်သူကိုလည်း တစ်ပါးကုန်သော ဆရာတို့သည် လည်း သဒ္ဓါသည် စကားကို ယုံကြည်သောအားဖြင့် ယူခြင်းလက္ခဏာရှိ၏ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ တစ်ပါးသော ဒေသနာသည် ကိုယ်ကို ဤသို့ အကယ်၍ ယုံကြည်အံ့ - “ငါသည် တစ်စုံတစ်ခုကို မသိ၊ ဤသို့ ငါသည် ဤသဒ္ဓါကို ထိုပသာဒအရာ၌ ခွင့်ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တစ်ပါး မဟုတ်သည်၏အဖြစ်သည် ဖြစ်၏” ဤသည်ကား သဒ္ဓါမည်၏။ ဤသို့ ဆိုကုန်၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား ခြောက်ဆယ့်တစ်ပါးသော မိစ္ဆာအယူသို့ ရောက်ကုန်သော သူတို့အား အပြစ်ဟုအဖန်တလဲလဲရှုခြင်းသည် အမြဲမရှိ၊ ဆင်းရဲ၏၊ ကိုယ်မဟုတ်၊ ဤသို့ သိ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း မြင်သည် ဖြစ်၏။ နက်သော ရေတွင်း၌ ရေကို မျက်စိဖြင့် မြင်သော်လည်း ကိုယ်ဖြင့် မမီသကဲ့သို့ ထို့အတူ ထိုသူအား အရိယသစ္စာကို ရှုခြင်းငှာ ခံခြင်းကြောင့် ဒိဋ္ဌိသည် ဖြစ်၏။ မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည် မဖြစ်။ ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိကို သဒ္ဓါဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုသဒ္ဓါသည် လည်း လောကီကတည်း။ တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ ပုထုဇဉ်ဖြစ်၍ဖြစ်သောသူသည် နှစ်ဆယ်သော ဒိဋ္ဌိကိုလည်း နှစ်သက်၏။ ဤသို့ သက္ကာယနှင့်စပ်သည်ဖြစ်၍ နှလုံးမသွင်း ခြင်းသည် အဘယ်နည်း။ ဤစကားသည် တစ်ခု မဟုတ်။ ဤသို့ နည်းဟူသောအမှတ်သည် ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း မိစ္ဆာအယူကိုကား စင်စစ် နူးညံ့ကုန်သော ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ဖြင့်လည်း ကောင်း ဒဿနမဂ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပယ်အပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌိ၏အဖြစ်ဖြင့် တူကုန်သော ကိလေသာတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား သဒ္ဓါမည်၏။

သောတာပတ္တိအင်္ဂါကို ဆင်းရဲမရှိသော အဝတ္ထာဘုံ၌ ပြည့်စုံခြင်းရှိ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုဘုံ၌သာလျှင် သေက္ခသီလကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဆောင်ကုန်၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုဘုံ၌သာလျှင် နုသော ပညာကို ပညိန္ဒြေဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုဘုံ၌သာလျှင် ခန္ဓာတို့ဖြင့် အလိုမရှိသောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤအလိုမရှိသောအဖြစ်သည် စွန့်ခြင်းမည်၏။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါကို စာဂါမိဋ္ဌာန်ဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ ရဟန်းသည် လွန်ကဲသော စိတ်ဖြင့် ဖောက်ပြန်သော မယုံကြည်သော ထိုမိစ္ဆာအယူသည်လျှင် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုမိစ္ဆာအယူသည် နယနဥပဓိတို့၌ မေ့လျော့ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာယူအပ်ကုန်၏။

ထိုစကား၌ သဒ္ဓါန္တရသည် အကြင်သူတို့သည် ဤသို့သဘောရှိသော ကာမကို လုပ်ကျွေးကုန်လတ္တံ့၊ ဤသို့ ထင်ရှားသောအကုသိုလ်ကို စွန့်ခြင်းကြောင့် စာဂါမိဋ္ဌာန်သည် မဟုတ်။ ပညိန္ဒြေဖြင့် ပညာမိဋ္ဌာန်သည် ဖြစ်၏။ သီလဖြင့် ဥပသမာမိဋ္ဌာန်သည် ဖြစ်၏။ သဒ္ဓါလည်းကောင်း၊ သီလလည်းကောင်း၊ စာဂလည်းကောင်း၊ ပညာလည်းကောင်း ဤသို့ ဤလေးပါးသော တရားတို့သည် သီလကို ပွားစေကုန်၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် သဒ္ဓါဖြင့် ဩဃကို ကူးမြောက်၏။ အကြင်သီလသည် ရှိ၏။ ဤသီလသည် အပ္ပမာဒမည်၏။ အကြင်စွန့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစွန့်ခြင်းသည် ပညာ၏ ကံမည်၏။ အကြင်ပညာသည် ရှိ၏။ ဤပညာသည် ပညိန္ဒြေ မည်၏။

ထိုသဒ္ဓါစသည်တို့တွင် အကြင်သဒ္ဓါန္တရသည် ရှိ၏။ ထိုသဒ္ဓါန္တရသည် ရတနာသုံးပါးတို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်၏။ အကြင်သီလသည် ရှိ၏။ ထိုသီလသည် သဒ္ဓါန္တရ တို့၌ ဖြစ်၏။ အကြင်စွန့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုစွန့်ခြင်းသည် လေးပါးကုန်သောဈာန်တို့၌ ဖြစ်၏။ အကြင်ပညာသည် ရှိ၏။ ထိုပညာသည် သစ္စာတို့၌ ဖြစ်၏။ သတိသည် အလုံးစုံအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အား ကောင်းသော ကုသိုလ်တည်းဟူသော ရိက္ခာသည် ကောင်းသော လားရာသည် အလွန်မေ့လျော့သော သတိရှိသော သီလကို ပြုသော ထိုပုဂ္ဂိုလ် အား ကိုယ်၌ မေ့လျော့သော သတိရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုကုသိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုကုသိုလ်မူလသည်လည်းကောင်း ကံ၏အကျိုးသည် မဖြစ်။ ထိုတိက်၏ အနက်ကိုညွှန်းခြင်း သည် ဖြစ်ရာ၏။

ထိုသုတ်၌ သဒ္ဓါလည်းကောင်း၊ သီလ၊ စာဂလည်းကောင်း၊ ပညာလည်းကောင်း လေးပါးကုန်သော တရားတို့တည်း။ အကြင်သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ပညာသည်လည်း ကောင်း ရှိ၏။ ဤသဒ္ဓါ၊ ပညာသည် မနောသုစရိုက်မည်၏။ အကြင်သီလသည် ရှိ၏။ ဤသီလ သည် ကာယိကဖြစ်သော ဝါစသိကဖြစ်သော သုစရိုက်မည်၏။ အကြင်စွန့်ခြင်းသည် ရှိ၏။

ဤစွန့်ကြဲခြင်းသည် စိတ်၌ရှိသော အလောဘဖြစ်သော သုစရိုက်မည်၏။ ဤသို့ စိတ်ကို ယူအပ်သည်ရှိသော် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ယူအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသီလစသော တရားတို့ဖြင့် သုစရိုက်မည်၏။ ဤတေဘူမကဒုက္ခသည်လျှင် အရိယသစ္စာမည်၏။ မဂ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

၈၇။ ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သဒ္ဓါသည်လည်း ကောင်း အကြင်သီလသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုသဒ္ဓါသီလသည် အဘယ်ကို ပြုသနည်း။ အကြင်သဒ္ဓါသည် ရှိ၏။ ထိုသဒ္ဓါဖြင့် အမုန်ယစ်သည်လည်းဖြစ်သော ဆင်နှင့် ပေါင်းဆုံမိသည် ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို အောက်မေ့၏။ အိုအချင်း. . . ခွေးတို့သည် ဖြစ်ရာ၏။ အလုံးစုံကို သီလဖြင့် မကျင့်၊ ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း အကြောင်းဖြင့် ရဲရင့်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ နှလုံးသာရွှင်သောသူသည် ပညာဖြင့် ထိုသုတ်အား ပညတ်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၏။ မကျိုးသော ထိုသူ၏ အကြင်သီလသည် မပြတ်၊ ထိုသီလရှိသောသူ၏ မောဟအား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရမည်၏။ ။ မဇ္ဈဝါဒီတို့သည် အကောင်းကိုသာပြုလေ့ရှိသည် ဖြစ်လတ္တံ့။ ဤသို့ ဤသို့သဘောရှိသော ယုတ္တိဟာရသည် ရှိ၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်စိတ်ကို ရှည်ကြာစွာသော ကာလပတ်လုံး သဒ္ဓါဖြင့်၊ သီလဖြင့်၊ စာဂဖြင့်၊ ပညာဖြင့်၊ သမာဓိဖြင့် ထုံအပ်ပွားစေအပ်၏။ ပဌမဈာန်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ အကြင်သဒ္ဓါသည် မနောက်ကျသော ဝိတက်သည် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုဝိတက်သည် ဒုတိယဈာန်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ရတနာသုံးပါးတို့၌လည်း မတုန်မလှုပ် ကြည်ညို ခြင်းဖြင့် အကြင်သီလသည် ရှိ၏။ ထိုသီလကို အရိယာတို့သည် နှစ်သက်အပ်၏။ ထိုကြည်ညို ခြင်းသည် သီလက္ခန္ဓာ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ အကြင်ပညာသည် ရှိ၏။ ထိုပညာသည် ပညာက္ခန္ဓာ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ဤတရားတို့သည်လည်းကောင်း ဤစိတ်သည်လည်းကောင်း မြတ်သော အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။

သဒ္ဓါသည် သဒ္ဓါန္တေ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ စာဂသည် သမာဓိန္တေ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ ပညာသည် ပညိန္တေ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း ပညာသည်လည်းကောင်း ဝိပဿနာ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ သီလသည်လည်းကောင်း စာဂသည်လည်းကောင်း သမထ၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း ပညာသည်လည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာ၌တပ်ခြင်း ကင်းသော အရဟတ္တဖိုလ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ သီလသည်လည်းကောင်း စာဂသည်လည်း ကောင်း ရာဂ၌တပ်ခြင်းကင်းသော အနာဂါမိဖိုလ်၏ ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဝိညာဉ်ကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် သဒ္ဓါသတိကို ပွားစေသည်ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဟောအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သဒ္ဓါကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော သူတော်ကောင်း ဥစ္စာတရား ခုနစ်ပါးတို့ကို ဆိုအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သဒ္ဓါတည်းဟူသော ဥစ္စာ (ပ) သီလက္ခန္ဓာကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် သမာဓိက္ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း ပညာက္ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း ဆိုအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင် စိတ်ကို ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ပွားစေအပ်၏။ နောက်ဖြစ်သော လျှောက်ပတ်သော အခါကာလ၌ ထိုစိတ်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိသည် ဖြစ်လတ္တံ့။ ဤသို့ ထိုအကြောင်းသည် မရှိ။ ထိုဒေသနာ၌ သညာသည်လည်း ထိုစိတ်သို့အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိသည် ဖြစ်၏။ ထိုစိတ်အား လျော်စွာဖြစ်ကုန်သော အကြင်တရားတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည်လည်း ထိုစိတ်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိသည် ဖြစ်ကုန်၏။ ရူပသညာသည်လည်းကောင်း၊ ရူပသဉ္စေတနာ သည်လည်းကောင်း၊ အဖန်တလဲလဲရှုခြင်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ဤသို့ ခြောက်ပါးကုန်သော အာယတနတို့၏ ဝိညာဏကာယ၌ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ဤသည် ကား လက္ခဏဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် ကောင်းသော ကုသိုလ်တည်းဟူသော ရိက္ခာကို တောင့်တရာ၏။ တမလွန်ဘဝ၌ ကောင်းသော လားရာကိုလည်း တောင့်တရာ၏။ ထိုသူတို့သည် ယုံကြည်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သီလကိုလည်းကောင်း၊ စွန့်ကြဲခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပညာကိုလည်းကောင်း နှလုံးသွင်းကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား အလိုတည်း။ တစ်ပါးကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်၌ မယှဉ်ကုန်။ ဤတရားကို နာကုန်သောသူတို့သည် နှလုံးသာရွှင်သောအားဖြင့် သေခြင်းကိုပြုကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား အလိုမည်၏။

၈၈။ ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဇ္ဇဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌လည်း လေးပါးကုန်သော တရားတို့ကို သိအပ်ကုန်၏။ သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း ပညာသည်လည်းကောင်း မယုံကြည်ခြင်းကိုလည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာကိုလည်းကောင်း သတ်ကုန်၏။ သီလသည်လည်းကောင်း စာဂသည်လည်းကောင်း တဏှာကိုလည်းကောင်း ဒေါသကိုလည်းကောင်း သတ်ကုန်၏။ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မူလနှစ်ပါးတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို နှစ်စေ၏။ အပ္ပဟိနဘုံ၌လည်း နှစ်ပါးကုန်သော မူလတို့သည် ခန္ဓာငါးပါး၌အကျုံးဝင်ကုန်၏။ သမထလည်းကောင်း ဝိပဿနာလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးတို့သည် အရိယသစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ နှစ်ပါးကုန်သော မူလတို့အား ပယ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ နိရောဓလည်းကောင်း မဂ္ဂလည်းကောင်း

ဤသည်တို့သည် နှစ်ပါးသော သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ ဤသည်ကား အာဝဋ္ဌဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်စိတ်ကို သဒ္ဓါဖြင့် ပွားစေအပ်၏။ (ပ) ထိုပုထုဇဉ်အား ကောင်းသော ကုသိုလ်တည်းဟူသော ရိက္ခာသည် အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ စင်စစ်အားဖြင့် ထိုပုထုဇဉ်အား ကံသည် မျက်မှောက်သောကိုယ်၏အဖြစ်၌လျှင် အကျိုးမည်၏။ ဤသို့ ယုံကြည်လတ္တံ့။ တစ်ပါးသောဘဝ၌လည်း ဖြစ်လတ္တံ့။ အတိတ်ဖြစ်သော အကြင်ကံသည်လည်း အကျိုး၌ ရှေးရှုတည်၏။ ထိုအကျိုးတို့သည် ထိုကံလျှင်အကြောင်းရင်း ရှိကုန်၏။ အကြင်သုတ်တို့ကို အကြင်သို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့် မဟာကမ္မဝိဘင်း၌ “ထို့ကြောင့် ဓမ္မစာရိနော ယာ ဘဒ္ဒိကာ ဘတိ - ဟူ၍ ဤသို့ညွှန်းခြင်းသည် ဝိဘဇ္ဈဗျာကရဏိယမည်၏”ဟု ဟောအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်မယုံကြည်ခြင်းကိုလည်း ကောင်း၊ အကြင်သီလမရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်ဝန်တိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်ပညာမရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ပယ်အပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ပရိဝတ္တနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝစနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်စိတ်ကို ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ပွားစေအပ်၏။ ထိုစိတ်သည် မနောဝိညာဉ်မည်၏။ (ပ) အကြင်သဒ္ဓါဗိုလ်သည် အကြင်သဒ္ဓါန္တေသည် အကြင်သီလသည် ရှိ၏။ ထိုသဒ္ဓါဗိုလ်၊သဒ္ဓါန္တေ၊သီလသည် သုစရိုက်မည်၏။ စောင့်ခြင်း၊ မြဲခြင်း၊ ဆုံးမခြင်း၊ ခန္ဓာ၏အဖြစ်၊ ဤသည်တို့ကား ထိုစိတ်၏ ဝေဝစတို့မည်ကုန်၏။ အကြင်စွန့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုစွန့်ခြင်းသည် တစ်ဖန်စွန့်ခြင်းမည်၏။ မလိုချင်ခြင်းမည်၏။ စွန့်လွှတ်ခြင်းမည်၏။ စွန့်ကြဲခြင်းမည်၏။ ပူဇော်ခြင်းမည်၏။ အကြင်ပညာသည် ရှိ၏။ ထိုပညာသည် အပြားအားဖြင့် သိခြင်းမည်၏။ ပညာအရောင်မည်၏။ ပညိန္တေမည်၏။ ပညာဗိုလ်မည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပညတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်စိတ်ဟူသောမျိုးစေ့ကို ပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ ပွားစေခြင်းကို ဝါသနာပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ သဒ္ဓါကို ပသာဒပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ သီလကို သုစရိတပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ စွန့်ခြင်းကို ပုညကိရိယပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ ပညာကို ဝိမံသပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ သဒ္ဓါလည်းကောင်း သီလလည်းကောင်း စာဂလည်းကောင်း ဤသို့ ဤသုံးပါးသော တရားတို့သည် ပညာရှိသောသူအား စင်ကြယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်စိတ်သည် ရှိ၏။ ထိုစိတ်သည် ခန္ဓာတို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဓာတ်တို့တွင် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ အာယတနတို့တွင် မနာယတနမည်၏။ လေးပါးကုန်သော အကြင်တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာတို့တွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏။ (ပ) ဓာတ်တို့တွင် အာယတနတို့တွင် ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ မဟာနာမ်အမည်ရှိသော သာကီဝင်မင်းသည် မြတ်စွာဘုရားအား မေးသဖြင့် ဤသုတ်ကို ဟောအပ်၏။ ထိုအလုံးစုံကို ယှဉ်အပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤစိတ်ကို ဝေမတ္တအဖြစ်ဖြင့် ပညတ်အပ်၏။ မပွားစေအပ်ကုန်သော အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော စိတ်တို့ဖြင့် ပွားစေအပ်၏။ ဤသို့ တစ်ဖန် အကြင်အကုသိုလ်စိတ်တို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်၏။ ထိုဟာရ၌ တစ်ပါးသော တရားတို့ကိုလည်း စွဲ၍ ပညတ်အပ်၏။ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤလေးပါးသော တရားတို့ကို ဧကတ္တအဖြစ်ဖြင့် ပညတ်အပ်ကုန်၏။ ဘဒ္ဒိကာ ဘတိ ဟူသည်ကား ကာမစည်းစိမ်ကို ခံစားကုန်သော ထိုသူတို့သည်သာလျှင် ရူပဘုံ၌လည်းကောင်း အရူပဘုံ၌လည်းကောင်း။ မနုဿ ဟူသည်ကား အလုံးစုံသော ကောင်းသော ကုသိုလ်တည်းဟူသော ရိက္ခာသည် ရှိ၏။ ထိုကုသိုလ်တည်းဟူသော ရိက္ခာကိုသာလျှင် စကားဖြင့် ပညတ်အပ်၏။ ဤသည်ကား ပညတ္တိဟာရတည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း။ စိတ်၏ အဓိပတိပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ကုန္ဒြေတို့သည် အကြောင်းမည်၏။ မနသိကာရသည် ဟေတုပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် အကြောင်းမည်၏။ သဒ္ဓါဖြင့် လောကီကဖြစ်သော ပညာသည် ဟေတုပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် အကြောင်းမည်၏။ အသင့်အတင့်နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အကြောင်းမည်၏။ တင့်အပ်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌ နေရခြင်းသည် သီလ၏ အကြောင်းမည်၏။ ကိုယ်စိတ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ခြင်း၏ လည်း ဇနကအကြောင်းမည်၏။ အလောဘသည် စွန့်ကြဲခြင်း၏ ဇနကအကြောင်းမည်၏။ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည်လည်း ဇနကအကြောင်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ပညာသည် လည်းကောင်း သူတစ်ပါးမှဖြစ်သော ဒေသနာသံသည်လည်းကောင်း အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော အသင့်အတင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ဇနကအကြောင်းလည်းမည်၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းလည်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်စိတ်ကို ရှည်မြင့်စွာ သော ကာလပတ်လုံး ပွားစေအပ်၏။ ဤအတူ စေတသိက်တို့ကိုလည်း ပွားစေအပ်ကုန်၏။

ဤသုတ်၌ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော် သင့်အား ကောင်းသော ရိက္ခာသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ကောင်းသော ပဋိသန္ဓေသည်လည်းကောင်း တမလွန်၌လားရာသည် လည်းကောင်း ဖြစ်လတ္တံ့။ ဤသို့ အမှတ်မရှိကုန်သော လူ၌ဖြစ်ကုန်သော အတွင်းအပ အသုံးအဆောင်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤအလုံးစုံတို့သည် ကောင်းသော ရိက္ခာတို့မည်ကုန်သည် သာလျှင်တည်း။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။

၈၉။ ဥဒ္ဓံ အဓော သဗ္ဗမိ ဝိတရာဂေါ - ဟူသော ဂါထာသည် ခရီး၏။ ထိုဂါထာ၌ အဘယ်တရားသည် ဥဒ္ဓံမည်သနည်း၊ အကြင်သဘောသည် ဤပစ္စုပ္ပန်မှ အထက်၌ မရောက် သေးသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဤသည်ကား ဥဒ္ဓံမည်၏။ အဓောမည်သည်ကား အကြင်သဘောသည် အတိတ်ကို လွန်၏။ ဤစကားကို မိန့်တော်မူ၏။ အပဒါန်ပါဠိသည် ဥဒ္ဓံမည်၏။ ထိုဂါထာ၌ အတိတ်သဘောဖြင့် ရှေးအဖို့ကို ကြံခြင်းရှိကုန်သောသူတို့သည် မြဲ၏ဟူသောအယူရှိကုန်၏။ အချို့ကုန်သောသူတို့သည် အပရန္တဒိဋ္ဌိမည်ကုန်၏။ ဆိုအပ်ပြီးသည်ကို ကြံကုန်သောသူတို့သည် အကြင်ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ယူကုန်၏။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း သဿတဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း ဤဒိဋ္ဌိ တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဒိဋ္ဌိတို့တွင် ဤသဿတဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း၊ ဤတစ်ဆယ့်ငါးပါး ကုန်သော အစုတို့သည်လည်းကောင်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း သဿတအယူသို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။

ငါ၏ ကိုယ်သည် ရုပ်ရှိ၏။ ငါ၏ ကိုယ်သည် ရုပ်တည်း၊ ငါ၏ ရုပ်သည် ကိုယ်တည်း။ ဤသို့ အကြင်အကြောင်းကို ဆိုအပ်၏။ ပညာကို ဆောက်တည်ကုန်၏။ အကြင်ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသည် ရှိ၏။ ထိုဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း ငါးရာကုန်သောအယူတို့သည်လည်းကောင်း ဥစ္ဆေဒအယူ သို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။ ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့သည် “ထိုသဘောတရားသည် ဇီဝမည်၏၊ ထိုဇီဝမည်သော သဘောတရားသည် သရီရမည်၏” ဤသို့ ရှုကုန်၏။ ငါ၏ ရုပ်သည် ကိုယ်မည်၏။ ဤသို့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်းကောင်း သဿတဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်းကောင်း ထိုသို့သဘောရှိသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သည် လေးပါးအပြားရှိ၏။

ဤသို့ ငါးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့၌ နှစ်ဆယ်အတိုင်းအရှည်တည်ရာရှိသော ဒိဋ္ဌိ၌ တစ်ဆယ့်ငါးပါးကုန်သော အစုတို့သည် ပုဗ္ဗန္တသို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။ သဿတဒိဋ္ဌိ၌ ငါးပါးကုန် သော အစုတို့သည် အပရန္တသို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၌ ငါးပါးကုန်သော အစုတို့သည် အပရန္တသို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။ ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့တွင် “ဤကိုယ်သည် ငါသည် ဖြစ်၏” ဤသို့ ရှုကုန်သောသူတို့သည် ရုပ်ကို အတ္တအားဖြင့် ရှု၏။ ထိုသူသည် ဥစ္ဆေဒအယူရှိသည်ဖြစ်၍ ကိုယ်သည် ရုပ်ရှိသည်သာလျှင်တည်း၊ ကိုယ်၌လည်း ရုပ်ရှိ၏။ ရုပ်၌လည်း ကိုယ်ရှိ၏။ ဤသို့

ထိုသူသည် ရှု၏။ ဤသို့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်း အတ္တအားဖြင့် အောက်မေ့၏။ သဿတဒိဋ္ဌိသည် ပုဗ္ဗန္တအားဖြင့်လည်း အောက်မေ့၏။ “ဤကိုယ်သည် ငါသည် ဖြစ်၏” ဤသို့ မရှု။ ထိုသူအား ဒိဋ္ဌာသဝတို့သည် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

အကြင်သူသည် ရှေ့အဖို့၌လည်းကောင်း၊ နောက်အဖို့၌လည်းကောင်း၊ ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့၌လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော ကာလတို့၌ အနာဂတ်၌ အတိတ်၌ ဖီလာ ထက်ဝန်းကျင်ပစ္စုပ္ပန်၌ ရာဂကင်းခြင်းကို ထိုထိုညွှန်ပြခြင်းဖြင့် “ငါသည် ဖြစ်၏” ဤသို့ အဖန်တလဲလဲမရှု။ ဤအကြောင်းဖြင့် ဤလုံ့လဖြင့် ဤဥပါယ်ဖြင့် ဤသောတာပတ္တိမဂ်သည် လည်းကောင်း သောတာပတ္တိဖိုလ်သည်လည်းကောင်း အရိယမဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဝီရိယရှိသော ထိုအရိယာသည် တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်သဖြင့် သံသရာ၌ တစ်ဖန်ပဋိသန္ဓေနေခြင်းမရှိ။ ဤသို့ အမှတ်မရှိသော မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဝီရိယရှိသော အရိယာသည် တစ်ဖန်ပဋိသန္ဓေနေရာ၌ နှုတ်ကုန်သော ငါးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အလတ်ဖြစ်ကုန်သော ဣန္ဒြေတို့ကို လည်းကောင်း၊ လွန်ကဲကုန်သော ဣန္ဒြေတို့ကိုလည်းကောင်း အလုံးစုံသော တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။

အဟံဟူသောပုဒ်၌ ဒိဋ္ဌိဟူသော ဩယလည်းကောင်း၊ ကာမောယလည်းကောင်း၊ ဘဝေါယလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇောယလည်းကောင်း ဤသို့ အပိုင်းအခြား လေးပါးရှိ၏။ ထိုဟာရ တို့တွင် ဒေသနာဟာရဖြင့် ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့ကို သောတာပတ္တိဖိုလ်ဖြင့်လည်း မဂ္ဂသစ္စာလည်းကောင်း နိရောဓသစ္စာလည်းကောင်း ဤသို့ သစ္စာနှစ်ပါးတို့ကို၊ သက္ကာယ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာလည်းကောင်း သမုဒယသစ္စာလည်းကောင်း ဤသို့ သစ္စာနှစ်ပါးတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ဒေသနာဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ဤခန္ဓာငါးပါးသည် ငါသည် ဖြစ်၏” ဤသို့ မရှုသောသူသည် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်သော သုံးပါးကုန်သော သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်၏။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ယုတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အမှတ်မရှိသော ညွှန်တညူလည်း ကောင်း၊ အမှတ်မရှိသော ဝိပဋ္ဌိတညူလည်းကောင်း၊ အမှတ်မရှိသော နေယျလည်းကောင်း ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ ညွှန်တညူသည် ထက်သောဣန္ဒြေရှိ၏။ ထို့အောက် ဝိပဋ္ဌိတညူသည် နုသောဣန္ဒြေရှိ၏။ ထို့အောက် နုသောဣန္ဒြေတို့ဖြင့် နေယျမည်၏။ ထိုဒေသနာတို့တွင် ညွှန်တညူသည် ဣန္ဒြေထက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဒဿနဘုံကို စွဲ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်၏။ ဧကဗီဇကမည်သည် ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာသော

သောတာပန်မည်၏။ ဝိပဗ္ဗိတညူသည် နုကုန်သော ကုဏ္ဍိတို့ဖြင့် ဒဿနဘုံကို စွဲ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်၏။ ကောလံကောလ သောတာပန်မည်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် နှစ်ယောက်မြောက်သော သောတာပန်မည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒဿနဘုံကို စွဲ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်၏။ သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် သုံးယောက်မြောက်သော သောတာပန်မည်၏။

ဤယုတ္တိဟာရသည် ရှိ၏။ မုဒု၊မဇ္ဈ၊အဓိမတ္တဖြစ်ကုန်သော ကုဏ္ဍိတို့ဖြင့် မုဒု၊ မဇ္ဈ၊ အဓိမတ္တဖြစ်သော ဖြစ်ရာကို မျက်မှောက်ပြုရာ၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်သဖြင့်လည်း မိစ္ဆာအယူတို့ကို ပယ်၏။ ဤသည်ကား ယုတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ထိုသုတ်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် အလုံးစုံသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ သက္ကာယသည် နာမ်ရုပ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ နာမ်ရုပ်သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ရုပ်ရှိကုန်သော ငါးပါးသော ကုဏ္ဍိတို့သည် ရူပရာဂ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ သဋ္ဌာယတနသည် ငါဟူသောမာန်မူခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ နှစ်ပါးကုန်သော ဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် ထိုသို့ပယ်ရာ၌ တစ်ခုသော ဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့သည်လည်းကောင်း ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ အထက်၌လည်းကောင်း၊ အောက်၌လည်းကောင်း ကင်းသော ရာဂရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အလုံးစုံ တပ်နှစ်သက်ဖွယ်သောအာရုံတို့၌ ကင်းသော ရာဂရှိသည် ဖြစ်၏။ ထိုကိလေသာအား လျော်သော တစ်ပါးသောဘုံ၌ ဤသင်္ခါရစသည်လည်း အဝိဇ္ဇာစသောအကြောင်းရှိ၏။ ဤသို့ ဟုတ်မှန်တိုင်း မြင်၏။ ထိုသူသည် အလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သုံးသပ်၏။ ဤသည်ကား လက္ခဏဟာရမည်၏။

၉၀။ ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သတ္တဝါတို့သည် မမေ့လျော်ကုန်လတ္တံ့၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ဒိဋ္ဌိကိုပယ်ခြင်းငှာ လုံ့လပြုကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား ဤအရာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်မည်၏။ ဤသည်ကား စတုဗျူဟဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဋ္ဌဟာရသည် အဘယ်နည်း။ နုကုန်သော အကြင်ငါးပါးသော ကုဏ္ဍိတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုငါးပါးသော ကုဏ္ဍိတို့သည် အောက်ကာမဓာတ်သို့ သက်ခြင်းအဖို့ ရှိကုန်သော ငါးပါးကုန်သော ကုဏ္ဍိတို့မည်ကုန်၏။ အချင်းခပ်သိမ်း ပယ်နုတ်ကုန်၏။ အဘိဇ္ဈာသည်လည်းကောင်း၊ ဗျာပါဒသည်လည်းကောင်း ပွားစေသောအခြင်းအရာအားဖြင့် သေက္ခဖြစ်

သော ဝိမုတ္တိ၌ (ဖြစ်သော) အစွမ်းသည် သဒ္ဓါမည်၏။ ဥဒ္ဓမ္မာဂိယသံယောဇဉ်တို့ကို ရ၍ ဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းအားဖြင့် (ဖြစ်သော) အစွမ်းသည် သဒ္ဓါမည်၏။ ဝိရိယိန္ဒြေကို အားထုတ်အပ်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့် သတိန္ဒြေကို ချီးမြှင့်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် စင်စစ် ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ကုန် ၏။ ထိုဒေသနာ၌ အကြင်ကုန္ဒတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ကိလေသာ ကို ပယ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤကိလေသာကို ပယ်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ နောင်အခါ၌ တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းသဘောရှိ၏။ ဤသည်ကား ဒုက္ခမည်၏။ ဤသည်ကား အာဝဇ္ဇဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ဤခန္ဓာသည် ငါသည် ဖြစ်၏” ဤသို့ အကြင်သူသည် အဖန်တလဲလဲရှိ၏။ ထိုသူသည်လည်း လွန်ကဲသော လောကီတရားဖြင့် အကြင်ဘုံ၌ ဖြစ်၏။ အရိယာမဂ်နှင့်ယှဉ်သော လုံ့လဖြင့် မဖြစ်။ ထိုသူသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်၏။ အကြင်အကြောင်းကြောင့် တဇ္ဇာယ ဘူမိယာ အဓိမတ္တာယဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုစကား၌ ထိုအရိယမဂ်အား လျော်သောဘုံ၌ ငါးပါးကုန်သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် လွန်စွာကုန္ဒရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိလျှင်လည်းကောင်း၊ အလေ့အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ များသောအကြားအမြင် ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမာဓိဖြင့်လည်းကောင်း၊ နေက္ခမ္မသုခဖြင့်လည်းကောင်း ရ၏။ ထိုဒေသနာ ၌ မရောက်သည်၌ ရောက်၏ဟုအမှတ်ရှိ၍ ရနိုးခြင်းကို စွဲလမ်း၏။ ထိုအကြောင်း၏ဖြစ်ခြင်း၌ သာလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသုတ်ကို သီလဝါ ဝတမတ္တေန-ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ထိုဒေသနာ၌ အကြင်သူသည် မရောက်သော ဈာန်သမာပတ်၌ ရောက်ပြီဟု အမှတ်ရှိ ၏။ ထိုသူ၏ အကြင်သမာဓိသည် ရှိ၏။ ထိုသမာဓိကို အာမိသနှင့်တကွ ယုတ်သောသူသည် မှီဝဲအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့ကို ကာပုရိသတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ အာမိသကိုလည်း ကောင်း အရိယမဂ်ကိုလည်းကောင်း စွဲ၍ လောကီကမည်၏။ ထို့ကြောင့် အနရိယဖြစ်သော သမာဓိသည် ဖြစ်၏။ အနရိယကို ယုတ်သောသူသည် မှီဝဲအပ်၏။ အကြင်သူသည်ကား မြတ်သော အခြင်းအရာဖြင့် သဘောအတိုင်း မသိ၊ မမြင်။ ထိုသူသည် ရခြင်းကို စွန့်၏။ အကြင်သူသည် မြတ်သော သမာဓိဖြင့် အရိယာသည် မှီဝဲအပ်သော အာမိသကင်းသဖြင့် ဝဋ်မှထွက်မြောက်၏။ ထိုစကား၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အကာပုရိသတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ထိုအရိယာတို့သည် မှီဝဲအပ်သော အကြင်သမာဓိသည် ရှိ၏။ ထိုသမာဓိကို မြတ်သောသူတို့ သည် မှီဝဲအပ်၏။ ထို့ကြောင့် တစ်ခုသော ဝိဘဇ္ဈဗျာကရဏီယကို “အယမဟမသ္မိ”ဟူ၍ မရှုသောသူသည် ထိုသို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ကျစေ၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤဒဿနဘုံ၌ အကြင် ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ ထိုကိလေသာတို့သည် ပျောက်ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် မပြအပ်သော်လည်း အကြင်အနက်ကို ပြအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ၀၀၀၈နဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၌ အတ္တဒိဋ္ဌိ အကြင် ဒိဋ္ဌိသည် ရှိ၏။ ဤဒိဋ္ဌိသည် ဘုံမည်၏။ အကြင်ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ ထိုကိလေသာ တို့သည် မပျောက်ကုန်။ မြတ်စွာဘုရားသည် မပြုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော သဿတဒိဋ္ဌိသည် လည်းကောင်း၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုဒိဋ္ဌိသည် ပရိယန္တဒိဋ္ဌိလည်းမည်၏။ အကြင်အပရိယန္တဒိဋ္ဌိသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုအပရိယန္တဒိဋ္ဌိသည် သဿတဒိဋ္ဌိလည်းမည်၏။ အကြင်ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသည် ရှိ၏။ ထိုဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသည် နတ္ထိကဒိဋ္ဌိမည်၏။ အကြင်သဿတဒိဋ္ဌိသည် ရှိ၏။ ထိုသဿတဒိဋ္ဌိသည် အကိရိယဒိဋ္ဌိမည်၏။ ဤသည်ကား ၀၀၀၈နဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပညတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ တဏှာကို သံယောဇဉ်ပညတ်၌ ပညတ်အပ်၏။ မဂ်ကို ပဋိလာဘပညတ်၌ ပညတ်အပ်၏။ ဣန္ဒြေတို့ကို ပဋိလာဘပညတ်၌ ပညတ်အပ်ကုန်၏။ ဤသို့သိအပ်၏။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သက္ကာယဟုဆိုအပ်သော ဒုက္ခသစ္စာကို သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်၏။ သမုဒယသစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်းကောင်း ထိုဣန္ဒြေတို့ကိုလည်း ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနတို့၌ ပြုအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်ဒေသနာကို အားထုတ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသုတ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ထိုဒေသနာကို အားထုတ်၍ ညွှန်းပြအပ် ၏။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း။ နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဝိညာဏ်သည် ဇနကအကြောင်း၏မျိုးစေ့မည်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဆုတ်နစ်သောနည်းဟုဆိုအပ်သော တစ်ပါးသော အကြောင်းသည် မရှိ၊ အလုံးစုံသော ဘဝသည် လည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသော ဘဝ၏ အကြင်ဇနကအကြောင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပရဘဏ္ဍ အကြောင်းသည်လည်းကောင်း ဤသို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် သူတစ်ပါးအထံမှဖြစ်သော ဒေသနာသံ သည်လည်းကောင်း အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်း မည်၏။ အကြင်ပညာကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုပညာသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၌ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် ဖြစ်၏။ အကြင်သမ္မာသမာဓိသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ပရိက္ခာရဟာရ မည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ဤခန္ဓာသည် ငါသည် ဖြစ်၏” ဤသို့ ရှုလေ့မရှိသည်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲအားဖြင့် အနာအားဖြင့် (ပ) တစ်ဆယ့်ငါးပါးသော အဖို့တို့ကို ရှု၏။ မြတ်စွာဘုရား . . . သီလတို့သည် အဘယ်မျှလောက် အကျိုးရှိကုန်သနည်း၊ သီလတို့သည် အဘယ်မျှလောက် အာနိသင်ရှိကုန်သနည်း။ အာနန္ဒာ . . . အရဟတ္တဖိုလ်

တိုင်အောင် အကျိုးတို့သည် ဝမ်းမြောက်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်၏။ ထိုသို့ဟောရာ၌ အကျိုးသည် ပုရိသတ္ထလည်းကောင်း ဝစနတ္ထလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

၉၁။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ပုရိသတ္ထသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်နောင်တတစ်ဖန် မပူပန်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဝမ်းမြောက်ခြင်းအကျိုးမည်၏။ ဤဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် ပုရိသတ္ထမည်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့် အမှတ်မရှိသောသူသည် ဤအနက်ကို ပွားစေ၏။ မှီဝဲ၏။ ဤသို့ ထိုသူသည် ဆိုငြားအံ့၊ ဤအရာ၌ ငါနှင့် တစ်စုံတစ်ခုသောတရားသည် စပ်၏။ ထိုတရား၏အကျိုးငှာ ဤတရားအထူးကို အားထုတ်၏။ ဤသည်ကား ပုရိသတ္ထမည်၏။

ထိုဒေသနာတို့တွင် ဝစနတ္ထသည် အဘယ်နည်း။ သီလတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ကာယိကလည်းဖြစ်သော ဝါစသိကလည်းဖြစ်သော သုစရိုက်သည် ဝမ်းမြောက်ခြင်း၏အကြောင်းမည်၏။ ထိုသုတ်၌ သီလ၏လည်းကောင်း အလေ့အကျက်၏လည်းကောင်း အရောင်မည်သည်သာ လျှင်တည်း။ မြတ်စွာဘုရား၏အမှုတော်မှ တစ်ပါးမဟုတ်သော တရားသည် သုစရိုက်မည်၏။ ဤသည်ကား ဝမ်းမြောက်ခြင်းမည်၏။ ဤသို့ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်ဟူ၍ တစ်ခုတစ်ခုသောပုဒ်၌ ပုရိသတ္ထလည်းကောင်း ဝစနတ္ထလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ခုသောအနက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသုတ်၌ နှစ်ခုနှစ်ခုကုန်သော အနက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အလုံးစုံကုန်သော သုတ်တို့၌ နှစ်ခုနှစ်ခုကုန်သော အနက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ပရမတ္ထလည်း မည်၏။ ဥတ္တမတ္ထလည်း မည်၏။

အကြင်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။ အကြင်နိဗ္ဗာန်ကို မှီ၍ မိမိသည် မျက်မှောက်ပြုအပ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသူကို ကတဿ ကတ္တ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ တစ်ဖန် ဤဝေဝုဇ်ကို ကောင်းစွာ သိ၏။ ဤဝေဝုဇ်ဖြင့် သင့်သောအနက်ကို ဝစနတ္တဟူ၍ အလွန်ရအပ်ကုန်၏။ ထိုသုတ်၌ အကြင်အနက်သည် ရှိ၏။ ထိုအနက်ကို တပည့်သည် အလိုရှိ၏။ ထိုအနက်ကို အကြင်ရခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ပုရိသတ္ထမည်၏။ အကြင်အကြင်တရားကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ ထိုထိုတရား၏ အကြင်အနက်ကို သိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအနက်ကို သိခြင်းသည် အတ္တမည်၏။ ထိုစကား၌ သီလတို့၌ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော အကျိုးသည်လည်း အကျိုးဆက်လည်းမည်၏။ ထိုအကျိုးဆက်သည်လည်း ဒုဂ္ဂတိသို့ အကြင်ကြောင့် မလားစေတတ်။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားသည် - “တရားကိုကျင့်သော သူသည် ဒုဂ္ဂတိသို့ မလားရ၊ ဤသည်ကား တရားကို ကောင်းစွာကျင့်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်မည်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤသည်ကား အကျိုးတည်း။

အကြင်အကြောင်းကြောင့် ယောက်ျားသည် ဘာဝနာဘုံ၌ သီလတို့ကို အားထုတ်၍ သီလနှင့် ယှဉ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ထို့အတူ သီလက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ထိုစကား၌ အကြင်နှလုံးသာရွှင်ခြင်းကို အနုသယ၏အစွမ်းအားဖြင့် ပြအပ်၏။ ထိုနှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည်လည်း သီလမည်၏။ ဤသီလသည် သီလက္ခန္ဓာတည်း။ သမာဓိန္ဒြေဖြင့် ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ ငြိမ်းခြင်းသည်လည်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား သမာဓိက္ခန္ဓာမည်၏။ တည်ကြည်သောသူသည် ဟုတ်မှန်တိုင်း အကြင်ကြောင့်သိ၏။ ဤသို့သိခြင်းသည် ပညာက္ခန္ဓာမည်၏။ သီလလည်းကောင်း သမာဓိလည်းကောင်း ပညာလည်းကောင်း ဤသုံးပါးတို့သည် ခန္ဓာတို့မည်ကုန်၏။ ထို့အတူ သီလသည် အကြင်ဝီရိယိန္ဒြေကို ပြည့်စေ၏။ ထိုဝီရိယအကြောင်းကြောင့် ထိုသူသည် သီလကို ပြည့်စေ၏။ မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကိုလည်း မဖြစ်စေခြင်းငှာ လုံ့လပြု၏။ ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်ကိုလည်း ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ လုံ့လပြု၏။ မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကိုလည်း ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်ကိုလည်း လွန်စွာပွားစေခြင်းငှာ လုံ့လပြု၏။ ဤသို့ ဝီရိယိန္ဒြေကို ညွှန်းပြအပ်၏။

ထိုသုတ်၌ အကြင်သမာဓိက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဤသမာဓိက္ခန္ဓာသည် သမာဓိန္ဒြေမည်၏။ ပညာက္ခန္ဓာသည် ပညိန္ဒြေမည်၏။ ထိုပညိန္ဒြေကို လေးပါးကုန်သော သမ္ပပ္ပဓာန်တို့၌ မှတ်အပ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး၊ အကြင်သူသည် မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကိုလည်း မဖြစ်စေခြင်းငှာ လုံ့လပြု၏။ ဤလုံ့လပြုခြင်းသည်ကား ရှေးဦးစွာသော သမ္ပပ္ပဓာန်မည်၏။ ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်ကို အကြင်ပယ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤပယ်ခြင်းသည် နှစ်ခုမြောက်သော သမ္ပပ္ပဓာန်မည်၏။ လေးပါးကုန်သော သမ္ပပ္ပဓာန်တို့ကို လေးပါးကုန်သော ဈာန်တို့၌ ရှုအပ်ကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး၊ သီလက္ခန္ဓာဖြင့် လွန်ကဲသော နေက္ခမ္မဓာတ်ကိုလည်း ရှုအပ်ကုန်၏။ ဝိတက်တို့သည် နေက္ခမ္မဝိတက်လည်းကောင်း အဗျာပါဒဝိတက်လည်းကောင်း အဝိဟိံသာဝိတက်လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးတို့တည်း။ ဆက်ဆံသည်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်၏။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြင့် အကြင်ချစ်မြတ်နိုးသောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ကာယိကဖြစ်သော သုခမည်၏။ အမှတ်မရှိသောချစ်ခြင်းဖြင့် ဆောင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဒုက္ခမည်၏။

ထိုဒေသနာ၌ အကြင်မပျံ့လွင့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤမပျံ့လွင့်ခြင်းသည် သမာဓိမည်၏။ ဤသည်ကား အင်္ဂါငါးပါးရှိသော ပဌမဈာန်မည်၏။ စိတ်ကိုမှီ၍ဖြစ်သော အကြင်ငြိမ်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော ဝိစာရနှင့်တကွဖြစ်သော နီဝရဏနှင့်ဆန့်ကျင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ညစ်ညူးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ပူလောင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုပူလောင်ခြင်းသည် ပဌမဈာန်၌ ချုပ်၏။ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် အကြင်ကိလေသာ၏ ငြိမ်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ အကြင်ငြိမ်းခြင်းသည်လည်းကောင်း နှစ်ပါး

လည်းဖြစ်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ငြိမ်းခြင်း၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသုတ်၌ ကိုယ်၏လည်းကောင်း၊ စိတ်၏လည်းကောင်း ချမ်းသာသည် ချမ်းသာသောအခြင်းအရာဖြင့် တည်၏။ ဤသည်ကား ပီတိသုခ၏ ငြိမ်းခြင်းမည်၏။ စိတ်၏ အကြင်မြတ်သောအဖြစ်သည် ရှိ၏။ စိတ်၏ ထိုမြတ်သော အဖြစ်ဖြင့် အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ အကြင်ကြည်လင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤကြည်လင်ခြင်းသည် လေးခု မြောက်သော ဈာန်၏အင်္ဂါမည်၏။

ဤသို့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌လျှင် ကြည်လင်ခြင်းသည် စိတ်၏ မြတ်သောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ပီတိသည်လည်းကောင်း၊ သုခသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤနှစ်ခုမြောက်သော ဈာန်သည် အင်္ဂါလေးပါးရှိ၏။ ငြိမ်းပြီးသောကိုယ်ရှိသော အကြင်သူသည် ချမ်းသာကို ခံစား၏။ လွန်ကဲသော ထိုချမ်းသာဖြင့် နံ့၍ စိတ်၏ချမ်းသာခြင်းကို ခံစား၏။ ထိုသူသည် ပီတိ၌ကင်းသော တပ်ခြင်းရှိ၏။ ဤသို့ ထိုပီတိ၌တပ်ခြင်းကင်းသောကြောင့် အကြင်ဥပေက္ခာကို ရ၏။ ထိုသူသည် ပီတိ၌လည်း တပ်ခြင်းကင်းခြင်းကြောင့် ဥပေက္ခာကို ရ၏။ သုခကိုလည်း ခံစား၏။ သတိကိုလည်း ကောင်းသောပညာဖြင့် ရ၏။ သတိဧကဂ္ဂတာသည် အကယ်၍ရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ ဤသည်ကား အင်္ဂါငါးပါးရှိသော သုံးခုမြောက်သော ဈာန်မည်၏။ ချမ်းသာခြင်းရှိသောသူ၏ အကြင်စိတ်သည် တည်ကြည်၏။ ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်ဖြင့် တစ်ပါးဖြင့်စီရင်ခြင်းအဖို့ရှိ၏။ ပဌမဈာန်၌ ဤစိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းသည် ရှိ၏။ စက္ခုပသာဒအား ဝေဒနာသည် အလုံးစုံသော ပြည့်ခြင်းသို့ မရောက်။ စတုတ္ထဈာန်၌ကဲ့သို့ ထို့အတူ အကြင်ဥပေက္ခာကို ငြိမ်းစေတတ်သော သတိသမ္ပဇင်သည်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား လေးခုမြောက်သော ဈာန်မည်၏။

၉။ သမာဓိကို ရှုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ပညိန္ဒြေသည် ရှိ၏။ ထိုပညိန္ဒြေကို လေးပါးကုန်သော အရိယသစ္စာတို့၌ ရှုအပ်၏။ တည်ကြည်သောသူသည် ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း အကြင်ကြောင့် အပြားအားဖြင့်သိ၏။ ထိုသိခြင်းသည် မတင့်တယ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနှစ်သာရမရှိသောအားဖြင့်လည်းကောင်း လေးပါးအပြားရှိ၏။ အကြင်အာရုံသည် ရှိ၏။ ထိုအာရုံသည် ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာမည်၏။ သိသောသူသည် အကြင်ငြီးငွေ့၏။ အကြင်ကိလေသာမှလွတ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး၊ ကာမာသဝကို အကြင်ပယ်ခြင်းသည်၊ ဘဝါသဝကို၊ ဒိဋ္ဌာသဝကို၊ အဝိဇ္ဇာသဝကို အကြင်ပယ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့ပယ်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ မပယ်အပ်သောဘုံ၌ အာသဝသမုဒယမည်၏။ ဤသည်တို့ကား လေးပါးကုန်သော အရိယသစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ပညိန္ဒြေကို ရှုအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် တည်ကြည်သောသူသည် ဟုတ်မှန်တိုင်း အကြင်ကြောင့် အပြားအားဖြင့်သိ၏။ ဤသို့သိခြင်းသည် ဒဿနဘုံမည်၏။

သောတာပတ္တိဖိုလ်ကိုလည်း ဟုတ်မှန်တိုင်း သိသောသူသည် ပြီးငွေ့၏။ ဤပြီးငွေ့ခြင်းသည် ခေါင်းပါးသည်သာလျှင်တည်း။ သကဒါဂါမိဖိုလ်သည်လည်း ကာမရာဂဗျာပါဒကို အကြင်ကြောင့်ပြီးငွေ့၏။ အကြင်ကြောင့်တပ်ခြင်းကင်း၏။ ဤသို့ပြီးငွေ့ခြင်း၊ တပ်ခြင်းကင်းခြင်းသည် ပဌမဈာန်ဘာဝနာဘုံလည်းမည်၏။ အနာဂါမိဖိုလ်သည်လည်း ရာဂ၌တပ်ခြင်းကင်းခြင်းကြောင့် အနာဂါမိဖိုလ်မည်၏။ အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်သည် ကိလေသာမှလွတ်၏။ ဤသည်ကား အဝိဇ္ဇာ၌တပ်ခြင်းကင်းခြင်းကြောင့် ပညာဝိမုတ္တိလည်းမည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်လည်းမည်၏။ ဤသည်တို့သည် နှလုံးသာရွှင်ကြောင်းလည်းမည်ကုန်၏။ ဝီရိယိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း လေးပါးကုန်သော သမ္ပပ္ပဓာန်တို့သည်လည်းကောင်း နှလုံးသာရွှင်ကြောင်းမည်ကုန်၏။ ထိုနှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည်လည်း အထက်၌ သမာဓိတိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ လေးပါးကုန်သော ထိုဈာန်တို့ကိုလည်းကောင်း သမာဓိန္ဒြေကိုလည်းကောင်း တည်ကြည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဟုတ်မှန်တိုင်း အကြင်ကြောင့် အပြားအားဖြင့်သိ၏။

သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းကို စွဲ၍ ဤလေးပါးတို့သည် သတိပဋ္ဌာန်တို့မည်ကုန်၏။ စွန့်ကြဲခြင်း၏အစီးအပွားဖြစ်သဖြင့်လည်း လောဘပင်စည်ကို ဖောက်ထွင်းခြင်းတို့၏လည်း အကြောင်းဖြစ်သောသူတို့အား နောက်ကျသော စိတ်မရှိကုန်၊ ဤသည်ကား သတိန္ဒြေမည်၏။ သတိပဋ္ဌာန်တို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ တစ်ဖန် ဤတရားဒေသနာ၌ သုံးပါးကုန်သောအရာတို့၌ ဒိဋ္ဌိသို့သက်သော ဣန္ဒြေသည်လည်း ကိလေသာကို ပယ်သဖြင့်လည်း အကြင်သေက္ခသီလသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား သဒ္ဓိန္ဒြေမည်၏။ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော သောတာပတ္တိ၏အင်္ဂါတို့သည် ဖိုလ်တို့မည်ကုန်၏။ ထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်သော နည်းလက္ခဏာတို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော သမာဓိန္ဒြေတို့ကို အလုံးစုံသော သုတ်တို့၌ ညွှန်းအပ်ကုန်၏။

ရအပ်သော အကြင်ဈာန်ကို ရခြင်းကို အောက်မေ့သောသူအား ဝီရိယသည် ယူအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော အကြင်ဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ဤဉာဏ်သည် သုတမယီပညာမည်၏။ အလိုရှိတိုင်း ပြီးစေနိုင်သော မယုတ်သော လားရာရှိခြင်းကြောင့် ရှေ့နောက်ဖြစ်သော နိမိတ်အရောင်ရှိသော အကြင်သမာဓိသည် ရှိ၏။ ဤသမာဓိသည် စိန္တာမယီပညာမည်၏။ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်ကြည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဟုတ်မှန်တိုင်း အကြင်ကြောင့်သိ၏။ ဤသို့သိခြင်းသည် ဘာဝနာမယီ ပညာမည်၏။ ဤသည်ကား သုတ်ကိုညွှန်းပြခြင်းမည်၏။^၁

ဤသုတ်ကို နိဗ္ဗေဒအဖို့ရှိသော သိအပ်သောအခြင်းအရာလျှင် အလွန်ရှိသည်ကို သိအပ်၏။ အကြင်အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ထိုသုတ်ကို သိကုန်လတ္တံ့၊ ထိုသုတ်၏ အင်္ဂါတို့ကို သိကုန်လတ္တံ့၊ ထို့ကြောင့် ဗောဇ္ဈင်တို့မည်ကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး အစမှ သီလတိုင်အောင်

အလေ့အကျင့်တိုင်အောင် စေတနာကို ပြုအပ်၏။ အဘယ်၏ သီလတို့ကို ပြည့်စေသနည်း။ မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကိုလည်း မဖြစ်စေခြင်းငှာ၊ ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်ကိုလည်း ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊ မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်ကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ၊ ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်ကိုလည်း လွန်စွာပွားများစေခြင်းငှာ လုံ့လပြု၏။ ဤလုံ့လသည် သိအပ်သော ထိုထိုသုတ်၏ အကြောင်း တည်း။ ဤသို့ ပြည့်စေ၏။ ဤသည်ကား ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်မည်၏။ ဤဝီရိယဖြင့် အစမှ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးကုန်သော တရား တို့သည် ရှိကုန်၏။ တစ်ဖန် နှလုံးသာရွှင်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့် အကြင်နှစ်သက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤနှစ်သက်ခြင်းသည် ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်မည်၏။

နှစ်သက်ခြင်းစိတ်ရှိသောသူ၏ ကိုယ်သည် အကြင်ကြောင့်ငြိမ်း၏။ ဤသို့ ကိုယ်၏ ငြိမ်းခြင်းသည် ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်မည်၏။ ထိုပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်သည် ကာယိကသုခကို ဆောင် အပ်၏။ ချမ်းသာခြင်းရှိသောသူ၏ အကြင်စိတ်သည် တည်ကြည်၏။ ဤစိတ်၏တည်ကြည်ခြင်း သည် သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်မည်၏။ တည်ကြည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဟုတ်မှန်တိုင်း အကြင်ကြောင့် အပြားအားဖြင့်သိ၏။ ဤသို့သိခြင်းသည် ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်မည်၏။ သီလကို စွဲ၍ ငါးပါး ကုန်သော ဗောဇ္ဈင်တို့ကို စွဲ၍ အကြင်လျော်စွာဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အကြောင်း သည်လည်းကောင်း၊ ပီတိအဖို့ရှိကုန်သော တရားတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝိသေသအဖို့ရှိကုန်သော တရားတို့၏လည်းကောင်း အကြင်မပေါ်လွင်သောအဖြစ်သည် အကြင်တကွဖြစ်ခြင်းသည် အကြင်လမ်းလွဲလမ်းမှားမဟုတ်ခြင်းသည်^၁ ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား သတိသမ္မောဇ္ဈင်မည်၏။

ဟုတ်မှန်တိုင်း အကြင်ကြောင့်သိ၏။ အလွန်အားထုတ်သော ဝီရိယကို ပြု၏။ ဥဒ္ဓစ္စဘုံ ဟူသည်ကား ပြုအပ်ပြီးသည် ရှေးရှုတောင့်တသည်၏အဖြစ်သို့ စေ၏။ ကောသလဘုံဟူသည် ကား ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှကင်းကုန်သော အကြောင်းတို့ဖြင့် အကြင်စက္ခုပသာဒ၏ငြိမ်းရာခရီးကို သိတတ် ၏။ ထိုသိခြင်းကို ဥပေက္ခာဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဥပေက္ခာသည် ထိုဗောဇ္ဈင်၏ အကြောင်းမည်၏။ ဤသို့ အကြောင်းပြု၍ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသည်ကား သုတ်ကိုညွှန်းပြခြင်းမည်၏။

၉၃။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ လေးပါးကုန် သော အရိယသစ္စာတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သီလရှိသောသူ၏ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ဤပုစ္ဆာဖြင့်

၁။ ဤ‘အနဝမဂ္ဂေါ’ပုဒ်ကို ပေဋကောပဒေသအဋ္ဌကထာစသော သက်ဆိုင်ရာအဖွင့်ကျမ်းများ၌ ဖွင့်ပြ ထားသည်ကို မတွေ့ရသဖြင့် ‘န+အဝ+မဂ္ဂေါ’ဟု ကြံဆ၍ မြန်မာပြန်ထားပါသည်။

နှိုင်းယှဉ်၏။ အဘယ်အနက်ကို နှိုင်းယှဉ်သနည်း၊ ဤသို့မေးသည်ရှိသော် နှစ်ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့သည် ပုစ္ဆာမည်ကုန်၏။ နှစ်ပါးကုန်သောပုဒ်တို့သည် အဖြေတို့မည်ကုန်၏။ နှစ်ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့ဖြင့် နှစ်ပါးကုန်သော အမေးတို့ကို သိအပ်၏။ နှစ်ပါးသောပုဒ်တို့ဖြင့်လည်း အဖြေကို သိအပ်၏။ အဘယ်ကို မေးသနည်း၊ ကိလေသာရန်သူတို့သည် မနှိပ်စက်အပ်သော ကာယဘုံကို မေး၏။ ထို့ကြောင့်သာလျှင် ဘာဝနာကံ၏ တည်ခြင်းသည်လည်း အသေကွဲဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို ဖြစ်စေ၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ယုတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ သီလရှိသောသူအား နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း၊ ကင်းသောဆန္ဒရှိသောသူအားလည်း ရာဂကင်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ယုတ္တိဟာရတည်း။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ လုံ့လသည် ဝီရိယိန္ဒြေ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ သမာဓိသည် သမာဓိန္ဒြေ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ပညာသည် ပညိန္ဒြေ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ လုံ့လသည် အမျက်မထွက်ခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ တည်ကြည်ခြင်းသည် မလိုချင်ခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ပညာသည် မတွေဝေခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဝီရိယိန္ဒြေသည် သမ္မာဝါစာ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာအာဇီဝ၏လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော မဂ္ဂင်တို့၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ သမာဓိန္ဒြေသည် သမ္မာသင်္ကပ္ပ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါစာ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာသမာဓိ၏လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော မဂ္ဂင်တို့၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ပညိန္ဒြေသည် သမ္မာသတိ၏လည်းကောင်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးကုန်သော မဂ္ဂင်တို့၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ သီလကျေးဇူးကို ဆိုအပ်သည် ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို ဆိုအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ မှန်၏။ သီလသည်သာလျှင် တောင်နှင့်တူ၏။ တောင်ကို အလုံးစုံကုန်သော ရန်သူတို့သည် မပြုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ထိုစိတ်သည် အလုံးစုံကုန်သော ကိလေသာတို့ကြောင့် မတုန်လှုပ်၊ ဤသည်ကား အမောဟမည်၏။ တပ်မက်ဖွယ်သောအာရုံတို့၌ တပ်ခြင်းကင်း၏။ ဤသည်ကား အလောဘမည်၏။ အမျက်ထွက်အပ်သောအရာ၌ အမျက်မထွက်၊ ဤသည်ကား အဒေါသမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ပညာသည် အမောဟဟုဆိုအပ်သော ကုသိုလ်မူလမည်၏။ အလောဘသည် အလောဘမည်သည်သာလျှင်တည်း၊ အဒေါသသည် အဒေါသမည်သည်သာလျှင်တည်း။ သုံးပါးကုန်သော ဤကုသိုလ်မူလတို့ဖြင့် သေက္ခဘုံ၌ တည်သောသူသည် အသေကွဲမက်ကို ဖြစ်စေ၏။ သေက္ခဘုံသည် ပြည့်စုံသော ကံတရားတို့ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်သည်လည်း

ကောင်း အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်၏အရသာကို သိသောဉာဏ်အမြင်သည်လည်းကောင်း ဤဆယ်ပါးတို့သည် အသေကပ္ပပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရဟတ္တဖိုလ်တရားတို့မည်ကုန်၏။

ထိုဒေသနာ၌ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်ဖြင့် လေးပါးအပြားရှိသော ဘာဝနာကိုလည်း ရအပ်၏။ သီလကိုပွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ကိုယ်ကိုပွားခြင်းလည်းကောင်း၊ စိတ်ကိုပွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပညာကိုပွားခြင်းလည်းကောင်းတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင် သမ္မာကမ္မန္တဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မာအာဇီဝဖြင့်လည်းကောင်း ကိုယ်ကို ပွားအပ်၏။ သမ္မာဝါစာဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါယာမဖြင့်လည်းကောင်း သီလကို ပွားအပ်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မာသမာဓိဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်ကို ပွားအပ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မာသတိဖြင့်လည်းကောင်း ပညာကို ပွားအပ်၏။ လေးပါးအပြားရှိသော ဤပွားခြင်းဖြင့် စိတ်လည်းကောင်း၊ ပညာလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးကုန်သော တရားတို့သည် ဘာဝနာ၏ပြည့်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ စိတ်သည် ပွားခြင်း၏ သမထမည်၏၊ ပညာသည် ပွားခြင်း၏ ဝိပဿနာမည်၏။

ထိုဒေသနာ၌ ပညာသည် အဝိဇ္ဇာကို ပယ်ခြင်းကြောင့် စိတ်သည် ညစ်ညူးစေတတ်သော ကိလေသာတို့နှင့် မရောနှောခြင်းကိုပြုတတ်၏။ ဤသို့ ပညာကိုပွားခြင်းဖြင့် စိတ်ကိုပွားခြင်းကို သာလျှင် ပြည့်စေတတ်၏။ ဤသို့ အကြင်သူ၏ စိတ်သည် ကောင်းစွာပွားများထားပြီးဖြစ်၏။ ထိုသူသို့ အဘယ်သတ္တဝါသင်္ခါရကြောင့် ဆင်းရဲကပ်ရောက်လိမ့်မည်နည်း။ စင်စစ်သော်ကား ထိုအရှင်အား နှလုံးသွင်းအပ်သော အဗျာပါဒဓာတ်သည် ရှိ၏။ ထိုအရှင်သည် ထိုအဗျာပါဒ ဓာတ်ကို ဝင်စား၏။ ထိုသူအား ပုတ်ခတ်ခြင်းဟူသော အရေအတွက်ကို မပေး၊ ပုတ်ခတ်ခြင်း ဟူသော အရေအတွက်ကင်းသော^၁ ကိုယ်၌ ဆင်းရဲကို မခံစားရ၊ ဤသည်ကား သုတ္တတ္ထမည်၏။

၉၄။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ ဆယ်ပါးကုန်သော အသေကွဲဖြစ်ကုန်သော အတိုင်းအရှည်လည်းမရှိကုန်သော ကောင်းစွာပွားခြင်းရှိကုန်သော အရဟတ္တဖိုလ်တရားတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ တောင်ဥပမာရှိကုန်သော အကြင်အကြင်တရားတို့သည် ခံစားအပ်သော ချမ်းသာဆင်းရဲသို့ သက်ကုန်၏။ ထိုအလုံးစုံတို့သည် ရုပ်မရှိသည်ကိုလည်း ရှုကုန်သောသူတို့အား ကပ်ရောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကိုယ်မှ ခံစားအပ်သောအဆောက်အဦသည် မဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲကို မခံစား။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် ယုတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူ၏ ဤသို့ ပွားအပ်သော စိတ်သည် အဘယ်မှာ ဆင်းရဲသို့ ရောက်လတ္တံ့နည်း။ စိတ်သည် စိတ်ကို ပွားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို ပွားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ လောကီသမာဓိ၏အခြားမဲ့ဖြစ်သော လောကုတ္တရာသမာဓိဖြင့်လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်

သော ဘာဝနာတို့၌ ဆင်းရဲသည် မခံ။ ဤသို့ အကြင်သူ၏ စိတ်သည် ဤသို့ ပွားပြီးဖြစ်၏။ ဤသို့ သမာဓိသည် ဖိုလ်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ယသေဝံ ဘာဝိတံ စိတ္တံဟူသော ပုဒ်၌ ပွားစေအပ်ကုန်သော စိတ်တို့ကို အကြင်အကြောင်းဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပြအပ်ကုန်၏။ ပညာလည်းကောင်း၊ သီလလည်းကောင်း၊ နာမကာယလည်းကောင်း၊ စိတ်လည်းကောင်းတည်း။ သီလကိုလည်း ကောင်းစွာပွားစေအပ်သည်ရှိသော် ကာယိကသုခ၊ စေတသိကသုခကိုလည်း ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်၏။ ဌိတတ္တာ နာနုကမ္မတိဟူသောပုဒ်၌ ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး သညာသည်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း အဘယ့်ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆင်းရဲသို့ ရောက်စေလတ္တံ့နည်း။ သုခဝေဒနာသည်လည်း ဖြစ်ခြင်းမရှိ၊ အဒုက္ခမသုခသည်လည်း ဖြစ်ခြင်းမရှိ။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် ဆင်းရဲဖြင့် လွန်ကဲကုန်သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ထိုသူတို့သည် ဤသို့သဘောရှိကုန်သော သမာပတ်တို့ဖြင့် နေကုန်လတ္တံ့။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည် ကား ဤအရာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။ အကြင်သူတို့သည်လည်း မကြည်ညိုကုန်၊ ထိုသူတို့သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ကြည်ညိုကုန်သောသူတို့အားလည်း နှစ်သက်ရွှင်လန်းခြင်းသည် ဖြစ်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား ထိုသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။ ။ အာဝဇ္ဇော ဟူသည်ကား အာဝဇ္ဇဟာရ၏ ဖြစ်ရာသည် မရှိ။

ဝိဘတ္တိဟူသည်ကား - ယသေဝံ ဘာဝိတံ စိတ္တံ ကုတော တံ ဒုက္ခမေဿတိ ဟူသော ဒေသနာ၌ ဒုက္ခဟူသောအကြောင်းကို ညွှန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ညွှန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ဤသို့ ညွှန်းခြင်းသည် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုဒုက္ခဟူသော အကြောင်းသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်ကြောင့် ဆင်းရဲသည် ရောက်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် သီလသည် ကြွင်းကုန်သော တရားတို့၏ ဇနကအကြောင်းလည်းမည်၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းလည်းမည်၏။ အလုံးစုံကုန်သော ထိုတရားတို့ကို ဆိုအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ တစ်ခုသော ဗောဓိပက္ခိယတရားကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော သစ္စာလေးပါး တရားကို သိခြင်းသို့ရောက်စေတတ်ကုန်သော တရားတို့ကို ဆိုအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုသည် အဘယ်နည်း။ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းဖြင့် အလိုအားလျော်စွာဖြစ်ကုန်သော အကြင်အကျိုးတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုအကျိုးတို့သည် သီလ၏ပြည့်စုံခြင်းတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊

အလိုအားလျော်စွာဖြစ်ခြင်းတို့သည် နှလုံးသာရွှင်ခြင်း၏ပြည့်စုံခြင်းတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ဤအရာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်မည်၏။ (ပ) ဤသည်ကား စတုဗျူဟဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဋ္ဌဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသုတ်သည် နိဗ္ဗေဒဘာဂိယ မည်၏။ အကြင်လောဘပင်စည်ကို ဖောက်ခွဲခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ အကြင်ဘာဝနာဖြင့် ဖောက်ခွဲ၏။ ထိုတရားသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ အကြင်တရားကို ဖောက်ခွဲ၏။ ထိုတရားသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ဖောက်ထွင်းခြင်းဖြင့် ရောက်အပ်သော မဂ်ဖြင့် အကြင်တရားကို ပယ်အပ်၏။ ဤပယ်အပ်သောတရားကို သမုဒယသစ္စာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ သီလရှိသောသူအား နှလုံးသာ ရွှင်ခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့ ခွဲခြမ်း၍ဖြေခြင်းကို သုံးသပ်သောသူအား နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည် မရှိ။ ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒေါသတိုင်အောင်ပြုသောသူသည် အကုသိုလ် ကို အားထုတ်၏။ ဤသို့ “ကောင်းစွာပြုအပ်သော ဤသုစရိုက်သည် ထိုသူအား အကယ်၍ကား ဖြစ်၏။ ဤသုစရိုက်သည် ထိုသူအား မဖြစ်။ ထိုနှလုံးသာရွှင်ခြင်းဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ သီလရှိသော ထိုသူအား နှလုံးသာရွှင်ခြင်းဖြစ်၏” ဤသည်ကား ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ ဖြေခြင်းမည်၏။ ဤသည်ကား ဝိဘတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော ဤအကြောင်း ၏ပြည့်စုံခြင်းတို့ဖြင့် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးကုန်သော မှီရာတို့သည် ဝေဖန်ခြင်း၌ ပယ်အပ်ကုန်သော တရားတို့အား ပယ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ပရိဝတ္တနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝစနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤအရိယမဂ်တို့၏ ပိုလ်၊ဗောဇ္ဈင်၊ ဝိမောက္ခ၊သမာဓိ၊သမာပတ်တို့၏ ဤသည်တို့ကား ဝေဝစနဟာရတို့မည်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပညတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ သီလဝတော အဝိပ္ပဋိသာရော ဟူသော ဒေသနာ၌ သီလကျေးဇူး၌ နေကုမ္မပညတ်ဖြင့် သိစေအပ်၏။ နိသဇ္ဇပညတ်ကိုလည်း သိစေအပ်၏။ ဤသို့ ဆယ်ပါးကုန်သောအင်္ဂါတို့ကိုလည်း နှစ်ပါးနှစ်ပါးကုန်သောအင်္ဂါတို့ဖြင့် သိစေအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤနိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ်သည် ငါးပါးကုန်သောသုတ်တို့၌ သက်၏။ ဤသုတ်ကို ရှေးဦးစွာ ပြအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ကုန္ဒိအစရှိကုန်သော ခန္ဓာဓာတ်အာယတနတို့၌ ပြအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ သီလရှိသောသူအား နှလုံးသာရွှင် ခြင်းရှိ၏။ ဤသို့ အားထုတ်ခြင်းသည် ရှေးဦးစွာ မစင်ကြယ်၊ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းရှိသောသူအား

ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိ၏။ ဤသို့ အားထုတ်ခြင်းသည် ရှေးဦးစွာ မစင်ကြယ်။ အကြင်အခါ၌ အကြင် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးကုန်သောပုဒ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ အားထုတ်ခြင်းသည် စင်ကြယ်၏။ ဤသည်ကား သောဓနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ သီလဝေမတ္တ၏အဖြစ်ဖြင့် သီဝေ အပ်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကုန်သော ဆယ်ပါးကုန်သောပုဒ်တို့သည် သီလကျေးဇူး၏ အကျိုးမည်၏။ ထိုအကျိုးတို့သည်လည်းကောင်း တင့်အပ်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌ နေရခြင်းသည်လည်း ကောင်း အကြောင်းမည်၏။ မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာဆောက်တည်ခြင်းသည်လည်း နေက အကြောင်းမည်၏။ ချမ်းသာသည် သမာဓိခန္ဓာ၏ နေကအကြောင်းမည်၏။ ပဿဒ္ဓိသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့် ဈာန်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်းသည်လည်း ကောင်း တည်နေခြင်းသည်လည်းကောင်း ဈာန်၏အင်္ဂါမည်၏။ တစ်ပါးသော ဒေသနာကား ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမတို့၌ အပြစ်ကိုရှုခြင်းသည် သမာဓိ၏ ဥပနိဿယအကြောင်း မည်၏။ ထွက်မြောက်ခြင်း၌ အကျိုးကို မြင်သော အဖြစ်သည် နေကအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်ဝီရိယိန္ဒြေသည် ရှိ၏။ ထိုဝီရိယိန္ဒြေသည် သီလက္ခန္ဓာမည်၏။ အကြင်သီလသည် ရှိ၏။ ထိုသီလတို့သည် လေးပါးကုန် သော တရားလျှင်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိကုန်၏။ အကြင်တရားအားလျော်သောအကျင့်သည် ရှိ၏။ ထိုအကျင့်သည် ပါတိမောက်၌စောင့်စည်းခြင်းမည်၏။

၉၅။ ယဿ သေလောပမံ စိတ္တံ ဝ ဟူသည်ကား ဂါထာတည်း။ သေလောပမံ ဟူသည် ကား ဥပမာတည်း။ ကျောက်အတိပြီးသော တောင်သည် လေကြောင့် မတုန်လှုပ်သကဲ့သို့လည်း ကောင်း၊ အပူကြောင့် မတုန်လှုပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အအေးကြောင့် မတုန်လှုပ်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း စိတ်မရှိကုန်သော များစွာကုန်သော ထိုဝတ္ထုတို့သည် အပူကြောင့် ညှိုးနွမ်းကုန် သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အအေးကြောင့် ခြောက်သွေ့ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လေကြောင့် သွားကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤအတူ ကျောက်တောင်နှင့် တူသောသူသည် တပ်နှစ်သက် ဖွယ်သောအာရုံတို့၌ တပ်ခြင်းကင်း၏။ ပြစ်မှားအပ်သောအာရုံ၌ မပြစ်မှား၊ ဤသို့မပြစ်မှားခြင်း သည်ကား အကြောင်းတည်း။ ပြစ်မှားအပ်သောအာရုံ၌ ပြစ်မှားခြင်းလျှင်အဆုံးရှိ၏။ ပြစ်မှားခြင်းကြောင့်လည်း မတုန်လှုပ်၊ အပူကြောင့်လည်း မတုန်လှုပ်၊ ထိုသူသည် ညှိုးနွမ်း၏။ အအေးကြောင့်လည်း ခမ်းခြောက်၏။ ဤအတူ စိတ်သည် ရာဂကြောင့် မအောက်မေ့၊ အအေး ကြောင့် တုန်လှုပ်၏။ ဤသို့သိအပ်၏။

အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ တပ်နှစ်သက်ဖွယ်သော အာရုံတို့၌ တပ်ခြင်းကင်း၏၊ ပြစ်မှားအပ်သော အာရုံ၌ မပြစ်မှား။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ ပြစ်မှားအပ်သော အာရုံ၌ ကား ဖြစ်ရာ၏၊ ဤသို့ မပြစ်မှား။ မပြစ်မှားအပ်သော ထိုသူကို အမျက်မထားကုန်လတ္တံ့၊ ထို့ကြောင့် အမျက်ထွက်အပ်သော အာရုံ၌ အမျက်မထွက်။ ယင်းသို့ စိတ်ကို ပွားများပြီးဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သို့ ဒုက္ခကိုညွှန်ပြခြင်းသည် အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ ဤသို့သဘောရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သို့ ဒုက္ခသည် အဘယ်မှာ လာလတ္တံ့နည်း - ဟု ညွှန်းပြအပ်၏။

ပရိဝတ္တနာဟူသည်ကား ကုတော တံ ဒုက္ခမေဿတိဟူသည်ကား စိတ်၌မှီသော အကြင် သုခသည် ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော ဤနိဗ္ဗာနဓာတ်သည် မရှိ၊ ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ် အကြွင်းရှိသော ဤနိဗ္ဗာနဓာတ်သည် ရှိ၏။ တစ်ဖန် ဤသို့ ဆိုကြကုန်၏၊ ထိုခဏ၌ ထိုမဟုတ်၌ အကြင်ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ကိုလည်းကောင်း အကြင်ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ် အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ကိုလည်းကောင်း နှစ်ပါးစုံကိုသာလျှင် ခံစားအပ်ပြီ။ ထိုခဏ၌ ထိုမဟုတ်၌ အကြင်ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ကိုလည်းကောင်း အကြင် ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ကိုလည်းကောင်း ခံစားအပ်ပြီ။ ချမ်းသာသို့ ရောက်သောသူအား ပြန်လည်ခြင်းမရှိ။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား ဤအရာ၌ ထူးသော ပရိဝတ္တနဟာရတည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူအား စိတ်ကို ဤသို့ ပွားစေအပ်၏၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပွားစေအပ်၏၊ ကောင်းစွာပွားစေအပ်၏၊ ဖြစ်စေအပ်၏၊ တည်ရာကိုပြုအပ်၏၊ လွန်စွာအားထုတ်အပ်၏။ စိတ္တိဟူသည်ကား မနောဝိညာဏ်၊ မနိန္ဒြေ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် ပညတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ စိတ်ကို စိတ်ဟူသော သင်္ခါရမှ ငြိမ်းခြင်းကို ပညတ်ခြင်း၌ သိစေအပ်၏။ သမာဓိကို အသေကွပ်ညတ်၌ သိစေအပ်၏။ ဒုက္ခကို ဥစ္ဆိန္နပညတ်၌ ပညတ်အပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ စိတ်ကို ပြအပ်သည်ရှိသော် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ပြအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤသည်ကား ခန္ဓာတို့၌ သွင်းခြင်းတည်း။ မနောဝိညာဏဓာတ်ကို ပြအပ်သည်ရှိသော် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော ဓာတ်တို့ကို ပြအပ် သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤသည်ကား ဓာတ်တို့၌ သွင်းခြင်းမည်၏။ မနာယတနကို ညွှန်းပြအပ်သည် ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော အာယတနတို့ကို ညွှန်းပြအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဒေသနာ၌ မနာယတနသည် နာမ်ရုပ်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ နာမ်ရုပ်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် သဠာယတနသည် ဖြစ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ထို့အတူတည်း။ ဤသည်ကား ဩတရဏဟာရ

မည်၏။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အားထုတ်ခြင်းသည် စင်ကြယ်သည်သာတည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ခြောက်ပါးသော ဣန္ဒြေကို ပွားစေခြင်းကို တစ်ခုတည်းသောအဖြစ်၌ သိစေခြင်းတည်း၊ ခြောက်ပါး၌တည်သဖြင့် ကိုယ်ကို တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်၌ သိစေအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ စိတ်၏ ရှေးအကြောင်းကိုစွဲ၍ နှလုံးသွင်းခြင်းလည်းကောင်း ထိုရှေးအကြောင်း၌ ကိုင်းညွတ်သောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း အသမာဟိတဘုံ၌ ထူးသောတရားတို့ကို မပွားစေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အကြင်စိတ်၏ မြဲခြင်းသို့ ရောက်၏။ တည်ကြည်သောသူအား သုခသည် အကယ်၍ နေကအကြောင်းဖြစ်အံ့၊ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဤသည်ကား နေကအကြောင်းဖြစ်သော ဤသည်ကား ဥပနိဿယအကြောင်းဖြစ်သော ပရိက္ခာရဟာရတည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ယသေဝံ ဘာဝိတံဟူသော ဒေသနာ၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သေက္ခဓမ္မ၊ အသေက္ခဓမ္မတို့ကို ကောင်းစွာတင်အပ်ကုန်၏။ ပွားအပ်သော နာမကာယ၊ ပွားအပ်သောသီလ၊ ပွားအပ်သောပညာ၊ ပွားစေအပ်သောစိတ်၊ မဗ္ဗေလျော်ခြင်း၊ မညွတ်ခြင်း၊ တစ်ပါးမဟုတ်ခြင်း၊ မချီးမွမ်းခြင်း၊ မကပ်ငြိခြင်းတည်း။ ဤသမာဓိသည် အရဟတ္တမဂ်အလိုငှာ ထိုသေက္ခဓမ္မပုဂ္ဂိုလ်၏ သမ္မာသမာဓိသည် မဟုတ်။ အလုံးစုံ ကုန်သော အသေက္ခဖြစ်ကုန်သော ဆယ်ပါးကုန်သော အရဟန္တတရားတို့ကို ပြအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အသေက္ခ၏အဖို့ဖြစ်ကုန်သော သုတ်တို့တည်း။

၉၆။ အရှင်ဘုရား... အကြင်သူအား စင်စစ် ကာယဂတာသတိကို မပွားစေအပ် သည်ရှိသော် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သီတင်းသုံးဖော် တစ်ယောက်ယောက်ကို ငြိတွယ်၍ ကပ်၍ မစွန့်မူ၍ ဇနပုဒ်ဒေသစာရီကို ဖဲသွားရာ၏။ ထိုအရှင်သည် ဤအရာ၌ စိတ်ကိုပွားစေခြင်း လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးတို့ကို သိ၏။ အပြားအားဖြင့်သိ၏။ တစ်ဖန်သိ၏။ ကာယဘာဝနာ၌လည်း ဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်းကို၊ ကာယဘာဝနာ၌လည်း တဏှာကို ပယ်ခြင်းကို၊ ရှေးဦးစွာ အကြင်ဥပမာကို ပြု၏။ အဘယ်သို့ပြုသနည်း၊ မြေကြီးသည် မစင်ကြယ် သော ဝတ္ထုဖြင့်လည်းကောင်း စင်ကြယ်သော ဝတ္ထုဖြင့်လည်းကောင်း မပြီးငွေ၊ မစက်ဆုပ်၊ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို မရသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် မြေကြီးနှင့်တူသော၊ အနွယ်ဖြစ်သော၊ အနည်းငယ်သော၊ ရန်မရှိသော၊ ကြောင့်ကြမရှိသော စိတ်ဖြင့် နေ၏။ ဤသို့ ဥပမာကို ပြု၏။

ဤသို့ ထိုအရှင်သည် အဘယ်ကို သိသနည်း၊ ကိုယ်ကို ပွားခြင်းဖြင့် သုခိန္ဒြေကို ပယ်ခြင်းကို သိ၏။ စိတ်ကိုပွားခြင်းဖြင့် သောမနဿိန္ဒြေကို ပယ်ခြင်းကို သိ၏။ ကာယိကဝေဒနာသည် ရာဂါနုဿယသို့ အစဉ်လိုက်ကုန်သောသူတို့အား သုခိန္ဒြေကို ပယ်၏။ ထိုစကားသင့်စွာ ဝေဒနာကွနွာ၌ စေတသိကဖြစ်သော အကြင်သူခဝေဒနာသည် ရှိ၏။ ထိုသူခဝေဒနာ၌ ဤဝေဒနာသည် ပဋိလာဘအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ သူသည် သောမနဿဖြစ်သော သောတကို ပယ်၏။ မှန်၏။ မနောသမ္ပဿဖြစ်သော ဝေဒနာကို မပယ်။ ထိုဝေဒနာ၌ လေးပါးကုန်သော မဟာဘုတ်တို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာ၏ အနုဿယပဋိယကို ပယ်ခြင်းကို ဆို၏။ ကာမဘုံ၌ ရုပ်သည်လျှင် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်လည်း အသေကွဘုံ၌ ဖြစ်၏။

ကိုယ်၌ ကိုယ်ကိုရှုခြင်းသည် မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌ ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းအကျိုးရှိသည်လည်း ဖြစ်၏။ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း အားထုတ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း အလုံးစုံကို စိတ်၌ ပြုကုန်သောသူတို့အား ငါ၏ ဤပယ်ခြင်းသည် ပြုအပ်သော ချွတ်ချော်ခြင်းရှိသော ယောက်ျားဖြင့်လည်းကောင်း တန်ဆာဆင်ခြင်းသဘောရှိသော ယောက်ျားဖြင့်လည်းကောင်း ပယ်သည်မည်၏။ ထိုနှလုံးသွင်းခြင်းတို့ဖြင့် ဤပုဂ္ဂိုလ်အား အမိအဘကြောင့်ဖြစ်ခြင်းကို ဆင်ခြင်ခြင်းမည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ဟု အဖန်တလဲလဲရှုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါးကုန်သော တရားတို့ကို ဆောင်၏။ ကာယကိလေသဝတ္ထုကို စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်လျှင်မှီရာ၌ ကောင်းစွာ ပွားအပ်သော စိတ်ဖြင့် ခုနစ်ပါးကုန်သော သမာပတ်တို့ကိုလည်း ဝင်စား၍နေခြင်းငှာ သိ၏။

သူဌေးသားဥပမာ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း သိအပ်၏။ သူဌေးသား၏ အထူးထူးဆိုးရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်ကုန်သော အဝတ်တို့၏ အဝတ်ထည့်သော ကြုတ်သည် ပြည့်သည် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြင်အကြင်အဝတ်အစုံကိုသာလျှင် နံနက်အခါ၌ အလိုရှိ၏။ နံနက်အခါ၌ ငြိမ်းစေ၏။ မွန်းတည့်သော အခါ၌ ညချမ်းအခါ၌ ဤအတူ ငြိမ်းစေသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် ထိုအရှင်သည် စိတ်ကို ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အကြင်သို့သော သဘောရှိသော နေခြင်းဖြင့် နံနက်အခါ၌ နေခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။ ထိုသဘောဖြင့် နံနက်အခါ၌ နေ၏။ မွန်းတည့်အခါ၌ ညချမ်းအခါ၌ နေ၏။ ထို့ကြောင့်သာလျှင် အရှင်သည် ငါသည် ဆိုအပ်သော ဥပမာဖြင့် ဤပထဝီသည်လည်းကောင်း ပွားအပ်ပြီးသောစိတ်ဖြင့် အတုမရှိသော ဣန္ဒြေကို ပွားခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအရှင်သည် ရှစ်ပါးအပြားရှိသော ဤဘာဝနာကို သိ၏။ လေးပါးကုန်သော မဟာဘုတ်တို့တွင် ကာယကို ပွားစေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပက-စဏ္ဍာလကို ပုရိသမေတကကို ဘဝဟူသောအပြင်တို့၌ စိတ်ကိုပွားစေခြင်းလည်းကောင်း၊

အဆုံး၌ဖြစ်ကုန်သော ဤပွားခြင်းတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ပွားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း သမထ တို့သည် ပြည့်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ အဆုံး၌ဖြစ်ကုန်သော ဤလေးပါးတို့ဖြင့် ပညာ၏ပြည့်ခြင်း သို့ ရောက်ကုန်၏။

၉၇။ ဥပကစက္ကာလသည် အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေ၏။ ကိုယ်သည် ပကတိသဘောအားဖြင့် မစက်ဆုပ် အပ်၊ ကိုယ်၌ ဖူးဖူးရောင်သောအမှတ်သည်လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ကိုးပါးသောအမှတ် သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်တို့သည် စက်ဆုပ်အပ်သော သဘောမည်ကုန်၏။ ထိုအရှင် သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မစက်ဆုပ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း ကာယဂတာသတိ၌ ဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်းကို အားထုတ်လျက် နေ၏။ ထိုစကားသည် မှန်၏။ ထိုစက်ဆုပ်ခြင်းကို ပယ်ခြင်း၌ စိတ်သည် စက်ဆုပ်ခြင်းမရှိ။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိကုန်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အမှတ်ရှိ သည်ဖြစ်၍ နေသနည်း၊ ဤသို့မေးသည်ရှိသော် ကိုယ်သည် အလုံးစုံသော လောက၏ မစက် ဆုပ်အပ်သော သဘောမည်၏။ ထိုမစက်ဆုပ်အပ်သော သဘောကို ထိုအရှင်သည် အသုဘ သညာဖြင့် နေ၏။ ဤသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိကုန်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အမှတ်ရှိ သည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့၌လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သည်တို့၌လည်း ကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း၊ ဤသို့မေးသည်ရှိသော် စင်စစ် အကြင်ဦးပြည့်(ခေါင်းတုံး)သည် သပိတ်ကို လက်စွဲလျက် အလုံးစုံသော လူများအပေါင်း ၏ အိမ်တို့၌ ဆွမ်းအလို့ငှာ အကြင်လှည့်လည်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ထိုအရှင်သည် ကောင်းသောအဆင်း၊ မကောင်းသောအဆင်းရှိသော မစက်ဆုပ်အပ်ဟု အမှတ်ရှိသောစိတ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငြီးငွေ့ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ခြင်းကြောင့် မစက်ဆုပ်အပ်ဟု အမှတ်ရှိ၏။ ဤသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်လည်းဖြစ်ကုန်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သည်လည်းဖြစ်ကုန် သော တရားတို့၌လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်သော တရားတို့၌လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်သော တရားတို့တွင်လည်း စက်ဆုပ်အပ် သည်ဖြစ်၍ ညိုသောအဆင်း၊ သွေးယိုသောအဖြစ်ရှိသော မိန်းမအဆင်းဟုဆိုအပ်သော စက်ဆုပ်အပ်သည်တို့၌လည်း တင့်တယ်၏ဟူသောအမှတ်သည် ရှိ၏။ ထိုအာရုံ၌ ထိုအရှင် သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ ထိုနှစ်ပါးစုံကို ရှောင်ကွင်း၍ လျစ်လျူရှုလျက် သတိရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ပညာအဆင်အခြင်ရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း နေသနည်း။ စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိကုန်သော တရားတို့တွင်လည်း စက်ဆုပ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ညိုသောအဆင်း သွေးယိုသောအဖြစ်ရှိသော မိန်းမ၏အဆင်းဟုဆိုအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့၌ တင့်တယ်၏ဟူသော အမှတ်သည် ရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို ရှောင်ကွင်း၍ ဤရုပ်သည် ငါ၏ဥစ္စာမဟုတ်၊ ဤရုပ်သည် ငါ မဟုတ်၊ ဤရုပ်သည် ငါ၏ ကိုယ် မဟုတ်၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍ နေ၏။ ဤသို့ ထိုနှစ်ပါးစုံကို ရှောင်ကွင်း၍ လျစ်လျူရှုလျက် သတိရှိသည်ဖြစ်၍ ပညာအဆင်အခြင်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ ဓာတ်သုံးပါးရှိသော လူအပေါင်းသည် အလုံးစုံသော မလိမ္မာသော ပုထုဇဉ်တို့အား မစက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသောအမှတ်ရှိ၏။ ထိုအာရုံ၌လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မစက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဤသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိကုန်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်သော တရားတို့၌ မစက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်ရှိကုန်သော အလုံးစုံကုန်သော သေက္ခတို့သည် သုံးပါးသောဓာတ်ရှိသော ဤအလုံးစုံသော လောက၌ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ထိုဒေသနာ၌ ဘုံသို့ရောက်ခြင်းသည် အဘယ်နည်း၊ သမာဓိဖိုလ်၌ မျက်မှောက်ပြုသောသူသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ ထိုစကားသင့်စွ၊ ထိုသမာဓိသည် အကြင်လောကအား ပယ်ခြင်းငှာ ရှိ၏။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်သည် မဖြစ်ရာ။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသောအမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍ နေသနည်း။ ဓာတ်သုံးပါးဟုဆိုအပ်သော လောကသန္နိဝါသ၌ အကြင်မျှလောက် ရာဂရှိကုန်သောသူတို့အား ကာမလောကဟူသော ဘုံအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စက်ဆုပ်ဖွယ်၌ မျှသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ရူပဓာတ် အရူပဓာတ်၌ မစက်ဆုပ်ဖွယ်၌ မျှသောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုအာရုံ၌လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဤသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း၊ နောက်၌

မကောင်းသဖြင့်ဆိုအပ်ကုန်သော မကောင်းသဖြင့်ဖြစ်ကုန်သော စကားတို့တွင် အမှတ်မရှိသော စကားသည် ရှိ၏။ ထိုစကားသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိ။ အကြင်မျှလောက် စကားအားဖြင့် မသင့်လျော် မလျောက်ပတ်။ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် လူများအပေါင်းအား စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိဟူသောအမှတ်သည် ရှိ၏။ ထိုအာရုံ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ မျက်မှောက်ပြုအပ်သည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဤသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

၉၈။ အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော စက်ဆုပ်ဖွယ် မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ ထိုနှစ်ပါးစုံကို ရှောင်ကွင်း၍ လျစ်လျူရှုသည်ဖြစ်၍လည်း၊ သတိရှိလျက်လည်း၊ ပညာအဆင်အခြင်ရှိလျက်လည်း နေသနည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အကြင်အာရုံကိုလည်း ရှု၏။ အကြင်တရားတို့သည် ဒုစရိုက်မည်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိကုန်။ ထိုအာရုံ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ဤသို့ပြောကြား၏။ အကြင်တရားတို့သည် ဒုစရိုက်မည်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် မလိုအပ်သော အကျိုးရှိကုန်၏။ အကြင်တရားတို့သည် သုစရိုက်မည်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းမည်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် စုတိပဋိသန္ဓေသို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော သုစရိုက်ကို ပြု၍လည်းကောင်း မလိုအပ်သော အကျိုးရှိသော ဒုစရိုက်ကို ပြု၍လည်းကောင်း ထိုနှစ်ပါးစုံကို ရှောင်ကွင်း၍ လျစ်လျူရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ထို့နောင်မှ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်သော တရားတို့၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိကုန်သော တရားတို့၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ တဏှာသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်သော တရားမည်၏။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ ထိုစကားသင့်စွ၊ တဏှာ၏အစွမ်းဖြင့် သတ္တဝါတို့သည် အလုတ်အလွေးကို မပြုအပ်သော်လည်း ပြုအပ်သကဲ့သို့သော အာဟာရ၌ ရသတဏှာဖြင့် ကပ်ငြိကုန်၏။ ဖဿ၌ သုခဟူသောအမှတ်ဖြင့် ကပ်ငြိကုန်၏။ ဤသို့ နှစ်ပါးကုန်သော တရားတို့ဖြင့် ကပ်ငြိကုန်၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အလုတ်အလွေးကို မပြုအပ်သော်လည်း ပြုအပ်သကဲ့သို့သော ထိုအာဟာရ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဖဿ၌လည်း ဆင်းရဲဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဤသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သည်တို့၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်သော တရားတို့၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိကုန်သော တရားတို့၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍

နေသနည်း။ တဏှာ၏ကုန်ရာဖြစ်သော အတုမရှိသော နိဗ္ဗာန်ကို ထိုသို့သောအခြင်းအရာ အားဖြင့် ဟာလပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟူသော အမှတ်သည်လည်းကောင်း ဖျက်ဆီးအပ်သော အမှတ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာအား စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟူသော အမှတ်ကိုလည်းကောင်း အဗျာပါဒသညာကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တော်တိုင် ပညာဖြင့် ရှု၍ ဤသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်သော တရားတို့၌လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း၊ သုံးခုမြောက်သော နိဗ္ဗာန်၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟူသော အမှတ်ရှိသောသူအား အခြံအရံဖြင့်လည်းကောင်း အကျော်အစော၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုအာရုံ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သာယာခြင်းကိုလည်းကောင်း အပြစ်ကိုလည်းကောင်း ထွက်မြောက် ရာကိုလည်းကောင်း ဟုတ်မှန်တိုင်း ကောင်းစွာ ပညာဖြင့် သိ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော တရားကို လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသော တရားကိုလည်းကောင်း ထိုနှစ်ပါးစုံကို ရှောင်ကွင်း၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟူသော အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အဘယ်သို့လျှင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသည်လည်း ဖြစ်သော တရားကို ထိုနှစ်ပါးစုံကို ရှောင်ကွင်း၍ လျစ်လျူရှုသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း၊ ပညာ အဆင်အခြင်ရှိသည်ဖြစ်၍လည်း အကယ်၍နေသည်ဖြစ်အံ့၊ အကြင်အာရုံကိုလည်း ရန်ငြိုး ဖွဲ့ခြင်းသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသော တရားမည်၏။ ပဋိပသသည်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော တရားမည်၏။ ဤသို့ ရှု၏။ ထိုအာရုံ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၏ ပဋိပသကို ပယ်ခြင်းကြောင့် လျစ်လျူလျက် သတိရှိသည် ဖြစ်၍ ပညာအဆင်အခြင်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းကိုလျှင် အဖန်တလဲလဲရှု၏။ ဤသို့ရှုခြင်းသည် ငါးပါးအပြား ရှိသော အတုမရှိသော ဣန္ဒြေကို ပွားခြင်းမည်၏။ ဤသည်ကား သုတ်ကိုညွှန်းခြင်းတည်း။

၉၉။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသုတ်၌ ဟောအပ်သော ဒေသနာသည် အဘယ်နည်း၊ ထိုသုတ်၌ ထုတ်၍ဆိုအပ်၏။ ဤသုတ်၌ မျက်မှောက်၌ ချမ်းသာ စွာ နေရခြင်းကို ဟောအပ်၏။ ထို့အတူ ကိလေသာမှလွတ်ခြင်းရှိသော စိတ်ကိုလည်းကောင်း ဆင်ခြင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း အဓိပညာဓမ္မကိုလည်းကောင်း ဟောအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်သူတို့သည် ကိုယ်၌ ကိုယ်ဟု အဖန်တလဲလဲရှုကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်သည် အနုနယပဋိပဖြင့် မနေ။

အနုနယပဋိပတ္တိဖြင့်လည်း အလွန်မွေ့လျော်သောသူ၏ စိတ်သည် အညီအမျှဖြစ်သည် ဖြစ်လတ္တံ့။ ဤသို့ ဘာဝနာ၏ ဤအစွမ်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ယုတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ကိုယ်ကို ပွားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်ကို ပွားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း သီတင်းသုံးဖော်သည် တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်းဖြင့် မထိမဲ့မြင် မပြုလတ္တံ့။ ဤသို့ ဤအကြောင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ယုတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ကိုယ်ကိုပွားခြင်းဖြင့် ရှေးဦးစွာသော သတိထင်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အကြင်မြေကြီးနှင့်တူသော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည် ရှိ၏။ ထိုမြေကြီးနှင့်တူသော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်သည် အမြဲမရှိဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ မြေနှင့်တူသော စိတ်ဖြင့် အကြင် ကြောင့် နေ၏။ ကိုယ်ဟု အဖန်တလဲလဲရှုသည်ဖြစ်၍ မြေနှင့်တူသောစိတ်ဖြင့် လူသည် နေ၏။ ပထဝီသမေန-ဟူသောပါဌ်၌ အနက်သည် အဘယ်နည်း။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ကျောက်တောင်နှင့်တူသော ဥပမာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အမှု၌မယှဉ်ကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူ သာလျှင် ဤသူသည် ရှက်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြေနှင့်တူ၏။ ဤသည်ကား လက္ခဏ-ဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤအဖြေ၌ ထိုအရှင်၏ အလို သည် အဘယ်နည်း။ အလုံးစုံကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဣန္ဒြေကိုပွားခြင်းကို တောင့်တ ကုန်၏။ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မြေကြီးနှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကို ဖြစ်စေကုန်လတ္တံ့။ ဤသည် ကား အလိုမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဇ္ဇဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသို့မေးသည်ရှိသော် အာဝဇ္ဇဟာရ၏ ဖြစ်ရာသည် မရှိ။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူသည် ကိုယ်ဟု အဖန် တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ထိုသူသည် မြေကြီးနှင့်တူသော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ရလတ္တံ့။ ဤသို့ရခြင်းသည် စင်စစ်အားဖြင့် မဟုတ်။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် သီလ၏ ကျိုးခြင်း၊ အစပြတ်ခြင်းအစရှိကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မြေနှင့်တူသောစိတ်ကို မရကုန်။ အလုံးစုံသော ကာယဂတာသတိကို ပွားစေခြင်းရှိသော သေက္ခဘာဝနာဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် အကျိုးမည်၏။ ဤသည်ကား ဝိဘတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်သူတို့သည် ကိုယ်ကိုအဖန် တလဲလဲရှုကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကုန်လတ္တံ့၊ ထိုသူတို့အားသာလျှင် ကိုယ်ဟူသော အကြောင်း ကြောင့် ပင်ပန်းခြင်း၊ ပူလောင်ခြင်းရှိကုန်သော အာသဝေါတရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ဤသည်ကား ပရိဝတ္တနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးမှ မလွန်မြောက်ကုန်။ ထိုမှတစ်ပါး အကြင်မနိန္ဒေသည် ရှိ၏၊ ထိုမနိန္ဒေသည် မနောဓာတ်လည်းမည်၏၊ မနာယတနလည်းမည်၏။ အကြင်သမာဓိန္ဒေသည် ရှိ၏၊ ထိုသမာဓိန္ဒေသည် ဓမ္မဓာတ်လည်းမည်၏၊ ဓမ္မာယတနလည်းမည်၏။ ဤသည်ကား ဩတရဏဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်သူတို့သည် လေးပါးကုန် သော တရားတို့ကို စိတ်ဖြင့် ပွားစေအပ်ကုန်၏၊ ထိုအလုံးစုံတို့ကို စိတ်ဖြင့် ပွားစေအပ်ကုန်သည် ရှိသော် ပယ်ရာ၌ ရောက်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အကြင်နိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏၊ အလုံးစုံ၌ ထိုနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာသာလျှင် အားထုတ်အပ်၏၊ ထိုအကျိုးသည် စင်ကြယ်၏။ ဤသည်ကား သောဓနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသမာဓိကို ဧကတ္တအဖြစ်၌ ပညတ်အပ်၏၊ ခြောက်ပါးသော ကာယတို့ကို ဧကတ္တအဖြစ်ဖြင့် ပညတ်အပ်ကုန်၏။ ရုပ်ရှိကုန် သော ငါးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့သည် ရူပကာယမည်၏။ ခြောက်ပါးကုန်သော ဝေဒနာအပေါင်း တို့သည် ဝေဒနာကာယမည်၏။ ခြောက်ပါးကုန်သော သညာအပေါင်းတို့သည် သညာကာယ မည်၏။ ခြောက်ပါးကုန်သော စေတနာအပေါင်းတို့သည် စေတနာကာယမည်၏။ ခြောက်ပါး ကုန်သော ဝိညာဏ်အပေါင်းတို့သည် ဝိညာဏကာယမည်၏။ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ဓမ္မကာယဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤသည်ကား အဓိဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

ပရိက္ခာရဟာရဟူသည်ကား သမာပတ်၌လိမ္မာသောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝီထိ၌လိမ္မာသောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း နေကအကြောင်းမည်၏။ အကြင်ကျက်စားရာ၌ လိမ္မာသောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း အကြင်ခုံကျန်းခြင်း၌လိမ္မာသောအဖြစ်သည်လည်း ကောင်း ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဖြူစင်ခြင်း၌လိမ္မာသောအဖြစ်သည် နေကအကြောင်း မည်၏။ ခုံကျန်းသောအဖြစ်သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ သုခသည် နေကအကြောင်း မည်၏။ ကြောင့်ကြမရှိခြင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဤသည်ကား ပရိက္ခာရဟာရ မည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရဟူသည် အဘယ်နည်း၊ မြေကြီးသည် စင်ကြယ်သောဝတ္ထုကိုလည်း ချထားသည်ရှိသော်လည်းကောင်း၊ မစင်ကြယ်သောဝတ္ထုကိုလည်း ချထားသည်ရှိသော်လည်းကောင်း ထိုသို့ရှေးနှင့်တူသော သဘောရှိသကဲ့သို့သာလျှင် ဤအတူကိုယ်သည် နှစ်လိုအပ်ကုန်သော အတွေ့တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မနှစ်လိုအပ်ကုန်သော အတွေ့တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ထိုသို့သဘောရှိသည်သာလျှင်တည်း။ ထိပါးသောတွေ့ခြင်းဖြင့်လည်း သုခဖြစ်သော ဝေဒနာဖြင့် စိတ်သည် ထိုသို့သဘောရှိသည်သာလျှင်တည်း။ ဥပမာနှင့်တကွသော ဤသုတ်ကို ဥဋ္ဌဋီတညူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ခွဲဝေခြင်းဖြင့် ဝေဖန်အပ်၏။ ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရ၏ ဝေဖန်အပ်သောအခွင့်သည် မရှိ။

၁၀၀။ ထိုသုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်ကြောင့်လည်း ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့နှင့် မဆန့်ကျင်၊ မပွား၊ ဤအပြစ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ကိလေသာအမိုးကို ဖွင့်ရာ၏။ အမိုးမရှိဟင်းလင်းပွင့်သောသူကို မိုးမစွတ်၊ ထို့ကြောင့် အပြစ်မှ ဖွင့်ရာ၏။ ဤသို့သိအပ်၏။ ထိုတရားကို သုံးပါးကုန်သော တရားတို့ဖြင့် မဖျက်ဆီးအပ်၊ ဤသို့ အသုဘသညာအား ရာဂဖြင့် မဖျက်ဆီးအပ်။ မေတ္တာအား ဒေါသဖြင့် မဖျက်ဆီးအပ်။ ဝိပဿနာအား မောဟဖြင့် မဖျက်ဆီးအပ်။ ဤသို့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်တရားသည် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ထိုထိုတရား၌ ပြည့်စေလတ္တံ့။ ထိုကုသိုလ်ဓမ္မ၏ အကြင်အကုသိုလ်တရားသည် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သည်းမခံအပ်။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ အကြင်သူတို့သည် ဤတရားတို့ကို မိမိသည် ထမြောက်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်၊ ထိုသူတို့သည် ထိုတရားတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ဆန္ဒမတိဝဿတိ ဟူသည်ကား ထိုသူတို့သည် ကြံခြင်းဖြင့် ၊ တစ်ဖန် ဟောအပ်သော စိတ်ကို ထင်စွာပြခြင်းငှာ ဖြူစင်စေခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းသို့ ညွတ်သောသူအား ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းသို့ ကိုင်းသောသူအား ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းသို့ ရှိုင်းသောသူအား ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ ပွားခြင်းသို့ စည်ပင်ခြင်းသို့ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဥပမာမည်သည်ကား ရေ၌ ကြာညိုသည်လည်းကောင်း၊ ကုမုဒြာကြာသည်လည်းကောင်း၊ ပဒုမ္မာကြာသည်လည်းကောင်း၊ လဆန်းပကွ၌ လသည် ညဉ့်တိုင်အောင် နေ့တိုင်အောင် လာ၏။ ထိုလ၏ တိုးပွားခြင်းကိုသာလျှင် အလိုရှိအပ်၏။ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကို အလိုမရှိအပ်သကဲ့သို့ ဤသို့အပြားရှိသော ထိုစိတ်ကို မဖျက်ဆီးအပ်။

ဤဒေသနာ၌ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော မကောက်ကျစ်သော မစဉ်းလဲသော လှည့်ပတ်ခြင်းမရှိသော အကြင်ဖြောင့်သော ယောက်ျားသည် ဟုတ်မှန်တိုင်း မိမိကိုယ်ကို ထင်စွာပြု၏။

ထိုဒေသနာ၌ အကြင်သူသည် ဖုံးလွှမ်း၏။ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် ထိုသူ၏ စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။ ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူသည်ကား အကြင်သူသည် မစဉ်းလဲသော မကောက်ကျစ်သော လှည့်ပတ်ခြင်းမရှိသော ဖြောင့်မတ်သော ယောက်ျားသည် ဖြစ်၏။ ဟုတ်မှန်တိုင်း မိမိကိုယ်ကို ထင်စွာပြု၏။ ထိုသူ၏ စိတ်ကို အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ သည် မဖျက်ဆီးအပ်။ ဤသည်ကား သုတ်အနက်တည်း။

၁၀၁။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသုတ်၌ ဟောတော်မူ အပ်ကုန်သော ဆယ်ပါးကုန်သော အကုသလကမ္မပထတရားတို့သည် အလွန်ကိလေသာမိုး စွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဆယ်ပါးကုန်သော ကုသလကမ္မပထတရားတို့သည် အလွန် ကိလေသာမိုးမစွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အကုသိုလ်တို့မှ မစင်ကြယ်။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့ . . . စိတ်၏ညစ်ညူးခြင်းကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် ညစ်ညူးကုန် လတ္တံ့”ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသို့ အကြင်သူ၏ စိတ်သည် သည်းခံအပ်၏။ သိသော ထိုသူအား သည်းခံအပ်၏။ အကြင်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ရာ၏။ ကောက်ကျစ်ရာ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အန္တရာယ်မရှိသဖြင့်လည်း မြတ်စွာဘုရား၌လည်း ဂုဏ်တော်ကို အစဉ်စောင့်ရှောက်သဖြင့် ဖြစ်ရာ၏။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ယုတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသို့ သည်းမခံအပ်သော စိတ်သည် ထမြောက်၏။ ထမြောက်သောစိတ်သည် ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ တည်၏။ ဤသို့သော ဒေသနာသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ယုတ္တိဟာရမည်၏။

ပဒဋ္ဌာနံဟူသည်ကား ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူသည်ကား အမိုးကို မစောင့်ခြင်းတို့၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဝိဝဋ် နာတိဝဿတိဟူသည်ကား အမိုးမရှိခြင်းသည် စောင့်စည်း ခြင်းတို့၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ထို့ကြောင့် ဆန္ဒ ဝိဝရေယျ ဝိဝဋ် နာတိဝဿတိဟူသော ဒေသနာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

လက္ခဏဟာရဟူသည်ကား ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူ၍ ခပ်သိမ်းကုန်သော ဆန်းကျယ် သော အမိုးနှင့် တူသောလက္ခဏာရှိကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ထိုတရားတို့ကို မဖျက်ဆီးအပ်ကုန်။ ထို့ကြောင့် ဆန္ဒ ဝိဝရေယျ၊ ဝိဝဋ် နာတိဝဿတိဟူ၍ ခပ်သိမ်းကုန်သော ထိုအမိုးမရှိခြင်းနှင့် တူသောလက္ခဏာရှိကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ကိလေသာတည်းဟူသော မိုးမစွတ်ကုန်။ ဤသည်ကား လက္ခဏဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း၊ အမှတ်မရှိသောသူတို့၏ စိတ်ကို အကုသိုလ်ဖြစ်သော တရားမှ အလွန်တစ်ဖန် ဟောအပ်၏။ ထိုသူတို့သည် တရားအလျောက် ကုစားကုန်လတ္တံ့၊ ဤသည်ကား ထိုသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတည်း။ ဤသည်ကား စတုဗျူဟဟာရမည်၏။

အာဝဇ္ဇဟူသည်ကား အကြင်အမိုးသည် ရှိ၏။ ထိုအမိုးသည် နှစ်ပါးအပြားရှိသော တုန်လှုပ်သည်ကို ဖြတ်အပ်၏။ အာနန္တရိယသမာဓိတို့တွင် ထိုသုတ်၌ ပဿဒ္ဓိ၌လည်း မာနသည် အာသဝတို့ကို ပွားစေ၏။ မသဒ္ဓါခြင်းဖြင့်လည်း မေ့လျော့ခြင်းသို့ ရောက်၏။ မေ့လျော့ခြင်းဖြင့် ညွတ်၏။ ယုတ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားသည် “ယုတ်ကုန်သော မေ့လျော့ကုန်သော ထိုသူတို့အား အာသဝတို့သည် တိုးပွားကုန်၏”ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။ လေးပါးကုန်သော ထိုဥပါဒါန်တို့သည် တိုးပွားကုန်၏။ လေးပါးကုန်သော အကြင်ဥပါဒါန်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုဥပါဒါန်တို့သည် ငါးပါးကုန်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ဒုက္ခလည်းကောင်း သမုဒယလည်းကောင်း ဤသည်တို့ကား သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဆန္ဒ ဝိဝရေယုဟူ၍ အကြင်အကြောင်းဖြင့် ထိုအာသဝတို့သည် တိုးပွားကုန်၏။ ထိုအာသဝတို့ကို ပယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အာသဝတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ ထိုသုတ်၌ မမေ့မလျော့ခြင်းဖြင့် မယုံကြည်ခြင်းကို ပယ်အပ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စကို ပယ်သဖြင့် ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သမထလည်းကောင်း ဘာဝနာလည်းကောင်း နှစ်ပါးကုန်သော တရားတို့သည် ပြည့်ခြင်းသို့ မရောက်ကုန်။ ထိုအာသဝေါတရားတို့၏ အကြင်ကုန်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤလေးပါးတို့သည် သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ ဤသည်ကား အာဝဇ္ဇဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူသည်ကား စင်စစ်အားဖြင့် မဟုတ်။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ အကြင်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် နစ်ခြင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် မကောင်းမှုကို ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ထိုမှတစ်ပါး စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း အကယ်၍ပြုငြားအံ့၊ ထိုသေက္ခအား လျှို့ဝှက်ခြင်းငှာ မထိုက်သည်သာလျှင်တည်း၊ မထိုက်သောအဖြစ်သည် မြင်အပ်သော နိဗ္ဗာန်ရှိသောသူအား ဖြစ်၏။” ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။

ထိုသူတို့အား တားမြစ်တတ်သော စိတ်သည် အကယ်၍ ကားဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ကြားသော်လည်း အကြောင်းကင်းခြင်းကြောင့် သမယ၌လည်း ထိုတရားတို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ဝိဘတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူသည်ကား အကြင်သူအား အကြင်တရားတို့သည် အလုံးစုံသော ဖုံးလွှမ်းအပ်သူကို အလွန်ကိလေသာမိုးစွတ်၏။ မဖုံးလွှမ်းအပ်သူကို မစွတ်၊ လျှို့ဝှက်အပ်သောဂုဏ်ကို မစွတ်။ ဤသည်ကား ပရိဝတ္တနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝစနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဆန္ဒဟူသည်ကား ပိတ်ခြင်း၊ ပိတ်ဆိုခြင်း၊ ပိတ်ပင်ခြင်း၊ မှောက်ခြင်း၊ ကောင်းစွာမိုးခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း။ ဝိဝဋ် နာတိဝဿတိဟူသည်ကား အကြင်သူအား ထိုတရားတို့သည် ပယ်ဖျောက်ခြင်းသို့ ကပ်ရောက်ကုန်၏။ အလွန်ကိလေသာမိုး မစွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ထွေးအန်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။ ဤသည်ကား ဝေဝစနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပညတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူသည်ကား ကိလေသအဖို့၌ ပညတ်အပ်၏။ ဝိဝဋ် နာတိဝဿတိဟူသည်ကား မိမိသဘောကိစ္စကို ပဋိပဒါပညတ်ဖြင့် အကြင်ကြောင့် ပညတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့်သာလျှင် ဆန္ဒ ဝိဝေယျဟူ၍ အနုသာသနပညတ်ဖြင့် ပညတ်အပ်၏။ ဝိဝဋ် နာတိဝဿတိဟူ၍ နိဒ္ဒါနပညတ်၌ ပညတ်အပ်၏။ ဤသည်ကား ပညတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူသည်ကား ရာဂလည်းကောင်း ဒေါသလည်းကောင်း မောဟလည်းကောင်း ဤသို့ ကိလေသာတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း၊ ထိုကိလေသာတို့သည် ခန္ဓာတို့တွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ (ပ) ထိုကိလေသာတို့ကို ရှေး၌ကဲ့သို့ ခန္ဓာဓာတ်အာယတနတို့၌ ပြအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ဩတရဏဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်အားထုတ်ခြင်းဖြင့် ဤသုတ်ကို ဟော၏။ ထိုအားထုတ်ခြင်းကို ယှဉ်စေအပ်၏။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဟူသည်ကား ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူ၍ဆိုခြင်းသည် ဧကတ္တအဖြစ်ဖြင့် ပညတ်အပ်၏။ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ ထိုစကားသင့်စွ၊ အတိဝဿတိဟူသော ဤစကားသည် ဤပုဂ္ဂိုလ်အားလည်း လွန်စွာစွတ်၏။ ဤသို့လျှင် အတိဝဿတိဟူသော ဤစကားကို ဝေမတ္တအဖြစ်ဖြင့် နာခြင်း၌ဆက်ဆံကုန်သော လက္ခဏာတို့ဖြင့် အကြင်ကြောင့်

ပညတ်အပ်၏။ ထိုပညတ်ခြင်းသည် ဧကတ္တပညတ်မည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုကိလေသာတို့သည် အလွန်စွတ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အကုသိုလ်ကို လေ့ကျက်ခြင်း၌သာလျှင် ဟောတတ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အလွန်မွေ့လျော်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဤသို့ ဇနကအကြောင်းတို့သည် နှစ်ပါးတို့တည်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းတို့သည် နှစ်ပါးတို့တည်း။ အယောနိသောမနသိကာရလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော တရားမှ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဤသို့ ဤနှစ်ပါးတို့တည်း၊ ဤနှစ်ပါးတို့သည် ဥပနိဿယအကြောင်းတို့မည်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဆန္ဒမတိဝဿတိဟူသော စကား၌ ဝေမတိ ပဿတိဟူသည်ကား အကြင်အမိုးကို သိမ်းဆည်းခြင်းငှာ အကြင်နည်းသော အကြားအမြင်ရှိသောသူကို မဟောခြင်းငှာ အကြင်တွေးတောခြင်းသည် ရှိ၏။ ထင်ရှားသော အကုသိုလ်မူလကြောင့်လည်းကောင်း၊ တဏှာကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကြင်တရားသည် တိုးပွား၏။ ထိုတရားတို့ကို ဒေါသတို့ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်၍ ထိုတရားတို့သည် တန်ခိုးနည်းခြင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့သည် တိုးပွားကုန်၏။ သင်္ခါရဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဝိညာဏ်သည်လည်းကောင်း၊ ဇရာမရဏတိုင်အောင်သည်လည်းကောင်း တိုးပွား၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။ တစ်ဖန် ထိုအခြင်းအရာဖြင့် အကြင်ကြောင့် ဟောခြင်းသည် ထိုသူအားသာလျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် ပွားခြင်းသို့ စည်ပင်ခြင်းသို့ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ထိုသူအား ချုပ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။

၁၀၂။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တမပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊ တမပရာယနပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း (ပ) ဤသို့ လေးယောက်တို့တည်း။^၁ ထိုလေးယောက်တို့တွင် အဘယ်သူကို တမမည်၏ဟူ၍ ဆိုအပ်သနည်း၊ အကြင်တမပုဂ္ဂိုလ်သည် သူကန်းနှင့်တူ၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ကြောက်မက်ဖွယ်သော ထိုအမိုက်တိုက်၌ တုန်လှုပ်သောဓာတ်ရှိသော ယောက်ျားသည် မမြင်သကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် မသိခြင်းကြောင့် မောဟသည်ကား အမိုက်တိုက်မည်၏။ ယုတ်သောသူသည် မိမိပြုသော ကံ၊ မိမိပြုသောကံ၏အကျိုး၌ ယုံကြည်ခြင်းသည် မဖြစ်” ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။ ဤသို့ လက္ခဏာ၏အဖြစ်ဖြင့် မသိခြင်းသည် တမမည်၏။ အဝိဇ္ဇာမည်၏။ မောဟမည်၏။ အကြင်မောဟကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် ဟုတ်မှန်တိုင်း မသိကုန်၊ ထို့ကြောင့် တမဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုမောဟသည် သုံးပါးကုန်သော စက္ခုတို့၏ တမမည်၏။ မံသစက္ခု၏လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၏လည်းကောင်း၊ ပညာစက္ခု၏လည်းကောင်းတည်း။ ဤသာသနာတော်၌ ဤစက္ခုတို့၏ အမိုက်ကို အညာဏဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။

ထိုစကားရပ်၌ မသိခြင်းသည် အဘယ်နည်း၊ မမြင်ခြင်းတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး မှီရာဖြစ်သော ရှေးအစွန်း၌ အကြင်မသိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နောက်အစွန်း၌ အကြင်မသိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ရှေးအစွန်း၊နောက်အစွန်း၌ အကြင်မသိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဇနကအကြောင်း၌ အကြင်မသိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်း၌ အကြင်မသိခြင်းသည်လည်းကောင်း တည်ကြည်ခြင်းမရှိသော^၁ ထိုဉာဏ်မရှိသောသူအား အကြင်မသိခြင်းသည်ရှိ၏။ ဤမသိခြင်းသည် အကျိုးဆက်မည်၏။ ဤသူကို မှီဝဲအပ်၏။ ဤသဘောတရားကို နှလုံးမသွင်းအပ်။ ဤသို့ အကြင်ကြောင့် မသိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ထိုမသိခြင်းမောဟဖြင့် ညွှန်းပြအပ်၏။ တမဟူ၍လည်း အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ဆိုအပ်၏။ မုဇ္ဈဟူ၍ ဤသို့ စေတနာရှိ၏။ ထိုမောဟဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို တမဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြွင်းမဲ့ မနုတ်သေးသော အကြွင်းမဲ့ မဖြတ်သေးသော ထိုမောဟကြောင့် ထိုမသိခြင်းလျှင် မွေ့လျော်ရာရှိသည် ထိုမသိခြင်းလျှင် လဲလျောင်းရာရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို တမော တမပရာယနောဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ လဲလျောင်းရာရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော တရားကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ထိုတရားသည် တမကို လောင်တတ်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကို တည်စေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုတရားတို့သည်လည်း ရှုခြင်းငှာ ခွဲကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သုတမယဖြစ်သော ပညာဖြင့် ရှု၏။ (၁)

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် တမော ဇောတိပရာယနသည် အဘယ်နည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုပညာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်တတ်၏။ ဤသို့ ထိုပညာ၏ဖြစ်ခြင်း၏သာလျှင် လဲလျောင်းရာသည် ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို တမော ဇောတိပရာယနဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (၂)

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဇောတိ ဇောတိပရာယနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်နည်း။ ထိုစကားရပ်၌ ဇောတိမည်သည်ကား အကြင်အကြောင်းကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား တမ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် အကြင်တရားတို့ကိုလည်း ယုတ်သောအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဉာဏ်ဟူသောအလင်းရှိသော နာအပ်သောသဘောရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို တမော ဇောတိပရာယနဟူ၍ အကယ်၍ဆိုအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုစကားရပ်၌ အဖြေကို ဆိုအပ်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် တမော ဇောတိပရာယနမည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုသို့သဘောရှိသော အဆွေခင်ပွန်းကောင်းကို အကယ်၍ရသည်ဖြစ်အံ့၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုသူကို အကုသိုလ်မှလည်း တားမြစ်၏။ ပွားပြီးသော ကုသိုလ်ရှိသည်ဖြစ်၍သာလျှင် ပွားခြင်းရှိသည်ကို ယှဉ်စေ၏။ ဤသို့လျှင် သူတော်ကောင်းတရားကို ဟော၏။

ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အပြစ်ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အပြစ်မရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မှီဝဲအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မမှီဝဲအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို ဆည်းကပ်အပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မဆည်းကပ်အပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သို့ ကပ်၍ နေအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သို့ မကပ်မူ၍ နေအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို နှလုံးမသွင်းအပ်ကုန်၏။ ဤသို့လည်းကောင်း။ သညာဖြင့် သိအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် သတိရွှေ့တို့ကို သိအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့ သိ၏။

ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အပြစ်ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အပြစ်မရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မှီဝဲအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မမှီဝဲအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို ပွားအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မပွားအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သို့ ကပ်၍ နေအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သို့ မကပ်မူ၍ နေအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို နှလုံးမသွင်းအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုတရားတို့ကို ကောင်းစွာကြားအပ်၏။ နားကို ထောင်အပ်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကို တည်စေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုတရားတို့သည်လည်း ရှုခြင်းငှာ ခွဲကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သုတမယဖြစ်သော ပညာနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအကြောင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်တတ်၏။ ဤသို့ ထိုသူအားသာလျှင် ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ထိုပညာ၌ မွေ့လျော်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုပညာလျှင် လဲလျောင်းရာရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို တမော တမပရာယနဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (၃)

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဇောတိ တမပရာယနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်နည်း။ ဇောတိ မည်သည်ကား ထိုတမပုဂ္ဂိုလ်၏သာလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် အကြင်တရားတို့သည် ယုတ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အကြင်ဉာဏ်ဟူသော အလင်းသည် ရှိ၏။ ထိုဉာဏ်တည်းဟူသော အလင်းသည် ပုနဓမ္မမည်၏။ အဘယ်သို့လျှင် ဆိုအပ်သနည်း။ ပညာရှိသောသူအား ပညာရှိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့ သိ၏။ ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အပြစ်ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အပြစ်မရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မှီဝဲအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မမှီဝဲအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို ပွားအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို မပွားအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သို့ ကပ်၍ နေအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သို့ မကပ်မူ၍ နေအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။ ဤတရားတို့ကို နှလုံးမသွင်းအပ်ကုန်၏။

ဤလောက၌ ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းကို မှီဝဲသောသူသည် ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းအလိုသို့ အစဉ်လိုက်သောသူသည် အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပွားစေ၏။ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုသို့မေ့လျော့ခြင်းဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော သညာကို နှလုံးမသွင်းမှု၍ သတိမရှိခြင်းကို ပညာအဆင်အခြင်မရှိခြင်းကို မှီဝဲ၏။ သင်သည် ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အကြင်တမသည် ရှိ၏။ ထိုတမကို ပွားစေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အမိုက်သည် နှိပ်စက်အပ်သည် ဖြစ်၍ အမိုက်လျှင် လဲလျောင်းရာရှိသည် ဖြစ်၍ အမိုက်၌ မွေ့လျော်သည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို ဇောတိ တမပရာယနဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (၄)

၁၀၃။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဇောတိ ဇောတိပရာယနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်နည်း။ ထိုစကား၌ အဖြေကိုဆိုအံ့။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကောင်းသောအဆွေခင်ပွန်းအား မှီသည် ဖြစ်၏။ ကုသိုလ်နှင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ကုသိုလ်ကို ရှာမှီးသည်ဖြစ်၍ ပြုခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကောင်းသောအဆွေခင်ပွန်းတို့ကို ကပ်၍ မေး၏။ စူးစမ်း၏။ ကုသိုလ်သည် အဘယ်နည်း၊ အကုသိုလ်ကား အဘယ်နည်း။ အပြစ်ရှိသည်ကား အဘယ်နည်း၊ အပြစ်မရှိသည်ကား အဘယ်နည်း။ မှီဝဲအပ်သည်ကား အဘယ်နည်း၊ မမှီဝဲအပ်သည်ကား အဘယ်နည်း။ ပွားအပ်သည်ကား အဘယ်နည်း၊ မပွားအပ်သည်ကား အဘယ်နည်း။ ကပ်၍ နေအပ်သည်ကား အဘယ်နည်း၊ မကပ်မှု၍ နေအပ်သည်ကား အဘယ်နည်း။ နှလုံးသွင်းအပ်သည်ကား အဘယ်နည်း၊ နှလုံးမသွင်းအပ်သည်ကား အဘယ်နည်း။ အဘယ်သို့လျှင် ညစ်ညူးခြင်းသည် ဖြစ်သနည်း၊ အဘယ်သို့လျှင် ဖြူစင်ခြင်းသည် ဖြစ်သနည်း။ အဘယ်သို့လျှင် ဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်သနည်း၊ အဘယ်သို့လျှင် ဆုတ်နစ်ခြင်းသည် ဖြစ်သနည်း။ အဘယ်သို့လျှင် သံသရာဖြင့်နှောင်ဖွဲ့ခြင်းသည် ဖြစ်သနည်း၊ အဘယ်သို့လျှင် သံသရာမှ လွတ်ခြင်းသည် ဖြစ်သနည်း။ အဘယ်သို့လျှင် သက္ကာယ၏ဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်သနည်း၊ အဘယ်သို့လျှင် သက္ကာယ၏ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်သနည်း။

ဤအရာ၌ ထိုတရားကို ဟောအပ်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ထင်၏။ ထိုအခြင်းအရာဖြင့် ကောင်းစွာကျင့်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့ အပြားအားဖြင့် သိ၏။ ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် အကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ဤသို့ (၁) ကထံ သက္ကာယသမုဒယော ဟောတိ၊ ကထံ သက္ကာယ နိရောဓော ဟောတိ - တိုင်အောင် ဤသို့ အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုတရားတို့ကို အလွန်အလိုရှိကုန်၏။ ဤသို့ လက္ခဏာကို ဉာဏ်ကို ဝိဇ္ဇာတည်းဟူသောအလင်းကို ပွားစေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုပညာ၌ မွေ့လျော်သည် ထိုပညာလျှင် လဲလျောင်းရာရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို ဇောတိ ဇောတိပရာယန ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် တမော တမပရာယနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်နည်း။ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည် အကုသိုလ်ဖြစ်သော တရားကို ပြ၏။ ထိုအကုသိုလ်ကို ဘာဝနာဖြင့် ယုတ်ကုန်သော လားရာဂတိတို့၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအကုသိုလ်ဓမ္မ၌ လွန်စွာမွေ့လျော်သည် ထိုအကုသိုလ်ဓမ္မလျှင် လဲလျောင်းရာရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို တမော တမပရာယန ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် တမော ဇောတိပရာယနဖြစ်သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည် မိုက်ခြင်းဖြင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သော ကံ၏ အကျိုးကို ပြ၏။ အကြင်မျက်စိသည် ကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းအား မိုက်စေတတ်၏။ အကြင်ကောင်းသော တရားဖြင့် အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပယ်၏။ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပွားစေ၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း မြတ်ကုန်သော ဂတိတို့၌ ပဋိသန္ဓေကို ပြ၏။ ထိုမြတ်သော ဂတိတို့၌မွေ့လျော်၏။ ထို့ကြောင့် တမော ဇောတိပရာယနပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဇောတိ တမပရာယနဖြစ်သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည် ကုသိုလ်၏ ကံ၏အကျိုးကို ပြ၏။ အကြင်ပညာမျက်စိရှိသောသူသည် ယုတ်သော အဆွေခင်ပွန်းနှင့် ပေါင်းဖော်မိခြင်းကြောင့် ယုတ်သောအဆွေခင်ပွန်းကို မှီဝဲခြင်းကြောင့် ယုတ်သောအဆွေခင်ပွန်းအလိုသို့ အစဉ်လိုက်သည်ဖြစ်၍ အကုသိုလ်တရားကို ပွားစေ၏။ ထိုအကုသိုလ်တရားကို ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် ကောင်းသောဂတိတို့၌ ပဋိသန္ဓေကို ပြ၏။ ထိုကောင်းသော သုဂတိ၌ မွေ့လျော်၏။ ထို့ကြောင့် ဇောတိ တမပရာယန ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဇောတိ ဇောတိပရာယနဖြစ်သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည် ထွန်းလင်းသော အရောင်သည် အကြင်မျှလောက် မြတ်ကုန်သော ဂတိတို့၌ ပဋိသန္ဓေကို ပြ၏။ ထိုမြတ်သော ဂတိ၌ မွေ့လျော်၏။ ထို့ကြောင့် ဇောတိ ဇောတိပရာယနဟူ၍ ဆို၏။

ဇောတိ တမပရာယနပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် ဆယ်ပါးကုန်သော အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ကံတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို ပြ၏။ တမဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော ကံတို့၏ အကျိုးကို ပြ၏။ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏ အကျိုးကို မပြ။ မောဟဖြင့် ရှစ်ပါးကုန်သော မိစ္ဆတ္တတို့ကို ပြ၏။ ဇောတိဖြင့် ရှစ်ပါးကုန်သော သမ္မတ္တတို့ကို ပြ၏။ ထွန်းလင်းခြင်းအကြောင်း ရှိသော တမပရာယနဖြင့် ဆယ်ပါးကုန်သော အကုသလကမ္မပထတို့ကို ပြ၏။ ဇောတိဖြင့် မြတ်သောအဖြစ်ကို ပြ၏။ မောဟအကြောင်းရှိသော ဇောတိပရာယနဖြင့် မပူပန်စေတတ်သော တရားကို ပြ၏။ ထွန်းလင်းခြင်းအကြောင်းရှိသော တမပရာယနဖြင့် ပူပန်စေတတ်သော

တရားကို ပြ၏။ ဤသည်ကား သုတ်၏အနက်တည်း။

၁၀၄။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ အဘယ်ကို ဟောအပ်သနည်း။ ထိုစကား၌ အဖြေကို ဆိုဦးအံ့။ ဤသုတ်၌ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏လည်း အကျိုးကို ဟောအပ်၏။ အယုတ်အမြတ်ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏လည်း ဂတိ၏အထူးထူးပြုခြင်းကို ဟောအပ်၏။ ဤသည်ကား ဒေသနာဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူသည် အကုသိုလ်ဖြစ်သော ကံ၏ အကျိုးကို ခံစား၏။ ထိုခံစားသောဘဝ၌ တည်လျက် အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရား တို့ကို ဖြစ်စေတတ်၏။ ထိုအကုသိုလ်တရားကို စိစစ်ခြင်းသည် သင့်၏။ အကြင်သူသည် ကုသိုလ် ဖြစ်သော ကံ၏ အကျိုးကို ခံစား၏။ ထိုသို့ခံစားရာ၌ တည်လျက် ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်စေ တတ်၏။ ထိုကုသိုလ်ကိုဖြစ်စေခြင်းကို စိစစ်ခြင်းသည် သင့်၏။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရလည်း မည်၏။ ယုတ္တိဟာရလည်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ထွန်းလင်းသော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ် သည် ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆင်ခြင်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ မလိမ္မာသော အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုမလိမ္မာခြင်းကြောင့် ယူခြင်းကိုရှုခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ဤသို့ ပြ၏။ မောဟအကြောင်းရှိသော ဇောတိပရာယနဖြင့် မမေ့မလျော့ ခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းကို ပြ၏။ မလိမ္မာခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာ၏လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိ၏လည်း ကောင်း နီးစွာသော အကြောင်းကို ပြ၏။ အလင်းအကြောင်းရှိသော တမပရာယနဖြင့် မေ့လျော့ ခြင်း၏လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိ၏လည်းကောင်း နီးစွာသောအကြောင်းကို ပြ၏။ ဤသည်ကား ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ မောဟအကြောင်းရှိသော တမပရာယနဖြင့် တမဟူ၍ အဝိဇ္ဇာကို ပြအပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသော ကိလေသာတရား တို့ကို ပြအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ မောဟအကြောင်းရှိသော ဇောတိပရာယနဖြင့် ဇောတိဟူ၍ ဝိဇ္ဇာကို ပြအပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို ပြအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဇောတိတမပရာယနဖြင့် မေ့လျော့ခြင်းကို ပြအပ်သည် ဖြစ်၏။ မောဟအကြောင်း ရှိသော ဇောတိပရာယနဖြင့် မမေ့မလျော့ခြင်းကို ပြအပ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား လက္ခဏဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ယုတ်သောအမျိုးရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ဤတရားကို ကြား၍ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာဆောက်တည်၍ မကျင့်ကုန်လတ္တံ့။ အကြင်သတ္တဝါတို့သည် မြတ်သောအမျိုးရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ဤတရားဟောခြင်းကို ကြားရ၍ အတိုင်းထက်အလွန် ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာဆောက်တည်၍ ကျင့်ကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား စတုဗျူဟဟာရမည်၏။ ဖြစ်ခြင်း၌ ညွှန်းခြင်းတည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဋ္ဌဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အဝိဇ္ဇာမှ စ၍ အကြင်တဏှာသည် ရှိ၏။ ဤတဏှာသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ တမလျှင် လဲလျောင်းခြင်းရှိသော အကြင်မောဟသည် ရှိ၏။ ဤမောဟသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ဒုက္ခလည်းကောင်း သမုဒယလည်းကောင်း ဤနှစ်ပါးတို့သည် သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ ဇောတိကိုပြသော အကြင်သုတ်ဖြင့် သဘောဖြင့် သိစေအပ်၏။ ထိုတရားသည် ပညိန္ဒြေ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ထိုအမောဟဖြင့် သုံးပါးကုန်သော ကုသိုလ်မူလတို့သည် ပြည့်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ နတ်ပြည်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ တမော တမပရာယနောဟူသည် ကား စင်စစ်သဖြင့် မဟုတ်၊ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ အပရာပရိယ ဝေဒနီယလည်း ဖြစ်သော ကုသိုလ်ရှိသော ထွန်းလင်းခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တကွဖြစ်သောအဖြစ်၌ တမသည် လည်းကောင်း ဘဝသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထွန်းလင်းခြင်း၏ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အပရာပရိယ ဝေဒနီယဖြစ်သော အကုသိုလ်ဖြင့်လည်း တမအကြောင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တကွဖြစ်သောအဖြစ်၌ လည်ခြင်းသည် တမတို့၌ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ ဤသို့ ထွန်းလင်းခြင်း အကြောင်းဖြင့် တမပရာယနသည် ရှိ၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်တမပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့ မိမိ၏ အကျိုးစီးပွား ပျက်စီးခြင်းငှာ ကျင့်ခြင်းရှိ၏။ မယုံကြည်ခြင်းကြောင့် မိုက်၏။ မလိမ္မာ၊ ဗျတ္တိမရှိ၊ အပြစ်ကိုရှုလေ့မရှိ၊ အကြင်ဇောတိပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ထိုဇောတိပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိအကျိုးငှာ ကျင့်၏။ ပညာရှိ၏။ လိမ္မာ၏။ ဗျတ္တိရှိ၏။ အပြစ်ကိုရှုလေ့ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဝေဝနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပညတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝိပါကပညတ်ဖြင့် သိစေအပ်၏။ အကုသိုလ်တို့ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ ယူအပ်သောအဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်၏။ ထွန်းလင်းခြင်းကို ကုသိုလ်ဓမ္မဖြစ်ခြင်းကို ပညတ်ခြင်း၌ သိစေအပ်၏။ ကုသိုလ်ဓမ္မ၏အကျိုးကို ပညတ်ခြင်း၌လည်း သိစေအပ်၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။

ဩတရဏဟာရဟူသည်ကား အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းကြောင့် အကြင်သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ဇရာမရဏသည်လည်းကောင်း အကြင်အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုဇရာမရဏအဝိဇ္ဇာသည် နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ညွှန်းခြင်းဖြင့် ဝိဇ္ဇာ၏ဖြစ်ခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ခြင်းသည် ဇရာမရဏတိုင်အောင် အကြင်ချုပ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ နှစ်ပါးကုန်သော ဤတရားတို့သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌အကျုံးဝင်ကုန်၏။ ဓမ္မဓာတ်သည်လည်းကောင်း ဓမ္မာယတနသည်လည်းကောင်း နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ညွှန်းခြင်းဖြင့် ဓာတ်တို့၌ ညွှန်းရာ၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဟောအပ်သော ဤသုတ်၏အားထုတ်ခြင်းတည်း။ ။ အဓိဋ္ဌာနဟာရဟူသည်ကား တမဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ တစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို မဟော။ အကြင်မျှလောက် သတ္တဝါတို့၏လားရာသည် ရှိ၏။ အကြင်သူတို့သည် ထိုဘဝ၌ ဒုစရိုက်တရားကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသူတို့ကို အများဟူသောအမည်ဖြင့် တမကို ညွှန်းပြအပ်၏။ ထွန်းလင်းခြင်းသည် အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၌ အကြင်ကုသိုလ်ဓမ္မ၏ဖြစ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံသည် ဇောတိမည်၏။ ဤသို့ မြွက်ဆို၏။ ဤသည်လျှင် လေးပါးကုန်သော မဟာဘုတ်ရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တူသော အဖြစ်ဟူသောအကြောင်းသည် ယောနိသော မနသိကာရပညတ်မည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကုသိုလ်၏ ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းရှိသောအဖြစ်သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ မသင့်မတင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ကုသိုလ်၏ ကောင်းသောအဆွေခင်ပွန်းရှိသော အဖြစ်သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ အသင့်အတင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ဣဓေကဓမ္မာ နီစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိဟူသည်ကား အကြင်သူသည် ယုတ်သော အမျိုး၌ အဆင်းတို့၌၊ အသံတို့၌၊ အနံ့တို့၌၊ အရသာတို့၌၊ အတွေ့တို့၌ တစ်ဖန်ဖြစ်ရ၏။ ထိုသူသည် သုံးဆောင်အပ်သော ကာမရှိသော အလုံးစုံသော လူ့ပြည်၌ ဖြစ်ရ၏။ ထွန်းလင်းခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မြတ်ကုန်သော ကုသိုလ်တို့၌ ဖြစ်ရ၏။ သုံးဆောင်အပ်သော ဝတ္ထုကာမရှိသော အလုံးစုံဖြစ်သော လူ့ပြည်၌ ဖြစ်ရ၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။

၁၀၅။ ထိုဟာရတို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်သော နိဗ္ဗေတဘာဂိယလည်း ဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း၊ န တံ ဒဠိ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ ဟူသည်ကား ဂါထာတည်း။

အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ထိုဖွဲ့ခြင်းသည် မြဲသနည်း၊ လေးပါးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် မြဲ၏။ အစိုးရခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော တောင်းပန်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ လဲလျောင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း လွတ်ခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ ဤရာဂသည် အကြင်လေးပါးတို့၌လည်းကောင်း၊ ပတ္တမြားနားတောင်းဝတ်ကုန်သော သားတို့၌လည်းကောင်း၊ မယားတို့၌လည်းကောင်း အကြင်ငဲ့ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့ငဲ့ခြင်းသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား စိတ်ဖြင့်ဖွဲ့ခြင်းမည်၏။ ထိုသို့ဖွဲ့ခြင်းကို အစိုးရခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော တောင်းပန်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ လဲလျောင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း လွတ်စေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။

ထိုသို့ဖွဲ့ရာ၌ ဤအနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်စေလော့ဟူ၍ နတ်လည်းဖြစ်သော လူလည်းဖြစ်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သော တာဝန်ခံသူသည် ရှိလည်းမရှိ။ ထိုအနှောင်အဖွဲ့သည် ရာဂါနုဿယဖြင့်လည်း ခြောက်ပါးကုန်သော ဗာဟိရဖြစ်ကုန်သော အာယတနတို့၌လည်း ဖွဲ့၏။ အဆင်းတို့၌ အဆင်း၌တပ်ခြင်းသည် ဖွဲ့၏။ ဓမ္မတို့၌ အကြင်ဓမ္မတဏှာသည် ဖွဲ့၏။ ဤလောက၌ အကြင်အဖွဲ့သည် တမလွန်လောက၌ ဖွဲ့သည်ဖြစ်၍ ဆောင်၏။ ထိုသူသည် ဖွဲ့လျက် ပဋိသန္ဓေနေ၏။ ဖွဲ့လျက် သေ၏။ ဖွဲ့လျက် ဤလောကမှ တမလွန်လောကသို့ သွား၏။ အရိယမဂ်ကို ကြဉ်၍ ဤအနှောင်အဖွဲ့ကို လွတ်စေခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ သေသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေနေသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ဘေးအားဖြင့် သိ၍ ဆန္ဒရာဂကို ပယ်စွန့်၏။ ထိုသာဝကသည် ဤဆန္ဒရာဂကို ပယ်စွန့်၍ ဘဝကိုလွန်၏။ ဤလောကသည်လည်း ဤမှနောက်၌ နှစ်ကြိမ်မြောက်ခြင်းရှိ၏။

ထိုစကား၌ နှောင်ဖွဲ့အပ်သောသင်္ခါရတို့ကို အကြင်ပယ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤပယ်ခြင်းကို နှစ်ပါးကုန်သော အရပ်တို့၌ လုံ့လဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အထုံးအဖွဲ့တို့ဖြင့်ခြံရံအပ်သော^၁ အလွန်စင်ကြယ်သောသူသည် မလိမ်းကျံ။ သားတို့၌လည်းကောင်း၊ မယားတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုရှေးအတူ သိမ်းဆည်းကုန်သည်ရှိသော် လောဘဟူသောငြောင့်ဖြင့် စူးဝင်ခြင်းရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသူအားသာလျှင် တဏှာကို ပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ ဤသူသည် တဏှာအရင်းကို ပယ်ခြင်းကြောင့် မြတ်သောကုသိုလ်၌ မမေ့မလျော့သည်မည်၏။ ဤသို့ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောသူသည် ပမာဒ၏ဖြစ်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းငှာ ထွက်မြောက်ခြင်း၌လွန်စွာမွေ့လျော်လျက် မမေ့မလျော့နေလေ့ရှိသည် ဖြစ်၏။ ထိုသူအား တောင့်တခြင်းကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ဤလောကကို မတောင့်တသည်သာတည်း၊ တမလွန်လောကကိုလည်း မတောင့်တ။ ဤလောက၌ မှီသော ချစ်အပ်သောရုပ်ကို သာယာအပ်သောရုပ်ကို မတောင့်တ။ တမလွန်လောက၌ မှီသော

၁။ ဂန္ထပရိဝုတော (မိုးထိသျှ။ နှာ-၃၄၁။) ဂန္ထပရိဝါတော (ပေဋကော။ ၃၀၈။)

ချစ်အပ်သောရုပ်ကို သာယာအပ်သောရုပ်ကို မတောင့်တ၊ ထို့ကြောင့် “သင်သည် ဤလောက ကိုလည်းကောင်း၊ တမလွန်လောကကိုလည်းကောင်း မတောင့်တ”ဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုသူ၏ အကြင်ပယ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဖြတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း အဋ္ဌကဝဂ်တို့၌ မြတ်စွာဘုရား သည် ပြ၏။

ဤသာသနာတော်၌ ထိုဆန့်ကျင်ခြင်းသည် အဋ္ဌကဝဂ်တို့၌ တောင့်တခြင်းမရှိ၊ ဤသာသနာတော်၌ ကိုးကွယ်ရာမဲ့၏။ ထို့အတူ အကြင်အကြောင်းကြောင့် တဏှာဖြင့် ဝတ္ထုကာမကို သိမ်းဆည်းသော ထိုသူအား ဂါထာတစ်ခုဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော ထိုကာမတို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ထိုတဏှာကိုလည်း ဖြတ်၍ ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ အလုံးစုံသောကာမတို့ကို ပယ်၍ ကျင့်၍နေကုန်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤဂါထာဖြင့် ညွှန်းခြင်းသည် နှိုးနှောခြင်းကိုညွှန်းခြင်းလည်းကောင်း၊ အယူကိုညွှန်းခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးဖြစ်ကုန်၏။ ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ်သည်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗေဓ- ဘာဂီယသုတ်သည်လည်းကောင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ထိုဂါထာဖြင့် ညစ်နွမ်းခြင်းအဖို့ရှိ သည်လည်းဖြစ်သော ဖောက်ထွင်းခြင်းအဖို့ရှိသည်လည်းဖြစ်သော အဖြေသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဂါထာသည် အလုံးစုံသော ဂါထာတို့၌လည်းကောင်း၊ ဝေယျာကရုဏ်းတို့၌လည်းကောင်း သုတ်ကို ပြအပ်၏။

၁၀၆။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသုတ်ကို အဘယ် အလိုဖြင့် ဟောအပ်သနည်း။ အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ရာဂစရိုက်ထူပြောကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါ တို့သည် ကာမတို့ကို ပယ်စွန့်ကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား ထိုသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလို တော်တည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်သူတို့သည် ဆယ်ပါးသော အကြောင်းရှိသော ကိလေသာမှ ကူးမြောက်ကုန်၏။ ထွေးအန်ပြီးသော ကိလေသာရှိကုန်၏။ သိအပ်ကုန်၏။ ဆယ်ပါးအပြားရှိသောအကြောင်းတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ ဤသို့ ဩရမ္မာဂီယဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာကာမတို့လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓိဘာဂီယဖြစ်ကုန်သော သံယောဇဉ်တို့လည်းကောင်း ဆယ်ပါးသော အကြောင်းရှိကုန်သော အာယတနတို့လည်း ကောင်းတည်း။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ယုတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် ပြင်းစွာတပ်ခြင်း ရှိကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မြဲမြံသောဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ဖွဲ့ကုန်၏။ ဤယုတ္တိဟာရသည် ရှိ၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ပတ္တမြားနားတောင်းတို့၌ ပြင်းစွာ တပ်ခြင်းရှိသောသူသည် ငါဟူသောမာန်မူခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အပေက္ခာ ဟူသည်ကား အတိတ်အကြောင်းရှိသော ရာဂနှင့်တကွဖြစ်ခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်း မည်၏။ ဧတမ္ပိ ဆေတွာ ဟူသည်ကား ဘာဝနာ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ပတ္တမြားနားတောင်းတို့၌ ပြင်းစွာတပ်သောစိတ်ရှိသော အကြင်သူသည် ငါဟူသောအခြင်းအရာ၌ ကပ်ငြိခြင်းကင်း၏။ ငါဟူသောမာန်မူခြင်း၌ ကပ်ငြိခြင်းကင်း၏။ သားမယား၌ အကြင်ပြင်းစွာတပ်ခြင်းသည်လည်း ကောင်း လယ်ယာ၌ အကြင်ပြင်းစွာတပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား လက္ခဏဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် နိဗ္ဗာန်ဖြင့် အလိုရှိသည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ထိုသူတို့သည် သားမယား၌ တပ်ခြင်းတဏှာကို စွန့်ကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား ထိုသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။ ဤလေးပါးတို့သည် သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဠဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ သားမယား၌ အကြင်တပ်ခြင်း တဏှာသည် ရှိ၏။ ဤတဏှာသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ အကြင်ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာတို့သည် ဗာဟိရရုပ်တို့၌ အကြင်ရုပ်ကိုသိမ်းဆည်းခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ထိုဒုက္ခ၏အကြောင်း၌ အကြင် ဖြတ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့ ဖြတ်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ အကြင်မဂ္ဂင်ဖြင့် ကိလေသာ ပျက်၏။ ဤသို့ကိလေသာ၏ပျက်ခြင်းသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ။ ဝိဘတ္တိဟူသည်ကား ဝိဘတ္တိဟာရ၏ ဖြစ်ခြင်းသည် မရှိ။ ပရိဝတ္တနဟာရဟူသည်ကား ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ပရိယာယ်ဝေဝနကို ပြအပ်၏ ။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ တဏှာသည် ရှိ၏။ မြတ်သော သတ္တဝါသည် ကူးမြောက်၏။ ထိုတဏှာဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဝိညာဏ်သည် ဇရာမရဏ တိုင်အောင် ကူးမြောက်၏။ ထိုဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကြင်ဝေဒနာသည် ရှိ၏။ ဤဝေဒနာသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်၏။ ဇရာမရဏတိုင်အောင် ချုပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ဂါထာ၌ အားထုတ်ခြင်းသည် စင်ကြယ်၏။ ။ ထိုဟာရတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ န တံ ဒဠ္ဋံ ဗန္ဓနမာဟု ခီရာဟူသော ဂါထာ၌ တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် လေးပါးကုန်သော ရာဂတို့ကို သိစေအပ်ကုန်၏။

ထူးသောအဖြစ်ဖြင့် မသိစေအပ်ကုန်။ ကာမရာဂလည်းကောင်း ရူပရာဂလည်းကောင်း ဘဝရာဂလည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိရာဂလည်းကောင်း ဤသို့ လေးပါးကုန်သော ရာဂတို့ကို တူသော အဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ပတ္တမြားနားတောင်းဝတ်ကုန်သော သားမယားတို့၌ အကြင်သူတို့၏ တပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ထိုသူ၏ တင့်တယ်၏ ဟူသော အမှတ်သည်လည်းကောင်း ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ကိလေသာကိုပြုတတ်သော လက်ခြေစသောအင်္ဂါကြီးငယ်သည်လည်းကောင်း ဣတ္ထိနိမိတ်၊ ပုရိသနိမိတ်ကိုယူခြင်းသည် လည်းကောင်း ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ အကြင်သဘောတရားဖြင့် ထိုကိလေသာတို့ကို ဖြတ်အပ်ကုန်၏။ ထိုသူအား မတင့်တယ်ဟူသောအမှတ်သည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဣတ္ထိနိမိတ်စသည်ကိုယူခြင်း၊ ကိလေသာကိုပြုတတ်သော လက်ခြေစသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို ယူခြင်းမှပျောက်ခြင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း၊ ပတ္တမြားနားတောင်းဝတ်ဆင်သောသူတို့၌ ပြင်းစွာတပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ တွေဝေခြင်းရှိသောအပြားသည်လည်းကောင်း၊ ပြစ်မှားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဤသည်လည်းကောင်း ဖြတ်၍ ကျင့်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရာဂစသည်ကို ပိုင်းခြားခြင်းငှာ ကြဉ်ခြင်းငှာ ပယ်အပ်၏။ ဤသည် ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။

၁၀၇။ အကြင်စိတ်ဖြင့် မြတ်သောအမှုကို အကြင်ကြောင့်ကြံအပ်၏။ အကျယ်ချဲ့ခြင်းဖြင့် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ကာယကံသည်လည်းကောင်း စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အကြင်ကံသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ စိတ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်ခြင်းတို့ဖြင့် စေတနာကို မနောကံဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုစေတနာသည် ကံမည်၏။ အကြင် စိတ်ဖြင့်ပြုအပ်သောအမှုသည် ရှိ၏။ ဤစိတ်ဖြင့်ပြုအပ်သောအမှုသည် ကာယိကလည်းမည်၏။ ဝါစသိကလည်းမည်၏။ ဤသုံးပါးသော ကံတို့ကို ပြုအပ်ကုန်၏။ ကာယကံလည်းကောင်း ဝစီကံလည်းကောင်း ထိုကာယကံ ဝစီကံတို့သည် ကုသိုလ်တို့မည်ကုန်၏။ ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ချစ်ခြင်းကို အားထုတ်၏။ သုံးသပ်၏။ ဤသုံးသပ်ခြင်းကို သီလဗ္ဗတပရာမာသဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ကောင်းမှုဖြင့်ပြီးကုန်သော အပုညဖြင့်ပြီးကုန်သော အာနေဉ္ဇဖြင့်ပြီးကုန်သော ကြံစည်အပ်ကုန်သော သုံးပါးအပြားရှိကုန်သော ထိုသင်္ခါရတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် ထိုသင်္ခါရဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဝိညာဏ်သည် ထိုအာရုံသည် ဖြစ်၏။ ဝိညာဏ်၏

တည်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ အကြင်တင့်တယ်၏ဟူသော အမှတ်သည်လည်းကောင်း အကြင် ချမ်းသာ၏ဟူသော အမှတ်သည်လည်းကောင်း အကြင်ကိုယ်ဟူသော အမှတ်သည်လည်း ကောင်း ရှိ၏။ ဤအမှတ်သည် စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏။ ရုပ်ကိုမှီ၍ဖြစ်သော အကြင်ဝိညာဏ်သည် တည်၏။ အကြင်ရူပါရုံသည် မဟာဘုတ်ကိုမှီ၍ တည်၏။ တဏှာဖြင့်နှစ်သက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ပွားခြင်းသို့ စည်ပင်ခြင်းသို့ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဤသည်ကား ကြံခြင်းမည်၏။ ဤသို့ ဝိညာဏ်တို့တို့၌ တည်သော အကြင်ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်းသည် အာရုံ၏အစွမ်းအားဖြင့် စွဲလမ်းခြင်းမည်၏။ ဤစွဲလမ်းခြင်းကို စေတသိကဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုဝိညာဏ်တို့၌ နာမ်ဖြစ်၍ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်တပ်ခြင်းသည် အကြင် အာရုံ၏အရသာကို မျှိုသွင်း၍ပြီးစေခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည်လည်း တုန်လှုပ်ခြင်း မည်၏။ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်တို့၌ ချစ်အပ်သောရုပ်၊ သာယာအပ်သောရုပ်တို့၌ အကြင်နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသို့နှလုံးသွင်းခြင်းသည် စေတသိကမည်၏။ နှစ်သက်အပ် ကုန်သော သတ္တဝါတို့၌ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း ပဋိဿာနသယတို့၌ ဗျာပါဒ- ကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း အကြင်ကြောင့် စေ့ဆော်၏။ အလုံးစုံတို့သည် လေးပါးကုန်သော ဂန္ထတို့မည်ကုန်၏။ ဤအလုံးစုံသည် ငါးပါးကုန်သော ကာမဂုဏ်တို့၌ ရှေးဦးစွာကျလျက် စိတ်၏ အကြင်စေ့ဆော်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ အကြင်သူအား ထိုကိုယ်၌ သာယာခြင်းကိုရှုလေ့ရှိသော သူအား များစွာကုန်သော ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည် စိတ်ကို နာမ်ရှိကုန် သော သူတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ရာဂသည်အစဉ်လိုက်၍ နှောင်ဖွဲ့ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုကိလေသာကာမတို့ဖြင့် အလိုရှိတိုင်းပြုခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤပြုခြင်းကို ကာမတို့၌ ကြံခြင်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ဩဃလေးပါးရှိကုန်၏။ ထိုကာမတို့နှင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ပွားများ၍ သက်ဝင်လျက် အကြင်နေ၏။ ဤသည်ကား စေတနာ တည်း။

မကင်းသော ရာဂရှိသော အလွန်ချစ်ခြင်းရှိသော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုသို့ပြီးသော အခြင်းအရာဖြင့် အကြင်ကြောင့်ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိ၍ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်ခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ နှလုံး မသာယာခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဒုက္ခသို့အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သော ဝိညာဏ် သည် ဖြစ်၏။ အောက်မေ့ခြင်းရှိသောသူအား ပျက်ခြင်းသဘော၏ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည် စိတ်ကို သိမ်းကျုံး၍ယူ၏။ ဤအလုံးစုံကို ကြံခြင်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

တစ်ခုတစ်ခုသောအာရုံကို စေ့လည်းစေ့ဆော်၏။ ကြံလည်းကြံ၏။ ဝိညာဏ်၏ အကြင် တည်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုတည်ခြင်းသည်လည်း အာရုံ၌တည်ခြင်းလည်းကောင်း အာဟာရ၌

တည်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အကြင်အာရုံ၌တည်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤအာရုံ၌တည်ခြင်းသည် နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်းမည်၏။ အာဟာရ၌တည်ခြင်းသည် တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ တည်ခြင်းကြောင့်လည်း တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်း ဟုဆိုအပ်သော အကြင်တည်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤတည်ခြင်းကို အာရုံဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုအာရုံသည် ဝိညာဏ်၏ တည်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် ဝိညာဏ်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်ကို စေ့ဆော်၏။ ဇရာမရဏတိုင်အောင် စေ့ဆော်၏။ ထို့နောက် တစ်ဖန်လျှင် အကြင်ကြောင့် တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌မဖြစ်ခြင်းကို အနာဂတ်ဝတ္ထု၌ တောင့်တအပ်၏။ ဤဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြအပ်၏။ မစေ့ဆော်သည်ဖြစ်အံ့၊ မတောင့်တသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဖျက်ဆီးသည်ဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ ညွှန်းပြခြင်းသည် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသူအား ရှေး၌ ထိုစေ့ဆော်ခြင်းကို ထိုကြံခြင်းကို ထိုအကြောင်းကြောင့် မနုတ်အပ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား ဝိညာဏ်၏ တည်ခြင်း ဖြစ်၏။

၁၀၈။ တစ်နည်းကား၊ ထိုသူအား အနုသယတို့သည် ထင်စွာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအနုသယဟူသော အကြောင်းကြောင့် ထိုသူအား တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ တစ်နည်းကား၊ ထိုသူကို အိမ်၌လည်း သွင်းစေကာမူ ချီးမွမ်းအပ်၏။ သိမ်မွေ့သော်လည်းကောင်း ငြိမ်သက်သော်လည်းကောင်း ကာမ၌ ထိုသူကို မချီးမွမ်းအပ်။ ဤသို့ မြသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော အိမ်တို့၌ ဖြစ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုအိမ်၏အစီးအပွားကို ဆောင်၏။ အကြင်အိမ်၏ အစီးအပွားကို ကြံခြင်းငှာ မဖြစ်၊ ဤသို့ သင်္ခါရတို့ကို စေ့ဆော်အပ်ကုန်သည် ကြံအပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍လျှင် အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်စေ့ဆော်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်ကြံခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်ဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံတို့သည်လည်း ဝိညာဏ်၏ အာရုံတို့မည်ကုန်၏။ ထို့အတူ စေ့ဆော်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ကြံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း တောင့်တခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် စေ့လည်း စေ့ဆော်၏၊ ကြံလည်းကြံ၏။ အကြင်ရှာမှီးခြင်းကို စေ့လည်းမစေ့ဆော်၊ ကြံလည်းမကြံ။

ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ပါးသော ဥဒ္ဓံအတွင်း၌ဖြစ်ကုန်သော အကြင်အဉ္စတည်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်း လျော်စွာ ပေါက်ကုန်၏။ အညိုကိုမှီ၍ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ပေါက်ခြင်းမရှိကုန်၊ ဤသတ္တဝါတို့သည် ဘူတမည်ကုန်၏။ ဝမ်း၌ဖြစ်သောသူတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ အမိဝမ်း၌ တည်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း ဥဒ္ဓံမှပေါက်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း ကျင်လည်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ဤသူတို့သည် မစေ့ဆော်၊ မတောင့်တ၊

မကြံ။ အနုသယကြောင့် တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း မဖြစ်။ ဘူတဖြစ်ကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အမိဝမ်း၌တည်သောသူတို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ထာဝရမည်ကုန်၏။ အကြင်သူတို့သည်လည်း သတိရှိသည်ဖြစ်၍ စေ့ဆော်ကုန်၏။ တောင့်လည်းတောင့်တကုန်၏။ အကြင်သူတို့သည် ထာဝရမည်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် စေ့လည်းမစေ့ဆော်ကုန်၊ တောင့်လည်းမတောင့်တကုန်၊ ကြံလည်းမကြံကုန်၊ အနုသယဖြင့်လည်း ကျင်လည်ကုန်၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုအရိယာဘုံ၌ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စေ့လည်းမစေ့ဆော်ကုန်၊ ကြံလည်းမကြံ စည်ကုန်၊ အနုသယဖြင့် တစ်ဖန် ဖြစ်ကုန်၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ မြေ၌တည်ကုန်သော ရေ၌တည်ကုန်သော သိမ်မွေ့ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် မျက်စိအား ထင်ခြင်းသို့ မရောက်ကုန်၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည် စေ့လည်း မစေ့ဆော်ကုန်၊ ကြံလည်းမကြံစည်ကုန်၊ အနုသယဖြင့်လည်း ကျင်လည်ကုန်၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ သာသနာတော်မှ အပဖြစ်ကုန်သော အလွန်မာနကြီးကုန်သော အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် စေ့လည်းမစေ့ဆော်ကုန်၊ တောင့်တလည်းမတောင့်တကုန်၊ အနုသယဖြင့်လည်း ကျင်လည်ကုန်၏။ စေ့လည်းမစေ့ဆော်ကုန်၊ ကြံလည်းမကြံစည်ကုန်၊ ကိန်းလည်းမကိန်းကုန်၊ ထိုအာရုံသည်လည်း မဖြစ်။ ဝိညာဏ်၏ တည်ခြင်းဖြင့် စေ့လည်းမစေ့ဆော်။

န စ စေတေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် ပရိယုဋ္ဌာန်ကို အကြွင်းမဲ့ခွာခြင်းကို ပြ၏။ န စ အနုသေတိ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့် အနုသယကို အကြွင်းမဲ့ခွာခြင်းကို ပြ၏။ န စ စေတေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် ရုန့်ရင်းကုန်သော ကိလေသာတို့အား ပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ န စ အနုသေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် သိမ်မွေ့ကုန်သော ကိလေသာတို့အား ပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ န စ စေတေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် ဒဿနဘုံကို ပြ၏။ န စ ပတ္ထယန္တိ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့် သကဒါဂါမ်ကို၊ အနာဂါမ်ကို ပြ၏။ န စ အနုသေတိ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့် ရဟန္တာကို ပြ၏။ န စ စေတေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် သီလကျေးဇူး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် ပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ န စ ပတ္ထယတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် သမာဓိကျေးဇူး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် ပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ န စ အနုသယတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် ပညာကျေးဇူး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် ပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ န စ စေတေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် အကုသိုလ်ဖြင့်ပြီးကုန်သော သင်္ခါရတို့အား ပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ န စ ပတ္ထယတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် ကုသိုလ်ဖြင့်ပြီးကုန်သော သင်္ခါရတို့အား ပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ န စ အနုသေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် အာနေဉ္စဖြင့်ပြီးကုန်သော သင်္ခါရတို့အား ပယ်ခြင်းကို

ပြ၏။ န စ စေတေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေကို ပြ၏။ န စ ပတ္တယတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် အညိန္ဒြေကို ပြ၏။ န စ အနုသယတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် အညာတာဝိ ကုန္ဒြေကို ပြ၏။ န စ စေတေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် နူးညံ့သော ကုန္ဒြေကိုပွားခြင်းကို ပြ၏။ န စ ပတ္တယတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် အလတ်ဖြစ်သော ကုန္ဒြေကိုပွားခြင်းကို ပြ၏။ န စ အနုသေတိ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် လွန်ကဲသော ကုန္ဒြေကိုပွားခြင်းကို ပြ၏။ ဤသည်ကား သုတ်အနက်မည်၏။

၁၀၉။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ သစ္စာလေးပါး တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ အကြင်စေ့ဆော်ခြင်းသည် အကြင်ကြံခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုအာရုံသည် စိတ်၌ တည်၏။ ရွေးချယ်စိစစ်၏။ ယှဉ်စေအပ်၏။ န စ စေတေတိ ဟူသော စကားသည်လည်း ကောင်း န စ ပတ္တယတိ ဟူသော စကားသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသို့ အနုသယ၌ အာရုံ ကို ဝိညာဏ်ဟူ၍ ရွေးချယ်စိစစ်၏။ ယှဉ်စေအပ်၏။ မစေ့ဆော်၊ မတောင့်တ။ အနုသယကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏဌိတိကို မရှာမှီးကုန်၊ ရွေးချယ်စိစစ်ခြင်းကို ယှဉ်စေအပ်၏။ ဤသည် ကား ယုတ္တိဝိစယမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ စေတနာသည် ကုသိုလ်ကို လုယက်၍ တည်သည်မည်၏။ စေတနာသည် ပရိယုဋ္ဌာန်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကြံခြင်းသည် ဥပါဒါန်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ အနုသယသည် ပရိယုဋ္ဌာန်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ထိုသူတို့အား ဆန္ဒရာဂကို ဖျောက်ခြင်းငှာ ပွားခြင်းသည် ဘဝရာဂ ကို ပယ်ခြင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ စေတသိကံဟူသောပုဒ်၌ အကြင်ခံစားခြင်းကို အကြင်ကြံခြင်းကို အကြင်သာတ၊အသာတဖြင့်ယူခြင်းကိုလည်း သိအပ်၏။ ထိုဝိညာဏ်သည် အာရုံလည်းမည်၏၊ အကြောင်းလည်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်းကို အလိုမရှိကုန်၊ ထိုသူတို့သည် မစေ့ဆော်ကုန်လတ္တံ့၊ မတောင့်တကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား အလိုတည်း။

အာဝဋ္ဌဟာရဟူသည်ကား အကြင်စေ့ဆော်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်တောင့်တ ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အနုသယသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဝိညာဏ်၏တည်ခြင်း သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်တို့ကား နှစ်ပါးကုန် သော သစ္စာတို့မည်ကုန်၏။ ။ ဝိဘတ္တိဟာရဟူသည်ကား ဝိဘတ္တိဟာရ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်

မရှိ။ ။ ပရိဝတ္တနဟာရဟူသည်ကား ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သုတ်တည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် ၀၀၀၈နဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ရူပါရုံ၌စေ့ဆော်ခြင်းရှိသော အကြင်စေတနာသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာရုံ၌စေ့ဆော်ခြင်းရှိသော အကြင်စေတနာသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အနုသယသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုအနုသယတို့သည် ခုနစ်ပါးတို့တည်း။

ပညတ္တိဟာရဟူသည်ကား စေတနာကို ပရိယုဋ္ဌာနပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ အကြံကို ဥပါဒါနပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ အနုသယကို အကြောင်းပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ ဝိညာဏဌာတိကို ပဋိသန္ဓေအကြောင်းရှိသောပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ စေတနာကို ကြံခြင်းကို၊ အနုသယကို ဖြတ်ခြင်းကို၊ ဆန္ဒရာဂကို ဖြတ်ခြင်းဖြင့်ပညတ်ရာ၌ သိစေအပ်၏။ ပဌမ၌ အချို့ကုန်သော သူတို့သည် နှစ်ပါးကုန်သော လည်ခြင်းတို့ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသည် ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကြောင့် မဇ္ဈပညတ်မည်၏။

ဩတရဏဟာရဟူသည်ကား နှစ်ပါးကုန်သော လည်ခြင်းတို့ဖြင့် ဒုက္ခကိုလည်းကောင်း၊ သမုဒယကိုလည်းကောင်း သွင်း၏။ မဇ္ဈမပဋိပဒါတို့ဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်းကောင်း နိရောဓသစ္စာကိုလည်းကောင်း သွင်း၏။ ။ သောဓနဟာရဟူသည်ကား သုတ်၌ သုတ်ကို အားထုတ်ခြင်းတည်း။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဟူသည်ကား စေ့ဆော်အပ်သော အကြင်အလုံးစုံကို အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်၌ သိစေအပ်၏။ သင်္ကပ္ပိတံဟူသည်ကား စွဲလမ်းခြင်း၌တူသည်၏အဖြစ်၌ သိစေအပ်၏။ ဝိညာဏ်ကို တူသည်၏အဖြစ်၌ သိစေအပ်၏။

ပရိက္ခာရဟာရဟူသည်ကား သုဘဖြစ်သော အာရုံသည်လည်းကောင်း၊ မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စေတနာသည်လည်းကောင်း ဟေတုပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ဝိညာဏ်၏ တည်ကြောင်းသဘောသည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထိုပဋိပန္နကပုဂ္ဂိုလ်၏ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဟေတုပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်ကို မှတ်အပ်၏။ ထိုသုတ်၌ စေတေတိဟူသော ဤပါဠိဖြင့် အဖြေဟူ၍ ညွှန်းပြအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အယူဖြစ်သော အလိုဖြင့် ဝိညာဏ်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်သည် ဇရာမရဏတိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။ ။ ထိုအာရုံသည် ဝိညာဏ်၏ တည်ခြင်း၌ မဖြစ်၊ ဝိညာဏ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်ချုပ်၏။ နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဇရာမရဏတိုင်အောင် ချုပ်၏။

၁၁၀။ ထိုသုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗေဘာဂိယလည်း ဖြစ်သော၊ အသေက္ခဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။ အကြင်မျှလောက် ဤလောကသည် ဖြစ်သောပူပန်ခြင်းရှိ၏။ ထိုမျှလောက် အမှတ်မရှိကုန်သော ရဟန်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝဖြင့် ဘဝမှ လွတ်ခြင်းကို ဆိုကုန်၏။ ညစ်နွမ်းခြင်းအဖို့ရှိသော ဥပဓိကို စွဲ၍ ဤဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏။ အကြင်တဏှာတို့ကို ပယ်အပ်ကုန် ၏။ အရှင်သည် မနှစ်သက်၊ ထို့ကြောင့် လောဘအစဉ်ကိုဖောက်ခွဲသော ငြိမ်းအေးပြီးသော ရဟန်းအား တဏှာဒိဋ္ဌိဖြင့် မစွဲလမ်းခြင်းကြောင့် တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်းသည် မဖြစ်။ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် အလုံးစုံသော ဘဝတို့ကို လွန်မြောက်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အသေက္ခဘာဂိယမည်၏။

ထိုသုတ်၌ သန္တာပဇာတော ဟူသည်ကား ရာဂကြောင့်ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော မောဟကြောင့်ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ ထိုသတ္တဝါတို့၏ အကြောင်းကို ပြ၏။ လောကော သန္တာပဇာတော ဟူသည်ကား သုခဝေဒနာ ရှိသော ဖဿလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော ဖဿလည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာရှိသော ဖဿလည်းကောင်း ဤသို့ ဖဿသည် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် သုခဝေဒနာရှိသော ဖဿသည် ရာဂကြောင့်ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းမည်၏။ ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော ဖဿသည် ဒေါသ ကြောင့်ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းမည်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာရှိသော ဖဿသည် မောဟကြောင့် ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းမည်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့်လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ ရှေးဦးစွာသော ဟတ္ထာဠာဝကအား “သူကြွယ်သား. . . နွားတို့သွားလာရာ လမ်းခရီး၌ ရာဂကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော ဒေါသကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော မောဟကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အကြင် ပူပန်ခြင်းတို့ဖြင့် ဆင်းရဲစွာ အိပ်ရ၏။ ငါ့အား ထိုပူပန်ခြင်းတို့သည် မရှိကုန်။”^၁

ဧရာဂါကို အတ္တအားဖြင့် ဆို၏ - ဟူသည်ကား ထိုပူပန်ခြင်းတို့ဖြင့် ပူပန်ခြင်းရှိသော သူသည် သညာဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စိတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အယူ ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးအပြားရှိသော ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ရ၏။ ထိုသုံးပါး တို့တွင် မတင့်တယ်သည်၌ တင့်တယ်၏ဟူသော အမှတ်ဖြင့်ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိ၏။ ဆင်းရဲ၌ ချမ်းသာဟူ၍ စိတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိ၏။ မမြဲသည်၌ မြဲ၏ဟူ၍၊ ကိုယ်မဟုတ်သည်၌ ကိုယ်ဟူ၍ အယူဖောက်ပြန်ခြင်းရှိ၏။

စိတ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုအမှတ်ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ အယူဖောက်ပြန် ခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အကြံတို့သည် စိတ်ဖြင့်ကြံသော ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊

အမှတ်ဖြင့်ကြံသော ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အယူဖြင့်ကြံသော ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် မောဟ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ကျက်စားရာ၌ အာရုံကိုယူသဖြင့် ကျခြင်းလျှင်ဖြစ်ရာရှိ၏။ ထိုစကားသင့်စွ၊ ထိုအာရုံကို မှတ်သကဲ့သို့၊ သိသကဲ့သို့၊ မှတ်လည်း မှတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သိလည်း သိသကဲ့သို့လည်းကောင်း အကြင်အကြောင်းကြောင့် သည်းခံခြင်းရှိ၏။ စေ့ဆော်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤ ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် အကြင်ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့ဖြင့် လေးပါးအပြား ရှိသော အတ္တဘောတည်းဟူသော တည်ရာရှိသော အနာဖြစ်၍ ဖြစ်သောဝဋ်ကို အိုင်းအမာ ဖြစ်၍ဖြစ်သောဝဋ်ကို “ကိုယ်ဟူ၍” ဆိုကုန်၏။ အနာရောဂါကို ကိုယ်အားဖြင့် ဆို၏။ ဤသည် ကား အာဝဇ္ဇဟာရမည်၏။

မှန်၏။ အကြင်ကြောင့် အောက်မေ့၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဝဋ်ဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏။ အညထာ ဟူသည်ကား တင့်တယ်၏ဟူ၍ အောက်မေ့၏။ ထိုအောက်မေ့သည့်အတိုင်း မဖြစ်။ ဤသို့ ချမ်းသာ၏ဟူ၍ မြဲ၏ဟူ၍ ကိုယ်ဟူ၍ ထိုသူသည် တစ်ပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဘဝ၌သာလျှင် ထင်ရှားရှိသော အနာဂတ်ဖြစ်သော ဘဝကို တောင့်တ၏။ ထို့ကြောင့် “ဘဝရာဂ ဟူ၍” ဆိုအပ်၏။ ဘဝကိုသာလျှင် အလွန်နှစ်သက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုသို့ဘဝကို နှစ်သက်ခြင်း သည် ဆင်းရဲမည်၏။ ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ညွှန်း၏။ ထိုတပ်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် အကြင်စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုသူအား ပွားလတ္တံ့။ ဤမျှဖြင့် ညစ်ညူးခြင်း သည် ဖြစ်၏။ ပယ်ခြင်းငှာကား မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံး၏။ သုံးပါးကုန်သော ပူပန်ခြင်း တို့၏ ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။

ဥပဓိကို စွဲ၍ ဤဆင်းရဲခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ အကြင်သူတို့သည် ဘဝကိုသာလျှင် အလွန်နှစ်သက်ကုန်၏။ အကြင်မဂ်အား ပွားလတ္တံ့၊ ထိုမဂ်ကို ပွားသောဆင်းရဲသည် ထိုဝဋ် ဆင်းရဲအား ပယ်ခြင်းကို ဟောတော်မူ၏။ အချင်းခပ်သိမ်း အကြင်စွဲလမ်းခြင်းသည်လည်း ကောင်း ဆင်းရဲ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း မရှိ၊ ဤသို့ လေးပါးသော ဖောက်ပြန်ခြင်း တို့ကဲ့သို့ ပြအပ်သော ဥပါဒါန်ကို ဟော၏။

ထိုဥပါဒါန်၏ ရှေးဦးစွာသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ကာမုပါဒါန်မည်၏။ နှစ်ခုမြောက် သော ဝိပလ္လာသသည် ဒိဋ္ဌုပါဒါန်မည်၏။ သုံးခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသသည် သီလဗ္ဗတုပါဒါန် မည်၏။ လေးခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန်မည်၏။ ထိုဥပါဒါန်တို့၏ အကြင် ကုန်ခြင်းသည် မရှိ၊ ဆင်းရဲ၏ ဖြစ်ခြင်းမည်၏။ ဥပဓိအကြောင်းရှိ၏။ ဒုက္ခ၏ချုပ်ခြင်းကို ဆို၏။ ဤသို့ ဤဒုက္ခကို သဘောအတိုင်း ကောင်းစွာ ပညာဖြင့် ရှုသောသူအား ဝိဘဝတဏှာသည် မဖြစ်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို မနှစ်သက် - ဟူသည် ဒဿနဘုံကို အချင်းခပ်သိမ်း တဏှာ၏ကုန်ရာ

ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ မှတ်ထင်၏။ အနာဂါမိဖိုလ်လည်းကောင်း အရဟတ္တဖိုလ်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော ဝိမုတ္တိတို့ကို ဟော၏။ တဿ ဘိက္ခုနော ဟူသည်ကား အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို မှတ်ထင်၏။ ဤသည်ကား သုတ်၏ အနက်ကိုညွှန်းခြင်းတည်း။

၁၁၁။ ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူအား အကြင်ဝဋ် ဆင်းရဲ၌ ရာဂမီးတို့ဖြင့် ပူလောင်၏။ ရာဂမီးဖြင့်ပူလောင်သော ထိုသူအား ထိုတရားကို ဟုတ်မှန် တိုင်း ပြီးငွေ့ခြင်းသည်လည်း မရှိ။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရလည်းမည်၏။ ယုတ္တိဟာရလည်း မည်၏။ ပဒဋ္ဌာန်ကား ရာဂကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းသည် သုခိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း ဒေါမနသိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းသည် သုခိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း ဒေါမနသိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ မောဟကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းသည် ဥပေက္ခိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း ဒေါမနသိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဝဋ်ဆင်းရဲနှင့်တွေ့၍ နှိပ်စက်ခြင်းရှိ သောသူအားလည်းကောင်း၊ ဝေဒနာနှိပ်စက်သောသူအားလည်းကောင်း၊ သညာနှိပ်စက်သောသူ အားလည်းကောင်း၊ သင်္ခါရနှိပ်စက်သောသူအားလည်းကောင်း အကြင်အကြင်အကြောင်းဖြင့် အောက်မေ့၏။ တင့်တယ်၏ဟူသောအကြောင်းဖြင့် အကယ်၍အောက်မေ့အံ့၊ ချမ်းသာ ဟူသောအကြောင်းဖြင့် အကယ်၍အောက်မေ့သည်ဖြစ်အံ့၊ မြဲ၏ဟူသောအကြောင်းဖြင့် အကယ်၍မှတ်ထင်သည်ဖြစ်အံ့၊ ကိုယ်ဟူသောအကြောင်းဖြင့် အကယ်၍မှတ်ထင်သည်ဖြစ်အံ့၊ မတင့်တယ်သည်၌ တင့်တယ်၏ဟူ၍ ထင်မှတ်၏။ ဤသို့အောက်မေ့သည်ရှိသော် အလုံးစုံကို ရာဂကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် လေးပါးကုန်သော ပူလောင်ခြင်း တို့ကို ဆိုအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ရာဂဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဒေါသဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို၊ မောဟဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း ရာဂဟူ၍ ဆို၏။ ဤသို့ တရားကိုယ်အားဖြင့် ဆို၏။ အလုံးစုံကုန်သော တစ်ဆယ့်ငါးပုဒ်တို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ ဤသို့ သိအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် ပူလောင်ခြင်းဖြင့် မနေကုန်၊ ထိုသူတို့သည် ဘဝကို မနှစ်သက်ကုန်။ အကြင်သူတို့သည် ဘဝကို မနှစ်သက်ကုန်၊ ထိုသူတို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု ကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။

ထိုဟာရတို့တွင် အာဝဇ္ဇဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ဖြင့် ဒုက္ခကိုလည်းကောင်း သမုဒယကိုလည်းကောင်း ညွှန်းပြ၏။ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ်ဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာ

ကိုလည်းကောင်း နိရောဓသစ္စာကိုလည်းကောင်း ညွှန်းပြ၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဖြစ်သောပူလောင်ခြင်းသည် ရောဂါကြောင့်ဖြစ်၏။ ရောဂါကို ဆို၏။ ကိုယ်အားဖြင့် ထိုရောဂါသည် စင်စစ်အားဖြင့် မဖြစ်။ နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောပူလောင်ခြင်းသည်သာလျှင် ရောဂါကို ကိုယ်အားဖြင့် မဆို။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြခြင်းငှာ လည်ခြင်းငှာ ဖြစ်ရာမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝေဝစနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ရောဂါကိုလည်း ကိုယ်အားဖြင့် ဆို၏။ ငြောင့်ကို ကိုယ်အားဖြင့် ဆို၏။ အလုံးစုံကုန်သော တစ်ဆယ့်ငါးပုဒ်တို့ကို ဆိုအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပညတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သန္တာပဇာတောဟူသည်ကား ဒေါမနဿ၏ နီးစွာသောအကြောင်းတည်း။ အလုံးစုံတို့ကို ဝစနပညတ်၌ သိစေ၏။ ရောဂါကို ကိုယ်အားဖြင့် ဆို၏။ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို သံကိလေသပညတ်၌ သိစေ၏။ အကြင်မနှစ်သက်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုမနှစ်သက်ခြင်းသည် ဒုက္ခမည်၏။ ဤသို့ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ချထားသောပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ မပြုအပ်သော ကပ်ငြိခြင်းရှိကုန်သော ထိုလူတို့ကို အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ဝေမတ္တအဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သန္တာပဇာတောဟူသည်ကား အကုသိုလ်မူလတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း။ ထိုအကုသိုလ်မူလတို့သည် သင်္ခါရတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌အကျုံးဝင်ကုန်၏။ ဓာတ်တို့တွင် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ အာယတနတို့တွင် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဣန္ဒြေတို့တွင် ဣတ္ထိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း ပုရိသိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သုတ်ကို အားထုတ်ခြင်းသည် စင်ကြယ်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ပရိဋ္ဌာဟောဟူသည်ကား ကပ်ငြိခြင်းရှိကုန်သော အကြင်လောကတို့ကို တစ်ခုတည်းသောပညတ်၌ သိစေအပ်ကုန်၏။ ကပ်ငြိခြင်းကို မပြုကုန်သော ထိုလောကတို့ကို အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ဝေမတ္တအဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း။ သန္တာပဇာတောဟူသည်ကား မသင့်မတင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဖောက်ပြန်လာခြင်းသည်

လည်း ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ထိုဒေသနာ၌ ကိုယ်၌နှလုံးသွင်းခြင်းရှိ၍ စိတ်လည်း ကောင်း စေတသိက်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော တရားတို့ဖြင့် ထိုအတ္တဘောကို ဖောက်ပြန်ခြင်းဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းကြောင့် ထိုသူအား နှစ်ပါးကုန်သော တရားတို့ကို ရ၏။

တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ဖြင့် အတ္တသညာကို လည်းကောင်း အနတ္တသညာကိုလည်းကောင်း ခွာ၏။ တစ်ပါးသော ဒေသနာကား၊ အနိစ္စသညာကို စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၌ ခွာ၏။ အတ္တသညာကို မခွာ။ ဤသည်ကို စိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မနဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိညာဉ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။ ရှည်ကြာစွာသော ကာလပတ်လုံး ဤဆင်းရဲသည် ဤကိုယ်သည် ငါ၏ ကိုယ်တည်း၊ ဤကိုယ် သည် ငါသည် ဖြစ်၏။ ဤကိုယ်သည် ငါ၏ ကိုယ်တည်း။ ဤသို့ အလွန်တက်ကြွ၏။ ထိုဒေသနာ ၌ စိတ်၌ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို အကြင်ရှုခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤရှုခြင်းသည်လည်း ဓမ္မသညာ မည်၏။ ထိုဓမ္မသညာ၏ ဇနကအကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ ဥပနိဿယအကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ ငါဟူသော မာန်မူခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ငါ၏ဥစ္စာဟူသော အခြင်း အရာသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤလောကသည် ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းရှိ၏။ ဤသို့ အကုသိုလ်ကို မှတ်ထင်၏။ ဝိညာဉ်သည် နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်းမည်၏။ ဇရာမရဏတိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။

၁၁၂။ ဤသို့ ထိုဝဋ်ကို ဟုတ်မှန်တိုင်း ကောင်းစွာ ပညာဖြင့် အကုသိုလ်မူလတို့ကို ပယ်ခြင်းကို ရှု၏။ ထိုသုတ်၌ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် ဇရာမရဏ တိုင်အောင် ချုပ်၏။ ဤသည်ကား သမာရောပနဟာရမည်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လေးမျိုးရှိကုန်၏။ ° လေးမျိုးတို့ဟူသည် - (သံသရာ)ရေစုန်ဆင်းတတ် သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (သံသရာ)ရေဆန်တက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရပ်တည်သော သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကမ်းတစ်ဖက်ရောက် ကူးမြောက်ပြီး၍ ကုန်းထက်၌တည်သည့် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တည်း။

ထိုလေးယောက်တို့တွင် အကြင်(သံသရာ)ရေ စုန်ဆင်းတတ်သော (အန္ဓပုထုဇဉ်) ပုဂ္ဂိုလ် သည် ရှိ၏။ ဤအန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမတို့ကို မှီဝဲ၏။ မကောင်းမှုကံကိုလည်း ပြု၏။ အကြင်မျှလောက် ကာမတို့ကို မှီဝဲ၏။ လောဘဟူသော ဤအကုသိုလ်မူလသည် ရှိ၏။ ထိုလောဘသည်သာလျှင် တဏှာမည်၏။ ထိုကာမတို့ဖြင့် ထိုပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မျောတတ်၏။

ထို့ကြောင့် အနုသောတဂါမီဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုတဏှာတို့ဖြင့် ရောက်၏။ ထိုမကောင်းမှုကြောင့် ထိုမကောင်းမှု၏ အကြောင်းကြောင့် အကုသိုလ်ကံကို ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပြု၏။ ဤသူကို ပါပကမ္မံ ကရောတိ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုသူအား သက္ကာယဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသလည်းကောင်း ဤသို့ သောတတို့သည် ဤသုံးပါးတို့တည်း။ ဤသုံးပါးသော သောတတို့ဖြင့် ကာမဓာတ်၌လည်းကောင်း၊ ရူပဓာတ်၌လည်းကောင်း၊ အရူပဓာတ်၌လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးအပြားရှိသော ဓာတ်၌ ဖြစ်၏။ အကြင်သူသည် ထိုဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် ကာမတို့ကို မမှီဝဲ။ အကြင်သူသည် သီလရှိသောသူတို့အား မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်။ အကြင်သူသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်ခြင်းငှာ ကာမတို့၌ ဟုတ်မှန်တိုင်း အပြစ်ကို မြင်၏။ အကြင်ကြောင့်လည်း ထိုတရားတို့ကို မှီဝဲ၏။ ထိုမှီဝဲခြင်းကြောင့် အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်၌လည်း တည်၏။ အပပြုပြီးသော မကောင်းမှု ရှိလျက် ဤသို့ ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်သတတ်။

ထိုဒေသနာ၌ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းတစ်ဖက်သို့ရောက်ပြီးသော ထိုသူအား ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်သည် ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းတစ်ဖက်သို့ရောက်ပြီးသော သူအား ဝိပါကမ္မဇရုပ်အကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ဟုဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟူသောကုန်း၌ တည်၏။ အနုသောတဂါမီနီ ဟူသည်ကား သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်သော သံယောဇဉ်တို့အား မပယ်ခြင်းကို ဆို၏။ ပဋိသောတဂါမီနီ ဟူသည်ကား ဖိုလ်၌ ဒိဋ္ဌိနှင့်ပယ်ဘက်အားဖြင့် တူကုန်သော ကိလေသာတို့အား ပယ်ခြင်းကို ဆို၏။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အစရှိသော သဒ္ဓါအစရှိသည်နှင့်ပြည့်စုံသဖြင့် တည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် အောက်ကာမဓာတ်သို့ လားခြင်းအဖို့ရှိကုန်သော သံယောဇဉ်ငါးပါးတို့အား ပယ်ခြင်းကို ဆို၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် မဂ်၏သဘောကို ဆို၏။ ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်လည်း မဂ်ဟူ၍ ဆို၏။ မြတ်သောအရိယမဂ်သို့ ရောက်ခြင်းဖြင့် အသေက္ခတရားရှိကုန်သော တပည့်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားတို့ကိုလည်းကောင်း ဆိုအပ်ကုန်၏။ အန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် သက္ကာယဖြစ်ကြောင်းသို့ လားခြင်းရှိသော အကျင့်ကို ဆို၏။ ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သေက္ခသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သက္ကာယချုပ်ကြောင်းသို့ လားခြင်းရှိသောအကျင့်ကို ဆို၏။ ကမ်းတစ်ဖက်သို့ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အသေက္ခဖြစ်၍ ရဟန္တာဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မဆယ်စုတို့ကို ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား သုတ်အနက်မည်၏။

၁၁၃။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ လေးပါးကုန်သော အရိယသစ္စာတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ သုံးပါးသော လောကကို လွန်ခြင်းကိုလည်း

ဟောအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိစယဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူသည် ကာမတို့ကို မှီဝဲအံ့၊ မကောင်းမှုကံကို ပြုသည်မည်၏။ ဤသို့လည်းကောင်း။ အကြင်သူသည်ကား ကာမတို့ကို မမှီဝဲ၊ ထိုသူသည် မကောင်းမှုကံကို ပြုသည်မမည်ရာ၊ ဤသို့လည်းကောင်း။ အကြင်သူသည် ဤနှစ်ပါးသော ဘုံတို့မှ ကူးမြောက်ပြီး၍ ကမ်းတစ်ဖက်သို့ရောက်ပြီ၊ ဤသို့လည်းကောင်း အကြင်စိစစ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစိစစ်ခြင်းသည် ဝိစယဟာရမည်၏။

ယုတ္တိဟာရဟူသည်ကား သုတ်တို့၌ ယှဉ်အပ်သလော၊ မယှဉ်အပ်သလော၊ ဤသို့ အကြင်စိစစ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤစိစစ်ခြင်းသည် ယုတ္တိဟာရမည်၏။ ။ ပဒဋ္ဌာနဟာရ ဟူသည်ကား အန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် ခုနစ်ပါးကုန်သော သံယောဇဉ်တို့၏ နီးစွာသော အကြောင်း ကို ပြ၏။ အကုသိုလ်ကို ပြခြင်းသည် အကုသိုလ်၏ မူလတို့၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သဘောကိုမြင်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်း ကို ပြ၏။ သေက္ခစသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် မဆုတ်ယုတ်စေခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းကို ပြ၏။ ပါရိတောဟူသည်ကား အချို့သော ဘုံ၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူသည် တဏှာ၏ အစွမ်း ဖြင့် အန္ဓပုထုဇဉ်အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အလုံးစုံကုန်သော ကိလေသာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ရောက်၏။ အကြင်သူသည် ကလျာဏပုထုဇဉ်အဖြစ်ကို တဏှာဖြင့် လုံ့လပြု၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့အား ကလျာဏပုထုဇဉ်ဖြစ်အောင် လုံ့လပြု၏။ အကြင်သူသည် ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ဖြင့်လည်း တည်၏။ ထိုသူသည် နှုတ်၊စိတ်ဖြင့်လည်း ကောင်း တည်၏။ ဤသည်ကား လက္ခဏဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် အန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော အကျင့်၌ မမွေ့လျော်ကုန်လတ္တံ့၊ ထိုသူတို့သည် ကလျာဏပုထုဇဉ်အဖြစ်ကို လုံ့လပြုကုန်လတ္တံ့။ ဤသို့ အချို့သော ဘုံတိုင်အောင် လုံ့လပြုကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား အလိုတည်း။ ။ အာဝဇ္ဇဟာရဟူသည်ကား ဤသုတ်၌ လေးပါးကုန်သောသုတ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူသည် ကာမတို့ကို မှီဝဲ၏။ မကောင်းမှုကိုလည်း ပြု၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ဤသည်ကား စင်စစ် အားဖြင့် မဟုတ်။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ကာမတို့ကို မှီဝဲ၏။ ထိုသောတာပန်၏ အဖို့ဖြစ်သော မကောင်းမှုကံကိုလည်း ပြု၏။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း မကောင်းမှုကို

အကယ်၍ပြုငြားအံ့၊ သုတ်၌ ပြအပ်သကဲ့သို့ ထိုအန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို မပြအပ်။ ဤသည်ကား ဝေဖန်၍ဖြေခြင်းတည်း။ ကာမတို့ကို မမှီဝဲအံ့၊ မကောင်းမှုကံကို မပြုအံ့၊ ကလျာဏပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်သည် စင်စစ်အားဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော သူတို့သည် မဟုတ်၊ အပဖြစ်သောသူသည် ကာမတို့၌ ကင်းသော ရာဂရှိ၏၊ ကာမတို့ကို မမှီဝဲ။ ထို့ကြောင့်လည်း အန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်းကောင်း ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း မကောင်းမှုကံကို ပြု၏။ ဤသည်ကား ဝိဘတ္တိဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြအပ်၏။ ဝေဝနဟာရဟူသည်ကား ကာမတို့တွင် ရူပါရုံ၊သဒ္ဓါရုံ၊ဂန္ဓာရုံ၊ရသာရုံ၊ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊သား၊မယား၊ ကျွန်၊အမှုလုပ်ယောက်ျားကို သိမ်းဆည်းခြင်းသည် ဝတ္ထုကာမလည်းမည်၏၊ ကိလေသာကာမ လည်း မည်၏။

ပညတ္တိဟာရဟူသည်ကား အလုံးစုံကုန်သော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်ကုန်၏။ အနုသောတဂါမီ ဟူသည်ကား ကိလေသာမပြတ်ဖြစ်ခြင်းကို ပညတ်ရာ၌ သိစေအပ်ကုန်၏။ အကြင်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နိဗ္ဗာနပညတ် ၌ သိစေအပ်ကုန်၏။ အကြင်အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အသံဟာရိယပညတ်၌ သိစေအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ပညတ္တိဟာရမည်၏။

ဩတရဏဟာရဟူသည်ကား အကြင်အန္ဓပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏၊ ထိုအန္ဓပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုက္ခမည်၏။ ထိုသူ၏ အကြင်တရားတို့သည် ရှိကုန်၏၊ ထိုတရားတို့သည် ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်းမည်၏။ အကြင်ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ဤရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါး တို့သည်လည်းကောင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏၊ ထိုကိလေသာတို့သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏။ ဓမ္မာယတနဟူ၍ ဓမ္မဓာတ်ဟူ၍ ဣန္ဒြေတို့၌လည်း သိစေအပ် ကုန်၏။

သောဓနဟာရဟူသည်ကား အကြင်အားထုတ်ခြင်းဖြင့် ဤသုတ်ကို ဟောအပ်၏၊ အလုံးစုံသော ထိုအားထုတ်ခြင်းသည် စင်ကြယ်၏။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဟူသည်ကား ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဧကတ္ထဖြင့်လည်း ပြအပ်ကုန်၏၊ ရာဂါနုသယရှိသော ကလျာဏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ကျင့်ဆဲဖြစ်၍သာလျှင် မဂ္ဂသစ္စာသည်လည်းကောင်း သေက္ခဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေ၌တည်၏။

ရဟန္တာကို ဧကတ္ထဖြင့် သိစေအပ်၏။ ပါရဂူတောဟူသည်ကား အလုံးစုံကုန်သော ရဟန္တာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အလုံးစုံကုန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား တို့ကိုလည်းကောင်း ဧကတ္ထဖြင့် သိစေအပ်ကုန်၏။

ပရိက္ခာရဟာရဟူသည်ကား အန္တပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းလျှင် အထောက်အပံ့ရှိ၏။ ကာမ၏ထိုးကျင့်ခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ကလျာဏပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဇနကအကြောင်းတို့သည်လည်း နှစ်ပါးတို့တည်း။ ဥပနိဿယအကြောင်းတို့သည်လည်း နှစ်ပါးတို့တည်း။ ကောင်းသောအယူကိုမြင်သည်တိုင်အောင် စွဲ၍ အယူသည် ရှိ၏။ ထိုသူ၏ ရအပ်သောမဂ်သည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ အားထုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ကိုယ်၌ဖြစ် သော စေတသိက်၏ အဖို့အစုသည်လည်းကောင်း ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ။ သမာရောပနဟာရဟူသည်ကား ဤသုတ်ကို ဝေဖန်ခြင်းတည်း။ သမာရောပနာယဘုံသည် မရှိ။

၁၁၄။ ငါးပါးကုန်သောအကျိုးတို့သည် သောတသို့အစဉ်လိုက်ကုန်သော တရား တို့အား အယူကို ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ သိကုန်သောသူတို့၏ သုတ်တိုင်အောင် အကျယ်အား ဖြင့် ပြုအပ်၏။ အားထုတ်သော စေ့ဆော်သော လုံ့လပြုသောသူအား နာသည်ဖြစ်၍ သေသော အခါ၌ နတ်ဖြစ်သည် ဖြစ်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ သောတာပတ္တိတောဟူသည်ကား သူတော်ကောင်းတရားကို နာခြင်းဖြင့် သုစရိုက်ကိုပြုသည်မည်၏။ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာဖြင့် ထိုသူ၏ စိတ်သည် ထိတ်လန့်ခြင်းသည် မဖြစ်၊ ငြီးငွေ့သည်၏အဖြစ်သည် မဖြစ်။

ဤသုတ်ကိုလည်း သဒ္ဓါလွန်သောပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြေနုသောသူအား လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြေထက်သောသူအားလည်းကောင်း၊ ပညာလွန်သောသူအားလည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြေထက်သောသူအားလည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြေနုသောသူအားလည်းကောင်း ဤသို့ ငါးယောက် ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဟောအပ်၏။ ငါးယောက်ကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် မောဟစရိုက် ထူပြောသော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ အားထုတ်ခြင်းငှာ စေ့ဆော်ခြင်းငှာ လုံ့လပြု ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်၊ အကြင်အကြောင်းဖြင့် သမာဓိမှ လွတ်သည်ဖြစ်၍ ထိုခဏ၌ ထိုလယ၌ ထိုမုဟုတ္တ၌ အကျိုးကို ပြ၏။ ကောင်းစွာ ယုတ်၏။ တစ်ယောက်သည် ထိုအကုသိုလ်ကို ဖျက်ဆီး ၏။ သုခဟူသောအကျိုးမရှိသည် မဖြစ်။ ထိုသူအား ဒိဋ္ဌဓမ္မကံ၌လည်းကောင်း ဥပပဇ္ဇကံ၊ အပရာပရိယဝေဒနီယကံ၌လည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ထိုသုတ်၌ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပညာလွန်ခြင်းရှိ၏။ ထိုသူအား တဏှာသောတသို့အစဉ် လိုက်သော တရားတို့သည် အကယ်၍ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အားထုတ်သည်ဖြစ်၍

ရောက်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပညာလွန်ခြင်းရှိလျက် ကုန်ကြွေး၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖျားနာသည် ဖြစ်၍ ရောက်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သဒ္ဓါလွန်ခြင်းရှိလျက် ထက်သောကုန်ကြွေး၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သေသောအခါကာလ၌ ရောက်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် နုသောကုန်ကြွေး၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် နတ်ဖြစ်သည်ဖြစ်၍ ရောက်၏။ အကြင်အခါ၌ နတ်ဖြစ်သည်ဖြစ်၍ မရောက်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုတရား၌တပ်ခြင်းဖြင့် ထိုတရား၌နှစ်သက်ခြင်းဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဖြစ်သို့ မရောက်။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် တဏှာသောတသို့အစဉ်လိုက်ခြင်းတို့၌ အားထုတ်၏။ စေ့ဆော်၏။ လုံ့လပြု၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာရောက်ခြင်းဖြင့် တရားထူးကို သိ၏။ သိသည်ရှိသော် ရောက်၏။

ဖျားနာသောပုဂ္ဂိုလ်အား နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အကယ်၍ဖြစ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုဖျားနာသောအခါ၌ အားထုတ်သည်ဖြစ်၍ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သေခါနီးအခါ၌ ထိတ်လန့်ခြင်းသည် အကယ်၍ဖြစ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသေခါနီးအခါ၌ အားထုတ်သည်ဖြစ်၍ ရောက်၏။ အချို့သောအခါ၌ ထိတ်လန့်ခြင်းသည် အကယ်၍မဖြစ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသူအား နတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်လျက် ချမ်းသာသည်ဖြစ်၍ ဓမ္မဖြစ်သောအဖို့ရှိ၏။ ဤသို့ မမြည်တမ်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့ သိ၏။ အဘယ်သို့သိသနည်း။ “ဤသည်ကား ထိုဓမ္မဝိနယမည်၏။ ငါတို့သည် အကြင်ရှေး လူဖြစ်စဉ်အခါက မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခဲ့ဖူးလေပြီ” ဤသို့ သိ၏။ ထို့နောင်မှ နတ်ဖြစ်သည်ဖြစ်၍ ရောက်၏။ နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော ငါးပါးကုန်သော ကာမဂုဏ်တို့၌လည်း အာရုံကိုမျှသွင်းသည်ဖြစ်၍ မေ့လျော့သဖြင့်နေလေ့ရှိသည် ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုကုသိုလ်မူလကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဖြစ်သို့ ရောက်၏။

ကောင်းစွာလေ့ကျက်အပ်သော သူတစ်ပါးထံမှကြားသော ဒေသနာသံဟုဆိုအပ်သော အကြင်စကားသံဖြင့် သိ၏။ ဤသည်ကား သုတမယီပညာမည်၏။ အကြင်တရားတို့ကိုလည်း စိတ်ဖြင့် ရှုအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား စိန္တာမယီပညာမည်၏။ အကြင်တရားကို အယူဖြင့် ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ဘာဝနာမယီပညာမည်၏။ အကြင်တရားကို သောတဒွါရသို့ အစဉ်လိုက်သော စကားဖြင့် လေ့ကျက်အပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသူသည်လည်း မျက်မှောက်သောကိုယ်၏အဖြစ်၌သာလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ပူဇော်အထူးကိုခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ အကြင်သူသည် ပဋိသန္ဓေနေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် နတ်ဖြစ်သည်ဖြစ်၍ ရောက်၏။ ထိုသို့ရောက်၍လည်း ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုကုသိုလ်မူလကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးကုသိုလ်အဆောက်အဦကြောင့်ဖြစ်၏။

သောတာနုဂတာ ဓမ္မာ ဟူသော ပါဠိဖြင့် ရှေးဦးစွာ အရဟတ္တဖိုလ်လျှင် တည်ရာရှိသည်ကို၊ ဝစသာ ပရိစိတာဟူသော ပါဠိဖြင့် နှစ်ခုမြောက်သော သုံးခုမြောက်လည်းဖြစ်သော

အရဟတ္တဖိုလ်လျှင် တည်ရာရှိသည်ကို၊ မနဿ အနုပေက္ခိတာ ဟူသော ပါဠိဖြင့် လေးခုမြောက်သော အရဟတ္တဖိုလ်လျှင် တည်ရာရှိသည်ကို၊ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ ဟူသော ပါဠိဖြင့် ငါးခုမြောက်သော အရဟတ္တဖိုလ်လျှင် တည်ရာရှိသည်ကို ပြအပ်၏။

နာအပ်သော တရားသို့အစဉ်လိုက်သော အရဟတ္တဖိုလ်၌ နှုတ်ဖြင့် အကြင်စကားကို ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ သိအပ်၏။ အစဉ်အတိုင်းရှေး၌ဖြစ်သောဓမ္မကို နားဖြင့် ကြား၍ သီလက္ခန္ဓာတို့ကို ပြည့်စေ၏။ စိတ်ဖြင့် အစဉ်ရှုခြင်းသည် သမာဓိက္ခန္ဓာကို ပြည့်စေ၏။ ပညာဖြင့် ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည် ပညာက္ခန္ဓာကို ပြည့်စေ၏။

သောတသို့အစဉ်လိုက်ကုန်သော တရားတို့သည် အကြားအမြင်များသည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ ရှေးဦးစွာ ဤသဒ္ဓါအဖို့ကို စိတ်ဖြင့် အစဉ်ရှု၏ဟူ၍ ကိန်းအောင်းခြင်းများသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ အကျယ်အားဖြင့် ပြုအပ်၏။ နှစ်ခုမြောက်သော ဤသဒ္ဓါအဖို့ကို ပညာဖြင့် ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ သိအပ်၏။ ဤသို့ အာသဝေါကင်းသည်ဖြစ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်၌တည်၍ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော မဂ်ကိစ္စအကျိုးငှာ ပြုဖွယ်ကိစ္စသည် မရှိ၊ ဤသို့ သိ၏။ ဤသည်လျှင် သုံးခုမြောက်သော သဒ္ဓါအဖို့တည်း။

ကြားအပ်သောတရားသို့အစဉ်လိုက်ကုန်သော တရားတို့တည်း။ ဤသို့ သေက္ခကို မြတ်စွာဘုရားသည် ပြတော်မူ၏။ မနဿ အနုပေက္ခိတာဟူသောပါဠိဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ပြတော်မူ၏။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါဟူသောပါဠိဖြင့် ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းတော်မူသော ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားကို မြတ်စွာဘုရားသည် ပြတော်မူ၏။

သောတာနုဂတာ ဓမ္မာ ဟူသောပါဠိဖြင့် ကာမတို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို ပြ၏။ မနဿ အနုပေက္ခိတာ ဟူသောပါဠိဖြင့် ရူပဓာတ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို ပြ၏။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဓာတ်သုံးပါးတို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို ပြ၏။ ဤသည်ကား သုတ်အနက်မည်၏။

၁၁၅။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ သုံးပါးကုန်သော ရှာမှီးခြင်းတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ သောတသို့အစဉ်လိုက်ကုန်သော တရားတို့ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့် လေ့ကျက်အပ်ကုန်သော တရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ကာမတို့ကို ရှာမှီးခြင်းငှာ သမာဓိမဂ်ဖြစ်၏။ ပညာဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းတို့ဖြင့် မြတ်သောအကျင့်ကိုရှာခြင်းငှာ သမာဓိမဂ်ဖြစ်၏။

ဝိစယဟာရဟူသည်ကား ဟောတိုင်းသုတ်ကို နှလုံးသွင်းလျက် စူးစမ်းသောသူသည် သုတမယိပညာကို ရ၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့်လျှင် ထိုသူသည် နှလုံးသွင်း၏။ ဤသို့ ကြားမြဲ တိုင်းသော တရားရှိ၏။ ထိုအခါ၌ စိန္တာမယိပညာကို ရ၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မျက်မှောက် သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌သာလျှင် နှလုံးသွင်း၏။ ထိုအခါ၌ ဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော ပညာကို ရ၏။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရမည်၏။

အကြားအမြင်ဖြင့် သုတမယိပညာကို ရ၏။ ကြံခြင်းဖြင့် စိန္တာမယိပညာကို၊ ဘာဝနာဖြင့် ဘာဝနာမယိပညာကို ရ၏။ ဤယုတ္တိပညာသည် ရှိ၏။

ပဒဋ္ဌာနောတိ သောတာနုဂတာ ဓမ္မာ ဟူသည်ကား တရားနာခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ဝစသာ ပရိစိတာ ဟူသည်ကား ယှဉ်ခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ မနသာ အနုပက္ခိတာ ဟူသည်ကား လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော ရှုခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ဒိဋ္ဌိယာ အနုပေက္ခိတာ ဟူသည်ကား ပညာဖြင့်လည်း ရှုခြင်းသည်၊ အယူဖြင့် လည်း ရှုခြင်းသည် နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။

စတုဗျူဟဟာရဟူသည်ကား ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သူတို့သည် ဤပညာနှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏။ ထိုပညာတို့ဖြင့် . . .

ငြိမ်းခြင်းရှိ၏။ ဤသို့ မဂ်ဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း မှတ်ထင်၏။ အလှူကြောင့် ရန်ရင်းကုန်သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်း ကို မှတ်ထင်၏။ သီလဖြင့် အလတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ပညာဖြင့် သိမ်မွေ့သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းကို မှတ်ထင်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဘုံရှိသည် ဖြစ်၏။

ဒဒတော ပုညံ ပဝဇ္ဇတိ၊

သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ။

ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံ ခ -

(= ပေးလှူသောသူအား ကုသိုလ်ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ စောင့်စည်းသော

သူအား ရန်မပွားနိုင်။ ဉာဏ်ရှိသူသည် မကောင်းမှုကို ပယ်စွန့်၏။)

ဟူသောပါဌ်ဖြင့် မဂ်ကို ဆိုအပ်၏။

ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော (= ရာဂ ဒေါသ မောဟ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် လည်း ကိလေသာငြိမ်းခြင်းရှိ၏) ဟူသောပါဌ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ကို ဆို၏။

ဒေတော ပုညံ ပဝဇ္ဇတိ၊ သံယမတော ဟူသောသုံးပုဒ်တို့ဖြင့် လောကီဖြစ်သော ကုသိုလ်မူလကို ဆို၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော ဟူသောပါဌ်ဖြင့် လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော ကုသိုလ်မူလကို ဆိုအပ်၏။

ဒေတော ပုညံ ပဝဇ္ဇတိ၊ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပုထုဇ္ဇနဘုံကို မှတ်ထင်၏။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သေက္ခဘုံကို မှတ်ထင်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော ဟူသောပါဌ်ဖြင့် အသေက္ခဘုံကို ဆိုအပ်၏။

ဒေတော ပုညံ ပဝဇ္ဇတိ၊ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် မဂ်သို့ရောက် ကြောင်း အကျင့်ကို ဆိုအပ်၏။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သေက္ခဝိမုတ္တိကို ဆိုအပ်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော ဟူသောပါဌ်ဖြင့် အသေက္ခဝိမုတ္တိကို ဆိုအပ်၏။

ဒေတော ပုညံ ပဝဇ္ဇတိ၊ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ဒါနကထာ ကိုလည်းကောင်း၊ သီလကထာကိုလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂကထာကိုလည်းကောင်း လောကီဖြစ်ကုန် သော တရားတို့ကို ဟောခြင်းကို ဆို၏။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် လောက၌ အပြစ်ကိုရှုလေ့ရှိခြင်းကို ဆို၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် ဘုရားကိုယ်တော်မှဖြစ်သော တရားဒေသနာဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကို ဆို၏။

ဒေတော ပုညံ ပဝဇ္ဇတိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့အား ဘေးမဲ့ပေးသဖြင့် သူ့အသက် ကို သတ်ခြင်းမှကြဉ်အပ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့အား ဘေးမဲ့ကို ပေး၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ပြုအပ်ကုန်၏။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သီလ၌ တည်၍ စိတ်ကို စောင့်စည်း၏။ စောင့်စည်းသော ထိုသူအား မဂ်ဖိုလ်၏ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ဝိမုတ္တိနှစ်ပါးတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား သုတ်ကို ညွှန်းခြင်းမည်၏။

၁၁၆။ ထိုဟာရတို့တွင် ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ဤသုတ်၌ အဘယ်ကို ဟောအပ်သနည်း။ ဒေဝဂတိလည်းကောင်း၊ မနုဿဂတိလည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော သုဂတိတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ လူ၌ဖြစ်ကုန်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း နှစ်ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့ဖြင့် ညွှန်းခြင်းဖြစ် ၏။ ဒေတော ပုညံ ပဝဇ္ဇတိ၊ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် မဂ်ကို ဆိုအပ်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်လည်းကောင်း၊ ဝိပါက်ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော

နိဗ္ဗာနဓာတ်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ပါးသော နိဗ္ဗာနဓာတ်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ဤသည် ကား ဒေသနာဟာရမည်၏။

ဝိစယသည်ကား ဒေသတော ပုည ပဝဗ္ဗတိ ဟူသော ဤရှေးဦးစွာသောပုဒ်ဖြင့် ဒါနမယ- ပုညကိရိယဝတ္ထုကို ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အခြားမဲ့ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဟောအပ်သည် ဖြစ်ရာ၏။ နှစ်ခုမြောက်သော ပုဒ်ဖြင့်

သံသရာဝဋ်မှထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော သာသနာသို့ ဆောင်ကုန်၏။ ဤသည် ကား အလိုတည်း။ မကြားနာရခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း သက္ကာယ၏ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ကို ဆိုအပ်၏။ ကြားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း သက္ကာယ၏ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ကို ဆိုအပ်၏။ ဤသည်ကား အာဝဇ္ဇဟာရမည်၏။

ဝိဘတ္တိဟူသည်ကား စင်စစ်ဖြေခြင်းမည်၏။ ထိုဟာရ၌ ဝေဖန်ခြင်းအရာသည် မရှိ။ ပရိဝတ္တနဟာရဟူသည်ကား အကြင်အာနိသင်ငါးပါးတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုငါးပါးသော အာနိသင်တို့ကို ပဉ္စအစရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့် မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌ ထိုဆန့်ကျင်ဘက်ဖြင့်လျှင် ထိုအာနိသင်သည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ရောက်၏။ တစ်ပါးသော ဒေသနာတည်း။

ဝေဝစနဟာရသည်ကား သောတာနုဂတာ ဓမ္မာဟူသည်ကား အကြင်သုတ်ကို မြင်အပ် သည်ကိုလည်း ပညိန္နေ၌ ဝိညတ်ကိုလည်း ပညာ၌ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကိုလည်းကောင်း ထင်စွာ ဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း ပြအပ်၏။

ပညတ္တိဟာရဟူသည်ကား သောတာနုဂတာ ဓမ္မာဟူသော ဒေသနာကို အဝိဇ္ဇာပညတ် ၌ သိစေအပ်၏။ နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပါမောဇ္ဇပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ မြင်အပ်သော ဓမ္မကိုလည်း အာနိသံသပညတ်၌ သိစေအပ်၏။

ဩတရဏဟာရဟူသည်ကား ပညာတို့သည် နှုတ်ဖြင့် လေ့ကျက်အပ်သည်တို့၌ သုတမယိပညာလည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့် ရှုသည်တို့၌ စိန္တာမယိပညာလည်းကောင်း၊ ပညာဖြင့် ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းတို့၌ ဘာဝနာမယိပညာလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးတို့တည်း။ ဤအရိယသစ္စာတို့သည် ဣန္ဒြေတို့မည်ကုန်၏။ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ် သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တည်း။ ဣန္ဒြေတို့တွင် သုံးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့မည်ကုန်၏။ အာယတန တို့တွင် ဓမ္မာယတန၌အကျုံးဝင်ကုန်၏။ ဓာတ်တို့တွင် ဓမ္မဓာတ်၌အကျုံးဝင်ကုန်၏။

ဤသို့သိအပ်၏။ ။ သောဓနဟာရဟူသည်ကား သုတ်ကို သွင်းခြင်းဟုဆိုအပ်သော အကြင်အားထုတ်ခြင်းကို ယှဉ်အပ်၏။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဟူသည်ကား အာနိသင်ငါးပါးတို့ကို ဤသို့ ဝေမတ္တ၏အဖြစ်ဖြင့် သိစေ အပ်ကုန်၏။ အာနိသံသာ သောတာ အနုဂတာဟူသည်ကား ဝေမတ္တအဖြစ်ဖြင့် အရိယ-ဝေါဟာရကို သိစေအပ်၏။ ဓမ္မေ စ သဝနံဟူသည်ကား တူသောအဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်၏။

ပရိက္ခာရဟာရဟူသည်ကား တရားနာခြင်းကို ဆည်းကပ်ခြင်းသည် ဥပနိဿယ အကြောင်းမည်၏။ ယုံကြည်ခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ မနသာ အနုပေက္ခိတာ ဟူသည်ကား အနက်ကိုထိုးထွင်း၍ သိသည်၏အဖြစ်သည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ အကြောင်းကိုထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါဟူသည်ကား သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာရခြင်းသည်လည်းကောင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ သုတမယီပညာ၊ စိန္တာမယီပညာသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။

သမာရောပနဟာရဟူသည်ကား သုတ်ကို ဝေဖန်အပ်၏။ တစ်ပါးသော ဒေသနာကား ဖြစ်သောအစွမ်း၌ မရှိ။ ထိုသုတ်၌ တင်ခြင်း၏ ဘုံသည် မရှိ။

၁၁၇။ ထိုသုတ်တို့တွင် ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်သော နိဗ္ဗေဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။ ဒေတော ပုည ပဝေမတိဟူသည်ကား ဂါထာတည်း။ ဒေတော ဟူသည်ကား ဒါနမယိက ပုညကိရိယဝတ္ထုကို ဆိုအပ်၏။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိဟူသည်ကား သီလမယိက ပုညကိရိယဝတ္ထုကို ဆိုအပ်၏။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံဟူသည်ကား လောဘအားလည်းကောင်း မောဟအားလည်းကောင်း ဗျာပါဒအားလည်းကောင်း ပယ်ခြင်းကို ဆို၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတောဟူသည်ကား လောဘအားလည်းကောင်း မောဟအားလည်းကောင်း ဗျာပါဒအားလည်းကောင်း ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကို ဆို၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။

ဒေတော ပုည ပဝေမတိဟူသော ဂါထာသည် အလောဘသည် ကုသိုလ်မူလ ဖြစ်၏။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိဟူသည်ကား အဒေါသသည် ကုသိုလ်မူလ ဖြစ်၏။ စောင့်စည်းသောသူအား ရန်ကို မဆည်းပူး။ ဤသို့ အနှောင့်အယှက်မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အခါခပ်သိမ်း ရန်မရှိသည် ဖြစ်၏။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံ ဟူသည်ကား ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်၏။ စတုတ္ထပုဒ်ဖြင့် ရာဂဒေါသမောဟ၏ကုန်ခြင်းကြောင့် အနာဂါမိဖိုလ် ဖြစ်၏။ မောဟကုန်ခြင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား ဝိစယဟာရမည်၏။

ယုတ္တိဟာရဟူသည်ကား ဒါန၌ တည်သောသူသည် နှစ်ပါးစုံကို ပြည့်စေ၏။ ဝန်တိုခြင်း ကိုလည်း စွန့်၏။ ကောင်းမှုသည်လည်း တိုးပွား၏။ ဤယုတ္တိဟာရသည် ရှိ၏။

ပဒဋ္ဌာနဟာရဟူသည်ကား ဒေသတော ပုည ပဝနတိဟူသည်ကား စာဂါဓိဋ္ဌာန်၏ နီးစွာ သော အကြောင်းမည်၏။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိဟူသည်ကား ပညာဓိဋ္ဌာန်၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံဟူသည် သစ္စာဓိဋ္ဌာန်၏ နီးစွာသော အကြောင်းမည်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောဟူသည်ကား ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်၏ နီးစွာသောအကြောင်းမည်၏။ ဤသည်ကား ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

ထိုဟာရတို့တွင် လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ ပေးလှူသောသူအား ကောင်းမှု သည် တိုးပွား၏။ စောင့်စည်းသောသူအား ရန်ကို မဆည်းပူး။ ပေးလှူသောသူအားလည်း ရန်ကို မပြုရာ၊ ဤသို့ ကုသိုလ်သည်လည်း အကုသိုလ်ကို စွန့်၏။ ရာဂဒေါသမောဟ၏ကုန်ခြင်း ကြောင့် ငြိမ်းခြင်းရှိ၏။ ရုပ်၏ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဝေဒနာ၏ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း ငြိမ်းခြင်းရှိ၏။ အကြင်ရုပ်ဖြင့် မြင်အပ်၏။ ထိုရုပ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သိစေသည် ရှိသော် သိစေရာ၏။ ရုပ်၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် ရာဂချုပ်ခြင်းရှိ၏။ ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါးချုပ်ကုန်၏။

စတုဗျူဟဟာရဟူသည်ကား ဤသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ် နည်း၊ အကြင်သူတို့သည် များသောဥစ္စာတို့ကို တောင့်တကုန်လတ္တံ့၊ ထိုသူတို့သည် အလှူကို ပေးလှူကုန်လတ္တံ့။ အကြင်သူတို့သည် ဘေးရန်ကို ပယ်ခြင်းငှာ ရန်မရှိခြင်းကို အလွန်အလိုရှိ ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ငါးပါးကုန်သော ရန်တို့ကို စွန့်ကုန်လတ္တံ့။ အကြင်သူတို့သည် ကုသိုလ်ကို အလွန်အလိုရှိကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ရှစ်ပါးကုန်သော မိစ္ဆတ္တတို့ကို ပယ်ခြင်းငှာ အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိသော မဂ်ကို ပွားကုန်လတ္တံ့။ အကြင်သူတို့သည် ငြိမ်းခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ရာဂဒေါသမောဟကို စွန့်ကုန်လတ္တံ့။ ဤသည်ကား မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။

အာဝဠဟာရဟူသည်ကား မပေးလှူသောသူ၏ အကြင်ဝန်တိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မစောင့်စည်းသောသူ၏ အကြင်ရန်သည်လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော မကောင်းမှုကို အကြင်မပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဒုက္ခကိုညွှန်းခြင်းမည်၏။ သမုဒယ မဟုတ်။ အလောဘလည်းဖြစ်သော အဒေါသလည်းဖြစ်သော အမောဟလည်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ဖြင့် ဤသုံးပါးတို့သည် ကုသိုလ်မူလတို့မည်ကုန်၏။ ရှစ်ပါးသော သမ္မတ္တတို့သည် ထိုကုသိုလ်မူလတို့၏ အကြောင်းမည်၏။ ဤသည်ကား မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ထိုရာဂဒေါသမောဟ တို့၏ ကုန်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား နိရောဓသစ္စာမည်၏။

ဝိဘတ္တိဟာရဟူသည်ကား ဒေတော ပုညံ ပဝဗ္ဗတိဟူသည်ကား စင်စစ်အားဖြင့် မဟုတ်၊ အကြင်သူသည် မင်းဒဏ်ကို ကြောက်သောကြောင့် ပေး၏။ အကြင်သူသည်လည်း မအပ်သော ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်သဖြင့် သီလရှိသောသူတို့၌ လှူ၏။ ထိုသူအား ကောင်းမှုသည် မတိုးပွား။ ဤသို့ ထိုသူသည်လည်း ထိုအလှူကို အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် ပေးလှူ၏။ ဒဏ်ပေးခြင်း၊ လက်နက် ပေးခြင်းဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်ဖြင့် ပြီးခြင်းသည် ပွား၏။ ကောင်းမှုသည် မတိုးပွား။

သံယမတော ဝေရံ န စီယတိဟူသည်ကား စင်စစ်အားဖြင့် မဟုတ်၊ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ အကြင်သူသည် အကြင်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်၌ မြင်၏။ ငါ့အား မင်းတို့သည် ဖမ်း၍ လက်ကိုလည်း အကယ်၍ဖြတ်ငြားအံ့။ (ပ) ထိုသို့စောင့်စည်းခြင်းဖြင့် ရန်ကို မပြုသည် ကား မဟုတ်။ စင်စစ် အကြင်သူသည် ဤသို့ မျက်မှောက်သောကိုယ်၏အဖြစ်၌လည်းကောင်း တမလွန်၌လည်းကောင်း ပါဏာတိပါတကံ၏ ယုတ်မာသော အကျိုးကို ကောင်းစွာ ဆောက် တည်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်၏ အကြောင်းမှ ဝေးစွာကြဉ်၏။ ဤစောင့်စည်းခြင်း ဖြင့် ရန်ကို မဆည်းပူး။

ပရိဝတ္တနဟာရဟူသည်ကား ဒေတော ပုညံ ပဝဗ္ဗတိဟူသောပါဠိ၌ မပေးလှူခြင်းကြောင့် ကောင်းမှုသည် မတိုးပွား။ အကြင်ဒါနမယသည် ရှိ၏။ ထိုဒါနမယသည် စောင့်စည်းသော သူအား ရန်ကို မဆည်းပူး၊ မစောင့်စည်းသောသူအား ရန်ကို ပြု၏။ ကုသိုလ်သည်လည်း အကုသိုလ်ကို စွန့်၏။ အကုသိုလ်သည် မကောင်းမှုကို မစွန့်။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတောဟူသည်ကား တမန်ကို စေ၍လည်းကောင်း အမြတ်ကို စေ၍လည်းကောင်း မပင့်ခေါ်၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တိုင်သာလျှင် များသောရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် ငါတို့၏ နေရာ အရပ်သို့ ရောက်လာ၏။ ငါတို့သည်လည်း ပြာသာဒ်တန်ဆောင်း (ဇရပ် ကျောင်း)ကို ပြုအပ်၏။ ဤအရပ်၌ ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဆောင်၍ မင်္ဂလာတရားကို ရွတ်စေကုန်အံ့။ ဤသို့ ကြံ၍ ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏။

အကြင်အရပ်၌ တန်ဆောင်းသည် ရှိ၏။ ထိုအရပ်သို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ထိုနေ၌ တန်ဆောင်း၌ ဆန်းကြယ်သောအမှုကို ပြီးစေ၍ ငြိမ်းမှ လွတ်ကုန်မျှတို့သည် ဖြစ်ကုန်သတတ်။ ဘုရားတို့မည်သည် တော၌နေခြင်းကို အလိုရှိကုန်၏။ တော၌မွေ့လျော်ကုန်၏။ ရွာတွင်း၌ နေမှုလည်းနေကုန်၏။ မနေသည်မူလည်း ရှိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်ကို သိ၍သာလျှင် လုပ်ကျွေးကုန်အံ့။ ဤသို့ ကြံကုန်လျက် ထိုသူတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ချဉ်းကပ် ကြကုန်၏။ ယခုအခါ၌ကား အလိုတော်ကို ရကုန်၍ လုပ်ကျွေးခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သောကြောင့် အကြင်အရပ်၌ တန်ဆောင်းသည် ရှိ၏။ ထိုအရပ်သို့ ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏။

သဗ္ဗသန္တရီ ဟူသည်ကား အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် အလုံးစုံကို ခင်းအပ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ အကြင်အရပ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှိ၏။ ထိုအရပ်သို့ ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ချဉ်းကပ် ရာ၌ကား ထိုမလ္လမင်းတို့သည် တန်ဆောင်းကို သုတ်သင်၍၊ မြို့လမ်းတို့ကိုလည်း တံမြက်လှည်း စေ၍၊ တံခွန်တို့ကို စိုက်ထောင်၍၊ ရွှေအိုးငှက်ပျောတို့ကိုလည်း ထားစေ၍၊ အလုံးစုံသောမြို့ကို ဆီမီးပန်းတို့ဖြင့် ဖရိုဖရဲ ထက်ဝန်းကျင်မှ ထွန်းလင်းသော ကြယ်အပေါင်းကဲ့သို့ ပြု၍ “နိဗ္ဗိဒ္ဓိအရွယ် ဖြစ်ကုန်သော သူငယ်တို့ကို နို့ကို တိုက်ကြလေကုန်၊ နို့ခွာသော သူငယ်တို့ကို လျင်စွာလျင်စွာ ထမင်းစားစေ၍ အိပ်စေကြကုန်လော၊ ပြင်းစွာငိုသံကို မပြုစေလင့်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ယနေ့ တစ်ည၌ ရွာတွင်း၌သာလျှင် နေလတ္တံ့၊ ဘုရားတို့မည်သည် အသံနည်းခြင်းကို အလိုရှိကုန်၏” ဤသို့ စည်ကို လည်စေ၍ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဆီမီးတိုင်တို့ကို ယူ၍ အကြင်အရပ်၌ မြတ်စွာဘုရား သည် ရှိ၏။ ထိုအရပ်သို့ ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏။

ဘဂဝန္တိယေဝ ပုရက္ခတ္တာဟူသည်ကား မြတ်စွာဘုရားကို ရွှေ့ထား၍၊ မြတ်စွာဘုရား သည် ထိုပရိသတ်၌ ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ ဥပါသကာတို့၏လည်းကောင်း အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် အလွန်လျှင် တင့်တယ်တော်မူ၏။ ထက်ဝန်းကျင် ကြည်ညိုဖွယ်ရှိ၏။ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိတော်မူ၏။ အလွန်အဆင်းလှတော်မူ၏။ ရှုချင်ဖွယ်ကောင်း၏။ ရှေးကိုယ်တော်မှ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့အဆင်းရှိသော ရောင်ခြည်တော်သည် ထ၍ ကောင်းကင် အပြင်၌ အတောင်ရှစ်ဆယ်ရှိသော အရပ်ကို ယူ၏။ နောက်ကိုယ်တော်မှ၊ လက်ျာလက်တော်မှ၊ လက်ဝဲလက်တော်မှ၊ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ အဆင်းရှိသော အောက်ခြေဖဝါးအပြင်တို့မှ သန္တာ အဆင်းနှင့်တူသော ရောင်ခြည်တော်သည် ထ၍ တစ်ခဲနက်သောမြေ၌ အတောင်ရှစ်ဆယ် အရပ်ကို ယူ၏။ ဤသို့ ထက်ဝန်းကျင်မှ အတောင်ရှစ်ဆယ်မျှသော အရပ်ကို ခြောက်ပါးသော ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့သည် ထွန်းလင်းကုန်လျက် တုန်လှုပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပြေးသွားကုန်၏။

အလုံးစုံကုန်သော အရပ်မျက်နှာအဖို့တို့သည် ရွှေအဆင်းရှိသော စကားပန်းတို့ဖြင့် ဖရိုဖရဲကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရွှေအိုးမှ ထွက်သော ရွှေရည်အလျဉ်တို့ဖြင့် သွန်းလောင်းဘိ သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဖြန့်အပ်သော ရွှေပုဆိုးဖြင့်ခြံရံ၍ရစ်အပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာဖျက် လေကဲ့သို့သော လေဖြင့်ဆောင်၍ ပေါက်ပွင့်၊ မဟာလှေကားပွင့်၊ ဝတ်ပန်းပွင့်အမှုန့် တို့ဖြင့်ပြွမ်းသကဲ့သို့ ပြွမ်းသော ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ် တစ်လံမျှလောက်သော ရောင်ခြည်တော်အဝန်းရှိသော သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော မြတ်သောလက္ခဏာတော်ရောင်တို့ဖြင့် ထွန်းတောက်သော ကိုယ်တော်သည် ကောင်းစွာ တက်သောကြယ်ရှိသော ကောင်းကင်အပြင် ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပွင့်ခြင်းသို့ရောက်သော ပဒုမ္မာကြာတောကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပင်လုံးကျွတ် ပွင့်သော ယူဇနာတစ်ရာရှိသော ပင်လယ်ကသစ်ပင်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အစဉ်အတိုင်း

ထားအပ်ကုန်သော သုံးဆယ့်နှစ်စင်းသော လတို့၏လည်းကောင်း၊ သုံးဆယ့်နှစ်စင်းသော နေတို့၏လည်းကောင်း၊ သုံးကျိပ်နှစ်ယောက်သော စကြာမင်းတို့၏လည်းကောင်း၊ သုံးကျိပ် နှစ်ယောက်သော နတ်မင်းကြီးတို့၏လည်းကောင်း သုံးကျိပ်နှစ်ယောက်သော မဟာဗြဟ္မာတို့၏ လည်းကောင်း ထွန်းတောက်သကဲ့သို့ သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော လက္ခဏာတော်ရှိ၍ ငြိမ်း၏။ ရဟန္တာအား ငြိမ်းခြင်းသည် မရှိ။

ဝေဝစနဟာရဟူသည်ကား ဒဒတော ပုည ပဝဗ္ဗတိဟူသည်ကား ဝမ်းမြောက်သော သူအားလည်း ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားသောသူအားလည်းကောင်း အမှုကြီးငယ်ကို ရွက်ဆောင်သောသူအားလည်းကောင်း ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။

ပညတ္တိဟူသည်ကား ပေးလှူသောသူအား ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ အလောဘကို မှီရာကို ပယ်ဖျောက်သောပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိဟူသည်ကား အဒေါသကို မှီရာကို ပယ်ဖျောက်သောပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံဟူသည်ကား အမောဟကို မှီရာကို ပယ်ဖျောက်သောပညတ်၌ သိစေအပ်၏။

ဩတရဏဟာရဟူသည်ကား ငါးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့၌ ပေးလှူသောသူအား ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ စောင့်စည်းသောသူအား ရန်ကို မဆည်းပူး၊ စောင့်စည်းခြင်းဖြင့် သီလကျေးဇူးကို မှတ်အပ်၏။ သံသရာဝဋ်မှ ကူးမြောက်ပြီးသောသူသည် ခြောက်ပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့၌ စောင့်စည်းခြင်းမည်၏။ ဤစောင့်စည်းခြင်းသည် သမာဓိကျေးဇူးမည်၏။ ကုသိုလ် သည်လည်း အကြင်မကောင်းမှုကို စွန့်၏။ ဤသို့စွန့်ခြင်းသည် ပညာကျေးဇူးမည်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတောဟူသည်ကား ဝိမုတ္တိကျေးဇူးမည်၏။ ဓာတ်တို့တွင် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ အာယတနတို့တွင် မနာယတနမည်၏။

သောဓနဟူသည်အဘယ်နည်း၊ အကြင်အားထုတ်ခြင်းဖြင့် ဤသူတ်ကို ဟောအပ်၏။ ထိုအားထုတ်ခြင်းသည် စင်ကြယ်၏။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဟူသည်ကား အလှူပေးခြင်းကို ဤသို့ တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ် ၏။ စွန့်ခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင်စွန့်ခြင်း၊ ဓမ္မဒါန၊ အာမိသဒါန၊ ရှစ်ပါးသော ဒါနတို့ကို အကျယ် အားဖြင့် ပြုအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ထူးသောအဖြစ်တည်း။ ပေးလှူသောသူအား တူသော ပညတ်၌ မသိစေအပ်။ သည်းခံခြင်းကို အပြစ်မရှိသောပညတ်၌ သိစေအပ်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗတော ဟူသည်ကား လုံ့လဖြင့်ရာဂချုပ်ခြင်းကိုပညတ်ရာ၌ သိစေအပ်၏။

ပရိက္ခရာဟာရဟူသည်ကား အလှူပေးခြင်းကို ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် ဥပနိဿယ အကြောင်းမည်၏။ အလောဘသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ စောင့်စည်းသောသူ၏ အသင့်အတင့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ စွန့်ကြဲခြင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ကုသလော စ ဟောတိ ပါပကံ ဟူသည်ကား ဟုတ်မှန်တိုင်း မြင်ခြင်းသည် ဥပနိဿယအကြောင်းမည်၏။ ဉာဏ်ကိုရခြင်းသည် ဇနကအကြောင်းမည်၏။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတော ဟူသည်ကား သူတစ်ပါးမှဖြစ်သော ဒေသနာသံသည် လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော အသင့်နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အရိယမဂ် သည်လည်းကောင်း ဇနကအကြောင်းလည်းမည်၏။ ဥပနိဿယအကြောင်းလည်းမည်၏။

သမာရောပနဟူသည်ကား ပေးလှူသောသူအား ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ ဤသည် ကား ဂါထာတည်း။ ထိုသူအား သီလသည်လည်း တိုးပွား၏။ စောင့်စည်းခြင်းသည်လည်း တိုးပွား၏။ စောင့်စည်းသောသူအား ရန်ကို မဆည်းပူး၊ ဤသို့သိအပ်၏။ တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့ကို မဆည်းပူးကုန်၊ ထိုသူအား ထိုကိလေသာဟူသော အကြောင်း ကြောင့် အကြင်ဝဋ်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ အာသဝဖြင့် ပင်ပန်းကုန်သော ထိုဝဋ် တရားတို့သည်လည်း ထိုသူအား မဖြစ်ကုန်။

ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတော ဟူသည်ကား ရာဂဒေါသ၏လည်း ကုန်ခြင်း ကြောင့်၊ ရာဂါနုသယ၏လည်း ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ ဒေါသ၏လည်း ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ မောဟ၏ လည်း ကုန်ခြင်းကြောင့် ငြိမ်းအေးခြင်းရှိ၏။ ဤသို့ ဝိပါက် ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ် သည် ဖြစ်၏။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား သမာရောပန ဟာရမည်၏။

မဟာကစ္ဆည်းအမည်ရှိသော မထေရ်၏ ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်၌
ဟာရတစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးတို့၏ သစ္စာလေးပါး၌ကျရာကျကြောင်းသည် ပြီးပြီ။

၈။ သုတ္တဝေဘဂီယ (သုတ်ကို ဝေဖန်ခြင်း)

၁၁၈။ အဝိဇ္ဇာ၏လည်းကောင်း ဘဝတဏှာ၏လည်းကောင်း ရှေ့အစွန်းအစသည် မထင်။ ထိုဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာဖြင့်မြွေးယှက်အပ်ကုန်သော တဏှာသံယောဇဉ်ရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ ရှေးအစွန်းအစသည် မထင်။ ထိုစကား၌ တဏှာသံယောဇဉ်ရှိကုန်သော အကြင် သတ္တဝါတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် အာရုံ၏အရသာကို မျိုသွင်း၍ ပြီးစေ၍ တည်ခြင်းများကုန်၏။ နှသော ဝိပဿနာရှိကုန်၏။ ပြန့်ပြောသော ပညာအမြင်ရှိကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည်ကား ရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ဝိပဿနာများကုန်၏။ နှံ့သော အာရုံ၏အရသာကို မျိုသွင်းခြင်းရှိကုန်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် တဏှာထူပြောကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် သတ္တဝါဟူသောအမှတ်၌ နှလုံးသွင်းကုန်၏။ ဖြစ်ခြင်းမရှိ၊ ပျက်ခြင်းမရှိဟု မိစ္ဆာဉာဏ်ဖြင့် ရှုခြင်းရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ ကိုယ်ရှိ၏ဟူသောအမှတ်ဖြင့် ကောင်းစွာရှုကုန်၏။ “ရုပ်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော ကိုယ်ဟူ၍ ရှုကုန်၏။ ကိုယ်၌လည်း ရုပ်ရှိ၏ဟူ၍ ရှုကုန်၏။ ရုပ်၌လည်း ကိုယ်ရှိ၏ဟူ၍ ရှုကုန်၏။” ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ခန္ဓာမှတစ်ပါးကုန်သော ပညတ်တို့ဖြင့် ကိုယ်ကို ရှုကုန်၏။ ထိုသူအား များသော ပညာရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို ရှုကုန်သည်ဖြစ်၍ ခန္ဓာငါးပါး၌ ဖြောင့်စွာ ကိုယ်အားဖြင့် ရှုကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ရုပ်ကို အတ္တဟူ၍ ရှုကုန်၏။ အကြင်ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကိုယ်တည်း။ အကြင်ငါသည် ထိုရုပ်တည်း။ ထိုငါသည် ရုပ်၏ပျက်စီးခြင်းကို ရှု၏။ ဤသည်လျှင် ဥစ္ဆေဒဝါဒီမည်၏။ ဤသို့ ငါးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့၌ ရှေးဦးစွာအယူသို့ ကျကုန်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့သည် ငါးပါးသော ဥစ္ဆေဒသို့ “ထိုအသက်သည် ထိုကိုယ်မည်၏” ဟု ဆည်းကပ်ကုန်၏။

တစ်ခုတစ်ခုသော ခန္ဓာ၌ သုံးပုဒ်တို့ဖြင့် ဆည်းကပ်၏။ နောက်ပုဒ်တို့ဖြင့် သဿတသို့ ဆည်းကပ်၏။ “တစ်ပါးသော အသက်သည် တစ်ပါးသော ကိုယ်ဟူ၍” ဆည်းကပ်၏။ ဤ သာသနာမှ အပ၌ ရဟန်းဖြစ်ကုန်၍ တဏှာထူပြောသော သူတို့သည် ကာမဂုဏ်ချမ်းသာ၌ ယှဉ်ခြင်းကို အားထုတ်ကုန်လျက် နေကုန်၏။ ထိုအကျိုးဆက်ဖြင့် ဒိဋ္ဌိထူပြောသော အကြင်သူတို့ သည်လည်း ကိုယ်၏ပင်ပန်းခြင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းကို အားထုတ်ကုန်လျက် နေကုန်၏။ ထိုမိစ္ဆာအယူ နှင့် ယှဉ်သော သုခဖြင့်လျှင် ဤမျှဖြင့် သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်းမည်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဒိဋ္ဌိထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် အရိယဓမ္မဖြင့် ဆုံးမခြင်းသို့ သက်ဝင်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ပညာလွန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ တဏှာ ထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် အရိယဓမ္မဖြင့် ဆုံးမခြင်းသို့ သက်ဝင်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် သဒ္ဓါလွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဒိဋ္ဌိထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်အားဖြင့် မြင်ခြင်းရှိကုန်၏။ အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ကာမဂုဏ်တို့၌ အနုသယတို့ကို ကောင်းစွာ မပယ်အပ်ကုန်၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ကိုယ်၏ပင်ပန်းခြင်းနှင့်ယှဉ်သော အကျင့်ကို အားထုတ်ကုန်၍ နေကုန်၏။ ထိုသူတို့အား မြတ်စွာဘုရားသည် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ဘုရားမှ တစ်ပါးသော သာဝကသည်လည်း ကာမဂုဏ်တို့ဖြင့် အကျိုးစီးပွားသည် မရှိ၊ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည်လည်း ရှေးရှေးဘဝ၌လျှင် ကာမဂုဏ်တို့ဖြင့် အလိုမရှိကုန်၊ ဤသို့ ကာမဂုဏ်တို့ကို ပင်ပန်းခြင်းမရှိသဖြင့် စွန့်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် စေတသိကဖြစ်သော ဆင်းရဲဖြင့် အာရုံ၏အရသာကို မျှသွင်း၍မတည်ကုန်။ ထို့ကြောင့် “သုခါ ပဋိပဒါ”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

တဏှာထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ကာမဂုဏ်တို့၌ အာရုံ၏ အရသာကိုမျှသွင်း၍တည်ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ထိုသတ္တဝါတို့အား တရားကို ဟောတော်မူ၏။ သာဝကတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ရဟန်းသည်လည်း ကာမဂုဏ်တို့ဖြင့် အကျိုးစီးပွားသည် မရှိ၊ ဤသို့ ဟော၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ချစ်အပ်၊ သာယာအပ်သောရုပ်ကို ဒုက္ခအားဖြင့် စွန့်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ” ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အကြင်ဒုက္ခသည်လည်းကောင်း အကြင်သုခသည်လည်းကောင်း ဤအလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် နှစ်ပါးကုန်သော ပဋိပဒါတို့၌ ပေါင်းခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဒိဋ္ဌိထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် နုသော ဣန္ဒြေရှိသော သတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း ထက်သော ဣန္ဒြေရှိသော သတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုနှစ်ယောက်သောသူတို့တွင် ဒိဋ္ဌိထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ဣန္ဒြေထက်ကုန်၍ လွယ်စွာ စွန့်ကုန်၏။ လျင်စွာလည်း ထိုးထွင်း၍ သိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ခိပ္ပါဘိညာ သုခါ ပဋိပဒါ”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုနှစ်ယောက်သောသူတို့တွင် ဒိဋ္ဌိထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ဣန္ဒြေနုကုန်၍ ရှေးဦးစွာ ထက်သောဣန္ဒြေကို စွဲ၍ နှေးနှေး ထိုးထွင်း၍ သိကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် လွယ်သဖြင့် စွန့်ကုန်၏။ နှေးနှေးလည်း ထိုးထွင်း၍သိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “သုခါ ပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် တဏှာထူပြောကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် တိက္ခိန္ဒိယသတ္တဝါဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မုဒိန္ဒိယသတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုနှစ်ယောက်တို့တွင် တဏှာထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ကုန္ဒေထက်ကုန်၍ ဆင်းရဲငြိုငြင်ခြင်းဖြင့် စွန့်ကုန်၏။ လျင်စွာလည်း ထိုးထွင်း၍သိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာ”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုနှစ်ယောက်တို့တွင် တဏှာထူပြောကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည် နုသော ကုန္ဒေရှိကုန်၍ ရှေးဦးစွာသော ထက်သောကုန္ဒေကို စွဲ၍ နှေးနှေး ထိုးထွင်း၍သိကုန်၏။ ထိုသူတို့ သည် ဆင်းရဲငြိုငြင်သဖြင့် စွန့်ကုန်၏။ နှေးနှေးလည်း ထိုးထွင်း၍သိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဤသည်တို့ကား လေးပါးကုန်သော ပဋိပဒါတို့တည်း။ ငါးခုမြောက် ပဋိပဒါမရှိကုန်၊ ခြောက်ခုမြောက် ပဋိပဒါမရှိကုန်။ အမှတ်မရှိသောသူတို့သည် ဤလေးပါးသော ပဋိပဒါတို့ဖြင့် ငြိမ်းကုန်ပြီ၊ ငြိမ်းမူလည်းငြိမ်းကုန်လတ္တံ့၊ တစ်ပါးတို့ဖြင့် မဟုတ်ကုန်။ ဤတရားကို ပဋိပဒါစတုက္က ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ညွှန်းလတ္တံ့။ စတုက္ကမဂ်ဖြင့် အရိယဓမ္မတို့၌ အကြင်ကြောင့် ညွှန်းအပ် ကုန်၏။ ဤအလုံးစုံကို သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတမည်သော နည်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၁၁၉။ ထိုစကားရပ်၌ အာဟာရတို့သည် ဤလေးပါးတို့တည်း။ ဖောက်ပြန်ခြင်း တို့သည်၊ စွဲလမ်းခြင်းတို့သည်၊ ယောဂတို့သည်၊ ဂန္ထတို့သည်၊ အာသဝတို့သည်၊ ဩဃတို့သည်၊ ငြောင့်တို့သည်၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိတို့သည်၊ မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ ဤသို့ အလုံးစုံသော သုတ်တို့သည် ဤဆယ်ပါးသော ပဒရိုကုန်၏။ ဤသည်လျှင် သုတ်ကို နှီးနှောခြင်းမည်၏။

အာဟာရတို့သည် လေးပါးတို့တည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင် အလုတ်အလွေးကို မပြုအပ် သော်လည်း ပြုအပ်သကဲ့သို့သော အကြင်အာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ ဖဿဖြစ်သော အကြင်အာဟာရသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအာဟာရတို့ကို တဏှာထူပြောသောသူသည် ပယ်အပ်ကုန်၏။ ထိုအာဟာရလေးပါးတို့တွင် အကြင်မနောသဓမ္မတနာဟာရသည်လည်း ကောင်း၊ အကြင်ဝိညာဏာဟာရသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအာဟာရနှစ်ပါးတို့ကို ဒိဋ္ဌိထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပယ်အပ်ကုန်၏။

ရှေးဦးစွာသော အာဟာရသည် ရှေးဦးစွာသော ဝိပလ္လာသမည်၏။ နှစ်ခုမြောက်သော အာဟာရသည် နှစ်ခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသမည်၏။ သုံးခုမြောက်သော အာဟာရသည် သုံးခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသမည်၏။ လေးခုမြောက်သော အာဟာရသည် လေးခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသမည်၏။ ဤလေးပါးတို့သည် ဝိပလ္လာသမည်ကုန်၏။ ငါးခုမြောက် ဝိပလ္လာသမရှိကုန်၊

ခြောက်ခုမြောက် ဝိပလ္လာသမရှိကုန်။ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ဖြစ်၍ လေးပါးကုန်သော အာဟာရ တို့မည်ကုန်၏။

ထိုဝိပလ္လာသတို့တွင် ရှေးဦးစွာသော ဝိပလ္လာသ၌ တည်လျက် ကာမတို့ကို စွဲလမ်း၏။ ဤသို့စွဲလမ်းခြင်းသည် ကာမုပါဒါန်မည်၏။ နှစ်ခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသ၌ တည်လျက် လာလတ္တံ့သော ဘဝကို စွဲလမ်း၏။ ဤသို့စွဲလမ်းခြင်းသည် သီလဗ္ဗတုပါဒါန်မည်၏။ သုံးခုမြောက် သော ဝိပလ္လာသ၌ တည်လျက် ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် မိစ္ဆာအယူကို စွဲလမ်း၏။ ဤသို့စွဲလမ်း ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌပါဒါန်မည်၏။ လေးခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသ၌ တည်လျက် ခန္ဓာတို့ကို အတ္တအားဖြင့် စွဲလမ်း၏။ ဤသို့ စွဲလမ်းခြင်းသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန်မည်၏။

ထိုဥပါဒါန်လေးပါးတို့တွင် ကာမုပါဒါန်၌ တည်လျက် ကာမတို့ကို ရှေးရှုကြံသော အားဖြင့် ထုံးဖွဲ့တတ်၏။ ဤအထုံးအဖွဲ့ပြုခြင်းသည် အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထမည်၏။ သီလဗ္ဗတုပါဒါန် ၌ တည်လျက် ဗျာပါဒကို ထုံးဖွဲ့တတ်၏။ ဤသို့ဗျာပါဒကိုထုံးဖွဲ့ခြင်းသည် ဗျာပါဒကာယဂန္ထ မည်၏။ ဒိဋ္ဌပါဒါန်၌ တည်လျက် မှားသောအားဖြင့်သုံးသပ်ခြင်းကို ဖွဲ့တတ်၏။ ဤသို့မှားသော အားဖြင့်သုံးသပ်ခြင်းကို ဖွဲ့ခြင်းသည် ပရာမာသကာယဂန္ထမည်၏။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်၌ တည်လျက် သံသရာကို ချဲ့ထွင်တတ်သောကိုယ်ကို ထုံးဖွဲ့တတ်၏။ ဤသို့ကိုယ်ကို ထုံးဖွဲ့ခြင်းသည် ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသ ကာယဂန္ထမည်၏။

ထိုသူအား ထုံးဖွဲ့အပ်ကုန်သော ကိလေသာတို့သည် ယိုစီးတတ်ကုန်၏။ အချို့အားဖြင့် ကား နှလုံးမသာယာခြင်းကို ဆိုအပ်၏။ အကြင်နှလုံးမသာယာခြင်းတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုနှလုံး မသာယာခြင်းတို့သည် အနုသယမည်ကုန်၏။ ထိုကိလေသာတို့တွင် အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထကြောင့် ကာမာသဝဖြစ်၏။ ဗျာပါဒကာယဂန္ထကြောင့် ဘဝါသဝဖြစ်၏။ ပရာမာသကာယဂန္ထကြောင့် ဒိဋ္ဌာသဝဖြစ်၏။ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထကြောင့် အဝိဇ္ဇာသဝဖြစ်၏။

လေးပါးကုန်သော ထိုအာသဝတို့သည် ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သည် ရှိသော် ဩဃတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ဩဃတို့”ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ထိုအာသဝ စသည်တို့တွင် ကာမာသဝသည် ကာမောဃမည်၏။ ဘဝါသဝသည် ဘဝေါဃမည်၏။ အဝိဇ္ဇာသဝသည် အဝိဇ္ဇောဃမည်၏။ ဒိဋ္ဌာသဝသည် ဒိဋ္ဌောဃမည်၏။

လေးပါးကုန်သော ထိုဩဃတို့ကို အာသယသို့ ဝင်ကုန်၍ အနုသယနှင့် တကွဖြစ်ကုန် ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ မြားပြောင့်တို့ဟူသည်ကား နှလုံးကို ထိ၍ တည်ကုန်၏။ ထိုစကား၌ ကာမောဃသည် ရာဂဟူသော ပြောင့်မည်၏။ ဘဝေါဃသည် ဒေါသဟူသော ပြောင့်မည်၏။ အဝိဇ္ဇောဃသည် မောဟဟူသော ပြောင့်မည်၏။ ဒိဋ္ဌောဃသည် ဒိဋ္ဌိဟူသော ပြောင့်မည်၏။

လေးပါးကုန်သော ဤငြောင့်တို့ဖြင့် သိမ်းကျုံးအပ်သော ဝိညာဉ်သည် ရုပ်၌လည်း ကောင်း၊ ဝေဒနာ၌လည်းကောင်း၊ သညာ၌လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့၌လည်းကောင်း လေးပါးသော တရားတို့၌ တည်၏။ ဝိညာဏဋ္ဌိတိတို့သည် ဤလေးပါးတို့တည်း။ ထိုသလ္လတို့တွင် ရာဂဟူသောငြောင့်ဖြင့် သပ္ပိတိက တဏှာရေဖြင့် သွန်းလောင်းခြင်းရှိသော ရုပ်လျှင်မှီရာရှိသော ဝိညာဉ်သည် တည်၏။ ဒေါသဟူသောငြောင့်ဖြင့် ဝေဒနာသို့ကပ်ခြင်းရှိ၏။ မောဟဟူသော ငြောင့်ဖြင့် သညာသို့ကပ်၏။ ဒိဋ္ဌိဟူသောငြောင့်ဖြင့် သပ္ပိတိက တဏှာရေဖြင့် သွန်းလောင်းခြင်း ရှိသော သင်္ခါရသို့ကပ်၍ဖြစ်ခြင်းရှိသော ဝိညာဉ်သည် တည်၏။

လေးပါးသော ဝိညာဏဋ္ဌိတိတို့ဖြင့် ချစ်သဖြင့်၊ အမျက်ထွက်သဖြင့်၊ ကြောက်သဖြင့်၊ တွေဝေသဖြင့် လေးပါးအပြားရှိသော မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းသို့ လားကုန်၏။ တပ်ခြင်း ကြောင့် ချစ်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့လားခြင်းသို့ ရောက်၏။ အမျက်ထွက်ခြင်းကြောင့် မုန်းသဖြင့် မလားအပ်သည်သို့လားခြင်းသို့ ရောက်၏။ တွေဝေခြင်းကြောင့် တွေဝေသဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဒိဋ္ဌိကြောင့် ကြောက်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသို့ ဤကံသည်လည်းကောင်း ဤကိလေသာတို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ဤကံကိလေသာသည် သံသရာ၏ အကြောင်းမည်၏။

၁၂၀။ ထိုစကား၌ အရပ်ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့သည် ဤလေးပါးတို့တည်း။ ကဗဠိကာရ အာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ “မတင့်တယ်သည်၌ တင့်တယ်၏”ဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကာမုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း၊ ကာမယောဂသည်လည်းကောင်း၊ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း၊ ကာမာသဝသည်လည်းကောင်း၊ ကာမောဃသည်လည်းကောင်း၊ ရာဂဟူသော ငြောင့်သည်လည်းကောင်း၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ကပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်းကောင်း၊ ချစ်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ရှေးဦးစွာသော အရပ်မည်၏။

ဖဿအာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ “ဆင်းရဲ၌ ချမ်းသာ”ဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝယောဂသည်လည်းကောင်း၊ ဗျာပါဒကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝါသဝသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝေါဃသည်လည်းကောင်း၊ ဒေါသဟူသော ငြောင့်သည်လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာသို့ကပ်ခြင်းရှိသော ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်းကောင်း၊ အမျက်ထွက်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့လားခြင်းသည်လည်းကောင်း ဤအလုံးစုံသည် နှစ်ခုမြောက်သော အရပ်မည်၏။

မနောသဉ္စေတနာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ “ကိုယ်မဟုတ်သည်၌ ကိုယ်”ဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌပါဒါန်သည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိယောဂသည်လည်းကောင်း၊ ပရာမာသ ကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌာသဝသည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌာယ သည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိဟူသော ငြောင့်သည်လည်းကောင်း၊ သညာသို့ကပ်ခြင်းရှိသော ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်းကောင်း၊ ကြောက်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် သုံးခုမြောက်သော အရပ်မည်၏။

ဝိညာဏာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ “မမြဲသည်၌ မြဲ၏”ဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာယောဂသည်လည်းကောင်း၊ ကုဒ်သစ္စာဘိနိဝေသ ကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသဝသည်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာယသည်လည်းကောင်း၊ မောဟဟူသော ငြောင့်သည်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရသို့ ကပ်ခြင်း ရှိသော ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်းကောင်း၊ တွေဝေသဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းသည် လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် လေးခုမြောက်သော အရပ်မည်၏။ ဤသို့ ဆယ်ပါးကုန် သော ဤသုတ်တို့တွင် ရှေးဦးစွာသော ပုဒ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာသော ဒိသာဓမ္မ၌ ကြည့်ရှုခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤကြည့်ရှုခြင်းကို ဒိသာလောကနဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

လေးပါးသော ဝိပလ္လာသတို့ဖြင့် အကုသိုလ်အဖို့၌ ကိလေသာကို ယှဉ်စေ၍ ဒိသာဓမ္မကို ကြည့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား အကုသိုလ်အဖို့၌ ဒိသာဓမ္မကိုကြည့်ခြင်း၌ အရာမည်၏။ တစ်ဆယ့်ငါးပါးကုန်သော သုတ်တို့တွင် ရှေးဦးစွာကုန်သော အကြင်ပုဒ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့၏ အနက်ကား အဘယ်နည်း၊ အနက်သည် တစ်ခုတည်း၊ သဒ္ဓါသည်သာလျှင် ထူး၏။ နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော အနက်သည် ဤအတူတည်း၊ သုံးခုမြောက်ဖြစ်သော အနက်သည် ဤအတူတည်း၊ လေးခုမြောက်ဖြစ်သော အနက်သည် ဤအတူတည်း။ ဤသည်ကား ရှေးဦးစွာ သော နှိုးနှောခြင်းမည်၏။

ဤပေယျာလဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော ကိလေသာတို့ကို လေးပါးကုန်သော ပုဒ်တို့၌ ထည့်အပ်ကုန်၏။ ထို့နောင်မှ ကုသိုလ်အဖို့၌ ပဋိပဒါလေးပါးတို့သို့လည်းကောင်း၊ ဈာန်လေးပါး တို့သို့လည်းကောင်း၊ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့သို့လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော ဝိဟာရတို့သို့ လည်းကောင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော နတ်၌ဖြစ်သော ဗြဟ္မစိုရ်ဖြစ်သော အရိယသို့လည်းကောင်း၊ သမ္ပပ္ပဓာန်လေးပါးတို့သို့လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော အံ့ဖွယ်သရဲ မဖြစ်ဖူးမြဲသော သဘောသို့လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော အဓိဋ္ဌာန်တို့သို့လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော သမာဓိတို့သို့လည်းကောင်း ဆောင်အပ်၏။

အကြင်ဆန္ဒသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဝီရိယသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်စိတ္တသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဝီရိယသမာဓိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဗောဇ္ဈင်တို့ကို ထား၍ ချမ်းသာခြင်းသည် မရှိ၊ မြိုးခြံသော အကျင့်ကို ထား၍ ချမ်းသာခြင်းသည် မရှိ၊ ဣန္ဒြေကို စောင့်ခြင်းကို ထား၍ ချမ်းသာခြင်းသည် မရှိ၊ အလုံးစုံကပ်ငြိခြင်းကင်းသော နိဗ္ဗာန်ကို ထား၍ ချမ်းသာခြင်းသည် မရှိ၊ ဤသို့ ချမ်းသာသော အဖို့ရှိကုန်သော ကျေးဇူးတရား တို့သည် လေးပါးအပြားရှိကုန်၏။ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော အကျိုးရှိကုန်သော တရားတို့သည် လေးပါးအပြားရှိကုန်၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ဆင်းရဲသောအကျင့်ရှိသော နှေးသောအဘိညာဏ်ကို ပွားစေအပ် သည်ရှိသော် အကြိမ်များစွာပြုအပ်သည်ရှိသော် ပဌမဈာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပဌမဈာန်သည် ပြည့်သည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာသော သတိပဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ရှေးဦးစွာသော သတိပဋ္ဌာန်သည် ပြည့်သည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာသော ဝိဟာရကို ပြည့်စေ၏။ ရှေးဦးစွာသော ဝိဟာရသည် ပြည့် သည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာသော သမ္ပပ္ပဓာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ရှေးဦးစွာသော သမ္ပပ္ပဓာန်သည် ပြည့် သည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာသော အံ့ဖွယ်သရဲ မဖြစ်ဖူးမြဲသော သဘောကို ပြည့်စေ၏။ ရှေးဦးစွာ သော အံ့ဖွယ်သရဲ မဖြစ်ဖူးမြဲသော သဘောတရားသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာသော အဓိဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ရှေးဦးစွာသော အဓိဋ္ဌာန်သည် ပြည့်သည်ရှိသော် ဆန္ဒသမာဓိကို ပြည့်စေ၏။ ဆန္ဒသမာဓိသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ဣန္ဒြေကို စောင့်ခြင်းကို ပြည့်စေ၏။ ဣန္ဒြေကို စောင့်ခြင်းသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာသော မေတ္တာအပ္ပမာဏကို ပြည့်စေ၏။ ဤအတူ အလုံးစုံကပ်ငြိခြင်းကင်းသော နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိဿဂ္ဂတိုင်အောင် လေးခုမြောက်သော အပ္ပမာဏကို ပြည့်စေ၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ရှေးဦးစွာသော ပဋိပဒါသည်လည်းကောင်း၊ ပဌမဈာန်သည်လည်း ကောင်း၊ ရှေးဦးစွာသော သတိပဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာသော ဝိဟာရသည်လည်း ကောင်း၊ ရှေးဦးစွာသော သမ္ပပ္ပဓာန်သည်လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာသော အတ္ထရိယ အဗျူတဓမ္မ သည်လည်းကောင်း၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယ- သံဝရသည်လည်းကောင်း၊ မေတ္တာအပ္ပမာဏသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ရှေးဦးစွာသော ဒိသာမည်၏။

ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒိပ္ပါဘိညာသည်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ နှစ်ခု မြောက်သော သတိပဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ နှစ်ခုမြောက်သော ဝိဟာရသည်လည်းကောင်း၊ နှစ်ခုမြောက်သော သမ္ပပ္ပဓာန်သည်လည်းကောင်း၊ နှစ်ခုမြောက်သော အတ္ထရိယ အဗျူတဓမ္မ သည်လည်းကောင်း၊ စာဂါဓိဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ စိတ္တသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ လေးပါး

ကုန်သော ဣဒ္ဓိပါဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကရုဏာ အပ္ပမာဏသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။
ဤအလုံးစုံသည် နှစ်ခုမြောက်သော ဒိသာမည်၏။

သုခါ ပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာသည်လည်းကောင်း၊ တတိယဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ သုံးခု
မြောက်သော သတိပဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ သုံးခုမြောက်သော ဝိဟာရသည်လည်းကောင်း၊
သုံးခုမြောက်သော သမ္မပ္ပဓာန်သည်လည်းကောင်း၊ သုံးခုမြောက်သော အစ္ဆရိယ၊ အဗ္ဘုတဓမ္မ
သည်လည်းကောင်း၊ ပညာဓိဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဝီရိယသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊
ဗောဇ္ဈင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မုဒိတာအပ္ပမာဏသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည်
သုံးခုမြောက်သော ဒိသာမည်၏။

သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာသည်လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ လေးခု
မြောက်သော သတိပဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ လေးခုမြောက်သော ဝိဟာရသည်လည်းကောင်း၊
လေးခုမြောက်သော သမ္မပ္ပဓာန်သည်လည်းကောင်း၊ လေးခုမြောက်သော အစ္ဆရိယ၊ အဗ္ဘုတဓမ္မ
သည်လည်းကောင်း၊ ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိမံသာသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊
သဗ္ဗနိဿဂ္ဂသည်လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာအပ္ပမာဏသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည်
လေးခုမြောက်သော ဒိသာမည်၏။ လေးပါးကုန်သော ဤဒိသာတို့အား အကြင်ကြည့်ခြင်းသည်
ရှိ၏။ ဤသို့ကြည့်ခြင်းကို ဒိသာလောကနမည်သော နည်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုနည်း၌ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ယှဉ်ခြင်းတည်း။ အာဟာရလေးပါးတို့လည်းကောင်း၊
ပဋိပဒါလေးပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဝိပလ္လာသလေးပါးတို့လည်းကောင်း၊ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့
လည်းကောင်း၊ ဥပါဒါန်လေးပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဈာန်လေးပါးတို့လည်းကောင်း၊ ယောဂ
လေးပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရတို့လည်းကောင်း၊ ဂန္ထတို့လည်းကောင်း၊ သမ္မပ္ပဓာန်တို့လည်း
ကောင်း၊ အာသဝတို့လည်းကောင်း၊ အစ္ဆရိယ၊ အဗ္ဘုတဓမ္မတို့လည်းကောင်း၊ ဩယတို့လည်း
ကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာန်တို့လည်းကောင်း၊ ငြောင့်တို့လည်းကောင်း၊ သမာဓိတို့လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏ
ဌိတိတို့လည်းကောင်း၊ ချမ်းသာသောအဖို့ရှိကုန်သော လေးပါးသော ဓမ္မတို့လည်းကောင်း၊
လေးပါးကုန်သော မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းတို့လည်းကောင်း၊ အပ္ပမာဏလေးပါးတို့လည်း
ကောင်း ဤသို့ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့ကို ဆန့်ကျင်ဘက်၏အစွမ်းအားဖြင့် ယှဉ်ခြင်းတည်း။
ဤသို့ယှဉ်ခြင်းကို ဒိသာလောကနဖြစ်သော နည်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

လေးပါးကုန်သော သာမညဖိုလ်တို့သည် ထိုနည်း၏ အဆုံးမည်၏။ အကြင်တရားကို
လည်း ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကို ညွှန်းပြရာ၌ ရှေးဦးစွာသော ဒိသာကိုညွှန်းခြင်းသည် ရှိ၏။
သောတာပတ္တိဖိုလ်၏ အဆုံးသည် ဤဒိသာလောကနနည်းကို ပြခြင်း၏ နှစ်ခုမြောက်သော

သကဒါဂါမိဖိုလ်ဖြစ်၏။ သုံးခုမြောက်၌ အနာဂါမိဖိုလ်ဖြစ်၏။ လေးခုမြောက်၌ အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်၏။

ထိုနည်းတို့တွင် တိပုက္ခလဖြစ်သော နည်းသည် အဘယ်နည်း၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လည်း ဆင်းရဲငြိုငြင်သော အကျင့်ဖြင့် နှေးသောအဘိညာဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လျင်သော အဘိညာဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝဋ်မှထွက်မြောက်ကုန်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း လွယ်သော အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း နှေးသောအဘိညာဉ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ လျင်သော အဘိညာဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ကုန်၏။

လေးယောက်ကုန်သော ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် လွယ်သော အကျင့်ဖြင့် နှေးသောအဘိညာဉ်ဖြင့် ဝဋ်မှထွက်မြောက်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဆင်းရဲငြိုငြင်သော အကျင့်ဖြင့် လျင်သောအဘိညာဉ်ဖြင့် ဝဋ်မှထွက်မြောက်၏။ ဤနှစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်သူသည် လွယ်သော အကျင့်ဖြင့် လျင်သောအဘိညာဉ်ဖြင့် ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ နောက်ဖြစ်သော ဆက်ဆံသော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် နှေးသောအဘိညာဉ်ဖြင့် ဆင်းရဲငြိုငြင်သော အကျင့်ဖြင့် ဝဋ်မှထွက်မြောက်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ဤလေးပါးတို့သည် ဖြစ်၍ သုံးပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်အား ဝိပဿနာသည် သမထပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိ၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား သမထသည် ဝိပဿနာပြဋ္ဌာန်းခြင်း ရှိ၏။ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အား သမထဝိပဿနာ နှစ်ပါးစုံပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိ ၏။ ။ ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်အား နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ဒေသနာရှိ၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား ထက်သော ဒေသနာရှိ၏။ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အား ထက်သော နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ဒေသနာရှိ၏။

ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်အား အဓိပညာသိက္ခာရှိ၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား အဓိစိတ္တသိက္ခာရှိ၏။ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အား အဓိသီလသိက္ခာရှိ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လေးပါးကုန်သော အကျင့်တို့ဖြင့် ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်းကို သိအပ်၏။

ထိုအကုသလပက္ခတို့တွင် ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ညစ်ညူးခြင်းတည်း။ သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော ဖဿတို့လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော ဝေဒနာတို့လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော ဥပဝိစာရတို့လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော သံကိလေသာတို့လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော ဝိတက်တို့လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော ပူဇနခြင်းတို့လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော သင်္ခတလက္ခဏာတို့လည်းကောင်း၊ သုံးပါးကုန်သော ဒုက္ခအဖြစ်တို့လည်းကောင်း ဤသို့ ညစ်ညူးခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

တိဏိ အကုသလမူလာနိဟူသည်ကား လောဘဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်မူလလည်းကောင်း၊ ဒေါသဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်မူလလည်းကောင်း၊ မောဟဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်မူလလည်းကောင်းတည်း။ တယော ဖဿာဟူသည်ကား သုခကို ခံစားခြင်းရှိသော အတွေ့လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခကို ခံစားခြင်းရှိသော အတွေ့လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခမဟုတ်၊ သုခမဟုတ်သော ဝေဒနာကို ခံစားခြင်းရှိသော အတွေ့လည်းကောင်းတည်း။ တိဿော ဝေဒနာဟူသည်ကား သုခဝေဒနာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဝေဒနာလည်းကောင်း၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာလည်းကောင်းတည်း။

တယော ဥပဝိစာရာဟူသည်ကား သောမနဿဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဥပဝိစာရလည်းကောင်း၊ ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဥပဝိစာရလည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဥပဝိစာရလည်းကောင်းတည်း။ တယော သံကိလေသာဟူသည်ကား ရာဂလည်းကောင်း၊ ဒေါသလည်းကောင်း၊ မောဟလည်းကောင်းတည်း။ တယော ဝိတက္ကာဟူသည်ကား ကာမဝိတက်လည်းကောင်း၊ ပျာပါဒဝိတက်လည်းကောင်း၊ ဝိဟိံသာဝိတက်လည်းကောင်းတည်း။ တယော ပရိဋ္ဌာဟာဟူသည်ကား ရာဂဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒေါသဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ မောဟဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်းတည်း။ တိဏိ သင်္ခတလက္ခဏာနိဟူသည်ကား ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ တည်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပျက်ခြင်းလည်းကောင်းတည်း။ တိဿော ဒုက္ခတာဟူသည်ကား ဒုက္ခဒုက္ခအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သင်္ခတဒုက္ခအဖြစ်လည်းကောင်းတည်း။

ထိုအကုသိုလ်မူလတို့တွင် လောဘဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သနည်း၊ နှစ်လိုဖွယ်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ နှစ်လိုဖွယ်မရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ လျစ်လျူရှုသောအရာရှိသည်လည်းဖြစ်သော သုံးပါးအပြားရှိသော အာရုံကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် နှစ်လိုဖွယ်ရှိသော အာရုံကြောင့် လောဘဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလသည် ဖြစ်၏။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား နှစ်သက်ဖွယ်သော အာရုံကြောင့် သုခဝေဒနာရှိသော ဖဿသည် ဖြစ်၏။ သုခကို ခံစားခြင်းရှိသော ဖဿကို စွဲ၍ သုခဝေဒနာသည် ဖြစ်၏။ သုခဝေဒနာကို စွဲ၍ သောမနဿဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဥပဝိစာရသည် ဖြစ်၏။ သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဥပဝိစာရကို စွဲ၍ ရာဂသည် ဖြစ်၏။ ရာဂကို စွဲ၍ ကာမဝိတက်သည် ဖြစ်၏။ ကာမဝိတက်ကို စွဲ၍ ရာဂကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ရာဂကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းကို စွဲ၍ ဥပ္ပါဒဖြစ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ဖြစ်၏။ ဥပ္ပါဒဖြစ်သော သင်္ခတလက္ခဏာကို စွဲ၍ ဝိပရိဏာမဒုက္ခအဖြစ်သည် ဖြစ်၏။

ဒေါသဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သနည်း၊ နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသော အာရုံကြောင့် ဒေါသဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသော အာရုံကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနီယဖြစ်သော ဖဿသည် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခဝေဒနီယ ဖြစ်သော ဖဿကို စွဲ၍ ဒုက္ခဝေဒနာသည် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခဝေဒနာကို စွဲ၍ ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဥပဝိစာရသည် ဖြစ်၏။ ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဥပဝိစာရကို စွဲ၍ ဒေါသ သည် ဖြစ်၏။ ဒေါသကို စွဲ၍ ဗျာပါဒဝိတက်သည် ဖြစ်၏။ ဗျာပါဒဝိတက်ကို စွဲ၍ ဒေါသကြောင့် ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းကို စွဲ၍ တည်ခြင်း၏ ဖောက်ပြန်သော အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ဖြစ်၏။ တည်ခြင်း၏ ဖောက်ပြန် သောအဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာကို စွဲ၍ ဒုက္ခဒုက္ခ၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဝေဒနာ သည် ဖြစ်၏။

မောဟဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သနည်း၊ ဥပေက္ခာလျှင်တည်ရာရှိသော အာရုံကြောင့် မောဟဖြစ်သော အကုသိုလ်မူလသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဥပေက္ခာလျှင်တည်ရာရှိသော အာရုံကြောင့် အဒုက္ခမသုခဝေဒနီယဖြစ်သော ဖဿသည် ဖြစ်၏။ အဒုက္ခ မသုခဝေဒနီယဖြစ်သော ဖဿကို စွဲ၍ အဒုက္ခမသုခဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ဖြစ်၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာကို စွဲ၍ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဥပဝိစာရသည် ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဥပဝိစာရကို စွဲ၍ မောဟသည် ဖြစ်၏။ မောဟကို စွဲ၍ ဝိဟိံသာဝိတက်သည် ဖြစ်၏။ ဝိဟိံသာဝိတက်ကို စွဲ၍ မောဟကြောင့်ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ မောဟကြောင့်ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်းကို စွဲ၍ ဝယဟုဆိုအပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ဖြစ်၏။ ဝယဟုဆိုအပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာကို စွဲ၍ သင်္ခတဒုက္ခ၏အဖြစ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား သုံးပါးကုန်သော ကိလေသာတို့ကို ညွှန်းခြင်းတည်း။ ဤသို့သောညွှန်းခြင်းကို ကုသိုလ်အဖို့၌ တိပုက္ခလဖြစ်သော နည်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဤသို့ အကုသိုလ်မူလတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း၊ လေးခုမြောက် မရှိကုန်၊ ငါးခုမြောက် မရှိကုန်။ ဖဿတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း၊ ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာတို့သည် သုံးပါးတို့တည်း၊ ဤသို့လည်းကောင်း၊ သင်္ခတဒုက္ခတာတိုင်အောင် သုံးပါးတို့တည်း။ ဤသို့သိအပ်၏။ အမှတ်မရှိ သော အကုသိုလ်အဖို့အစုသည် ရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံသည် သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့၌ ပေါင်း၏။

ထိုနည်း၌ ကုသိုလ်အဖို့သည် အဘယ်နည်း၊ သုံးပါးကုန်သော ကုသိုလ်မူလတို့လည်း ကောင်း၊ သုတမယိပညာလည်းကောင်း၊ စိန္တာမယိပညာလည်းကောင်း၊ ဘာဝနာမယိပညာ လည်းကောင်း ဤသို့ ပညာသုံးပါးတို့လည်းကောင်း။ သဝိတက္က သဝိစာရသမာဓိလည်းကောင်း

(ပ) ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော သမာဓိတို့လည်းကောင်း။ အဓိသီလသိက္ခာလည်းကောင်း (ပ) ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော သိက္ခာတို့လည်းကောင်း။ သမထနိမိတ်လည်းကောင်း၊ ပဂ္ဂဟနိမိတ်လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာနိမိတ်လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော နိမိတ်တို့လည်းကောင်း။ နေက္ခမ္မဝိတက်လည်းကောင်း၊ (ပ) အဝိဟိံသာဝိတက်လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော ဝိတက်တို့လည်းကောင်း။ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေလည်းကောင်း ဤသို့ ချဲ့အပ်၏။ သုံးပါးကုန်သော ဣန္ဒြေတို့လည်းကောင်း။ နေက္ခမ္မပုဂ္ဂဟရလည်းကောင်း၊ အဗျာပါဒပုဂ္ဂဟရလည်းကောင်း၊ အဝိဟိံသုပုဂ္ဂဟရလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော ဥပဝိစာရတို့လည်းကောင်း။ ကာမကိုရှာခြင်းလည်းကောင်း၊ ဘဝကိုရှာခြင်းလည်းကောင်း၊ အမြတ်ကိုရှာခြင်းလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော ရှာခြင်းတို့လည်းကောင်း။ သီလကျေးဇူးလည်းကောင်း၊ သမာဓိကျေးဇူးလည်းကောင်း၊ ပညာကျေးဇူးလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးကုန်သော ကျေးဇူးတို့လည်းကောင်း တည်း။

ထိုကုသိုလ်မူလစသည်တို့တွင် အလောဘဖြစ်သော အကြင်ကုသိုလ်မူလသည် ရှိ၏။ ထိုကုသိုလ်မူလသည် သုတမယိပညာကို ပြည့်စေ၏။ သုတမယိပညာသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော ဝိစာရနှင့်တကွဖြစ်သော သမာဓိကို ပြည့်စေ၏။ ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော ဝိစာရနှင့်တကွဖြစ်သော သမာဓိသည် ပြည့်သည်ရှိသော် အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ပြည့်စေ၏။ အဓိစိတ္တသိက္ခာသည် ပြည့်သည်ရှိသော် သမထနိမိတ်ကို ပြည့်စေ၏။ သမထနိမိတ်သည် ပြည့်သည်ရှိသော် နေက္ခမ္မဝိတက်ကို ပြည့်စေ၏။ နေက္ခမ္မဝိတက်သည် ပြည့်သည်ရှိသော် အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေကို ပြည့်စေ၏။ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေသည် ပြည့်သည်ရှိသော် နေက္ခမ္မပုဂ္ဂဟရကို ပြည့်စေ၏။ နေက္ခမ္မပုဂ္ဂဟရသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ကာမေသနကို စွန့်၏။ ကာမေသနကို ပယ်သည်ရှိသော် သမာဓိကျေးဇူးကို ပြည့်စေ၏။

အဒေါသဖြစ်သော ကုသိုလ်မူလသည် စိန္တာမယိပညာကို ပြည့်စေ၏။ စိန္တာမယိပညာသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ဝိတက်ကားမရှိ၊ ဝိစာရမျှသာရှိသော သမာဓိကို ပြည့်စေ၏။ ဝိတက်ကားမရှိ ဝိစာရမျှသာရှိသော သမာဓိသည် ပြည့်သည်ရှိသော် အဓိသီလသိက္ခာကို ပြည့်စေ၏။ အဓိသီလသိက္ခာသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ဥပေက္ခာနိမိတ်ကို ပြည့်စေ၏။ ဥပေက္ခာနိမိတ်သည် ပြည့်သည်ရှိသော် အဗျာပါဒဝိတက်ကို ပြည့်စေ၏။ အဗျာပါဒဝိတက်သည် ပြည့်သည်ရှိသော် အညိန္ဒြေကို ပြည့်စေ၏။ အညိန္ဒြေသည် ပြည့်သည်ရှိသော် အဗျာပါဒပုဂ္ဂဟရကို ပြည့်စေ၏။ အဗျာပါဒပုဂ္ဂဟရသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ဘဝေသနကို ပယ်၏။ ဘဝေသနကို ပယ်သည်ရှိသော် သီလကျေးဇူးကို ပြည့်စေ၏။

အမောဟဖြစ်သော ကုသလမူလသည် ဘာဝနာမယီပညာကို ပြည့်စေ၏။ ဘာဝနာမယီပညာသည် ပြည့်သည်ရှိသော် အဝိတက္ကအဝိစာရဖြစ်သော သမာဓိကို ပြည့်စေ၏။ အဝိတက္ကအဝိစာရဖြစ်သော သမာဓိသည် ပြည့်သည်ရှိသော် အဓိပညာသိက္ခာကို ပြည့်စေ၏။ အဓိပညာသိက္ခာသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ပဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ပြည့်စေ၏။ ပဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ပြည့်သည်ရှိသော် အညာတာဝီဖြစ်သော ဣန္ဒြေကို ပြည့်စေ၏။ အညာတာဝီဖြစ်သော ဣန္ဒြေသည် ပြည့်သည်ရှိသော် အဝိဟိံသူပဝိစာရကို ပြည့်စေ၏။ အဝိဟိံသူပဝိစာရသည် ပြည့်သည်ရှိသော် မြတ်သောအကျင့်ကို ရှာမှီးခြင်းကို ပြည့်စေ၏။ မြတ်သောအကျင့်ကို ရှာမှီးခြင်းသည် ပြည့်သည်ရှိသော် ပညာကျေးဇူးကို ပြည့်စေ၏။

ဤသို့ ဤတရားသုံးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း ကုသိုလ်အဖို့ဖြစ်ကုန်သော အလုံးစုံကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း သုံးပါးကုန်သော တိကနိဒ္ဒေသတို့ဖြင့် ညွှန်းအပ်ကုန်၏။ ထိုကုသလပက္ခ၏ အဆုံးသည် သုံးပါးကုန်သော ဝိမောက္ခမုခတို့တည်း။ ထိုကုသလပက္ခ နိဒ္ဒေသ၌ ပဌမပဒဖြင့် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်၏။ ဒုတိယပဒဖြင့် သုညတဖြစ်၏။ တတိယပဒဖြင့် အနိမိတ္တဖြစ်၏။ ဤအလုံးစုံကို နှစ်ခုမြောက်သော တိပုက္ခလအမည်ရှိသော နည်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုနည်း၌ ည္ဈမ္မိတညူပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း နေယျပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း ဤသို့ သုံးယောက်ကုန်သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ သုံးယောက်ကုန်သော ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း လွယ်သော အကျင့်ရှိသော လျင်သော အဘိညာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လွယ်သော အကျင့်ရှိသော နှေးသောအဘိညာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ကုန်၏။ နှစ်ယောက်ကုန်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း။ နှစ်ယောက်ကုန်သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ဆင်းရဲငြိုငြင်သော အကျင့်ဖြစ်သော လျင်သောအဘိညာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲငြိုငြင်သော အကျင့်ဖြစ်သော နှေးသောအဘိညာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဝဋ်မှထွက်မြောက်ကုန်၏။ နှစ်ယောက်ကုန်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း ဤသို့ ဤလေးယောက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် အထူးအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိထူပြောသောပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း တဏှာထူပြောသောပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ယောက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤလေးယောက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၍ သုံးယောက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သုံးယောက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၍ နှစ်ယောက်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ဤနှစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ညစ်ညူးကြောင်းတည်း။

အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း၊ တဏှာလည်းကောင်း၊ အဟိရိကလည်းကောင်း၊ အနောတ္တပ္ပလည်းကောင်း၊ သတိမရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပညာမရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ နီဝရဏတို့လည်းကောင်း၊

ကောင်း၊ သံယောဇဉ်တို့လည်းကောင်း၊ အာရုံ၏အရသာကို မျှိုသွင်း၍ပြီးစေခြင်းလည်းကောင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ငါဟူသော မာန်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူသော မာန်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ မယုံကြည်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဆိုနိုင်ခက်သော စကားလည်းကောင်း၊ ပျင်းရိခြင်းလည်းကောင်း၊ မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ယုံမှားခြင်းလည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ရှေးရှုကြံခြင်းလည်းကောင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကို မနာခြင်းလည်းကောင်း၊ သမာပတ်မရှိခြင်းလည်းကောင်းတည်း။

ထိုအဝိဇ္ဇာစသည်တို့တွင် အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ အဟိရိကသည်လည်းကောင်း၊ သတိမရှိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နီဝရဏတို့သည်လည်းကောင်း၊ အာရုံ၏အရသာကို မျှိုသွင်း၍ပြီးဆုံးစေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ငါဟူသော မာန်မူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မယုံကြည်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပျင်းရိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယုံမှားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကို မနာခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား တစ်ခုသော ဒိသာဓမ္မမည်၏။

တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ အနောတ္တပ္ပသည်လည်းကောင်း၊ ပညာမရှိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သံယောဇဉ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူသော မာန်မူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဆိုနိုင်ခက်သော စကားရှိသောအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ရှေးရှုကြံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သမာပတ်မရှိခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား နှစ်ခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မမည်၏။ ဆယ်ပါးကုန်သော ဒုကတို့တွင် ရှေးဦးစွာဖြစ်ကုန်သော ဆယ်ခုသော ပုဒ်တို့ကို ပြုအပ်ကုန်၏။ အကျဉ်းအားဖြင့် အနက်ကို သိစေကုန်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်ဓမ္မတို့ကို အကုသိုလ်အဖို့၏ အလုံးစုံကုန်သော ဒုက်တို့တွင် ဒုတိယကဖြစ်ကုန်သော ဆယ်ခုသောပုဒ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤသည်ကား နှစ်ခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မမည်၏။

ဤသို့ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏ ဒုက္ခကို ညွှန်းခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဒုက္ခ၏အကြောင်းမည်၏။ အကြင်သဘောသည် အာရုံ၏အရသာကို မျှိုသွင်း၍တည်၏။ နာမ်သည်လည်းကောင်း၊ ရုပ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအလုံးစုံသည် ဒုက္ခမည်၏။ ဤသို့ ဤသမုဒယသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ ဤဒုက္ခသစ္စာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဒုက္ခသစ္စာလည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာလည်းကောင်း နှစ်ပါးကုန်သော ဤသစ္စာတို့သည် နန္ဒိယာဝဋ္ဋဖြစ်သော နည်း၏ ရှေးဦးစွာသော ညွှန်းခြင်းတည်း။

ထိုနန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်း၌ ကုသိုလ်အဖို့သည် အဘယ်နည်း။ သမထသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ စရဏသည်လည်းကောင်း၊ သတိသည်

လည်းကောင်း၊ ပညာသည်လည်းကောင်း၊ ဟိရိသည်လည်းကောင်း၊ ဩတ္တပ္ပသည်လည်းကောင်း၊
 ငါဟူသော မာန်မူခြင်းကို ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူသော မာန်မူခြင်းကို ပယ်ခြင်း
 သည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းသော လုံ့လသည်လည်းကောင်း၊ သင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း
 သည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းသော သတိသည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းသော သမာဓိသည်
 လည်းကောင်း၊ ပညာသည်လည်းကောင်း၊ ငြီးငွေ့ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သမာပတ်သည်
 လည်းကောင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကို နာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်
 လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်သည်လည်းကောင်း
 တည်း။

ထိုသမထစသည်တို့တွင် သမထသည်လည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ သတိ
 သည်လည်းကောင်း၊ ဟိရိသည်လည်းကောင်း၊ ငါဟူသော မာန်မူခြင်းကို ပယ်ခြင်းသည်လည်း
 ကောင်း၊ ကောင်းသော လုံ့လသည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းသော သတိသည်လည်းကောင်း၊
 ပညာသည်လည်းကောင်း၊ သမာပတ်သည်လည်းကောင်း၊ သောမနဿသည်လည်းကောင်း
 ရှိ၏။ ဤတရားတို့သည် တစ်ခုသော ဒိသာမည်ကုန်၏။ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း၊ စရဏ
 သည်လည်းကောင်း၊ သမ္ပဗျာဓိသည်လည်းကောင်း၊ ဩတ္တပ္ပသည်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ဥစ္စာ
 ဟူသော မာန်မူခြင်းကို ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်
 လည်းကောင်း၊ ကောင်းသော သမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ ငြီးငွေ့ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 သူတော်ကောင်းတရားကို နာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော
 ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား နှစ်ခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မမည်၏။
 ဤသို့ ကုသိုလ်အဖို့၌လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်အဖို့၌လည်းကောင်း နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်း၏လျှင်
 လေးပါးသော ဒိသာမည်ကုန်၏။

ထိုနည်းတို့တွင် အကုသိုလ်အဖို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ကုန်သော ပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်
 အကုသိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်တို့ဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုအကုသိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်
 အဖို့၌ နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်ကုန်သော ပုဒ်တို့ဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုအကုသိုလ်တို့ကို
 ပယ်ခြင်းကြောင့် အနာဂါမိဖိုလ်ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်အဖို့၏ နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်
 အကုသိုလ်ပုဒ်တို့သည် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုအကုသိုလ်တို့ကို ကုသိုလ်အဖို့၏
 ရှေးဦးစွာဖြစ်ကုန်သော ပုဒ်တို့ဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုအကုသိုလ်တို့ကို ပယ်ခြင်း
 ကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်သည် အဆုံးမည်၏။ သုံးပါးကုန်သော ဤနည်းတို့တွင် ရှေးဦးစွာသော
 နည်းသည် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းမည်၏။

ရှစ်ပါးသောပုဒ်တို့သည် လေးပါးကုန်သော ကုသိုလ်တို့လည်းကောင်း လေးပါးကုန်သော အကုသိုလ်တို့လည်းကောင်း ရှစ်ပါးကုန်သော ဤပုဒ်တို့သည် မူလပဒတို့မည်ကုန်၏။ အတ္ထနယအားဖြင့် ဒုတိယနည်းသည် တိပုက္ခလနည်းမည်၏။ ထိုတိပုက္ခလနည်းကို ဓမ္မခြောက်ပါးတို့ဖြင့် ဆောင်၏။ ကုသိုလ်မူလတို့ကိုလည်း ဆောင်၏။ အကုသိုလ်မူလတို့ကိုလည်း ဆောင်၏။ ဤခြောက်ပုဒ်တို့လည်းကောင်း ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော ရှစ်ခုသော မူလပုဒ်တို့လည်းကောင်း တစ်ဆယ့်လေးပါးကုန်သော ဤပုဒ်တို့သည် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒတို့၏ ပုဒ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုနည်းတို့တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော အကြင်နည်းသည် နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်းမည်၏။ ထိုနန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်းကို အဝိဇ္ဇာဖြင့်လည်းကောင်း၊ တဏှာဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဖြင့်လည်းကောင်း ဤသို့ လေးပါးကုန်သော တရားတို့ဖြင့် ဆောင်၏။ ဤလေးပါးသော ဓမ္မတို့ကိုလည်းကောင်း ဤတစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒတို့ကိုလည်းကောင်း သုံးပါးကုန်သော နည်းတို့၌ ပြအပ်ကုန်၏။

ထိုနည်းတို့တွင် ကိုးပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်ကုသိုလ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုကိုးပါး၌ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်သည် စုဝေး၏။ ကိုးပါးကုန်သော ထိုမူလပဒတို့တွင် သီဟဝိက္ကိဋ္ဌိတနည်း၌ လေးပုဒ်တို့မည်ကုန်၏။ တိပုက္ခလနည်း၌ သုံးပုဒ်တို့မည်ကုန်၏။ နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်း၌ နှစ်ပုဒ်တို့မည်ကုန်၏။ ဤသို့ ဤပုဒ်တို့သည် ကုသိုလ်၏ အဖို့တို့မည်ကုန်၏။ ထိုနည်းတို့တွင် အကြင်ကိုးပုဒ်တို့သည် ကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ထိုကိုးပုဒ်၌ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်သည် ယှဉ်၏။ ထိုနည်းတို့တွင် သီဟဝိက္ကိဋ္ဌိတဖြစ်သော နည်း၌ လေးပုဒ်တို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ သုံးပုဒ်တို့ကို တိပုက္ခလနည်း၌ ပြအပ်ကုန်၏။ နှစ်ပုဒ်တို့ကို နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်း၌ ပြအပ်ကုန်၏။ ကိုးပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော ဤကုသိုလ်တို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။

ထိုနည်းတို့တွင် နန္ဒိယာဝဋ္ဋဖြစ်သော နည်း၌ လေးပါးကုန်သော အကြင်ပုဒ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုလေးပုဒ်၌ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒတို့သည် စုဝေးကုန်၏။ အဘယ်သို့ စုဝေးသနည်း၊ သမထသည်လည်းကောင်း၊ အလောဘသည်လည်းကောင်း၊ အဒေါသသည်လည်းကောင်း၊ အသုဘသည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသည်လည်းကောင်း ဤငါးပုဒ်တို့သည် ကုသိုလ်အဖို့၌ သမထသို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း၊ အမောဟသည်လည်းကောင်း၊ အနိစ္စသည်လည်းကောင်း၊ အနတ္တသည်လည်းကောင်း ဤလေးပုဒ်တို့သည် ဝိပဿနာသို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော ဤကိုးပုဒ်တို့ကို နှစ်ပါးကုန်သောပုဒ်တို့၌ ယှဉ်အပ်ကုန်၏။

ထိုနည်းတို့တွင် အကုသိုလ်အဖို့၌ ကိုးပါးကုန်သော အကုသိုလ်မူလပုဒ်တို့တွင် အကြင်တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်လောဘသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဒေါသသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သုဘသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သုခသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤငါးပုဒ်တို့သည် တဏှာသို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။

အကြင်အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်မောဟသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်နိစ္စသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အတ္တသည်လည်းကောင်း ဤလေးပုဒ်တို့သည် အဝိဇ္ဇာသို့ ဆည်းကပ်ကုန်၏။ ကိုးပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော ထိုအကုသိုလ်တို့ကို ကောင်းစွာချိုးအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ သုံးပါးသော နည်းတို့သည် တစ်ခုတည်းသောနည်းသို့ မဝင်ကုန်။ ဤသို့ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒ်တို့ကို နန္ဒိယာဝဠာနည်း၌ ညွှန်းအပ်ကုန်၏။

အဘယ်သို့လျှင် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒ်တို့သည် တိပုက္ခလဖြစ်သော နည်း၌ ယှဉ်ကုန်သနည်း၊ ကိုးပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်တို့၏ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း၊ အမောဟသည်လည်းကောင်း၊ အနိစ္စသည်လည်းကောင်း၊ အနတ္တသည်လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော ဤပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ အမောဟသည်လည်းကောင်း၊ သမထသည်လည်းကောင်း၊ အလောဘသည်လည်းကောင်း၊ အသုဘသည်လည်းကောင်း၊ လေးပါးကုန်သော ဤပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ လောဘသည်လည်းကောင်း၊ ဒေါသသည်လည်းကောင်း ဤသို့ ဤကိုးပုဒ်တို့ကို သုံးပါးကုန်သော ကုသိုလ်တို့၌ ယှဉ်အပ်ကုန်၏။

ထိုနည်းတို့တွင် ကိုးပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်တို့၏ တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ လောဘသည်လည်းကောင်း၊ သုဘသည်လည်းကောင်း၊ သုခသည်လည်းကောင်း ဤလေးပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ လောဘဟူသော အကုသိုလ်မူလသည်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ မောဟသည်လည်းကောင်း၊ နိစ္စသည်လည်းကောင်း၊ အတ္တသည်လည်းကောင်း၊ ဤမောဟသည်လည်းကောင်း၊ ဤဒေါသသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဤကိုးပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း သုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်တို့၌ ယှဉ်အပ်ကုန်၏။ ဤသို့ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒ်တို့ကို ကုသိုလ်မူလတို့၌လည်း ယှဉ်၍ တိပုက္ခလဖြစ်သော နည်းဖြင့် ညွှန်းအပ်ကုန်၏။

အဘယ်သို့လျှင် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒ်တို့သည် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတဖြစ်သော နည်း၌ ယှဉ်ကုန်သနည်း၊ တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ သုဘသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား ရှေးဦးစွာသော ဝိပလ္လာသမည်၏။ လောဘသည်လည်းကောင်း၊ သုခသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား နှစ်ခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသမည်၏။ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း

ကောင်း နိစ္စသညာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား သုံးခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသမည်၏။ မောဟသည်လည်းကောင်း အတ္တသညာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား လေးခုမြောက်သော ဝိပလ္လာသမည်၏။ ဤသို့ ကိုးပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့ကို လေးပုဒ်တို့၌ ယှဉ်အပ်ကုန်၏။

ထိုနည်းတို့တွင် ကိုးပါးသော မူလပဒ်ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်တို့၏ သမထသည်လည်းကောင်း အသုဘသညာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား ရှေးဦးစွာသော သတိပဋ္ဌာန်မည်၏။ အလောဘသည်လည်းကောင်း ဒုက္ခသညာသည်လည်းကောင်း ဤသည်ကား နှစ်ခုမြောက်သော သတိပဋ္ဌာန်မည်၏။ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း အနိစ္စသညာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား သုံးခုမြောက်သော သတိပဋ္ဌာန်မည်၏။ အမောဟသည်လည်းကောင်း အနတ္တသညာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသည်ကား လေးခုမြောက်သော သတိပဋ္ဌာန်မည်၏။ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော ဤမူလပဒ်တို့သည် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းသို့ ဝင်ကုန်၏။ ဤနည်းသုံးပါးတို့၏ အကြင်ဖြစ်ရာသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ရာဂသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဒေါသသည်လည်းကောင်း တစ်ခုသော နည်းသို့ ဝင်၏။

နည်းတစ်ပါး၏ အကုသိုလ်ဓမ္မကိုလည်းကောင်း ကုသိုလ်ဓမ္မကိုလည်းကောင်း သိအပ်သည် ရှိသော် ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ရှာမှီးအပ်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ရှာမှီး၍ ထိုနည်းကို ညွှန်းအပ်၏။ ထိုနည်း၌ ညွှန်းအပ်၏။ အကြင်အကြောင်းဖြင့် တစ်ခုသော နည်း၌ အလုံးစုံကုန်သော နည်းတို့သည် ဝင်ကုန်သည်ရှိသော် ထိုအကြောင်းဖြင့် ညွှန်းအပ်ကုန်၏။ တစ်ခုသော နည်း၌လည်း တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒ်တို့သည် ဝင်ကုန်၏။ ထိုဓမ္မကို သိအပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသော ဓမ္မတို့ကို သိအပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သုံးပါးကုန်သော ဤနည်းတို့တွင် ဖိုလ်လေးပါးသည် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်း၏ အဆုံးမည်၏။

ရှေးဦးစွာသော ဒိသာဓမ္မဖြင့် ပဌမဖိုလ်ဖြစ်၏။ နှစ်ခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မဖြင့် ဒုတိယဖိုလ်ဖြစ်၏။ သုံးခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မဖြင့် တတိယဖိုလ်ဖြစ်၏။ လေးခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မဖြင့် စတုတ္ထဖိုလ်ဖြစ်၏။ သုံးပါးကုန်သော ဝိမောက္ခမုဒတို့သည် တိပုက္ခလဖြစ်သော နည်း၏ အဆုံးမည်၏။ ရှေးဦးစွာသော ဒိသာဓမ္မဖြင့် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်၏။ နှစ်ခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မဖြင့် သုညတဖြစ်၏။ သုံးခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မဖြင့် အနိမိတ္တဖြစ်၏။ အနာဂါမိဖိုလ်သည်လည်းကောင်း အရဟတ္တဖိုလ်သည်လည်းကောင်း နန္ဒိယာဝဋ္ဌဖြစ်သော နည်း၏ အဆုံးမည်၏။ ရှေးဦးစွာသော ဒိသာဓမ္မဖြင့် အနာဂါမိဖိုလ်ဖြစ်၏။ နှစ်ခုမြောက်သော ဒိသာဓမ္မဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဖြစ်၏။ ဤနည်းသုံးပါးတို့သည် ဤနည်းသုံးပါးတို့၏ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော မူလပဒ်တို့ကို ကြည့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကို ဒိသာလောကနဖြစ်သော နည်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

အကြင်ဓမ္မကို ကြည့်၍ သိ၏။ “ဤဓမ္မသည် ဤဓမ္မသို့ ဆည်းကပ်၏” ဤသို့ ကုသလပက္ခ၌လည်းကောင်း၊ အကုသလပက္ခ၌လည်းကောင်း ကောင်းစွာ ယှဉ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤနည်းသည် အင်္ဂုသနည်းမည်၏။ ဤသည်တို့ကား နည်းငါးပါးတို့မည်ကုန်၏။

ဤသည်တို့ကား ထိုနည်းငါးပါး၌ ဥဒါန်းဂါထာတို့တည်း -

တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ လောဘသည်လည်းကောင်း၊ ဒေါသသည်လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါးသာလျှင် မောဟသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပလ္လာသ လေးပါးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကိလေသဘုံသည်လည်းကောင်း၊ နဝပဒ တို့သည်လည်းကောင်း။

အကြင်သတိပဋ္ဌာန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သမထသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း၊ ကုသလမူလတို့သည်လည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသော ထိုကုသိုလ်သည် ကုန္တိယဘုံမည်၏။ ကိုးပုဒ်တို့လည်းကောင်း။

အလုံးစုံသော ကုသိုလ်ကို ကိုးပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်အပ်၏။ ကိုးပုဒ်တို့ဖြင့်လျှင် အကုသိုလ်ကို ယှဉ်အပ်၏။ ထိုမူလပဒတို့သည် နှစ်ပါးစုံအားဖြင့် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပုဒ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ သမထသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်နည်းသည် ဆောင်၏။ အလုံးစုံသော နည်းတို့၌ ယောဂ၏ယှဉ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤနည်းသည် နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်းမည်၏။

အကြင်နည်းကို ကုသိုလ်မူလတို့ဖြင့် ဆောင်၏။ ကုသိုလ်မူလ၊ အကုသိုလ်မူလ တို့ဖြင့် ဟုတ်မှန်တိုင်း အမှန်ကို မချွတ်ယွင်းသည်ကို ဆောင်၏။ ထိုနည်းကို တိပုက္ခလ နည်းဟူ၍ ဆိုကုန်၏။

ထိုနည်းသည် ဝိပလ္လာသတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာ ကုန္တိတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တရားတို့ကို ဆောင်၏။ အထူးထူးသော နည်းရှိသော ထိုနည်းကို သီဟဝိက္ကိဋ္ဌိတ အမည်ရှိသော နည်းဟူ၍ ဆိုကုန်၏။

ဖြေရာဖြေကြောင်းကို ဟောတော်မူသည်ရှိသော် ကုသိုလ်အဖြစ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်အဖြစ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း သုံးပါးသော ဒိသာတို့ကို ကြည့်ခြင်း သည် ရှိ၏။ ဤနည်းသည် ဒိသာလောစနမည်၏။

ဒိသာလောစနည်းဖြင့် ကြည့်၍ ထုတ်ဆောင်၍ အကြင်နည်းသည် အလုံးစုံ
ကုန်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာဆောင်၏။ ဤနည်းသည်
အကိုသနည်းမည်၏။

နယသမုဋ္ဌာန်တည်း။

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်၌ မဟာကစ္ဆည်းအမည်ရှိသော မထေရ်၏
သုတ်ကို ဝေဖန်ခြင်းကို ပြခြင်းသည် ပြီးပြီ။

အကုသိုလ်လည်းဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်လည်းဖြစ်ကုန်သော အကြင်စတုက္ကတို့ကို
သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတဖြစ်သော နည်း၌ ပြအပ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်လည်းဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်လည်း
ဖြစ်ကုန်သော တိကတို့ကို တိပုက္ခလဖြစ်သော နည်း၌ ပြအပ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်လည်းဖြစ်ကုန်
သော အကုသိုလ်လည်းဖြစ်ကုန်သော ဒုကတို့ကို နန္ဒိယာဝဋ္ဌဖြစ်သော နည်း၌ ပြအပ်ကုန်၏။
နှစ်ပါးကုန်သော ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်တရားတို့တွင် ထိုအကျိုးစီးပွားသည် တိကတို့၌
ခွဲခြမ်းဝေဖန်ခြင်း၏ ၁၀၀ဘုံမည်၏။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း အလုံးစုံသော အကျိုးစီးပွားကိုလည်း
သုံးခုသော သဒ္ဓါတို့ဖြင့် ညွှန်း၏။ ထိုမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏ဟု ဆိုအပ်၏။

အကြင်အကျိုးစီးပွားကို လေးပါးကုန်သော ပုဒ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး
သော အဖို့တို့ဖြင့်လည်းကောင်း နတ္ထိဘုံကို ညွှန်းခြင်းငှာ ကျင်လည်သည်ရှိသော်သာလျှင်
လေးပုဒ်တို့ဖြင့် ညွှန်း၏။ ဤသို့ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် အကြင်မပျက်စီးခြင်းသည် ညွှန်းခြင်း
သည် ရှိ၏။ ဤသည်လျှင် ပမာဏတည်း။ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော
သမာဓိတို့ကို သုံးပါးကုန်သော သမာဓိတို့၌ ရှာအပ်ကုန်၏။ သဝိတက္က၊ သဝိစာရ၌လည်း
ကောင်း၊ ဝိတက်မရှိသော ဝိစာရမျှ၌လည်းကောင်း၊ အဝိတက္က၊ အဝိစာရ၌လည်းကောင်း
ရှာမှီးအပ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ပမာဏမည်၏။ လေးခုမြောက်သော သမာဓိသည် မရှိ။

ထိုမှတစ်ပါး၊ စိန္တာမယီ ပညာလည်းကောင်း သုတမယီ ပညာလည်းကောင်း ဘာဝနာ
မယီ ပညာလည်းကောင်း ဤသို့ သုံးပါးသော ပညာတို့ကို အလုံးစုံသော ပညာတို့၌ ညွှန်း၏။
လေးခုမြောက်သော ပညာသည် မရှိ၊ စိန္တာမယီပညာသည် မရှိ၊ သုတမယီပညာသည် မရှိ၊
ဘာဝနာမယီပညာသည် မရှိ။ ထိုသူအား ပညာသည် မရှိ။ ဤတရားတို့ကို အကြင်မပစ်ပယ်ခြင်း
သည် ရှိ၏။ ဤမပစ်ပယ်ခြင်းကို ပမာဏဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဇမ္ဗူဝနကျောင်း၌ နေတော်မူသော မဟာကစ္စည်းမထေရ်၏
ပေဋကောပဒေသ ပါဠိတော်သည် ပြီးပြီ။

ပေဋကောပဒေသပါဠိတော် မြန်မာပြန် ပြီးပြီ။

မှတ်သားပွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]		[ဤ]	
အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်သော	၅	ဤဒေသနာကို	၇၉
အဒေါသာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည်	၆၆	ဤသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာတည်း	၄၁
အနတ္တသညာသည်	၁၂၉	ဤသည်တို့ကား သုတ်တို့တည်း	၇
အနာဂါမ်သည်လည်း	၁၃၈		
အနိစ္စသညာသည်	၁၂၉	[ဥ]	
အနညာတသုတ်သည်	၈၁	ဥပနိဿယအကြောင်းသည်	၉၁
အမောဟာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည်	၆၇	ဥပနိသာသည်	၁၅၀
အလောဘာဓိဋ္ဌာနသည်	၆၅	ဥပါယသည် အဘယ်နည်း	၄၄
အဝိဇ္ဇာသည်	၁၁၈	ဥပါယာသည် အဘယ်နည်း	၉
အဿာဒသည် အဘယ်နည်း	၄၆		
အသုဘသညာသည်	၁၂၉	[ဩ]	
အာဒီနဝသည် အဘယ်နည်း	၄၆	ဩတရဏဟာရသည် အဘယ်နည်း	၁၀၁
[အာ]		[က]	
အာဇီဝကတို့သည်	၄၀	ကာယကမ္မာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း	၇၀
အာဏတ္တိသည် အဘယ်နည်း	၄၃	ကာယိကဒုက္ခသည် အဘယ်နည်း	၉
အာသယဓာတ်ကို	၃၆	ကိုးခုမြောက်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုမည်၏	၃၈
အာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူ၍	၃၈	ကိုးပါးသော မာနဝိဇ္ဇာတည်း	၈၉
အာသဝေါမရှိသော	၃၈	ကိုးပါးသော အမာဝတို့တည်း	၈၉
		ကိုယ်အမှု စင်ကြယ်ခြင်းသည်	၇၁
[ဣ]		[ခ]	
ဣန္ဒြေခြောက်ပါးတို့သည်	၄၉	ခြောက်ခုမြောက်သော တထာဂတဗလဟူ၍	၃၇
ဣန္ဒြေတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း	၇၃	ခုနစ်ခုမြောက်သော တထာဂတဗလဟူ၍	၃၈
		ခုနစ်ပါးကုန်သော ဗောဇ္ဈင်တို့သည်	၁၁၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[င]		[ည]	
ငါးခုမြောက်သော တထာဂတဗလဟူ၍	၃၆	ညဏသုတ်သည် အဘယ်နည်း	၅၂
ငါးပါးကုန်သော အကျိုးတို့သည်	၂၃၀	ညဏ်အမြင် စင်ကြယ်ခြင်းအတွက်	၅၃
[စ]		[တ]	
စက်တို့သည် လေးပါးတို့တည်း	၁၃၂	တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော	
စိတ်ကဲ့သို့ လျင်မြန်ကုန်၏	၁၆၆	အာယတနတို့သည်	၁၁၆
စိတ်လျှင် အကြီးအမှူးရှိကုန်၏	၁၆၆	တမော ဇောတိပရာယနဖြစ်သော	၂၀၉
စုတိသည်လည်းကောင်း	၁၁	တမော တမပရာယနဖြစ်သော	၂၀၉
		တိပုက္ခလဖြစ်သော နည်းသည်	၂၅၀
[ဆ]		[ထ]	
ဆယ်ပါးအပြားရှိသော ဉာဏဗလသည်	၃၃	ထဝသည် အဘယ်နည်း	၅၇
		ထိနသည် အဘယ်နည်း	၁၄၀
[ဇ]		[ဒ]	
ဇရာလည်းမည်၏	၁၁	ဒုက္ခနိရောဓသည် အဘယ်နည်း	၁၁
ဇောတိ ဇောတိပရာယနဖြစ်သော	၂၀၈	ဒုက္ခသညာသည် အဘယ်နည်း	၁၂၉
ဇောတိ တမပရာယနဖြစ်သော	၂၀၇	ဒုက္ခသမုဒယသည် အဘယ်နည်း	၁၁
		ဒေါမနဿသည် အဘယ်နည်း	၉
		ဒေါသာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း	၆၂
[ဈ]		[ဓ]	
ဈာနကောသလ္လသည် အဘယ်နည်း	၁၅၄	ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း	၅၆
ဈာနပါရမိတာသည် အဘယ်နည်း	၁၅၄	ဓာတ်တို့သည်	
ဈာန်၏ အဆောက်အဦသည်		တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တည်း	၁၀၂
လည်းကောင်း	၁၅၀		
ဈာန်ဘုံသည်	၁၄၉		
ဈာန်အထူးတို့သည်	၁၄၉		

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န]		[ဘ]	
နှစ်ခုမြောက်သော		ဘာဝနာသည် အဘယ်နည်း	၁၅၁
တထာဂတဗလဖြစ်သော	၃၅	ဘာဝနာသုတ်သည် အဘယ်နည်း	၅၃
နှစ်ခုမြောက်သော ဒိသာမည်၏	၂၄၉	[မ]	
နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော		မပြုအပ်သော အနက်သည်	၅၁
ဣန္ဒြေတို့သည်လည်းကောင်း	၁၀၄	မရဏသည် အဘယ်နည်း	၈
နိဒ္ဒိဋ္ဌသုတ်သည် အဘယ်နည်း	၅၀	မောဟာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း	၆၄
နိဗ္ဗေတောဂိယသုတ်မည်၏	၃၀	[ယ]	
နိရုတ္တိသည်	၉၅	ယုတ္တိဟာရသည် အဘယ်နည်း	၉၀
နိဿရဏသည် အဘယ်နည်း	၄၆	[ရ]	
[ပ]		ရဟန္တာဖြစ်၍လျှင်	၁၃၉
ပညာတို့သည် အဘယ်မျှတို့နည်း	၈၄	ရှစ်ခုမြောက်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသမည်၏	၃၈
ပညိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း	၇၃	ရှေးဦးစွာသော ဤဉာဏဗလကို	၃၅
ပဋိက္ခိတ္တသုတ်သည် အဘယ်နည်း	၅၇	[လ]	
ပရိဒေဝသည် အဘယ်နည်း	၈	လေးခုမြောက်သော တထာဂတဗလဟူ၍	၃၆
ပိယဝိပ္ပယောဂသည် အဘယ်နည်း	၁၀	လေးခုမြောက်သော ဒိသာမည်၏	၂၄၉
ပုဒ်မပြီးမီ ဝဏ္ဏတို့ကိုလည်းကောင်း	၅	[ဝ]	
[ဖ]		ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏	၃၀
ဖရိုဖရဲ ကြံသကဲ့သို့လည်းကောင်း	၂၃၉	ဝိစိကိစ္ဆာသည်	၁၃၄
ဖဿဖြစ်သော အကြင်အာဟာရသည်	၂၄၄	ဝိတက်တို့သည်	၁၄၄
ဖိုလ်ဟူသော အဆောက်အဦသည်	၁၅၀	ဝိပဿနာသည် အဘယ်နည်း	၁၂၅
[ဗ]		ဝီရိယာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း	၇၂
ဗျာဓိသည် အဘယ်နည်း	၈		

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သံသရာ ရေစုန်ဆင်းတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်	၂၂၆
သကဒါဂါမ်သည်လည်း	၁၃၈
သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် အဘယ်နည်း	၁၃၄
သန့်ရှင်းကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့်	၁၆၆
သမထဝိပဿနာအစုံသည်	၁၃၇
သမထသည် အဘယ်နည်း	၁၂၅
သမာဓိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း	၇၃
သုံးခုမြောက်သော တထာဂတဗလတည်း	၃၅
သုံးခုမြောက်သော ဒိသာမည်၏	၂၄၉
သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးကုန်သော	
ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည်	၁၁၇
သုံးပါးကုန်သော ဥပမာတို့သည်	၂
သုံးယောက်ကုန်သော	
အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်	၂၅၄
သုတ်၏ ရောယှက်ခြင်းသည်	၈၂
သုတ်ကို စိစစ်ခြင်းသည်	၇၆
သုတ်တို့၏ တည်ရာသည်	၆၁
သောကသည် အဘယ်နည်း	၈
သောတာပန်သည်	၁၃၈

[ဟ]

ဟာရဝိဘင်းသည် အဘယ်နည်း	၈၃
-----------------------	----

